Hazırlayanlar
Emir Ali Türkmen - Ümit Özger

Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 2

70'lerden 80'lere Seçme Metinler

TSİP, TİP, TKP, SDP, TEP, TİKP, MLSPB, TEKP, Partizan/TKP-ML, TİKB, Acil, Halkın Yolu, Kurtuluş, Devrimci Yol, Birikim, Devrimci Sol, Halkın Kurtuluşu, Halkın Birliği TKP-ML Hareketi

dipnot

Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 2
70'lerden 80'lere Seçme Metinler
TSİP, TİP, TKP, SDP, TEP, TİKP, MLSPB, TEKP, Partizan/TKP-ML, TİKB, Acil, Halkın Yolu, Kurtuluş, Devrimci Yol, Birikim, Devrimci Sol, Halkın Kurtuluşu, Halkın Birliği TKP-ML Hareketi
dipnot

TÜRKİYE SOSYALİST SOLU KİTABI 2

dipnot yayınları

Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 2:
70'lerden 80'lere Seçme Metinler
© Dipnot Yayınları, 2014

Dipnot Yayınları 205
Sertifika No: 14999
ISBN: 978-605-4878-23-9
1. Baskı, 2014/Ankara

Dizi Editörü: İbrahim Yıldız
Hazırlayanlar: Emir Ali Türkmen & Ümit Özger
Kapak Tasarımı: Duysal Tuncer

Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Paz. Ltd. Şti.
Baskı: Sözkesen Matbaacılık (Sertifika No: 13268)
İvedik O.S.B 1518. Sok MatSit İş Merkezi No: 2/40
Yenimahalle/ANKARA Tel: (0312) 395 21 10

Dipnot Yayınları
Selanik Cad. No. 82/24 Kızılay / Ankara
Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32
e-posta: dipnotkitabevi@yahoo.com
www.dipnotkitap.com

Hazırlayanlar
Emir Ali Türkmen-Ümit Özger

Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 2

70'lerden 80'lere Seçme Metinler

dipnot yayınları

Ali Dursun'a...

Ve idealleri için aramızdan erken ayrılan tüm devrimcilere...

İÇİNDEKİLER

Önsöz 11

TSİP
Niçin Sosyalist Parti 57

[2.] TİP
Türkiye İşçi Partisi Programı:
I. Programa Temel Olan Görüşler 76

TEP
Türkiye Emekçi Partisi Programı 107

TKP
Türkiye Komünist Partisi: Program 121

SDP
Leninist Parti Modeli ve Sosyalizm 151

THKP-C/HDÖ
Türkiye Devriminin Acil Sorunları 197

HALKIN YOLU
Devrimci Proletaryanın Nihai Amacı 255

BİRİKİM
1971 Öncesi Dönem ve THKP-C Hareketinin Eleştirel Analizi 281

KURTULUŞ
Yol Ayrımı 345
Türkiye'de Ulusal Sorun Üzerine 377

DEVRİMCİ YOL
Devrimci Yol: Bildirge 407

DEVRİMCİ SOL
"Devrimci Yol" Hareketinde Tasfiyecilik ve Devrimci Çizgi 452

MLSPB
Kızıldere Son Değil, Savaşı Sürdüreceğiz 511

HALKIN KURTULUŞU
1971 Sol Hareketi, THKO ve Gelişmesi 537

EMEĞİN BİRLİĞİ/TKEP
İşçilerin ve Yoksul Köylülerin Demokratik İktidarı Üzerine 582

PARTİZAN/TKP-ML
Türkiye Üzerine 599

HALKIN BİRLİĞİ-TKP/ML Hareketi
Merkezi Görev, Faşizme ve Sosyal-Faşizme Karşı Halk Demokrasisi Mücadelesidir 627

TİKP
Türkiye İşçi Köylü Partisi Programı 650

DEVRİMCİ PROLETARYA/TİKB
İşçi Sınıfı Mücadelesinin Gelişmesinin
Günümüzdeki Bazı Özellikleri 661

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AEP	Arnavutluk Emek Partisi
AP	Adalet Partisi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
CIA	Amerikan Merkezi İstihbarat Teşkilatı
ÇKP	Çin Komünist Partisi
DDKO	Devrimci Doğu Kültür Ocakları
Dev-Genç	Devrimci Gençlik
DHD	Demokratik Halk Devrimi
DİSK	Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
DP	Demokrat Parti
DY	Devrimci Yol
FKF	Fikir Kulüpleri Federasyonu
GMK	Geçici Merkez Komite
HDÖ	Halkın Devrimci Öncüleri
HK	Halkın Kurtuluşu
HY	Halkın Yolu
İGD	İlerici Gençlik Derneği
İT	İttihat ve Terakki
KSD	Kurtuluş Sosyalist Dergi
MB	Mücadele Birliği
MC	Milliyetçi Cephe
MDD	Milli Demokratik Devrim
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
MİT	Milli İstihbarat Teşkilâtı
M-L	Marksist-Leninist
MLSP	Marksist-Leninist Silahlı Propaganda Birliği
MSP	Milli Selamet Partisi
MZD	Mao Zedung Düşüncesi
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
OYAK	Ordu Yardımlaşma Kurumu

PASS	Politikleşmiş Askeri Savaş Stretejisi
PDA	Proleter Devrimci Aydınlık
RSDİP	Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi
SBKP	Sovyetler Birliği Komünist Partisi
SD	Sosyalist Devrim
SDP	Sosyalist Devrim Partisi
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STMA	Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi
TBKP	Türkiye Birleşik Komünist Partisi
TDGF	Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu
TDKP	Türkiye Devrimci Komünist Partisi
TDY	Türkiye Devriminin Yolu
TEP	Türkiye Emekçi Partisi
THKO	Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
THKO-GMK	Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu-Geçici Merkez Komitesi
THKP-C	Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi
TİİKP	Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi
TİKB	Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği
TİKP	Türkiye İşçi Köylü Partisi
TİP	Türkiye İşçi Partisi
TKEP	Türkiye Komünist Emek Partisi
TKF	Türkiye Komünist Fırkası
TKP	Türkiye Komünist Partisi
TKP-ML	Türkiye Komünist Partisi/Marksist Leninist
TÖB-DER	Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği
TSİP	Türkiye Sosyalist İşçi Partisi
UDC	Ulusal Demokratik Cephe
UKTH	Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı
ÜDT	Üç Dünya Teorisi

ÖNSÖZ

Emir Ali Türkmen

Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 1: 20'lerden 70'lere Seçme Metinler'de Türkiye sosyalist hareketinin, doğuşundan başlayıp 70'lere dek uzanan zaman dilimi içerisinde yaşadığı teorik serüveni, girdiği farklı yönelimleri yansıtan temel metinleri bir araya getirmiştik. Birinci kitabın bıraktığı yerden devam eden bu cilt ise 74-80 arası dönemde ortaya çıkan ve bir önceki dönemle olan süreklilik ve kopuşları kendilerinde cisimleştiren sosyalist örgüt ve yapıların varoluş nedenlerini belirtik kılan –en azından öyle olduğunu düşündüğümüz– metinleri içeriyor. Kitapta, Türkiye sosyalist solunun 12 Mart sonrasından 80'e değin neler yaşadığını, sosyalist düşüncenin bu dönemde ne gibi arayışlara girdiğini, sosyalist grupların hangi bağlamlarda birbirinden farklılaştığını yansıtan metinlere yer vermeye çalıştık. Kendilerine farklı politik-ideolojik hatlar belirleyen grupların bunu temellendirme kapsamında Marksizmi –ve Leninizmi– nasıl algıladıklarına açıklık getirmek de başlıca amaçlarımızdan biri oldu.

* * *

1970'ler, 12 Mart darbesiyle örgütsel bütünlükleri tümüyle dağılmış olan devrimci hareketlerin kendilerini toparlamak/yenilemek zorunda hissettikleri bir dönemdir. 12 Mart askerî müda-

halesi, tüm sosyalist grup ve akımları genel bir yenilgiye uğratmış olduğundan, bu dönemin ağır psikolojik gerilim ve umutsuzluk koşullarında başlayan Marksizm-Leninizm tartışmaları, Türkiye sosyalist hareketini ideolojik bir belirsizlik, karmaşa ve ayrışma sürecine soktu. Sosyalist sol yeni bir yol ayrımına gelmiş bulunuyordu. Uluslararası sosyalist hareket içindeki ayrışmanın iki temel kutbunu oluşturan SBKP ve ÇKP'nin temel tezleri çerçevesinde oluşan yeni gruplaşmalar, Türkiye soluna 1971 öncesinde hâkim olan Kemalist ve MDD'ci etkilerden sıyrılmaya başlandığının, gündemde artık yeni tartışmaların olduğunun bir göstergesiydi. Diğer yandan, Türkiye sosyalist solunda 1971 öncesinin temel tartışmalarına damgasını vuran Milli Demokratik Devrim ile Sosyalist Devrim programlarının savunucularının da ayrışma çizgilerini başka eksenlere kaydırmaları eski pozisyonları anlamsızlaştırdı, gruplar arası karşılıklı geçişlerin karmaşıklaştırdığı yoğun bir (yeniden) dizilime tanık olundu.

Ülke tarihinde ilk kez egemen sınıflara ve onların devletine karşı silahlı mücadeleyi esas alan sosyalist hareket, altmışlı yılların ikinci yarısında yeşermiş, 1970 yılının sonuna doğru ise silahlı mücadeleyi başlatarak, o güne dek sosyalist harekete büyük ölçüde egemen olan "kendi sağından medet umma" anlayışından pratikte kesin bir kopuş yaşamıştır. Bu tutum, siyasal bir akım olarak varoluşundan 60'lı yılların sonuna değin – genelde– Kemalizmin sol versiyonu görünümü kazanan sosyalist hareket açısından bir yol ayrımına gelindiğini göstermektedir. Her ne kadar Kemalizmle ideolojik düzlemde gerçek ve derinlikli bir kopuş gerçekleştirilemese de burjuva ideolojisinin etkisinden çıkmanın ilk adımı 1971 silahlı direnişi olmuştur.

60'lı yılların ikinci yarısından itibaren öğrenci gençlik hareketiyle birlikte ülke tarihinde görülmemiş biçimde yaygınlık kazanan, giderek işçi ve köylü hareketlerine nüfuz eden sosyalizm, artık kitlesel bir akım olarak politik sahnede yerini almış

bulunmaktadır. Toplum nezdinde ciddi bir meşruiyet kazanan sosyalizm, TKP kökenli geleneksel hareketin önderlerinden ve onların sosyalizm anlayışlarının güdümünden kurtulmuş, onların yanında ve bu mücadele içinde temayüz eden genç önderler kuşağının inisiyatifine geçmiştir. Ne var ki, hareketin gençliğin omuzları üzerinde yükselmesi, sağlam teorik-politik-örgütsel bir mirasa sahip olunmayışı ve sol içerisindeki reformist anlayışa duyulan şiddetli tepki, yığınlardan kopuk bir silahlı mücadelenin başlatılmasına ve büyük bir feragatle yürütülen savaşımın yenilgiyle sonuçlanmasına yol açmıştır.

THKO, THKP-C ve daha sonra TKP-ML/TİKKO hareketleri bu mücadele sonucunda yenilmelerine ve örgütsel olarak dağılmalarına karşın kendilerinden sonra gelen genç kuşaklara, özellikle iktidar stratejisi tartışmaları bağlamında, çok önemli bir miras bıraktılar. 12 Mart 1971'de gelen askeri darbeyle bu devrimci hareketin öncüleri yok edilirken militanları da hapse atıldı. Sosyalist solun hemen hemen bütün önde gelen militanları cezaevlerindeydi. Hareket bastırılmıştı ama gerçekte yenilmediği, yok olmadığı 74'ten sonra sosyalistlerin ve toplumsal hareketinin yeniden ayağa kalkmasıyla anlaşıldı. 12 Mart, solun yığınlar içinde kazandığı prestijin etkisini silememiş, tam tersine 71 çıkışı bu etkiyi daha da popüler hale getirmişti. Devrimci hareketin ve toplumsal muhalefetin en aktif unsuru olan yeni kuşak üniversite gençliği, 12 Mart darbesine direnirken hayatını kaybetmiş veya hapse girmiş olan bir önceki kuşağın yolunu izlemekte tereddüt etmedi ve 70'li yılların ikinci yarısında siyaset sahnesindeki yerini aldı. Yenilgiye karşın, yenilen hareketlerin toplumsal meşruiyetlerine ve kararlı mücadelelerinin yarattığı prestije yaslanan bu örgütsüz kadro ve sempatizanlar büyük bir moralle ülkenin her yerinde çeşitli dernekler altında örgütleniyor, toplumsal hareketler –öğrenci, işçi, öğretmen vb. grupları– içerisinde etkili oluyorlardı.

Türkiye 70'lerin ikinci yarısında solun ve sosyalist hareketin önemli yükselişine sahne oldu. Doğal olarak bunda dünyadaki anti-emperyalist mücadelelerin başarısının, ezilen ulusların emperyalizmi birçok bölgede geriletmiş olmasının da rolü vardı. Küba'dan Vietnam'a, Angola'dan Mozambik'e, Cezayir'den Filistin'e dünyanın değişik bölgelerindeki devrimci/sol yönelimli mücadeleler Türkiye solu için moral ve esin kaynağı oluyordu.

1973 genel seçimleri, solun örgütsel açıdan dağıtılmış olmasına karşın toplumsal meşruiyetini yitirmek bir yana daha da güçlendiğini ortaya koymuştu. Bu yılların CHP'si, "milli şef" İnönü'ye rağmen, giderek sosyalizmin etki alanına giren, yığınlar nezdinde rağbet gören popüler-demokratik bir siyaset anlayışı geliştirmekteydi. O zamana dek "elitist"/"devletçi" bir parti olarak görülen CHP kabuk değiştirmiş, söylem düzeyinde kalsa bile "Toprak işleyenin, su kullananın", "Ne ezilen ne ezen, insanca hakça bir düzen" sloganlarında ifadesini bulan sosyalizan bir yönelime girmişti. Ecevit 12 Mart darbesine karşı oluşan tepkileri hızla CHP'ye kanalize etti, "emek en yüce değerdir" gibi sloganlarla emekçileri ve işçi sınıfını peşinden sürükleme becerisi gösterdi. Gerçekte bu hamle, biriken toplumsal muhalefetin en geniş kesimlerini CHP'nin arkasına dizme girişiminden, sosyalizmin yığınlar nezdinde meşruiyet kazanmasına ve yığınların giderek verili düzene karşı yeni bir düzen arayışına ve radikalleşmelerine burjuva kamptan verilen yanıttan başka bir şey değildi. Çünkü aynı CHP, Türkiye İşçi Partisi'nin parlamento içi sol muhalefetini kendisi için bir sorun olarak, kendisinin politika yapmasını zorlaştırıcı bir unsur olarak görmüştür. Bu nedenle AP'yle ittifak yapılıp "milli bakiye sistemi" değiştirilmiş, böylece TİP'in parlamentoya girmesinin önü kesilmiştir.

Önceleri üniversitelerde "anti-faşist" gruplar halinde bir araya gelmeye başlayan sosyalist gençler, zaman içinde ülke sorunları ve sosyalizm üzerine teorik tartışmalar başlattılar. Başlangıçta ortak platformlarda yenilginin nedenleri üzerinde kafa

yorarken, bir önceki döneme damgasını vuran ve sonraki dönemin tüm devrimci "siyasetler"inin döl yatağı olan THKO, THKP-C, TKP-ML/TİKKO gibi hareketlerin "mirasına" yaslandılar, yeni döneme özgü sorunlara kendilerince yanıt vermeye çalıştılar. Her yenilgi döneminde olduğu gibi bu arayış çeşitli savrulmaları da beraberinde getirdi. 12 Mart yenilgisinin ardından yeniden şekillenme sancıları çeken genç sosyalist hareket, esas olarak cezaevlerinde başlayan bir arayış sürecinde, hızlı başlayıp devlet şiddetiyle son bulmuş olan "gerilla mücadelesi"nin sosyalist öğretiyle ilişkisini sorgulamaya başladı. Yeni örgütsel ilkelerle ve siyasal görüşlerle örgütlerini inşa etmek istiyorlardı. Ne var ki bu yeni süreçte bir süreklilik içinde ve belli noktadan fikir üreterek yürüyen, attığı her adım kendi içerisinde bir önceki dönemi aşan, bir sonraki döneme ilişkin yeni tezler geliştiren momentler oluşturulamadı. Her tartışma yeni ayrışmalara vesile oldu. Tarihsel birikim ve miras parçalı yapılarda farklı geleneklere ve çizgilere dağıldı. Her gelenek; kendi gelişkin yanları, abartılı yönleri, tek yanlılıkları ve yetersizlikleriyle yol almaya çalıştı. SBKP çizgisini izleyen partiler reformist-uvriyerist perspektifleriyle işçi hareketini etkilemeyi başarırken, kabaca "devrimci" hareketler olarak niteleyeceğimiz çevreler ise özellikle gençlik ve kent yoksulları üzerinde yükselen devrimci bir kitle hareketi olma mücadelesi veriyordu. Bu süreçte sol gençlik hareketi üniversitelere ve liselere sıkışmış olmaktan kurtulmuş ve özellikle büyük kentlerin gecekondu semtlerinde ve MC hükümetlerine tepki duyan Anadolu kent ve kasabalarında çalışma yürütmeye başlamıştı.

Dönemi karakterize eden ideolojik bunalıma sağlıklı yanıtların kolektif olarak verilememesi, bir yandan geçmişin tabulaştırılarak savunulmasına, diğer yandan da birçok çevrenin uluslararası sosyalist hareket içerisindeki parçalılığa tekabül eden bir görüntü sergilemelerine yol açmış, sonuçta doktriner tutumun en katı örnekleri verilmiştir. Bu arayış süreci içerisinde, "somut

koşulların somut tahlili" çok sık kullanılan bir ibare olmasına rağmen mekanik bir aktarmacılığa düşülmüş, ülkedeki olgusal gerçekliklerin derinlemesine araştırılmasından beslenen özgün/ayrıntılı analizler geliştirilmemiştir.

1974 öncesi ve sonrasını iki ayrı dönem olarak kategorize edebiliriz. Aralarında kimi süreklilikler olsa da sosyalist gelenekten filizlenen yapılar artık farklı raylarda yürüyorlardı.

> THKP-C çevresinde "politikleştirilmiş askerî savaş"ın gündemden kaldırılması, ya da THKO'nun başkalaşması sürecinde olduğu gibi "uluslararası komünist hareket"in kutupları arasında ayrışarak yeniden şekillenme ve önceki dönemin kavramlarından tamamen uzaklaşma bu süreksizliğin başlıca ideolojik ve kavramsal göstergeleriydi. TİKKO'da da asıl "yumuşak karın" "Türkiye'nin kapitalist gelişme düzeyi"ni merkeze alan ve "silahlı mücadele"nin alan ve kapsamına bağlı olarak gerçekleşen ve ayrılıklarla sonuçlanan tartışmalar, 1974 öncesi kavramsallaştırmaların güçten düşmesi ve kadroların parçalanmasıyla sonuçlandı.[1]

70'li yılların ikinci yarısında başlayan solun yeni yükselişi, yalnızca Türkiye açısından değil, genelde dünyada yükselen sol dalgaya da tekabül ediyordu. Ancak aynı zamanda Çin-Sovyet çatışması bütün dünya solunu etkisi altına alan başlıca sorun olmuştu. Uluslararası sosyalist hareket Moskova, Pekin ve (daha sonra) Tiran merkezleri arasında bölünmüştü. O yıllarda bütün dünyayı etkisi altına alan bu tartışmaların Türkiye solunu etkilememesi elbette düşünülemezdi. Bu tartışmanın kutuplarından birisi Sovyet çizgisini esas alıyordu —TKP, TİP, TİSP gibi Sovyet Bilim Akademisi'nin söylediklerini Türkiye için geçerli bulan gruplardı bunlar. 71 direnişine değin yurtdışında konumlanmış bulunan TKP, 71 sonrası DİSK üst yönetiminde ele geçirdiği mevzilerle SBKP çizgisinin temsilcisi olarak politik arenada yerini aldı. Aynı çizgide yeniden örgütlenen TİP de ayrı

[1] Ertuğrul Kürkçü, *İsyanın İzinde*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2013, s. 128.

bir kanaldan yolculuğa başladı. Gene legal zeminde mücadeleyi seçen TİSP, SDP gibi partiler de Sovyetler Birliği'ni lider bir sosyalist ülke olarak kabul ediyor ve Sovyetler Birliği ile dayanışmayı ilke ediniyorlardı. Öte yandan, bu çevrelerin tam karşısında konumlanan bazı gruplarsa Lenin'in sadık halefi olarak gördükleri Stalin çizgisini sadece Maoist Çin'in sürdürdüğünü iddia ederek anti-Sovyetik bir yaklaşımı benimsiyorlardı — Aydınlık-Halkın Sesi, Halkın Yolu, Halkın Kurtuluşu, Halkın Birliği gibi doğrudan Pekin kaynaklı görüşleri savunan siyasi oluşumlardı bunlar. THKO, TKP-ML/TİKKO ve Aydınlık çevresi geleneğini sürdürenler ağırlıklı olarak Maoizmin Türkiye'deki sözcüsü olmak için mücadele ediyorlardı[2]. Buna karşılık, hatırı sayılır bir kesim ise Marksizm-Leninizm adına ne Sovyet ne de Çin çizgisini muteber bulmakta, her ikisini de birer "sapma" olarak nitelemekteydi. THKP-C geleneğinden gelen bu hareketler, ağırlıklı olarak, hazır reçetelere başvurmaksızın somut koşulların analizine yaslanan bir yol arayışına girmişlerdi; Sovyet, Çin ya da Arnavutluk yanlısı hareketleri "şablonculuk", "aktarmacılık" diye eleştiriyorlardı. THKP-C'den arta kalan unsurlar, THKP-C'nin teorik mirası üzerinde yürüttükleri tartışmalar sonucunda ayrışmalar yaşadılar. Mahir Çayan'ın "öncü savaşı", "silahlı propaganda" "evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçmesi" vb. gibi temel noktalarda ayrım noktalarının belirgin-

---

[2] Mao Zedung yanlısı gruplar o dönemde kendilerini "Maoist" olarak nitelemiyorlardı. "Maoizm", bu gruplar tarafından, Marksizm-Leninizmin "nitel bir aşaması" olarak ancak 90'ların başlarından itibaren önerilmiştir. 70'lerde daha çok "Mao Zedung Düşüncesi (MZD)" formülasyonu benimsenmiştir. Ancak, TKP-ML çevresi o yıllarda MZD formülasyonuna da mesafeli durmaktaydı. Söz konusu grup 80'lerde MZD, 90'larda ise "Maoizm" formülasyonunu benimseyecektir. Aydınlık grubu ise 70'lerde kullandığı MZD formülasyonunu kullanmayı daha sonraları bırakacak, bunun yerine Marx, Engels, Lenin, Stalin ve Mao'yu temel alan "bilimsel sosyalizm"i önerecektir. Maocu cenahta yer alan diğer gruplar ise 70'lerin sonuna doğru AEP ile birlikte Mao'yu revizyonist olmakla suçlayıp, bu çizgiyi tamamen terk edeceklerdir.

leşmesiyle Kurtuluş ve Dev-Yol çevreleri ortaya çıktı, öte yandan THKP-C'nin silahlı mücadelesinin kaldığı yerden sürdürülmesini savunan Acil, MLSP, Devrimci-Sol vb. siyasi gruplar da kendini gösterdi. Bu gelenekten gelenlerden Niğde cezaevinde yatanlar ile İstanbul'dan bir kısım militan, THKP-C'yi maceracılıkla eleştirip Maoizm ideolojisini benimsediler ve böylelikle kendilerini bu gelenekten ayrıştırdılar.

Döneme özgü sorunlara yanıt vermekte zorlanan sosyalist solun önemli bir kesimi kolaycılığı seçip hazır reçetelere yönelmeye başladı. Belli gruplar enternasyonalizm adına dönemin uluslararası merkezlerinden birine yaslandılar, kendilerini SBKP, ÇKP ya da AEP'nin görüşlerini baz alarak konumlandırdılar, karşılarında duran sorunlara bu yolla "bütünlüklü" yanıtlar vermeye çalıştılar. Kısa sayılabilecek bir sürede gruplar, bu uluslararası sosyalist kampların tezleri ekseninde, birbirlerine karşı genelde pejoratif bir dil kullanıp hasmane tavırlar içerisine girdiler. Bu uluslararası merkezler arasındaki kavga onların takipçisi olan siyasi hareketlerin birbirleriyle ilişkilerine de bir şekilde yansıyınca sol içi "rekabet" ve "mücadele" yoğunlaştı. Bu, en tipik ve en uç haliyle, devrimcilerin bir süre sonra birbirlerine karşı şiddet uygulamalarında kendini göstermeye başladı. Dogmatizm ve sekterizm yeni filizlenen hareketlere damgasını vurdu. Marksizm'in enternasyonalist bir hareket olduğu kadar yerel koşulları da çok iyi çözümlemesi gereken bir sınıf hareketi olduğu gerçeği görmezden gelindi. Ortak sorulara ayrı yanıtlar verilse de, asgari ortak tutumlarda sonlanabilecek bir tartışma sürecinin yaşanabileceği bir zemin yaratılamadı. Bu yaklaşım kısır, yıkıcı bir rekabete yol açmakla kalmadı, dünya sosyalist hareketinin sorunlarını yeterince kavramayan, aktarmacı ve taklitçi bir ideolojik ayrışmanın önünü açtı. Herkes kendisini proletaryanın öncüsü, temsilcisi sayıyor, kendisinin savunduğu fikirlere diğerlerinin katılması gerektiğini düşünüyordu.

Sosyalist Harekette Dönüm Noktaları ve Yeni Tartışma Alanları

74-80 arası dönem, çeşitli sol siyasi çevrelerin dergileriyle birlikte ortaya çıkmasıyla adeta bir furya olarak başladı. Çıkan her dergi yeni bir siyasal oluşumu temsil ediyordu. Her yeni grup, çıkardığı dergi vasıtasıyla, diğer siyasi çevrelerden farkını ortaya koymaya çalışıyordu. Bu, bir dizi siyasî yayının çıkışı da sosyalist hareketin toplumsal hareketlere müdahil olmaya, onların içinde güç ve taban kazanmaya yönelik olarak harcadığı çabalara karşılık geliyordu. Siyasi çevreler için ana örgütlenme aracı olan dergiler aynı zamanda merkezden taşraya doğru ilişki kurma fonksiyonu da üsleniyordu. Dergiler bu dönemin sorularına cevap bulmanın yanı sıra, hasım/rakip siyasî örgütlenmelere cevap vermenin de bir aracı olmaya başlamıştı. Siyasi grupların önemli bir kısmı yayımladıkları dergi isimleriyle anılıyordu

70'lerin ikinci yarısıyla beraber Türkiye sosyalist solu eski ayrışma noktalarından uzaklaşıp yeni ayrışma, farklılaşma ve çatışma alanları üzerinden pozisyon almaya başladı. Ayrışma noktaları devrim ve iktidar mücadelesinde uygulanacak strateji ve taktikler ile kurulacak ittifaklar meselesi ve de dünya sosyalizminin sorunları temelinde görünür hale gelmekteydi. İkinci temel ihtilaf, hareketin legal düzlemde mi yürüyeceği, yoksa silahlı mücadeleye mi başvuracağı konusunda ortaya çıkmıştı. 1975'ten itibaren kurulan kimi sosyalist yasal partilerin illegal sol tarafından parlamenter pasifizmle, oportünistlikle ya da revizyonizmle suçlanmasının temeli buradadır. Öte yandan, Türkiye sosyalist hareketinin 1970'ler boyunca en önemli teorik tartışma, ayrışma konularından birini de "Kürt sorunu" oluşturuyordu. Ayrıca "faşizmin niteliği ve tanımlanması", "Kemalizmle ittifak meselesi", "devrimin sosyal içeriği" ve "işçi sınıfının öncü rolü ve devrimci mücadelede öncü parti meselesi" konularında da yeni tartışma başlıkları ortaya çıkmakta ve bu temelde

de teorik ayrışmalar görülmekteydi. 74-78 arası dönem siyasi çevrelerin tümünün kendilerini yeniden kurdukları yıllar oldu.

"Sosyal- Emperyalizm" Tartışmaları

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin Stalin'in ölümünden sonra 1956 yılında yapılan 20. Kongresi uluslararası sosyalist hareketin tarihsel seyri açısından önemli bir dönemeçti. SBKP Genel Sekreteri Nikita Kruşçev'in, bu kongreye sunduğu "gizli rapor" ile alınan diğer kongre kararları, ÇKP lideri Mao Zedung ve AEP lideri Enver Hoca tarafından eleştirildi. Tartışmanın genişleyip sertleşmesiyle birlikte uluslararası sosyalist hareket ÇKP ve SBKP arasında ikiye bölündü. Bu bölünme, I. Dünya Savaşı yıllarında —başka tartışmaların yanı sıra— özellikle "savaşa karşı tutum" meselesinde ortaya çıkan, Bolşeviklerle 2. Enternasyonal üyesi partiler arasındaki tartışma sonucu ortaya çıkan bölünmeyi andırıyordu. Çünkü bu bölünmede de taraflar, birbirlerinin ideolojik meşruiyetlerini temelden reddediyor, birbirlerini karşı-devrimci olarak adlandırıp dışlıyordu.

ÇKP yanlısı gruplara göre SSCB —sosyalist bir ülke olmak şöyle dursun— "enternasyonal proletaryanın ve ezilen dünya halklarının düşmanı" olan "sosyal-emperyalist" bir "süper güç" idi. SBKP yanlısı gruplar da Maocu grupları karşı-devrimci, maceracı vs. olarak görüyorlardı. Her iki taraf da, ayrışmaya neden olan tartışma başlıklarında Marksizm-Leninizmi referans alıyor, karşı tarafı bu referans çerçevesini tahrif eden revizyonist bir tutum almakla suçluyordu.

1970'lere gelindiğinde söz konusu ayrışma, tartışmanın taraflarının birbirlerini stratejik düşman olarak görmesine dek vardı.

Bu yıllarda 12 Mart darbesinin etkilerinden sıyrılarak yeniden toparlanmaya başlayan Türkiye sosyalist solu kendisini söz konusu yanılmanın içinde buldu. Bu dönemde ortaya çıkan her

hareket kendisini, başka her şeyden çok bu ayrışmada aldığı pozisyon üzerinden tanımladı. Böylelikle sol, esas olarak Maocular, Sovyet yanlıları ve orta yolcular diye anılan üç ana kategoriye bölündü.

1970'lerin başında TİİKP (1978'den sonra TİKP adını aldı) çizgisi —ve daha sonra ondan ayrılarak kurulan TKP/ML-TİKKO— tarafından temsil edilen ÇKP yanlısı Maocu çizgi, 70'lerin sonlarına kadar Halkın Yolu (THKP-C/ML), Halkın Kurtuluşu adlı grupları da bünyesine katarak genişlemişti. Bu blok, 70'lerin sonuna doğru Arnavutluk Emek Partisi'nin Mao'yu ve Çin'i revizyonist olarak nitelemesinden sonra ikinci bir ayrışma yaşayacak, Halkın Kurtuluş'u AEP yanında yer alacak, TKP/ML'den ise AEP yanlısı bir grup ayrılıp TKP/ML Hareketi'ni kuracaktı.

Bunların karşısında ise SSCB yanlısı gruplar olarak TSİP, TİP, TKP, TKEP yer alıyordu.

Devrimci Yol, Kurtuluş, THKP-C/ACİL, MLSPB, Devrimci Sol ise bu iki kampın dışında kalan ve bu nedenle de diğer gruplarca "orta yolcu" diye nitelenen bloğu oluşturuyordu.

15-16 Hazirandan Tariş'e İşçi Sınıfındaki Dönüşüm

Türkiye toplumunun 1960 sonrasında girdiği yeni dönem, genel olarak devlet-toplum ilişkilerini belirleyen iktidar pratiklerinde önemli dönüşümlerin yaşandığı bir dönem oldu.

Türkiye'yi 1960'lardan itibaren geçmişten köklü olarak farklılaştıran iki temel değişimden söz etmek mümkündür. Birinci olarak, Türkiye'de bu dönemde sanayi sermayesi ekonomiye artan biçimde damgasını vurmuş, sermaye birikimi hızlanmış ve sanayi burjuvazisi iktidar bloğunda baskın güç haline gelmiştir. İkinci gelişme, işçi sınıfının Türkiye tarihinde ilk kez siyaset sahnesinde kitlesel olarak yer alışıdır; Türkiye toplumu-

nun güçlü bir proletaryanın oluşumu, kapitalist topluma özgü sınıfsal çelişkilerin iyice şiddetlenmesi ve bunun somut yansıması olarak kitlesel gösteri ve eylemlerin giderek yaygınlaşması sonucu yavaş yavaş modern bir toplum kimliğini kazanmasıdır. Binlerce işçinin katılımıyla patlak veren 15-16 Haziran olayları, işçi sınıfı hareketindeki ciddi yükselişin somut bir göstergesi olmuş, Türkiye'de yeni bir sayfa açmış, politik dengeleri altüst etmiştir. Bunun kendisi için büyük bir tehlike oluşturduğunu gören burjuvazi, işçi sınıfı hareketini ve sosyalist hareketi baskılayıp budamayı acil bir görev olarak önüne koymuş, 15-16 Haziran işçi eylemlerini "ihtilal provası" olarak adlandırmıştır. Ama tam da burjuvazinin bütün güçlerini tek merkezde toplamasını gerektiren böyle bir anda, 12 Mart'ı hazırlayan somut konjonktür nedeniyle, hakim sınıflar blokunda yeni çatlaklar oluşmuştur. Varolan yapının krizi ağırlaştırdığı bir ortamda artık eski yapıyla devam etmenin mümkün olmadığı apaçık ortadadır. Ordunun parlamentoda ağırlığını burjuvazinin temsilcilerinin yanında hissettirmesi zorunlu hale gelmiştir.

Türkiye sosyalist hareketi ise değişen koşullara uyum sağlamak üzere her seferinde yeniden yapılanma arayışlarını sürdürürken, işçi sınıfı ile olan ilişkisini de sürekli sorgulayıp gözden geçirmek zorunda kalmıştır. Dolayısıyla da bu dönemde, 60'lı yılların ikinci yarısında sosyalist harekete damgasını vuran (MDD-SD ekseninde yürüyen) tartışmalar zayıflamıştır. 15-16 Haziranın etkileri MDD tezleri üzerinde çok belirgindir. Bu eylem, MDD çevresinde yürütülen "işçi sınıfının politik/ideolojik önderliği mi yoksa fiili önderlik mi" tartışmalarını önemli ölçüde bitirmiş, altmışlı yıllarda baskın olan ve "ordu-gençlik el ele" sloganında ve "asker-sivil zümre", "zinde kuvvetler" gibi kavramlarda görüldüğü üzere Kemalizmle sosyalizm arasında bağ kuran tepeden inmeci sosyalizm tahayyüllerine darbe vurmuştur. İşçi sınıfının öylesine büyük bir eylemle kendisini ortaya koyması burjuvaziyi paniğe sürüklediği gibi, sosyalist solu da

ciddi olarak sarsarak yeni arayışlara götürmüştür. Sosyalist solun politik tezlerinde sınıf mücadelesi başat bir öğe olarak öne çıkmıştır. Artık sosyalizm mücadelesi önemli ölçüde işçi sınıfını esas alan bir perspektiften konuşulmaya başlanacaktır.

15-16 Haziran eylemlerine gelene kadar gerçekleşen farklı işyeri işgalleri ve direnişler adeta o büyük işçi eylemine kuluçkalık yapmıştır. Bu eylemlerden sonra yetmişler boyunca sendikal mücadele DİSK üzerinden şekillenmiştir. 15-16 Haziran eylemlerinden sonra ücret sendikacılığı zayıflamış, onun yerini 70'li yıllar boyunca "sınıf ve kitle sendikacılığı" almıştır. DİSK ve öğrenci hareketi dışında toplumsal mücadelenin diğer bileşenleri de kendi meslek örgütleriyle son derece geniş bir alan üzerinde yaygın ve açık bir mücadeleye girişmiş, büyük bir kitleselliğe erişmişlerdir.

12 Mart'la gerçekleştirilen restorasyon büyük ve köklü yasal hak gasplarına dönüşememiştir. Yapılan Anayasa değişikliklerine ve sosyalist harekete işkence ve idamlarla verilen gözdağına rağmen, işçi sınıfı hareketinin ve toplumsal muhalefetin hızı yavaşlamamış, tersine bu hareket 1973'ten sonra yeni bir atılıma girmiştir. Öte yandan, 12 Mart'ın her alanda yarım önlemlerle yetinmek zorunda kalması nedeniyle sermayenin yapısal sorunları çözüme kavuşturulamamıştır. Burjuvazi hâlâ işçi sınıfını ve diğer ilerici toplumsal güçleri bastırma sorunuyla karşı karşıyadır.

1976 1 Mayıs'ı, 12 Mart döneminden sonra İstanbul Taksim Meydanı'nda yapılan ilk büyük kitlesel işçi eylemiydi. Kitlenin sayısı ve coşkusu iktidarı ve oligarşi bloğunu korkutmuştur. Bunun için 1977'de önlem alacak ve yükselen işçi hareketiyle onunla ittifak yapan gençlik kesimini psikolojik ve askeri olarak çökertecek bir tertibin peşinde olacaktır. DİSK'in işçi sınıfı üzerindeki etkisi 1976 yılında doruk noktasına varmıştı. 1970'ten itibaren DİSK TİP'le ilişkilerini azaltarak TKP ve CHP'ye yaklaşan bir siyasi eğilim sergiledi. DİSK yönetimi, pek çok sosyalist

örgütün "boykot" çağrısına karşı, yaklaşan 1977 seçimlerinde CHP'yi destekleme kararı alarak siyasi yönelimini beyan etmişti. DİSK'in yönetici kesimleri TKP ve CHP ile organik ilişkiler geliştirmek peşindeyse de, tabanda her türden militan sosyalist örgüt ve parti, sınıf içinde ve DİSK'te örgütlenmek için mücadele yürütmüştür. Hatta 70'lerin ikinci yarısında büyük işçi eylemleri DİSK yönetimine rağmen gerçekleştirilmiştir. 15-16 Haziran eylemleriyle yükselişe geçen işçi hareketi, 70'lerin ikinci yarısında da yükselişine devam etmiştir. 1977'deki 1 Mayıs katliamı işçi sınıfının yükselişini durdurmak için tezgahlanan en büyük "faili meçhul" kontrgerilla eylemdir. Buna benzer bir başka katliam da 16 Mart 1978'de İstanbul Üniversitesi Beyazıt kampüsünden çıkan öğrencilerin üzerine bomba atılmasıdır.

70'lerin ikinci yarısında toplumun bütün emekçi ve yoksul kesimleri büyük bir hareketlilik ve siyasallaşma içine girmişti. Kitleselleşme yolunda dev adımlarla ilerleyen sınıf hareketi 74-80 yılları içerisinde sıçramalı bir gelişme gösterdi. Bu yıllar Türkiye sendikacılık hareketinin tavan yaptığı yıllar oldu. Bu yükselişe en iyi örnek Tariş direnişidir. 70'lerin ikinci yarısında büyük işçi eylemleri DİSK merkezine rağmen gerçekleştirilmiştir. 70'ler işçi hareketinin güçlendiği ve bir sınıf olarak varlığını ortaya koyduğu dönemdir —özellikle 76 yılından sonraki kitlesel 1 Mayıs kutlamaları, 1980'e doğru artan ve yoğunlaşan grevler, hızlı kentleşme süreci, gecekondularda yoğunlaşan nüfusun yarı köylü-yarı kentli-yarı işçi özelliği, sömürgeciliğe karşı yükselen ulusal kurtuluş mücadelelerinin çekiciliği, 70'lerdeki antifaşist mücadelenin de beslediği demokratik devrim stratejisi tezini savunan siyasi çevrelerin sınıf mücadelesinde kitle tabanı kazanmalarına katkıda bulunmuştur.

70'li yıllarda yükselen toplumsal muhalefeti ve devrimci hareketi ezmek için oluşturulan 1. ve 2. Milliyetçi Cephe (MC) Hükümetleri döneminde devlet kurumları içerisinde yoğun bir faşist kadrolaşmaya gidildi. MC tabanlı 3. Demirel hükümetinin

kurulması, kadrolaşma-tasfiye döngüsünün yeniden faşizan bir doğrultuda harekete geçeceği beklentisini beraberinde getirdi. "Asayişin" sağlanması ve ekonominin yeniden yapılandırılması için hızla harekete geçen MC tabanlı AP hükümetinin öncelikli hedeflerinden biri haliyle Tariş oldu. Böylelikle, her iktidar değişikliği sonrasında Tariş'te yapılması geleneksel hale gelen tasfiye ve kadrolaşma döngüsü hayata geçirilerek, yarım kalan faşist kadrolaşma tamamlanacak, daha da önemlisi 24 Ocak kararlarının bir provası yapılmış olacaktı.

Tariş direnişinin kendinden önceki büyük işçi direnişlerinden farkı yalnızca fabrika esaslı bir direniş olmaktan çıkıp İzmir'in gecekondu mahallelerinde barikatlar kurulması ve fabrika direnişiyle mahalle direnişinin birleşmesidir. Bir başka özelliği ise sosyalist çevrelerin başka yerde birbirlerine karşı mücadele yürütürken, Tariş işletmelerinde Devrimci Yol, Halkın Kurtuluşu, TEP, Devrimci Kurtuluş, Devrimci Sol ve Kurtuluş'un işçilerle birlikte "Devrimci Eylem Birliği"ni oluşturmalarıdır. Bu eylem birliği kurumsal olarak fazla uzun ömürlü olamasa da, farklı sosyalist gruplarla işçiler arasında asgari bir güç birliği ve dayanışmanın kurulmasına ve güçlenmesine yol açmıştır.

Anti-faşist Mücadele ve Bunun Üzerinden Örgütlenme

70'lerin ikinci yarısında bugünün toplumuyla kıyaslanamayacak ölçüde politik, örgütlü ve geleceğini arayan, bunun için mücadele eden bir toplumsal muhalefet ortaya çıktı ve sosyalizm kısa süre içerisinde bir kitle hareketi görünümü kazandı. Toplum bu siyasallaşma zemininde hızla saflaştı. Toplumdaki bu saflaşma ülkenin politik yaşamına olanca şiddetiyle damgasını vurmuştu. Böylesine canlı bir siyasal atmosferde sosyalistler bir yandan kendi yapılarını oluşturmaya çalışırken diğer yandan da yaşamın her alanında, emekçi harekete devlet destekli saldı-

rılarını sürdüren faşist harekete karşı mücadeleyi örgütlemeye çalıştılar. Böylece bütün bir dönem boyunca harekete damgasını vuracak anti-faşist eksenli politik mücadele süreci başlamış oldu.

Çok yoğun geçen 1968-1975 döneminde ABD emperyalizminin Soğuk Savaş'ın vurucu bir unsuru olarak komünizme/sol hareketlere karşı NATO çerçevesinde kurduğu özel harp örgütlerinin Türkiye'deki ayağını Kontrgerilla oluşturuyordu. Sol hareketleri sokakta bertaraf etmek üzere kurulan ve eylemlerle çeşitli bölgelerde ve okullarda hâkimiyet kuran Ülkü Ocakları Derneği, 1975'de tekrar açılarak devletin paramiliter gücü olma fonksiyonunu yeniden üstlendi. 70'lerin ikinci yarısında devletin himayesindeki ülkücü hareket sivil faşist hareket olarak güçlendirilip ciddi bir güç olarak sosyalist hareketin karşısına çıkarıldı.

Sosyalist cenahta faşist hareketin karşısında nasıl bir tutum almak gerektiği konusu 71 öncesine benzer ayrılıklara/ayrışmalara neden oldu. Ağırlıklı olarak parti geleneğinden gelenler faşist saldırılar karşısında "provokasyona gelinmemesi" gerektiğini, bu zeminde oluşan çatışmalardan uzak durmayı savunuyordu. Faşist hareketin bütün yaşam alanlarını işgal edeceğini, okullardan sonra mahallelerde karşılarına çıktığını gören devrimci hareket ise bir ölüm kalım savaşına girdi. Çünkü devlet destekli faşist hareket sosyalistlere açık alanda faaliyet imkanı bırakmıyordu. Devrimci hareket bu süreçte kendisini sivil faşist hareketle boğuşur halde buldu.

> Faşist saldırganlığa direnmek, hem de her türlü biçimde direnmek solun kitleselleşmesi için etkili bir yoldu; hangi okulda, hangi mahallede, semtte, köyde, kasabada, fabrika veya işyerinde faşist saldırılara direniliyor ve bu direnişi kim örgütlüyorsa "en iyi devrimci" oydu ve hızla güçleniyordu. Sosya-

list hareketin tarihinin en büyük kitleselliğe ulaşmasının nedeni bu yaygın anti-faşist direnişti.[3]

Dolayısıyla sosyalist hareket, 70'lerin ikinci yarısında esasen anti-faşist mücadele ekseninde yürüdü ve siyasal mücadele olarak sürüp giden hemen her şeyin esasen anti-faşist mücadele olarak şekillenmesinin avantajları kadar handikaplarını da yaşadı.

> Ama öte yandan, bir süre sonra bu mücadele siyaseten sosyalist hareketi sınırlayan, ufkunu daraltan ve sonuçta işçi hareketinden uzaklaştıran bir rol de oynamaya başlayacaktı. Politik işçiler, emekçiler elbette sokaklarda çarpışan devrimci militanlara sempatiyle bakıyorlar ve onları "bizim çocuklar" olarak görüyordu ama tam da bu noktada "işçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır" diyen sosyalizm anlayışı açısından siyasi ve ideolojik sorunlar da doğuyordu. Sokak mücadelesi şiddetlenip, bütün ülkeye yayılınca bir süre sonra bu mücadele tecrit olmaya başladı, toplumun dışına doğru itildi ve toplumun kenarında süren bir "terör" olayı olarak sunulmaya başlandı."[4]

Devrimci sosyalist hareketin yükselttiği anti-faşist mücadele karşısında istediği sonucu elde edemeyen devlet, kendi düzenini olağanüstü yollara başvurmadan yönetemez hale gelmişti. Yalnız kendi baskı aygıtlarını harekete geçirmekle kalmadı, faşist para-militer güçler üzerinden siyasal cinayetlere yönelerek emekçi sınıfı sindirme yolunu denedi. Devletin kanatları altında büyüyen para-militer faşist güçler Kontrgerilla'yla birlikte yetmişli yılların sonuna doğru Malatya, Maraş, Çorum, Sivas örneklerinde görüldüğü üzere kitlesel katliamlara yöneldi, inanç temelinde Alevi-Sünni çatışması görüntüsü vermek üzere saldırılar ve provokasyonlar düzenledi. Bunlar "anarşi ve terör" olayları olarak sunularak devrimci hareketin meşruiyeti zayıfla-

---

[3] Seyfi Öngider, "70'lerde Devrimci Olmak...", *Toplum ve Hekim*, Cilt: 28, Sayı: 5, s. 334, 2013.

[4] *Age.*

tılmaya, daha güçlü bir otorite arayışını davet eden bir zemin süreç içinde oluşturulmaya çalışıldı.

Faşist terörün yaygınlaşmasına paralel olarak sosyalistlere umut bağlamış halk arasında giderek güçlenen birleşme ve dayanışma eğilimleri bilinçli ve iradi çabalarla örgütlenip bazı işgal altındaki bölgeler faşistlerden arındırıldı. Ancak sosyalist akımların birleşik-ortak alternatifler sunamamaları, kendilerini yenileyememeleri, koşullara cevap verecek yeni bir siyasi anlayış geliştirememeleri, enerjilerinin önemli bir kısmını birbirlerine karşı mücadeleye harcamaları sonucunda yepyeni bir toplumsal düzenin kurulabileceği umudu giderek zayıfladı. Sıçrama yapamayan, zayıflama eğilimine giren kitle hareketini kendi potalarına aktarmak için birbiriyle kıyasıya rekabet eden sosyalist gruplar arasındaki "uzlaşmaz" gibi gözüken çelişmeler ve hatta silahlı biçimler alan çatışmalar, çok daha derin siyasal sonuçların doğmasına zemin hazırladı.

Devlet terörüne karşı çok sert bir direnişin sürdürüldüğü bölgelerde bile farklı sol eğilimler arasında çatışmalar ortadan kalkmadı. Direnmeye çalışan yığınlar üzerinde yıkıcı etkiler yaratan ve faşist terörün yeterince güçlü biçimde karşılanamamasının nedeni olarak bu bölünmüşlüğü gören kitleleri umutsuzluğa sevk eden bu durum, faşizme karşı birleşik bir direnişi olanaksızlaştırdığı gibi, faşist saldırıların ilk başladığı günlerde bir imece ruhuyla davranan ve seferber olan kitleleri bıkkınlık ve yorgunluğa sürükledi. Bu, faşist terörün bezdirme ve teslim almaya yönelik politikaları kadar, hatta belki de daha fazla, sol iç çatışmalar ile sonu gelmez tartışmaların sosyalistlere duyulan güvene darbe vurmasının bir ürünüydü.

Kuşkusuz faşizmi ancak işçi sınıfının gücü yenebilirdi. Ancak işçi sınıfı örgütlenebildiği kadarıyla ağırlıklı olarak antifaşist mücadeleden uzak duran reformistlerin etkinliği altındaydı. Oysa sınıfın örgütlenmesinin ihtiyaçlarıyla anti-faşist mücadelenin ihtiyaçlarının birleştirilmesi, mahalleyle fabrika

arasındaki ilişkilerin ortaklaştırılması, Cevizli, Tekel, Tariş, Antbirlik vb. direnişlerinde olduğu gibi bir eksen yaratılması mümkün olabilirdi.

Devrim ve Strateji Tartışmaları

1960'lı yıllarda sol özneler arasındaki farklılaşma ve ayrışmanın temelinde Milli Demokratik Devrim (MDD)-Sosyalist Devrim (SD) stratejilerinden birini benimsemek yatıyordu. Milli Demokratik Devrimi savunan kesimler ülkenin emperyalizme bağımlı, geri kapitalist —ya da kimilerince yarı-feodal— bir yapıda olduğu tespitinden hareketle aşamalı bir devrim perspektifini öngörüyordu —Milli Demokratik Devrim ülkenin emperyalizme bağımlılığını ortadan kaldıracak ve üretici güçleri sosyalist inşa için geliştirecekti. Sosyalist Devrimi savunanlar ise Türkiye'de sosyalist bir devrim için üretici güçlerin yeterince geliştiğini savlıyor, MDD'cilerin savunduğu aşamalı perspektifi yanlış buluyordu.

Savunulan strateji; devrimin öncüsü, temel gücü, müttefikleri ve düşmanları gibi kategorilerin belirlenmesine de etki ediyordu. MDD'yi savunanlar, devrimin öncüsü olarak işçi sınıfını göstermekle birlikte, devrimin politik öznesinin dayanacağı temel güç olarak köylülüğe işaret ediyordu. Devrimin müttefiklerini ise "milli burjuvazi"ye dek genişletiyordu. SD'ciler ise milli burjuvaziyi müttefik görmediği gibi köylülüğü görece daha az önemsiyordu.

1970'lere gelindiğinde soldaki ayrışmanın ana eksenlerinden olan strateji tartışmaları SBKP-ÇKP eksenli bölünmeler üzerinden de şekillendi. Toplumsal yapı analizleri öncelikle kendine bir devrim modeli seçme üzerinden yapılıyor, örgütler —SBKP-ÇKP arasında— yer aldığı kampa göre devrim stratejileri geliştiriyordu. Strateji tartışmaları da esas olarak "demokratik devrim/sosyalist devrim" ayrımı ve "asgari/azami program" tespitlerine dayanıyordu. Tartışma görünürde Türkiye'nin iktisadi

koşullarının, siyasal düzeninin ve buna uygun devrim modelinin ne olduğu üzerinden gerçekleşmiş olsa da esas olarak burjuva diktatörlüğüne ve faşizme karşı takınılacak devrimci tutumun gerekçelendirilmesi doğrultusunda yürüyordu. Her siyasi yapı devrim modelleri tartışmasında kendisinin bulunduğu konumdan hareketle pratik mücadeledeki taktiklerinin doğruluğunu kanıtlamaya çalışıyordu.

1970'lerde Sosyalist Devrimi savunan grupların dışındakiler MDD formülasyonu yerine "Demokratik Devrim", "Demokratik Halk Devrimi" (DHD) —TKP'liler "ileri demokratik düzen"— gibi ifadeleri ikame edip kendilerine göre bir pozisyon ve perspektif geliştirdiler. Demokratik Devrimi savunan gruplar arasındaki ayrışmada ise mücadele biçimleri tartışması belirleyici olmuştu. Ülkenin sosyo-ekonomik yapısının neliğine dair tartışmalar da strateji tartışmasının bir bileşeni olarak varlığını sürdürüyordu. Mücadelenin öncü gücü, temel gücü, düşmanları ve müttefikleri gibi kategorilerin tespiti 70'lerde de sol örgütleri ayrıştırıyordu. Ancak strateji tartışmalarında 60'lardan farklı olarak devletin tipi, biçimi ve sınıf bileşeni tartışmaları da ağırlık kazanmıştı. Kürt ulusal sorununun stratejik çözümü konusunda ise hemen hemen tüm sol çevreler onu Kürdistan devriminin özerkliği çerçevesinde ele almayı reddetmiş, sorunun çözümünü Türkiye devriminin bir parçası olarak belirlemişti.

Demokratik Halk Devrimini savunan grupların çoğu silahlı mücadeleyi esas mücadele biçimi olarak tespit ediyor, illegal çalışmayı ve örgütlenmeyi benimsiyordu. Legal ve şiddet içermeyen mücadele biçimlerini reddetmemekle birlikte tali görüyorlardı. Ancak silahlı mücadelenin nasıl yürütüleceği ve örgütlenmenin esas merkezinin kır mı yoksa kent mi olduğu da solun ayrıştığı hususlar arasındaydı.*

* Sol grupların münhasıran savundukları mücadele biçimleri için bölüm başlarındaki kısa örgüt tarihlerine bakınız.

Sosyalist solun bütün öznelerinin siyasal stratejinin nasılına ilişkin verdiği karar öncelikle sosyo-ekonomik yapının niteliğiyle ilgili olmuştur. Bu katı determinist anlayış, siyasetin —sosyo-ekonomik yapı tarafından belirlendiği kadar— özerk bir tarafının da olduğunu görmeyi engellemiştir. Böylelikle konjonktürel/aktüel değişimlerin getirdiği yeni durumlar ıskalanmış, konjonktüre göre daha istikrarlı bir seyir izleyen sosyo-ekonomik yapıya angaje kalınarak taktik basiretsizliklerin faturası genellikle dışsal faktörlere kesilmiştir.

Türkiye Solu'nda Kürt Sorununa Yönelik Yaklaşımlar[5]

Türkiye sosyalist solunun genel serüveninde Kürt meselesine bakışı 1920'lerden bugüne uzanan süreçte sürekli kopuşlara sahne oldu. Türkiye sosyalist solunun Kürt meselesinde kat ettiği yol 1920-1980 arasında üç dönem halinde kendini gösterdi. Birincisi, ilk kuşak sosyalistlerin, Komintern'in Türkiye'deki yeni rejime karşı tutumuyla da ilişkili olarak, Kemalizmi ilerici, anti-emperyalist bir müttefik olarak gördüğü dönemdir. Türkiye Komünist Partisi (TKP) 1920'li yıllardaki Kürt isyanlarını "gerici, feodal ve emperyalizm destekli" kalkışmalar olarak nitelemiş, bastırılmasında Kemalizme tam destek vermiştir. Hatta bir soykırım boyutuna varan Dersim tertelesini, "İki ayı aşkın bir zamandan beri Ankara Hükümeti, Dersim bölgesindeki Kürt aşiretlerin yeni bir gerici ayaklanmasını bastırmakla uğraşıyor. ... Bugün Kemalist Hükümetin enerjik reformları yüzünden kendi iktidarlarını tehdit altında hisseden feodal unsurların ümitsiz bir direnişiyle karşı karşıya bulunuyoruz. İsyanın arifesinde, tapu kadastro idaresi aşiret reislerinin elinde bulunan

[5] Daha detaylı bir tartışma için bkz. Mesut Yeğen, "Türkiye Solu ve Kürt Sorunu", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 9: Sol*, İletişim Yayınları, 2007, s. 1208.

halka ait malların incelenmesi ve saptanmasına ilişkin hükümet önlemlerini uygulamaya başlamıştı. Bu durumda feodalizm, kendi yasadışı egemenliğinin iktisadi temellerini yitirme tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu hissetti. İşte, özellikle bu önlem, isyana yol açan neden olmuştur"[6] tespitiyle, gerici-feodal bir ayaklanma olarak değerlendirmiştir. Türkiye solunun 1920-60 arasında Kürt sorunu karşısında verdiği imtihanın pek başarılı olmadığını söyleyebiliriz. Bu dönem içinde Türkiye solu Kürt meselesine ilgisiz ve sessiz kalmış, şovenizm ve militarizmin damgasını vurduğu hakim siyasal anlayıştan bağımsızlaşamamıştır. Yalnızca Hikmet Kıvılcımlı 1930'larda, "Kürdistan'da sömürge usullerinin tatbik edildiği" ve "Kürtlerin ayrı bir millet olduğu,"[7] yolundaki tespitleriyle bu konuda ayrıksı bir duruş sergilemiştir.

İkinci dönem, yani 60-74[8] arası zaman dilimi, Kürtlerle ilk defa aktif ilişkiye geçildiği bir dönemdir. Türkiye solunda 60'ların ikinci yarısına kadar, Kürt sorunu ağırlıklı olarak doğunun geri kalmışlığı, kalkınma, feodalizm bağlamında konuşuldu. Kürtler Türkiye proletaryasının basit bir müttefiki, toprak reformu bekleyen "yoksul köylülük" olarak görüldü. Bu dönemde TİP içinde "Doğu Sorunu" başlığı altında başlayan tartışmalar, 1970'teki IV. Kongre'de, "Kürt halkı üzerinde baştan beri hakim sınıfların faşist iktidarlarının, zaman zaman kanlı zulüm hareketleri niteliğine bürünen, baskı, terör ve asimilasyon politikası uyguladıkları, Kürt halkının yaşadığı bölgenin Türkiye'nin öteki bölgelerine oranla geri kalmış olmasının temel nedenlerinden birinin, kapitalizmin eşitsiz gelişme kanununa ek olarak, bu bölgede Kürt halkının yaşadığı gerçeğini göz önüne

---

[6] *Rundschau*, [Komünist Enternasyonal yayın organı], 29 Temmuz 1937. s. 161, akt. Hüseyin Aygün, *Dersim 1938 ve Zorunlu İskân*, Dipnot Yayınları, 2011.

[7] Hikmet Kıvılcımlı, *İhtiyat Kuvvet: Milliyet (Şark)*, s. 87.

[8] Bu dönemle ilgili detaylı bilgi için bkz. Ertuğrul Kürkçü, *Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 1*, "Önsöz", Dipnot Yayınları, 2014, s. 13-54.

alan hâkim sınıf iktidarlarının güttükleri ekonomik ve sosyal politikalar olduğu, bu nedenle "Doğu sorununu" bir bölgesel kalkınma sorunu olarak ele almanın hâkim sınıf iktidarlarının şoven-milliyetçi görüşlerinin ve tutumunun bir uzantısından başka bir şey olmadığı, Kürt halkının Anayasal vatandaşlık haklarını kullanmak ve diğer tüm demokratik özlem ve isteklerini gerçekleştirmek yolundaki mücadelesinin, bütün anti-demokratik, faşist, baskıcı, şoven-milliyetçi akımların amansız düşmanı olan Parti tarafından desteklenmesinin olağan ve zorunlu bir devrimci görev olduğu, sosyalist devrim mücadelesini tek bir devrimci dalga halinde bütünleştirmek için, Kürt ve Türk sosyalistlerinin Parti içinde omuz omuza çalışmaları gerektiği, Kürt halkına karşı uygulanan ırkçı-milliyetçi şoven burjuva ideolojisinin Partililer, sosyalistler ve bütün işçi ve diğer emekçi yığınlar arasında yerle bir edilmesini sağlamanın Partinin ideolojik mücadelesinin ve gelişmesinin temel ve devamlı bir davası olduğu, Partinin, Kürt sorununa, işçi sınıfının sosyalist devrim mücadelesinin gerekleri açısından baktığı kabul ve ilan edilerek[9] Türkiye sosyalist solu açısından önemli bir çıkış gerçekleştirildi.

60'ların ikinci yarısında TİP'le kitleselleşip siyasallaşan Türkiye solu aynı zamanda bölünmelere giden yolu da açtı. Bu dönemde solu bölünmeye götüren Türkiye tahlilleri, devrim stratejileri ve bunlar üzerinden inşa edilen toplumsal yapı analizlerinde Kürtler kendilerine yer bulamamıştır. TİP içinde Kürt aydınları ve gençleri önemli bir yer tutmasına rağmen Kürdistan'daki devrimci potansiyel bütün boyutlarıyla değerlendirilememiştir. Bunda Kemalizmin sadece Türk aydınını etkilemekle kalmayıp, Türkiye sosyalist hareketin ezici çoğunluğuna da az ya da çok nüfuz ederek onun Kürt sorununa bakışını belirlemesinin payı büyüktür. Türkiye solu Kemalizmin "modern-

[9] TİP 4. Kongre Kararları, Ekim 1970.

leştirici, merkeziyetçi, ulus-devlet kurucu ve laik projesini"[10] büyük ölçüde desteklemiştir. Sosyalist solun Kemalist ideolojiyle yetmişlerin başına kadar siyasal akrabalık kuran büyük bir kesimi Kemalizmin meşruiyet sınırları içerisinde kendisine çıkış yolu aramıştır. Devrimci hareketin büyük aktör olarak TİP'ten sonra Türkiye siyasetine dahil olduğu 70 sonrası dönem ise, bölünmelerin yanı sıra Kürtlerle doğrudan temasın kurulduğu, ortak talepler doğrultusunda birleşik bir mücadelenin inşa edildiği bir dönem olmuştur. Bu dönemde Kürt sosyalistleri kurdukları örgütlerle, Kürtlerin varlığının inkarı üzerine inşa edilen Kemalist ideolojiyle cepheden hesaplaşmaya girişmiştir.

Türkiye soluna 1971 öncesinde hâkim olan Kemalist MDD çizgisinden kopan Cephe geleneğinin kurucu metni olan "Aydınlık Sosyalist Dergiye Açık Mektup"ta Belli'nin fikirleri sağcı ve reformist olmakla itham edilmiş, "sosyalistler koyu milliyetçidir" fikrine karşı "sosyalistler milliyetçi değil yurtseverdir" tezi (M. Çayan) geliştirilerek kendi sağından medet uman anlayışından kesin bir kopuş yaşanması gerektiği vurgulanmıştır. Gene bu dönemde İ. Kaypakkaya'nın PDA çizgisinden kopması, "*Kemalizm demek*, her alanda Türk şovenizminin kışkırtılması, azınlık milliyetlere amansız bir milli baskının uygulanması, zorla Türkleştirme ve kitle katliamı demektir"[11] tespitiyle Kürtlerin ayrı bir millet olduğunu savunması ve "Kürt milletinin devlet hakkı olarak anlaşılması gereken bir biçimde ayrılma hakkının anlaşılması gerektiğini" ileri sürmesi Türkiye solunun Kürt meselesine yeni bir perspektifle yaklaşmasının öncü adımlarından birini oluşturmuştur.

---

[10] Barış Ünlü, "Türklük Sözleşmesi ve Türk Solu", *Perspectives*, Sayı: 3, Aralık 2012, s. 23-27.

[11] İbrahim Kaypakkaya, "Şafak Revizyonizminin Kemalist Hareket, Kemalist İktidar Dönemi, İkinci Dünya Savaşı Yılları, Savaş Sonrası ve 27 Mayıs Hakkındaki Tezleri", *Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 1* içinde, Emirali Türkmen (haz.), Dipnot Yayınları, 2014, s. 595.

Türkiye solunun 12 Mart'tan 12 Eylül'e uzanan üçüncü döneminde Kürt sorununun sınıfsal bir sorun olmanın ötesinde ulusal bir karakter taşıdığı gerçeği siyasi çevrelerce kavrandı. Türkiye sosyalist hareketi 12 Mart'tan sonra bu konudaki fikirlerini önemli ölçüde revize edip netleştirdi. Kürt meselesinde yeni stratejiler ve pratikler geliştirme çabasına girdi, bu meselenin Türkiye devriminin temel meselesi olduğunu açıktan savunmaya başladı. Türkiye solunun önemli bir bölümü Kürdistan sorununu ulusal sorun olarak tanımlamakta, teoride de olsa ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunmaktaydı. 70'lerin ikinci yarısından itibaren temel tartışma hususları arasında Kürdistan'ın statüsü, buna bağlı olarak ortak ya da ayrı örgütlenme ve kurulacak ittifaklar başlıkları sayılabilir. 12 Mart ile 12 Eylül darbeleri arasında Türkiye sosyalist solu içerisinde cereyan eden "Kürt/Kürdistan meselesi eksenli tartışmalar, birincisi ve en temeli Kürt ve Türk sol örgütleri arasında, ikinci ve üçüncüsü Kürt ve Türk örgütlerinin kendi içlerinde yürüttükleri olmak üzere üç düzlemde ele alınabilir."[12] Kürt solunun büyük kısmı Türkiye solundan ayrışırken, Türkiye solu da Kürt meselesine dair eski yaklaşımlardan uzaklaştı, yaşanan sert tartışmalar yeni ayrılıkların önünü açtı.

Kürt sosyalistleri 60'larda ağırlıklı olarak TİP ve Dev-Genç içinde mücadele yürüttüler. Türkiye de gelişen sol hareketin aktif parçası olan Kürtler, yetmişlerin ikinci yarısından sonra Türkiye solunun bölünme macerasına dahil olup birleşik mücadeleden uzaklaştılar ve kendi örgütlerini kurarak taleplerinin tanınması yolunda mücadelelerine devam ettiler. Kürdistan solu ağırlıklı olarak artık Kürdistan'ın dört parçalı bir sömürge olduğuna, ayrı örgütlenmeye, ulusal bağımsızlığa ve Türkiye so-

[12] Ahmet Hamdi Akkaya, "Kürt Hareketinin Örgütlenme Süreci Olarak 1970'ler", *Kürdistan Sosyalist Solu Kitabı* içinde, Emirali Türkmen-Abdurrahim Özmen (haz.), Dipnot Yayınları, 2014, s. 660.

lunun şovenizmin etkisinden kurtulması gerektiğine vurgu yaparak kendi yolunu belirledi.

12 Mart sonrasında Türkiye sosyalist hareketine kabaca üç ana çizginin egemen olduğuna yukarıda değinmiştik. Bu üç ana eksende gelişen hareketler Kürt meselesinin tarihsel ya da toplumsal karakteri konusunda farklı analizler geliştirdiler. Parti geleneğinden gelen 70'lerin TKP'si artık rejimin gözüyle bakmayıp, bu meselenin UKTH prensibi çerçevesinde çözülmesi gerektiğini kabul ediyordu. TKP, programında ulusal soruna şöyle yer vermekteydi: "TKP, ulusların yazgılarını kendilerinin çizmesi konusundaki Leninci ilkelere bağlıdır. Memleketimizde yoğun, kaynaşmış yığınlar halinde yaşayan uluslara, ulusal azınlıklara (Kürtlere, Lazlara vb.), tam demokratik, eşit anayasal haklar tanınmalı, bu uluslara kültürlerini geliştirmek olanakları yaratılmalıdır."[13] TKP ulusal sorunların demokratik bir anayasa çerçevesinde yapılacak düzenlemelerle çözüleceğini savunuyordu. Dönemin siyasi çevrelerinin ana tartışma konularından biri olan ayrı örgütlenme-ortak örgütlenme meselesinde TKP'nin tutumu netti: Kürdistan sömürge statüsünde değildi ve ayrı örgütlenme düşünülemezdi. Çünkü TKP, "Kürt halkının özgürlük bağımsızlık savaşımını Türkiye halklarının, Türkiye işçi sınıfının ileri demokratik bir düzen, ulusal bağımsızlık, barış için yürüttüğü savaştan ayırmıyor[du]"[14] TKP açısından Kürt meselesinin çözümü, bugünden yarına uzanan, devrimin ve sosyalizmin zaferiyle mümkün olacak bir çözümdü. Parti geleneği üzerinden varolan partilerin hepsi aşağı yukarı TKP'nin yaklaşımına sahiptiler. "Herkese kendi ana dilini konuşma, kendi dil ve kültürünü özgürce geliştirme ve kullanma hakkı tanınmalıdır" diyen TSİP'in *Kitle* gazetesinde ulusların kaderlerini tayin hakkı ayrı bir devlet olarak var olabilme hakkı olarak

---

[13] *Türkiye Komünist Partisi: Program*, bkz. bu kitapta "Türkiye Komünist Partisi: Program" başlıklı bölüm.

[14] Aktaran Mesut Yeğen, "Türkiye Solu ve Kürt sorunu", *age*, s. 1212.

değil, dil ve kültürlerin geliştirilmesini sağlayan anayasal bir hak olarak yorumlanıyordu.

THKP-C geleneğinin devamcısı olan siyasi çevreler içerisinde Kurtuluş ve Devrimci Yol, birçok konuda olduğu gibi Kürt sorunu üzerine yaptıkları değerlendirmelerde de farklı pozisyonlar aldılar. Kurtuluş çevresinin Kürt meselesine dair analizleri ve tezleri, onları sadece diğer "orta yolculardan" değil, Türkiye solunun neredeyse tümünden ayırıyordu. Kemalizm ve Kürt sorununda sosyalist solun genel çizgisine aykırı düşen görüşler ileri süren Kurtuluş, özellikle "Kürdistan Sömürgedir" tezini savunarak kendini farklılaştırmıştı. Kurtuluş, "Kemalist iktidarın ulusal sorundaki siyaseti[ni] ilerici ve demokrat değil, gerici ve anti-demokratik bir siyaset"[15] olarak görüyordu. Solun Kemalizmi yanlış değerlendirdiğini, Cumhuriyetin kurucu ve egemen ideolojisinin burjuva ideolojisinden başka bir şey olmadığını vurguluyordu. "Kemalizmin çok özel şartlardaki anti-emperyalist yanı abartılıyor, fetişize ediliyor, onun uzlaşmacı ve ırkçı-şoven karakteri görmezlikten geliniyordu. Kemalizmin özünde burjuva ideolojisi ile burjuvazinin militan şoven milliyetçiliğinin yattığı anlaşılamıyordu. Bu yanlış tespit, onun Kürt millî hareketleri karşısındaki katliamcı ve anti-demokratik özünü gizliyordu. Ulusal sorun konusunda tutucu davranılmasının, görüş tespitinde acele edilmesinin nedeni bu anlayıştı. Kürt ulusal kurtuluş hareketi ile ittifak yerini Kemalistlerle ittifak politikasına bırakmıştı."[16] Oysa Kemalizmle ittifakın reddedilmesi, "Kürt ulusal kurtuluş hareketi" ile ortak bir mücadele yürütülmesi gerekiyordu. Kurtuluş'un bir başka radikal teziyse 'Kürdistan'ın statüsüne dairdi: "Türkiye ile Kürdistan arasındaki ilişkiyi aynı zamanda bir sömürge-sömürgeci ilişkisi olarak da değerlendirmek gerekir. Kürt ulusu, hammadde kaynakları ve

[15] "Ulusal Sorun Üzerine Eleştiriler" *Kurtuluş Sosyalist Dergi*, Sayı: 3, s. 12, 1976.

[16] *Age*, s. 21.

ucuz emek gücü ile sömürülen bir toplumdur. Buradan aktarılan artık-değer emperyalizm ve oligarşi tarafından paylaşılmaktadır. Emperyalizm ve oligarşi, Kürdistan'ın geri bıraktırılmışlığının ve Kürt milleti üzerindeki ulusal baskının da sebebidir. Yani Kürt ulusu hem ezilen ve bağımlı bir ulus, hem de sömürge bir ulustur. Millî ve sömürgeci baskı birleşmiştir. İç içe geçmiştir. Bu açıdan Kürt milletinin kendi kaderini tayin hakkından söz ederken, bu, bir sömürge, olarak Kürdistan'ın özgürlüğe kavuşması anlamında da kendi kaderini tayin hakkını içermektedir."[17] Son olarak Kurtuluş, birlikte örgütlenmeyi savunmakla beraber ayrı örgütlenmenin de meşruiyetini tanıyordu: "Bugün objektif ve sübjektif birçok faktör, bizi birlikte örgütlenmeye zorluyorsa da, faktörlerin bir kısmı da bizleri bu sorunda ortaya çıkabilecek muhtemel gelişmelere karşı uyarmaktadır. *Kurtuluş*'un bu sorunda birlikte örgütlenmeyi mutlaklaştırmaması ve ayrı örgütlenme üzerinde durmasının nedeni de, işte bu faktörlerdir."[18]

THKP-C geleneğinin devamcısı olan ve "demokratik halk devrimi" stratejisinin savunuculuğunu yapan cepheci siyasi çevrelerden Devrimci Yol ise, Kürt sorununda hem Türkiye ve Kürdistan devrimlerinin eşzamanlılığı hem de bu devrimlerin ayrı örgütlenmeyi gerektirip gerektirmediği konularında Kurtuluş'tan farklı tespitler yapıyordu. Devrimci Yol'a göre "Türkiye devleti çok uluslu bir devlettir. Türkiye'de ezilen bir Kürt ulusu vardır. Bir ülkede ezilen bir ulusun var olması bu ülke devrimcilerine söz konusu ulusun kendi kaderini tayin etme hakkını (ayrı bir devlet kurma hakkının) savunmayı kaçınılmaz bir görev olarak yüklemektedir. Milli mesele bu bağlam içinde, milli baskıya karşı çıkma ve milli baskının kaldırılması uğruna mücadeleyi programlaştırmayı zorunlu kılmaktadır. Türkiye'de

---

[17] *Age*, s. 24.

[18] *Kurtuluş Sosyalist Dergi*, Sayı: 31, 1979, s. 98.

Kürt meselesi karşısında devrimcilerin takınacağı tutumun çıkış noktası, kuşkusuz, bu milli meseleyi Demokratik Halk Devrimi doğrultusunda programlaştırmaktır."[19] Devrimci Yol, Kürt sorununun ulusal boyutunu teslim etmekle birlikte, "bağımsız devlet olarak örgütlenme" çözümünü önermediğinin de açıkça altını çizmektedir. Kurtuluş'un Türkiye ile Kürdistan arasındaki ilişkinin bir sömürge ilişkisi olduğuna itiraz eden Devrimci Yol, "Kürt ve Türk ulusu arasındaki ilişki[yi] eski tip birçok uluslu devlet bünyesindeki bir ezen-ezilen ulus" ilişkisi olarak saptamaktadır. Kürdistan'ın sömürge olduğu şeklindeki teze sert biçimde ve ağırlıklı olarak da Marksist literatürden teorik referansla karşı çıkmaktadır. Bu çevreye göre "Marksist sömürgecilik teorisi, tarihsel olarak iç dinamikleriyle gelişmiş bir kapitalizme sahip olmayan, emperyalizme bağımlı ve çarpık kapitalizme sahip olan bir ülkenin (örneğin Türkiye'nin!) emperyalist dönemde sömürgeci ilişkiler kurmasının"[20] mümkün olmadığını öğretmektedir. Sömürgecilik tartışması ancak emperyalizm tartışması çerçevesinde anlam taşıyacaktır. Sömürgecilik, emperyalizmin belirli bir tarihsel aşamasında ortaya çıkan bir olgudur ve Türkiye'nin kendisi yarı-sömürge durumunda olduğundan aynı zamanda emperyalist bir ülke olması mümkün değildir.

Kürt ve Türk proletaryasının ortak örgütlenmesini savunan Devrimci Yol çevresi ayrıca şu saptamaları yapaktadır: "Türkiye'de Kürt milli meselesinin çözümünün Kürdistan'ın 'sömürge' olarak adlandırılması ile bir ilişkinin olmadığı ortadadır. Kürt ulusu için ayrı bir 'sömürge sol devrim' önermedikten sonra da böyle bir tespitin hiçbir önemi yoktur. ÖY [Özgürlük Yolu] ve KSD [Kurtuluş Sosyalist Dergi] bu yüzden havanda su döğmektedirler. 'Sömürge' tespitinden yola çıkıp ayrı bir Kür-

---

[19] "Türkiye'de Kürt Meselesi ve Devrimci Hareketin Görevleri", *Devrimci Yol*, Sayı: 9, 1977, s. 8.

[20] "'Sömürgecilik' Tartışmaları Üzerine II", *Devrimci Yol*, Sayı: 16, 1978, s. 12.

distan devrimini önermek ise, Kürt milli meselesinin çözümünde ayrılma ihtimalini mutlaklaştırmaktadır. Bunun Marksist tutum ile bir ilişkisi yoktur. Devrimciler, Kürt halkının, isterse ayrılabileceğini, kendi kaderini 'ayrılma' şeklinde kullanma hakkını mutlak olarak kabul ederler. Ama Devrimciler, Kürt halkının çıkarlarının, Kürt emekçilerinin çıkarlarının, bugünkü koşullar altında, 'ayrılmak'tan değil, bütün Türkiye emekçileriyle ortak mücadele yürütmekten geçtiğini; Kürt ve Türk bütün emekçi halklarımızın emperyalizme ve oligarşiye karşı özgür bir birliktelik temelinde savaşarak zafere ulaşabileceklerini durup dinlenmeksizin tekrarlamayı ve mücadeleyi bu doğrultuda geliştirmeyi, Kürt ve Türk emekçilerine karşı vazgeçilmez bir görev olarak görürler."[21] Bütün bu saptamalar ışığında, Devrimci Yol "Kürdistan'da ayrı bir devrimin kaçınılmazlığını" ve buna bağlı olarak da "ayrı örgütlenme"[22] fikrini şiddetle reddetti. Bunun yerine "Kürt ve Türk halklarının oligarşik diktatörlüğe ve emperyalizme karşı ortak bir kurtuluş mücadelesi vermeleri, Kürt ve Türk proletaryasının ortak örgütlenmesi ve her iki halkın özgür ve eşit temellerdeki gönüllü birlikteliği[ni]" savundu.

Diğer yandan, Türkiye sosyalist solunda süreklilik ve kopuş içinde 1971 sonrası oluşan diğer kutup Marksizm-Leninizm adına Çin çizgisini benimsiyordu. Marksizmin Maocu yorumunu sahiplenen kabaca üç siyasi eğilim 70'lerin ikinci yarısından itibaren aralarında geçişlerin ve dönüşlerin yaşandığı bir eksende hep var oldu. Bunlar daha sonra TDKP adını alacak olan Halkın Kurtuluşu, TKP-ML-Partizan ve Aydınlık çevresidir. Ancak "THKO kökenli TDKP kısmen hariç olmak üzere, köylülüğün ve kırın devrimci mücadele içerisindeki mahsus önemine yapılan vurgu üzerinden MDD referanslı ve Demokratik Halk

---

[21] *Age*, s. 13.

[22] "'Sömürgecilik' Tartışmaları Üzerine II", *Devrimci Yol*, Sayı: 18, 1978, s. 14.

Devrimi peşindeki diğer örgütlerden erkenden ayrılan Maocu eğilim, önemli ayrılık noktaları üzerinden kendi içinde bölündü. Çin Komünist Partisi (ÇKP) yörüngesine dahil olunmasına bağlı olarak Sovyetler Birliği'ni 'sosyal emperyalist' olmakla itham edip, Üç Dünya Teorisinin peşine düşen Maocu eğilim, bir müddet sonra Türkiye'nin toplumsal kompozisyonunun ne olduğu ve buna paralel olarak nasıl bir mücadele hattının izlenmesi gerektiği ve Kemalizme dair tutumun ne olması gerektiği gibi 'yerli' meseleler üzerinden bölündü."[23]

Halkın Kurtuluşu çevresi, yayın organları *Parti Bayrağı*'nın 5. sayısında "Milli Mesele Üzerine"[24] başlığı ile yayınladıkları yazıda UKTH prensibini teorik olarak savunuyordu: "Devrimci Proletarya emperyalizme karşı milli hareketleri destekler. Her milletin ayrı devlet kurma hakkına sahip olduğunu tavizsizce savunur." Ama eklemeyi ihmal etmiyorlardı: "Bu her durumda ayrılmayı ve ayrım yapmaksızın her milli hareketi desteklemek anlamına gelmez."[25] Kurtuluş çevresinin öne sürdüğü Kürdistan'ın Türkiye'nin sömürgesi olduğu tezine şiddetli karşı çıkılıyordu: "Kürdistan'ın ekonomik olarak sömürülmesi, Türkiye'nin ekonomik olarak sömürülmesinin dışında bir olgu değildir."[26] Kapitalist-emperyalist sömürgeci boyunduruğun varlığı göz ardı edilerek, "Kürdistan'ın emperyalizmin uzantısı komprador sermayeye dayanan sömürgeci boyunduruk altında bir 'Türk sömürgesi' olduğunu söylemek" büyük bir yanılgıydı: "Kürt ulusu siyasi haklardan doğrudan doğruya emperyalizm tarafından mahrum edilmemiştir. Bu açıdan Kürdistan'a, genel olarak alındığında, emperyalizmin bir sömürgesi de denilemez." Kürdistan Türkiye'nin sömürgesi olmadığı gibi emperya-

---

[23] Mesut Yeğen, "Türkiye Solu ve Kürt Solu", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 9: Sol*, İletişim Yayınları, 2007, s. 1208-1235.

[24] "Milli Mesele Üzerine" *Parti Bayrağı*, Sayı: 5, 1978, s. 52.

[25] *Age.*

[26] *Age*, s. 53.

lizmin de sömürgesi değildi. Bundan dolayı ayrı örgütlenme ve ayrı mücadele biçimlerini öneren siyasi çevreleri anti-kapitalist olmamakla itham eden bu çevre, "sosyal kurtuluşu amaçlamayan, kapitalizmi yaşatmaya çalışan ve onun sınırları içinde kalan ulusal kurtuluş hareketlerini" desteklemeyeceğini bildiriyordu.

Halkın Kurtuluşu çevresi, "Kürt ulusunun kendi kaderini tayini meselesinin emperyalizm ve feodalizmden kurtuluş sorunundan" koparılmayacağını, "emperyalizm dönemiyle birlikte, artık eski tip sömürge biçimlerinin esas olarak tasfiye olduğunu" ileri sürüyordu. Millî meselenin izole, kendi başına bir mesele olmadığı tespitinden hareketle, "Kürt millî meselesinin ülkemiz devriminin diğer meseleleriyle sıkı sıkıya bağlı ve onların bir parçası" bir mesele olduğu savunuluyordu. Buna göre, "sömürgeciliğin kesin tasfiyesi, emperyalizm ve proleter devrimler çağında, sosyalizmin bir meselesi haline gelmiştir."[27]

İ. Kaypakkaya'nın kurucu çizgisini izleyen TKP-ML, 70'lerin ortalarından itibaren Türkiye'nin yarı-sömürge ve yarı-feodal bir toplumsal yapıya sahip olduğunu vurgulayıp devlet biçimini "faşist diktatörlük" olarak tanımladı. Seksiyon örgütlenmesini reddederek silahlı halk savaşını savundu. Anti-emperyalist ve anti-feodal iki mücadele hattını birleştiren bir genel strateji olarak Demokratik Halk Devrimi fikrini benimsedi. Karşılarında mücadele verilmesi gereken başat düşmanlar olarak emperyalizmi, feodalizmi ve komprador kapitalizmi gördü. Kürt meselesini ezen-ezilen ulus ekseninde ele alıp, bunun ulusların kendi kaderini tayin hakkı prensibi çerçevesi içerisinde çözüme kavuşturulması gerektiğini iddia etti. Kürtlerin ayrı bir ulus olduğunun altını çizerek meselenin ulusal mahiyetini teslim etti. Ayrılma hakkını Kürtlerin pratikte kullanabileceği bir hak ola-

[27] *Age*, s. 55.

rak tanıdı. Ancak ayrılma durumunu bir zorunluluk olarak görmeyip ortak örgütlenmeyi savundu.

Dolayısıyla, genel olarak bakıldığında Türkiye solu Kürt sorununu daha çok sınıfsal bir sorun olarak ele almış, onun ulusal yönünü göz ardı etmiştir. Kürtlerin ayrı bir ulus olduğu, özgün bir kültüre sahip olduğu, toplumsal çelişkilerin yalnız sınıfsal değil aynı zamanda ulusal bir nitelik de taşıdığı gerçeğine gözlerini kapamıştır. Ulusal sorunda Marksizmin temel ilkelerini kabul ettiğini ilan etmesine rağmen, ulusal meselelere ve ezilen ulus milliyetçiliğine yeterince ilgi göstermemiştir. Burada bir parantez açıp, Türkiye solunun Kürt meselesi karşısındaki tutumunun Güney Afrikalı devrimci Steve Biko'nun şiddetle eleştirdiği bir tutumla, bu ülkedeki beyaz solcuların "beyazlık halleri ve beyazlık imtiyazlarını ideolojiler ve siyasetler üstü[28]" gören tutumlarıyla benzeşip benzeşmediğini sormak yerinde olacaktır. Çünkü "Türk solcusu kendisini Türk olarak görmez, görmek istemez; enternasyonalist, sosyalist, Marksist olarak görür, görmek ister. Etnisite dendiği zaman, kimlik siyaseti dendiği zaman, aklına Kürtler veya diğer azınlıklar gelir. Kendisinin bir etnisiteye dâhil olduğunu, çoğunluğun parçası olduğunu ve bu mensubiyetten dolayı ne kadar imtiyazlı olabileceğini, bilgilerinin ne kadar sınırlı ve çarpıtılmış, duygularının ne kadar fakir ve tekdüze olduğunu göremez. Bir başka deyişle, kendi bilgilerini, duygularını, imtiyazlarını görelileştiremez, bunların yapı-çözümünü yapamaz ve bunların kendi Türklüğüyle ilgili bağlarını deşifre edemez."[29] Türk sosyalistlerinin sosyalistliklerinden önce gelen ve kendi kimliklerini belirleyen Türklükleri üzerinde düşünmemeleri, "kendi kimliğinin farkına varamadığı için başkalarını kimlik siyaseti yapmakla eleştirme"[30] cüretkarlığını

---

[28] Barış Ünlü, *Siyah Bilinci*, Önsöz, s.11, Dipnot Yayınları, 2014.

[29] Barış Ünlü, "Türklük Sözleşmesi ve Türk Solu", *Perspectives*, Sayı: 3, Aralık 2012, s. 23-27..

[30] *Age.*

kendilerinde görmeleri ve bununla ciddi bir hesaplaşmaya girmemeleri, hatta çeşitli savunma mekanizmalarıyla bu durumu haklılaştırmaya çalışmaları başka nasıl açıklanabilir? O dönemde Kürdistan sosyalistlerinin Türkiye solunun dışında çözüm bulmak ve sosyalist ve bağımsız Kürdistan yaratmak doğrultusundaki programatik hedeflerini ve söylemlerini anlamaya çalışan bir Türkiye solundan çok, Kürdistan solunun ileri sürdüğü tezleri görmezden gelen, sömürge tezini ve bağımsızlık vurgusunu yanlış bulan, hatta bunu milliyetçilik olarak gören, ağırlıklı olarak da birlikte örgütlenmeyi zorlayan bir Türkiye solu mevcuttu. Türkiye sosyalist solu, bu yaklaşımından dolayı, Türkiye'nin en ezilen tabakasını oluşturan Kürtlerle enternasyonalist bir zeminde asgari bir ortaklık ve bütünlük tesis edemedi. Geçmişte Kürt siyasi hareketinin bağımsız bir mücadele vermesine karşı çıkan kimi sosyalist gruplar, bugün de, bu Türklük algısından kendilerini kurtaramadıkları için Kürt muhalefetiyle program ve praksis bağlamında ortaklaşmanın yollarını aramaya mesafeli durmaktadırlar.

Doğal Önderliğin Tasfiyesi, Yeni Yüzler

1960'lı yılların önemli gençlik liderlerinin bir kısmı 12 Mart faşizmi tarafından fiziki olarak yok edildi; Aybar, Belli, Avcıoğlu gibi kimi isimlerse 70'li yıllarda çok düşük bir profil sergiledi. Bu nedenle, 12 Mart darbesinden sonra yaşanan toparlanma süreçlerinde, ikincil konumdaki kadrolar –hazır olmadıkları halde– birdenbire önder konuma yükseldiler. Siyasi örgütler artık bu yetersiz önderliklerle hareket etmek zorundaydı. Söz konusu kadrolar, sınırlı entelektüel-teorik birikimlerine ve politik deneyimsizliklerine rağmen, oldukça ağır bir sorumluluk yüklenmişti. Olayların dayatmasının yanı sıra, onlara umut bağlayan örgütsüz kitle ve sempatizanlarca da bu yönde bir basınç yaratılmıştı. 70'li yıllarda sürdürülen mücadeleyi tutarlı bir şekilde

yönlendirecek, konsolide edecek önderliklerin olmayışı, aynı soruya farklı yanıtlar verilse de asgari zeminlerde buluşulabilen, eylemde birliği sağlayan bir tartışma sürecinin başlatılmasını engellemiş ve böylece Türkiye solunun parçalanmışlığının bir düzeyde aşılmasını doğuracak arayışlara girilmemiştir. Yetersiz önderlikler iyice deneyimli olan oligarşi karşısında sosyalist hareketin yeniden sıçrama yapacağı bir imkanı oluşturmadığı gibi, bir mücadele merkezi de inşa edememiştir.

Sosyalist solda yaygın olan ideolojik yetersizlik, genel geçer görüşleri/kalıplaşmış doğruları dillendirmenin ötesine geçmeyen yönetici kadroların varlığı çatışmacı, keskin politik üsluplaın ve yaklaşımların güçlenmesine neden olmuştur. Demokratik tartışma ve demokratik ilişkiler yerine, kendi dışındaki çevrelere tahammülsüzlük, grup içi tasfiyecilik ve dayatmacılık ön plana çıkmıştır. Bu duruma gelişte, teorik çerçeveyi tartışmayı zenginleştirecek tarzda gündeme sokmayan, bu anlamda da ortama zamanında müdahale etme yeteneği gösteremeyen, deneyimi sınırlı, özgüveni düşük yönetici kadroların payı azımsanamaz.

Entelektüel Kısırlık, Sekterizm ve Sol İçi Şiddet

1970'lerin ikinci yarısında uluslararası sosyalist hareket içinde iyice belirginleşen bölünmeler Türkiye solundaki teorik tartışmaları doğrudan etkileyecektir. Bu dönemde entelektüel uğraşlar artık bir sorunu analiz etmek, meseleler üzerine düşünmek biçiminde değil, o an alınan siyasî konuma dayanak temin etmek için yapılan bir uğraş haline gelmişti. Bu yıllarda düşünsel açıdan yoksulluğa yol açan nedenlerin belirleyici olanı, çoğunlukla faydacı etkenlerle alınan siyasî konumlanışlardır. Yeni angajmanlar ve taklitçilik, düşünsel zenginliği ve üretkenliği daha da körelten şablonların kökleşmesine imkan tanımıştır. Belli bir aydın ve entelektüel kadro birikimine sahip olmayan, gelenek

olarak biriktirdiği deneyimleri ve entelektüel kapasiteleri kısıtlı, iç ilişkilerinde sözlü iletişim ve ikna'nın çok ağırlıklı bir yer tuttuğu, doğal olarak devrimci mitoslar üzerinden gelişen örgütsel yapılar inşa edilmiştir. Sosyalist düşünceye evrensel anlamda büyük katkılar yapmış birçok kişi veya parti yok sayılmış, onların düşünceleri konuşulmaya değer görülmemiştir. Bu eksende Kautsky, Troçki, Luxemburg, Plekhanov, Gramsci gibi düşünürlerle, İspanya 1936, 1970'lerin İtalya KP'si gibi önemli olgu ve olaylar etraflıca incelenmemiş, bunların sağlayabileceği derinlikli içgörüden yoksun kalınmıştır.

1975-80 arası Türkiye sol hareketi dünyadaki neredeyse en önemli kitlesel sol hareket olmasına ve zengin bir deneyime sahip olmasına rağmen, fazlasıyla içe dönük yapısından dolayı, kendini dünya soluna anlatamadığı gibi, sol entelektüel dünyada da herhangi bir iz bırakamamıştır. Türkiye solunun uzun yıllar gerek yasal gerekse konjonktürel zorunluluklardan ötürü kapalı örgütlenmelere gitmesi, monolitik örgüt modellerini benimsemesi, kendi düşünce dünyasının da kısırlaşmasına neden olmuştur. 74-80 arasına entelektüel etkinlik açısından bakıldığında bu dönemin 60'lı yıllardaki kadar verimli olmadığı ve derinlikli iz bırakmadığı, üretkenlikten ve yaratıcılıktan uzak tartışmalara boğulduğu görülür. (Nispeten daha açık örgütlenmelerin görüldüğü 1965-70 döneminin daha yaratıcı bir düşünce iklimi ürettiği söylenebilir.) Daha da vahimi, 70'lerin ikinci yarısından sonra sol gruplar fikri diyalog ve tartışma kapısını önemli ölçüde kapatmışlardır; her grup kendi görüşlerine iman etmenin dışında bir endişe taşımamıştır. Buna dönemin dünya sosyalist hareketinin üretip yaydığı hazır fikriyatlar ve modellerin olduğu gibi alınması eklenince düşünsel ortam iyice kısırlaşmıştır. Bütün bu süreç, dogmatizmin egemen olduğu, teorinin önemini yitirdiği, entelektüel yaşamın kısırlaştığı dar pratikçiliği beraberinde getirmiştir. Bunun en önemli yansıması sosyalist aydınların bir önceki döneme göre sosyalist mücadele-

ye aktif ve yığınsal biçimde katılımlarındaki düşüklüktür. Bunda sosyalist çevrelerin sekterliği ve bölünmüşlüğünün yanı sıra 12 Mart darbesinin aydınlara uyguladığı fiili şiddetin sonucunda önemli bir bölümünün devrimci mücadeleden vazgeçmesinin de önemli rolü vardır.

Hareketlerin önemli bir kesimi eşdeğerde güçlere sahipti. Hareketlere egemen olan sekterizm, her hareketi, kendi dışındakileri eninde sonunda etrafında toplayacağından kuşku duymayacak şekilde yönlendiriyordu. Tezlerinin doğruluğundan kuşku duymayan bu hareketler, kendi dışındakileri "revizyonist", "oportünist", "küçük burjuva", "karşı devrimci", "sosyal faşist", "Maocu bozkurt" ya da "goşist" diye niteliyordu. Kendisi dışındaki çizgileri meşru görmeyen, doğruyu tekeline alan, çoğulculuğu dışlayan monolitik sosyalizm anlayışı, çatışmaların ve tasfiye kültürünün taşıyıcısı olarak mücadeleyi belirlemeye başlamıştı. Sosyalist hareketin büyük bir kesiminin dogmatik-sekter gelenekten kopma iradesi göstermeyişi, sekterizmi derinleştiren yaklaşımların öne çıkması, rekabet ve çatışma ortamını beslemişti. Sekterizm ve bunun doğal sonucu güç dayatmacılığının egemen olduğu bir ortamda ideolojik mücadelenin sağlıklı koşullarda sürmesi olanaksızdı. Sosyalist grupların bir bölümü zaten birbirlerini düşman kamplar olarak gördüklerinden bu çatışmayı sosyalizm içi olarak değerlendirmiyorlar, "sosyal-faşist" ya da "Maocu-bozkurt" olarak niteledikleri "karşı devrimcileri" geriletmek amacıyla hareket ettiklerini savunuyorlardı. Tartışmaların sürdüğü alanlarda güçlü olanlar tartışmaya gerek görmemeye başlamışlardır. Böylece şiddet uygulamaları gündeme girmiştir. Sol hareket içinde gruplar arası ideolojik-teorik tartışmanın yerini şiddet uygulaması almaya başlamıştır. Böylesi bir durum karşısında, sorunu kaynağında çözecek çabalarla uygun momentte sürece müdahale etme becerisi gösterilememiştir. Bu tutum sosyalist hareketi zaafa uğrattı-

ğı gibi, onun emekçiler nezdindeki güvenilirliğini tahrip etmiştir.

Siyasal iktidarla hesaplaşma sürecinin yerini sol içi iktidarın elde edilmesi eğilimine bırakması, sosyalist hareketin genel çıkarlarına üstün görülen grup çıkarları, bu çatışmaların tekrar tekrar solun gündemine gelmesinin nedenleri arasındaydı.

Bu anlamıyla siyaset kültüründeki mutlaklaştırma, tarihdışı bir söylem olmaktan öteye geçemez. Siyaset ister istemez, "söylem"in ötesinde mekanizmalar, araçlar, taktikler, hamleler ve örgütlenmeler olmaksızın düşünülemez. Siyaset yapma tarzı, kullanılan kavramlar, siyasetin dili, ülkedeki diğer siyasi öznelerle kurulan ilişkiler, siyaset kültürü, toplumsal dinamikler, ideolojik ortam ve ülkedeki sınıflar mücadelesinin geldiği nokta, üzerinde düşünülmesi ve sürekli olarak yeniden üretilmesi gereken hususlardır.

12 Eylül'e Doğru

70'lerin ikinci yarısında yeniden yükselen kitle hareketinin faşist saldırılarla sindirilmeye çalışıldığı bir ortamda iç savaş benzeri görüntüler ortaya çıkmış, toplumdaki derin kamplaşma siyasal bakımdan kristalleşmiştir. Böylece, Türkiye tarihinin en büyük iktisadi bunalımına burjuvazinin siyasal önderliğinin derin bir bölünmeye uğradığı bir bağlamda girecektir.

Türkiye'deki krizin önemi, sermaye birikiminin önündeki engelleri çıplak biçimde ortaya çıkararak, burjuvaziye, sorunların ertelenemez bir nitelik kazanmış olduğunu göstermiş olmasından kaynaklanır. Eski birikim tarzının can damarları tıkanmıştır; Türkiye kapitalizminin yeni bir doğrultuda gelişebilmesi için yeni bir otoriter yolun inşa edilmesi gereklidir. Siyasal olarak devletin, sermayeyi en sağlam biçimde koruyacak yeni bir konsepte ihtiyacı vardır. Türkiye'deki toplumsal muhalefet, planlanan bu yeni rejimin önündeki en büyük engeldir, bastı-

nlması gerekmektedir. Ancak sınıf mücadelesinin geçici olarak bastırılması yeterli değildir; emekçilerin gerek iktisadi gerek siyasal kazanımlarının kalıcı biçimde tırpanlanması şarttır. Burjuvazi 12 Mart deneyiminden, siyasal rejimde kısmi değişiklikler yapmanın yeterli olmadığı, total değişikliklere gidilmesi gerektiği dersini çıkarmış, böylece milli güvenlik devleti konseptini – bu kez geçmişle kıyaslanamayacak bir ağırlıkla– yeniden devreye sokmuştur.

Türkiye'nin 80 yılına gelinirken yaşamakta olduğu dış ve iç koşullara bakıldığında 12 Eylül'ü hazırlayan etkenlerin çok boyutlu bir nitelik taşıdığı görülür. Sovyetlerin Afganistan'ı işgali, İran İslam devriminin gerçekleşmesi, Irak ve Suriye'deki SSCB müttefiki rejimler, NATO'nun Güneydoğu kanadında Yunanistan ile Türkiye arasındaki çelişkilerden kaynaklanan zafiyet, ABD'nin Sovyetler Birliği'ni kuşatma stratejisi açısından bölgede güvenilir ve istikrarlı bir Türkiye'ye olan ihtiyacı arttırmıştı. 12 Eylül, Türkiye'yi emperyalizmin küresel sistemine sıkı şekilde bağlamak için ekonomiden kültüre, çalışma yaşamından üniversiteye, gündelik hayattan adalete değin her alanın yeniden dizaynına yönelik olarak hazırlanan siyasi bir projeydi. ABD'li yetkililerin 12 Eylülcüler için "bizim çocuklar" demesi boşuna değildi.

Türkiye'de 70'lerin sonuna doğru iç savaş boyutlarına yaklaşan şiddet ortamı, siyasal kutuplaşmanın parlamenter devlet aygıtını felç etmesi, iç savaş stratejisine uygun olarak gerçekleştirilen kitlesel katliamlar, Kürt sorununun giderek sistem için yakıcı hale gelmeye başlaması vb. etkenler, toplumsal rızanın üretilmediği koşullarda diktatörlüğün açık zora başvurduğu gerçeğini bir kez daha örnekleyecekti.

12 Eylül'ü hazırlayan en önemli koşullardan biri, 1978-79 yıllarına varıldığında, işçi sınıfı hareketinin 60'lı yılların ortalarından itibaren başlayan yükselişinin durmuş olmasıdır. İşçi sınıfının burjuva partilerine karşı siyasal bağımsızlığını inşa edeme-

mesi, hiçbir siyasi hareketin solun parçalanmışlığından dolayı temel toplumsal muhalif güçleri ayağa kaldırmaya, onları iktidarı değiştirmeye dönük bir yönelişin merkezi kılmaya gücünün yetmemesi, sol siyasal örgütlerin çok parçalılığı, bu durumu ortadan kaldırmak için sosyalist hareketler arasında bir birleşik cephenin kurulması için ciddi hiçbir adım atılmamış olması, sosyalist hareketin yenilgisini hazırlayan etkenlerden olmuştur. Türkiye'de sosyalist hareket siyasal süreçlere yön verme yeterliğinden uzak olduğu, iktidar hedefinden uzaklaştığı için, yeni bir toplumsal-siyasal düzenin kurucu öznesi olma iradesi koyamamıştır. Nitekim bunu darbe hazırlığındaki generaller de görecek, darbenin inşası için sadece uygun zamanı beklediklerini itiraf edeceklerdir.

* * *

Solu diğer ideolojilerden farklı kılan vasfı, onun toplumun, tarihin, doğanın, insanın değişebileceğine/değiştirilebileceğine olan inancıdır. Sol, insan doğası diye anılan ve bireyciliği-rekabeti ön plana çıkaran anlayışı kabul etmez, halihazırda "olana"/hüküm sürene riayet etmez; bu dünyayı, varolanı değiştirmeyi, kendi kaderini belirleme iradesini hakim kılmayı, yetenekleriyle ve "imkânlarıyla" birlikte insanın değişimini öngörür, bu uğurda mücadele eder.

Türkiye sosyalist solunun tarihi de teorik, pratik ve politik cesaretin tarihidir. Her zaman kendine ait bir âlemi, bir "hayatı", bir fikri geleneği olan sosyalist sol geçmişte zaman zaman büyük bir etki ve kitleselliğe ulaştı. Yenilgi dönemlerinde bile kendi kimliğiyle varolduğu bir hayat alanı inşa edebildi. Her zaman bir derdin, bir arayışın peşinde oldu. İğne ile kuyu kazmaktan vazgeçmedi. Ama 12 Eylül sonrasında geçmişi açık yüreklilikle sorgulayıp, yapılan hatalardan ders çıkarma, kendi resmî tarihini ve fikri zeminini kökünden kurcalayıp yeni bir

paradigma kurma çabasında o kadar atak davranmadı. Bu itibarla, bir anlamda "belgelik" niteliği taşıyan elinizdeki kitabın bu yöndeki çabaları "katalize etmesini" diliyoruz.

* * *

Bu dizideki kitapların ortaya çıkması kolektif bir emeğin ürünüdür. Bu metinlerin temin edilmesinde ve seçilmesinde birçok insanın çabası var. Özellikle bize arşivini açan Tunç Tayanç'a, Milli Kütüphane'de bizim için dergi kovalayan Cemalettin Canlı'ya, www.solyayin.com'a, TBMM Kütüphanesi'nden elde edilen yayınların fotokopisini çekmekten bıkmayan Helin'e teşekkür ederiz.

Son olarak da kitabın bitirilmesi için bizden daha çok emek harcayan, her metinle ince ince uğraşan İbrahim Yıldız'a sonsuz teşekkürler. Onsuz bu kitap asla bitmezdi!

Kaynakça

"Devrimci Yol Hareketinde Tasfiyecilik ve Devrimci Çizgi", Devrimci Sol Yayınları, 1978.

Akdere, İ. ve Z. Karadeniz. *Türkiye Solunun Eleştirel Tarihi-1*, Evrensel Yayınları, İstanbul, 1996.

Aydınoğlu, Ergun. *Türkiye Solu (1960-1980)*, Versus Yayınları, İstanbul, 2007.

Bora, Tanıl (ed.). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 4: Milliyetçilik*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007.

Demokrasi Bildirgesi, TİP Yayınları, 1975.

İnsel, Ahmet (ed.). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 2: Kemalizm*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007.

Kızıldere Son Değil Savaşı Sürdüreceğiz, Devrimci Kurtuluş Yayınları, 1978.

Kürkçü, Ertuğrul (ed.). *Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1988.

Kürkçü, Ertuğrul. *İsyanın İzinde*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2013.

Murat Gültekingil (ed.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 8: Sol*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007.

Steve Biko, *Siyah Bilinci*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2014.

Sosyalist Parti Programı, İstanbul, 1975.

TDKP Kongre Belgeleri, 1980.
TEP, 1. Büyük Kongresi Siyasi Raporu, Emekçi Yayınları, 1978.
Töre, Teslim. *THKO Hareketi ve Bazı Anılar*, Çağ Yayınları, 1979.
Türkiye Devriminin Acil Sorunları, Eriş Yayınları, 2003.
Türkiye İşçi Köylü Partisi, Kuruluş Bildirgesi, Program, TİKP Yayınları, 1978.
Türkiye İşçi Partisi Program ve Tüzüğü, TİP Yayınları, İstanbul, 1975.
Türkiye Komünist Partisi Program, Ürün Yayınları, İstanbul, 1978.
Türkmen, Emir Ali (haz.). *Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 1*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2013.
Türkmen, Emir Ali ve Abdurrahim Özmen (haz.). *Kürdistan Sosyalist Solu Kitabı*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2014.
Ünsal, Artun. *Umuttan YanlızlığaTürkiye İşçi Partisi*,Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2002.
Vehbi Ersen, *1970'lerde Türkiye Solu*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2013.
Yurtsever, Haluk. *Yükseliş ve Düşüş*, Yordam Kitap, İstanbul, 2008.

Dergiler

Devrimci Yol (*Devrimci Yol Bildirgesi*)
Partizan, Çıkarken [Özel Sayı], 1978.
Kitle, Sayı: 1, 1974.
İlke, Sayı: 5, 1974 ve Sayı: 8, 1978.
Yürüyüş, Sayı: 1, 1975.
Halkın Yolu, Sayı: 1, 1976.
Kurtuluş Sosyalist Dergi, Sayı: 1, 1976.
Birikim, Sayı: 22, Ağustos 1976 ve Sayı: 23, Ocak 1977.
Halkın Birliği, Sayı: 2 ve3, 1977.
Emeğin Birliği, Sayı 4, 1977.
Parti Bayrağı, Sayı: 8, 1978.
Devrimci Proletarya, Sayı: 1, 1979.

ilke
SOSYALİST
PARTİ
SORUNU
tektaş ağaoğlu / yusuf ziya bahad
hüseyin baş / oya ba
korkut boratav / ömer burçak / necla
hamdi konur / irfan

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP)

12 Mart sonrası ilk kurulan yasal sosyalist parti Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP) idi. 12 Mart öncesi MDD ve TİP'in hatalarına düşmeme iddiasıyla yola çıkan bu çevre, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın 1970'te kurduğu *Sosyalist* gazetesi ile TİP içinde faaliyet yürüten, bölünmeler sürecinde *Sosyalist Parti için Teori ve Pratik Birliği* isimli derginin etrafında kümelenenlerin birleşmesi sonucu oluştu. TSİP'i oluşturanlar daha önce TKP, THKP-C, THKO ve TİP'te faaliyette bulunmuş sosyalistleri tek çatı altında birleşmek amacıyla bu partiye çağırdılar. Partide faaliyet yürütmek için tüzük ve programı ana hatlarıyla kabul etmek yeterliydi.

Başlangıçta Dr.Hikmet Kıvılcımlı'nın sosyalist görüşlerinden esinlenen parti 1975 yılının Eylül ayında Kıvılcımlı'nın görüşlerini terk ederek yeni bir sosyalist program benimsedi. 1976 yılında yapılan ilk kongrede benimsenen programda "Türkiye kapitalizminin tekelci bir nitelik kazandığı" kabul edilerek, "halkın demokratik iktidarını kurmak için 'halk cephesi' oluşturmak gerektiği, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin sosyalizm mücadelesinden ayrı düşünülemeyeceği" görüşü benimsendi.

Partinin başkanı; Mehmet Ali Aybar ve Aydınlık ile silahlı mücadeleyi savunan sol çevreleri "Güleryüzlü sosyalizm uydurukçularıyla, özünde sosyalizme karşı çıkanların, işçi sınıfının devrimci potansiyelini ve tarihsel öncülüğünü sözde olmasa da özde yok sayıp köylü mücadelesini esas alanların ve devrimci yiğitlik, fedakarlık ve kendini sakınmazlıkla mücehhez kişilerin zamansız mücadelesi ..."[1] şeklinde eleştiriyordu.

Yeni parti yöneticileri kapatılan TİP'i, toplumsal muhalefetin örgütlenmesinin dayattığı ihtiyaçlara cevap veremeyecek bir pasifizme sürüklenmekle, parlamentarizmden öte bir perspektif geliştirememekle suçluyordu. MDD'yi de işçi sınıfının önemini göz ardı etmekle, ordunun rolünü abartarak darbeci eğilimlere kapı açmakla eleştiriyordu.[2] TKP'yi "Sovyetler Birliği ve onun yanında yer alan partilerin görüşlerini şabloncu biçimde kopya ederek onların perestişini sarsmakla" eleştiriyor, TKP'yi pasifist diye nitelendiriyordu. Öte yandan, kitlelerden kopuk gerilla savaşı stratejilerine prim verilmeyeceğini, partinin Marksist-Leninist ilkeler ekseninde işçi sınıfı merkezli bir politika

---

[1] *İlke*, Sayı: 8, 1974, aktaran Vehbi Ersan, *1970'lerde Türkiye Solu*, İletişim Yayınları, 2013, s. 74-75.

[2] *STMA (Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi)*, Cilt 7, İletişim Yayınları, İstanbul, 1988, s. 2232.

izleyeceğini beyan ediyordu. *İlke* adındateorik bir dergi, haftalık olarak da *Kitle* isimli bir gazete yayımlıyordu.

TSİP, programında, Türkiye'yi dünya emperyalist-kapitalist sisteminin bir parçası sayıyor, işçi sınıfı önderliğindeki demokratik halk iktidarının ülkeyi emperyalizme bağlayan bütün siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel anlaşmaları iptal edeceğini, dış politikanın ana ilkesinin "barış içinde birarada yaşama" olacağını, haksız savaşlara son verileceğini, ulusların kendi kaderini tayin hakkına uygun davranılacağını, dünya devrimci sürecinin gerektirdiği enternasyonal dayanışmanın görevlerinin eksiksiz yerine getireceğini belirtiyordu. TSİP'e göre, "...halkımızın emperyalizme karşı sürdürdüğü bağımsızlık mücadelesi, fiilen onun yerli ortaklarını ve bu ikisinin sömürü ve baskılarının devamını gerçekleştiren iktidarları karşısına almak zorundadır. Bu durumda BAĞIMSIZLIK mücadelesi, DEMOKRASİ mücadelesi ile bir bütün teşkil eder."[3] Emperyalizme bağlı tekelci burjuvazinin ve müttefiklerinin egemenliğine son vererek bağımsızlığın ve demokrasinin gerçekleştirilmesi başlıca hedeftir. Bu hedef işçi sınıfının örgütlü öncülüğünde " halkın demokratik iktidarını mümkün ve zorunlu kılmaktadır."

Halkın demokratik iktidarının kurulması için sürdürülen mücadele, ülkede çıkarları bağımsızlık, demokrasi ve özgürlükten yana olan tüm toplum kesimlerinin birlikteliğini gerektirdiğinden bir "Halk Cephesi"nin[4] kuruluşu şarttır. Bu cephenin temelini işçi-köylü ittifakı oluşturacaktır. "Demokratik halk iktidarına giden yolda, emperyalizme ve gerici iktidarlara yönelen bütün anti-emperyalist ve anti-faşit girişimler" desteklenecektir. İlerleyen süreçte parti Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın görüşlerinden uzaklaştığını yazılı olarak beyan etmesiyle ilk bölünmesini gerçekleştirdi. *Kıvılcım* dergisi çevresi TSİP'ten koparak Vatan Partisi'ni kurdu. Bu ayrılığı 1978 yılında partiden kopan ve Türkiye Komünist Partisi Birlik (TKP/B) ismiyle faaliyet yürüten yeni bir çevre izledi. TSİP, yola çıkarken önüne koyduğu amaca, yani sosyalist solun bütün çevrelerinin birarada geldiği bir parti olmaya ulaşmayı başaramadığı gibi, başta TKP olmak üzere, daha sonra kurulan birçok harekete kadro aktardı. Bu çevre başta öğretmen hareketi olmak üzere bazı sendikalarda önemli bir güce erişmekle birlikte bu dönemde etkili bir politik yapı olamadı.

---

[3] *TİSP Programı*, s. 12, 1976.

[4] *Age*, s. 12.

NİÇİN SOSYALİST PARTİ*

Sosyalizmin Başarısı

Sosyalist öğretinin bilimsel bir şekilde sistemleşip olgunlaşmasından bu yana en az yüz yıl geçmiş bulunuyor. Objektif, maddi bir zeminden doğarak biçimlenen sosyalist teori, bu zaman zarfında işçi sınıfı önde olmak üzere sömürülen emekçi kitlelerin kılavuzu haline gelerek, onların sömürüye ve zulme karşı, demokrasi ve sosyal gelişim için verdikleri mücadeleleri etkiledi ve dünya ölçüsünde başarılar kaydetti.

Gerek sosyalist hareket, gerekse bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi özellikle yirminci yüzyılda somut zaferler kazanarak, emperyalizmi geriletmiş, onun kendi içindeki tabii çelişkilerinin derinleşmesine yol açmıştır. Derinleşen bu çelişkiler hakim sömürücü güçleri zayıflatırken, emekçi halkların mücadelesi daha da güçlenerek yeni boyutlara ulaşmıştır.

Böylece uluslararası kapitalizmin dünyadaki emekçi kitleler üzerindeki egemenliği gitgide zayıflarken, kapitalizmin yüzey-

* *Kitle*, Sayı: 1, s. 4-5, 1974.

sel olarak geçiştirilmiş bulunan buhranı tekrar derinleşmeye ve doğal olarak açığa çıkmağa başlamıştır.

Yine emperyalist kampın içine düştüğü keşmekeş, kapitalizmin sistem olarak geçirdiği sarsıntılar şeklinde kaydedilmeli, uluslararası sömürüye dayanan "tüketim toplumu" balonunun patlamaya yüz tuttuğu iyice anlaşılmalıdır. Çok geriye gitmeğe gerek yok, son yıllarda dolar - mark ve yen arasında gitgide yüzeye vuran çekişmenin, son beş ay içinde nerelere vardığını, petrol olayının kapitalist dünyada açtığı yarayı, İngiliz işçi sınıfının İngiliz oligarşisini nasıl da güç duruma soktuğunu, Alman ekonomisinin sarsıntı geçirdiğini, genel olarak AET'nin bunalıma düştüğünü, ABD metropolünün de pek iç açıcı durumda olmadığını objektif tespitler olarak görmek zorundayız.

Tekrar altını çizelim, bu durum emekçi dünya halklarının verdikleri bağımsızlık demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin bir sonucudur. Ve hiç şüphe yoktur ki, sürekli barış ve demokrasi, gerçek sosyal refah ve mutluluk için yapılan bu mücadelenin başını sosyalizmin asıl sahibi işçi sınıfı çekmektedir.

Ülkemizdeki Devrimci Birikim

Türkiye'miz de dünyadaki bu hızlı gelişim ve oluşumun dışında değil. Ülkemizde sınıflararası dinamik ve işçi sınıfının hareketlenmesi, anti emperyalist-demokratik ve sosyalist mücadele, özellikle 1960 sonrasında, yeni yansımalara sahne oldu. Merkezi yapısını pekiştirerek güçlenen dışa bağımlı sermayenin ve onun kapitalizm öncesinden kalma ortaklarının karşısında, işçi sınıfı ekonomik, demokratik ve siyasal hareketlenmenin odağını meydana getirdi. Sosyalist ajitasyon ve propaganda en genel çizgileriyle de olsa emekçi kitlelere yayılma olanağı buldu. İşçi sınıfının yanısıra, toplumun diğer emekçi kitleleri ve ilerici aydınları, öğrencileri aynı hareketlenme içinde yerlerini aldılar. 1971'e kadar süren 10 yıllık dönem Türkiye'nin sosyal mücadele

dinamiğinde çok önemli bir devredir. Hem sosyalist düşüncenin genel hatlarıyla aydınlar ve emekçiler arasında yaygınlaşması, hem emekçilerin ekonomik örgütlenmeler içine girmesi ve hem de on yıllık bir siyasal emekçi mücadelesinin yer alması, çeşitli anti-demokratik engellerin geriletilmesi bakımından pek çok devrimci kadronun yetişmesi, ve sosyalizmin dar aile çevrelerinden kapalı odalardan çıkarak, halk kitlelerine açılması demokrasi-bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinin güçlenmesi açısından 1961-1971 dönemi, tüm özellikleriyle görmemiz gereken ciddi bir sosyal mücadele aşamasıdır.

Ne var ki, incelenmesi bu yazının sınırları dışında kalan nedenlerden ötürü, sözkonusu devrimci birikim yeterince örgütlenemedi; emekçi halk hareketine kendiliğindenlik büyük ölçüde hakim oldu; çocukluk hastalığı diyebileceğimiz etkenlerle çeşitli sapmalar ve yanlış eğilimler aldı yürüdü; hareketin bütünselliği zayıfladı, örgütlenme düzeyi geliştirilemediği gibi yetişmiş kadrolar da bölük pörçük bir şekilde ayrı çevrelere dağıldı. Böylece 1971 yılına gelindi...

1971'den sonra girilen açık anti-demokratik dönem, işçi sınıfını ve demokratik emekçi halk gelişimini ezmeyi hedef alan, sosyalist ve demokratik düşünceyi susturmayı ve "finans kapitalin en gerici diktasını" kalıcı bir biçimde yerleştirmeyi amaçlayan girişimlere sahne oldu. Özetle hakim sınıflar Türkiye'deki her türlü — ekonomik, siyasal— emekçi gelişimini durdurmak, her türlü ilerici düşünceyi susturmak için şiddetli bir saldırıya geçtiler. TİP kapatıldı, öğrencilerin ve memurların, teknik elemanların, öğretmenlerin demokratik veya ekonomik örgütlenme hakları ellerinden alındı. Sarı olmayan işçi sendikaları büyük baskılara uğratıldı. Despot bir sermeye diktasını kalıcı kılacak pek çok tedbirler alındı. Hiç şüphe yok ki, bu anti-demokratik gelişimlerin türünün ana mihrakı tekelci sermaye idi.

Fakat bunca anti-demokratik saldırılar ve uygulamalar, emekçi halk hareketinin demokratik gelişimini engellemeye yetmedi.

Aradan geçen sürede toplumun en hareketli ve en dinamik kesiminin işçi sınıfı olduğu herkesçe bir kez daha görülmüştür. Grev yasaklarına ve yaygın lokavt uygulamalarına rağmen, işçi sınıfının ekonomik mücadelesi durdurulamadığı gibi, sömürücü güçlerin denetimindeki Türk-İş merkez kliğinin otoritesi zayıflamış, ve sosyal demokratlar bu Konfederasyon içinde güçlenmişlerdir. 1973 yaz aylarında ekonomik mücadelenin hızla tırmandığını ve Bursa'daki otomobil işçilerini de içine aldığını gördük. Diğer yandan, DİSK'e bağlı işçilerin ekonomik mücadelesi sindirilememiş, tersine daha büyük birikimleri getirmiştir.

İşçi sınıfımızdaki birikim, doğal olarak, halkımızın en güçlü dinamiğin meydana getiriyor. Fakat bu birikim ve hareketlenme eğilimi ne kadar sevindirici ise, işçi hareketinin kendiliğinden niteliğinden kurtarılması da o kadar gereklidir. İşçi ve genel olarak emekçi hareketlerinin kendiliğinden niteliğine son vermenin biricik yolu ise işçi sınıfının siyasi, demokratik mücadelesidir. Bu siyasi mücadelenin başarılı ve etkili olabilmesi, tüm ekonomik, demokratik ve siyasal emekçi hareketlerini kucaklayabilmesi için de, işçi sınıfının merkezi siyasi otoritesi, yani işçi sınıfı partisi zorunludur. İşte halkın öncü gücü olan işçi sınıfının siyasal mücadelesinin her türlü halk hareketine damgasını vurabilmesi, kendiliğinden hareketleri önleyip, onların getirebileceği sakıncaları bertaraf edebilmesi için siyasal örgütlenme, bir başka deyimle, Sosyalist Parti, günümüzün en öncül zorunluluğudur.

İşçilerin ve tüm emekçilerin siyasal örgütlenmesine aldırmayan veya bu en önemli görevi erteleyen, siyasal mücadeleyi ekonomik mücadelenin gölgesinde tutan her eğilimin kesinlikle zararlı olduğunu bileceğiz. Dünya sosyalizm tarihi bu gibi eği-

limlerin devrimci pratik tarafından yerden yere vurularak, ihanet çıkmazına kadar sürüklendiklerini gösteren sayısız örneklerle doludur. Bu nedenle, siyasal örgütlenmenin can alıcı önemini vurgulamak, tüm samimi işçi sınıfı sosyalistleri için en bilinen gerçekleri tekrarlamak bile olsa, hâlâ da büyük önemini yitirmemiş durumda görünüyor...

Sosyalist Parti Ne Yapacak?

Gerçekte, bu soruyu sormak bile gereksiz. Ama sosyalist parti kurulmasını bir "sapma" veya "sol gevezelik" olarak niteleyen ya da çeşitli kaygılarla bu en önemli görevimizi askıya almaya çalışan kaypak ya da müstereddit eğilimlerin kol gezdiği ortamda; sosyalist emekçileri, aydınları, sempatizanları bu zararlı eğilimlerin etkisinden korumak ve yaratılmasına çalışılan bulanıklığı gidermek için bu soruya cevap vermemiz zorunlu.

İşçi Sınıfının Örgütlenmesi

Sosyalist partinin başlıca görevi tüm dağınık emekçi hareketlerini ve sosyalist aydın çabalarını işçi sınıfının politik bayrağı altında derleyip toplamak ve onun demokratik siyasal disiplinini, yani merkezi otoritesini sağlamak olacaktır. Yani sosyalist parti yurdumuzdaki tüm emekçi halk gelişiminin odak noktası ve öncü örgütü olma mücadelesi verecektir. Sosyalist Parti bu kadar dağınık bir hareketi toparlama işini şüphesiz ki kısa zamanda başaramaz. Ama, geçmişteki deneylerden alınan derslerle zararlı eğilimlerin üzerine kuşkusuzca giderek, mümkün olduğu kadar hatalardan arınarak, bilimsel kılavuzu ve ülkenin somut, gerçeklerini bir an olsun gözden uzak tutmayarak, demokratik merkeziyetçilik, eleştiri-özleştiri-ikna işleyişlerini kendi bünysinde etkiyle uygulayarak bu güç görevin üstesinden gelecektir.

Sosyalist Partinin, diğer sahte sosyalist eğilimleri ve çıkışları ya da sol sapmaları, lâf ebeliklerini, işçi sınıfına zarar getirmeye-

cek şekilde etkisiz kılması ve devrimci kadroları toparlayarak, ülkemizdeki devrimci-ilerici akım içinde işçi sınıfı sosyalizmini egemen duruma getirmesi için her şeyden önce bilimsel öğretiye ve toplumumuzun isabetli tahliline, bir başka deyimle, doğru ideoloji birliğine ihtiyaç vardır. Doğru pratik ancak doğru ideolojiden çıkar.

Sosyalist Parti ikinci olarak, tüm iyi niyetli işçi sınıfı sosyalistleri için toparlayıcı ve birleştirici olabildiği, eylem içinde suni ayrılıkları gidererek daha güçlü bir yapıya ulaşma yolunda gayret gösterdiği sürece başarı grafiğini yükseltecektir.

Günümüzün doğru eylemi ise, demokratik mücadele içinde, özellikle ve öncelikle işçi sınıfının örgütlenmesi, yani sosyalizmin işçi sınıfına mal edilmesidir. Sosyalist öğreti aydınlarının tekelinde kaldıkça ve "sosyalist hareket" ile "işçi sınıfı hareketi" birbirinden kopuk geliştikçe demokrasiyi daha pek çok tehlikeler bekleyecek ve emekçi halk hareketi daha uzun bir süre kendiliğinden gelişimler içinde bocalayacaktır. Sosyalist aydınların günümüzdeki başlıca görevi işçi sınıfına "bilinç taşımaktır". Bu bilinçlendirme görevi, şüphesiz ki sendikalarda olur, yayın organlarında olur, ama her şeyden önemlisi sosyalist parti denetimi ve disiplini ile olur.

Tekrar belirtirsek, Sosyalist Partinin günümüzde en önemli görevi, işçi sınıfını bilinçlendirip örgütlemek olacaktır. İşçi sınıfı bilinçlendikçe örgütlenecek, örgütlendikçe bilinçlenecek, nicelik ve nitelik bakımından daha geniş ve ileri örgütlenme düzeyine ulaşacaktır. İşçi sınıfının bilinçlenerek, örgütlenerek güçlenmesi, onun ünlü hareketinin merkezi siyasal disiplin altında yürütülmesini sağlayacak ve ülkenin siyasal hayatında somut bir güç haline gelen işçi sınıfı ancak bu şekilde yoksul ve küçük köylülüğe, ilerici şehir küçük burjuvazisine güven vererek tüm emekçi halk hareketinin öncülüğüne sahip olacaktır. Yine hiç unutmayalım ki, sosyalist mücadele ancak işçi sınıfının öncülü-

günde geliştirilecek bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi içinde güçlenip kitlelere kök salacak ve yaygınlaşacaktır. Sosyalist mücadeleyi, demokratik mücadeleden ayrı tutmak imkansızdır. Özellikle günümüzün özel şartlarında demokratik mücadelenin önemi ve başarısı, örgütlenmenin yanısıra sosyalizmin yolunu açacak başlıca zorunluluktur.

Sosyalist Parti Programı ve Müttefik Kesimler

Sosyalist Parti, özellikle ve öncelikle işçi sınıfının demokratik süreç içinde örgütlemekten başka, kendi programını ve görüşlerini diğer emekçi katlara ısrarla ve yılmadan yayacaktır. Çünkü Sosyalist Partinin asgari programı, çıkarları işçi sınıfıyla ortak olan kesimlerin ekonomik ve demokratik taleplerini de içerir. Sosyalist Parti sosyal ve siyasal gerçekleri halka açıklayacak, kendi programının ışığında emekçi kitlelere yol gösterecek, kendi ideolojisiyle ve programıyla egemen sınıflara karşı ideolojik, siyasal ve ekonomik mücadelede ve muhalefette bulunacaktır.

Sosyalist Partinin program açıklamasının, devrimci eleştirisinin ve tüm ajitasyon-propaganda çalışmalarının etki alanına başta işçi sınıfı olmak üzere kır ve şehir küçük burjuvazisi girer. Yoksun köylülüğün örgütlenip bilinçlendirilmesi; diğer kırsal emekçi kesimlerin ekonomik taleplerini gerçekçi olarak ancak Sosyalist Parti programında bulmaları; ilerici şehir küçük burjuva kesimlerinin ekonomik-demokratik hareketlerini demokratik işçi sınıfı mücadelesiyle birleştirmeleri için Sosyalist Parti'nin varlığı zorunludur.

Özetle, Sosyalist Partinin en önemli görevleri işçilerin yarıproleterlerin, köy emekçilerinin örgütlenmesi ve sosyalist demokratik mücadeleye kazanılması, teknokrat ve bürokratların, diğer ilerici şehir küçük burjuva zümrelerin yine işçi sınıf öncülüğünde demokratik cephede yerlerini almalarının sağlanmasıdır.

Öğrenci Gençlik

Sosyalist Partinin üzerine titizlikle eğileceği diğer sorunlardan biri de gençlik sorunudur. Küçük burjuvazinin üretim süreci dışında kalan bu zümresi sosyalist hareket için önemli bir demokratik güçtür; işçi sınıfı, kendi siyasal eylemi içinde demokratik gençlik hareketlerini göz önüne almak zorundadır. Küçük burjuvazinin bu dinamik kesimi, Sosyalist Partinin siyasi otoritesinden hareket ettiği sürece toplumda gerçekten de değerli görevler yerine getirebilmektedir. Gerek dünyadaki, gerekse ülkemizdeki pratik dersler, öğrenci gençliğin bu önemli potansiyelinin sosyalist mücadele tarafından çok dikkatle değerlendirilmesi gerektiğini göstermiştir. Öğrenci gençlik, yığın olarak önemli demokratik bir güçtür. Bu güç ancak Sosyalist Partinin öncülüğü altında toplumdaki demokratik yerini alabilmektedir. Bu öncülüğün disiplini ve inandırıcı gücü yanlış eğilimleri önleyecek biricik otoritedir.

Sosyalist Parti gençlik içinde bir işçi sınıfı geleneği, işçi sınıfı tavrı yaratmak zorundadır. Çeşitli gençlik kesimlerini yanlışlıklardan korumanın yolu budur. Gerçi Sosyalist Partinin güçlü olması durumunda bile bazı gençlik grupları hatalı tutumda bulunabileceklerdir. Gençlik arasında güçlü bir işçi sınıfı sosyalizmi çizgisi yaratmak işçi sınıfının gücüyle artacak bir paralellik taşır. Gençliğe kulak tıkayan bir tutum sadece geniş ve atılgan, yurtsever-ilerici bir kitleyi işçi sınıfı gelişimine yandaşlıktan uzak tutmakla kalmaz, onu tümden zararlı çizgilere terk etmenin sorumluluğunu da taşır. Gençliğin demokratik örgütlenmesine kılavuzluk etmek, onun demokratik gelişimini yönetmek Sosyalist Partinin görevleri arasındadır. Ayrıca, gençlik içinden yetişecek militanların çeşitli demokratik örgütlenme kademelerinden geçirilerek ve işçi sınıfı sosyalisti olarak yetiştirilerek sosyalist Partiye ve dolayısıyla işçi sınıfı ve emekçi halk çalışmalarına aktarılması, yeni kadrolar kazanmak bakımından çok

önemlidir. Sosyalist Partinin görevi gençliği "tu kaka" eden tutuma girmek değil, onu hem kitle olarak değerlendirmek, hem de içinden çıkacak işçi sınıfı militanı adaylarını yetiştirmektir. Ayrıca işçi örgütlenmesi güçlendikçe, partiye bağlı gençlik örgütlenmelerinin yönetim organlarında, işçi gençliğin ağırlığını arttırmak daha sağlıklı ve sosyalistçe bir gençlik örgütlenmesini kolaylaştıracaktır.

[...]

Sosyalizm ile Sosyal Demokrasinin Farkı

Sosyalist Partinin günümüzdeki kaçınılmaz görevlerinden biri de sosyalizm ile sosyal demokrasi arasındaki farkı işçi sınıfına ve diğer emekçi kitlelere göstermektir. Farkın işaret edilmesi örgütlenme ve propaganda çalışmalarının en önemli noktalarından biridir. Bugün çoğunluk işçiler dahil olmak üzere, pek çok emekçi umudunu sosyal demokratlara bağlamıştır. Emek-sermaye çelişkisini yumuşatarak uzlaştırmaktan ibaret olan, tüm sömürüye karşı değil, tekelci sermayenin aşırı sömürmesine karşı çıkan sosyal demokrasi ile sömürünün her türlüsünü kaldırmayı amaçlayan sosyalizm arasındaki fark a) tarihsel doğrular belirtilerek, b) Sosyalist partinin program açıklamaları yapılarak gösterilebilir. Yeri gelişmişken belirtelim ki, şimdiki sosyal demokrat ağırlıklı iktidar* programı ile Sosyalist Parti programı arasındaki farkı ve bilimsel alanda sosyal demokrasi ile sosyalizm arasındaki uçurumu belirtmek zorundayız. Bu, mevcut demokrat hükümeti yıkmak anlamında anlaşılmamalıdır. Tam tersine, Sosyalist Parti çeşitli sömürü mihraklarından gelecek kışkırtmaları önleyecek ve tutarlı, akıllı sosyalist çizgiyi devrimci saflarda egemen kılacaktır; yani provokasyonları engelleyerek, şimdiki demokratik iktidarın yıkılmasını ve gerici

* 1974'teki CHP-MSP koalisyonu kastediliyor (ed. n.).

egemen güçlerin ekmeğine yağ sürülmesini değil, daha da demokratlaşmasını sağlayacak tek sosyalist güç Sosyalist Partinin kendisidir. Aksi halde, devrimci-ilerici hareketler çeşitli kendiliğinden gelme özellikler ve serüvenler, sapmalar içinde, faşist sömürü mihraklarının yeni tertiplerine kurban gitme tehlikesiyle karşılaşacaktır. Sosyalist Partinin siyasi otoritesi, kimi korkak aydının satırlığı gibi demokratik cepheyi bölüp, anti-demokratik güçleri harekete geçirmeye yaramayacak, tam tersine onların harekete geçirilmesi için gerekli bahaneleri ortadan kaldırarak, demokratik cepheyi ve demokrasiyi güçlendirecektir.

Sapmalarla Mücadele

Muhtemeldir ki, önümüzdeki dönemde sosyalizmin patentini taşıdığını sanan bazı mihraklar sosyalizm adına, işçi sınıfı adına yeni dükkânlar açacaklardır. 12 Mart öncesinin dergicilik-tekkecilik tavrının geri gelmemesi, kavram kargaşasının yeniden ortalığı kaplamaması, sahte sosyalistlerin veya sahte ışıkların maskelerinin çabuk düşürülmesi için Sosyalist Parti kaçınılmaz bir zorunluluktur. Gerçi, 1971 öncesi kargaşasının ve kan davası haline getirilmiş bölünmelerinin tamamının ortadan kalkacağını bekleyemeyiz. Hatta kurulacak bir Sosyalist Parti içinde birbirine yakın, ama yine de farklı eğilimlerin bulunabileceğini bile gözönüne almalıyız. Ama sosyalist hareketin disiplinini, parti içinden başlayarak ve pratik süreçte kollektif ruhu, ideolojik birliği düşünce davranış birlikteliğini demokratik-merkeziyetçiliği güçlendirecek çabalar, ancak zamanla daha ileride semerelerini verebilecektir. Yani sosyalist kadrolar arasında birlik ve beraberliğin, kollektif çalışma disiplininin ve gelişkin kardeşliğin yaratılmasının ve ideolojik kargaşaya, anlamsız bir kör düğüşüne son vermenin yolu da yine Sosyalist Partiden geçer.

Sosyalist Partiye Giden Yol

Geçmişteki mücadele içinde hepimizin çeşitli yanlışları oldu. Sosyalist Partiye giden yolda; önce, geçmişin sağlıklı ve gerçekçi bir irdelemesini yapmak, eleştiri ve özeleştirisini getirmek zorunludur. Özeleştiri yapmak yiğitliğini gösteremeyen, veya özeleştirisini lafta yaparak işi geçiştiren, veya eski hatalarında ısrar eden tutumlar Sosyalist Partinin kurulmasında sağlıksız güçlüklerdir.

Yine sosyalist mücadeleyi kendi ihtiraslarına alet etmiş ve kariyeristlikleri her yeni adımlarıyla bir kez daha açığa çıkmış kişiler ve çizgiler, zaten işçi sınıfının gelişimi dışındadır.

Tekrar tekrar belirtmek gerekir ki, Sosyalist Parti geçmişteki dağınıklığı ve kısır çatışmaları önleyecek şekilde birleştirici ve toparlayıcı olmalıdır. Kadrolar arasında ileri birlik ve beraberliğin, disiplinin, pratik içinde ve partide gelişip güçleneceğini düşünürsek, kuruluş safhasında geçmişin örgütüsüzlük kargaşasının ve mesnetsiz bölünmelerin izlerini silecek bir tutum izlenilmesi zorunludur. Fakat öte yandan bilmeliyiz ki, toparlayıcı ve birleştirici olmak ilkesiz olmak değildir. Birlik ancak parti disiplini altında ve doğru ilkeler, görüşler üzerine inşa edilebilir. İlkesiz veya yanlış ilkeler, çürük esaslar üzerine kurulan birlikler geçicidir. Yararlı değil, zararlıdır.

Partinin toplayıcı niteliğini bön bir iyi niyetle ele almamalıyız. Bugün Türkiye'de öyle çizgiler vardır ki sözde ne denli işçi sınıfından bahsederlerse bahsetsinler, koydukları "çözüm" yolları, savundukları görüşler, yaptıkları eylemler işçi sınıfını inkâr eder, ona zarar verir.

Partileşme çabalarında bu gibi çizgilere karşı kesinkes ideolojik mücadele verilecektir. Çünkü yanlış tutumlar ve görüşler içinde olan bu sol eğilimlerin işçi sınıfı hareketine ve partileşmeye, partinin sağlıklı kurulup güçlenmesine zarar vermeye ça-

lışacakları, kafa bulandırıp hedef şaşırtacakları, bilerek bilmeyerek provokasyon yapacakları açıktır.

Sosyalist Parti için hesaba katılmayacak eğilimlerin başında sol ve sağ "burjuva solcuları" ile küçük burjuva devrimcileri gelir.

Halkımız tarafından yıllarca önce sosyal pratik dışında bırakıldığı halde, 14 Ekim öncesinde yeniden canlanmaya çalışarak, sosyalist olmayan bir partinin liste başında "parlamento şansını" deneyip, sonra da kadro boşluğundan "bilistifade" bir oldu bitti partisi kuracağını açıklayan burjuva sosyalistleri, seçimlerde bir kez daha hüsrana uğratılmalarına rağmen verdikleri zararlarla yetinmeyerek yeni provokasyon ve jurnal partileri kurmaya hazırlandıklarından ötürü, işçi sınıfının bağımsız gelişimi için kesinlikle zararlı öğelerdir. Sosyalizm kisvesi altındaki burjuva sosyalizminin baş temsilcisi, nasıl sosyalist olmayan bir partinin liste başında parlamento merdivenleri için hazırlık yaptıysa, bugün de sosyalist olmayan bir derginin, orta sayfalarına yerleşerek parti hazırlıkları yaptığı, sosyalizm tekelciliğinden bir türlü vazgeçemediği için sosyalist mücadelede her geçen gün biraz daha yanlışlar batağına gömülmektedir.

Öte yandan, lafta hızlı "proleter devrimci" kesilip, özünde köylü kuyrukçuluğu gibi ciddi bir sağ sapmayı, —en hafif deyimiyle— ilkel bir "burjuva popülizmini" temsil eden, birtakım basmakalıp lafları papağan gibi tekerleyerek Türkiye halkını yanlış hedeflere yöneltmeye çalışan, Türkiye'nin şartlarını kendi "evrensel(!) reçetelerine" uydurmaya uğraşarak ülkemizin gerçeklerini tahrif eden bir çizgiyi anmadan geçemeyiz. Geçmişteki kariyer köşe kapmacasında bir "mezhebi" seçerek sol yelpazede kendilerine bir köşecik ayıran, lafta keskinlik yaparak fiyakalı sözleri peşpeşe sıralarken, "proletarya'ya" sözde tapınıp özde söven, "köylülüğün büyük devrimci misyonundan", "toprak devriminden" söz eden, sosyalizmin bilimini katledip, disiplini

ve sosyalist düşünce-davranışı "putperestlik", "tarikatçılık" haline getiren, geçmişteki ve günümüzdeki başlıca "misyonları" provokasyon yapmak olan bir başka sol eğilim de işçi sınıfına zarar vermeye çalışacaktır. Evrensel olarak bölücülüğü sürdüren bu sapkın eğilime karşı proletarya sosyalistlerinin mücadele etmeleri gerekecektir.

Üçüncü olarak, küçük burjuva devrimciliğinin bazı yöntemlerini kullanarak tedhiş yoluyla soyut bir devrim için didinen ve yanlışlığı son yıllarda, dünya ve Türkiye'de acı örnekleriyle bir kez daha kanıtlanan sol sapma (goşist) çizginin yeni hasarlar verebilecek biçimde kökleşmemesine, birtakım yiğit ve fedakâr öğelerin bu yolda heder olmamasına çalışmak da Sosyalist Parti'nin görevleri arasındadır.

Küçük burjuva devrimciliğinin bir başka türü de işçi sınıfının tarihsel misyonunu ve sübjektif-objektif önemini görmeyip ya da önemsemeyip bürokratik atılımlarla "devrim" sorununu çözmeyi amaçlayan çizgidir. Bu eğilimler zaten Sosyalist Parti kavramını ciddiye almadıkları ve halkın bilinçlenip örgütlenmesini önemsemeyerek, kitleden tecrit olmuş tasarılarda bulundukları için işçi sınıfı çizgisinin dışındadırlar. Böyle yönelimler arasında "sosyalist" olanları varsa, bunlar da işçi sınıfı bağımsızlığından taviz vererek "kuyrukçu" bir tutum izledikleri için kendiliğinden sosyalist örgütlenmenin uzağına düşmüşlerdir.

Yine küçük burjuva solculuğunun bir başka biçimi de, CHP'den bir sosyalist parti çıkacağını uman bir başka türlü kuyrukçulardır. Sosyalist örgütlenmenin günümüzdeki hayati önemini göremeyip, işçi sınıfı bağımsızlığının ne demek olduğunu kavramamış bu tür öğeler de, ne denli iyi niyetli olurlarsa olsunlar, işçi sınıfı devrimcisi değildirler. Böyle kişiler, Sosyalist Parti pratiğini görerek, CHP kuyrukçuluğu yaptıklarını birgün anlayabilirler veya daha ileri sosyal bilinçlere varabilirler, ama Sosyalist Parti'nin kuruluş çabalarında, "Sosyalist Parti kurma-

ya" karşı çıkan, bunu "şimdilik" gereksiz bulan solcularla tartışacak bir şeyimiz yoktur.

Vurgulayarak belirtelim: Yukarıdaki paragraflarda kişilerden değil eğilimlerden söz edilmektedir. O yanlış eğilimlerin arkasında ve arasında iyi niyetli, fedakâr ve inanmış unsurların da bulunduğuna hiç şüphe yok... Geçmiş yılların ideolojik ve pratik kargaşasında yanlış yollara yönelmiş bulunan ve oralardan kendisini hâlâ kurtaramayan böyle iyi niyetli militan öğeler ancak ideolojik mücadele ve Partinin pratik başarıları ile işçi sınıfı mücadelesine kazanılacaklardır. Sözkonusu yanlış eğilimlerin tepesine tünemiş kariyerist tekke liderlerinin sultasını kırarak, onları devrimci hareketten tecrit etmek ve halen bu sultalar ya da şartlanmalar altındaki dürüst, fedakâr öğeleri işçi sınıfı sosyalizmine kazandırmak, zararlı çizgi ve kişilere karşı kesinlikle ideolojik mücadele vermek ve lâf ebeliklerini işçi sınıfı pratiğiyle susturmak, onları kitlelerden tecrit etmek zaten Sosyalist Partinin görevleri arasındadır.

Böyle zararlı eğilim ve öğeler dışında kalan çizgilerin arasında, geçmişin ve bugünün değerlendirilmesine değgin diyalogların yapılması, Türkiye'nin genel analizinde birleşmesi işçi sınıfının ve işçi sınıfı sosyalistlerin, acil görevlerinin tesbit edilmesi, partileşme yolunda somut ve bağlayıcı adım olacaktır. Bu adımların atılması için ise yapıcı ve birleştirici bir anlayışla Sosyalist Parti sorununa yaklaşacak; sekter ve tekkeci tutumları bir tarafa iterek, kendi sübjektif eğilimlerini değil işçi sınıfının yüksek çıkarlarını gerçekten de kılavuz edinecek çeşitli "sosyalizm içi" eğilimlerin ve onların temsilcilerinin serbestçe diyaloga girebilecekleri ortamı beklemek zorunludur. Partileşmeyi bir kaptıkaçtı havasına getirmek, ancak kendisine güvenmeyen ve sosyalizmi "kaçan bir tren" sanan kariyerist ve fırsatçı insanların işidir. Kimilerine ütopik bile görünse, birleştirici ve yapıcı, geliştirici bir diyalogdan geçilmesi gerektiğini ve partileşme çabala-

nının işçi sınıfı hareketini en sağlıklı ve kapsamlı biçimde ilerletecek yolda yaygınlaştırılmasını savunmak yanlış değildir, tersine, gereklidir.

Aradan geçen üç yılın çoğumuza önemli dersler verdiğini gözönünde tutmak zorundayız. Ama hemen belirtelim ki, diyalog kurma, ideolojik tartışma yapma bahanesi altında eski tekkeciliklerin hortlatılması ve yeni yeni kavram kargaşalarının, yeni yeni anarşilerin filiz vermesine göz yumulması hiçbir iyi niyetli sosyalistin, aradan geçen bunca olaydan sonra göz yumacağı bir gidiş olamaz. Böyleleri varsa, onlar işçi sınıfı içine, kariyerizmi, kişisel ihtirasları sokmak isteyen ya da "hareketin sadece kendilerinden sorulması gerektiğini" düşünerek sosyalizm özerinde patent taşıdıklarını sanan dar kafalılardır. Sosyalist hareket, böyle art niyetli veya hastalıklı unsur ve eğilimlerin üzerinde durmayacak, onların engelleme, provokasyonlarını ilke birliği ve devrimci dürüstlük içinde, en önemlisi işçi sınıfı arasında fedakârca çalışarak ezip geçecektir.

türkiye işçi partis
program ve tüzüğ

Türkiye İşçi Partisi(TİP)

1974 affıyla cezaevinden çıkan Behice Boran ve diğer bazı TİP yöneticileri 1975 yılında partilerini yeniden açtılar. İkinci TİP'in, 1975 koşullarında işçi sınıfı hareketinin politik düzeye çıkmış örgütlenmesi olduğu, soldaki bölünme işçi sınıfına yansımadığından partinin işçi hareketinin birliğini sağlama fonksiyonunu yerine getirmek için çalışacağı bildiriliyordu. Temel çalışma alanını işçi sınıfı olarak tanımlayan parti, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini sosyalizm mücadelesine bağlı olarak yürüteceğini ilan ediyordu. Parti *Demokrasi Bildirgesi*'nde siyasi yaklaşımını "Emperyalizm aşamasındaki kapitalist dünyanın ilişkiler ağı içinde yer alan ve emperyalizmin politik, ekonomik ve askeri baskısı altında olan Türkiye gibi bir ülkede emperyalizme ve faşizme karşı bağımsızlık ve demokrasi için verilen mücadeleyi kapsamayan bir sosyalist mücadele olamayacağı gibi, işçi ve emekçi kitlelerin sosyalizm için mücadelesi ekseninden yoksun bir bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi başarıya ulaşamaz, kalıcı sonuçlar veremez"[1] şeklinde açıklıyordu.

TİP'in Marksist soldaki diğer legal partilerle birliğe mesafeli davranıp onları önemsiz görmesi, "solun bölünmüşlüğü" iddiasının gerçeği tarif etmediği, "işçi sınıfının siyasal hareketinin merkezinin 1961'den beri var olduğu" yolundaki tespitinden kaynaklanan bir düşünceydi. "Tek ülke, tek parti"[2] tezi TİP için âdeta vazgeçilmez bir prensipti. 12 Mart sonrası emekçi kitlelerin yeniden TİP'e yönelecekleri düşünülüyordu. DİSK üyesi sendikalarda verilecek bir mücadeleyle, özellikle sendika liderlerinin kazanılmasıyla, politik birlik sorunu çözülebilirdi. Behice Boran *Yürüyüş* dergisinde "Solun Bölünmüşlüğü ve Birliği" başlıklı yazısında ikinci TİP'in yaklaşımı konusunda şöyle yazıyordu: "Birlik denince söz konusu olan işçi sınıfı hareketinin birliğidir, soldaki bölünmelerin, grupların değil. İşçi sınıfının bölünmüşlüğü ile solun bölünmüşlüğü, belli durumlarda birbiriyle ilişkili olmakla beraber, aynı şey değildir. Örneğin bugün işçi sınıfımızın sendikal hareketi bölünmüştür. Bu bölünmelerde politik anlayış ve çizgi ayrımları görülse de, bunlar 'soldaki bölünmeler' içine girmez. Buna karşılık soldaki ideolojik ve politik bölünmeler işçi sınıfının bölünmesi değildir,

---

[1] *Demokrasi Bildirgesi*, TİP Yayınları, 1975, s. 42.

[2] Haluk Yurtsever, *Yükseliş ve Düşüş*, Yordam Yayınları, İstanbul, 2008, s. 190.

çünkü işçi sınıfı içinde yer almıyor. İşçi sınıfının politik hareketinin bölünmesi gibi bir durum yok. Soldaki bölünmeler işçi sınıfı içinde yerleşseydi, o zaman işçi sınıfının politik hareketinin birliği sorunu ortaya çıkardı. Bu birlik sağlanmaya çalışılır, sağlamaya çalışmak sosyalistlerin görevi olurdu."[3]

1977'de aldığı seçim yenilgisi sonrası TİP büyük iddialarından vazgeçmeye başlayarak kendi dışındaki legal partilerle ortaklık arayışına girdi. Parti içinde "Tek Parti Tek Cephe" yaklaşımı zayıflamaya başladı. Tüm demokratik güçlerin en geniş cephe ortaklığı "ivedi" bir görev olarak görülüyordu.

Partinin 78 yılında *Yürüyüş* dergisini çıkaran Yalçın Küçük-Metin Çulhaoğlu çevresini ihraç etmesiyle bölünmeler ve tartışmalar yoğunlaşarak devam etti.

Birinci TİP'in önemli aktörlerinden olan ve parti merkeziyle birlikte davranan Kürt aydınları ve gençleri İkinci TİP'te yer almadılar. 70'lerin ikinci yarısından itibaren Kürt kimliklerini öne çıkaran, bu temelde politika yapan partilerle, örgütlerle ilişkiye girdiler. Bu da ikinci TİP'in Kürdistan'da tabanı olmayan bir parti konumuna düşmesine neden oldu. TİP 75-80 döneminde ağırlığını hissettiren bir parti olamadı, "küçük sol partilerden biri" olmanın ötesine geçemedi. Birinci TİP dönemine göre sınırlı iz bıraktı.

[3] Behice Boran, "Solun Bölünmüşlüğü ve Birliği", *Yürüyüş*, Sayı: 1, 15 Nisan 1975, s. 3.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ PROGRAMI*
I. PROGRAMA TEMEL OLAN GÖRÜŞLER

Giriş

Temel Çelişki Kapitalist Sistem ile Sosyalist Sistem Arasındadır

Tarihinin başlangıcından beri insan toplumlarının her zaman karşılıklı ilişkileri olmuş ve bu ilişkiler toplumların içsel durumlarını değişik ölçülerde etkilemiştir. Çağımızda ise toplumlar arası ilişkiler öylesine gelişmiş ve karmaşık duruma gelmiştir ki, hiçbir toplum dünyanın gidişinden soyutlanarak ele alınamaz. Genel toplumsal evrim aşamaları açısından geri konumda olan küçük ve güçsüz ülkeler ise, böyle oldukları oranda, dünya koşullarının etki ve baskısına daha çok açıktırlar.

Çağımız Kapitalizmden Sosyalizme Geçiş Çağıdır

Çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır. Yakın geçmişe kadar kapitalizm tüm dünyayı kapsayan bir sistem iken, bugün

* *Türkiye İşçi Partisi Program ve Tüzüğü* (TİP Yayınları, İstanbul, 1975) adlı metinden alınmıştır.

dünyanın önemli bir bölümü kapitalizmin dışına çıkmıştır; artık bir kapitalist dünya sistemi, bir de, sosyalist dünya sistemi vardır. Temel çelişki bu iki sistem arasındadır. Sistem ayrımını doğuran temel öge, üretim güçleri ile üretim ilişkileri durumunun iki sistemde nitelikçe ayrı, birbirinin karşıtı olmasıdır.

[...]

Çağımız Aynı Zamanda Ulusal Kurtuluş Hareketleri ve Devrimleri Çağıdır

Çağımız aynı zamanda emperyalizm aşamasındaki kapitalist dünya içinde yer alan sömüren ve sömürülen toplumlar arasındaki çelişki ve çatışmaların keskinleştiği, ulusal kurtuluş hareket ve devrimlerinin oluştuğu bir çağdır. Emperyalizmin sömürü ve etki alanı, ulusal kurtuluş hareketleri ve bu ülkelerin giderek bağımsızlığa kavuşmaları dolayısıyla da sarsıntı geçirmekte, dünya, emperyalist sistem için gittikçe güvensiz duruma gelmektedir.

Ulusal Çelişki ve Çatışma, Sistemler Çelişkisinden Bağımsız Değildir

Yukarıda belirtilen ulusal çelişki ve çatışma, kapitatalist ve sosyalist sistemler çelişkisinden bağımsız, kendi başına bir çelişki değildir. Emperyalist/anti-emperyalist, sömüren/sömürülen ülkeler çelişkisi, son tahlilde kapitalizmin temelindeki emeksermaye çelişkisinden kaynaklanmaktadır; onun toplumlar arası düzeydeki belirtisidir. Öte yandan, söz konusu ülkelerin hem kapitalist dünyanın ilişkiler ağı içinde kalıp, hem de gerçek bir bağımsızlığa kavuşmaları ve bağımsızlıklarını perçinlemeleri mümkün değildir; bu ağın dışına çıkmaları, bunun için de sosyalizm doğrultusunda iç yapılarını değiştirmeleri zorunludur. Ulusal kurtuluş hareketleri ve devrimleri, objektif olarak, dünyadaki kapitalizmden sosyalizme geçiş mücadele ve sürecinin bir parçasıdır.

Günümüzde dünyanın üçte birinin, toplumsal evrimde kapitalizmle sosyalizmi ayıran nitel çizginin ötesine geçmiş, çeşitli biçim ve derecelerde sosyalizmi kurma ve gerçekleştirme yoluna girmiş olması, böylece kapitalizm karşısında sosyalizmin tarih sahnesinde yerini sıkıca almış ve bu yeri genişletmekte olması, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketinin ise gittikçe güçlenmesi ve yoğunlaşması, geri ülkelerde bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin iç içe geçerek, bütünleşerek ve durmadan sosyalizmden yana güçlenerek yürütülmesini ve başarıya ulaşmasını kolaylaştırmaktadır.

Türkiye'deki bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm hareketi de dünya daki bu oluşum ve hareketlerin bir parçasıdır ve ondan soyutlanamaz. Bu gerçeği göz önünde tutan Türkiye İşçi Partisi, dünya sosyalizmindeki gelişmeleri, işçi sınıfı hareketlerindeki ilerlemeleri, anti-emperyalist bağımsızlık mücadelelerindeki başarıları yakından izler, olumlu karşılar; bu oluşum ve hareketlerle kardeşçe dayanışmayı öngörür.

Emperyalist Kapitalist Ülkeler Arasındaki Rekabet ve Çelişki Devam Etmektedir

Dünya daki temel çelişkinin iki sistem arasında olması, emperyalist kapitalist ülkeler arasındaki rekabet ve çelişkileri ortadan kaldırmamış, hatta hafifletmemiştir. Gerçi, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, sosyalist dünya karşısında, büyük kapitalist devletler bir, birleşme ve dayanışma çabasına girmişlerdir. Ama emperyalizmin niteliği değişmemiş bir "ultraemperyalizm" oluşmamıştır. Emperyalist ülkeler arasında çelişki her zaman var olmuştur ve olmaya devam edecektir; çünkü kapitalizmin eşitsiz gelişme yasası işlemektedir ve kapitalizm var oldukça da işleyecektir.

[...]

Türkiye, emperyalist ülkeler arasındaki bu rekabet ve çelişmelerin alanı içindedir.

Türkiye, Emperyalizm Aşamasındaki Kapitalizmin İlişkiler Ağı İçindedir

Türkiye, emperyalizm aşamasındaki kapitalizmin ilişkiler ağının içindedir ve emperyalizmin politik, ekonomik ve askeri baskı ve sömürüsü altındadır.

[...]

Türkiye, emperyalist odakların gelişme durumlarına ve aralarındaki güç dengesine göre, bunlarla çeşitli ilişkiler içine girmiştir. Ancak, geri ülkelerin çoğunun durumundan farklı olarak, bir odak daima ön plânda olmakla birlikte ekonomik, politik ve askeri düzeylerdeki bağıntı ve ilişkiler aynı süre içinde her zaman tek bir odak doğrultusunda ve birbiriyle çakışır durumda olmamıştır; günümüzde de durum böyledir.

Türkiye Geri Ülkeler Arasında, Fakat Birçoklarına Oranla Daha Gelişmiş Bir Ülkedir

Türkiye, emperyalizmin baskı ve sömürüsü altındaki geri ülkeler arasında olmakla birlikte, onların birçoklarına göre daha ileri, üretim güçleri daha gelişmiş bir ülkedir. Hiçbir zaman tam sömürge olmamış, fiili ilişkilerde ne denli bağımlı duruma düşse de, "bağımsız devlet" statüsünü yitirmemiştir. Türkiye, sözü edilen geri ülkelerin birçoğu gibi kapitalizm-öncesi bir aşamada değildir. Bu aşamanın kalıntıları özellikle Doğu ve Güneydoğu [Anadolu] bölgelerinde sürmekle birlikte, oralarda da kapitalistleşme başlamış ve gelişmektedir.

Egemen Üretim İlişkileri Bakımından Türkiye Kapitalist Bir Ülkedir

Egemen üretim ilişkileri bakımından Türkiye kapitalist bir ülkedir. Burjuvazi uzun bir süredir iktidardadır ve zamanla iktidarını güçlendirmiştir. Cumhuriyet dönemi, feodalizmin tasfiyesi, kapitalizmin ve onunla birlikte burjuva iktidarının güçlenmesi ve Türkiye'nin, bütününde, dışa bağımlı ve geri de olsa, kapitalist topluma dönüşmesi dönemi olmuştur. Bu süreç içinde, feodal ilişkiler içindeki toprak ağaları sınıfı, büyük ve egemen kesimiyle, kapitalist işletmecilik yapan büyük toprak sahipleri sınıfına dönüşmüş, burjuvalaşmıştır.

Türkiye'de Burjuva Demokratik Devrim Esas İtibariyle Yapılmıştır

Türkiye'de geri ve güdük kapitalizmin burjuvazisi *kendi çapında* bir burjuva demokratik devrimini yapmıştır. Sultanlığın ve halifeliğin kaldırılması, şeriye mahkemelerinin kaldırılarak tek, laik yargı organları sisteminin getirilmesi, genel oy hakkı ve tek dereceli seçimler, çok partili rejim, sansürsüz basın, sınıf esası üzerinden örgütlenme, sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev hakkı, kapsamı genişlemekte olan sosyal sigortalar vb., uygulamada kısıtlanmış olsa da, Türkiye'de burjuva demokratik devriminin belli başlı öğeleridir. Demokratik hak ve özgürlüklerin sınırlı oluşu, baskıların sürdürülmesi bu yargıyı değiştirmez. Burjuvazi, uygulamada imkân bulduğu oranda sınırlamalara ve baskılara başvurur. En "demokratik" bir burjuva rejimi bile son tahlilde burjuvazinin diktatoryasıdır. Faşizm bunun açık teröre dayanan, hak ve özgürlükleri silip götüren en sert biçimidir.

Türkiye için bir milli demokratik devrim söz konusu değildir. Milli demokratik devrim, egemen üretim ilişkileri açısından özellikle kapitalizm öncesi aşamada bulunan, yeni bağımsızlığına kavuşmuş ülkeler için öngörülmüştür. Bu teze göre, söz konusu ülkelerde milli demokratik devrim ile kapitalizm öncesi

üretim ilişkileri tasfiye olunacak, onunla birlikte eski politik yapı da ortadan kaldırılacaktır. Bu nedenle milli demokratik devrim, özünde bir burjuva demokratik devrimidir. Ama eski alt[yapı] ve üstyapı ortadan kaldırıldıktan sonra Batı modelinde bir kapitalist düzen kurulmasına geçilmeyecek, "kapitalist olmayan yol" denilen bir yöntemle ve dünya işçi sınıfı hareketinin ve sosyalist dünyanın destek ve yardımlarıyla kalkınılarak sosyalizme varmak hedef alınacaktır. Bu açıdan ve milli demokratik devrim mücadelesi emperyalizme karşı verildiğinden, bu mücadele ve hareketler dünya sosyalist hareketinin bir parçasıdır. Oysa Türkiye kapitalist aşamaya kesinlikle geçmiş, burjuva demokratik devrimini esas itibariyle yapmış olduğundan, artık onun için bir milli demokratik devrim söz konusu değildir. Bundan böyle devrim gündeme geldiğinde, bu, sosyalist devrim olacaktır.

[...]

Türkiye'de Kapitalistleşme Süreci Batı'dakinden Farklıdır

Türkiye'de kapitalistleşme ve demokratikleşme süreci geçen yüzyılda Batı'da yer aldığı biçimden farklı olmuştur ve olmaktadır. Bu süreç Batı'da toplumların kendi iç dinamiği gereği ve feodal düzen içinde kapitalist ilişkilerin gelişmesi sonucu olarak ve daha ileri düzeyde egemen ekonomilerin varolmadığı bir ortamda yer almıştır. Oysa Osmanlı İmparatorluğu'nda daha ileri aşamadaki ekonomilerin baskısı altında ve zorlaması sonucu olmuştur; bugün de dış müdahaleler ve baskılar altında süregitmektedir. En önemlisi de, Türkiye kapitalizminin emperyalizmle bütünleşmesidir. Emperyalizmle bütünleşen yalnızca bir avuç "işbirlikçi burjuvazi" veya "finans oligarşisi" değildir; büyük burjuvazinin yabancı sermaye ile içli dışlı olmasının yanı sıra, Türkiye kapitalizmi bir sistem olarak kapitalist dünya ile

ekonomik, teknolojik, mali, politik ve askeri bağımlılık ilişkileri içinde bütünleşmiştir.

Bununla birlikte bütünleşme, özdeşleşme değildir; örtülü veya açık çelişki ve sürtüşmeleri de içerir. Bütünleşme daima karşılıklı ilişkileri gerektirir; yani emperyalizmin baskı altına aldığı ve sömürdüğü ülkeler, hatta en geri düzeyde olsalar bile, toplumsal içeriği olmayan, emperyalizmin dilediği gibi içini doldurduğu "boş bir kap" değildirler; emperyalizm, toplum içi güçler ve koşullar üzerinde oynayarak ve onların direncini kendi isteğine göre yönlendirerek işleri yürütür.

[...]

Türkiye, bir ulusal kurtuluş savaşı vermiş, bir süre politik bağımsızlığına titizlikle sahip çıkmış ve mali alanda da dışa bağımlılığını en az düzeye indirmiş bir ülkedir.

Kurtuluş Savaşı ile İkinci Dünya Savaşı arası olarak sınırlayabileceğimiz bu sürede Türkiye, emperyalist-kapitalist ilişkiler ağının dışına çıkamadığı, bunun için de hızla sanayileşip kalkınamadığı için, objektif olarak dışa bağımlı bir ekonomi durumundan kurtulamamıştır.

[...]

Öte yandan, diğer burjuva devrimlerinde de görüldüğü gibi, iktidarı ele geçiren burjuvazi bütün hak ve özgürlükleri kendine sakladı. Türkiye burjuvazisi kapitalist üretimde artık değere daha fazla ve daha güvenle sahip çıkabilmek ve kendi elinde sermaye birikimini gerçekleştirmek için, işçi sınıfına ve halk kitlelerine demokratik özgürlükleri tanımayan baskıcı bir yönetim uyguladı.

[...]

Bununla birlikte Cumhuriyetin ilânını izleyen dönemin, yukarıda belirtilen çelişkili ve olumsuz yanlarına karşın, ulusal ba-

ğımsızlık açısından kurtuluş savaşının anlamı ve önemi küçümsenemez.

Türkiye Kapitalizmi Emperyalizme Bağımlıdır

Üretim güçlerini yeterince geliştirip ülkeyi sanayileştiremeyen Türkiye burjuvazisi 1930'ların sonundan itibaren esasen ilişkilerini koparmamış olduğu Batı dünyasına açıkça yönelmiş ve giderek, kendi gücüyle geliştirip sömüremediği ulusal pazarı yabancı sermaye ile paylaşmak ve ele geçirdiği artık değeri kârlarını bu yoldan arttırmak yolunu seçmiştir. Ayrıca dünya işçi hareketinde savaş sonrasında görülen büyük gelişme ve kendi işçi sınıfı karşısında kapıldığı güvensizlik duygusu da bu yönelmede büyük rol oynamıştır.

[...]

Öte yandan, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra doğan yeni durumda Türkiye'nin ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki çıkarları açısından stratejik önemi çok artmıştı. ABD'nin önce Truman doktrinini ilan etmesi ve ardından Marshall yardımını ileri sürmesi, ABD emperyalizminin kendi çıkarları açısından Türkiye'nin bölgedeki stratejik önemini kavradığını gösterir.

[...]

Türkiye Kapitalist Yoldan Kalkınıp İleri Uygarlık Düzeyine Çıkamaz

Yukarıda anlatılan nedenlerle, Türkiye burjuvazisi bugüne kadar toplumun sanayileşmesini, modern teknoloji ile donanmasını ve toplumun ileri bir düzeye ulaşmasını sağlayamadığı gibi, bundan sonra da sağlayamayacaktır. Türkiye ekonomisinin dışa bağımlılığı buna engeldir.

[...]

Türkiye'nin iç dinamiğindeki kapitalistleşmeyi inkâr derecesinde ihmal etmek veya gözden kaçırmak ve Türkiye kapitalizmini dünya finans kapitalinin içte uzantısı olan bir avuç "finans oligarşisi" ve onunla kaynaşmış yine çok azınlıkta bir "tefeci bezirgan" sınıfının mengenesinde sıkışmış "asalak" bir sistem olarak nitelemek de gerçek durumu çarpıtan ve işçi sınıfı hareketi açısından yanlış sonuçlara götüren bir tanımlama olur.

Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm Mücadelesi Bir Bütündür

[...]

Ulusal pazarı kendine alıkoymak gücünde olmayan Türkiye burjuvazisi, özellikle 1940'lardan itibaren yabancı sermayeye karşı çıkmamış; ulusal bağımsızlıktan yana, anti-emperyalist bir tutum içinde olmamıştır.

[...]

Türkiye'de anti-emperyalist mücadele esasında küçük bir azınlık dışında ulusun tümünün katıldığı, ulusal düzeyde bir mücadeleyi değil, emperyalizmle bütünleşmiş iç kapitalizmi de hedef alan sınıfsal düzeyde bir mücadeleyi içerir. Bu durum, anti-emperyalist mücadelenin sosyalizm için mücadeleden ayrılamayacağını ve bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin bir bütün olarak ele alınması gereğini kanıtlar.

Türkiye'de Sosyal Sınıflar Arası İlişkiler

[...]

Egemen Sınıflar ve Aralarındaki İlişki ve Çelişkiler

Osmanlı İmparatorluğu'ndan beri süregelmekte olan kapitalistleşme sürecinde, ihraç edilen tarım ürünlerini yetiştiren toprak ağaları sınıfı ile bu ihracatı yapan büyük ticaret burjuvazisi arasında bir ittifak oluşmuş ve bunlar egemen sınıflar durumuna gelmişlerdir. Bunlara kıyasla, sanayi burjuvazisi daha geride kalmış olmakla birlikte, yine de varolduğu ölçüde bu egemenlik ittifakına "küçük ortak" olarak katılmışlardır.

Devletçilik politikası ve devlet sektörün kanadı altında ve İkinci Dünya Savaşı koşullarında bir birikim ve mayalanma dönemi geçirdikten sonra özel sektör sanayii, özellikle 1950'den sonra gelişmiş, zamanla sanayileşmenin hız oranı yükselmiştir. Sanayileşme 1960'larda daha da belirginleşmiş ve sanayici kesimi kendisini tüccar kesiminden ayırarak kendi adına ve çıkarına istemler ileri sürmeye başlamıştır; mevcut finansman kaynaklarını ele geçirmek açısından ticaret ve tarım burjuvazisi ile çelişkili duruma gelmiştir.

Bir yandan daha "klasik" modelde bir sanayi sermayesi birikimi ve dış kaynakların da katkısıyla bir özel sektör sanayileşmesi gerçekleşirken, öte yandan çeşitli alanlarda birikmiş büyük sermaye tekelci sermayeye dönüşerek ve yabancı sermayeyle işbirliği yaparak sanayi dışındaki çeşitli ekonomi dallarına da el atmıştır. Bunun sonucu olarak tekelci büyük sermaye ile tekel dışı sermaye grupları arasında çelişkili bir durum belirmiştir.

Tekelleşme Süreci, Tekelci Büyük Sermaye

[...]

Türkiye'de kapitalistleşme, başlangıçtan beri devlet kapitalizmi olarak oluşmuş ve gelişmiştir. Bu devlet kapitalizmi, Batı'da merkantilist dönemde devletin ekonomiye müdahalelerinden yapısal farklılıklar gösterdiği gibi, bugünkü devlet tekelci kapita-

lizminden de farklıdır. Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye'de ne devlet kapitalizmi, ne de emperyalizmin müdahaleleri ve yabancı sermaye yatırımları, "serbest rekabet" piyasa mekânizması içinde bir kapitalistleşmeyi ve sermaye birikimini önlememiştir; hatta devletçilik politikası buna yardımcı olmuştur.

[...]

Gerçekten Türkiye'deki tekelleşme ve tekelci sermaye ile gelişmiş kapitalist ülkelerdeki tekelleşme ve tekelci sermaye arasında önemli farklar vardır. İleri kapitalist ülkelerdeki tekelleşme ve tekelci sermaye uluslararası düzeye çıkmıştır; kendi ulusal pazarlarının dışında büyük yatırımlara yönelik ve gerek ulusal, gerekse uluslararası ekonomik alanda egemen durumdadır; politik gücü de etkindir. Türkiye'deki tekellerin ise dünya çapında yatırımları, etki ve güçleri yoktur; işbirlikçidirler ve ne kadar büyüyüp güçlenseler de dışa bağımlılıkları sürecektir. Türkiye'nin kapitalist yoldan gelişip çağın ileri düzeyinde sanayileşmeyi başarması ve bunun sonucu olarak, özel sektörde kendi gücüyle dünya çapında rekabeti kabul edebilecek bir sermaye birikiminin ve tekelleşmenin oluşması mümkün değildir. En güçlenmiş halinde bile Türkiye özel sektör sermayesi gerek uluslararası gerekse ulusal düzeyde, ancak, dünya kapitalizminin ve tekellerinin izin verdiği veya boş bıraktığı yerleri doldurabilecektir.

[...]

[Türkiye'de] Tekeller arası rekabet henüz ileri kapitalist ülkelerdeki düzeye çıkmamıştır. Tekellerle banka sermayesi arasındaki bütünleşme tamamlanmış olmaktan uzaktır.

[...]

Sonuç olarak, *tekelci büyük sermaye, burjuvazinin diğer kesim ve dalları üzerinde hegemonyasını tam olarak kurup onları kendine bağımlı kılarak yeni bir sınıfsal ittifak biçimi oluşturamamıştır. Egemen sınıflar ittifakı içindeki çözülme ve sürtüşmeler ise politik düzeyde bir iktidar boşluğu yaratmaktadır.*

Orta Burjuvazi ile İlişkiler de Bozulmuştur

Egemen sınıflar arası ittifak ve ilişkiler bozulduğu gibi orta burjuvazi ile de ilişkiler bozulmuştur. [...]

Anadolu tüccarında bir sermaye birikimi olmuş, bu sermaye sanayide ve diğer kesimlerde yatırım alanları arar hale gelmiştir; büyük kentlerin büyük sermayesi karşısında sesini duyurmaya başlamıştır. Öte yandan, serbest ve geleneksel iç ticaret biçimi yerine, büyük yabancı ve yerli firmaların temsilciliği ve bayiliği ağır basmaya başlamıştır. Bu dönüşüm, orta burjuvazinin ve perakende ticaretin büyük tekelci firmaların kontrolüne girip ona bağımlı hale gelmesi demektir. Bugün büyük üretim şirketleri üretimlerini pazarlama şirketleri de kurmaktadırlar. Halen bu alanda bir sürtüşme ve uyuşmazlık görülmektedir.

[...]

Türkiye'de ne "feodal mütegallibe" toplum yapısına damgasını vuran ve iktidarda hegemonyasını yürüten durumdadır, ne de "finans oligarşisi", iktidarı burjuvazinin tümünden kendi eline almış ve "tefeci bezirgan" sınıfı ile kaynaşık olarak ülke ekonomisine ve politikasına egemen olmuş durumdadır.

Türkiye, bütününde, kapitalist bir ülkedir; egemen sınıf bütünüyle burjuvazidir. Kapitalist işletmeci büyük toprak sahipleri burjuvazinin kapsamı içindedir; feodal ilişkiler kalıntısını sürdüren toprak ağaları kesimi burjuvazinin iktidarına ortaktır. Burjuvazinin iktidarında başı çeken büyük burjuvazidir.

Türkiye İşçi Partisi, burjuvazi karşısında tavrını alır ve politikasını saptarken elbette burjuvazi içindeki bu farklılıkları ve çe-

lişkileri dikkate alır. Tekel dışı burjuvazinin tekellere karşı çıkışında, büyük toprak mülkiyetinin vergilendirilmesi, vergi kaçakçılığının önlenmesi, dış ticaretin devletçe düzene sokulması taleplerinde destekleyici olacaktır. Sanayici sermaye kendi varlığını korumak kaygısıyla Ortak Pazar'la bütünleşmeye ve imtiyazlı yabancı sermaye yatırımlarına karşı çıktığı ölçüde de Parti'nin desteğini görecektir. Ne var ki Parti, bu karşı çıkışların niteliğini ve çapını, Türkiye kapitalizminin bir sistem olarak emperyalizmle bütünleştiğini ve burjuvazinin hiçbir kesiminin bu bütünleşmeden kopamayacağını ve kopmak da istemeyeceğini dikkate alarak saptar.

[...]

Ayrıca, *tekel dışı sermayenin tekelci sermayeyle olan çatışması temel, uzlaşmaz bir çelişki değildir, oysa işçi sınıfı ile çelişkisi bu niteliktedir.* Türkiye İşçi Partisi, bu temel, uzlaşmaz çelişkiyi bir an gözden kaçırmayacak, bu sermaye karşısında işçi sınıfının haklarını sonuna kadar savunacak ve asıl amacın sosyalizme varmak olduğunu daima canlı tutacaktır. *Sermaye-emek çelişkisi Parti politikasının belirleyici faktörü olacaktır.*

İşçi Sınıfı ve Diğer Emekçi Sınıflar

[...]

Toplumun çeşitli sınıf ve tabakalarındaki gelişmeler, kökünde hep sınıf yapısının değişmesinden kaynaklanıyor ve soldaki çeşitli eğilim ve hareketler, işçi sınıfı harekeketinin doğurduğu dalgalanmalar, yansımalar olarak oluşuyordu. Bu yapısal değişmeler ve işçi sınıfının artan gücü ve bilinçliliği Türkiye İşçi Partisi'ne de yansıdı. Parti, ilk yıllarından başlayarak bir süreç içinde sosyalist niteliğini güçlendiren bir doğrultuda gelişmişti. Bu, işçi sınıfının nicel ve nitel gelişmesinin bir sonucuydu. Ama 1968'e doğru Parti bu gidişe ayak uyduramaz oldu, tersine Parti

liderliği hareketi sınıfsal içeriğinden boşaltıcı genel bir halkçılık çizgisine kaydı. Partinin sağlıklı eleman ve kadrolarının, dışarda MDD grubuna ve öbür sapmalara, içerde ise popülizm sapmasına karşı amansız bir mücadele vermeleri sonucu Türkiye İşçi Partisi bu yozlaştırıcı etkenlerden arındı ve 1970 sonlarındaki 4. Büyük Kongresi ile işçi sınıfının sosyalist çizgisine sağlamca oturdu.

[...]

Sosyal Demokrat Eğilim

Daha bilinçlenmiş ve sola kaymış halk kitlelerinin başında işçi sınıfımız gelir. İşçi sınıfında belirli bir sosyalist birikim oluşmuş ve bu birikim 12 Mart döneminden yeni deneyler kazanarak, daha da güçlenmiş olarak çıkmıştır. Bu birikimin dışında kalan işçi kesiminde ise politik bilinçlenme ilerlemiş, sermaye partilerini ayırt etmeksizin kollamayı ifade eden "partilerüstü politika"yı görünürde olsun bir yana bırakma zorunluğu duyulmaya başlanmıştır. İşçi sınıfı sağ kanadında yer alan bu yeni politik eğilim bir yanıyla da sendikaların kendilerinin doğrudan partileşmeye gitmeleri doğrultusundadır. Her iki biçimiyle bu, sosyal-demokrat bir çizgidir. Sendikaların doğrudan partileşmeye gitmeleri halinde de sosyal demokrat çizgiyi aşmayacaktır. İşçi sınıfının politik partisini sendikalardan oluşturmaya kalkmanın altında işçi sınıfı hareketinin özgül ağırlığının sendikalarda olduğu sanısı yatar ve bu, partiyi, sendikaların politik düzeyde uzantısı gibi dar sınıf sorunları ve çıkarları içinde sınırlamak tehlikesini taşır. Oysa işçi sınıfı partisi, işçi sınıfını dar sınıf çıkarlarının üstüne çıkartarak politik bilinçlenmesini geliştirecek ve onu sosyalist iktidara hazırlayacak partidir.

Mülksüzleşip işçileşen küçük burjuva emekçilerin işçi sınıfına katılışı da beraberinde sınıf kökenlerinin ideolojik etkilerini getirir. Ülkemizde, yeni sanayileşme ve kentleşme sonucu, işçi sınıfının önemli bir bölümünün köyden yeni gelmiş ilk kuşak iş-

çiler oluşu, işçi sınıfının bilinçlenmesini yavaşlatan, burjuva etkilerini sürdüren bir başka etkendir.

[...]

Kitleler en iyi kendi deneyleriyle öğrenir. Ülkemizin koşulları, sosyal demokrat eğilimin uzun bir süre işçi sınıfı içinde egemen, yönlendirici veya ağırlık taşıyıcı bir öge olmasına elverişli değildir. Türkiye ekonomisinin sosyal demokrasiyi uzun boylu deneyip oyalanabilecek gücü yoktur. Kitleler de sabırsızdır, gelir dağılımından daha büyük pay istemeleri ve demokratik özlemleri ivedidir, bekletilemez. Türkiye kapitalizminin objektif gelişmesi, çelişkileri keskinleştirici, kitlelerin hoşnutsuzluğunu ve direncini arttırıcı doğrultudadır. Sağlam örgütlenme ve doğru bilinçlendirmeyle bu objektif gelişmenin sübjektif düzeyde tamamlanması gerekmektedir. İşçi sınıfı partisinin görevi budur.

Tarım İşçileri

[...]

Tarım işçilerinin çoğunluğu ile kentsel işçiler arasında şu ayrımlar görülmektedir: Tarım işçileri a) sürekli olarak aynı işyerinde çalışmazlar, büyük çoğunluğu mevsimlik işçidir; bundan dolayı kentteki fabrika işçileri gibi bir işbölümü çerçevesi içinde birlikte çalışır ve dayanışır durumda olmadıklarından onlar kadar sosyalleşmiş değildirler; b) esas geçimleri ücret de olsa, bir bölüğünün birkaç dönümlük ve daha çok kıraç toprağı vardır; c) köyde yaşadıklarından köy toplumsal yaşamının değer yargıları ve alışkanlıklarını büyük ölçüde sürdürürler; d) bu son noktaya bağlı olarak da, tarımda kapitalist işletmeciliğin emek gücü talebine karşı, köylü emek gücünün sunuluş biçimi "elci"lik olarak ortaya çıkmaktadır. (...) Kuşkusuz kapitalistleşme ilerledikçe bu biçim emek gücü arzı ortadan kalkacak, tarım işçisi ile işvereni

kapitalist üretimin gerektirdiği biçimde karşı karşıya geleceklerdir.

Tarım işçileri işçi sınıfının en örgütlenmemiş kesimidir.

Yoksul Köylüler İşçi Sınıfının Doğal Müttefikleridir

[...]

Bunlar [yoksul köylüler] küçük bir toprağı, onun sahibi olarak veya ortakçı, yarıcı yahut kiracı olarak işleyen yahut da üretim araçlarına sahip olmadığı veya kendi ailesinin emek gücü yetmediği için küçük toprağını ortakçıya ya da kiracıya veren ve bu yollarla ancak ölmeyecek kadar düşük bir geçim düzeyinde varlığını sürdürmeye çalışan köylülerdir. Bu uğraşlarının dışında imkân ve fırsat buldukça rastgele geçici işlerde de çalışırlar, fakat asıl geçim kaynakları topraktır.

[...]

Kapitalizm var oldukça bunlar için vasıfsız işçi olarak işçileşmekten veya işsizler ordusuna katılmaktan başka bir gelecek yoktur. Onun için de işçi sınıfının doğal müttefikleridirler.

Diğer Emekçi Sınıflar Giderek Artan Bir Yıkıntı İçindedir

[...]

Küçük burjuva aydın kesimi de genel olarak işçi sınıfı ve burjuvazi karşısında benzeri bir çelişki içindedir. Bu kesim bütününde kapitalizmin, tekellerin ve dışa bağımlılığın getirdiği baskılar ve zorluklar altındadır, mesleki ve sendikal örgütlenme ve buna ilişkin diğer demokratik hakların çoğundan yoksundur.

Bağımsızlığına yeni kavuşmuş geri ülkelerde küçük burjuva aydınlar, yerli burjuvazinin yokluğu veya güçsüzlüğünden, devlet ve ordu kadrolarını kendilerinin oluşturmasından dolayı artan etkinlikleriyle toplumlarında, küçük burjuva aydınların Batı'da oynamadıkları bir rol oynamış ve oynamaktadırlar. Türki-

ye'de de küçük burjuva aydınların büyük bir kesimi devletin sivil ve asker kadrolarını doldurmuşlar, bu ve diğer nedenlerle Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminden bu yana ülkenin tarihinde aktif olmuşlar, burjuva demokratik hareketlerde önemli rol oynamışlardır.

Küçük burjuva aydın kesim konusunda şu noktalar göz önünde tutulmalıdır: 1) Bu tabaka düzenle kaynaşıp uyuşan, burjuvaziyle işbirliği halinde olan, tekellerin yüksek gelirli yöneticileri olarak onlarla uyum içine giren üst kademe bürokrat ve teknokrat kesim ile, yaşam düzeyleri ve koşulları emekçi kitlelerden farklı olmayan, hatta bir kesimiyle altında olan kalabalık memur kitlesi, öğretmenler ve tekelleşmenin kendilerini sermayeden giderek daha çok uzaklaştırdığı teknik elemanlar olarak ikiye bölünmüş durumdadır. 2) Oyak, Meyak gibi kuruluş ve girişimlerle sivil asker kadroların, bütününde düzenle kaynaştırılması çabaları sürdürülmektedir. 3) Bu kaynaştırma çabalarına ve kaynaşma olgusuna karşın, sivil-asker kadroların hiç değilse bir kesimi ile burjuvazi arasındaki çelişki ve çekişme süregelmektedir. Bu kadrolar bir yanıyla daha uzlaşıcı bir duruma girerken, bir yanıyla da daha radikalleşmekte ve reformcu, antiemperyalist nitelikleri daha belirginleşmektedir.

Ülkemizde istek ve görüşlerini bilinçli olarak dile getiren bu kesim içinde ilerici elemanlar çoktur. Sosyal adaletçi, sosyal demokrasiye ve küçük burjuvazi sosyalizmine yatkındırlar. Bağımsızlıkçı bir potansiyelleri vardır. Sosyalist aydınların önemli bir bölümü bu kesimden çıkar. Ayrıca bu kesimin genellikle üyeler ve yöneticiler arasında egemen durumda bulunduğu küçük burjuva aydınlarının ilerici demokratik kuruluşları ve meslek örgütleri, ülkenin demokratik güçleri arasında önemli bir yer tutmaktadır.

Yukarıda kısaca belirtilen özelliklerinden dolayı küçük burjuva aydın kesimi içinde Parti programını ve dayandığı sosyalist

görüşleri yaymak ve bu kesimin, işçi sınıfının politik hareketine desteğini ve katkısını sağlamak ayrı bir önem taşımaktadır.

Ayrı toplum kesimi içinde yer alan, ama ayrı bir durumda olan bir kitle de yüksek öğrenim gençliğidir. *Öğrenci gençlik, tüm dünya da olduğu gibi Türkiye'de de çok hareketlidir ve politikleşmiştir. İlerici gençlik hareketinin anti-emperyalist ve demokratik bir karakteri vardır.*

Öğrenci gençliğin burjuvazinin ısrarla savunduğu üzere yalnız dersleri ve kitapları ile meşgul olmaları elbette beklenemez. Yurt ve dünya sorunları ile ilgilenmek hem hakları, hem de görevleridir. Sorunlarının gerçek çözüme kavuşması ülkenin ve emekçi halkın sorunlarının çözümüne sıkı sıkıya bağlıdır. Ne var ki, bir örgüt olarak, ilerici demokratik kitle kuruluşları olarak, öğrenci örgütlerinin ilk görevi, mesleki ve sendikal kitle kuruluşlarında olduğu gibi, kendi kitlesinin somut sorunları ile ilgilenmek, uğraşmaktır. Demokratik ilerici kitle örgütü olarak görevlerini ancak bu koşulla yerine getirebilirler. Yakın tarihte rastladığımız üzere öğrenci gençliğe, ülkenin ilerici güçleri arasında yaratılması zorunlu olan uyum ve birliği zedeleyecek biçimde, gerçekte sahip olmadığı nitelikler ve görevler verilmesi, bu kesimin kendi başına bağımsız devrimci bir güç, üstelik "öncü" güç sayılması yanlıştır. İlerici gençlik hareketi işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin yanında payına düşen önemli yeri alma durumundadır.

Türkiye İşçi Partisi, izlediği politikada, hem tümüyle emekçi küçük burjuvazinin yukarıda belirtilen çelişkili durumunu, hem de içinde barındırdığı bu ayrışmış kesimleri dikkate alacaktır. Bu sınıf ve kesimlerin kapitalist düzen içindeki talepleri desteklenecek, çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirici öneriler getirilecek, bunlar için mücadele edilecektir. Bu emekçi sınıfların durumuna kapitalist gelişmenin gerekleri açısından bakıp, gelir dağılımında paylarının artmasına karşı çıkmak, herhalde işçi sınıfı sosyalist partisinin izleyeceği bir politika değildir. Ama bu kitlelere ilişkin

olarak Parti'nin güdeceği politika bununla da yetinmeyecektir. Bir yandan güncel istekleri, talepleri ve büyük sermayeden, tekellerden şikâyetleri desteklenirken, öte yandan bugünkü zor durumlarının nedeni, teknolojik ve ekonomik gelişme karşısında ekonomik ve mesleki durumlarının karanlık geleceği açıklanacak, kendilerinin ve çocuklarının insan ve yurttaş olarak geleceklerinin gerçek güvencesinin ancak işçi sınıfının sosyalist hareketine katılmakla sağlanabileceği, ancak sosyalizmin onlara daha yüksek bir ekonomik ve kültürel yaşam düzeyi verebileceği anlatılarak bu kitleler işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesine kazanılmaya çalışılacaktır.

PROGRAM

Temel Görev

Türkiye İşçi Partisi, bir işçi sınıfı partisi olarak toplum yapısını oluşturan sınıf ve tabakalara karşı objektif, bilimsel verilere dayalı bir politika izler ve toplumsal evrimin gündeminde olan kaçınılmaz sosyalizm aşamasını, bilinçli örgütsel çalışmalarının doğrultusunu saptayan hedef olarak kabul eder.

Türkiye İşçi Partisi, kapitalizmden sosyalizme geçişi ve sosyalizmin gerçekleşmesini sağlayacak tarihsel toplum gücü olan işçi sınıfının partisidir, ama dar sınıf çıkarları güden ve işçi sınıfıyla sınırlı bir parti değildir. Görevi işçi sınıfını güncel dar sınıf sorun ve çıkarları üstüne çıkararak onu, yurt ve dünya sorunlarını, olaylarını ve gelişmelerini doğru gözleyip doğru değerlendirecek ve eylemini bu verilere göre düzenleyecek bir düzeye eriştirmektir. İşçi sınıfı ancak böyle bir bilgi, bilinç ve eylem düzeyinde tarihsel görevini başarıyla yerine getirebilir ve kendisiyle birlikte tüm emekçileri, halk kitlelerini her türlü sömürü, baskı, şiddet ve horlanmalardan kurtarabilir, toplumu bir üst evrim aşamasına, sosyalizme ulaştırabilir.

[...]

İşçi sınıfı toplumsal düzeni değiştirmedeki tarihsel görevini tek başına başaramaz. Türkiye İşçi Partisi, bir yandan işçi sınıfını daha üstün politik bilinç ve eylem düzeyine çıkarmaya, örgütlenmesini geliştirmeye ve birliğini sağlamaya çalışırken, öte yandan toplumun diğer sınıf ve tabakaları içinde özellikle emekçi kitleler içinde amaç ve programını ve bu amaç ve programa temel olan sosyalist dünya görüşünü benimsetmeye çaba gösterecektir; işçi sınıfının yoksul köylülerle ve kapitalizmin her geçen gün yıkıntıya uğrattığı köylü-kentli bütün emekçi sınıf ve tabakalarla ittifakını gerçekleştirmeye çalışacaktır.

Özetlenirse, Türkiye İşçi Partisi, gerek bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini yürütürken, gerekse işçi ve emekçi kitlelerin güncel sorunlarıyla uğraşırken, bütün bu çalışmalarını sosyalizm amacına ve mücadelesine yönelik ve bağımlı kılarak yapacaktır. Bağımsızlık, demokrasi ve kitlelerin yaşam düzeylerini yükseltme mücadelelerini kendi başına, bağımsız olarak ve öncelikle çözüme ulaştırılabilecek mücadeleler olarak görüp yürütmek, yukarıda açıklanan anlayış ve amaçla sözü geçen mücadeleleri yürütmekten farklıdır. Türkiye İşçi Partisi'nin demokrasi ve bağımsızlık konusunda, diğer demokratik veya sol hareketlerden ayırt edici niteliği budur.

Sosyalizm Doğrultusunda Ülkenin Demokratikleşmesi ve Emperyalizmin Geriletilmesi için Yapacağı Mücadeleyi Parti, Aşağıda Önerilen Biçimlerde Somutlaştırır:

Bugün ve önümüzdeki sürede Türkiye'nin güncel ve ivedi sorunu politik alanda ülkenin demokratikleşmesidir. Türkiye egemen niteliğiyle kapitalist olmakla birlikte geri bir kapitalist ülkedir. Türkiye'de kapitalizm yani altyapı geri olduğu için üstyapıda da gelişmiş kapitalist ülkelerin demokrasisi düzeyinde bir politik demokrasi oluşmamıştır, öte yandan Batı'da çeşitli biçimlerde faşizmin ve faşizan hareketlerin belirmiş olması ve bu ülkeler burjuvazilerinin demokrasiden ayrılma eğilimi, Türkiye burjuvazisini ve demokrasi uygulamalarını da etkilemiştir. Üste-

lik Türkiye burjuvazisi ve iktidarları toplumun sola, sosyalizme kayan potansiyelini baştan beri sezinlemişler, bu konuda kendi güvenceleri açısından son derece sert bir tutum içinde olmuşlardır.

[...]

Bununla birlikte, uzun süreli açıdan, demokratikleşme yalnız politik alanda değil, tüm toplum yapısında gerçekleşmesi gereken bir süreçtir. Demokrasi toplum yapısının ve yaşamının her kesim ve kademesinde ve her anında işlemelidir. Halk kitlelerinin yalnızca belirli sürelerde oylarına başvurulması demokratik bir yönetimin gerçekleştirilmesine yetmez. Ekonomik, sosyal, politik her alanda ve günlük işlerin yürütülmesinde de kitlelerin sesi ve kararları kendisini belli etmeli, yönetimi yönlendirmelidir.

Demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi ve yaşamda belirmesi, halkın ülke işlerinin yönetim ve yürütümüne etkin bir biçimde katılmasının sağlanmaya çalışılması, egemen sınıfların ve emperyalizmin baskı ve sömürüsünü dizginleyebileceği gibi, aynı zamanda sosyalizmin de yolunu açacaktır.

Emperyalizm, kendi nüfuz alanındaki ülkelerin demokratikleşmesine kesinlikle karşıdır. Bağımsızlık ve demokrasi istemleri ve mücadeleleri birlikte oluşup geliştiği, biri olmadan diğeri olamayacağı ve demokratikleşme, işçi sınıfıyla diğer emekçi sınıfların ülke politikasında güçlenmesine yol açtığı için emperyalizm yerli gerici güçlerle birlik olur, bağımsızlık ve demokrasi hareketlerinin bastırılması için dolaylı ve dolaysız müdahalelerde bulunmaya çalışır. Bu bakımdan demokratikleşme, bağımsızlık ve giderek sosyalizm sorunu ile sıkı sıkıya bağıntılıdır.

[...]

Türkiye İşçi Partisi, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini işçi sınıfının sosyalist hareketinin gerekleri açısından ele alır.

[...]

Sosyalizmin Gerçekleşmesi Sürecinde

Büyük üretim araçları kamulaştırılacak, devletçilik ve devlet sektörünün içeriği sosyalistleştirilecektir.

Türkiye İşçi Partisi iktidara geldiğinde, dış ticaret, bankalar ve sigorta ortaklıklarının tümü derhal, ulusal ekonomide kilit taşı durumunda olan diğer büyük üretim ve mübadele araçları da ekonomik, teknolojik ve toplumsal ilerlemenin gerekli kıldığı bir sıra izlenerek kamulaştırılacaktır. Yeraltı kaynakları ve ormanlar devlet mülkiyetinde olacak ve devlet eliyle işletilecektir.

Teknolojik ve ekonomik gelişme zorunlu olarak üretim ve mübadele araçlarının büyük ölçekli olmasını gerektirmektedir. Bu büyük ölçekli araçlar ve kurumların özel kapitalist mülkiyeti, ulusal ekonominin, bu mülkiyet sahibi azınlığın sermaye sınıfının ekonomide ve politikada egemen güç haline gelmesi sonucunu doğurmaktadır. Böyle bir durumda özel kapitalist mülkiyetin "kamu yararına aykırı" düştüğü açıktır. Bunu önlemenin yolu ise, bu mülkiyeti kamu mülkiyeti haline dönüştürmektir, yani toplumun tümüne mal etmektir. Bunun hukuksal biçimi ise devlet mülkiyetidir.

Kamulaştırmalar ve ekonomide devlet mülkiyeti yaratılması ve bunun genişletilmesi bir devlet kapitalizmi uygulaması olmayacak, sosyalizmi gerçekleştirmenin ilk evrelerinin görevleri olarak yapılacaktır. Bunun, gelişmiş kapitalist ülkelerde uygulanan veya geri ülkelerde toplumu kapitalist gelişme yoluna sokan devletçilik politikasıyla bir ilgisi yoktur. Oysa çoğu kez devletçilik, devletleştirme ve devlet mülkiyeti konusunda kapitalist devletçilik politikası ve uygulamaları ile sosyalizm birbirine karıştırılmakta, düşünsel bir kargaşa ve bulanıklık meydana getirilmektedir.

[...]

Devlet kapitalizmi ile sosyalist içerikli devletleştirme ve devlet sektörünü ayıran temel ölçü, devletin ve devlet mülkiyetin-

deki işletmeler sektörünün hangi sınıfın veya sınıflar ittifakının kontrol, denetim ve hizmetinde olduğudur, ne çeşit bir üretim ilişkileri düzeninin amaçlandığıdır. Burjuvazinin denetim ve hizmetinde olan devletçilik ve devlet sektörü devlet kapitalizmidir ve kapitalist sistemin, bütününde ayakta kalabilmesini, varlığını sürdürmesini sağlar. İşçi sınıfının ve müttefiki emekçi sınıfların denetim ve hizmetinde olan ve sosyalizme geçişi amaçlayan, devlet sektörüne sosyalist bir içerik kazandıran devlet sektörü ise sosyalizmin kuruluşunun uygulamalarındandır.

Devletçilik ve devlet sektörü yaratma ve genişletme, emeğe göre gelir ilkesi uyarınca bölüşüm ile ve devlet örgütünün tümünde olduğu gibi devlet işletmelerinin de demokratik bir biçimde yönetilip yürütülmesiyle tamamlanacaktır.

Bu kuruluşların yetki kaynağı ve sorumluluk mercii ikili olacaktır. Bir, yasalarla verilmiş yetkileri ve hesap verme durumunda oldukları üst kademeleri, bir de, işletme organlarını oluşturan işçi ve personel kitlesinden aldıkları yetkiler ve onlara karşı sorumlulukları olacaktır. Bu ikili yetki kaynağı ve sorumluluk mercii, temelde birbirinden ayrı ve kopuk değildir. İktidar işçi ve müttefiki emekçi sınıfların iktidarı olacağı ve demokratik bir biçimde oluşup yürütüleceği için, işletmelerin kendi emekçi kitlesinin oluşturduğu yetkili organlarla uzlaşmaz bir çelişki içinde olmayacaktır. Bu ikili yetki ve sorumluluk işçi ve emekçi kitlelerin denetim ve yürütümde olmalarını daha etkin ve işler biçimde sağlayacaktır.

Bu düzen, tabanda tek tek oluşmuş işletme, kooperatif kurum ve başka kuruluşları temel birimler sayıp onların özgül konseylerinden başlayarak yukarı doğru şu veya bu çeşit birlikler, federasyonlar örgütlenmesi yani "autogestion" uygulaması olmayacaktır. Toplumda köklü dönüşümleri başarabilmek, toplum yapısını bütünüyle dengeli ve uyumlu olarak sosyalizm doğrultusunda gelişme yoluna sokabilmek için güçlü bir merkezi sisteme gerek vardır. Yalnız bu sistemin yukarıdan aşağı, tek

taraflı iş görmesinin önlenmesi, kitlelerin etkin katkısının sağlanması gerekir; işte bu ikili yetki ve sorumluluk çerçevesinde de, toplum yapısını bütünüyle dengeli ve uyumlu olarak sosyalizm doğrultusunda bir gelişme yoluna sokabilecek merkezi bir sistem oluşturulurken, öte yandan bu sistem içinde kitlelerin yönetim ve yürütüme etkin biçimde katılmaları sağlanacak, sosyalizmin özüne aykırı bürokratlığa son verileceği gibi yeniden doğması da önlenecektir.

[...]

Tüm toplum hayatını kapsayan merkezi plânlama uygulanacaktır.
Sosyalizmin kuruluşunu başlatacak böyle bir devletçilik ve devlet sektörü politikası işçi ve emekçi kitlelerin ülkenin politik hayatına, devlet işlerinin yürütülmesine aktif bir biçimde katılmalarıyla ve bu katılma ve denetim altında tüm toplum işlerinin ve gidişinin rasyonel ve uyumlu bir merkezi plânlamaya bağlı tutulmasıyla mümkündür.

[...]

Halkın yaşam düzeyini belirleyen tüketimi düşürmeme koşuluyla ağır sanayie öncelik tanınacaktır:
Merkezi plânlamanın temel görevlerinden biri, kalkınmada en ileri ve uygun sonuçları, ağır sanayi ile tüketim sanayii, sanayi ile tarım arasındaki gelişme hızı oranlarını ve yatırımlardaki öncelikleri saptamak olacaktır. Halkın yaşam düzeyini belirleyen tüketimleri düşürmemek koşuluyla ağır sanayie, yatırım malları yapan sanayie ağırlık verilecek onun gelişme hızı daha yüksek olacaktır. Tüketim sanayiinin gereği gibi gelişmesi ve tüketim mallarının çoğalması, bu sanayie gerekli makine, donanım ve gereçleri yapan sanayiin kurulup gelişmesine bağlıdır.

Sosyalizm "bir lokma bir hırka" felsefesi değildir. Herkesin aynı şeyleri yeyip içmesi, aynı giysileri giymesi gibi bir kışla hayatı eşitliğini öngörmek de değildir. Sosyalizmin ve merkezi

plânlamanın, işçi sınıfı ve emekçi halk kitlelerinin yaşam düzeylerini yükseltmesi, tükettikleri mal ve hizmetlerin nicelikçe artmasını ve çeşitlenmesini sağlaması asıldır. Ne var ki, tüketim kendi başına bir yaşam amacı da değildir. Yaşamın zevkini, anlamını ve amacını tüketimde aramak sosyalist felsefeye uymaz. Bu, yaşamın daraltılması ve yüzeyselleştirilmesi, insanın insan olma yeteneklerinin körleştirilerek pasif bir tüketime yöneltilmesi olur.

[...]

Merkezi plânlama halkın toplum işlerinin yönetim ve yürütümüne katılmasının, demokrasinin de bir aracı olacaktır:
Türkiye İşçi Partisi, merkezi plânlamanın merkezde bir uzmanlar kurulu tarafından hazırlanıp kesin hale getirilerek, yukarıdan aşağı tek taraflı bir işlemle uygulanması anlayışında değildir. En yetenekli uzmanların yer aldığı merkezi plânlama örgütü, plânlama kapsamına giren tüm sektörler, iş kolları ve tek tek işletmelerle sürekli ilişki içinde olarak, karşılıklı bilgi alışverişi ve işbirliği içinde çalışacaktır. Plânın hazırlanışında, yatay bölümlerden ve dikine kademelerden en alttaki tek tek işletme ve kurumlara kadar kendi mevcut durumları hakkında bilgiler ve plânın neler getirmesi konusunda öneriler merkezi plânlama örgütünde toplanacak ve örgüt bunları dikkate alarak ve ekonominin, toplumsal hayatın en verimli ve uyumlu biçimde işleyip gelişmesini sağlama hedefinin ışığı altında merkezi plân tasarısını hazırlayacak; tasarı sektörlere, iş kollarına, işletme ve kurumlara dağıtılarak tartışılacak ve sonuçlar yeniden merkezde toplandıktan sonra değerlendirilerek plâna son biçim verilecektir. Bu yöntemle hazırlanan plân meclislere gönderilecektir. Yıllık programlarda ve fiili uygulamalarda da bu ilişki, dolaşım, demokratik çalışma yöntemi sürdürülecektir. Böylece merkezi plânlama, halkın toplum işlerinin yönetim ve yürütümüne katılışının, demokrasinin de bir aracı olacaktır.

Kent-köy ikiliğinin kaldırılmasına gidilecektir:
Merkezi plânlamanın sanayi, hizmetler ve tarım kesimlerini plana bağlarken göz önünde bulunduracağı önemli bir nokta da kent ve köy ikiliğini, aradaki uçurumu zamanla ortadan kaldıracak tedbirleri alması olacaktır. Sanayi, kalkınmanın motoru ve ekseni ise tarım da nüfusun beslenme ve sanayiin hammadde kaynağıdır. Bunları dışarıdan daha ucuza elde etmek mümkün olsa bile, bu yola gidilmeyip iç kaynaklar sonuna kadar geliştirilecektir; dışa bağımlılıktan olanaklar ölçüsünde kurtulmuş, dengeli ve uyumlu bir ulusal ekonomi meydana getirilmesi temel amaç olarak daima göz önünde bulundurulacaktır.

Tarımsal üretim yeniden düzenlenecek; yurt çapında bir toprak ve buna bağlı tarım reformu uygulanacaktır.

Toprak ve Tarım Reformu hem ekonomik, hem de politik yanı olan bir konudur. Böylece, 1) tarımda üretkenlik ve toplam üretim (verimlilik) arttırılacak, beslenme ve sanayi açısından gerekli ürün çeşitliliği sağlanacak; 2) bu gelişme emekçi köylü kitleleri yararına gerçekleştirilecek, hem onların yaşam düzeyleri yükseltilecek, hem de işçi sınıfının müttefiki ve yardımcısı olarak sosyalizm davasına kazanılacak; 3) büyük toprak sahibi küçük bir azınlığın sömürgenliği ve tutucu, toplumu geriletici politik nüfuzlarına da set çekilmiş olacaktır.

[...]

Kuşkusuz toprak ve tarım reformu, bir somun ekmeği dilimleyip dağıtmak gibi topraklan parselleyip dağıtmakla yetinmek değildir; dağıtılan toprakların yeni sahiplerine donanım ve işletme kredileri sağlamak ve teknik yardımlar yapmakla da sorun çözümlenmiş olamaz. *Temel sorun, tarımsal üretimin yeniden örgütlendirilip düzenlenmesi (reorganizasyon) ve çağdaş teknolojiye kavuşturulmasıdır.*

[...]

Demokrasi, toplumsal yaşamın her anında ve her kesiminde gerçekleşecektir.

Demokrasi yalnızca politik yaşam ve düzene özgü değildir. Toplumsal yaşamın ve kurumların tümü demokrasinin kapsamına girer. Demokrasi toplumun bütününü kapsadığı zaman ancak, biçimsel olmaktan çıkar; ekonomik ve toplumsal bir öz kazanarak tam anlamda gerçekleşir. Devlet mekânizmasının emekten yana işleyebilmesi, yapılan işlerin gerçekten halk kitlelerinin yararına olabilmesi için bu kitlelerin, toplum yaşamının her kesiminin denetimine ve işlerin yürütülmesine katılması gerekir. Yönetim birimlerinin halktan kopmuş, kırtasiyeciliğe boğulmuş kısacası bürokratlaşmış bir duruma düşmemesi için halk kitlelerinin her kesim ve kademede sesini duyurabilmesi, yönetimi etkileyebilmesi şarttır.

Türkiye İşçi Partisi'nin demokrasi anlayışına göre toplumun yönetici, yürütücü ve itici gücü işçi sınıfı ve emekçi kitlelerdir.

Bütün işçiler ve çalışanlar, çalıştıkları kurumun yönetim ve denetimine etkin biçimde katılacaktır:

Türkiye İşçi Partisi'nin iktidarında, tüm toplum yapısının demokratikleşmesi için bütün işletme, kurum ve örgütlerde çalışan işçilerin memurların ve/veya üyelerin, bağlı oldukları işletme, kurum ve örgütün yönetimine ve denetimine etkin biçimde katılmaları sağlanacaktır. Kitlelerde girişkenliğin ve toplumsal sorumluluk bilincinin geliştirilip güçlendirilmesi için halkın, çeşitli ortak erekler nedeniyle gönüllü olarak örgütlenmesi teşvik olunacak, böyle örgütlenmeler için gerekli ortam yaratılacaktır.

Bütün bu yöntemlerle, bireylerin ve kitlelerin devlet ve toplum işlerinin yönetimine, yürütümüne ve denetimine biçimsel olarak değil, gerçekten katılmaları ve yönetimin kitlelerde kökleşmesi ve onlarla bütünleşmesi sağlanmış olacaktır.

Yerel yönetimler, tek bir yönetim örgütlenmesinde birleştirilerek demokratikleştirilecektir:

Türkiye İşçi Partisi'nin iktidarında yerel yönetimler (yerel devlet yönetimleri ve belediyeler) demokratikleştirilecek, halkın etki ve katkısı gerçekleştirilecektir.

[...]

İyi işlerliğin ve girişkenliğin sağlanması için yerel yönetim organlarına ve mercilerine geniş yetkiler tanınacak, ama aynı ölçüde de sorumlulukları ağırlaşacak, yakından denetime bağlı tutulacaklardır. [...]

Bölgesel yönetim organları geliştirilecektir:

"Belli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla birden fazla ili içine alan çevrede bu hizmetler için yetki genişliğine sahip kuruluşlar" meydana getirilecek, giderek iller gruplandırılıp bölgesel yönetim organları geliştirilecektir. [...]

Yönetimsel bölünüm yeniden gözden geçirilerek bu bölünüm ile nüfusun yerel dağılımı ve sosyolojik biçimlenişi birbirine uyumlu, birbiri üzerine çakışır hale getirilecektir. Böylece, örneğin, bir kentin veya kasabanın ve çevresindeki yörenin yönetim bakımından bir il veya ilçeye, ekonomik ve sosyal bakımlardan da başka bir il veya ilçeye bağımlı olması gibi sık rastlanan durumlar düzeltilecektir. Bölgesel yönetimler de, aynı veya benzeri nitelikteki iller bir arada gruplaştırılarak meydana getirilecektir.

[...]

Sosyalizm yalnızca bir ekonomi ve refah sorunu değildir; insanların her türlü sömürüden, baskı ve eziklikten, yabancılaşmalardan kurtulacağı ve yeteneklerini özgürce sonuna kadar geliştirebileceği bir toplum düzeni gerçekleştirilecektir.

[...]

Sanayileşme ve üretim sorunu ile insan yetiştirme, sosyalist toplumsal değerleri yerleştirme sorunu kesişmekte; sosyalizmin yalnızca bir ekonomi ve refah sorunundan ibaret olmadığı ön

plâna çıkmaktadır. Sosyalist ekonomi ve kitlelerin maddi refahı bunun temel koşuludur, ama kendi başına yeterli koşulu değildir. Böylece sanayileşme ve ekonomik kalkınma sorunu, yalnızca bu işleri başaracak teknik ve mesleki elemanları kadroları yetiştirmek açısından değil, ekonomik çıkarları aşan sosyalist moral değerleri özümlemiş insanlar yetiştirme açısından da, en geniş anlamıyla eğitim sorunu ile üst üste çakışmaktadır. Ancak karşılıklı olarak birbirlerini etkileyen, ekonomik kalkınma ve refah ile birlikte böyle bir kültürel gelişmenin yaşamda boy atmasıyladır ki, sosyalizm tüm yönleriyle gerçekleşecek ve Türkiye'miz, insanlık ailesinin sosyalist ülkeleri arasında özgür ve onurlu yerini alacaktır.

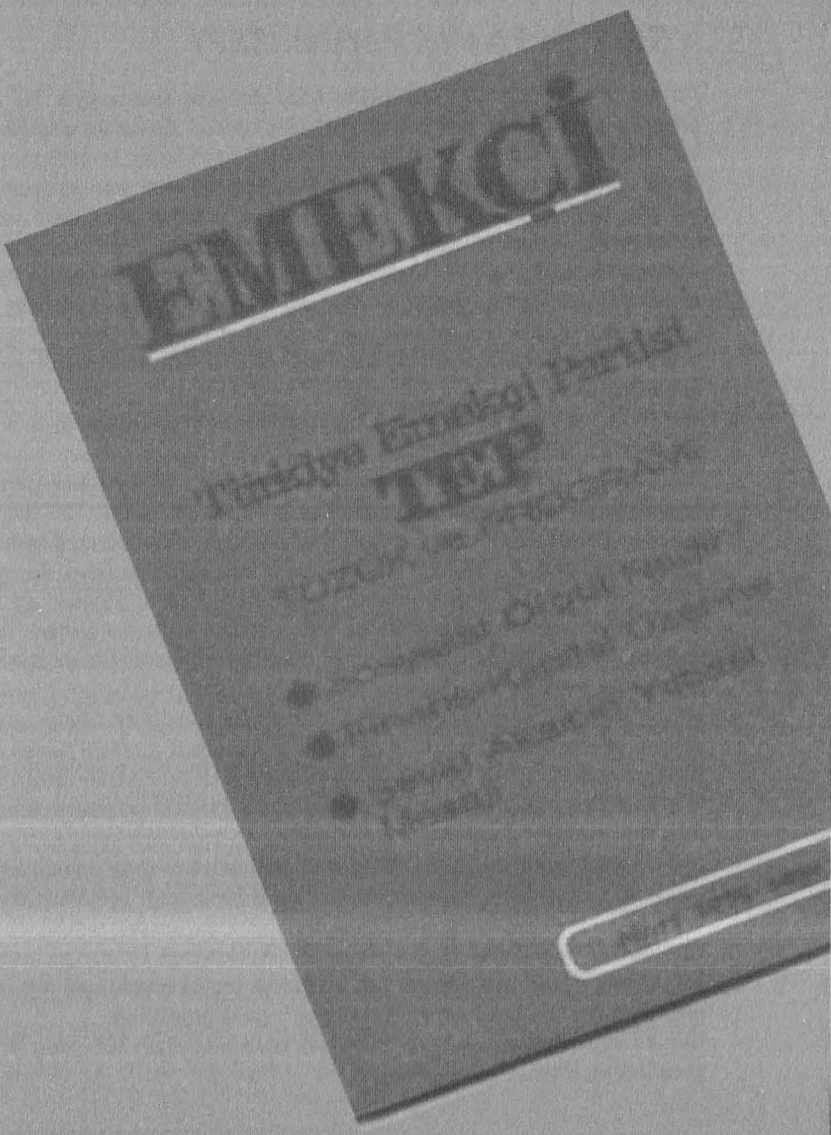
EMEKÇİ
Türkiye Emekçi Partisi
TEP

Türkiye Emekçi Partisi (TEP)

Türkiye Emekçi Partisi (TEP) geleneksel MDD çizgisinin devamcısıydı. *TEP Programı*'na göre, Türkiye toplumunun, sosyalist kuruluş aşamasına ulaşabilmesi için "siyasal, iktisadi ve tüm alanlarda ulusal bağımsızlığı gerçekleştirmesi, feodal kalıntıları temizlemesi ve her türlü çağdışı ilişkilere son verilmesi anlamında demokrasiyi kurması"[1] gerekmekteydi. Partiye göre kent ve kır emekçilerinin iktisadi ve siyasal mücadelesi, ancak elverişli koşulları sağlayacak bağımsız ve demokratik bir toplumda verilebilirdi. TEP'e göre bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi, toplumun tüm demokrat zümre ve sınıflarının, işçi sınıfının demokratik önderliğinde, bir "Yurtsever Cephe dayanışması" içinde başarıyla gerçekleştirilebilirdi. TEP kendisini sosyalist hareketin tarihi mirasçısı ve takipçisi sayıyordu.

TEP Türkiye solunda yer alan öteki legal partilere karşı tutumunu şöyle beyan etmekteydi: "TİP, hem eski TİP hem bugün eski TİP'in iki ayrı parçasını oluşturan SDP ve yeni TİP yöneticileri, başından beri sosyalist hareketimizin tarihi ile bağları koparmayı, izledikleri siyasal çizginin bir gereği saydılar. Bu doğaldı, çünkü, parlamentarizmi kayıtsız şartsız benimseyen ve dolayısıyla sağ oportünizme kayan bir siyasal örgütün, Mustafa Suphi'leri, Şefik Hüsnü'leri, Reşat Fuat'ları içeren bir tarihe sahip çıkması olanaksızdı. ...Evet, TEP'i öteki sol partilerden ayırt eden bir niteliği bu partinin sosyalist hareketin tarihine sahip çıkması, bu tarihi temsil eden proleter devrimcilerini çatısı altında barındırmasıdır."[2]

Parti, Türkiye'nin emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen ülkeler safında yeralan bir tarım ülkesi olduğu, bu durumdan kurtulmak için Milli Demokratik Devrim'i gerçekleştirmek zorunda olduğu, devrimin bu aşamasının Türkiye toplumunun tüm ulusal güçleri ile emperyalizm arasındaki çelişkileri çözeceği, feodalizm batağının kurutulacağı, emperyalizm ve onun hizmetindeki güçlerin anti-demokratik düzeni yerine bütün milli sınıf ve zümrelerin örgütlü olarak katılacağı ve toplumun kaderinin tayininde rol oynayacağı gerçekten demokratik bir düzenin kurulacağı görüşündeydi.

TEP, devrim stratejisini, "hareketimizin 1920'lerden beri savunduğu bilimsel sosyalizmin aşamalı devrim tezlerine ve Türkiye toplumundaki sınıf mevzilenmesinin doğru tahliline dayanan [bir] strateji" olarak belirlemişti.

Görüşlerini *Emekçi* adlı bir dergi aracılığıyla yaymaya çalışan TEP, geniş bir örgütlenme ağı oluşturmayı başaramadı.

---

[1] *STMA*, Cilt 7, İletişim Yayınları, s. 2233, İstanbul, 1988.

[2] *TEP 1. Büyük Kongresi Siyasi Raporu*, Emekçi Yayınları, 1978, s. 30.

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ PROGRAMI*

Gerekçe

Türkiye bugün emperyalist dünya sistemi içinde, sömürülen ülkeler safında geri bir tarım ülkesidir. Emperyalizm (çağdaş kapitalizm), 19. yüzyılın sonlarından bu yana Batı'nın kapitalist ülkelerinde teknolojik gelişmeler yüzünden üretimin ve sermayenin yoğunlaşması sonucu üretimin sosyal niteliği ile üretim araçlarının ve sonuçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişkinin derinleşmesiyle varılan kapitalizmin son aşamasıdır. (...)

Türkiye'nin feodal ilişkileri barındıran bağımlı kapitalist düzeni burjuva devrimler çağında bir burjuva demokratik devrimden geçerek kapitalist gelişme olanağını bulmuş olan Batı'nın kapitalist ülkelerinin düzeninden nitelik bakımından farklıdır. Gelişmiş kapitalist ülkelerden farklı olarak Türkiye'de işçi emekçinin ve köylülüğün karşısında yer alan egemen sınıf kapitalistler sınıfı değildir, emperyalizmin işbirlikçisi kapitalistler sınıfıdır, ve onun taşradaki müttefiki mütegallibedir. Bu müte-

* *Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi'nden* (Cilt 7, İletişim Yayınları, İstanbul, 1988, s. 2233) alınmıştır.

gallibe öyle çağdışı unsurlar içermektedir ki, bunlar gelişmiş kapitalist ülkelerde çoktan tarihe karışmışlardır. Batı'da hiç değilse ilk aşamasında, kapitalist üretim ilişkileri ekonomide ve toplumsal hayatın bütün alanlarında kalkınmaya destek olmuştur. Bağımlı kapitalist üretim ilişkileri ve onunla birlikte varlığını sürdüren yarı-feodal üretim ilişkileri Türkiye toplumunda üretici güçlerin gelişmesine, hatta mevcut üretici güçlerin toplum içinde tam olarak kullanılmasına, gerçek sanayileşmeye, gerçek iktisadi kalkınmaya engel teşkil etmektedir. Türkiye sayısı milyonu bulan insanının işgücünü gelişmiş kapitalist ülkelere ihraç eden, yurt içinde milyonlarca emekçisini muattal durumda tutan, toprak altı, toprak üstü zenginlikleri emperyalist tekeller tarafından talan edilen bir ülkedir. Bu üretim ilişkileri Türkiye'nin ayağına köstektir. Çünkü bu ilişkileri topluma zorla kabul ettiren egemen sınıfların sınıf çıkarları, toplumun emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen geri ülke durumunda kalmasını emretmektedir. (...)

Türkiye'nin feodal ilişkileri barındıran bağımlı kapitalist düzeninin kendisine uygun bir siyasi üst yapısı vardır. Düne kadar bu, "Filipin tipi demokrasi" denen burjuva parlamenter görünüşlü anti-demokratik düzendi. Egemen sınıflar halk yığınlarını kendi çıkarlarının emrettiği biçimde şartlandırabiliyor ve işbirlikçi burjuvazinin baş temsilcisi durumunda olan parti, seçmen kitlesinin oy çoğunluğuyla iktidara gelebiliyordu. özellikle 1960'ların sonlarında emekçi halkımızın hızla bilinçlenmesi sonucu bu oyun artık oynanamaz oldu. Bunun üzerine egemen güçler ve özellikle işbirlikçi sermayenin en asalak ve en saldırgan kesimi, açık faşizme tırmanışı tezgâhladılar. 12 Mart 1971 darbesi bu tırmanışı hızlandırmıştır.

Ama Türkiye halkı faşizme "dur" diyebildi ve binbir alanda binbir biçimde beliren direnişiyle faşist cepheyi, gerilemeye zorlayabildi. Halkın faşizme karşı bu direnişi sonucu, Türkiye bu-

gün bir geçiş dönemine varmış bulunuyor. Buradan ya gerisin geriye, faşizme dönülecektir, ya da halkımızın demokrasi uğruna mücadelesi hedefine ulaşacak ve Türkiye siyasi anlamda gerçekten demokratik bir ülke durumuna yükselecektir. Türkiye'de siyasi demokrasinin gerçek anlamıyla kurulabilmesi için işçi sınıfının önderliğinde, toplumun tüm ulusal ve demokratik güçlerinin katılmasıyla bağımsızlık ve demokrasi mücadelemiz amacına ulaşmalı ve Milli Demokratik Devrimimizin başlıca görevleri yerine getirilmelidir. (...)

Devrim, işçi sınıfı önderliğinde işçiler gibi devrimi sonuna kadar vardırmaya azimli yoksul köylülüğün ve bütün devrimci sınıf ve zümrelerin, devrimci güçbirliği içinde, yarattıkları eser olacaktır. Çağımızda işçinin ve yoksul köylülüğün ağırlığını ve damgasını taşımayan hiçbir ilerici hareket devrim olamaz. Onun için çağımızda bütün devrimler şehir ve köy emekçilerinin düzeni olan sosyalizme yönelmek zorundadır. Sosyalizme ulaşamayan her devrimci hareket hedefinden sapmaya ve karşıdevrim batağına saplanmaya mahkûmdur. (...)

Bu devrim milli devrimdir, çünkü çözüme bağladığı çelişki Türkiye toplumunun tüm ulusal güçleri ile emperyalizm arasındaki çelişkidir. Ve bu devrim milli bağımsızlığı iktisadi alanda ve bütün alanlarda gerçekleştirmek için işbirlikçi kapitalistler sınıfının elindeki kaleleri millileştirir. Bu devrim milli devrimdir, çünkü sınıf çıkarı, köylülüğün ulusun bireyleri, özgür ve eşit vatandaşlar topluluğu durumuna gelmesini önlemekte olan, yani uluslaşmaya karşı olan feodal mütegallibenin, sömürü ve tahakküm olanaklarını köklü demokratik dönüşümlerle ortadan kaldıracaktır. Feodal ve kozmopolit kültürü alt edip, ulusal devrimci kültürü egemen kılacaktır. Feodal bölünmeyi önleyip ülkenin toprak birliğini ve iktisadi yaşantı birliğini gerçekleştirecektir.

Bu devrim demokratiktir, çünkü toplumun ileri atılımı önünde engel olan, gericiliğini durmadan üreten feodalizm batağını kurutacaktır. Feodal ilişkilere son vererek köylülüğün demokratik hak ve özgürlüklerini gerçekleştirecektir; Dil, ırk, din farkı gözetmeksizin toplumdaki bütün bireylerin eşitliğini demokratik hak va özgürlüğünü sağlayacaktır. Emperyalizmin özellikle Kürt halkı ile ilgili olarak oynamaya çalıştığı "böl ve yönet" oyununu bozacak; nerede belirirse belirsin, gerçek yurtseverliğin karşıtı olan şoven eğilimleri etkisiz kılacak, bütün çağdışı uygulamaları (asimilasyon vb.) tasfiye edecektir. Her bakımdan eşit ve özgür Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları topluluğuna yükseltilen Türkiye emekçi halkının bütün kesimlerinin kardeşlik, birlik va dayanışmasını perçinleyecektir. Emperyalizmin ve onun hizmetindeki güçlerin anti-demokratik düzeni yerine, bütün milli sınıf ve zümrelerin, örgütlü olarak katılacağı ve toplumun kaderinin tayininde rol oynayacağı gerçekten demokratik düzeni kuracaktır.

Program

Bu görüşten hareket eden *Türkiye Emekçi Partisi* 1919'dan bu yana sosyalizmin bilimini eylem kılavuzu edinen sosyalist hareketimizin mirasçısı ve sürdürücüsü sıfatıyla, Anayasanın sağladığı demokratik hak ve özgürlükleri son katresine kadar kullanarak ve bütün olanakları seferber ederek, aşağıdaki asgari programı gerçekleştirmek için mücadele edecektir.

Gerçek Demokrasi

Türkiye halkının egemenliğini engelsiz gerçekleştirebilmesi için Milli Demokratik Devrimin başlıca görevlerinin yerine getirilmesiyle gerçekten demokratik şartların yaratılması. Bu uğurda çok yönlü mücadeleye paralel olarak anti-demokratik hükümler

taşıyan Siyasi Partiler Kanunu'nun, Seçim Kanunu'nun değiştirilmesi, emekçi halkın serbestçe örgütlenmesinin hukuki ve diğer bütün engellerin, tüm anti-demokratik kanunların kaldırılması; şehir ve köy emekçilerinin kendi siyasi, mesleki ve diğer örgütleri içinde birleşmelerini sağlayacak halk egemenliğinin hukuki dayanağı niteliğinde demokratik kanunların kabulü ve uygulanması.

Bütün siyasi ve diğer örgütlerin toplumdaki hangi sınıf ya da zümrenin örgütü olduklarını açıkça ifade etme zorunluluğu. Partilerin ve diğer örgütlerin izledikleri siyasi çizgi ile adına hareket edildiği iddia edilen sınıf ya da zümrenin çıkarları arasında bağdaşma bulunması zorunluluğu. Emperyalizmin ve işbirlikçisi gayrı-milli sınıf ve zümrelerin ulusal bağımsızlık ve demokrasi ile bağdaşmayan amaçlar güden siyasi ve diğer örgütleri kuramamaları. Seçmenlere seçtikleri temsilcilerine geri çağırma hakkının tanınması. Memurlara siyasal faaliyet hakkının tanınması. Bütün bunların gerçekleşmesiyle varılacak olan demokratik ortamda Türkiye halkını teşkil eden bütün sınıf ve zümrelerin kendi mesleki, siyasi ve diğer örgütleri içinde birleşme olanağına kavuşması ve halkımızın örgütlü olarak gerçek halk egemenliğini gerçekleştirmesi.

Tam Bağımsızlık İçin

Türkiye'nin siyasi, askeri, kültürel bağımlılık durumuna ve bunların temelinde yatan iktisadi bağımlılığa son vermek ve tam bağımsızlığı gerçekleştirmek amacıyla:

[...]

2) Türk Ordusunun, kendi komutanlarının komutası altında ikmalini ulusal kaynaklardan sağlayarak, milli bir strateji içinde yurdun savunmasını sağlaması ve bundan her şeyden önce kendi halkının aktif desteğine ve kendi savaş gücüne güvenme-

si ve dayanması. Ordu'nun sırf tüketici durumdan çıkartılarak, mümkün olduğu ölçüde, üretime katılmasının sağlanması. Asker-emekçi kaynaşmasının sağlanması. (...)

Temel Haklar

1) Anayasa'da yazılı temel hakların (madde 10-34) kesinlikle uygulanması "dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin" (Anayasa madde 12) bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının eşitliğinin gerçekten sağlanabilmesi için imtiyaz ve baskıların kaldırılması. (...)

İktisadi Kalkınma Planı, Halk Devletçiliği

Emperyalizmin Türkiye'ye kabul ettirdiği işbölümünün sınırlarını yıkmak, sanayileşmek ve toprak reformunun gereklerini yerine getirmek, genel olarak toplumun üretim düzeyini yükseltmek, milli geliri artırmak, bu gelirin hakçasına dağılımını sağlamak, emekçi halkın refah ve mutluluğunu gerçekleştirmek ve sosyalist kuruluş aşamasına geçişin şartlarını hazırlamak için:

1) Metinde ve uygulamada özel sektörü güçlendirmeyi hedef tutan bir devlet kapitalizmini perçinleyen, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin çıkarlarıyla bağdaşan, genellikle şehir ve köy emekçilerinin özlemlerine karşılık vermeyen mevcut beş yıllık iktisadi kalkınma planının yürürlükten kaldırılması; ağır sanayide, üretim araçları üretimine öncelik veren ve böylelikle emekçi halkın refahını uzun vadede güvenlik altına alan, ürünlerin herkese üretimine göre dağıtımını sağlamayı hedef tutan, bölgesel farklara (özellikle Doğu Anadolu ile ülkenin batısı arasındaki farka) son verecek vatandaşlar arasında eşitsizliği belgeleyen "mahrumiyet bölgelerini" ortadan kaldıran Milli Demokratik Devrimin hedeflerine uygun bir iktisadi kalkınma planının

hazırlanması, işçi ve köylü temsilcilerinin planın hazırlanmasına aktif olarak katılmalarının sağlanması. Planın uygulamasında yetkili devlet organıyla birlikte işçi ve köylü kuruluşlarının da görev almaları. Bütün devlet ve özel işletmelerin ve kurumların denetim altına alınarak plana uygun şekilde faaliyette bulunmalarının sağlanması. [...]

İşçinin Mücadele Gücünü Yükseltmek

Türkiye'nin bugünkü düzenini milyonlarca şehir ve köy emekçisini kaçınılmaz olarak, açık ya da gizil işsizliğe mahkûm ettiği; bu sömürü düzeninin çalışabilen ve çalışmaya azimli insanı çalışamama durumuna ve bu durumdan doğan yoksulluk ve açlığa sürüklediği; bu düzen durdukça, Anayasada yazılı çalışma hakkının (madde 42) gerçekleşmesinin imkânsız olduğu; bu hakkın ancak halk devletçiliği şartlarında sosyalizm doğrultusunda belli mesafenin aşılmasıyla uygulanabileceği gerçeğini göz önünde tutan parti, işçi sınıfının kısa vadede korunması ve mücadele gücünün yükseltilmesi için aşağıdaki taleplerin ülke ölçüsünde gerçekleştirilmesi uğruna mücadele edecektir.

1) İşçilerin "insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış düzeyine" ulaşmalarını (Anayasa madde 41) sağlayacak bir asgari ücretin ve ücret bareminin uygulanması. "Kimsenin yaşına, gücüne, cinsiyetine uygun olmayan bir işte çalıştırılmaması (Anayasa madde 43) "her çalışanın dinlenme hakkına sahip" olması (Anayasa madde 44), sekiz saatlik işgünü, beş günlük iş haftası, 48 saatlik ücretli hafta ve bayram tatili, 30 günlük ücretli yıllık izin, yıpratıcı üretim alanlarında bundan daha kısa bir işgünü ve iş haftası, zorunlu olduğu hallerde fazla mesai için asgari yüzde elli fazla ücret ödenmesi. Eşit işe eşit ücret, genel olarak kadın işçilerin korunması (gebelik izni, kreş vb.) bütün şehir ve köy emekçileri için sosyal güvenlik, özellikle yıpratıcı iş kolla-

rında (maden işçiliği vb.) erken emeklilik, fabrikalarda ve atölyelerde çalışma sağlığı şartları ve üretimin denetimi için işçilerin katılacağı komitelerin kurulması. (...)

Toprak Reformu

1) Toprak ve tarım reformunun en köklü ve en hızlı biçimde gerçekleştirilmesi. Bu reformun, bir toprak reformu bakanlığının planlama ve yöntemi altında köylü toprak reformu komitelerinin de aktif olarak katılmasıyla demokratik tarzda gerçekleştirilmesi.

[...]

Ulusal Devrimci Kültür İçin

1) Düşünce, bilim ve sanat özgürlüğünün ulusal devrimci kültürü egemen kılmak amacıyla uygulanması. Gerici faşist ve kozmopolit ideoloji ve kültüre karşı amansızca mücadele. Gerçek "bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma, ve araştırma hakkının" (Anayasa madde 21) gerçekten uygulanması. (...)
2) Anadili Türkçe olmayan okul çağındaki T.C. vatandaşlarına Milli Eğitim Bakanlığı yönetiminde anadil ve kültür eğitiminin sağlanması. Dini kuruluşlar olan cemaatler tarafından yönetilen azınlık okullarının laiklik ilkesine uygun olarak Milli Eğitim Bakanlığı yönetimi altına alınması. (...)

Dış Politika

1) Türkiye'nin dış politikasında milli ve demokratik iç politikasına uygun olarak, tarihte ilk defa emperyalizmi bir milli kurtuluş savaşında yenmiş bir ülkeye yaraşır şeklide dünyanın neresinde olursa olsun emperyalist saldırıların karşısına dikilmesi.

Milli bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm uğruna savaşan halkların safında yerini alması. (...)

Bu programını gerçekleştirme yolunda mücadele ederken *Emekçi Partisi* kurulu sömürü düzenine her türlü ulusal ve demokratik nitelikte muhalefeti olumlu karşılar ve kendisi Türkiye işçi sınıfının ve yoksul köylünün gerçek siyasi örgütü olarak, orta köylülüğün, küçük burjuvazinin ve yurtsever aydınların temsilcisi demokratik partileri, örgütleri, çevreleri, grup, akım ya da kişileri karşılıklı saygı ve devrimci güçbirliği zihniyeti içinde bir anti-emperyalist ve anti-feodal yurtsever cephe saflarında birleşmeye çağırır. (...)

TEP Tüzüğü Amaç: Madde 2. *Türkiye Emekçi Partisi* (Parti) Türkiye işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde bir sosyalist siyasi örgüttür. Tüm Türkiye halkının gerçek mutluluğu tadacağı, toplumun tüm bireylerinin maddi, manevi açılıp gelişme olanaklarına kavuşacağı düzenin sosyalizm olduğuna inanır. Ancak Türkiye toplumu sosyalist kuruluş aşamasına varabilmek için siyasi, iktisadi ve tüm alanlarda ulusal bağımsızlığı gerçekleştirmek, feodal kalıntıların temizlenmesi ve her türlü çağdışı ilişkilere son verilmesi anlamında demokrasiyi kurmak zorundadır. Ayrıca, kent ve köy emekçilerinin iktisadi ve siyasi mücadelesi, en elverişli koşullarla bağımsız ve demokratik bir toplumda verilebilir. Bundan ötürü, Parti, bağımsızlık ve demokrasinin en içten, en tutarlı savunucusudur ve programında, gösterilen hedefe "Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye" hedefine ulaşmak için emekçi kitleleri seferber etmeyi başlıca görevi sayar. Parti işçi sınıfının olduğu gibi, yoksul köylülüğün de en bilinçli unsurlarını çatısı aslında birleştirmek görevindedir. Parti bağımsızlık ve demokrasi uğruna mücadelenin ancak toplumun tüm demokratik sınıf ve zümrelerinin işçi sınıfının demokratik önderliğinde, bir Yurtsever Cephe dayanışması içinde başarıyla verilebileceğine inanır ve demokratik güçlerin

birlik ve dayanışmasını gerçekleştirmek için, kendine düşeni yapar.

Parti, Türkiye sosyalist hareketinin tarihi mirasçısı ve sürdürücüsüdür. Anayasa'nın ve kanunların sağladığı hak ve özgürlükleri sonuna kadar kullanır ve programını gerçekleştirmek için siyasi faliyette bulunur.

[...]

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİNİZ!
TÜRKİYE
KOMÜNİST
PARTİSİ
PROGRAM

Türkiye Komünist Partisi (TKP)

1920'de Bakü'de kurulan ve ilk genel sekreterliğini 1921 yılında 14 arkadaşıyla birlikte öldürülen Mustafa Suphi'nin yaptığı TKP, Türkiye'deki hemen hemen bütün sosyalist solun başlangıç noktası olarak kendisine referans aldığı bir örgüttür.

TKP, "komünist meşruiyeti" "dünya sosyalist sisteminin lideri" SSCB-SBKP tarafından tanınmış ve desteklenmiş bir partidir. Öyle ki, TKP'nin kurulduğu tarihten itibaren kendini örgütsel olarak var etme veya edememe durumları SSCB'nin Türkiye politikasıyla önemli ölçüde ilgilidir. Bununla birlikte TKP, SBKP tarafından, TİP ve TSİP gibi Sovyet sosyalizmi yanlısı başka örgütlerin de bulunduğu Türkiye topraklarında tek komünist mümessil olarak görülmemiş, diğer iki parti de SSCB'den ilgi görmüştür.

1973'te İsmail Bilen'in TKP genel sekreteri olmasıyla birlikte ülke içinde örgütlenme faaliyetlerine hız veren TKP, işçi sınıfı içinde örgütlenmeyi ana hedef olarak önüne koydu. Öğrenci hareketinin ve TİP'te siyaset yapmış bir kısım kadroların yetmişli yıllarda TKP'ye yönelmesi ve uzun süredir ülkeyle bağları kopmuş olan yurt dışındaki önder kadrolarla yeniden temasa geçilmesi partiye canlılık kazandırdı. Bu süreç TKP'nin 73 Atılımı olarak adlandırıldı. 70'li yıllar boyunca parti, tarihinin en hızlı gelişme dönemlerinden birini yaşadı. TKP bu tarihlerde büyük bir sıçrama yaparak Türkiye'de önemli bir siyasi güç haline dönüştü. Sendika, gençlik, memur, köylü, kooperatif ve kadın hareketi içinde kitleselleşti. 1972 yılında TKP'nin Sesi radyosu kuruldu. 1977'de Moskova'da yapılan ama Konya'da yapıldığı ileri sürülen konferans kırk yıl sonra yapılan ilk kongre olması nedeniyle önemliydi. 1977'de yapılan Parti Konferansında yeni bir program ve tüzük kabul edildi.

Süreç içinde büyük kitleleri mobilize eden İlerici Gençlik Derneği (İGD), İlerici Kadınlar Derneği (İKD) gibi yasal örgütler kuruldu. TKP'liler DİSK başta olmak üzere ülkedeki birçok önemli sendika ve derneğin yönetimine gelip, politikalarına yön verdiler. Bu dönemde *Atılım* ile *Ürün* adlarında dergiler çıkardılar. Parti artık Türkiye'nin en kitlesel örgütlerinden biriydi.

TKP uluslararası sosyalist hareketin o dönemde yaşadığı kamplaşmada SSCB tarafında yer alıyordu. Bu açıdan aynı politik ekseni paylaştığı TİP ve TSİP'le birleşme gündeme gelse de bu o yıllarda mümkün olmadı.

TKP, sosyo-ekonomik yapısını emperyalizme bağımlı, geri-kapitalist bir ülke olarak tanımladığı Türkiye'nin asgari devrim hedefini "ileri demokratik düzen"

olarak belirlemişti. TKP'ye göre "ileri demokratik[1]" düzen geri-kapitalist bir ülke olan Türkiye'de sosyalist inşanın ön hazırlığı olacaktı.

SBKP'nin 20. Kongresinden sonra kapitalist dünyayla "barış içinde bir arada yaşama" politikasını izleyen SSCB'nin Türkiye siyasetine uyumlu davranan TKP, silahlı mücadele biçimlerinden uzak durdu. TKP'nin önerdiği, sosyalizme barışçıl yollardan geçilebileceği tezi de bu anlayışla ilgilidir. Buna göre TKP, kendisinin yasal bir parti olarak tanınmasını sağlayacak "ilerici bir hükümet"in kurulması için çalışmayı esas almalıydı. Bu bağlamda "Milliyetçi Cephe işbirlikçi tekelci sermayenin en gerici, şoven kesimlerinin oluşturduğu gericilik ve faşizm cephesidir. Bu cepheye karşı ve güvenoyu aldığı takdirde 2. MC'yi bir an önce iktidardan uzaklaştırmak için, ulusal bağımsızlıktan, demokrasi, barış ve toplumsal ilerlemeden yana olan parlamento içindeki ve dışındaki tüm örgüt ve güçlerin Ulusal Demokratik Cephe (UDC) içinde bir araya gelmeleri ve UDC'yi güçlendirmeleri acil bir görev ve zorunluluktur... Demokrasi düşmanlarınca yaratılan bu cepheleşmenin Demokrasi Bölümü'nde CHP'nin gerekli yerini alması, işlev ve görevlerini daha somut biçimde yerine getirmesi önemli bir zorunluluk haline gelmiştir" tespitinde bulunuyorlardı. Bu bakış açısı onları, "halk saflarında" gördükleri "ulusal burjuvazinin temsilcisi" CHP'yi MC hükümeti karşısında desteklemeyi siyasetlerinin merkezine almaya götürdü.

Partinin bu çizgisine tepki ise 1979'da geldi. Parti içinde çıkan tartışmada Türkiye'de devrimci durumun olup olmadığı konusunda görüş ayrılığı belirdi ve *İşçinin Sesi* adlı grup partiyi "pasifist-reformist" olmakla suçlayarak ayrıldı.

TKP, 12 Eylül darbesi gerçekleştiği sırada darbeyi askeri dikta olarak niteledi ve cuntaya karşı direniş çağrısı yaptı. Ancak darbeden bir yıl sonra bu tutumunu değiştirdi. 1981'de yayınlanan Politik Durum ve TKP'nin Tutumu adlı politbüro imzalı broşürde darbeye ilişkin görüşler bütünüyle değişmişti. Cunta içinde farklı eğilimlerin olduğunu belirten TKP, bunlardan anti-emperyalist, Atatürkçü demokrat çizgide olanların desteklenmesi gerektiğini savunuyordu. Cuntanın MHP'ye yaptığı baskıyı vurguluyor ve "sol teröre karşı alınan önlemlerin" ilericilere yönelik baskı olarak görülemeyeceğini iddia ediyordu. Onların bu tavrı şüphesiz SSCB'nin uluslararası ve Türkiye siyasetiyle doğrudan ilgiliydi.

TKP örgütü darbeden sonra kendisine karşı gerçekleştirilen operasyonlar sonucunda çöktü. Yönetici kadrolarının büyük kısmı yurtdışına kaçtı.

---

[1] *Türkiye Komünist Partisi: Program*, Ürün Yayınları, 1978, s. 43.

Ardından gelen yıllarda Sovyetler Birliği'nin tüm dünyadaki kendine bağlı sosyalist örgütleri likidasyona sürüklemesiyle eşzamanlı olarak TKP de likidasyon sürecini yaşadı.

7 Ekim 1987'de yapılan TKP'nin 6. Kongresi ve TİP'in 8. Kongresi'nde alınan birleşme kararları gereğince, her iki partiden eşit sayıda delegenin katılımıyla Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP) kuruldu. Ama bu partinin ömrü fazla olmadı.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ: PROGRAM*

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşiniz!

Giriş

Türkiye Komünist Partisi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin doğrudan doğruya etkisi altında, yeryüzünde yepyeni bir çağın açıldığı, devrim hareketlerinin yükseldiği bir dönemde, Türkiye'de ulusal kurtuluş savaşının ölüm kalım günlerinde doğmuştur. Bu parti 1919-1920 yıllarında biçimlenmiştir. Bu oluşma, ulusal kurtuluş savaşının ateşleri içinde gelişmiştir. TKP, memlekete dalan emperyalistlere karşı silaha sarılan halkın yanında, ilk adımda yer almıştır. Türkiye'yi köleleştirmek için gelen yabancılara destek olan gerici güçlere, kapitalist ve feodal sömürüye, bu düzene karşı aktif savaşa geçmiştir.

---

* *Türkiye Komünist Partisi: Program*, Ürün Yayınları, İstanbul, 1978.

Bu program Türkiye Komünist Partisi'nin üçüncü programıdır. Birinci program, 10 Eylül 1920'de, Birinci Kongrede onaylanmıştır. O dönemde, memlekete dalan emperyalistleri kovmak, onlara destek olan gerici güçleri ezmek, padişahlığı devirmek, bağımsız bir devlet, demokratik bir cumhuriyet kurmak uğrunda Türkiye halkı emekçi yığınları silaha sarılmıştı. TKP, komünistler bu kurtuluş savaşına, tâ baştan silahla, ateş boylarında katılmışlardır. Birinci Program hem bu savaşı içeriyordu, hem de köklü devrimlerle toplum düzenini kökünden değiştirmeyi, halk yararına ileri demokratik bir düzen kurmayı, sosyalizme yolu açmayı amaçlıyordu.

Birinci Programın temelinde şu ilkeler yer almıştır: Ulusal Kurtuluş Savaşı'na komünistlerin geniş ölçüde katılması. Memleketin emperyalistlerin pençesinden, emekçi yığınlarının, yurt içinde sömürgecilere destek olan asalakların, sömürücü sınıfların, kapitalistlerin, ağaların ezgisinden kurtarılması. Emekçilerin istekleri, halkın demokratik hakları uğrunda canla başla savaş yürütülmesi. Bütün ilerici güçlerin ulusal bir savaş cephesinde birleşmesi. Yeryüzünün devrimci hareketleriyle, dünya proletaryasıyla, özellikle dünyamızın ilk işçi-köylü devleti olan Sovyetler'le en sıkı bağların kurulması.

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra burjuvazi egemenlik ve diktatorasını kurdu, TKP'yi yasakladı. İkinci Program bu dönemde hazırlandı. 1923-1933 yıllarının, özelliklerini, savaşını içerdi. Birinci Programın ana ilkeleri İkinci Programda da kaldı.

1932'de Dördüncü Kongre değişen koşulları gözönüne alarak, İkinci Programın değiştirilmesini kararlaştırdı.

TKP'nin ikinci eylem programı başka koşullarda işlenmiştir. Egemenliği eline geçiren burjuvazi geniş yığınların, işçi sınıfının demokratik isteklerine, köklü toprak reformuna, devrimci oluşumlara karşı çıkmış, büyük toprak ağalarıyla, yabancı sermayelerle bağlaşma yoluna girmiştir. Bu nedenle, programın birin-

ci maddesinde: Türkiye Komünist Partisi'nin savaşları emperyalizme ve ona memlekette destek olan burjuvazinin ve büyük mülk-toprak sahiplerinin egemenliğine karşı yönelmiştir, deniliyor.

[...]

TKP, halkımızın ulusal demokratik savaşımlarını, onun en iyi geleneklerini sonuna kadar savunmuş, bu savaş mirasını göz bebeği gibi korumuştur. Daha 1920'de "Türk işçilerine" ilk seslenişinde, yayımladığı bu ilk çağrısında TKP şu istekleri ileri sürüyordu:

1) Sendikaların, toplantıların, grevlerin, basının tam serbestliği, kişinin dokunulmazlığı, özgürlüğü; 2) Genel ve eşit seçim hakkı; 3) Jandarma yerine ahali tarafından seçilecek Halk Milisi; 4) Yürürlükteki bütün vergilerin kaldırılması, yerine kazanca oranla artan vergi sisteminin konması; 5) Çocukların zorunlu, genel, parasız eğitimi; 6) Toprağın ve tarım araçlarının topraksız ve az topraklı köylülere bedava dağıtılması; 7) İç ulaşımda tam serbestlik; 8) Padişahlığın yıkılması, halifeliğin kaldırılması, genel valilere, valilere, ilçe kaymakamlarına ve diğer yüksek memurlara yol verilmesi, bu görevlilerin halk tarafından seçilmesi; 9) İşçi bayramlarının resmen tanınması...

Genel Durum

Bugün Türkiye ve halkı tarihinin karmaşık, çetin ve sorumlu bir aşamasını yaşıyor. Memlekette toprak ağalarıyla sarmaşan, emperyalist tekellerle bağlaşan, holdingçiliğe, tekelciliğe yükselme, finans oligarşiye dönüşme, devleti ele geçirme süreci içinde olan ve militarist klikle bütünleşen büyük burjuvazi egemenlik sürüyor.

Bu burjuvazi, dayandığı sömürü düzenini, egemenliğini ayakta tutabilmek için sık sık, faşist biçimi yöntemlere başvuru-

yor. Büyük burjuvazinin, gericiliğin bu saldırıları bütün ilerici güçlere, en başta devrimci ana güç olan işçi sınıfına, onun örgütlerine, politik, ekonomik hareketlerine, ideolojisine karşı yöneltilmiştir. Bu saldırı, ulusal burjuvazinin sola açılan kanadını da ateş altına almıştır.

Türkiye, bugün, derebeylik ilişkilerinin hâlâ yaşadığı, memleketin ekonomik, politik, stratejik kilit yerlerine, ordusuna emperyalist devletlerin el attığı, bu yüzden egemenlik haklarından birçoğunu yitiren kapitalist bir ülkedir.

Bu durum özellikle Birleşik Amerikan emperyalizminin 25 yıldır Türkiye'de sürdürdüğü hegemonya geniş emekçi yığınlarına, halka sayısız acılar, sonsuz felâketler getirmiştir. Büyük burjuvazinin, gerici egemen çevrelerin ve hükümetlerinin ulusal çıkarlarına aykırı, halk düşmanı politikaları, memleketi emperyalistlerin saldırganlık bloklarına, NATO'lara koşmaları, halkın yararına sosyal, ekonomik, kültürel köklü reformlar yapılmasına karşı çıkmaları süreğen, derin bunalımlara yol açmıştır. Bu süreç kapitalizmin, emperyalizmin genel bunalımıyla iç içe girmiştir.

[...]

İşbirlikçi büyük burjuvazinin, büyük toprak beylerinin, emperyalist tekellerin, yerli yabancı ortakların çıkarlarını AP, DP, CGP gibi partiler savunuyor. En sömürgen, en gerici güçlerin bu partileri, ayrı adlar taşımakla beraber, aynı sınıfın değişik kesimlerinin çıkarlarını savunuyor, aynı zamanda bu değişik kesimlerin çelişki ve çatışmalarını da yansıtıyorlar.

Burjuvazinin içinde ayrışma süreci hızlanıyor. Ulusal burjuvazinin, orta tabakaların, işbirlikçi burjuvazi, emperyalizm ve yabancı sermaye ile çelişmeleri, çatışmaları artıyor, sertleşiyor. CHP ile gerici partiler arasındaki boğuşma bu çatışmanın açığa vurulmasıdır.

Ulusal, liberal burjuvazi, halk yığınlarının ve büyük burjuvazi ile çelişkisinin baskısı altında, emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı direnmek zorunluğunu zaman zaman duyuyor. Burjuvazinin her iki kolunu ayıran kesin bir duvar yoktur. Ayrışmalar işçi sınıfına karşı birleşmeye de dönüşüyor.

Militarist klik, işbirlikçi burjuvazi ve emperyalizmle bütünleşmiştir. Bu bütünleşme OYAK gibi holdinglerin kurulmasıyla, daha da kuvvetlenmiş, militarist kliğin doruğunda mültimilyoner generaller türemiştir.

Son yılların olayları Türkiye'de işçi sınıfının devrimci ana güç olduğunu, ulusal anti-emperyalist, demokratik direnişi etkilediğini, onu güçlendirdiğini doğruladı. İşçi sınıfının mücadelesi, köylü yığınlarının, orta tabakaların, ulusal burjuvazinin, demokratik haklar, ulusal bağımsızlık için, başına buyruk yaşamak için süregelen mücadele genişledi. İşçi sınıfının, emekçi yığınların sömürü düzenine, anti-demokratik rejime karşı mücadelesi, büyük burjuva-ağa ikilisinin diktatorasına karşı savaşımı, bütün ilerici ve ulusal güçlerin anti-emperyalist çıkışlarıyla çitişti. Türkiye üzerindeki Amerikan hegemonyasına, NATO'ya, kölelik anlaşmalarına, Ortak Pazar tekellerinin sömürüsüne karşı değişik ulusal güçlerin yığınsal protesto ve gösteri yürüyüşleri, giderek çatışmalı, sert, kanlı biçimler, geniş ölçüler aldı. Bu ulusal direniş, işçi sınıfının sürekli, gittikçe güçlenen savaşları, grevleri, 15-16 Haziran 1970'deki yüz binlik işçi yürüyüşü, bu tür heybetli, burjuvazinin içine korku salan örgütlü, bilinçli işçi hareketleri üzerinde yükseldi. Ve işçi sınıfı, halk düşmanı rejime, Amerikan köleliğine karşı, ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyal kurtuluş için giden bu savaşta başı çeken devrimci ana güç olarak kendisini tanıttı.

Büyük burjuvazi, bu tarihsel gelişmeyi önlemek, süreğen bunalımın bütün yükünü geniş emekçi yığınların sırtına yüklemek, bunalımın içinden süngü gücüyle çıkmak, kendi içindeki çelişkileri de bununla "çözmek" istiyor. Bu burjuvazi Amerikan

emperyalizmine, NATO'ya dayanarak ve CIA'nın desteğiyle, 12 Mart 1971'de generaller cuntasının komutasıyla orduyu halkın üzerine sürdü. Sıkıyönetim kurdu. Kanlı, faşist yöntemlerle işçi sınıfının, halk yığınlarının uzun, çetin savaşlarla elde etmiş oldukları vazgeçilmez demokratik hakları, kazanımları budadı. Bunalım, çelişkiler daha da sertleşti, savaşlar daha zor bir döneme girdi.

Ekonomik ve Sosyal Durum

Türkiye'nin doğal kaynakları zengindir. Toprakları verimlidir. İnsangücü biteviye artıyor. Halkımız emekseverdir, çalışkandır, yeteneklidir. Bu halk, özgür, mutlu bir yaşama düzeyine yükselmek, memleketi ekonomice, endüstrice geliştirmek için gerekli olanaklara sahiptir. Böyleyken, Türkiye geri kalmışlıktan kurtulamıyor, halk yığınları en ağır koşullar altında, adaletsizlik, yoksulluk, bakımsızlık, bilgisizlik içinde yaşıyor. Geniş emekçi yığınların yoksullaşma süreci artıyor. Bunun nedeni, bu geriliği, koyu yoksulluğu belirleyen etkenlerin başlıcası Türkiye'nin sadece bir kapitalist ülke olması değildir, aynı zamanda ekonomik ve politik bakımdan emperyalizme bağımlı bir devlet olmasıdır.

[...]

Birleşik Amerikan emperyalizmine uyduluk, NATO üyeliği memleketin ekonomik, sosyal, politik durumunu altüst etmiştir. Bu politika, bu süreç, bir yandan, daha az ellerde daha büyük sermayelerin birikmesini, yığılmasını, toplulaşmasını hızlandırmış, bir yandan da militarist kliğin tepesini tutanların yerli ve yabancı tekelci çevrelerle, finans oligarşisiyle bağlanmasını kuvvetlendirmiştir. İşbirlikçi burjuvazi, bankalarla bağlı büyük çiftçiler, toprak ağaları kat kat zengin olmuşlardır. (...)

Devlet hazinesini kendisine arpalık yapan büyük burjuvazinin ve hükümetlerinin NATO'culuk politikası, toplumun orta katmanlarını; esnafı, küçük tüccarları, ulusal burjuvaziyi, serbest meslek dalının alt sıralarını eziyor. Bütün bu katmanlar arasındaki ayrışma, sivrilme, dağılma süreci, burjuvazinin ayrı ayrı grupları arasındaki çelişkileri kuvvetlendirmiştir.

Ayrışma süreci köyde daha sert biçimler almıştır. Kapitalizm köye, tarıma çoktan girmiştir. Bu ilişkilerin yayılma hızı yüksek değildir. Burjuvazi köye, tarıma köklü toprak reformuyla, demokratik devrimle, derebeyliği, ağalığı yıkarak girmedi. O, böylesi bir devrime tâ baştan karşı çıktı. Burjuvazi, derebeylik mülkiyet biçimini kapitalist ilişkilerle uyumlaştırdı, ağalık sistemini bu kalıplara uydurdu, onlarla çitişti. Sonra, Birleşik Amerika, Türkiye'deki dayanaklarından biri olan büyük toprak ağalarını Marşal "plânı"yla desteklemeye başladı. Böylelikle toprak ağalığı iki yönden korundu. Bu nedenle tarım, halkı doyuramıyor, giydiremiyor.

[...]

TKP'nin Savaş Ödevi

Bütün bu sorunlar, gelişmeler, tarihsel bir zorunluk olarak çözüm bekliyor. Türkiye Komünist Partisi'nin ödevi, bu gelişmeleri yalnız, nesnel biçimde anlatmak değil, işçi sınıfının, milyonlarca emekçi yığınların, halkın önünde boydanboya duran bu sorunlara çözüm yolları bulmak, bu durumu ileri demokratik bir düzenle değiştirmek için bu güçlerin savaşlarını örgütlemek ve yönetmektir.

Bugünkü halk düşmanı düzeni, emperyalist çevrelere dayanan büyük burjuva-ağa ikilisinin, bu sömürgen sınıfların egemenliğini her türlü savaş araç ve yöntemleri ile yıkmak tarihsel bir zorunluk olmuştur. Türkiye'nin ileri demokratik bir düzene geçmesi kaçınılmazdır.

TKP'nin yakın amacı olan bu ileri demokratik devrim düzeyine ana devrimci güç olan işçi sınıfının öncülüğünde köy emekçilerinin, geniş orta tabakaların, devrimci aydın ve gençliğin savaş ve eylem birliği ile ulaşılacaktır.

Bütün bu güçlerin ulusal demokratik cephe birliği, bu amaca ulaşmada tarihsel bir rol oynayacaktır. Bu aşamada bütün ulusal, demokratik, anti-emperyalist, anti-feodal dönüşümler gerçekleştirilecektir.

TKP'nin uzak amacı Türkiye'de sosyalizmi kurmaktır. Ancak sosyalist bir devrim sonucunda temel üretim araçlarının kamulaştırılmasıyla, burjuva devlet mekânizmasının baştan aşağı yıkılmasıyla, proletarya egemenliğinin, emperyalizmin, burjuvazinin saldırılarına karşı proletarya diktatorasının, sosyalist demokrasinin kurulmasıyladır ki, Türkiye ve halkımız her türlü sömürü ve zorbalık biçimlerinden kurtulabilir. Ancak o zaman memleketin üretim güçleri sınırsız bir gelişme, halkın yaşama düzeyi sistemli bir yükselme yoluna girebilir. Baskının sömürünün, ezginin, zorbalığın her türü kökünden kazınabilir, Türkiye'de yaşayan halkların gerçek kardeşlik ve dostluğu kurulabilir.

[...]

TKP, Anayurdun, halkın somut çözüm bekleyen isteklerini, sorunlarını hiçbir zaman savaş gündeminden indirmemiştir. Kurtuluş Savaşı günlerinde olduğu gibi, ondan sonra da, aralıksız, emperyalizme, Türkiye'de emperyalistlerin dayandıkları gerici güçlere karşı, her tür ezgi, sömürü ve soyguna karşı işçi sınıfını, geniş emekçi, halk yığınlarını savaşa çağırmış, kamuoyunu sürekli uyarmıştır.

Halkın kan dökerek Anadolu'dan kovduğu, Türkiye'den çıkardığı emperyalistler, kompradorların, yabancı sermaye ajanlarının aracılığıyla, yeniden eski yerlerine oturmaya başladılar. TKP, emperyalistlerin Türkiye'yi yeniden esir etmek girişimle-

rine, planlarına karşı geniş yığınların, işçilerin, köylülerin, orta katmanların birleşik savaşlarını, işçi-köylü bağlaşıklığının zorunluğunu öne sürmüş, bunun üzerinde direnmiştir.

TKP, Türkiye'de yabancı kumpanyaların elinde bulunan işletmelerin, madenlerin, demiryollarının, bankaların kamulaştırılması için, tâ baştan beri savaşagelmiştir. Yabancı tekellere imtiyazlar tanınmasına karşı durmuştur. Emperyalistlerle Türkiye hükümetlerinin bağladıkları kölelik anlaşmalarına karşı savaştan geri durmamıştır.

TKP, derebeylik mülkiyetinin, ağalığın, marabacılığın, tefeciliğin kökünden kazınması, köklü toprak reformu için savaştan geri durmamıştır. TKP, halkın demokratik hakları uğrunda, devlet mekânizmasının gericilerden temizlenmesi için, ulusal azınlıkları zorla "özümseme" politikasına karşı, bu halklara bütün demokratik hakların sağlanması için savaşıp gidiyor.

TKP, işçi sınıfının politik, ekonomik menfaatlerini, isteklerini var gücüyle savunuyor. Bu yolda geniş emekçi yığınlarını örgütlemek, savaşlarını yönetmek eylemine, günlük, somut savaşımlara önem vermiştir. TKP, halkın vazgeçilmez demokratik haklarını, Anayurdun çıkarlarını, ulusal bağımsızlığını, yeryüzünde barışı savunan, halkın istediği köklü reformları yapacak bir hükümetin iş başına getirilmesi için savaşıyor. "TKP, bu yoldaki savaşların verimli, güçlü olabilmesi için, fabrikalarda, işletmelerde, her yerde, yığınsal örgütlerde parti komiteleri, temel parti örgütleri, hücreler kurar. Fabrika ve işletmelerde kurulan temel örgütler Komünist Partisi'nin kaleleridir." Bu, partinin savaş kütüğüne, eylem programına böyle yazılmıştır.

TKP, Marksizm-Leninizm öğretisine, komünist ve işçi partilerinin 1957, 1960, 1969 Danışma Toplantılarının prensip ve yargılarına, proleter enternasyonalizmine içtenlikle bağlıdır.

Türkiye Komünist Partisi çalışmalarında, her şeyden önce ve en başta Türkiye halkının menfaatlerini gözönünde tutar. Bununla birlikte Türkiye halkının ulusal ve sosyal kurtuluş müca-

delesi, yeryüzünde emekçilerin, halkların gerçek demokrasi, sosyalizm ve özgürlük uğrundaki evrensel savaşlarının bir parçası olduğunu TKP halkımıza her zaman ve her yerde açıklar. TKP çalışmalarında yalnız Türkiye halkının değil, bütün dünya emekçilerinin menfaatleri, ile bağlı ilkeleri klavuz ediniyor. TKP, proleter enternasyonalizmine sımsıkı bağlılığı, Türkiye halkının emperyalizme karşı savaşında gerçek özgürlüğü için, dar burjuva ulusçuluğu görüşüne, bu zehire karşı güçlü bir savaş aracı olarak görür.

Türkiye Halkının Bugünkü Savaşı ve Uluslararası Koşullar

[...]

Çağımızın dünya devrimci süreci üç temel doğrultu üzerinde gelişiyor. Dünya sosyalist sistemi, başta çözümleyici güç Sovyetler Birliği olmak üzere yükselmekte, kuvvetlenmektedir: Uluslararası işçi sınıfının savaşımı gelişiyor; Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının ulusal kurtuluş hareketleri genişliyor. Bugünkü aşamada emperyalizmle savaşta başarının garantisi, emperyalizmi çökertecek olan bu üç temel devrimci gücün sıkı hareket birliği, yardımlaşması, dayanışması, destekleşmesidir.

[...]

[Amerikan emperyalizmi] Türkiye topraklarını, stratejik durumunu bir yandan Sovyetler Birliği'ne ve Balkanlardaki sosyalist ülkelere, bir yandan da Ortadoğu'da emperyalizmin denetiminden sıyrılmak isteyen Arap halklarına karşı kullanmak için Türkiye'de kendisine bağlı gerici iktidarların devamı yolunda durmadan çaba harcıyor.

[...]

Emperyalistler Türkiye'de ulusal güçlerin içinde anlaşmazlıklar çıkarıyor, aralarına ayrılıklar sokuyor. Amerikan emperyalistleri, güdümleri altındaki işbirlikçi hükümetleri, ajanlarını, ulusal güçleri parçalayan Maocu, Troçkist gibi bozguncuları ilerici güçlerin üzerine saldırtıyor. Geri, tutucu partiler, MİT, Güvenlik Kurulu-Cunta CIA'nin planlarını uyguluyor. Antikomünizm bunların baş silahı olmuştur. 12 Mart 1971'den sonraki olaylar her şeyi bütün çıplaklığıyla ortaya dökmüştür.

Türkiye komünistleri, halkımızın özgürlüğü, ulusal bağımsızlığını ve sosyalist geleceğini savunuyor, bu kutsal amaç uğrunda savaşıyorlar. Halkımızın ulusal bağımsızlığını, egemenlik haklarını geri almak savaşı, işbirlikçi partilere, hükümetlere, zorbalıklara, bozgunculara karşı savaş birbirinden ayrılmaz.

Bugünkü koşullarda dünya da güçler dengesinde barıştan, demokrasiden, sosyalizmden yana derin değişiklikler oluyor. Sovyetler Birliği'nin, sosyalist ülkeler topluluğunun uyguladığı sürekli barış politikası, Avrupa'da ve dünya da soğuk harp kışkırtıcılığını geriletti, gerginliği azalttı. Bu gelişme, azgın gerici güçleri gemliyor, halkların, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyal kurtuluş için savaşlarını güçlendiriyor.

Dünya ölçüsündeki bu gelişme, Türkiye'de de devrimci hareketi etkiliyor, ilerici güçlere yeni yeni savaş olanakları yaratıyor. Bu gelişme Türkiye'de devrimci hareketin temelini kuvvetlendiriyor. Demokratik haklar için parlamenter yolla savaş yürütmek olanaklarını artırıyor. Parlamentoyu, gerici, işbirlikçi burjuvazinin, toprak beylerinin, militarist kliğin yararına işleyen bir araç olmaktan çıkarmak, onu, işçi sınıfının, halkın yararına işleyen bir araç haline getirmek için daha geniş yollar açılıyor.

TKP, bugünkü halk düşmanı düzeni, işbirlikçi burjuvazinin, emperyalizmin egemenliğini yıkmak, sosyalizme yönelik işçi sınıfının hegemonyasına dayanan ileri demokratik bir düzen kurmak için, parlamento içi, parlamento dışı, zamanın koşullarına, kuvvetler dengesine uygun bir savaş stratejisi ve taktiği

uygular. Ve bu savaşlarda her tür yöntemleri, legal-illegal olanakları, örgüt biçimlerini araç ve silahları kullanır.

Emperyalizmin, yerli ortaklarının bütün gerici, vurucu eylemlerine, işçi sınıfının halk yığınlarının, ulusun ezici çoğunluğun egemenliğini ezmek için girişeceği her şiddet hareketine karşı, devrimci vurucu eylemlerle karşılık verir.

Türkiye'de Kapitalist Gelişme

Türkiye, egemen sosyal sistemi kapitalizm olan bir ülkedir. Türkiye'nin geriliği şöyle beliriyor:

Tarım üretimi gibi, endüstri üretimi de memleketin ihtiyaçlarını karşılamıyor.

Üretim süreçlerinde çok zayıf makineleştirme ve az enerji donatımı yüzünden endüstride, özellikle tarımda iş verimliliği düşüktür.

Büyük ağa mülkiyeti duruyor. Yer yer naturel, ilkel, ekonomi yaşıyor. Derebeylik ilişkileri artıkları: Marabacılık, yarıcılık, mütegallibelik, tefecilik ve zorbalık sürüp gidiyor.

Türkiye'nin ekonomisi son derece çeşitlidir. Küçük üretim biçimleri üstündür. Bununla birlikte büyük kapitalist oluşma biçimleri memlekette, kentte ve köyde, gittikçe daha büyük bir önem kazanıyor. Yabancı ve özel sektörün yanı sıra, oldukça gelişmiş, bir devlet sektörü vardır. Son yıllarda, kapitalist gelişme hızlanmış, sermaye birikimi, toplulaşma, yığılması süreci, bu arada yerli tekel sermayesi kuvvetlenmiş, etki alanları genişlemiştir. Emperyalist tekellerle bağlaşan, devlet kaynaklarıyla desteklenen büyük özel sektör, ulusal gelirin en büyük payını yutuyor. Böylece tekelleşme süreci içinde olan bu burjuvazi bütün devlet organlarına, mekânizmasına egemen oldu.

Büyük sermayenin finans oligarşiye yükselme süreci, tekelleşmesi küçük burjuvazinin yıkımını hızlandırdı, bu tekelleşme onun da zararına oldu. Öte yandan bu süreç, yalnız işçi sınıfıyla

burjuvazi arasındaki uzlaşmaz çelişkileri değil, burjuvazinin kendi içindeki, büyük tekelci burjuvaziyle yıkıma uğrıyan burjuvazi arasındaki çatışmaları, savaşımı da sertleştirdi.

Orta tabakaların, milli burjuvazinin anti-emperyalist, anti-feodal ve anti-faşist yönü daha da ortaya çıktı. Bu gelişme işçi sınıfının, köylülerin ulusal ve sosyal kurtuluş savaşında yeni yeni müttefikler kazanmasına, ulusal demokratik bir cephe hareketinin doğmasına elverişli bir ortam yaratıyor.

Ulusal ve Sosyal Kurtuluş Savaşı

Son yıllarda halkımızın emperyalizme, Amerikan köleliğine, büyük burjuvazinin ve toprak beylerinin egemenliğine karşı savaşı gelişti ve genişledi.

Bu ulusal ve sosyal direnişin omurgası ve başı çeken gücü işçi sınıfıdır. Bu savaşı örgütleyen işçi sınıfının politik, sendikal, öncü örgütleridir.

[...]

Bu mücadelede Türkiye Komünist Partisi ağır illegal ve terör şartları altında işçi sınıfının bu bilinçlenmesine yardım etti.

İşçi sınıfının, halk yığınlarının, komünistlerin ve öteki bütün yurtsever devrimcilerin ortak direnişinin sonucu meydana gelen birikim, 27 Mayıs'ı hazırladı. Fakat 27 Mayıs, bunalımlardan kurtulmak isteyen burjuvazinin bir hareketi olarak belirdi. Bu hareket, cılız, tutarsız sonuçları ile büyük burjuvazi ve toprak ağaları blokuna, onların emperyalizme dayanan diktatörlüğüne dokunmadı.

Bununla birlikte 1960 hükümet devirmesi, halkın bazı demokratik haklarının elde edilmesi için gerekli bir ortamın oluşmasını çabuklaştırdı.

İşçi sınıfı daha geniş ekonomik ve politik haklar uğrunda örgütlü ve aktif mücadeleye geçti. Gittikçe genişliyen, yoğunla-

şan işçi çıkışları, evvelce işçi sınıfının varlığını bile tanımayan burjuvaziyi, işçiye, sınırlı da olsa grev, toplu sözleşme, sendikalaşma, gösteri ve yürüyüş haklarını tanımaya zorladı. Legal bir işçi partisi kuruldu. Fakat burjuvazi bu legal işçi partisine yüklenmekte gecikmedi. Polisini, faşist komandoları, provokatörleri, her soydan oportünistleri, Maocuları, MDD'cileri saldırttı bu partinin üzerine. Büyük burjuvazi, 12 Mart'ta, ordu süngüsüyle, kurduğu sıkıyönetimle bu partiyi kapattı, ilerici, yurtsever örgütleri dağıttı, yöneticileri tutukladı, bunlara ağır cezalar verdi.

[...]

İşçi sınıfının savaşları, özellikle gençlik hareketine büyük bir hız verdi. Öğrenci gençlik hareketinin boyutları genişledi, etkenliği arttı. En önemlisi, memleketin bağımsızlığı, demokrasi, ilerleme uğrundaki mücadelede üniversite gençliği, gerçek zaferin ancak işçi hareketiyle sımsıkı bağlanmakla elde edilebileceğini kavramaya ve pratik eylemleriyle bunu göstermeye başlamasıdır. Emperyalizmin, işbirlikçilerin, polisin provokasyonlarına düşmüyor, bunlara, işçi sınıfıyla omuz omuza savaşarak, politik eylemlerle karşı koyuyor.

[...]

Amerikan emperyalizmi ve işbirlikçi burjuvazi, genellikle anti-emperyalist, demokratik akımı dumura uğratmak için, devrimci gençlik hareketini işçi sınıfından ayırmak taktiğini uyguluyor. Bu amaçla her soydan, her boydan provokatörleri, ajanları, anarşistleri, Maocuları, MDD'cileri kullanıyor. Her tür provokasyonlara başvuruyor. İyi niyetli pek çok gençler burjuvazinin tuzağına düştü. Aşırı, sonu belirsiz serüvenci hareketlere sürüklendi. Pek çok gençler ateşlere yandı. Ulusal direniş zarar gördü.

Türkiye Komünist Partisi, burjuva ve küçük burjuva ideolojileriyle, işbirlikçi burjuvaziye, işçi hareketini, ulusal bağımsızlık

hareketini baltalama olanaklarını sağlayan ters akımlara: Maoculuğa, Troçkistliğe, likidatörlere; her anarşist, aşırı çıkışlara karşı, oportünizmin her türüne karşı savaşını genişletmek, daha da kuvvetlendirmek zorundadır.

Demokratik Dönüşümler

Görülüyor ki, olayların objektif gelişmesi, geniş emekçi yığınların savaşı, Türkiye'de halk düşmanı rejimi ve egemenliği yıkmayı, işçi sınıfının, köylünün ve orta tabakaların da katılmasıyla, demokratik, anti-emperyalist, anti-feodal halk devrimini gerçekleştirmeyi, egemenliği almayı, halkçı bir hükümet kurmayı amaçlıyan dönüşümleri ön plâna sürüyor, bunu başarmayı gerektiriyor. Halkın ezici çoğunluğunun menfaatlerini, Anayurdun ulusal çıkarlarını gerçekten savunan, ilerici güçlerin, geniş halk tabakalarının temsilcilerinden kurulacak bir hükümet halkın üzerinde direndiği sorunları, istemleri çözebilir. Böylesi bir hükümet memleketi derin bunalımların kıskacından kurtarabilir. Bu, köylü ile bağlaşık işçi sınıfının, ilerici güçlerin örgütlü savaşlarıyla, birlikte yürütecekleri savaşımla, elde edilebilir.

Köklü sosyal-ekonomik ve politik dönüşümlerin gerçekleşmesi, halkımıza, Türkiye Komünist Partisi'nin yakın amacı olan ileri demokratik bir düzene oradan da sosyalizme geçmek olanaklarını sağlar.

Ulusal Egemenliğin Yeniden Kurulması

1. Türkiye Komünist Partisi'nin yakın ve dolaysız amacı emperyalizmin ve yerli gerici ortakları, işbirlikçi büyük burjuvazi ile büyük toprak ağalarının egemenliğine son vermek, memleketimize sosyalizme yönelik demokratik gelişme yolunu açmaktır.

2. Türkiye'nin emperyalist devletlerle bağlamış olduğu bütün köleleştirici antlaşmalar bozulmalıdır.

a. NATO'dan çıkmalı.
b. İkili anlaşmalar yırtılmalıdır.
c. Topraklarımızdaki bütün yabancı üsler kaldırılmalı.
d. Türkiye'deki bütün Amerikan ve NATO misyonları, silahlı birlikleri memleketten çıkarılmalı.

3. Avrupa'da özellikle Balkanlarda, Akdeniz ve Yakın Doğu'da barış ve güvenlik savunulmalı, bu bölgeler nükleer silahlardan arınmalıdır.

4. Tarafsız ve bağımsız dış politika ilkesine geçilmeli ve bu ilkelere titizlikle uyulmalıdır.

5. Bütün ülkelerle, Arap komşularımızla, sosyalist devletlerle, özellikle Sovyetler Birliği ile karşılıklı fayda ve eşitliğe dayanan, ekonomik, politik, kültürel içten ilişkiler kurulmalı ve geliştirilmelidir.

Harbin ve harp kışkırtıcılığının önlenmesine, genel silahsızlanmanın gerçekleşmesine ve sağlam bir barışın kurulmasına yönelmiş bütün çabalar desteklenmelidir.

6. Türkiye, "Ortak Pazar" tekellerinin sömürüsünden kurtarılmalı, Ortak Pazar'dan çıkılmalıdır. Türkiye Komünist Partisi Avrupa işçi sınıfının Ortak Pazar tekellerine karşı yürüttüğü savaşı destekler.

7. Türkiye Komünist Partisi, ulusal kurtuluş, bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaşan halkları destekler, onlara var gücü ile yardım eder.

Kıbrıs'tan bütün yabancı askerlerin, bu arada Türk birliklerinin çekilmesini, Ada'nın yabancı üslerden arınmasını öngörür. Kıbrıs'ın bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü savunur.

Ekonomik Alanda

1. Emperyalizme, NATO'ya bağlılıktan doğan bütün dış devlet borçları iptal edilmeli.

2. Bütün yabancı tekellerin, bütün emperyalist kurumların sermayeleri kamulaştırılmalı ve demokratik devletin mülkiyetine verilmelidir.

Yeni sömürgeciliğin bütün biçimlerine son verilmeli, uluslararası tekellerin Türkiye halkını soymalarına, onun zenginliklerini talan etmelerine yol verilmemelidir. Türkiye Komünist Partisi, bütün ülkelerde işçi sınıfının uluslararası tekellere karşı sürdürdüğü savaşı kendi öz savaşı bilir.

[...]

4. Ulusal endüstri yabancı tekellerin rekabetinden korunmalı, tekellerin yararına olan serbest ithâlât rejimi kaldırılmalıdır.

Ulusal ağır endüstri devlet sektörü eliyle kurulur. Devlet sektörünün egemen olduğu bir karma ekonomi sistemi uygulanır. Milli burjuvazinin, orta tabakaların bu sistem içinde her türlü özel girişimlerinden faydalanılır. Ve bu özel girişimler, memleketin endüstrileşmesine yardım ettiği oranda teşvik edilir.

5. Sanayi kolları memleket çapında, rasyonel, bölgelerin özelliklerine göre kurulmalı, ekonomik bakımdan geri kalmış bölgelerin geliştirilmesine üstünlük tanınmalıdır.

6. Memleketteki yerli-yabancı bütün özel bankalar devletleştirilmelidir.

7. Sigorta kurumları ve büyük toptan ticaret devletleştirilmen, halka mal edilmelidir.

8. Büyük özel ortaklıklar, holdingler, kurumlar, devletle ortaklaşa kurulan işletmeler, dış ticaret, madenler ve maden çıkarma endüstrisi devletleştirilmelidir.

9. Küçük ve orta işletmecilik, zanaatkârlık, ucuz ve kolay kredi, gerekli ilk maddeler, yardımcı gereçler sağlamak ve ürünlerinin satılmasına yardım etmek yoluyla korunmalı-

dır. Küçük üreticilerin kooperatifleşme hareketine devlet ve devlet kuruluşları özel bir ilgi göstermeli, her surette desteklemelidir. Her türlü küçük ve orta işletmecilik, ticaret girişimleri ve özellikle küçük mal üreticiliği teşvik edilmelidir.

10. Sendikalara, işçi komitelerine, işletmelerin ve ortaklıkların eylemlerini denetleme hakkı verilmelidir.

11. Dış ticarette tek yanlı yönelim kaldırılmalı, ticaret bütün dünya ülkeleri ile eşit hak ve karşılıklı fayda temeli üzerinde geliştirilmelidir.

12. Sömürücü zümrelerin çıkarına işleyen bugünkü adaletsiz vergi sistemi kökünden değiştirilmelidir. Ağırlık dolaylı vergilerden, dolaysız vergilere kaydırılmalıdır. Gelire oranla vergiler progresif olarak artmalı, az veya orta gelirler için vergi oranı indirilmelidir. İşçilerin, küçük ve orta memurların, köy emekçilerinin, orta halli kent tabakalarının vergi dışında tutulan gelir payı yükseltilmelidir.

Zanaatkârlardan, küçük esnaftan ağır vergiler alınmamalıdır.

13. Türkiye Komünist Partisi, ilk adım olarak bütün bu yukarıda sayılanların yerine getirilmesinin, emperyalist tekellerin memleketteki her tür üstünlüğü, büyük yerli tekel sermayesinin diktatorasını yıkmakla gerçekleşeceğine inanır. Türkiye halkının mutlak çoğunluğunu emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin ezgisinden, asalaklığından kurtarmak ve memleketin ulusal temel üzerinde kalkındırılmasına geçmek olanağını sağlıyacağına inanır. (...)

İleri Demokrasi

1. Demokratik toplum düzeni işçi sınıfının ağır bastığı işçi-köylü bağlaşıklığına, emekçi yığınların, halkın egemenliğine dayanır. Demokratik devlet, işçi sınıfının, halk yığınlarının

egemenliğini sağlar. Köklü, devrimci dönüşümleri gerçekleştirir.

Yasama organı, Millet Meclisi, işçi sınıfının kent, köy emekçilerinin halk tabakalarının temsilcilerinden kurulur. Millet Meclisi halkın bütün sorunlarını egemence çözmeli, karşısında sorumlu bulunan hükümeti kendisi seçmeli, kurmalı, kendisini dağıtma yetkisi kendisinin olmalı.

Bütün devlet organları aşağıdan yukarı, bütün yersel ve yöresel organlar halk tarafından seçilir. TKP halkın oyuna güvenir, ona tam bir saygı gösterir.

Seçim organlarının doğru işleyip işlemediklerini halk kontrol eder. Bütün toplumsal örgütler ve her yurttaş, bu organların belgelerini serbestçe incelemek, bunların ve ayrı ayrı her saylavın eylemlerini eleştirmek, kendi fikrini açıkça söylemek hakkına sahiptir.

Her örgüt ve yurttaşlar görevini kötüye kullanan, verdiği sözü tutmayan saylavların geri alınmasını isteyebilir. Bu istek belli bir seçmen sayısı tarafından benimsendiğinde o saylavın yerine yenisi seçilir.

Meclis, yersel, özerk ve yöresel bütün organlar, orantılı temsil, ulusal artık sistemi, tek dereceli, gizli, eşit genel oylamayla yapılır.

Hangi ulustan olursa olsun, kadın, erkek, okumuş, okumamış, asker, sivil 18 yaşını dolduran her yurttaşın seçmek, 21 yaşını dolduranın da seçilmek hakkı vardır.

2. Demokratik hükümet, kişi, konut, dokunulmazlığını, vicdan, söz, toplantı, basın, haberleşme, örgüt ve parti kurma özgürlüğünü, yaşam gizliliğini, grev hakkını, din ve mezhep özgürlüklerini, yurt içinde gezi ve yerleşme özgürlüğünü güvenlik altına almalı, fiilen sağlamalıdır.

Bütün anti-demokratik kanunlar ve kararnameler: Grev ve Toplu Sözleşme Kanunu, Sendikalar Kanunu, Basın Kanunu,

Ceza Kanunu'nun bütün anti-demokratik, faşist maddeleri, özellikle 141, 142, 146 gibi maddeleri kaldırılmalıdır. Grev, Toplu Sözleşme, sendikalaşma, parti kurma, gösteri ve yürüyüş hakları Anayasa ile garantilenir ve bunlar hiç bir kanunla kaldırılmaz, sınırlandırılmaz.

3. Demokratik fikir ve eylemlerden ötürü tutuklu ve hükümlü olanları kapsayan şartsız genel bir af çıkarılmalıdır.

4. Bütün azınlıkların din ve mezhep gruplarının hakları eşit olmalıdır.

5. Türkiye Komünist Partisi, ulusların yazgılarını kendilerinin çizmesi konusundaki Leninci ilkelere bağlıdır. Memleketimizde yoğun, kaynaşmış yığınlar halinde yaşayan uluslara, ulusal azınlıklara (Kürtlere, Lâzlara vb.) tam demokratik, eşit Anayasal haklar tanınmalı, bu uluslara kültürlerini geliştirmek olanakları yaratılmalıdır.

Uluslara bu hakları tanımak, her zaman için onların birbirinden ayrılmalarını istemek ve propaganda etmek zorunluğunu koşmaz. Kendi yazgısını çizmek hakkı uluslara demokratik devletin bütünlüğünde kalmak, onunla sıkı ekonomik ve politik işbirliği kurma hakkını da kendinde taşır.

TKP, ırk ve ulus aşağılamasına karşıdır. Her ulusun kendi dilinde okuması, yazması, devlet dairelerinde konuşması, yayın yapması serbesttir.

Ulusal azınlıkların komünistleri, Leninci enternasyonalistler olarak, uluslararası emekçilerin sıkı dayanışmasını propaganda etmekle yükümlüdürler. Memleketimizde ulusal azınlıkların egemen sınıflarından bir kısmı gericiliğin, emperyalistlerin işbirlikçileri durumundadırlar. Ülkemizde komünistler, hangi ulustan olursa olsunlar Türk işçi ve köylüleri ile, ulusal azınlıkların emekçilerinin kardeşçe birliği için savaşırlar.

6. Türkiye Komünist Partisi halkın dinsel inançlarına tam bir saygı gösterir. Dine bağlılık, barış, demokrasi, ulusal bağımsız-

lık ve sosyalizm için mücadelede aktif olmaya engel değildir. Memleketimizde gericiler ve emperyalistler dine bağlı yurttaşları ilerici çevrelere karşı kışkırtmak, aralarında politik çelişkiler yaratmak, halkın dinsel inançlarını sınıfsal çıkarları için sömürmek peşindedirler.

Din ve demokratik devlet ilişkileri laiklik ilkelerine göre ayarlanır. Komünist Partisi, dinin dünya işlerinden ayrılması ilkesine bağlıdır.

7. Ulusal bağımsızlığı, demokratik düzeni savunan, sosyalizmi benimseyen, sosyal ilerleme ve halklararası barış ve dostluk için savaşan bütün partiler ve örgütler serbesttirler.

İşçi sınıfı ve onun partisi, devrim kazanımlarını karşıdevrimcilerin, emperyalizm ajanlarının saldırılarından korumak zorundadır.

Demokratik devrimci hükümet, faşistlerin eylemlerini, harp ve ulusları birbirine düşürme propagandası yapılmasını, dinsel duyguların politik amaçlarla sömürülmesini, düzeni bozucu, demokratik topluma aykırı davranışları yasaklar.

8. Bütün devlet mekânizması: Ordu, polis, jandarma, adalet mekânizması, radyo, basın, televizyon, bütün bakanlıklar gericilerden, emperyalizmin ajanlarından, faşistlerden temizlenmelidir. Halk emperyalizme karşı demokratik haklarını savunabilir duruma getirilmelidir.

Hiçbir yüksek memurun aylığı uzman bir işçinin aylığının iki katını aşamaz.

Valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri, güvenlik şefleri halk tarafından seçilmeli.

Bugünkü adalet sistemi de kaldırılmalı, yerine halkın demokratik haklarını savunan bir adalet sistemi kurulmalı. Yargıçlar ve savcılar gizli oyla halk tarafından seçilmeli.

Emperyalizme hizmet, demokratik düzeni yıkmaya çalışmak, sabotaj ağır suç sayılır ve bu suçları işliyenler ağır ceza görür.

İşçi Sınıfının Politik Sosyal Hakları

1. İşçi sınıfı toplum gelişmesinin, devrimlerin yapıcısı, yöneticisi ve koruyucusudur. Bütün politik, demokratik ve sendikal haklarına kısıntısız kavuşmalıdır.

2. Genellikle 8 saatlik iş günü uygulanır. Yeraltı madenlerinde, ağır ve sağlığa zararlı işlerde çalışma günü 6 saati geçemez.

3. Haftalık ve yıllık ücretli dinlenme izni uygulanır.

4. İşçi ücretleri dört kişilik bir işçi ailesinin geçimini karşılayacak bir düzeyde olmalı. Ücretler işçi ve sendika temsilcilerinden kurulu bir komisyon tarafından geçim endekslerine göre tespit edilir. Gece işlerinde, tatil günlerinde çalışanlara, fazla mesai yapanlara iki kat ücret ödenir. Yeraltı madenlerinde, ağır ve sağlığa zararlı işlerde ücretler daha yüksek bir düzeyde tespit edilir. Çalışma şartlarına, uzmanlık derecesine göre ücretlerde ayırım yapılır. Kadın erkek ve yaş farkı gözetmeden eşit işe eşit ücret verilir. İş saatleri azaltıldığında, iş ücretleri eksiltilemez. İş ücretlerinde hiçbir türlü kısıntı yapılmaz, ceza kesilemez.

5. Sağlığa zararlı ve ağır işlerde kadınlar çalıştırılamaz. 14 yaşına kadar çocuklar işe alınamaz. Çırakların korunması için hükümet ve sendikalar tarafından gereken bütün tedbirler alınır.

6. Sendika kurmak, toplu sözleşme bağlamak, grev yapmak ve bütün sosyal haklardan yararlanmak tarım işçilerinin de hakkıdır.

Tarım işçilerinin en az ücretleri, onların yoğun çalışma koşullarına göre ayarlanır.

Tarım işçilerine çalışma yerinde bedava barınak ve ulaşım sağlanır.

7. İşsizlik, yarı işsizlik, geniş bir devlet ve belediye yapı işleri ile, memleketi endüstrileştirme, köklü toprak reformu ile geniş,

planlı bir kalkınma programının gerçekleştirilmesi yoluyla ortadan kalkar.

İşsizlik sigortaları kanunu derhal kabul edilerek uygulanmalıdır.

Bütün sosyal sigorta paralarını, bütün sosyal yardım ödemelerini ve zamlarını devlet ve patronlar öder.

8. İş kazalarına uğrayanlara, emeklilere sosyal sigortalardan geçimlerini sağlayacak kadar aylık bağlanır.

9. Sosyal sigorta sisteminin, yeni çıkarılacak İş Kanunu'nun uygulanmasını işçi sendikaları, işçiler tarafından seçilecek örgütler yönetir.

Sigorta ve emeklilik aylıkları geçim endekslerine göre artırılır. Halk sağlığı korunur. Bütün işçilere doktor, ilaç, hastane, sanatoryum, doğum evi, çocuk yuvası, çocuk bahçeleri sağlanır. Sağlık sistemi devletleştirilir. İşçiler, ihtiyarlık, iş sakatlığı, meslek hastalıklarına vb. karşı sigorta edilir. En çok emekçilerin katlandığı konut bunalımını ortadan kaldırmak, onlara ucuz ev sağlamak için, mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda ucuz ve konforlu ev yapımına geçilir.

İşçi ve sendikaların katılmasıyla etkili bir iş denetlemesi kurulur.

10. Sendikalar işçi sınıfının yığınsal ve bağımsız örgütleridir. Sendikalar, ekonomik, sosyal ve politik bütün sınıfsal ve ulusal sorunların işçi sınıfının, emekçi halkın yararına çözümlenmesi için çaba göstermelidirler.

TKP, sendikaların, burjuvazinin politikasına alet edilmesine, sarı sendikacılığa karşı, genel grev, dayanışma grevi haklarının elde edilmesi, sendikal ve toplu sözleşme haklarına konan kısıtlamaların kaldırılması için sürekli bir savaş yürütür.

Sendikalar, dünya sendikalar federasyonu ve konfederasyonları ile serbestçe bağlar kurabilirler.

[...]

Köy Emekçileri ve Demokratik Toprak Reformu

1. İşçi sınıfının doğal müttefiki topraksız ve az topraklı köylülerin gerçek menfaatlerini savunan Türkiye Komünist Partisi, toprak ağalığını ortadan kaldıracak demokratik bir toprak reformu yapılmasını zorunlu sayar.

2. Büyük toprak sahiplerinin, hazinenin, vakıfların topraklan bedava kamulaştırılır ve bedava topraksız ve az topraklı köylülere dağıtılır ve tapuları verilir. Orta köylünün toprağına ve malına dokunulmaz.

3. Büyük çiftlikler yerine göre, devlet çiftliği haline getirilir, devlet çiftlikleri de geliştirilir.

Tarımda bütün yabancı işletmeler, tarım tekelleri, aracı kumpanyalar devletleştirilir.

4. Büyük toprak beylerinin tarım aletlerine, hayvanlarına, ambarlarına, yapılarına, bütün zenginliklerine el konulur, kamulaştırılır. Derebeylik artığı bütün ilişkiler: Marabacılık, yarıcılık, ortakçılık, tefecilik, alivrecilik, şeyhlik gibi kurumlar ve sömürü biçimleri kökünden kaldırılır.

5. Toprak reformu ile topraklandırılan köylüye elverişli şartlarla tohumluk, tarım alet ve araçları, gübre, kredi, tarım uzmanlarının yardımı sağlanır.

6. Sular ağaların elinden alınır. Sulama, kanal açma işlerini devlet yükümlenir. Bu hizmetler için devlet köylüden hiçbir şey almaz.

7. Topraksız, az topraklı ve orta köylülerin, devlete, ağalara, tefecilere, tüccarlara, büyük tarım tekellerine olan borçları (vergi borçları da dahil) tamamen silinir.

8. Hayvancılık bölgelerinde celeplerin, büyük sürü sahiplerinin, malları, ortakları, bedava kamulaştırılır, yoksul köylüye, kooperatiflere, devlet çiftliklerine verilir.

9. Bütün ormanlar, koruluklar devletleştirilir. Orman köylüleri topraklandırılır, orman köylerinde kereste, tahtacılık ve mobilyacılık işletmeleri, kooperatifleri kurulur.

10. Tarım ürünlerini yerinde işleyen hafif ve gıda sanayii işletmeleri köylere kadar götürülür.

11. Kooperatifler büyük kumpanyaların, büyük toprak ve çiftlik beylerinin çıkarlarına yaramaktan kurtarılır. Bunlar, topraklandırılan köylünün yararına işler birer kurum haline getirilir. Üretim, satış, satın alma ve kredi kooperatiflerinin kurulmasına yardım edilir. Kooperatiflerin yönetimi, genel, eşit, gizli oyla üyeler tarafından seçilir.

12. Hayvan cinslerinin iyileştirilmesi için kooperatif ve devlet veteriner istasyonları ve örnek çiftlikler kurulur. Köylüye kimyasal tarım ilaçları sağlanır. Tarım üretimi makineleştirilir, tarımda çağdaş yöntemler kullanılması teşvik edilir. Tarım aletleri makine ve traktör istasyonları açılır, tarım ürünlerinin üretiminin ucuza maledilmesi sağlanır.

13. Köylünün okutulması, köyde ilköğretim sisteminin kesin olarak düzenlenmesi, genişletilmesi için gereken tedbirler alınır. Köy enstitüleri daha demokratik bir biçimde düzenlenir, memleket ölçüsünde yeniden açılır.

14. Köyde sağlık hizmetleri sistemi kurulur.

15. Demokratik toprak reformu ve ona bağlı bütün bu sorunların çözümü için, topraksız ve az topraklı köylülerden Köy Komiteleri kurulur.

TKP, memleketin değişik koşullarına göre ayrıntılı demokratik bir Toprak ve Tarım Reformu Tasarısı'nın hazırlanmasını zorunlu sayar.

[...]

Ordu

1. Türkiye Komünist Partisi, orduyu emperyalistlerin, NATO'nun, işbirlikçilerin, militarist kliğin elinden kurtarmayı öngörür.

2. Ordunun ana yığını, erleri ve assubayları ile halktan, emekçi yığınlardan gelmedir. Ordu, memlekete dalan emperya-

listlere karşı Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda kurulmuştur. Bundan ötürü görevi emperyalizme karşı, işbirlikçilere karşı savaşmak, yurdun bağımsızlık, egemenlik ve halkın demokratik haklarını savunmaktır.

3. Oysa ordu, emperyalistlere dayanan işbirlikçiler, militarist klik eliyle, sıkıyönetimlerle, halka, işçi sınıfına bütün öteki devrimcilere karşı vurucu güç olarak kullanılmaktadır.

4. Yurtsever subayların, erlerin yeri halkımızın yanındadır. Anti-faşist, anti-emperyalist cephenin içindedir.

Kadın Hakları

1. Kadın ve erkek, ekonomik, politik ve sosyal alanlarda eşit hakka sahiptirler. TKP, kadınla erkek arasındaki hak eşitsizliklerinin kaldırılmasını, emekçi kadınlara eşit işe eşit ücret ilkesini savunur.

2. Kadın işçiler ağır, sağlığa zararlı ve gece işlerinde çalıştırılamaz.

3. Devlet, analığı ve çocukları korur. Devlet ve patronlar, çocuk yuvaları, çocuk bahçeleri ve sağlık istasyonları açarlar.

4. Gebelik, doğum ve lohusalık süresi için üç ay ücretli izin verilir.

5. İlkokul çağındaki çocukların çalıştırılması yasak edilmelidir.

6. Türkiye Komünist Partisi, aile yuvasını bugünkü düzenin dayattığı yıkıma karşı savunur.

Barış, demokrasi, sosyal ilerleme uğrunda ve emperyalizme karşı mücadelede, kadınlar arasında özel örgütler kurulur. TKP, kadınların toplum hayatında aşağılanması ve ezilmesine karşı savaşır.

Gençlik

1. Gençlik halkımızın geleceğidir. TKP, gençlik sorunları üzerinde özel bir önemle durur. İşçi, köylü, öğrenci gençlik arasında ayrı bir özenle çalışır.

2. Yurtsever, devrimci, anti-emperyalist gençliğin savaşı, işçi sınıfının ulusal, sosyal kurtuluş savaşı ile çitişmiştir.

TKP, devrimci, yurtsever gençliğe emperyalizmin, işbirlikçi burjuvazinin uyguladığı kanlı terörüne karşıdır ve gençliği var gücü ile savunur.

TKP, burjuvazinin, gençlik hareketini parçalamak, işçi sınıfından koparmak, hedefinden ayırmak için giriştiği bütün provokasyonlara, ters akımlara, Maoculuğa, Troçkizme, anarşizme karşı var gücüyle savaşır.

3. Genç işçilere eşit iş için eşit ücret verilmelidir.

4. Genç işçiler için orta meslek okullarına geniş ölçüde yer verilmeli ve bunlar modern ihtiyaçları karşılayacak şekilde geliştirilmelidir. Eğitim sonunda bu gençlere, uzmanlıklarına uygun iş bulmaları garanti edilmelidir.

5. TKP, sıkıyönetim yasakları, gerici yasalarla kapatılan ilerici, demokratik gençlik ve üniversite örgütlerinin açılmasını ister. Polis ve hükümetin baskı ve denetimine karşı savaşır.

6. Yurdumuzun bağımsızlığına aykırı bugünkü eğitim sisteminin kaldırılması, ulusal, demokratik ve halkçı bir eğitim sisteminin kurulması için gençliğin verdiği haklı savaşı TKP bütün gücüyle destekler.

7. Üniversitelere özerklik verilmeli, üniversite öğrencilerine ve örgütlerine yönetim işlerine geniş ölçüde katılma hakkı tanınmalıdır.

8. Gençlik ve öğrenci örgütleri, devrimci, ilerici dünya gençlik örgütleri ile serbestçe bağ kurabilmelidirler.

9. Gençliğin, bedence ve fikirsel gelişmesini sağlamak için yığınsal spor ve kültür hareketlerine özel bir önem verilmelidir.

[...]

İşçi sınıfının, emekçi yığınların savaşkan öncü örgütü olan Türkiye Komünist Partisi'nin amaçlarından biri de işçi sınıfının, emekçi halkın yığınsal partisi olmaktır.

Bu ödev başarıldığı oranda TKP bu programla açıkladığı amaçlarına ulaşacaktır.

Türkiye Komünist Partisi, çok zor olan bu dönemeci aşabilmek, amacına varabilmek için en başta işçi-köylü bağlaşıklığını kurmak zorundadır. TKP, bununla birlikte halkın bütün emekçi tabakaları ile de bağ kurmalıdır.

Yukarıda sözü edilen ödevlerin yerine getirilebilmesi için, emperyalizme ve memleket içinde emperyalizmin politikasını yürütenlere karşı, büyük sermaye ve toprak ağaları oligarşik grubuna karşı ulusal demokratik cephede bütün halkın sağlam birliği ve birleşik mücadelesi gerekir. Bu cephe, proletaryanın, köylülerin, aydınların, orta tabakaların kendi hakları uğrunda verdikleri ortak savaş sürecinde meydana gelir.

TKP, ulusal burjuvazinin, emperyalizme, gericiliğe, faşizme karşı her ileri adımını destekler. Ulusal burjuvazinin ilerici politik, sosyal örgütleri ile işbirliği ve ittifaklar kurmak yollarını arar.

[...]

Ulusal egemenlik haklarını geri almak, demokratik bir düzen kurmak savaşı, Türkiye'de geniş halk yığınlarını kapsamaktadır.

Bu program, TKP'nin, bütün komünistlerin, komünistlere yakın olanların, bütün ilericilerin, işçi sınıfının ve bütün halkın ortak çabaları, ortak savaşı ile gerçekleşecektir.

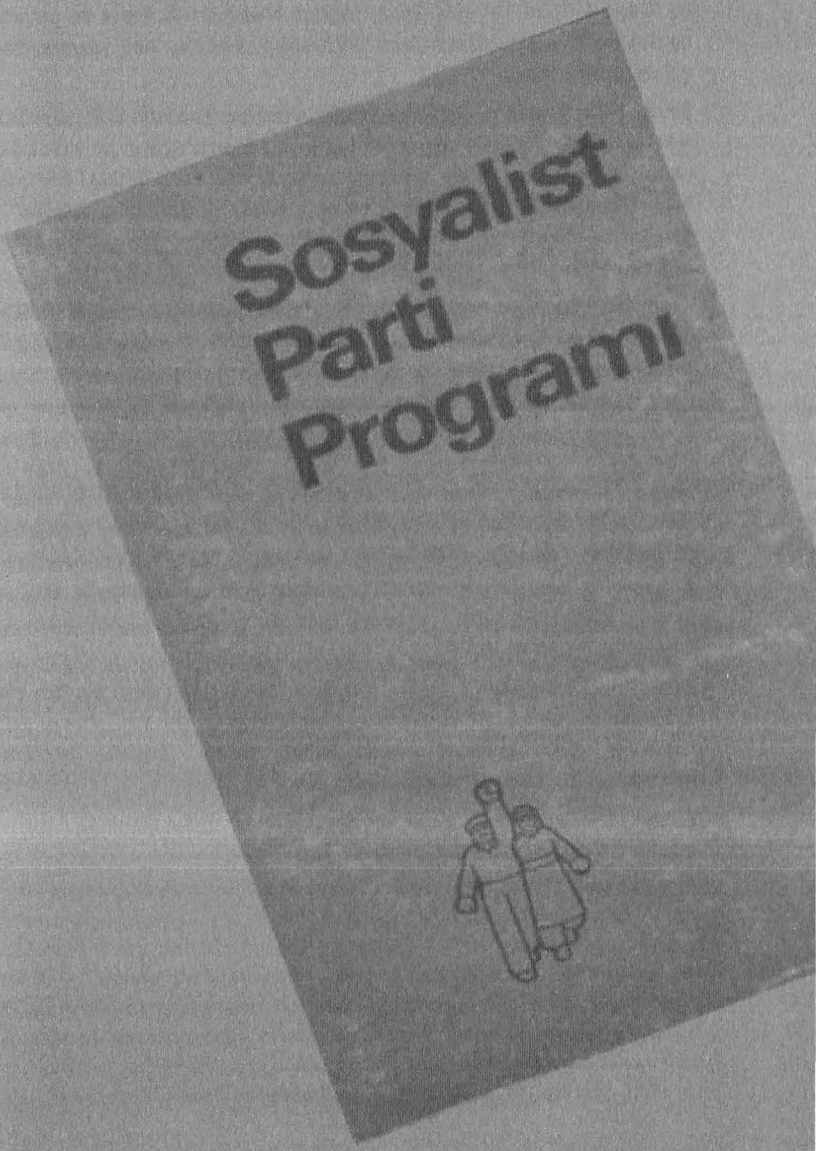
Sosyalist
Parti
Programı

Sosyalist Devrim Partisi (SDP)

30 Mayıs 1975'te TİP eski Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar ve arkadaşları tarafından kurulan Sosyalist Parti 1977'deki 1. Kurultayı'nda Sosyalist Devrim Partisi (SDP) adını aldı.

Birinci TİP'in gerçek mirasçısının kendisi olduğunu savunan SDP, sosyalist hareketin önündeki temel düşmanın burjuvazi, toprak ağaları ve bürokrasiden oluşan egemen sınıf bloğu olduğunu savunuyordu. Parti başkanı Mehmet Ali Aybar "Leninizmin zorunlu olarak bir parti diktatörlüğüne dönüşeceğini"[1] ileri sürüyor, bu diktatörlük biçiminin Marx'ın öngördüğü proletarya diktatörlüğüyle açık bir çelişki içerdiğini belirtiyordu.

Kendisini "Türkiye'ye özgü bir sosyalizm"in savunucusu ilan eden ve SDP'nin önceli olan SP işçi sınıfını en devrimci sınıf olarak gördüğünü, sosyalist hareketin önündeki en temel engelin bürokrasi olduğunu savunuyordu: "Sosyalist Parti, bürokrasiyi devrim yolunda karşılaşılan en tehlikeli güçlerden biri olarak görür. Hele bürokrasinin, yüzlerce yıl devleti tekelinde tutmaya alıştığı ve bu yüzden özel bir nitelik taşıdığı Türkiye'de, belli başlı üretim ve değiş tokuş araçlarının kamulaştırılması ve ekonominin merkezî bir plana bağlanması gibi, yöneticilerin yetkinliklerini arttıran bir sistemde, ciddî tedbirler alınmazsa, bu yöneticilerin, emekçileri Devlet yönetiminden uzak tutarak devrimi yozlaştırmaları kuvvetli bir ihtimaldir. Sosyalist Parti bürokratlaşma tehlikesine karşı, parti içinde tabanı egemen hale getirerek, şimdiden mücadeleye başlanmasını gerekli görür."

Parti içinde yatay demokrasinin uygulanmasının vazgeçilmez bir ilke olduğu savunuluyor, parti örgütlenmesinde yöneticilerin iki kez aynı göreve getirilemeyeceği tüzük maddesi olarak kabul ediliyor, böylece bürokrasiyle mücadeleye bugünden başlandığı ilan ediliyordu.

Bu parti o yıllarda Aybar ve çevresindeki küçük bir topluluğun hiçbir toplumsal etkinlik yaratamayan bir örgütlenmesi olarak kaldı.

---

[1] *Sosyalist Parti Programı*, s. 22, İstanbul 1975.

LENİNİST PARTİ MODELİ VE SOSYALİZM*

Sosyalizm bunalım içindedir. Bu bunalım ekonomik tabanın sosyalleştirilmiş olmasından ileri gelmiyor. Sosyalist devletlerin tarım alanında kimi zorlukları varsa da sosyalist ekonomi düzenli biçimde gelişiyor. Sıkıntı üstyapılarda, bunalım politik ve hukuksal ilişkilerde. İlk sosyalist devrimden beri 61 yıl geçtiği halde, Sovyetler Birliği'nde hâlâ sosyalist demokrasi kurulamamıştır; hâlâ işçiler, köylüler gerçekten ülkenin yönetiminde söz ve karar sahibi değildirler. Onların adına yeni bir bürokrasinin yönetimi tekelinde tuttuğu görülüyor. Sosyalist özgürlükler hâlâ askıdadır.

---

* Bu metin, Mehmet Ali Aybar'ın —ilk olarak 1979 yılında yayımlanan— *Marksizmde Örgüt Sorunu: Leninist Parti Burjuva Modelde Bir Partidir* adlı eserinden bir bölümdür. Kitap, Aybar'ın önce 26-30 Ağustos (1978) arasında *Cumhuriyet* gazetesinde —"Leninist Parti 'Modeli' ve Sosyalist Örgütlenme" başlığıyla— yayımladığı yazıların ve daha sonra bu yazılara gelen eleştirilerden bazılarına verdiği yanıtların bir araya getirilmiş halidir. 2011 yılında İletişim Yayınları tarafından *Neden Sosyalizm?* adlı kitabın içinde yeniden basılmıştır. Metni kullanmamıza izin verdiği için İletişim Yayınları'na teşekkür ederiz.

Bu bunalım nereden ileri geliyor? Aksaklık nerede? Acaba sosyalizmin hep geri bırakılmış ülkelerde uygulanmış olması mı tersliklere neden olmaktadır? Yoksa sosyalizmin yapısı mı demokratik bir düzen kurulmasını engellemektedir? Yoksa sorun bir ters örgütlenme sorunu mudur? Çünkü son çözümde sosyalizm, örgütler biçiminde, daha doğrusu örgüt köprüsünü aşarak gerçekleşmektedir.

Sosyalizm bir moral bunalım geçiriyor. Ekim Devrimi'nden bu yana sosyalist değerler sosyal pratiğe geçmedi. Yeni bir bürokrasinin türemesi ve işçi sınıfı yerine onun egemen oluşu sosyalizmi yolundan saptırmış, her şeyin biçim olarak ele alınmasına yol açmıştır. Egemen olan bürokrasi bu egemenliği proletarya adına sürdürdüğü ama işçi sınıfı ile ilişkileri dıştan, yapay ilişkiler olduğu için gerçek biçim olarak ele alınmış, tüm ilişkiler biçimsel bir hal almıştır. Sosyalist ilişkiler sözde kalmış, bunların gölgesinde burjuva ilişkileri sürdürülmüştür. Bu inceleme yazısında bu sorulara yanıt aranmaktadır.

I. Örgütlenme, toplumun üretim tarzına sıkıca bağlıdır

[...]

Marksist literatürde örgüt konusu, teorik bir sorun olarak ayrıca ele alınmamıştır. Son zamanlarda Marx'ın, politikanın teorisini yapmadığından yakınanlara rastlanıyor. "Marx, devleti incelememiştir," deniyor. Gerçekten de Hegel'in hukuk ve devlet felsefesi üzerine eleştiri yapan Marx, ekonomi üzerine yazdığına benzer bir politika teorisi yazmamıştır. Politika hukukla iç içedir. Politika da, hukuk da pratikte bir örgüt sorunu olarak karşımıza çıkar. Ve çağdaş toplumda örgüt konusu artan bir önem kazanmıştır. Topluma ne yandan bakılsa iç içe örgütlerle karşılaşılır. Üretim uğraşından tutun, fabrikadaki, tarladaki çalışma-

lardan köy-kent yaşamına ve devlete varıncaya kadar tüm sosyal yaşamın düzen içine örgütlenmelerle girdiği görülür. Öylesine ki, toplumun kendisini örgütleyerek gerçekleştirdiğini söylemek yanlış sayılmaz. Kapitalist toplumda, sanayici toplumda hemen her şey örgütlenme konusudur. Örgütlenme biçimlerinin toplumun üretim biçimine bağlı olduğu, onun amacına hizmet ettiği, yani egemen sınıfın çıkarlarını gerçekleştirmeye yarayan birer araç olduğu anlaşılmaktadır. Örgütler, içinde geliştikleri toplumun egemen ideolojisini yansıtır ve o topluma özgü ilişkileri üretir. Genellikle her üretim tarzı, kendine özgü örgütlenme modelleri yaratır. Kölelik rejiminin, feodalitenin belirli örgütlenme biçimleri olmuştur. Burjuvazi de kendi örgüt biçimini yaratmıştır. Herhalde örgüt modellerinin toplumun üretim biçimi, ideolojisi ile ilgisiz, "yansız" nesneler olmadığı kuşkusuzdur. Örgütlenme biçimi her şeyden önce üretimin aksamadan, düzenli bir biçimde gerçekleşmesine hizmet eder. Ve sınıflı toplumlarda bunlar emekçi yığınların, disiplini ve itaatli bir biçimde çalıştırılmalarını sağlar. Bundan dolayı da sömürü toplumlarında örgütler, insanlar arasında "efendi-köle" ilişkileri ya da daha munis bir deyimle "buyuran-buyurulan" ilişkileri üretir. Örgütün başlıca görevi zaten budur. Örgütler çeşitli biçimler alır ama her üretim biçiminin felsefesine, amaçlarına, işleyiş biçimine uygun bir ana "model" vardır.

[...]

Örgüt modellerinin, değişik altyapılı toplumların birinden ötekine aktarılamayacağını belirtmek için yazıyorum. Oysa buna sık rastlanmaktadır. Tabii bu da bozuk birtakım sonuçlar veriyor. Çünkü aktarılan örgüt, aktarıldığı toplumda ürettiği ilişkileri üretmeye devam ediyor. 19. yüzyıl Osmanlı toplumunun geri bırakılmış ekonomik tabanı üzerine sanayi toplumlarının üstyapıları ve örgüt modelleri aşılanmıştır. Bunun yarattığı uyumsuzlukların olumsuz etkileri sınırlı olmuştur, çünkü Ba-

tı'dan aktarılan üstyapılar Osmanlı toplumunun gelişimi doğrultusundaydı. Ama bu gibi aktarmalar birbirine kesinlikle karşıt iki toplum arasında olursa olumsuz sonuçlar, yeni toplumun normal gelişme yolundan sapması biçimini alır. Sovyetler Birliği'nde görülen durum budur. Sosyalizme ters düşen örgütlenme ilkelerinin benimsenmiş olması burjuva ilişkilerinin hâlâ sürmesine neden olmuş ve Sovyet sosyalizmi bürokratik bir sapma içine düşmüştür.

Burjuva örgüt modeli

Konuya daha yakından bakalım ve kapitalist üretim biçimi ile burjuva toplumlarının örgütlenme bilimleri arasındaki bağlantıyı belirtmeye çalışalım.

[...]

Sermayeyi tekellerine alan büyük kapitalistler, ekonomiye egemen oldukları gibi politikaya, yasalara, yönetime, basına, kültür, sanat ve ideolojiye de egemen olurlar. Bu egemenliğin kurulması ve sürdürülmesi ise buna olanak veren bir örgütlenme modeli ile gerçekleşir. Yani bir azınlık olan büyük burjuvaların, işçilerden, köylülerden oluşan kocaman çoğunluğu itaatli bir yığın halinde dilediğime sömürmesini sağlayan bir düzenin kurulması gerekir. Öyle bir düzen ki, tüm buyurma yetkileri burjuvaların tekelinde bulunsun ve toplumun hayat damarlarına kan, burjuvazinin avucunda tuttuğu ve atışlarını denetlediği bir kalpten aksın. Kapitalist üretimin dayandığı çağdaş endüstri işletmeciliği de böyle merkezci bir düzenlemeyi gerekli kılmaktadır. Kapitalist üretim biçimi yoğunlaşan, merkezleşen sermayesi ile, tekelden yönetimi gerektiren teknolojisi ile küçük bir azınlığın koskoca çoğunluk üzerinde egemenlik kurmasını sağlayacak merkezci, dikeyine hiyerarşik ve tepeden inme disiplinli bir örgütlenme biçimini kaçınılmaz hale getirmiştir. Burjuva toplumunda merkezleşme temel yasadır. (...)

Kapitalist toplum, para oligarşisine hizmet eden bir örgütlenme modeli yaratmıştır. Bu "model", merkezdeki bir avuç yöneticinin buyruklarını "yetki-görev" basamaklarıyla tabana indirerek tabanın bu buyruklar doğrultusunda hareketini sağlayan bir "makine"dir. Merkezin kararları yukarıdan aşağıya tüm kademeleri bağlar. Tabanın merkez kararlarına katkısı vekalet, temsil, tüzelkişi gibi hukuksal varsayımlarla, "*fictions*"larla kâğıt üzerinde sağlanır. Gerçekte bu hukuksal varsayımlar tabanın yönetimden uzak tutulmasına yarar. Merkezce alınan kararlarda tabanın az çok ağırlığı olmasına yol açabilecek olan "emredici vekalet", "mandat impératif" kurumu çağdaş burjuva kamu hukukunda yadsınmaktadır. Beri yandan yöneticilik fiilen burjuva ve küçük burjuvaların tekelinde olan bir meslek haline gelmiştir. Seçim sistemleri ve adaylık için aranan koşullar da, işçilerin köylülerin yönetici olmalarını engellemektedir[...]

Burjuva toplumlarında işçilere, köylülere yönetimle bütünleştikleri görüşü aşılanır. Dolayısıyla yöneticilerin buyrukları, onlara kendi buyruklarıymış gibi dayatılır. Bu şöyle bir ters diyalektiğe dayandırılır: Kişi önce tüzel kişi ile bütünleştirilip, sonra kişi tüzel kişiye ezdirilir. Örneğin "ulusal egemenlik" teorisine dayanan yöneticiler kendi iradelerini ulusun iradesiymiş gibi ulusun kişilerine dayatırlar. Tüzel kişilik, temsil, vekalet gibi hukuksal varsayımlar, burjuva hukuk ve politikasının emekçi yığınlarına karşı bulgularınmış en sinsi silahlarıdır.

Merkezci burjuva örgüt modeli, yönetimle görevli bir ara tabaka yaratır. Örgütle, yani "makine" ile, yani tüzel kişi ile özdeşleşen bu sosyal grup bürokrasidir. Aslında merkezci, hiyerarşik, kışla disiplinli burjuva örgütü, bürokrasi üreten bir makinedir. Görevi burjuvazinin egemenliğini sürdürmek olan bu "makine", görevini bürokrasi üreterek yerine getirir, "Makine" ile bürokrasi gerçekten bütünleşmiştir: "Makine" bürokrasiyi üretir; bürokrasi de "makine"yi. Bürokrasi ve "makine", burjuva egemenliğinin vazgeçilmez iki öğesidir. Bu "makine" ve ürettiği

bürokrasi, kuşkusuz başka bir oligarşinin, örneğin "işçi sınıfının öncüsü olmak iddiasıyla" iktidarı ele geçirmiş bir oligarşinin de çıkarlarına hizmet edebilir. Nitekim 60 yılı aşan sosyalizm uygulamaları, böyle bir olgu karşısında olduğumuzu ortaya koyuyor.

Burjuva örgütlenme biçimi, bürokrasi ile birlikte "buyuran-buyurulan" ilişkileri de yaratır. Başlıca görevi zaten budur: İşçileri, köylüleri para oligarşisinin ve merkezdeki yöneticilerin buyruğu altında tutmak. Bu örgütlenme biçimi ile toplumda burjuva ilişkileri sürdürülür. Bu "makine"yi sosyalizme henüz geçen bir topluma götürür, orada işletirseniz "makine" işlevini yapacak, sosyalizme yönelmiş bu körpe toplumda bürokrasinin türemesine, burjuva ilişkilerinin filizlenmesine ve sosyalizmin bürokratik sapma içine girmesine neden olacaktır. Nitekim olmuştur.

Bürokrasi üzerine

[...]

Bürokrasinin özdeşleştiği devlet, herhangi bir devlet değildir; burjuva devletidir. Yani merkezci, dikeyine hiyerarşik, tepeden inme disiplinli bir "makine"dir. Yani tabandan kopuk, tabanı pasif itaate zorlayan, kendi içinde de itaat esasına dayalı ve yetkilerin yukarıdan aşağı kısıtlanarak, tabanda sadece görevden ibaret kaldığı bir örgütlenme biçimidir. Yani bürokrasinin olumsuz nitelikleri esrarlı biçimde, kendiliğinden meydana gelmemiştir. Marx'ın olumsuz niteliklerini sıraladığı bürokrasi böyle bir devlet makinesi içinde yetişmiştir. Marx, "burjuva devleti yok edilmelidir," derken, bürokratik ve militarist makinelerin ortadan kaldırılması gerektiğine işaret eder. Burjuva devleti bürokratik ve militarist makinelerden oluşur. Bunlar yok edilince, burjuva devleti de yok olur. Kurulacak proletarya devleti ise bürokratik ve militarist olmayacaktır. Bunun için de örgüt biçiminin, bürokrasinin, militarizmin doğmasına olanak vermeyen bir

biçimde olması şarttır. Sosyalizme geçiş, kapitalist üretim biçimine, alt[yapı] ve üstyapıları ile burjuva toplumuna son verecek bir atılım olacaktır. Böyle bir hamlenin burjuva örgüt modeli korunarak yapılması olanaksızdır. Devrimin ilk hedefi, bürokratik ve militarist makinelerdir. Şu halde sosyalist devrimi amaçlayan işçi hareketinin, öncelikle burjuva örgütlenme modelini yadsıması gerekir. Merkezcilik, dikeyine hiyerarşi, tepeden inme disiplin, kalıcı yöneticilik emekçi yığınları vesayet altına alan dışarıdan "öncülük" burjuva toplumunun gereksinimlerine yanıt olan ilkelerdir. Bunlara sosyalizmde yer yoktur.

[...]

II. Leninist parti modeli, burjuva modelinde bir örgüttür

Örgütlenme üzerine Lenin pek çok yazı yazmıştır. Bunlar hareketin bir merkezden ve tepeden inme bir disiplin içinde yönetilmesinin zorunluluğunu açıklamaya çalışan yazılardır. Ama bu yüzlerce sayfa içinde Lenin örgüt konusunu teorik bir açıdan ele almamıştır. Belki örgütlenmenin bir teorik sorun olabileceğini bile düşünmemiştir. Tüm dikkatini Çarlık polisine karşı başarıyla savaşabilecek, güçlü bir örgüt kurma konusu üzerinde toplamıştır. Bu örgüt profesyonel devrimcilerden kurulu, merkezci, dikeyine hiyerarşik, askeri disiplinli, kalıtılı yöneticiliğin olduğu, son derece gizli bir örgüt olmalıydı. Bunun işçi sınıfını kapsaması söz konusu değildir. İşçiler meslek kuruluşları, sendikalar içinde örgütlenirler. Politika, profesyonel devrimcilerin, işçi sınıfı adına hareket eden öncülerin işidir. Bunlar bir asker müfrezesi gibi tek bir komutaya bağlı, disiplinli savaşçılardan oluşur. Bu müfrezeyi oluşturanların, işçi olmalarına hiç gerek yoktur; sosyalizmi bilmeleri ve devrimci eylemlerin sınavını başarıyla vermiş, güvenilir kişiler olmaları yeterlidir. Bu örgütün

demokratik olmasına da gerek yoktur. Hatta gizlilik koşullarında demokratik olması olanaksızdır. Üyelerin birbirlerine sonuna dek güvenmeleri yeter bir koşuldur. Bu örgütte ihanetin cezası ölümdür (*Ne Yapmalı?*). Lenin, görüşlerini Rus Sosyal Demokrat Partisi'nde zafere ulaştırmak için çetin bir savaş vermiş ve 1903'te Londra'da toplanan 2. Parti Kongresi'nde 20'ye karşı 24 oyla üstünlük sağlayabilmiştir. Kaldı ki, bu da ancak 7 anti-*Iskra*cının salonu terk etmesi ile mümkün olmuştur.

Londra Kongresi'nde sert tartışmalar oldu. Lenin'in merkezciliği kaygı ve kuşku yaratıyordu. Bunun kişisel diktatörlüğe yol açacağı ileri sürülüyordu. Ama Bolşeviklerin iktidarı ele geçirmesi tüm kaygıları, kuşkuları silip süpürdü. Lenin'e karşı çıkmış olanlar devrime ihanetle suçlandı. Tutuklu bulunduğu cezaevinden Lenin'in merkezciliğini eleştirmeye devam eden Rosa Luxemburg'un sesine bile kulak veren olmadı. Lenin'in parti anlayışına karşı yönetilen eleştirilere reformist damgası vurulup geçildi. Oysa Rosa Luxemburg merkezciliğin, merkez komitesini oluşturan bir avuç yöneticinin diktatörlüğüne yol açacağını, bunun proletarya diktatoryası ile bir ilişkisi bulunmadığını yazıyor; "Bu, Lenin ve arkadaşlarının çaresizlik içinde başvurdukları bir yöntemdir, bu parti modeli asla genelleştiri-lip kural haline getirilmemelidir," diyordu. Ama Sovyet Devrimi öylesine bir coşku yaratmıştı ki, Lenin'in parti modeli devrimin biricik yolu gözü ile görüldü. Her yerde böyle bir "makine" kurulmalıydı. Burjuvalar ancak böyle bir silahla iktidardan uzaklaştırabilirdi. Öncüler teorisi, merkezcilik, dikey hiyerarşi, kışla disiplini, kalımlı yöneticilik devrim için savaşımın vazgeçilmez koşulu sayıldı. Her şeyden önce Lenin'inki gibi bir "makine" meydana getirmek gerekti. Disiplinli, tek komuta altında, bir merkezden yönetilen, bir vurucu güç... Bu ortam içinde yeni kurulan III. Enternasyonal, Leninist parti modelini tüm komünist partilerine

dayatmakta zorluk çekmedi. Komünist Enternasyonal'e yalnız Leninist modeli kabul eden partiler alındı.

Oysa Leninist parti modeli burjuva ilkelerine dayalı bir örgütlenme biçimi idi. Bu örgütlenme biçimi ile sosyalizmin bağdaşıp bağdaşmayacağı düşünülmedi. Örgütlerin yansız nesneler olmadığı; toplumun altyapısına sıkıca bağlı olduğu ve insanlar arasında belirli ilişkiler ürettiği gözlerden kaçtı. Devrimi, öncülerden kurulu bir makinenin gerçekleştireceği bir iş olarak görmenin Marx'ın devrim anlayışına da ters düştüğü kimsenin dikkatini çekmedi.

Dünya komünist hareketi Moskova'dan yönetilen bir fesat hareketine (*conspiratif* harekete) dönüştü.

Hemen herkes Leninist partiyi burjuva devletini ele geçirmek için son derece etkili bir araç olarak görüyor ama bu partiyle sosyalizm kurmanın olanaklı olup olmadığını düşünmüyordu. Çünkü örgütle üretim tarzı arasındaki sıkı bağlantıyı kimse görmüyordu. Bugün hâlâ şöyle konuşanlara rastlanıyor: "Leninist parti modeli, burjuva devletini ele geçirmek için bir araçtır; devlet ele geçirildikten sonra bu araç bir kenara atılacak, daha doğrusu sosyalizme uygun bir hale getirilecek ve sosyalist devletin temelleri atılacaktır..." Bu görüşü ileri sürenler, örgütü yansız bir nesne gözü ile görüyorlar. Oysa örgüt yansız değildir. Hangi üretim tarzına hizmet için meydana getirilmişse, yani ne gibi ilişkiler üretiyorsa, aynı ilişkileri sürdürmeye devam eder. Şu halde burjuva modelindeki Leninist parti ile yola çıkılınca "buyuran-buyurulan" ilişkileri, hem parti içinde hem parti dışında üretilegelecektir. Böyle olunca da, devlet ele geçirilince bu parti modelinin terk edilmesi olanaksız olacaktır. Çünkü parti yönetimini elinde tutan kişiler kendilerine egemenlik sağlayan bu aracı ellerinden bırakmayacaklardır. Devletçi üretim ilişkileri ve "buyuran-buyurulan" ilişkileri üreten "makine" sosyalist düzenin kurulmasını engelleyecektir. Nitekim Rusya'da olaylar öyle gelişmiştir. Leninist parti ile iktidarı ele geçiren Bolşevikler, bu

partiyi bir yana atmak şöyle dursun, devleti bu parti modeline göre oluşturmak yolunu tutmuşlardır. Burjuva modeli ile sosyalizme geçme deneyine girişilmiştir ki, bu da iflasla sonuçlanmıştır.

Sosyalist demokrasi neden kurulamıyor?

İlk sosyalist devlet kurulalı 60 yılı geçti. Bugün dünya nüfusunun üçte birinden çoğu sosyalist denen rejimler altında yaşıyor. Ama bu devletlerin hiçbirinde sosyalist demokrasiye hâlâ geçilememiştir: İşçiler, köylüler hâlâ ne sendikalarda ne kooperatiflerde ne devlette ne de partide işleri gerçekten yürütüyorlar. Hiçbir işte gerçekten söz ve karar sahibi değiller. Adı sosyalist olan ve üretim araçlarını gerçekten kamulaştırmış bulunan bu devletlerde işçiler, köylüler sistemli biçimde iktidardan uzak tutulmaktadır. İktidarı elinde tutan partinin yüksek yöneticilerdir. Yani birtakım bürokrat... Bu toplumlarda, kapitalist toplumlarda görülen "buyuran-buyurulan" ilişkilerinin sürüp gittiğine tanık olunmaktadır. Emekçi yığınları yönetilen durumundadır. Oysa sosyalizmin amacı emekçileri buyruk altında bir emek gücü yığını durumunda olmaktan kurtarmak, onları toplumda egemen sınıf durumuna getirmek, insanları "yabancılaşma"lardan kurtarmaktır. Marx, *Manifesto*'da "devrim yapan işçi sınıfının ilk işi demokrasiyi ele geçirmek olacaktır," der. "Parti yöneticileri, işçi sınıfının en uyanık evlatları, işçi sınıfının öncüleridir" gibi iddiaların işçilerin, köylülerin gerçekten iktidarda bulunmayışlarını gizlemeye yarayan bir aldatmaca, bir "*fiction*" olduğu kuşkusuzdur. İşçilerin, köylülerin devleti yönetmek şöyle dursun, çalışma koşullarını, ücretleri düzenlemeye bile hakları yoktur. Yöneticileri ne seçerler ne de denetleyebilirler. Eleştiri hakları da yoktur. Yöneticilerin klişeleştirdiği düşünce kalıpları, daha doğrusu düşünmeme kalıpları içinde harekete mecbur tutulan işçi-

ler, köylüler baştakilerin kararlarına sadece alkış tutmak hakkına sahiptirler.

Kuşkusuz böyle bir rejimin korkunç bir despotluğa dönüşmemesi olanaksızdı. "Öncü teorisi"nin mantığı sonuna kadar götürülerek gizli polisi, düzmece davaları, idamları, zindanları, sürgünleri, çalışma kampları ile diktatör Stalin'in inanılmaz vahşetlerle dolu, kanlı istibdadına gidildi. Bu kanlı rejim yalnız Sovyetler Birliği'nde değil, Sovyetler'e bağlı her devlette aynı biçimde uygulanmıştır. Elleinstein'in "Stalinci olgu" adını verdiği dehşet rejimleri tüm halk demokrasilerinde mekanik bir duyarlıkla aynı sonuçlan doğurmuştur. Buna nasıl olanak bulunduğunu açıklamak gerekir. Hangi iletişim aracının Stalin'in buyruklarını, aynı senaryolar sahnelenerek, Macaristan'da, Polonya'da ya da Bulgaristan'da harfi harfine uygulattığı mutlaka öğrenilmelidir. Bir diktatör ne kadar güçlü olursa olsun diktatörlüğünü ancak bir araçla sürdürür. Üstelik diktatörlük basamaklarını tırmanması için de bir araç gereklidir. Stalin'in buyrukları bu araç sayesinde uygulanmıştır. Stalin'i Stalin yapan da bu araçtır. Bu araç Leninist örgütlenme modelidir, partidir. Sosyalist devrimi, yeni bir bürokrasinin dogmasına yol açarak yozlaştıran etmenlerin başında bu örgütlenme modelinin yer aldığı kabul edilmeli ve burjuva örgütlenme biçiminden başka bir şey olmayan Leninist parti modeli hata ve sevapları ile tarihin raflarına kaldırılmalıdır.

Bu merkezci, hiyerarşik, asker disiplinli makine, işçi sınıfının iktidar olmasını önlemektedir. Marx'ın teorisinde işçi sınıfının iktidarı hukuksal varsayımların aracılığına dayanmaz. İşçi sınıfı iç dinamizmini sergileyecek biçimde örgütlenerek iktidar olacaktır. Oysa merkezci örgütlenme biçimi, makinenin içine aldığı işçilerin hemen bürokratlaşmalarına neden olmaktadır. [...]

İşçi sınıfının devrimciliği sosyal pratikten, işçi sınıfının üretimde, toplumda işgal ettiği yerden ve sürdürdüğü mücadeleden kaynaklanan, adeta varoluşçu ve ancak ona özgü bir nitelik-

tir. Bu bilinç başka sınıflarda belirse bile, hiçbir zaman o sınıfın öz bilinci değildir. Bir "aktarma" bilinçtir, iğreti bir bilinçtir; spekülatif, gözlemci bir bilinçtir; bir bilgidir, bir bilimdir. Oysa işçi sınıfında devrimci bilinç yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu elbet işçi sınıfını oluşturan tüm işçilerin aynı bilinç düzeyinde oldukları ya da aynı zamanda hep birden bilinçlendikleri anlamına gelmez. Bir kesim işçiler arkadaşlarından önce bilinçlenirler. Arkadaşlarından daha dövüşken, daha uyanık olanlar olayların bilincine daha önce varırlar. İşçi sınıfının bunlardır öncüleri, Lenin'in öncülerinden bambaşkadır bunlar. Dışarıdan dayatılan öncüler değil, işçi sınıfının içinde olan öncülerdir.

Kautsky'den aktarılan teori

Lenin'in Kautsky'den aktardığı ve işçi sınıfının kendiliğinden siyasal bilince ulaşamayacağı hakkındaki görüş, işçi sınıfının dışında bir küçük savaş örgütü kurulmasına gerekçe olmuştur. Lenin, örgüt sorunu üzerine *Ne Yapmalı?* adlı kitabında Kautsky'nin görüşünü uzun uzun savunur. Oysa işçi sınıfının kendiliğinden siyasal bilince ulaşamayacağı hakkındaki görüş kabul edilecek olursa, Marksizmin tarih teorisi ve bilinç hakkındaki diyalektik görüşü iskambilden şatolar gibi yıkılıverir. Yukarıda belirtmeye çalışıldığı gibi, Marx'ın teorisinde işçi sınıfı, üretici güçlerin bir parçasını oluşturur ve temel çelişkiyi bilinçle kavrar. Örgütlü işçi sınıfı eylem içinde bilinçlenir, işçi sınıfı eylem içinde kendi varlığının bilincine ulaşır. Bilinci, işçi sınıfının dışında oluşturulan ve ona dışarıdan aktarılan bir nesne olarak görmek Marksizmle bağdaşmaz. İşçi sınıfı ile bilinci, diyalektik bir tüm oluşturur. Aynı tarih sürecinin birbirine bağlı iki aşamasıdır işçi sınıfı ile bilinci. İşçi sınıfının siyasal bilinci onun sosyal pratiğinin, örgütlü savaşımının yansısıdır. Kapitalist toplumun vazgeçilmez, bütünleşmiş ve aynı zamanda, ona karşıt bir öğesi olan işçi sınıfı, kapitalist toplumun bu çelişik gelişme sürecini

örgütlü eyleminde ister istemez bilinçlenerek, yani bu çelişik süreci bilinç düzeyinde bir yansı olarak da yaşar. Böylece işçi sınıfı, savaşımının ekonomik yönünü de, siyasal yönünü de bilinçle kavrar.

Lenin'in merkezci örgüt biçimi, sanırım sadece etkinlik ve güven kaygısıyla benimsenmiş değildir. O aynı zamanda Lenin'in işçi sınıfına Marx'tan farklı bir gözle bakmasının da ürünüdür. Lenin, işçi sınıfının ancak sosyalist aydınların komutası altında devrim yapabileceğine inanmıştır. Kautsky'nin öncü teorisine dört elle sarılmış olmasının nedeni de budur. Lenin kendiliğinden siyasal bilince ulaşamayacak, dolayısıyla kendiliğinden devrim yapamayacak olan işçi sınıfını devrime sürükleyecek ve onu yönetecek bir kurmaylar örgütü kurmuştur. Ne var ki, Lenin'in örgüt modeli sosyalizmin gereksinimlerine yanıt verecek nitelikte değildi. Yukarıda belirtildiği gibi Leninist örgüt biçimi gerçekte burjuva örgütlenme biçimidir. Bu örgütlenme biçimi ile burjuvazi egemenliğini sürdürmüştür. Bu örgüt modeli bir küçük azınlığın hizmetindedir ve "buyuran-buyurulan" ilişkileri üreterek bu küçük azınlığın, yani para oligarşisinin işçi sınıfını sömürmesini ve baskı altında tutmasını sağlamaktadır. Gene biraz önce belirtmeye çalıştığım gibi, örgütlenme modelleri yansız nesneler değildir. Lenin'in burjuva toplumundan aktardığı örgütlenme modeli de sosyalist toplumda, yansız bir araç olarak hizmet görmemiş, burjuva ilişkileri üretmeye devam etmiş, yani sosyalizmi amacından saptırmıştır. Bilindiği gibi Lenin, devrimden hemen sonra yeni devletin bürokratlaşmasından yakınmaya başlamıştır. "İşçi devletimiz bürokratik bir biçimsizleşme içine girmiştir" diye önlemler alınmasını istemiştir. Hatta yaşamının sonlarına doğru "parti içinde de bürokratlara rastlandığını" söylemiştir. Ama Lenin, bürokratlaşmanın örgütlenme biçimi ile de bir ilişkisi olabileceğini hiç aklına getirmemiştir. Lenin, devletin bürokratlaşmasının, küçük üretimin yaygınlığından; tarımla endüstri arasında bağlantı bulunmamasından; yığınların cehale-

tinden ve yoksulluğundan; iç savaş yıllarının dayattığı yönetim biçimlerinden ileri geldiğine inanıyordu. Ve bu hastalığın işçilerin, köylülerin haklarına sahip çıkmaları sonucunda tedavi edileceğini söylüyordu. Lenin daha ileri gitmemiş, kurduğu merkezci, hiyerarşik, disiplinli örgütün, *tüm yetkilerin bir avuç insanın elinde toplanmasına ve emekçi yığınları yönetimden sistemli olarak dışlanmasına yol açtığını, bunun giderek, yeni bir bürokrasi doğurduğunu*, "buyuran-buyurulan" ilişkileri üreterek bürokrasiyi kamulaştırılmış ekonomi düzeni içinde egemen sınıf durumuna getirdiğini görmemiştir. Kısacası Lenin, örgütlenmeyi teorik bir sorun olarak ele almamıştır. Lenin'in yukarıda özetlenen görüşlerinin bürokratlaşma olgusunu açıklamaya yetmediği bugün daha iyi anlaşılmaktadır. Artık Sovyetler Birliği bir endüstri toplumudur. Artizanal üretim hemen hemen tarihe karışmıştır; herhalde Lenin'in zamanında olduğu gibi yaygın halde değildir. Tarımla endüstri, planlı ekonomi içinde birbiriyle eklemleştirilmiştir. Eğitim yaygınlaşmıştır. Ama buna karşın bürokratlaşma, Lenin'in zamanındaki ile kıyaslanmayacak boyutlara ulaşmıştır. Devrimden sonra türeyen bürokrasi, gerçek bir egemen sınıf oluşturmaktadır. Bu olguda Leninist örgütlenme biçiminin oynadığı rol ortadadır, yadsınamaz. Üstelik bu örgütlenme biçimi hangi ülkede uygulanmışsa, aynı sonuçlarla karşılaşılmıştır. Çekoslavakya'da örneğin. *Çekoslovakya sosyalizme henüz geçmeden* endüstrileşmiş bir toplumdu. Yani 1917'lerin Rusya'sı durumunda değildi. Çek Komünist Partisi, Leninist biçiminde *örgütlenmiş* bir parti olarak iktidarı ele geçirdikten sonra bürokrasisi ile, gizli polisi ile, düzmece davaları ile, çalıştırma kampları ile, özgürlüksüz politik rejimi ile Sovyetler Birliği'nin küçük bir modeli oluvermiştir. Leninist biçimde örgütlenmiş olan Fransız ve İtalyan komünist partileri çoğulcu demokrasiyi kabul ettiklerini ilan etmiş olmalarına karşın hâlâ Stalinci yöntemlerle yönetilmektedirler, hâlâ demokratik-merkezciliğe sımsıkı sarılmak-

tadırlar. Bu da parti bürokrasisinin güçlenmesine neden olmaktadır.

III. Lenin'in devrim görüşü Marx'ınkinden farklı mı?

Daha önce açıklandığı gibi, Lenin, devrime Marx'tan farklı bir biçimde yaklaşmıştır. Marx sosyalist devrimi nesnel bir süreç olarak görmekte, istenççi (iradeci) müdahaleleri bu süreç içinde olanaklı saymaktadır. (...)

Marx, toplumların gelişimini belirleyen yasaların, nesnellikleri bakımından doğa yasalarına benzettiği yasaların bulunduğunu açıklıyor. Bu yasaların yürürlüğü kararnamelerle falan durdurulamaz; toplumların gelişimindeki evreler de bir sıçrayışta geçilemez, bunlar kararnamelerle ortadan kaldırılamaz. Ancak diyor Marx, gebelik dönemi, yani daha ileri bir üretim biçimine geçiş süresi, gelişmeyi belirleyen nesnel yasalara hakkıyla nüfuz ederek, kısaltılabilir; doğum sancılarının ıstırabı azaltılabilir. (...)

Başka bir yargıya zaten varamazdı Marx. Çünkü bilim adamıydı. Olaylara bilimsel yöntemlerle yaklaşıyor, tarihsel olguda bilimsel yasallık bulgulamaya çalışıyordu. Elbet Marx aynı zamanda devrimciydi de. Ve devrimci olarak doğayı, toplumu değiştirmeyi amaçlıyordu. *Feuerbach Üzerine Tezler*'in 11.'sinde "Filozoflar dünyayı sadece değişik biçimlerde yorumlamışlardır; onu değiştirmek gerekiyor," diyen Marx, sosyalist devrimi işçi sınıfının yapacağını söyler. Ama dünya ve toplum ancak nesnel yasalar iyice ve gittikçe daha derinden kavranarak ve istemimizi o doğrultuda kullanarak değiştirilebilir.

Lenin'e gelince

Lenin'e gelince, elbet o da bütün bu söylediklerimizi yadsımıyor. Yadsımak ne kelime hararetle savunuyor Marx'ın bilimsel

teorisini. Ne ki, gene de bir ayrım olduğu, Lenin'in istence (iradeye) çok daha fazla ağırlık verdiği seziliyor. Lenin'e göre, emperyalizm aşamasında kapitalizmin çelişkileri derinleşmiştir. Kapitalizmin eşitsiz gelişimi, emperyalist devletler arasındaki savaşlar dünya çapında bir devrim potansiyeli yaratmıştır. Artık devrim o toplumun üretici güçlerinin gelişimine ve bu gelişimin, toplumdaki mülkiyet ilişkileri tarafından engellenmesine bağlı değildir; çeşitli nedenler dolayısıyla emperyalizm zincirinin kimi halkaları zayıflamaktadır. Bu zayıf halkaya yüklenilerek devrim yapılabilir. Lenin böyle düşünüyordu. Bu, Rusya gibi, Çin gibi, Hindistan gibi geri bırakılmış ülkelerde de devrim yapılabilir demekti. (...)

Emperyalizm aşamasında devrim her yerde olabilirdi Lenin'e göre. Sosyalist devrim, endüstrileşmiş kapitalist toplumların iç çelişkilerinin bir sonucu olarak görülmekten adeta çıkarılmıştı. Devrimi başarmak için önce bir devrimci partiye gerek vardı: Merkezci, dikeyine hiyerarşik, kışla disiplinli Leninist parti... Devrimciler dünyanın dört bucağında Leninist partiler kuracaklar, propaganda ve ajitasyonla emekçi halk yığınlarını hazırlayacaklar ve koşulların toplumu devrim noktasına getirdiği anda vuruş yapılacak, iktidar ele geçirilecekti.

Yukarıdaki satırlardan Lenin'in temel çelişkiyi bir yana bıraktığı anlamı çıkarılmamalıdır. Ne var ki, toplumun devrim noktasına gelişinde ve özellikle devrimin patlak vermesinde, yaşanılan emperyalist aşamada uluslararası ilişkiler etmeninin yarattığı "elverişli durum"un, enternasyonal "rastlantı uyumluluğu"nun belirleyici bir etmen olduğu inancındadır Lenin. Emperyalist savaş, Rusya'da toplumun daha büyük bir hızla "çürümesi"ne ve emekçi sınıflar arasındaki çelişkilerin yumuşayarak işçilerin, köylülerin, küçük esnafların Çarlığa ve burjuvaziye karşı devrimci bir coşkuyla el ele vermelerine olanak sağlamıştır. Lenin,

Rusya'da devrimin çabuk başarıya ulaşmasını son derece özgün bir tarihsel durumun var olmasına bağlıyor. [...]

Ne ki, Lenin'in esasta kazandık dediği başarı, yani üretim araçları ve değiş tokuş araçlarının kamulaştırılmış olması aradan 60 yıldan uzun bir zaman geçtiği halde, hâlâ sosyalist yaşamın ileri kültür ve politik düzeyinde beklenen ürünleri vermemiştir. İşçi ve köylülerin iktidarı gerçekleşmemiş, emekçiler gerçekten söz ve karar sahibi olamamış; insanlar yabancılaşmaların tutsağı olmaktan bir türlü kurtulamamıştır. Devrimden 60 yıl sonra bürokrasinin egemenliği sürmekte, emekçiler buyruk altında yaşamaktadır. Devrimi, insanlık tarihinde eşine rastlanmayan, tanrılaştırılmış Stalin'in sınırsız yetkili despot yönetimi izlemiştir. Dogmalara dayalı şemacı mantığı içinde keyfiliği ve acımasızlığı katmerleşen bir diktatörlük. Baş yöneticiyi tanrılaştıran bu sözde bilimsel bürokratik yönetim, Çin'den Küba'ya kadar sosyalizme geçen tüm ülkelerde aynen uygulanmış, aynı zehirli ürünleri vermiştir. Baş yöneticinin yanılmaz bir kişi olarak kabul edilmesi olayı tüm komünist partilerinde de kendini göstermiştir. Sovyetler Birliği'ndeki "temizlik" hareketleri de, gerek Halk demokrasilerinde gerek Batı komünist partilerinde aynı yöntemler ve aynı suçlamalarla yürütülmüştür. Şu farkla ki, Batı'da komünist partileri iktidarda olmadıkları için "temizlik" hareketleri idam yerine partiden atılmakla noktalanmıştır. Farklı sosyal ortamlara karşın izlenen sapık yöntemlerdeki aynılık nereden gelmektedir? Kuşkusuz "makine"nin aynı oluşundan. Sosyalizmin vakit geçirmeden Leninist örgüt biçiminden kurtulması şarttır. Sosyalizmin insancıl amaçlarına uygun bir örgütlenme biçimi bulgulanmalıdır.

Marksist humanizma

Marksizm bir bilim. Sosyalizmin insancıl amaçlarından söz etmek hümanizmaya, dolayısıyla idealizme dönmek olmaz mı?

Bu görüşte olan birtakım Marksistler var. Örneğin Althusser. O daha da ileri giderek Marksizmin bir anti-hümanizma olduğunu söyler. Marx'ın görüşlerinde epistemolojik bir kesinti bulunduğu hakkındaki iddia tartışmalıdır. Eski düşünüş biçimleri ile ilişkilerini kestiklerini Marx kendisi açıklar, idealist felsefe ile ilişiklerini koparmıştır. Ama bu, Marx'ın 1845'ten önceki yapıtlarının çöp tenekesine atılması gerektiği biçiminde elbet yorumlanamaz: Marx daha öğrenci olduğu yıllardan beri bir arayış içinde idi; gerçeği arıyordu. Bu arayış onu sosyal olayların temelinde ekonomik nedenler yattığı buluşuna getirmiştir. Yeni kavramlar kullanmaya başlamıştır. Eski açıklamalarını ekonomik teorisine eklemlenen yeni kavramlarla açıklamıştır. Örneğin, "yabancılaşma" bunlardan biridir. Kaldı ki, terim olarak "yabancılaşma" *Kapital*'de de geçer. Aynı olgu, yani özel mülkiyete dayalı sosyal ilişkilerin insanı insan olmaktan çıkardığı; bu gibi ilişkilerin, hele kapitalizmde, insanı pazarda alınıp satılan bir mal haline getirdiği, insanı "şeyleştirdiği" hakkındaki ana tema Marx'ın tüm yapıtında hiç değişmez. Marx'ın yapıtında, etten kemikten somut insanlar bir filigran gibidir, ekonomik ilişkilerin arkasında insanları hep görürsünüz. Marksizm bilimsel bir hümanizmadır. Marx insanın mallaşmasını bilimsel olarak açıklamıştır; gene bilime dayanarak kurtuluşun nasıl olabileceğini açıklamıştır. Ekonomik ilişkiler, insanın dışında, istenç dışında bir olgudur ama son tahlilde bunlar insanlar arasında ilişkilerdir. Bundan dolayı Marx'ın gençliğinde vardığı şu yargı, "köktenci olmak nesneleri kökten ele almaktır. Oysa insan için kök, insanın kendisidir," yargısı, Marx'ın yaşamı boyunca verdiği kavgayı simgelemekte ve insanları birer piyon gibi gören kimi sosyalist devlet adamlarına yıllar önceden çektiği bir ihtar olarak dimdik ayakta durmaktadır, Kapitalizmin insan olmaktan çıkardığı somut insanı tüm olarak insanlığına kavuşturmak Marksizmin, sosyalizmin amacıdır. Bizi bu amaca işçi sınıfı ulaş-

tıracaktır. Ama bunun için işçi sınıfının elinde özel bir araca, işçilerin, köylülerin, emekçilerin gerçekten yönettikleri, sosyalist bir örgüte gerek vardır.

Bürokrasi üreten makine

Merkezci, dikeyine hiyerarşik ve kışla disiplinine bağlı bir örgütlenme biçimiyle sosyalist bir toplumu değil devletin şişindiği, bürokrasinin egemen sınıf haline geldiği, "buyuran-buyuru-lan" ilişkilerinin sürdüğü ve gerçekten düşünemeyen kişilerden oluşan bir topluma gidilir. Araçlar, amaç haline gelir. Yabancılaşmalardan kurtulmuş insanların topluluğu yerine, hızlı ekonomik büyümeyi amaçlayan bir toplum ortaya çıkar. Marx'ın düşündüğü insanlaşan toplum amaç olmaktan çıkar. Putlaştırılmış şefin buyruğunda saf tutmuş olan bürokratların egemenliğini sürdürmek için "makine" acımasız bir despotluk rejimi kurar. Emekçiler artık serbest olmayan bir pazarın mallarıdır. Gene artık-değer üretirler ve bu artık-değere gene başkaları el koyar; emekçiler ne üretimi ne politikayı denetleyebilirler; söz ve karar sahibi olmaktan gene uzaktırlar. Benimsenen burjuva örgütlenme biçimi kendi mantığı içinde en son noktaya kadar geliştirilerek asıl amaç olan sosyalist hümanizma, Marksist hümanizma unutulmuş; sosyalizm bürokratik sapma içine düşmüştür. Teori ile sosyal pratik arasındaki köprü yanlış bağlanırsa teori de pratik de bozulur. Burjuvazi için kurulmuş köprü ile sosyalizme geçilmez. Sosyalizmin köprüsünü kurmak gerekiyor.

IV. Sosyalist örgüt modeli

Sanırım sosyalist üretim biçiminin kendine özgü bir örgütlenme biçimi olması gerektiği konusunda kimsenin bir itirazı yoktur. Sosyalist üretim biçiminin, hukuksal ve siyasal üstyapılarla eklemli olarak sosyalist toplumun gereksinimlerine yanıt veren, ideolojisi ve yeni üretim ilişkileri ile uyumlu bir örgütlenme

modeli yaratacağı kuşkusuzdur. Oysa günümüzün sosyalist toplumlarında özgün bir örgütlenme biçimine rastlanmıyor. Tarihsel gelişim sırasında duraklamalar, gerilemeler, kopukluklar, kazalar oluyor. Burjuva örgüt modelinden esinlenilerek yaratılmış olan Leninist örgütlenme biçiminin sosyalizmle uyum sağlamadığını görüyoruz. Yani sosyalist toplumlardaki uygulamalara bakarak, sosyalist örgütlenmenin ne olmaması gerektiğini kesinlikle söyleyebiliriz. Beri yandan kapitalist toplumun çelişkilerinin ne olduğuna ve bunların aşılmasının doğuracağı yeni ilişkilere bakarak, daha doğrusu bilimsel bir yaklaşımla bunları önceden kavrayarak, sosyalist örgütlenmenin ana çizgilerini saptayabiliriz. Sosyalizm için mücadelenin sağlıklı biçimde sürdürülebilmesi buna bağlıdır.

[...]

Örgütlenmede izleyeceğimiz yol, sarının genel çizgide bellidir: İşçi sınıfının devrimci dinamizmini, yeni ilişkiler yaratma yeteneklerini sonuna dek harekete geçirebilecek bir örgütlenme biçimi ile emekçi yığınların egemenliği sağlanacaktır.

Bu örgütlenme modeli, sosyalist üretimin nitelik ve özelliklerine göre biçimlenecektir. (...)

Marx ve özgürlük

[...]

Marx, "insan doğasına yaraşır" olmaktan, "özgürlüğün egemenliğinden insan güçlerinin ereği kendinde olarak, gelişmesinden" söz ediyor. Gerçek özgürlüğün dışarıdan dayatılmış, zorunlu çalışmanın son bulduğu yerde başlayacağını söylüyor. Bütün bunlar "insan için kök insanın kendisidir" yargısı doğrultusunda söylenmiş sözlerdir. Üstelik bu sözler Marx'ın son büyük yapıtı *Kapital*'de yer alan sözlerdir. Marx'ın bilimsel sosyalizmin amacı olarak insanlıklarını yitirmiş insanların yeniden in-

sanlıklarına kavuşmasını gördüğünde kuşku yoktur. Bu ereğin bir hayal olmadığını, ulaşılması olanaklı bir amaç olduğunu bilimsel bir teori ile kanıtlamıştır üstelik. Kapitalist ilişkiler zincirini kırarak insanlar doğa ile toplumla diyalektik bir tüm oluşturma olanağına kavuşacaklar ve tarihsel süreç içinde evrensel varlıklarına evrenselce ulaşacaklar, tüm insan olacaklardır. Sosyalizmin geçirmekte olduğu bunalım, insancıl amacın unutulmuş, daha doğrusu ekonomik tabanın değiştirilmesi ile kendiliğinden ulaşılacak bir amaç olarak görülmesi sonucunu doğuran, bürokratik bir ekonomizm içine düşülmüş olmasından ileri gelmiştir.

[...]

Sosyalist örgüt modelinin ne olduğunu söylemezden önce, ne olmadığını söyleyelim. Bu, işçi sınıfı dışından oluşan bir öncüler örgütü olamaz. Bu kesin. Emekçi yığınlarından kopuk bir bürokrasinin doğmasına yol açan; merkezci, dikeyine hiyerarşik ve kışla disiplinli bir örgüt biçimi de olamaz. Sosyalist örgütlenme biçimi, işçi sınıfının öz dinamizmini harekete geçirecek ve işçilerin, emekçilerin yönetime ve denetime gerçekten katılmalarını, yani emekçi tabanın doğrudan egemenliğini sağlayacak, Marksist hümanizmaya hizmet eden bir nitelikte olmalıdır. Demek ki, sosyalist örgütlenme, işçi sınıfının, emekçilerin, tümünü kapsamayı amaçlayan yaygın, yatay biçimde gerçekleştirilecektir. Tüm işçi sınıfını, tüm köylüleri, emekçileri olanağınca kapsayacak yaygınlıkta bir örgütlenme uygulanacaktır ki, üreticilere, tüm üreticilere denetim ve yönetim olanakları açık bulundurulmuş olsun. Ancak bu koşulda üreticilerin yarattığı artık-değer sömürü kaynağı haline gelmez. Kuşku yoktur ki, işçiler, köylüler sosyalist toplumda da artık-değer yaratmaya devam edeceklerdir. Çünkü işçilerin, köylülerin bir işgününde ürettikleri malların değeri, kendilerine ödenen ücretler toplamından fazladır; yani işçiler, köylüler bir artık-değer üretmişlerdir. Kapi-

talist rejimde işçinin çalışması "gerekli çalışma" ve "fazladan çalışma" olarak, yani ücretle karşılanan ve ücretsiz çalışma olarak nasıl ikiye ayrılırsa, sosyalist rejimde de "kendisi için çalışma" ve "toplum için çalışma" diye ikiye ayrılır. Sosyalist rejimde emekçilerin yarattığı bu artık-değerin sömürüye konu olmaması için bunun, nerede, nasıl kullanılacağına doğrudan doğruya emekçilerin karar vermesi gerekir. Eğer kararı emekçiler adına başkaları veriyorsa bir sömürü tehlikesi beliriyor demektir.

Stalin zamanında yazılmış ekonomi kitaplarında, üretim araçlarının kamulaştırılmasından ve sömürücü sınıfların yok edilmesinden sonra sömürünün ortadan kalktığı yazılıdır. Şöyle bir mantık yürütülmektedir: "Sosyalist sistemde üretim araçları toplum malıdır, yani devletin kişiliğinde ya da kolhoz ve kooperatiflerin kişiliğinde üretim araçları çalışanlara aittir; dolayısıyla emeğin ürünleri de çalışanlara aittir. Bir plana göre yapılan sosyalist üretim çalışanların tüm toplumun maddesel ve kültürel gereksinimlerini karşılamaya yöneliktir. Sosyalist rejimde her çalışanın ulusal gelirden aldığı pay emeğinin niceliğine ve niteliğine göre saptanır. Böylece insanın insan tarafından sömürülmesi kesinlikle son bulmuştur." Tüm bu mantık çalışanların, devlet ya da kolhoz ve kooperatiflerce temsil edildikleri varsayımına dayanmaktadır. Buna bir de partiyi eklemek gerekir. Çalışanların en uyanık, en yiğit evlatlarından oluştuğu varsayılan parti ise işçiler, köylüler ve tüm emekçiler adına toplumda her işi yönetir, her şeye yön verir. Demek ki, hukuksal varsayımları bir yana iterek katı gerçeklere bakacak olursak, çalışanların ürettikleri değerlerin kullanılışı hakkında, herhangi bir karar almadıkları çırılçıplak ortaya çıkar. Onların adına, gerçekten seçmedikleri, değiştiremedikleri, denetleyemedikleri yöneticiler karar almaktadır. Bu yöneticiler, üretim araçlarının kuşkusuz mülkiyetine sahip değillerdir. Ama buyurma yetkisi tekellerindedir: Çalışma koşullarını onlar saptar; ücretleri onlar saptar; yatırım

hedeflerini, tercihleri onlar saptar. Yani yöneticiler, bir egemen sınıfın belli başlı yetkilerine sahiptirler.

Başta parti yöneticileri olmak üzere devlet, ordu, polis kadrolarını oluşturan ve genel anlamda memur statüsünde olan kişilerle teknokratlar, bilim adamları, sanatçılar ve sporcular, emekçi yığınlarınkinden çok farklı bir yaşantıya sahiptirler. Bunların gelir dilimleri işçilerin, köylülerinkiyle kıyaslanamayacak bir düzeydedir. Ayrıca bu gibiler birtakım ayrıcalıklardan da yararlanmaktadırlar: Konut bakımından, tüketim malları bakımından, boş zamanları değerlendirme bakımından emekçi yığınlarına kapalı, bir çeşit özel yaşam alanları vardır bu yüksek bürokratların. Egemen bir sınıfın belli başlı yetki ve ayrıcalıklarını tekellerinde tutan bu yüksek bürokratların politik gücü de tekellerinde bulundurmaları, bunların baskınlığını katmerli hale getirmektedir. Bir sade parti üyesinin bile sırf parti üyesi olmaktan doğan ve onu sade yurttaşlardan ayırt eden ayrıcalıkları vardır. Hele "aparatçik"lerin, yani parti memurlarının halk arasına saldıkları korkuyla karışık nüfuzlarına dayanarak açmayacaktan kapı yok gibidir. Sovyet bürokrasisinin emekçilerin ürettiği artık-değerden aslan payı aldığı ve emekçileri kolektif biçimde sömürdüğü açık bir gerçektir. Üstelik üretim araçlarını kamulaştırmış olan bu ülkelerde, demokrasinin ne biçimseli ne de sosyalistçesi vardır. Emekçiler hiçbir konuda söz ve karar sahibi olmadan parti ve devleti yöneten bürokratların buyruğu altında itaatli bir emek gücü yığını halinde çalışmaktadırlar. Marx'ın "proletarya diktatörlüğü" adını verdiği geçiş rejimi hiç kuşkusuz bu değildir.

Ekim Devrimi'nden hemen sonra, yeni devlette bürokratlaşma hastalığının ilk belirtileri görülmeye başlayınca Lenin'in derde deva olarak işçilerin, köylülerin, haklarına sahip çıkmalarını önerdiği ve bürokrasinin kökünü kazımak için işçilerin, köylülerin yönetimi ele almaları gerektiğini söylediği bilinmektedir.

Ama Lenin "işçi-köylü denetiminin yetkileri arttırılmalıdır; merkez komitesine sade işçiler ve köylüler alınmalıdır," derken bile "vasiliği" elden bırakmamakta, işçi sınıfının henüz erginliğe kavuşmadığı inancını korumaktadır. Çünkü son sözü gene Lenin ve arkadaşları söyleyeceklerdir. Nitekim Lenin, *Komünizmin Çocukluk Hastalığı*'nda, her konuda son sözü söyleyen 19 kişilik merkez komitesinin tam bir oligarşi oluşturduğunu yazacak ve Rusya Sendikaları Merkez Konseyi'nde yığınların yönetime katılmasını savunan Lozovski'ye karşı yaptığı konuşmada,

> İşçi sınıfının egemenliği anayasadadır, mülkiyet rejimindedir ve işleri bizim yürütmemizdedir; ama yönetim o başka bir iştir, bilgi isteyen, beceri isteyen bir iştir. Burjuvazi bunu pek iyi kavramıştı, ama biz hâlâ bunu kavrayamadık (...) Üçüncü uslamlama: Yeterlik. Yeterlik olmadan, derin bilgi olmadan, idare bilgisi olmadan, yönetim yapılabileceğine inanıyor musunuz? Bu gülünç olur! (...) Yönetmek için işini bilmek ve çok iyi bir yönetici olmak gerekir. Bunun için kolektif yönetimin gerekli olduğunu nereden çıkarıyorsunuz. Tam tersine: Tecrübeli kişilerimiz az olduğu için kolektif yönetim kabul edilemez,[1]

diyecektir. Bir başka konuşmasında da Lenin şunları söyleyecektir:

> Her işçi devleti yönetebilir mi? Pratik insanlar bunun bir masal olduğunu, sendikalar içinde örgütlü milyonlarca işçimizin, az önce sözünü ettiğimiz dönemi geçirdiklerini, yani sendikaların komünizmin ve yönetimin okulu olduğunu bilmektedirler. (...) Yönetime kaç işçi katılmıştır? Tüm Rusya'da birkaç bin, o kadar. Eğer sendikaların adaylarını parti yerine kendilerinin göstereceğini ve kendi kendilerini yöneteceklerini kabul edersek, belki bu pek demokratça bir gidiş olur ve bize oy da kazandırabilir, ama uzun zaman için değil. Proletarya diktatörlüğünün sonu olur.[2]

---

[1] Lenin, *La Malaide...*, s. 26.

[2] Lenin, *Œuvres*, c. 36, s. 536-537.

Sosyalist örgütlenmenin anahtarı

Bilimi, bilgiyi küçümsemek, uzmanlığın değerini yadsımak bizden uzaktır. Elbet 1920'lerin Rusya'sında işçiler pek çok şeyi bilmiyorlardı. Ama Lenin'in olayı bu biçimde ele alması, işçi sınıfının, devrimin öznesi olduğu gerçeğinin, onun öz devinimini ihmal ettiğini, en azından bu sorunlara işçi sınıfının içinden yaklaşılınadığını ortaya koymaktadır. Lenin'in olayı böyle değerlendirmesi işçi sınıfına dışarıdan, biraz da nesnel gerçekçilik adına, onu küçümseyen bir "yabancı" yaklaşımdır.

Yönetimin emekçilerin eline geçmesi halinde *yönetimde* bilgiye, uzmanlığa, yeterliğe yer kalmayacağı hakkındaki iddia doğru değildir. Çünkü yönetimi ele alan işçiler, köylüler taslak ve tasarıları, teknik işleri gene uzmanlara yaptıracaklardır; ancak son *sözü kendileri* söyleyecek, politik değerlendirmeyi kendileri yapacak, kararı kendileri verecektir. İşçi sınıfının baskın, egemen sınıf haline gelmesi, yönetimi işçilerin, köylülerin doğrudan doğruya ele almaları, son *sözü onların* söylemeleri kararları onların verip uygulamaları demektir.

Lenin'in yukarıdaki satırlarda bu konuda örnek alınmasını istediği burjuvazi de zaten başka türlü davranmıyor: Uzmanlara hazırlattığı taslak ve tasarılar hakkında politik tercihlerini kullanıyor ve karar alıp uygulatıyor.

İşçiler, köylüler yönetimi ele almazlarsa, politik kararları kendileri vermezlerse işçi sınıfı diktatörlüğü bir aldatmaca olmaktan nasıl kurtulabilir? Marx, *Manifesto*'da "işçilerin ilk devrimci hareketi, demokrasiyi fethetmek olacaktır," der. İşçiler, köylüler kendi partilerinde yönetimi ellerinde bulundurularsa, muhalefet yıllarından itibaren devlet yönetimine adım atmış olurlar. Ama işçileri, köylüleri sistemli olarak yönetimden uzak tutan Leninist parti modelinde buna olanak yoktur.

Stalinizm: Leninist örgütlenmenin son aşaması...

[...]

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra komünist partilerinin, yani Leninist örgütlenme modelini benimsemiş partilerin birçok ülkede iktidarı ele geçirmiş olması Marksizm-Leninizm etiketi altında yeni dogmaların ortaya sürülmesine olanak hazırlamıştır. Örneğin çıkarları Sovyetler Birliği ile çatışan Çin, eski dogmanın karşısına yeni bir dogma çıkarmıştır. Emekçi yığınlarından kopuk ve tüm yetkileri tekelinde toplayan bürokrasiler, sosyal yapılarının gereği olarak şematizme, dogmatizme sarılırlar. Dogmalar tartışılmaz. Bürokraside tartışılmayan, yani gerçek bilimle bir ilişkisi olmayan, tamamlanmış, noktalanmış, yani dogma haline getirilmiş bir bilgi türünü savunur. Merkezciliğin, son kertede kişi diktatörlüğüne yol açması gibi, bilimle politikanın iç içe kullanıldığı ve proletarya diktatoryasının temsilcileri sıfatıyla sınırsız yetkileri tekellerinde toplamış ama gerçekte proletarya ile ilişkisi kalmamış bürokratlaşmış kişi ya da kişilerin egemen olduğu bir ortamda diktatörün buyruklarına bilim kılıfı geçirilmesi ve böylece bilimin politikanın buyruğu altına girmesi bilimin bilimliğini yitirmesi kaçınılmaz olur. Denilebilir ki, soldaki düşman kamplara ayrılış Leninist örgütlenme biçiminin bir başka zehirli ürünüdür. Sosyalizme giden yolların çeşitliliği ağır basınca iktidardaki komünist partilerin yöneticileri doğal olan görüş ayrılıklarına ve kendi uluslarının çıkarlarına üstünlük kazandırmak için Marksizm-Leninizme yalnız kendilerinin sadakatle bağlı olduklarını ileri sürmüşler ve karşılarındakileri ihanetle, revizyonizmle suçlamışlardır. Böylece merkezci örgütlenme biçimi, komünist partiler arasındaki ilişkilerde Sovyetler Birligi'nin ağırlığı zayıfladıkça Marksizm-Leninizm adı verilen

Stalinci şematik öğretinin, yerel uzantıları olarak yeni yeni dogmaların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Leninist örgütlenme biçimine karşı savaş açmanın zamanı çoktan gelmiştir. Bunun zor bir savaş olduğu kuşkusuzdur. Kişisel çıkarlarını bu tür örgütlenmeye bağlamış olanlar "Leninist makine"yi her çareye başvurarak savunacaklardır. Ama bu makine ile sosyalizmin kurulamayacağı kesin olarak ortaya çıkmıştır. Sosyalizm işçilerin, köylülerin ve giderek tüm insanların kurtuluşunu; "insanın evrensel varlığını, evrenselce, yani tüm olarak bulmasını" amaçlayan ve yolu kapitalizmin iç çelişkileri tarafından hazırlanan bir sürekli devrim hareketidir. Sosyalist devrimin bir azınlığın, profesyonel devrimcilerin işi olduğu iddiasını çürütecek pek çok kanıt vardır elimizde. Devrim, işçi sınıfının, tüm emekçi yığınlarının işidir. "Proletaryanın hareketi," der Marx, "koskoca çoğunluğun koskoca çoğunluk çıkarları için kendiliğinden hareketidir." Proletarya, devrimci hareketini kimsenin vasiliği altında olmadan sürdürecek örgüt modeline kavuşmalıdır. Marx, şunları da söylüyor: "(...) işçi devriminin ilk girişimi proletaryayı egemen sınıf haline getirmek ve demokrasiyi ele geçirmek olacaktı."[3] Kendiliğinden hareket eden ve ilk amacı egemenliğini ilan edip demokrasiyi ele geçirmek olan işçi sınıfı merkezci bir örgüt tarafından ele geçirilmiş ve böylece proletaryanın hareketi lokomotifin arkasındaki vagonların hareketi gibi bağımlı bir harekete dönüştürülmüştür. Bunun sonucunda proletarya ne gerçekten egemen sınıf haline gelmiş ne de demokrasiyi ele geçirmiştir.

Hatası ve sevabı ile tarihe gömmek

Kısaca değinmek istediğim, örgütlenme biçimine bağlı önemli sapmalara sıra geldi. Lenin partisini işçi sınıfının merkezci bir örgütü olarak değil işçi sınıfı adına hareket eden profesyonel

[3] Marx, *Le Manifeste communiste*, s. 39.

devrimcilerin merkezci örgütü olarak kurdu. Böylece sınıf olarak işçiler ve köylü yığını, ilkede ve fiilen partinin dışında bırakıldı. Parti öncülerden kurulu bir "öncü" partiydi. Lenin yeni partinin bu karakterde bir kuruluş olduğunu işin başlangıcında açıkça belirtir. *Ne Yapmalı?*'da siyasal örgütün mesleği devrim yapmak olan kişilerden oluşacağını; bunlar arasında işçi-aydın ayrımı kesinlikle gözetilmeyeceğini; bu örgütün yaygın değil ama son derece gizli olacağını yazar.[4] Lenin, *Bir Adım İleri iki Adım Geri*'de ise şöyle yazar: "İşçi sınıfının öncüsü olan partinin tüm sınıfla karıştırılmasına gerçekten izin verilmez."[5] 1903'lerde, işçi-aydın ayrımı yapılmayacağını ilan etmek ve profesyonel devrimcilerin sosyalist teoriyi bilen ve denenmiş, güvenilir kişilerden oluşacağını söylemek fiilen sadece aydınlardan oluşan bir öncü kadroyu önermekten başka bir anlam taşımazdı. Nitekim öyle oldu. 1917'de iktidarı alan Bolşevik Partisi Merkez Komitesi'nde yanlış anımsamıyorsam, sadece bir tek işçi vardı. O da profesyonel devrimci olduğundan artık işçi olmaktan çıkmıştı.

Büyük çoğunluğu işçilerden oluşmayan, aralarına aldıkları işçileri de kendilerine benzeten bu küçük burjuva kökenli "kalımlı" yöneticilerin bürokratlaşması ve giderek emekçi yığınlarından büsbütün kopması kaçınılmazdı. Merkezcilik, dikeyine hiyerarşi, tepeden inme disiplin, üstelik işçi sınıfının öncüleri olduklarına dair gizemli (*mystique*) inanç, bu bayların bir oligarşi meydana getirmeleri sonucunu doğurmuştur. (...)

Bu, kuşkusuz bir diktatörlüktü. Ama kesinlikle işçi sınıfının diktatörlüğü değildi. İşçileri, emekçi yığınlarını ilke olarak ve fiilen dışlamış olan partinin diktatörlüğü idi. Yani merkez komitesinin, daha doğrusu politbüronun diktatörlüğü idi. Sonraları Stalin'in diktatörlüğüne dönüştü. Proletarya diktatörlüğünü o

---

[4] Lenin, *Que Faire?*, s. 113.

[5] Lenin, *Œuveres*, c. 7, s. 271.

temsil etti: Tanrılaştırılmış Stalin, kanlı diktatör Stalin... Bugün onun koltuğunda Brejnev yoldaş oturuyor. Belki daha az kanlı bir iktidar. Ama siyasal polisi, itaatli adalet çarkı, çalışma kampları, zindanları, darağaçları, düzmece seçimleriyle makine aynı makine; egemen olan gene bürokrasi. Ve hiçbir konuda söz hakkı olmayan, edilgen hale getirilmiş yığınlar... İşte devrimden 63 yıl sonra Leninist Parti modelinin yarattığı sosyalist rejim...

Sanıyorum ki, Leninist örgütlenme biçiminin yol açtığı sapmaların en kötüsü işçi sınıfını ve tüm emekçi yığınları edilgen hale getirmiş olmasıdır. İşçiler, köylüler sistemli biçimde yönetimden uzak tutulmuşlardır. Bu, onları politikadışı (*apolitique*), konformist bir yığın haline sokmuştur. Ancak yoğun bir propaganda, onları aynı zamanda emekçi yığınlar olarak egemen olduklarına inandırmıştır. İşçiler, köylüler gerçekte hiçbir konuda söz ve karar sahibi olmadıkları halde egemen olduklarını sanmaktadırlar. Ama gene de rejimin dehşetini iliklerine kadar duymaktadırlar. İrdelenmesi gereken ilginç bir sosyo-psikolojik olgu. Ayrıca Sovyet emekçileri kapalı bir dünya da yaşadıklarından ve yoğun bir propaganda yıllardır onlara İngiliz, Fransız, Amerikan işçileri cehennem hayatı yaşarlarken kendilerinin sosyalist bir ülkenin nimetlerinden yararlanmak mutluluğuna eriştiklerini durmadan yinelediğinden, Çarlık zamanına göre daha iyi yaşadıkları da gerçek olduğundan, dünyayı ters bir optikle değerlendirmektedirler. Sosyalizmin amacının özgürlük olduğunu, bunun ilk koşulunun da Marx'ın belirttiği gibi emekçilerin ortak üreticiler olarak doğa ile ilişkilerini akla ve insan doğasına uygun biçimde düzenlemeleri ve çalışma saatlerini azaltmaları olduğunu büsbütün unutmuş görünüyorlar. Sosyalist toplumlarda, Leninist örgüt modelinin başlıca saptırma etmenleri arasında yer alması sosyalizmin itici, gerçekleştirici ve yaratıcı biricik gücünü saf dışı bırakmıştır.

[...]

Stalin dönemi, genel anlamda ekonomizme ağırlık veren bir dönem oldu. Hızla sanayileşmek, her alanda üretimi arttırmak başlıca amaç oldu. Sovyet vatandaşına "emek kahramanı" olmak ideal olarak önerilirken, bir yandan da işçi ve köylü itaatli bir emek gücü yığını haline getirildi. Propaganda, polis yöntemleri ve merkezci yönetim bu sonucu almakta güçlük çekmedi. Ne var ki, silah geri tepti. İşçi sınıfının şevkli ve gönüllü çabası olmadan, yani yaratıcı öz devinimi devreden çıkartılarak sosyalizmin kurulması, sosyalizmin moral değerlerinin çiçeklenmesi olanaksızdır. Stalin zamanında işçiler, köylüler bir araç gözüyle görülmüş, sosyalizmin yukarıdan aşağı, Stalin'in buyruklarıyla kurulabileceğine inanılmıştır.

Leninist örgütlenmenin bir başka kaçınılmaz sonucu da düşüncenin, bilim ve sanat yaşamının partinin, yani Stalin'in tekeline geçmesidir. Parti her alanda öncülük yapacak; işçi sınıfını, emekçi yığınlarını bilimin ışığında yönetecek, önce sosyalizmi sonra komünizmi kuracaktı. Parti, kurmaylar heyeti aynı zamanda öncü bölüğü idi. Lenin buna defalarca yinelemişti. Her konuda merkez komitesi karar vermekteydi. Partinin kararı olmadan hiçbir iş görülemezdi. Stalin zamanında ise tüm yetkiler genel sekreterin tekeline geçmişti. Politika, ekonomi, endüstri, tarım, ticaret, her şey onun iki dudağı arasından çıkacak buyruklara bağlıydı. Stalin, partiyle özdeşleşmişti. Partinin öncülük görevini fiilen Stalin yapmakta idi. Teoride bu öncülük bilimin, yani Marksizmin, bilimsel sosyalizmin işçi sınıfına ışık tutması anlamındaydı. Ama merkezci, dikeyine hiyerarşik, tepeden inme disiplinli bir partinin egemen olduğu bir toplumda bilimi söyleme ve yorumlama işi düşünürlere, bilginlere bırakılamazdı. Bırakılırsa parti öncü olmaktan çıkardı. Şu halde parti; düşünceyi, Marksizmi, bilimi de tekelinde bulunduracaktı. Stalin döneminde bu tekel de gerçekleştirilmiş, Stalin "şeyhül ulema" (*coryphee de la science*) ilan edilmiştir. G. Cogniot, Stalin'in 70. yaş günü dolayısıyla *La Pensee*'de yayımlanan yazısına, "Kafa emek-

çileri ona gösterilen saygı ve bağlılıkta kol emekçileri ile birleşirler: Stalin'in şahsında, bilimsel deharın en mükemmel örneğini hayranlıkla selamlarlar," tümcesiyle başlar ve Stalin'in bilimi, onun yöntem ve ruhunu yığınların ve devlet yaşamının mihveri haline getirdiğini yazar. Özellikle Stalin'in *Diyalektik Maddecilik ve Tarihsel Maddecilik* adlı, 38 sayfadan ibaret incelemesinin çağımız felsefesi içinde müstesna bir değer taşıdığına dikkati çekerek onun bilimsel düşünceye, bilimsel sorumluluğa, toplum bilimine katkılarını anlatmaya çalışır ve yazısını Stalin'in ulusların bağımsızlığının en büyük savunucusu olduğunu ileri sürerek tamamlar.[6] Cogniot, o yılların Stalin'e aynı sıfatları yakıştıran, ona bilginler bilgini gözüyle bakan komünist düşünürlerden biridir. Sosyalizme gönül vermiş herkes o yıllarda Cogniot gibi düşünür, *Diyalektik Maddecilik ve Tarihsel Maddecilik* adlı kitapçığın Marksizmi bir varlıkbilim (*ontologie*), haline getirdiğini göremezdi. Hele Stalin'in cinayetlerinden, onun çevresinde olanlardan başka, hele Batı'da sarının kimsenin haberi yoktu.

Marx'tan sonra dünya işçi hareketi içinde az çok önemli rol oynamış olanlar Marx'ın öğretisini kendilerine göre yorumlamışlardı. Tüm bu yorumculara karşı Lenin yalnız kendi yorumunun Marx'ın öğretisine uygun olduğunu ileri sürmüş, ötekilerin Marksizmi yolundan saptırdıklarını ileri sürmüştür. Ama gene de parti içinde olsun parti dışında olsun farklı görüşler ileri sürme ve tartışma olanağı Lenin'in şimşeklerini üzerine çekmek, ilkellik, ekonomicilik, kendiliğindencilik, reformculuk gibi suçlamalara hedef olmak pahasına da olsa vardı. Bilindiği gibi, Ekim Devrimi'nden sonra kısa bir süre Bolşevik Partisi dışındaki sol partiler varlıklarını sürdürmüşlerdir. Partinin 10. Kongresi'nde ise "fraksiyon"ların yasaklanmasından sonra, hele Stalin'in yönetimi tekeline almasından sonra, düşünce özgürlüğü tamamıyla ortadan kalkmıştır. Marksist düşünce sistemi içinde

[6] *La Pensée*, no. 27, 1949, s. 3-13.

bile resmi görüşe, yani Stalin'in görüşüne ters düşen görüşler ileri sürebilmek olanağı artık kalmamıştır. Düşünce alanı, başta Marksizm, bilim, sanat, edebiyat, tüm ideolojiler partinin yani Stalin'in tekeline geçmiştir.

Bilime dayalı öncülük iddiasında olan, merkezci bir politik rejimde bu noktaya gelinmesi doğaldır. İşçi sınıfının öncüsü olduğunu, bu öncülüğü bilimsel sosyalizm adına yaptığını ileri süren merkezci, tepeden inmeci, kışla disiplinli bir partinin ve bu partinin başında bulunanların dışarıdan gazel okunmasına izin vermeleri olanaksızdır. Düşünülebilir mi ki, "öncü partinin", "öncü lideri" Stalin baba, Marksizme dayanarak bir durum değerlendirmesi yapacak, örneğin Hitler'le Polonya'yı bölüşmeye karar verecek ama bir başkası gene Marksizme dayanarak buna karşı çıkacak?... Öncülük, merkezcilik ilkelerinden hareket edilince buna kesinlikle olanak yoktur. Leninist örgütlenmenin mantığını sonuna kadar götüren Stalin, Marksizmde "içtihat" kapılarını sımsıkı kapamıştır. Marksizm açısından neyin doğru, neyin yanlış olduğunu artık otuz yıl Stalin söyleyecektir: Marksizmin bir dogma olmadığını, boyuna geliştiğini, bu gelişmenin sosyal pratiğin ölçütüne vurularak belirlendiğini tekrarlayarak ama gerçekte Marksizmi bir çeşit varlıkbilim (*ontologie*) haline dönüştürerek.

Lenin, biricik doğru Marksizmi kendisinin dile getirdiği inancındaydı. Stalin de, Lenin'i en doğru kendisinin yorumladığına inanmaktaydı. Böylece Marksizm-Leninizmi yarattı. Bu, daha sonra: "Marx'ın, Engels'in, Lenin'in, Stalin'in yanılmaz doktrini" olarak savunulmaya başlanmıştır; bilimde yanılmaz doktrin olamayacağı unutularak...

Marx, *Katkı*'nın önsözünde vardığı sonuçların (tarih tezinin), ilerdeki irdelemeler için yol gösteren bir ipucu olduğunu yazar. Engels de, "bizim tarih görüşümüz irdeleme için bir yönerge, bir direktiftir sadece; Hegelvari yapılar kurmaya yarayan bir levye

değildir,"[7] der. Oysa Stalin, Marksizmi Hegel'inki gibi bitmiş, tamamlanmış bir metafizik sisteme, noktalanmış ve tüm soruları yanıtlayan, hazır bir reçeteye dönüştürmüştür; hem de Marx'ın *Katkı*'daki önsözüne göndermeler yaparak, Engels'ten, Lenin'den alıntılar yaparak.

[...]

Marx'ta bilim düşüncesi tüm araştırmalara, irdelemelere yön verir. Bilimsel varsayımlar ancak deneylerce doğrulandıklarında geçerlik kazanır. Marx ve Engels çalışmalarında bu kurula daima bağlı kalmışlardır. Gerçeklerin doğrulamadığı teoriler terk edilir. Bundan dolayıdır ki Marx, özellikle kapitalist toplumu inceleyerek bulguladığı "üretim ilişkilerinin, üretim güçleri ile uyumlu olma gereği" hakkındaki tarih tezini bir ipucu, yeni araştırmalara ışık tutabilecek bir yönerge olarak nitelemiştir. Şu anlamda ki, gelişen üretim güçlerinin, üretim ilişkileri ile çelişkisi bu ilişkilerin gelişen üretim güçleri ile yeniden uyumlu hale getirilmesini gerekli kılar. Bu da bir devrim döneminin başladığına işarettir. Böylece daha ileri bir toplum düzenine geçilmesi olanaklı olur. Bu anlamda bu tez, tarihsel gelişimin en genel yasası olarak nitelenir. Marx bu tezin ışığında, "geniş çizgilerle, sosyal, ekonomik kuruluşların Asya üretim tarzı, antik, feodal ve burjuva üretim tarzları diye adlandırılan aşamalardan geçtiğini söyleyebiliriz," der. "Geniş çizgilerle" diyen Marx, kesin sonuçlara yeni tarihsel araştırmalarla ulaşılacağına dikkati çekmek istemiştir, insanlık tarihinin yukarıda sıralanan aşamaları genel çizgi halindedir. Her aşamanın, çeşitli toplumlarda ve çeşitli zamanlarda, somut olarak irdelenmesi gerekir. Tarih araştırmaları daha başka kuruluş aşamaları bulunduğunu ortaya çıkarabilir. Bu yasayı şematik bir hazır reçeteye dönüştürmek ve tarihsel gelişimin her yerde, her zaman, aynı aşama kalıpları içi-

[7] Marx-Engels, *Correspondence*, Engels'ten C. Schmidt'e, Ed. du Progrès, Moskova 1971, s. 449.

ne döküldüğünü ileri sürmek doğru olmaz. Marx'ın ve Engels'in defalarca belirttikleri gibi, toplumların tarihinde bir durumun yinelenmesi istisnadır. Çünkü durumlar hiçbir zaman aynı koşullarda yinelenmez. Marx, Batı Avrupa'da kapitalizmin doğuşu hakkındaki "taslağının", içinde bulunduktan tarihsel koşullar ne olursa olsun, tüm halklara kaçınılmaz olarak dayatılan bir tarih-felsefe teorisi haline dönüştürülmek istenmesine şiddetle karşı çıkmıştır. Marx teorisini somut durumların, somut analizine dayandırdığı için bilimsel bir yapıt ortaya koymuştur. Üstelik teorisini yukarıdaki alıntıların ortaya koyduğu gibi yeni bulgulara açık tutmuştur. Marx'ın tarih tezleri, tarihsel gelişmenin içine girmesi zorunlu olan, önceden belirlenmiş bir kalıp değildir. Koşullar toplumdan topluma ve zamana göre değişik olduğundan toplumların gelişimi de özgül olur. Ne ki, bu gelişim gene de zorunludur. Ama bu zorunluluk genel şemalara göre değil her bir toplumun özgül somut koşullarına göre saptanır.

Oysa Stalin'in *Maddeci Diyalektik ve Tarihsel Maddecilik* adlı kitabında Marx'ın teorisi bitmiş, tamamlanmış bir sentez olarak karşımıza çıkar. Gerçeklerden öğreneceği yeni hiçbir şey yoktur Marksizmin Stalinci yorumunun. "Temel yasalar" denen şeyler gerçekten tanımlardan ibarettir. Her birinin somut gerçeklerin ölçütünde doğrulanması gerekir bunların. Oysa Stalinci Marksizmde gerçeklerin, teorinin ölçütünde doğrulanması beklenir. Elbet Stalin dogmacılığa şiddetle karşı çıkmayı, somut durum analizlerinden söz etmeyi ihmal etmez. Ama bunlar Marksist düşüncenin kâğıt üstünde kalan cilveleridir.

Böylece Stalin, yorumunun Marksizmden sapmadığını kanıtlamak ister. Ne var ki, şemalara ters düşen olaylar, "arta kalan yaşantı" (*survivance*) etiketi ile devre dışı bırakılır.

Stalinci şematik Marksizm, Sovyet modelinin evrensel geçiş biçimi olarak öteki toplumlara dayatılmasında da kullanılmıştır. Leninist parti modeli, devrim stratejisi, işçi-köylü Sovyetleri bir

zamanlar sosyalizme geçişin zorunlu, biricik yolu olarak görülmüştür.

[...]

Nereden bakılırsa bakılsın Leninist örgütlenme modelinin artık tarihin yaprakları arasına gömülmesi zamanın çoktan geldiği anlaşılmaktadır. Yüzyılımızın başlarından beri dünya işçi hareketinin, kendi içinde karşılaştığı belli başlı engellerin, sapmaların son çözümde sosyalizme ters düşen bu örgütlenme biçiminden kaynaklandığı olayların ortaya koyduğu bir gerçektir.

[...]

Sosyalizmin örgütlenme sorununa yanıt ararken, emekçilerin söz ve karar sahibi olmalarına olanak veren örgüt modelinin bürokrasiyi ve militarizmi önleyici nitelikte olması gerektiğini de unutmayacağız.

Yeniden Marx'tan hareket etmek

Sosyalizmi bunalımdan kurtarmak için Marx'ın bilimsel teorisine dönmek, onun gerçek karşısındaki bilimsel tavrını takınmak zorundayız. Marx'ın teorisi her soruya yanıt veren bir felsefe sistemi değildir. Marx'ın tarih teorisi, sosyal gelişmenin genel eylemi hakkında bilgi vermektedir. Bunlar yeni irdelemeler *için bir* yönerge niteliğindedir. Marx'a göre, saptadığı tarih aşamaları gelişmenin en genel *çizgisini* göstermektedir. Ve Asya tipi üretim tarzı bir yana bırakılırsa kölelik, feodalite, kapitalizm Batı Avrupa toplumlarının geçirdiği aşamalardır. Her toplumu somut koşulları içinde ele almak gerektir. Alelacele varılmış genellemelerden kesinlikle kaçınılmalıdır. Marksizm bir "hazır reçete" gözüyle görülemez. Her bilim dalı gibi hem tartışmaya hem yeni bulgulara açıktır. Oysa Sovyetler Birliği'nde Marksizm tüm sorunlara çözümleri reçete halinde sunan bir çeşit ontolojiye dö-

nüştürülmüştür. Daha açıkçası, Sovyetler Birliğinin yolunda yürünmesini, onun model alınmasını öneren bir politik ideoloji, bir çeşit siyasal *İncil* olmuştur Marksizm: Bilim edasıyla konuşan, yargılara varan, tarumlar yapan bir siyasal *İncil*...

[...]

SSCB Komünist Partisi 20. Kongresi'nden sonra, yani Stalin'in sosyalist yasallığı çiğnediği ve önemli hatalar işlediği parti genel sekreteri Kruşçev tarafından açıklandıktan sonra her şeyin sanıldığı gibi toz pembe olmadığı anlaşılmış, sorunların Marksizm ışığında yeniden ele alınması gereğini duyanların sayısı hızla artmaya başlamıştır. Derken Macaristan olayları, Doğu Berlin olayları ve Polonya gerginliğiyle, genel sekreterin açıklamalarına karşın, Stalinizmin rafa kaldırılmadığı, sistemin devam ettiği kaygıları baş göstermiştir. Aradan on yıldan fazla bir zaman geçtikten sonra bu kez Çekoslovakya olayı patlak vermiştir. Bu zincirleme olaylar, Sovyetler Birliği'ndeki, halk demokrasilerindeki sosyalizmin emekçi halk yığınlarının umutla baş koyduğu sosyalizmden çok farklı rejimler olduğunu ortaya koymuştur.

[...]

Beri yandan başta İtalya Komünist Partisi olmak üzere, Batı'nın sanayileşmiş ülkelerinin komünist partileri kendi ülkelerinin gösterdiği özelliklere gerçekten öncelik tanıyarak ve 1917 deneyinin Batı ülkeleri için bir geçerliği olmadığını, Sovyetler Birliği'nden bağımsız bir politika izleyeceklerini de açıklayarak sosyalizmi çoğulcu demokrasi içinde gerçekleştireceklerini ileri sürüyorlar, bu yolda adımlar atıyorlar. İtalyan komünistleri işi burjuvazi ile "tarihsel uzlaşma" denemelerine kadar götürüyor.

Avrupa komünizminin çıkmazı

Ne var ki, bu partilerden hiçbiri Leninist örgütlenme modelini suçlu sandalyesine henüz oturtmamıştır. Yeni bir örgütlenme modeli olmadan sosyalizmin ne 1917 Devrimi yoluyla ne çoğulcu demokrasinin kurallarına saygılı olarak kurulamayacağını henüz hiçbiri kavramış görünmüyor. Sosyalizmin gerçekleşmesi ister silahlı, ister silahsız ancak ve ancak emekçi yığınlarının devrim hareketini ele almaları ve doğrudan doğruya kendilerinin yönetmelerine bağlıdır. Bu da yeni bir örgütlenme modelini zorunlu kılmaktadır.

[...]

İşçi sınıfının öz devinimi

Sosyalist örgütlenme biçimi, yatay bir örgütlenme biçimi olmak gerekir. Piramit biçiminde olan burjuva örgüt modelinin tam tersi yani. Burjuva modelinde tüm yetkiler piramidin tepesini oluşturan merkezde toplanmıştır. Sosyalist örgütlerde ise tüm yetkiler emekçilerden oluşan tabanın tekelinde toplanmalıdır. Sosyalist örgüt modeli iç içe daireler biçiminde düşünülebilir. Dış daire işçilerden, köylülerden, emekçilerden oluşur. Kamu gücünün kaynağı burasıdır. Özyönetim buradan başlar. Kararlar burada alınır. Emekçilerin kendi aralarından seçtikleri yöneticiler öteki daireleri meydana getirirler: İller dairesi, bölgeler dairesi ve merkez dairesi... Bunlar, emekçilerin aldığı kararları illerde ve bölgelerde *düzen*leştirerek örgüt merkezine iletirler. Merkez yöneticileri, çoğunluğun kararını örgüt adına uygularlar, uygulatırlar. Elbet il, bölge ve merkez yöneticilerinin de karar almaya yetkileri olacaktır. Yönetimle doğrudan doğruya görevli olan kişilerin gerekli kararları almaları zorunludur. Ne var ki, tabandaki emekçiler belirli bir süre içinde yöneticilerin aldığı kararları veto etmek hakkına sahip olacaklardır. Böylece işçilerin, köylülerin kamu gücünün ve tüm yetkilerin kaynağı olduk-

ları hakkındaki ilke bir hukuksal varsayım olmaktan çıkacak gerçek bir yetki haline dönüşecektir.

Yöneticilerin emekçi taban tarafından seçilmesi ilkesinin yanı sıra bunların üst üste seçilememeleri; taban tarafından sürekli denetlenmeleri; gerektiğinde sürelerini doldurmadan görevden alınmalarını da sosyalist örgütlenmenin ilkeleri arasında saymak gerekir. "Kalımlı" yöneticilik sosyalizme ters düşmektedir. Bürokratlaşmalarını önlemek için yöneticilerin geçici olarak görev yapmaları şarttır. Ayrıca emekçi halktan kopmamaları için bunların asıl mesleklerine dönmeleri sosyal ilişkilerin sosyalistçe gelişmesine hizmet eder. Tepeden inme kışla disiplini de sosyalizmle bağdaşmaz. Sosyalist disiplin akla, sorumluluk duygusuna dayanır.

[...]

Görüldüğü gibi, Leninist örgüt modelinin sosyalist örgütlenme biçimi ile bir ilişkisi yoktur. Sosyalist örgütlenmenin amacı işçi sınıfının, emekçi yığınlarının aşağıdan yukarı devrimci hareketini sosyalist ilkelerle uyumlu biçimde yola sokmaktır. İşçi sınıfı politik bilincini de, öncülerini de savaşımı ile kendi yaratır. Leninist parti modeli ise bir bakıma işçi sınıfına duyulan güvensizliğin örgüt biçimidir: Dışarıdan dayatılan öncüler; dışarıdan getirilen "bilinç"; işçi sınıfı adına devrimi hazırlayacak, yaptıracak ve yönetecek bir dış kurmaylar heyeti ve aynı zamanda bir öncü müfreze... Ama işçi sınıfını vagon gibi sürükleyerek gerçek anlamda devrim yapılmadığını 60 yıldır tarih sahnelemektedir. Lokomotif rolündekiler çektikleri vagonlardan boyuna koparak ve de vagonların artan devinimsizliğin-den adeta memnun, cennete köprü kuracak rejimin yozlaşmasına kayıtsız, emekçi yığınlarının gene buyruk altında ezilmesini komünizme geçişin kaçınılmaz koşulu olarak göstermeye çalışıyorlar.

Sanıyorum ki, merkezci, dikeyine hiyerarşik, tepeden inme disiplinli örgütlenme biçiminin zehirli ürünlerinden biri, belki de en zehirlisi, emekçi yığınlarını ve başta bunların doğal öncüsü olan işçi sınıfını edilgen hale getirmiş, devrimciliğini yitirmiş, konformist bir emek gücü yığını durumuna düşürmüş olmasıdır. İşçiler, köylüler hiçbir konuda söz ve karar sahibi olmadan buyruk altında yaşamayı kabullenmekte; sosyalist düzenin, sosyalist demokrasinin bu biçim bir yaşayış olduğunu inandırılmaktadırlar. Yığınların dış dünya ile ilişkisi bulunmaması ve yıllardır gerçekleri ters yansıtan yoğun bir propagandanın tutsağı olmaları işçileri, köylüleri, devrimin tamamlandığına ve Sovyetler Birliği'nin örnek ülke, dünya işçilerinin özlemini duydukları bir ülke olduğuna inandırmıştır. Dışarıdan dayatılan bilinç, gerçek sosyalist bilinci öldürmüştür.

[...]

Sosyalizm artık Stalin'in buyruklarını doğrulamaya yarayan bir siyasal ideolojiye dönüştürülmüştü. Marx'ın teorisini ve Lenin'i dilediği gibi yorumlayan Stalin, icraatının bilime uygunluğunu kanıtlama olanağını buluyordu. Marx'ın bilimsel öğretisi 38 sayfalık bir kitapçıkta, her derde deva bir "hazır reçete" haline getirilmişti. *Maddeci Diyalektik ve Tarihsel Maddecilik* adını taşıyan bu kitapçıkla Stalin tüm komünistleri düşünme, irdeleme, eleştirme zahmetinden kurtarıyor; hem de onları ayrıntı ideolojik kalıp içine alarak vereceği her işarete körü körüne itaat eden bir ordunun erleri durumuna indirgemiş oluyordu.

Her bilim teorisi gibi gerçeklerin ölçütünde yenilenmeye açık olan Marksizmin bir çeşit varlıkbilime dönüştürülmesinde çeşitli etmenler rol oynamıştır. Marx ve Engels öldükten sonra Marksizm politikacıların eline geçti. Marx ve Engels gibi öncelikle bilim adamı olan devrimciler kalmadı. Yeni irdelemelerde bulunmak gereği duyulmuyor, Marx'ın öğretisi devrim için gereken bilgileri tümüyle açıklayan bir doktrin gözüyle görülü-

yordu. Herkes Marx'a başvuruyor, Marx'tan alıntılarla görüşünün doğruluğunu kanıtlamaya kalkıyordu. Bu yolun Marx tarafından defalarca mahkûm edilmiş olduğu unutulmuştu. Yeni durumlarla karşılaşıldıkça Marx yorumlanıyordu. Tabii herkes kendine göre bir yorum getiriyordu. Herkes Marx'a dayanıyordu: Kautsky, Marx'a dayanıyordu; Plehanov, Marx'a dayanıyordu; Luxemburg, Marx'a dayanıyordu; Lenin, Marx'a dayanıyordu; Martov, Marx'a dayanıyordu; Troçki de Marx'a dayanıyordu... Böylece Marx, Marx'a karşı çıkarılıyor; yorumlarla, yorumlar çarpışıyordu. Bu kavgada Lenin, Marx'ı en iyi özümleyenin kendisi olduğu iddiasındaydı. 1917'de Lenin'in önderliğindeki Bolşeviklerin iktidarı ele geçirmesi ve ilk sosyalist devleti kurması Lenin'in yorumlarına üstünlük ve prestij sağladı. Fazla araştırıp irdelemeden Lenin'in savunduğu görüşlerin doğru olduğuna hükmedildi. Aynı zamanda bu, metinciliğin de zaferi oldu. Böylelikle bir çeşit skolastiğe dönüldüğü fark edilmedi.

Yanılmaz doktrin ve bilim

Lenin'in yazdıkları, söyledikleri, ciltler halinde yayımlandı. Artık her sorun için bunlara başvuruluyor; her konuşmacı sözlerinin doğruluğunu Lenin'den alıntılar yaparak kanıtlıyordu.

Lenin, emperyalizm döneminin teoricisi olarak ilan edildi ve teorisine —ki bu teori Stalin tarafından açıklanacaktır— Leninizm adı verildi. Daha sonra bu bilimler biliminin adına, Marksizm-Leninizm dendi. Ve daha sonra buna Stalin'in adı da eklenerek Marksizm-Leninizm-Stalinizm oldu. "Marx'ın, Engels'in, Lenin'in, Stalin'in yanılmaz doktrini" de deniyordu. Böylece Marx'ın, yeni irdelemeler için bir ipucu olarak nitelediği bilimsel teorisi yanılmaz bir doktrine dönüşmüş oldu. İşin ilginç yanı bu yanılmaz doktrinin aynı zamanda bir dogma olmadığının, somut durum tahlilleri yapılması gerektiğinin de söylen-mesiydi. Ama gerçekte bu yanılmaz doktrinin bir virgülünü bile değiştirmeye hiçbir bilim adamı yetkili değildi. Bu da Stalin'in teke-

linde bulundurduğa yetkiler arasındaydı. Doktrin açısından neyin doğru olduğunu, neyin doğru olmadığını ancak o söyleyebilirdi.

Tek-partinin, yani Bolşevik Partisi'nin her konuda yol gösterici olduğu ve yanılmazlığı kabul edilince Stalin'i ve Stalinizmi yaratan merkezci, dikeyine hiyerarşik ve tepeden inme disiplinli bu partide politika gibi, ekonomi gibi, bilimin, ideoloji ve sanatın da diktatörün tekeline geçmemesi olanaksızdı. Stalinizmin, sosyalizm dünyasına egemen olduğu yıllarda Marksizm-Leninizme neyin uygun, neyin uygun olmadığını hep Moskova, yani Stalin söylerdi. Stalin'e önce Tito başkaldırdı, bilindiği gibi. Bu bir politik başkaldırı idi. Ama Marksizm-Leninizme göre bilimsiz politika yapılamayacağı için bu başkaldırı aynı zamanda Stalin'in yorumlarına karşı da bir başkaldırı biçimini almıştır. Tito ve arkadaşları Marx'ı ve Lenin'i kendilerine göre yorumladılar. Ve tabii hemen aforoz edilerek, Amerikan emperyalizminin ajanı olmakla suçlandılar. Stalin ölünce, Malenkov'dan sonra genel sekreter olan Kruşçev, Stalin'i suçladı. Sosyalist yasaları çiğnediğini, namuslu birtakım komünistlerin yok edilmesine göz yumduğunu, hatta bu cinayetlere doğrudan doğruya karıştığını açıkladı. Böylece "partinin yanılmazlığı" ilkesine, merkezcilik ilkesine de gölge düşmüş oluyordu. Ama her halde Stalin zamanında "Marx, Engels, Lenin ve Stalin'in yanılmaz doktrini" adı verilen bilimsel ve politik çizginin yanıldığı ortaya çıkıyordu. Zaten bilimde bir teorinin yanılmazlığı diye bir konu olabilir mi ki? Bilim her teorinin bir süre sonra nerelerde yanılmış olduğunu mutlaka ortaya çıkacağına inanır. Yani bilim yanılmayı önceden kabul eder. Bulguladığı gerçeğin göreli bir gerçek olduğunu bilir. Bilimde yanılmaz doktrin yoktur. Demek ki, Marksizm-Leninizme yanılmazlık sıfatının yakıştırılması, Stalinizmin bilimle bir ilişkisi olmadığının itirafı idi aslında. Ama o tarihlerde, Marksistler bu basit gerçeği göremediler. Gözlerinde, Sovyet Devrimi bir perde oluşturmaktaydı.

Stalin'in ölümünden sonra Sovyet imparatorluğu sarsıntılar geçirmeye, yerel koşullar ağır basmaya başladı: Macaristan ayaklanması, Polonya gerginliği, Çin'le anlaşmazlık, Arnavutluk'un Sovyet sisteminden kopması, Romanya'nın Çin'le Sovyetler arasında yansız bir politika izlemesi ve sonunda Çekoslovakya olayı... İtalyan Komünist Partisi'nin, daha sonra Fransız Komünist Partisi'nin Sovyetler'den bağımsız bir yol izleme kararları... İlişkilerde yerelliğe doğru gelişme sosyalizmde de yerelliğin ağır basmasına yol açtı. Dolayısıyla Marksizm-Leninizmi yorumlayan liderlerin sayısını arttırdı: Mao kendi yorumunu getirdi, Mao'nun ölümünden sonra, post kavgası başladı. Ve tabii bu kavga ideolojik bir kılıfa büründürüldü. Koltuğa oturanlar, yenik düşenleri gene hain olarak ilan ettiler. Mao'nun dul eşi ve arkadaşları, Mao'nun görüşlerini saptırmakla suçlandılar. Derken Çin'in yeni liderlerinin "üç dünya teorisi[8]"ne, Çin'in sadık müttefiki Enver Hoca karşı çıktı: Yeni liderleri revizyonist olmakla suçladı. Çin, Sovyet liderlerini revizyonculukla, hegemonyacılıkla suçluyorken şimdi eski dost Arnavutluk da Çin'i revizyonist olmakla suçluyor. Çin'le Sovyetler birbirlerine ha saldırdı, ha saldıracak. Çin hududunda Sovyetler yığınak yapmışlar. Tabii Çin de boş durmuyor. Çin liderleri daha Mao'nun sağlığında Amerika ile yakınlaşma politikası izlemeye başlamışlardı. Yeni liderleri, Çin'in Amerikan emperyalizmi ile

[8] Üç Dünya Teorisi, Çin Komünist Partisi'nin 1970'li yıllarda dillendirdiği, dünya devletlerini ekonomik ve politik yönden Birinci Dünya, İkinci Dünya ve Üçüncü Dünya olarak üç gruba ayıran görüştür. Birinci dünya devletleri, dönemin iki süper gücü olan Sovyetler Birliği ve ABD'dir. Üç Dünya Teorisi'ne göre bu iki devlet dünyadaki en sömürücü devletlerdir. Bu iki süper güç arasından Sovyetler Birliği sosyal-emperyalist olarak nitelendirilmiştir. İkinci dünya ülkelerini Kanada, Japonya, Avustralya ve Avrupa ülkeleridir. Üçüncü dünya devletleri ise Latin Amerika'da, Asya'da, Afrika'da ve diğer bölgelerdeki geri bıraktırılmış ülkelerdir. Üç Dünya Teorisi Çin dış politikasına belli bir dönem yön veren bir teoridir (y.n.).

ve Batı ile işbirliğine daha büyük bir hız verdiler. Kim Sovyetler'e karşı ise Çin onun yanındadır. Amaç Sovyetler'e karşı ortak bir cephe kurmaktır.

Bu karşılıklı suçlamalar, cephe alışlar hep sosyalist teorinin saflığını korumak iddiasıyla yapılıyor. Herkes Marksizm-Leninizme sarılıyor, onu kendisinin sadakatle savunduğunu, karşısındakinin Marksizm-Leninizme ihanet ettiğini ileri sürüyor.

Gerçek şudur ki, Sovyetler de, Çin de, Yugoslavlar da, Arnavutluk ve öteki sosyalist devletler de kendi uluslarının çıkarlarını savunmak zorundadırlar. Sosyalizm bir dünya sistemi olarak henüz sorunlarını çözmüş olmadığı için sürtüşmeler, çekişmeler, hatta ne yazık ki düşmanlıklar olmasını doğal karşılamak gerekiyor. Proletarya enternasyonalizmi Sovyetler Birliği'nin elinde ideolojik bir silahken az çok geçerliliği olan, dayatma anlamında ve Sovyetlere hizmet anlamında geçerliliği olan bir kavramdı. Bugün bu kavrama daha gerçekçi bir gözle bakabiliyoruz. Proletarya enternasyonalizmi, tüm sosyalist devletlerin ve tüm işçi partilerinin, belirli konularda serbestçe anlaşmaları halinde ancak geçerlilik kazanabilir. Sosyalizm adına hiçbir devlet, hiçbir parti başkalarına buyurmak, her hangi konuyu dayatmak hakkına sahip değildir.

Bizce örgütlenme biçimi, işçileri, köylüleri, iktidardan uzak tutan merkezci, dikeyine hiyerarşik, tepeden inme disiplinli Leninist parti modeli sosyalist dünyanın bugün düşman kamplara ayrılmış olmasında büyük sorumluluk payı taşıyor. Sosyalizme geçen her ülkede, halktan kopuk bir bürokrasinin doğmasına ve ülkeyi bir diktatörün yönetmesine yol açan bu örgütlenme modeli anlaşmazlık tohumlarını beraberinde taşıyor. Burjuva modeli, örgütlenmeler, burjuva toplumlarına özgü, yani çıkara dayalı sürtüşmeler, anlaşmazlıklar çıkmasına başlıca nedenlerden biri oluyor. Her sosyalist toplumda, bu örgütlenme biçimi yüzünden, "buyuran-buyurulan" ilişkileri sürüp gittiğinden, sos-

yalist toplumlar arasındaki ilişkiler de bir türlü kardeşçe dayanışma biçimini alamıyor, hegemonya kurma mücadeleleri kaçınılmaz hale geliyor.

[...]

Engels, bilindiği gibi, geçiş dönemi proletarya devletinin kurulması ile birlikte erimeye, yok olmaya başlayacağını söyler. Stalin bunun ancak sosyalizm tüm dünya da uygulanmaya başladıktan sonra gerçekleşebileceğini ileri sürmüştür. Kurulduğu andan itibaren erimeye, yok olmaya başlayan bir devlet! Bu devlet proletarya diktatörlüğünün aracıdır. Yok olmaya başlayan odur. (...)

Proletarya devrimi ile doğacak yeni toplum yeni ilişkileri, yeni üstyapıları, yeni bir kültürü de beraberinde getirecektir. Proletaryanın başını çektiği o koskocaman emekçi yığınlar çoğunluğu bir dip dalgası halinde yaratıcılığını yitirmiş eski toplumu kaplayacak, suya gömülen eski toplumun yerini yeni toplum alacaktır. Ama yeni toplum eskinin içinden çıktığı için onu özümseyip aşan bir hareketin ürünü olacaktır. Devrim, kendi aşamalı hukuksal, siyasal üst-yapılarını, kendi aşamalı kültürünü getirecektir. Bu aşamalı dönüşüm, çağımızda, yani işçi sınıfı ortaya çıktığından beri, istençlerimizin büsbütün dışında olmuyor. Üretici güçlerle, üretim ilişkileri arasındaki çelişkinin aşılmasında işçi sınıfının bilinçli müdahalesinin tarihsel süreci hızlandırabileceği biliniyor. Peki işçi sınıfı tarihin akışını nasıl, hangi araçla etkileyecektir? Hiç kuşkusuz örgütü, örgütlü eylemi ile. Marx bu örgütü, işçi sınıfını tümüyle, tümüyle olmasa bile en büyük çoğunluğu ile kapsayan bir örgüt olarak düşünmüştür.

[...]

TİKP-ÇHDÖ

TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACİL SORUNLARI I

ERİŞ YAYINLARI

THKP/C-Halkın Devrimci Öncüleri [Acilciler]

THKP-C önderlerinin Kızıldere'de öldürülmeleri ve tutuklanmalarıyla dağılan örgüte sempati duyan, özellikle ODTÜ öğrencisi olan küçük gruplar, af sonrası tahliye olan THKP-C militanlanyla örgütün sürekliliğini sağlama ve Mahir Çayan'ın tezleri doğrultusunda mücadele etme konularında ortaklaşamamışlardı. Bu yeni kuşak sempatizanlar eski militanların geçmişe yönelik eleştirilerini "ihanet" olarak algılıyorlardı.

THKP-C'nin ODTÜ biriminde yer almış ve birbiriyle ilişkisini koparmayan genç ekip biraraya gelerek *Türkiye Devriminin Acil Sorunları* adlı bir broşür yayımladılar. Broşürde, "Türkiye devriminin kırlarda ve şehirlerde verilecek bir silahlı mücadeleyle başarıya ulaşacağı, politikleşmiş askeri savaş stratejisinin somuta uygulanmasıyla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının sürdürebileceği, savaş örgütünün oluşturulmasıyla demokratik halk devriminin zafere ulaştırılabileceği" öne sürülüyordu.

Acilciler, 1970 sonrasında emperyalizmin IV. Bunalım Dönemi'nin başladığını, Türkiye'nin emperyalizmin yeni sömürgesi olduğunu ve egemen sınıfların oligarşik bir ittifak oluşturduğunu kabul ederek, devletin "sömürge tipi faşist" bir karakter taşıdığı saptamasını yapıyorlardı.

Acilciler, PASS'ı uygulamak için asgari bir örgütlülüğün yeterli olduğunu, öncü savaşının THKP-C'nin bıraktığı yerden sürdürülmesi gerektiğini savunuyorlardı. Türkiye'nin emperyalizmin yeni sömürgesi olması nedeniyle Kürdistan'ı sömürgeleştiremediğini, Kürt ulusal sorununun yeni sömürgecilik siyasetinin bir parçası olarak ele alınması gerektiğini belirtiyorlardı.

1977'de bu görüşleri sahiplenmeye devam edenler Halkın Devrimci Öncüleri (ya da diğer adıyla THKP-C/HDÖ) adını aldılar. Kendilerini halkın devrimci öncüleri olarak adlandıran bu çevre, broşürün isminden dolayı genellikle Acilciler olarak anılmıştır.

Türkiye Devriminin Acil Sorunları adlı broşür dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımına ilişkin temel kavramları ele almakta, ikinci bölüm emperyalizmin birinci, ikinci ve üçüncü bunalım dönemlerini irdelemektedir. Dördüncü ve son bölüm ise, Rus Devrimi, Çin Devrimi ve Küba Devrimi irdelemeleriyle, politikleşmiş askeri savaş stratejisinin pratiğinin genel bir değerlendirmesini yapmakta ve son olarak da öncü savaşına değinmektedir.

TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACİL SORUNLARI*

[...]

Dördüncü Bölüm
DEVRİM STRATEJİSİ

Türkiye devriminin acil sorunları açısından önemli olan, gerilla savaşının ileri aşamalarında şu veya bu tip eylemin daha iyi olacağını tartışmak değildir. Türkiye ve dünya devrimci pratiği bize asıl önemli olanın, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni yürütecek bir örgütün nasıl kurulacağı, ne zaman ve nasıl eyleme geçeceği, kitlelere nasıl ulaşabileceği ve değişik şartlar altında nasıl davranacağı olduğunu göstermektedir. Latin-Amerikalı bir devrimcinin sözleriyle:

> Bizim asıl eksiğimiz, kurtuluş hareketinin silahlı ya da silah-sız şekilleri arasında gerçek bir süreklilik bağı kuracak ve muhtemel bir geçici bozgun önünde (gördük böyle bir bozgunu) nasıl

---

* *Türkiye Devriminin Acil Sorunları I*, Eriş Yayınları, 2003. *Türkiye Devriminin Acil Sorunları I*, 1974-1975 yılları arasında kaleme alınmış, ilk kez Ağustos 1975'te THKP-C HDÖ tarafından yayınlanmıştır.

katlanacağımızı öngörmeye imkân verecek bir plan bütünüdür.[1]

Bu plan bütününün hazırlanması ve uygulanması ancak Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin temel kavramlarının iyi anlaşılmasından sonra mümkündür.

[...]

I. Rus Devrimi

Rus Devrimi, demokratik devrimin tamamlanmadığı ülkelerde birinci görevin bu devrimi gerçekleştirmek olduğunu, demokratik devrimin kesintisiz devrim süreci içinde hızla sosyalist devrime dönüştürülmesi gerektiğini açıkça ortaya koymuştur. Demokratik devrimde sınıflar mevzilenmesi, devrimin gerçekleştirilmesi sosyalist devrime dönüşüm, emperyalizmin farklı bunalım dönemlerinde farklı ülkelerde değişik yöntemlerle gerçekleştirilir.

[...]

Rus Devriminin temel gelişim çizgisini belirleyen şartlar devrimin şehirden kıra doğru bir rota takip etmesini gerektirir. Rusya'da kapitalizm esas olarak birkaç büyük şehirde gelişmiştir, devrimin önder ve temel gücü proletarya çoğunlukla bu şehirlerde toplanmıştır. İç düşmanın (burjuvazi ve Çarlık) ve devrimin en güçlü olduğu yer şehirlerdir. *Burada düşmana indirilecek darbe ülkenin geri kalan kısmında devrimin gelişimini belirler.*

[...]

Rus devriminin başarıya ulaşmasının temelinde, emperyalistler arasındaki zıtlıkların kesinlikle askeri plana yansıyacağı, devrimin baş-

[1] D. Bravo, *Milli Kurtuluş Cephesi*, s. 110.

lıca darbesinin indirildiği ve devrimin ülke içinde yayıldığı (kırlara götürüldüğü) dönemde dış müdahalenin olmaması gerçeği yatar.

[...]

Bütün pasifistlerin, emperyalistler arası III. yeniden paylaşım savaşının mutlak çıkacağını savunmalarının "savaş olmayacağına göre, eskisi gibi tek tek ülkelerde devrim olması imkânsızdır"[2] görüşünü savunduğumuzu ispatlamaya çalışmalarının nedeni şimdi anlaşılıyor. Yeniden paylaşım savaşı sayesinde ülkemiz şimdiye kadar görmediği bir krizin içine düşecek, bu kriz devrim için gerekli şartları olunlaştıracak ve hazır emperyalistler birbirleriyle uğraşırken onlar da fırsattan istifade ederek birkaç büyük şehirde iktidarı alıvereceklerdir(!)

Böylece TSİP oportünizminin ikili teorik temeli tamamen açığa çıkmıştır: Emperyalizmin sürekli ve genel bunalımını ekonominin devrevi hareketine indirgemek ve emperyalistler arasında III. yeniden paylaşım savaşının mutlaka çıkacağını savunmak. Teorinin temelinde yapılan bu ikili tahrifat, bütün pasifist devrim teorisinin kuruluşu için yeterlidir. TSİP pasifistleri geçen dört yılda oportünizmi gerçekten bilimsel olarak incelemişler, pasifizmin günümüzdeki teorik temellerini açıklığa kavuşturmuşlardır. Böylece PDA gibi oportünizmi iyice incelemeden ortalığa teoriler sürme hatasına düşmediler, yüzeysel tahrifatlar yerine teorinin özünü tahrif ettiler. Böylece görünüşte doğru şeyler söylüyor, derin tahliller yapıyor görünmeyi başarabildiler. Yapılan bazı incelemelerin gerçekten de doğru olması (aslında temel çürük olduğundan bu hiçbir şey ifade etmez) onlara pasifizmlerini hiç olmazsa teorik yönden oldukça gizleme olanağını sağladı. Ama artık çok geç! Silahlı mücadele geçmişte Türkiye devrimine damgasını vurmuştur. TSİP oportünistleri geç kaldılar. 1960'larda bu bilimsellikle epey kadro toparlayabi-

[2] "Türkiye'de Sol Sapma", *İlke* Sayı: 16, s. 101.

lirlerdi ama bugün artık bu olanaksız. Pek çok samimi devrimci TSİP pasifizminin teorik temellerini kavrayamadıkları halde bugün silahlı mücadelenin saflarında yer alıyor.

II. Çin Devrimi

Çin, yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkedir; bu, Çin Devrimi'nin rotasını Rus Devrimi'nden ayıran başlıca özelliktir. Çeşitli emperyalist ülkeler Çin'de kendilerine bağlı "Çin'in bir ucundan diğerine, ticari limanlardan uzak iç bölgelerine kadar uzanan bir komprador ve tüccar-tefeci sömürü şebekesi kurmuşlardır."[3] Liman şehirlerinde kapitalizm, dışa bağımlı olarak geliştirilirken, ülkenin iç kısmında feodal düzen geniş ölçüde egemendir. Emperyalist ülkeler Çin'de kendi sömürülerini emniyet altına almak için belli bölgeleri işgal etmişlerdir.

[...]

Çin Devrimi'nin karşısında başlangıçtan itibaren düşman olarak sadece yerli hakim sınıflar değil, şartlara göre bütün olarak ya da tek tek emperyalist ülkelerin bulunması Çin Devrimi'ne Rus Devrimi'nden oldukça değişik bir karakter kazandırmıştır. Devrim, bu derece güçlü düşman karşısında, onların sıkı kontrolü altında bulunan şehirlerde değil, ancak uzun bir süre içinde kırlık bölgelerde hazırlanabilir.

> Çin'in dengesiz siyasal ve ekonomik gelişmesi, devrimin de dengesiz gelişmesine yol açmaktadır. Kural olarak, devrim önce karşı-devrimci güçlerin nispi olarak zayıf olduğu yerlerde başlar, gelişir ve zafere ulaşırken, onların kuvvetli olduğu yerlerde ya henüz başlamıştır, ya da çok yavaş gelişmektedir.[4]

---

[3] Mao Zedung, *Yeni Demokrasi*, Hasat Yayınları, s. 36.

[4] Mao Zedung, *Seçme Eserler*, I. cilt, II. kitap, Ser Yayınları, s. 203.

Halk savaşının devrimde zorunlu bir durak oluşu, ülkedeki üretim ilişkilerinden değil, emperyalizm olgusundan kaynaklanır. Üretici güçlerin gelişim seviyesi ve kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının değişik dönemlerinde taşıdığı özelliklerin ülkeye yansıması ve ülkenin diğer özellikleri Halk Savaşının ara aşamalarını belirler.

[...]

Devrimde Halk Savaşının zorunlu bir durak oluşu sonucu devrimde sınıfların mevzilenmesi değişir. İşçi sınıfı, Rus Devrimi'nde olduğu gibi temel ve önder güç değildir; köylülük temel güçtür. Proletaryanın önderliğinin niteliği ideolojiktir.

Böylece sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde emperyalizm olgusundan doğan ve devrimde zorunlu bir durak olan Halk Savaşı, emperyalizmin II. Bunalım Döneminin ve Çin toplumunun özellikleri sonucu değişik aşamalardan geçerek zafere ulaşmıştır.

[...]

III. BUNALIM DÖNEMİNİN ÖZELLİKLERİ VE BUNUN GERİ-BIRAKTIRILMIŞ ÜLKELER DEVRİMİNDE MEYDANA GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER

[...]

1. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi Geri-Bıraktırılmış Ülkelerde Temel Devrim Stratejisidir

I. ve II. Bunalım Dönemlerinde sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki devrimci hareketin karşısında şartlara göre bir ya da birkaç emperyalist ülke vardı. III. Bunalım Döneminde geri-

bıraktırılmış ülkelerdeki devrimci hareketin karşısında ise, bir bütün olarak emperyalist dünya sistemi vardır. Geri-bıraktırılmış ülkenin maliyesi, tarımı, sanayisi vb. çeşitli uluslararası finans kurumları (IMF, Dünya Bankası) ve çokuluslu şirketler tarafından kontrol edilirken, diğer yandan ülke devrimcilerinin karşısında somut olarak askeri planda, ülkenin emperyalist devletlerce eğitilen, silahlandırılan, askeri uzmanlarınca kumanda edilen ordusu ve polisi çıkmaktadır. Geri-bıraktırılmış ülkelerdeki oligarşik dikta, devrimci hareketin gelişimi karşısında zor duruma düştüğünde, emperyalist sistem ekonomik, politik, askeri ve her türlü yardımıyla oligarşiyi desteklemekte, gerekirse ülkede iktidar değişikliği yaparak daha az yıpranmış yönetimleri işbaşına getirmektedir. Öylesine güçlü bir düşman karşısında geri-bıraktırılmış ülkelerdeki devrimci mücadelenin uzun bir süre alacağı, oligarşik diktayı devirecek ve emperyalizmi ülkeden kovacak silahlı gücün uzun bir süre içinde hazırlanabileceği açıktır. Bu silahlı güç ülke içinde düşmanın en zayıf olduğu bölgelerde gelişecek ve giderek yayılarak düşmanın güçlü olduğu bölgeleri ele geçirecektir. *Geri-bıraktırılmış ülkelerde emperyalizmin zayıf olduğu bölgeler kırlardır.* Şehirler oligarşik diktanın ordusunun ve polisinin sıkı kontrolü altındadır, aynı zamanda emperyalist ülkeler de gerektiğinde bu merkezlere kolaylıkla müdahale edebilir. Devrim, emperyalizmin zayıf karnı kırlarda gelişerek, onun en güçlü olduğu şehirlerin ele geçirilmesiyle bitecek uzun bir savaş olacaktır. Halk Savaşı, geri-bıraktırılmış ülkeler devriminde zorunlu bir duraktır.

Devrimde Halk Savaşının zorunlu bir durak oluşu, kırların temel savaş alanı olması, ülkedeki üretici güçlerin gelişim seviyesinden değil, emperyalizm olgusundan kaynaklanır. Halk Savaşının ara aşamaları, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının değişik dönemlerinin özelliklerinden, ülkedeki üretici güçlerin gelişme seviyesinden, tarihi gelenekler vb. tarafından

belirlenir. *Kırlar temel savaş alanı olduğundan köylülük temel güç, işçi sınıfı önder güçtür. İşçi sınıfının önderliği ideolojiktir.*

Oportünizmin, bütün devrim teorisini (ve dolayısıyla parti teorisini ve çalışma tarzını) belirleyen böyle bir meseleyi her yönden ve her biçimde tahrif edeceği açıktır. En bilimsel görünen tahrifat, devrimde sınıfların mevzilenmesini ülkedeki üretici güçlerin gelişme seviyesine bağlamak ve bunun doğruluğu hakkında her türlü kanıtları saymaktır. Aşağıdaki uzun pasajı sabırla okuyalım:

> Üçüncü Enternasyonal'e üye olan partilerin önüne özellikle o tarihte sömürge ve yarı-sömürge durumundaki ülkelerin devrimci hareketlerinin takip edeceği stratejilerinin ne olması gerektiği güncel bir mesele olarak ortaya çıktı. (...) Varılan bu sentezin özü şudur: İşçi sınıfının henüz kendiliğinden sınıf durumuna gelmemiş olduğu (varolmadığı ya da bir sınıf olarak henüz yeni yeni oluşmaya başladığı) ülkelerde devrimci hareketin proletaryanın ideolojisiyle donanmış bir partinin, dayanması gereken *temel güç fakir köylülük ve temel mücadele alanı bu sınıfın yaşadığı kırsal alanlardır.* (...) Bu stratejik çizgi açıktır ki, o durumda olan ülkelerin hakim üretim biçimiyle ve sınıfların varlığı, konumu ve ilişkileriyle sıkı sıkıya bağlı olarak belirlenmiştir.
>
> Burada özellikle altı çizilecek nokta şudur: İşçi sınıfının henüz kendiliğinden var olmadığı veya henüz yeni yeni oluşmaya başlamış olduğu ülkelerde, işçi sınıfının ideolojisiyle donanmış partilerin yapıları, zorunlu olarak dayandıkları temel güç ve temel mücadele alanı üzerinde şekillenir, belirlenir. Yani söz konusu bu tip ülkelerdeki devrimci partilerin, içinde bulundukları tarihsel, sosyal ve ekonomik toplum yapıları dolayısıyla *devrim, parti ve çalışma tarzı* anlayışlarında ve biçimlerinde, diğer ülkelerdeki, yani kapitalizmin hakim üretim tarzı olduğu ve buna bağlı olarak işçi sınıfının var olduğu (kendiliğinden sınıf veya kendisi için sınıf) ülkelerdeki partilerin yukarıda belirtilen üç temel ilkeyi anlama ve uygulamada tamamen farklı

olmaları gerektiği, 3. Enternasyonal'in prensip mahiyetinde açıklık getirdiği en önemli bir noktadır.

3. Enternasyonalin kabul ettiği bu temel ayrımdan da anlaşılacağı gibi, bir ülkede ideolojik önderliğin mi yoksa fiili önderliğin mi esas alınacağı meselesi, tamamen o ülkedeki hakim üretim tarzına, işçi sınıfının varlığına (kendiliğinden sınıf ya da kendisi için sınıf) ve diğer emekçi sınıfların yapısına ve konumlarına sıkı sıkıya bağlı bir mesele olarak ortaya çıkmaktadır.[5]

Başka bir yerde şöyle deniyor:

... fiili öncülük çizgisi, Türkiye'de hakim üretim biçiminin emperyalizme bağımlı kapitalist üretim biçimi olduğu gerçeğinden hareketle, temel gücün işçi sınıfı olduğu gerçeğini göstermektedir.[6]

Sosyalist Birlik, *İlke-Kitle*'cilerden daha usta bir tahrifatçıdır. İdeolojik öncülüğün geçmişte feodal veya yarı-feodal üretim tarzının hakim olduğu ülkeler için geçerliliğini söylüyor ve *İlke*'ciler gibi Çin Devrimi'nde fiili öncülüğün varlığını kapalı biçimde savunarak[7] Çin devrimcilerine aslında devrimi nasıl yaptıklarını öğretmiyor. Onun yaptığı şey, usta ve yıllanmış bütün oportünistlerin yaptığı, yani doğru söylüyormuş görünüp meselenin özünü tahrif etmektir. Türkiye'deki hakim üretim ilişkisinin emperyalizme bağımlı kapitalizm olduğunu söylüyor, ancak bunun sonuçlarını incelemeden işçi sınıfının fiili öncülüğünün buradan kaynaklandığını savunuyor (3. Enternasyonal'i de şahit gösteriyor). Bu yıllanmış pasifistin yaptığı tahrifatı açığa çıkartmak, karmakarışık ettiği teoriyi düzeltmek için üç noktaya dikkat etmek yeter.

Birincisi, gerek *İlke*'nin, gerekse de *Sosyalist Birlik*'in savunduğu teze göre, strateji mücadele biçimi temeli üzerinde değil,

---

[5] *Sosyalist Birlik*, Sayı: 2.

[6] *Sosyalist Birlik*, Sayı: 2.

[7] *İlke*, Sayı: 5, s. 59-60.

sınıf ilişki ve çelişkileri temelinde çizilir ve Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni savunanlar da havadan strateji önermekle, sınıf ilişki ve çelişkilerini ihmal etmekle suçlanırlar.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi baştan beri anlatıldığı gibi emperyalizm tahlilinden çıkar. *Emperyalizm tahlili ise, dünya ölçüsünde sınıfların, karşılıklı güçlerin, sömürü, egemenlik biçimlerinin tahlili değil de başka bir şey midir?*

Emperyalizm tahlilinin devrim teorisi içindeki önemini küçümsemek, bir ülkedeki devrime o ülkenin iç gelişmesinin ürünü olarak bakmak demektir, anti-Leninizmdir.

II. ve III. Bunalım Dönemlerinde sömürge ülkeler devriminin emperyalizm tahliliyle ilişkisi şöyle şematize edilebilir:

II. Bunalım Döneminde:

a) Emperyalist ülkeler arasında olgunlaştığında askeri plana yansıyabilecek çelişkiler vardır.

b) Sömürge ülkelerde kapitalizm esas olarak büyük merkezlerde geliştirilmiştir, ülkede hakim üretim tarzı feodalizmdir. Emperyalizm-feodaller-komprador burjuvazi ortaklığı mevcuttur. Emperyalist işgal açıktır ya da her an bu şekli alabilir.

c) Emperyalist ülkeler arasındaki çelişkiler, sömürge ülkelerde, bu devletlere bağlı klikler arasına da yansır, hakim sınıfların çeşitli klikleri arasında sert çatışmalar doğar. Gerek bu durum ve gerekse de gelişmiş merkezi bir kapitalist ekonominin olmaması sonucu, ülkede güçlü bir merkezi otorite yoktur.

d) Ülkede baş çelişki, bütün halkla emperyalizm ve yerli ortakları arasındadır. Anti-emperyalist, anti-feodal devrim bunu ifade eder.

e) Devrim, ülkenin iç kısımlarında zayıf mahalli otorite kırılarak ve büyük kitle katılması kısa sürede sağlanarak, uzun bir Halk Savaşı biçiminde gelişir.

f) Kırlar temel savaş alanıdır, köylülük temel, proletarya önder güçtür. Proletaryanın önderliğinin niteliği ideolojiktir.

III. Bunalım Döneminde:

a) Emperyalist ülkeler arasında belli bir bütünleşme vardır.

b) Sömürge ülkelerde kapitalizm dışa bağımlı olarak önemli ölçüde geliştirilmiş, merkezi ve güçlü bir devlet otoritesi kurulmuştur. Artık sömürge ülkelerde gücü kırılması gereken zayıf mahalli otorite değil, emperyalizmle bütünleşmiş oligarşik diktadır.

c) Savaşın sınıfsal yönü, emperyalizm aynı zamanda içsel bir olgu haline geldiğinden, geçmişe göre daha önemlidir. Ve savaş sınıfsal planda oldukça uzun sürebilir. Baş çelişki halkla emperyalizm ve onun bütünleştiği yerli hakim sınıflar arasındadır. Anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim bunu ifade eder.

d) III. Bunalım Döneminin özellikleri Halk Savaşının ilk aşamasının Öncü Savaşı olmasını zorunlu kılar. III. Bunalım Döneminde kitleler mücadelenin başlangıcından itibaren büyük birimler (Sovyet tipi) içinde örgütlenemez. Öncü Savaşının temeli kitle örgütlenmesinin silahlı maddi güç ile beraber büyümesidir.

e) III. Bunalım Döneminde ülkede kapitalizmin geliştirilmesi sonucu şehirleşme önemli ölçüde artar. Artık III. Bunalım Döneminin öz olarak doğru olan kırlar temel savaş alanı, köylülük temel güç formülasyonu eksiktir. Mücadele kırda ve şehirde diyalektik bir bütünlük içinde yürür (Birleşik Devrimci Savaş). İşçiler, köylüler ve şehir küçük-burjuvazisi devrimin temel gücüdür.

Görüldüğü gibi, her iki bunalım döneminde de emperyalizm tahlili, temel mücadele stratejisindeki değişim, ülkedeki baş çelişki ve mücadelenin temel gücünü oluşturan sınıfların göreli önemleri birbirine sıkıca bağlıdır. *Sosyalist Birlik* ve *İlke*'nin ikinci tahrifatı, ülkemizdeki kapitalizmin niteliğinden kaynaklanır. *Ülkemizdeki kapitalizm iç dinamikle, devrimci yoldan gelişmiş bir kapitalizm değildir ki, buradan işçi sınıfının devrimde fiili öncü olması gerektiği çıkarılabilsin.*

Üçüncüsü, III. Enternasyonal'in önündeki temel sorun, emperyalist ülkeler ve sömürge ve yarı-sömürge devrimleri arasındaki farklılıkları, işçi sınıfı partilerinin izlemesi gereken değişik devrim stratejilerini açığa çıkarmaktı. 1920'lerde toplanan ve II. Bunalım Dönemininin sömürge ve yarı-sömürge ülkeleri için devrim stratejisini saptayan III. Enternasyonal'den, kapitalizmin hakim üretim tarzı haline getirildiği III. Bunalım Döneminin geri-bırakılmış ülkeleri için de bir strateji saptaması beklenemezdi. Dolayısıyla III. Enternasyonel kararlarından aktarmalar yaparak işçi sınıfının fiili öncülüğünü savunmak tamamen saçmadır. III. Enternasyonal zamanından beri sömürge ülkelerde çok şey değişmiştir. Tabi ki bu değişim, pasifistler için hiç önemli değildir. Onların amacı devrim yapmak değil de, devrimci hareket içinde emperyalizmin beşinci kolu olarak faaliyet göstermek olduğundan, önemli olan geçmişten işlerine yarayabilecek, devrimci maskelerini koruyabilecek ne varsa almak, sonra da onlara dayanarak devrimcilere çamur atmaktır.

İkinci biçim tahrifat, şarlatan PDA'dan gelmektedir. Bütün pasifistler gibi onlar da, devrim stratejisinin temellerinin emperyalizm tahlilinden çıkartılmasına karşı çıkıyorlar. Amaç, stratejiyi ülkedeki üretim ilişkilerinden çıkarmaya çalışmak ve sonra da, ülkemiz şu ayrı özelliklere sahiptir diyerek pasifist devrim teorisinin temellerini atmak, devrimci savaştan yan çizmektir.

> Onlara göre (biz kastediliyoruz), emperyalizm tektir ve bütün dünya da da tek bir politika izlemektedir, öyleyse bütün ülkelerin devrimcileri de tek bir politika izlemelidirler. Emperyalizmin sürekli buhranı tek tek ülkelerde de süreklidir. İşte bu sebeple onlar, her ülkenin devrimcilerinin kendi ülkelerinin somut şartlarını incelemesini reddediyorlar.[8]

[8] *PDA*, Sayı: 45.

Yukarıdaki üç cümlede, yazının başından beri ortaya koyduğumuz ve pasifistleri çok rahatsız eden geri-bıraktırılmış ülkelerle ilgili devrim teorisinin temel taşları çok özlü biçimde sıralanmıştır: Tek emperyalizm (emperyalist sistemdeki bütünleşme), sürekli bunalım ve bunun geri-bıraktırılmış ülkelere (çok daha şiddetli) sürekli biçimde yansıması, izlenmesi gereken tek politika (devrim stratejisinin emperyalizm tahlilinden çıkması). III. Bunalım Dönemini bile anlayamamış PDA'nın bile bunları anlaması, son dört yılda oportünizmin ülkemizde gerçekten büyük ilerleme kaydettiğini gösterir!

Üçüncü tip tahrifat, *İlke-Kitle*'nin yaptığıdır. "*İlke-Kitle*'nin Eleştirisi"nde parlak teorilerini inceleyeceğimiz E. Korkmaz, geri-bıraktırılmış ülkelerde kapitalizmin yukarıdan aşağıya geliştirilmesinden, bu ülkelerde artık iç dinamiğin *hiçbir önemi kalmadığı* sonucunu çıkartmaktadır.[9] Amaç özünde aynıdır. Geri-bıraktırılmış ülkelerde devrim teorisinin temellerinin emperyalizm tahlilinden çıkartılmasına karşı çıkmak ve kendini haklı çıkarmak için de bizleri yapmadığımız bir şeyle, ülkenin iç özelliklerini tamamen ihmalle suçlamaktadır. İşte, ülkemizde birbirine küfür eden, özünde ise aynı şeyleri söyleyen, aynı konularda tahrifata girişen pasifizmin üç ayrı çehresi!

Sosyalist Birlik'in yıllanmış pasifisti de aslında meselenin tamamen farkında: İşçi sınıfının fiili öncülüğünü savunanların arasında devrim teorisi, parti teorisi ve çalışma tarzı konularında temel noktalarda ayrılık olamayacağını söylüyor.[10] Doğrudur. Devrimci savaş içinde ayrılar ayrı yerde, aynılar aynı yerde toplanacaktır.

Geri-bıraktırılmış ülkelerde devrim stratejisinin temellerinin emperyalizm tahlilinden çıktığını çarpıtan, daha doğrusu karmakarışık hale getiren bir görüş de, silahlı mücadelenin safla-

---

[9] *İlke*, Sayı: 14, s. 103.

[10] *Sosyalist Birlik*, Sayı: 1.

rında ortaya çıkmıştır. (Şurasını belirtelim ki, yenilgiden sonra silahlı mücadelenin saflarında çeşitli sağ görüşler ortaya çıkmıştır. Pasifizmlerini açıkça ilan edenlerin, silahlı mücadeleye açıkça türlü saldırılar yöneltenlerin ipliğinin bu kadar çabuk pazara çıkması, geriye kalanları korkutmuştur. Onun için sağ görüşlerin savunucuları, görüşlerini açıkça ifade etmemekte ya da dar çevrelerinde söylemektedirler. Aslında hem ideolojik önderliğin tartışılabileceğini, Öncü Savaşının yanlışlığını söyleyip, hem de örgüt isimlerinin arkasına sığınmak, ülkemizde silahlı devrimci mücadeleyi yürütmüş örgütlerin şerefli tarihine hakaretten başka bir şey değildir. Bizler şimdilik sadece açıkça ifade edilmiş bir sağ ideolojiyi eleştireceğiz ve diğerlerine de bir an önce görüşlerini açıklığa kavuşturmalarını ve Türkiye Devrimi için savaşmaya niyetleri yoksa, hareketten namuslarıyla çekilmelerini tavsiye edeceğiz.)

Silahlı devrimci hareketin saflarında ortaya çıkan bu sağ görüş kırların temel savaş alanı olmasını şöyle açıklamaktadır:

> *Türkiye'nin iktisadi yapısından doğan temel alan ile, ulusal ve sınıfsal mücadelemizde uygulanması gereken ittifak politikası, mücadele yöntemleri, savaş sanatı ve taktiklerinin ortaya çıkardığı zorlukların göz önüne alınması ile tespit edilen temel mücadele alanı aynı şey değildir.*
>
> Hiç şüphesiz sınıf mücadelelerinde temel ve belirleyici olan iktisadi yapıdır, dolayısıyla hakim üretim biçiminin kaynaklandığı, dayandığı alanlar da, mücadelenin çözüm noktasını teşkil eden temel alanlardır. Ancak, bu alanların ele geçirilmesi söz konusu olunca, mesele değişir; o zaman mücadelenin sınıfsal güçleri yanında, askeri ve teknik güç sorunu da karşımıza çıkacaktır.[11]
>
> Bir ülkede, iktisadi yapıya ve sınıfların mevzilendirilmesine göre mücadelenin stratejik hedefi, aşamaları ve alanları belirlenir, (ama eğer mücadelenin zafere ulaşması için kanlı ve çetin

[11] *Mücadelede Birlik*, s. 100.

> bir savaşın verilmesi gerektiğine inanılıyorsa) temel savaş alanı tespitinde belirleyici etkenler olan devrimin ve karşı-devrimin güçleri ve ülkenin fiziki ve coğrafi özellikleri de ele alınmalıdır.[12]
>
> Kırsal alanlar, mücadele içindeki stratejik öneminden ve nüfusun büyük çoğunluğunu sinesinde barındırdığından dolayı temel mücadele alanını teşkil etmektedir. Yoksa, üretim ilişkilerinden dolayı değil; başka bir deyimle bütün çelişkilerin çözüm alanı olmasından değil.[13]

Sosyalist Birlik, *İlke-Kitle* ya da *PDA*'cılar temel mücadele alanını bu şekilde tespit eden bu görüşü okudular mı bilemeyiz; ama eğer okudularsa sevinçten oynadıklarına hiç şüphe yok, çünkü temel savaş alanı meselesi emperyalizm olgusundan soyutlanmakta ve tamamen askeri bir meseleye indirgenmektedir. Bu sağ görüşün mantığına göre, ülkemizde hakim üretim biçimi kapitalizm olduğundan temel mücadele alanının şehirler ve dolayısıyla temel gücün de işçi sınıfı olması gerekir. Ancak iş bu alanların ele geçirilmesi meselesine geldi mi, *askeri ve teknik güç sorunu da* doğacaktır. Ve sonuç, askeri ve teknik sorun nedeniyle, ülkenin iktisadi yapısının gerektirdiğinin aksine, kırlar temel savaş alanıdır.

Ülkemizde geliştirilen kapitalizmin normal bir kapitalizm olmadığını anlamayarak, emperyalist üretim ilişkileri kavramını eleştiren, temel savaş alanı tespitini tamamen askeri bir meseleye indirgeyen, "Kesintisiz Devrim II-III"ü okudukları halde Lenin'den mekânik aktarmalar yaparak gerilla savaşını savunmaya çalışanların, gerilladan ne anladıklarının, ne menem şey olduğunu ilerde etraflıca göreceğiz.

---

[12] *Mücadelede Birlik*, s. 101.

[13] *Mücadelede Birlik*, s. 102.

2. Sürekli Milli Kriz-Evrim ve Devrim Aşamalarının İç İçe Girmesi-Öncü Savaşı

[...]

Açıktır ki, günümüzde geri-bıraktırılmış ülkelerin iç kesimlerinde bile savunmasız kitle hareketlerini düzenin koyduğu sınırların ötesine götürmeye çalışmak, kitleleri katliama sürüklemekten başka sonuç vermez. Halk kitlelerinin düzene karşı mücadelesinin içine girerek hareketi daha ileri hedeflere yöneltmek, kitleleri bu mücadele içinde büyük birimler (Sovyet) halinde örgütlemek ve hareket belli bir seviyeye ulaştıktan sonra da bölgeyi kurtarmayı hayal etmek, kitle örgütleyicileri yakalanmasalar bile, Sovyet daha kurulmadan dağıtılmasa bile, hiçbir sonuca ulaşamaz. Kurtarılmış bölgenin kurulması için gücü kırılması gereken zayıf mahalli otorite değil, genel anlamda emperyalist dünya sistemi olduğundan, sonunda devrimciler düşmanın gücü karşısında çaresiz kalır, kitleleri kaçınılmaz olarak düşmanın eline, onun insafına teslim ederler. Günümüzde bu tür yanlış çalışma ve örgütlenme tarzı "silahlı savunma" olarak bilinmektedir ve ilerde bunu etraflıca inceleyeceğiz.

Geri-bıraktırılmış ülkelerde halk kitlelerine ulaşacak, onları merkezi örgütün psikolojik baskısından kurtaracak, kitle eylemlerini düzenin koyduğu sınırları aşmaya itecek ve en önemlisi, bu eylemleri koruyabilecek silahlı gücü yaratabilecek tek yol Öncü Savaşıdır. Kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi istekleri doğrultusunda eylemler koyan öncü, bu eylemlere dayanan propaganda ile kitle içinde genişler. *Kitle örgütlenmesi silahlı güç ile beraber, silahlı güç kitle örgütlenmesi ile beraber büyür.* Emperyalizm olgusundan kaynaklanan Halk Savaşı, politikleşmiş bir askeri savaştır.

> Gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesine, yani politik kitle mücadelesi olarak ele alınmasına Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi denir. ("Kesintisiz Devrim II-III")

Geri-bıraktırılmış ülkelerde Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin birinci aşaması Öncü Savaşıdır. Halk kitlelerinin ekonomik-demokratik-siyasi istekleri doğrultusunda verilen Öncü Savaşıyla devrimci hareket halk kitleleri arasında yayılır, onun mücadelesiyle bütünleşir. Öncü savaşı vasıtasıyla halk kitlelerinin düzene karşı pasifize edilmiş tepkileri canlandırılır, öncünün eylemleri üzerine oturtulmuş propaganda ile kitlelere siyasi gerçekler açıklanır, siyasi hedefler gösterilir. Öncü savaşını yürüten örgüt, mücadelenin başlangıcında asla kitlelerin büyük birimler içinde örgütlenmesini ya da belli bir bölgenin kurtarılmasını temel amaç olarak seçmez. *Temel amaç, silahlı propaganda metotlarıyla kitle içinde genişlemek, düzenin koyduğu sınırları aşacak, düzenin kurumlarına karşı alternatif olarak ortaya çıkacak kitle örgütlerini koruyacak silahlı gücü yaratmaktır.*

Silahlı propagandanın temel çalışma tarzı olması, diğer mücadele biçimlerinin ihmalini gerektirmez.

[...]

Silahlı propagandanın temel ve öteki ekonomik-demokratik ve siyasi mücadele biçimlerinin silahlı propagandaya tabi olarak ele alınmasını doğru anlamak çok önemlidir. Bu, önce silahlı propaganda yapılır, sonra kitle mücadelesine gereken ilgi gösterilir anlamına gelmez. Öncü savaşını yürüten örgüt özellikle mücadelenin hazırlık aşamasında kitle içinde örgütlenmeye daha fazla önem verebilir. Ancak kitle örgütlenmesini ve kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi mücadelesi içine girmeyi herhangi biçimde değil, Öncü Savaşının başlatılması için gerekli asgari örgütlenmeyi oluşturacak, Öncü Savaşının sürekliliğini garanti altına alacak biçimde ele alır. Bütün diğer mücadele biçimleri Öncü Savaşının başlatılabilmesi, yayılması ve güçlendirilmesi açısından ele alınır. Bütün diğer mücadele biçimlerinin silahlı propagandaya tabi olması işte budur.

Ülkemizdeki pasifizmin her çeşidine göre, Öncü Savaşı kitlelerden kopuk bir mücadele biçimidir, anarşizmin yeni bir çeşididir. Gerekçe, böyle bir savaşın objektif şartlarının olmadığı, milli krizin henüz olgunlaşmadığıdır. Halbuki geri-bıraktırılmış ülkelerde henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin varlığı silahlı eylemin objektif şartlarını oluşturur. *Ve pasifistler silahlı eylemin objektif şartlarıyla silahlı ayaklanmanın objektif şartlarının çok ayrı şeyler olduğunu anlamamışlardır.* Bunun nedeni de, geri-bıraktırılmış ülkelerdeki milli krizin Lenin'in tanımına uygun bir milli kriz olmamasıdır.

[...]

Devrim dönemi kısa, evrim dönemi uzun bir dönemdir ve silahlı eylem evrim döneminin temel mücadele metodu değildir. Pasifistler geri-bıraktırılmış ülkelerde de Lenin'in tanımına uygun bir milli kriz ararlar; bulamadıkları için de silahlı aksiyonun bu aşamada temel alınamayacağını, objektif şartların yetersiz olduğunu savunurlar. Gerçekte ise, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının çarpıtılan iç dinamik sonucu geri-bıraktırılmış ülkelere şiddetle yansımasıyla bu ülkelerde henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli bir milli kriz ortaya çıkar. Sürekli krizin varlığı, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesinin ve silahlı aksiyonun temel alınabilmesinin objektif şartıdır. Mahir Çayan yoldaş milli krizin değişen niteliğini şöyle açıklar:

> Devrim için uzun ve dolambaçlı Halk Savaşının zorunlu bir durak olduğu, emperyalist hegemonya altındaki geri-bıraktırılmış ülkelerin somut pratikleri, devrimci sürecin bu evreleri arasındaki ilişkide değişiklik yapmıştır.
>
> Şöyle ki, emperyalist hegemonya altındaki ülkelerde (ister II. Bunalım Döneminin emperyalist hegemonyasının dışsal bir olgu olduğu feodal, yarı-feodal ülkelerde olsun, isterse de III. bunalım dönemde emperyalist hegemonyanın içsel bir olgu olduğu emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin egemen ol-

duğu geri-bıraktırılmış ülkelerde olsun) evrim ve devrim aşamaları, —Çarlık Rusya'sında olduğu gibi zayıf da olsa— içsel dinamikle kapitalizmin geliştiği ülkelerdeki gibi kesin çizgilerle ayrılamaz. Bu tip ülkelerde devrim aşaması kısa bir aşama değil, oldukça uzun bir aşamadır. Evrim aşamasının nerede bittiğini, devrim aşamasının ise nerede başladığını tespit etmek *fiilen* imkânsızdır. *Her iki aşama iç içe girmiştir.*

Bu ülkelerdeki emperyalist hegemonya bağımsız bir milli burjuvazinin gelişmesine engel olduğundan, ülke kapitalist bir ülke olsa bile, var olan kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişemediğinden, çarpıktır, emperyalizme göre biçimlenmiştir. Emperyalist hegemonya toplumun kendi iç dinamiği ile gelişmesine engel olduğun için ülke alt-yapı ilişkilerinden üst yapısına kadar, milli bir kriz içindedir.

Bu milli kriz, tam anlamıyla olgun değildir. Ancak şu veya bu ölçüde vardır. Var olan bu krizin derinleştirilip olgunlaştırılması, tamamen o ülke devrimcilerine bağlıdır.

Özetle söylersek, *emperyalist hegemonya altındaki bütün geri-bıraktırılmış ülkelerde milli kriz, tam anlamı ile olgunlaşmış olmasa bile mevcuttur.* Bu ise devrim durumunun sürekli olarak varolması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi, bir başka deyişle silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir. ("Kesintisiz Devrim II-III")

Silahlı eylemin objektif şartlarının varlığı, yapılacak silahlı eylemlerin kitleler arasında derin yankılar uyandırması, silahlı eylemler üzerine oturtulmuş propaganda ile kitlelerin devrim saflarına çekilebileceği demektir. Ülkede silahlı ayaklanmanın objektif şartları yoktur. Halk kitlelerinin devrime büyük ölçüde katılmalarını sağlamak, ülkedeki milli krizi olgunlaştırmak için ise silahlı propagandadan başka yol yoktur.

Dünya da Lenin'in milli kriz tanımına dört elle sarılarak, onu silahlı mücadeleye yan çizmek, pasifizme kılıf bulmak amacıyla kullanan Komünist Partileri az değildir. Örneğin, gerilla mücadelesine karşı çıkan Peru Komünist Partisi'ne göre:

Ayaklanmanın olabilmesi, yani iktidarın ele geçirilebilmesi için ülkede Lenin'in tanımına uygun bir milli krizin varlığı şarttır. Ancak gerilla hareketinin başlayabilmesi için böyle bir krizin varlığı zorunlu değildir (yani ülkede yeterince olgun olmasa bile milli krizin varlığı kabul edilmektedir). Olaylar PKP'sine ayaklanmanın objektif şartlarıyla silahlı eylemin objektif şartları arasında ayrımı zorunlu olarak yaptırmaktadır, çünkü gerilla savaşı başlamıştır. Bu ayrım açıkça olmasa bile yapıldıktan sonra meseleyi karıştırmak gerekir. "Ancak" der PKP'nin Merkez Komitesi, "silahlı mücadelenin temel alınmasını gerektirecek bir devrimci durum henüz mevcut değildir." Ve arkasından gerilla mücadelesinin sol harekete verdiği zararları saymaya başlar:

> Gerilla savaşı sola karşı baskı kampanyası açılması için bahane olmuştur, solu millici ve demokratik unsurlardan tecrit etmiştir, açık faşizmi getirmiştir, karşı-devrim cephesi içindeki zıtlıkları azaltarak birleşmeyi sağlamıştır, vs.[14]

Silahlı devrimci mücadeleye karşı yapılan bu saldırıların ülkemizdeki pasifistlerin Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ne yönelttikleri saldırılara ne kadar benzediği açıkça ortadadır. Arada tek fark var: Latin-Amerika'nın pasifistleri daha ihtiyatlı. Küba'da gerilla savaşının, halkın öncüsü olması gereken komünist partisinin karşı çıkmasına rağmen, başarı kazanmasından sonra bu partiler taktik değiştirdiler. Başlangıçta gerilla savaşını yürüten örgütlerle dayanışma içinde olduklarını ilan ediyorlar, eleştiriye yenilgi kesinleştikten sonra başlıyorlar. Latin-Amerika komünist partileri için söylenmiş aşağıdaki sözler, ülkemizdeki sayıları beşe varan (TİİKP adlı sözde illegal burjuva kulübünü de sayarsak altı) legal partiler için de geçerlidir.

---

[14] R. Gott, *Guerilla Movements in Latin America*, s. 383-384. (PKP, Marx'ın "devrim güçlü ve birleşmiş bir karşı-devrim doğurarak ilerler" sözünü de bu arada unutmuştur.)

> (Bu partiler) biraz öğrenci ve işçi sınıfının pek azı tarafından takip edilen şehirli entelektüellerden ibarettir, profesyonel politikacılar tarafından yönetilirler ki, onlar hizmetleri para karşılığında değil, kapalı toplantılar yapabilme, haber bülteni veya sanat gazetesi çıkarmak ve sendikalarda birkaç köşeyi tutma izni gibi küçük politik lütuflar karşılığında kiraya verirler. Bunlar para için her şeyi yapan insanlar değildir. Onların çürümüşlüğü daha gizlidir. Onlar para ile değil, fakat sadece onların ve takipçilerinin, proletaryanın insanlığın kurtuluşu için verdiği mücadelede önder olabildiği hayalini yaşatacak asgari şartlar temin edilerek satın alınabilinirler.[15]

1950-69 arasında 19 yıl gerilla savaşını yöneten, kurtarılmış bölgeler kuran, Latin Amerika'nın tek partisi, Kolombiya Komünist Partisi'nin ülkedeki milli krizi değerlendirişi ise oldukça enteresandır. 1966'da yapılan 10. Kongre'de kabul edilen bir rapora göre köylülerin de geniş ölçüde katıldığı gerilla savaşı, ülkede devrimci bir durum olmadığı halde devam etmektedir. Kitlelerden doğan, onların özlemlerini yansıtan ve Marksist-Leninist prensiplerce yönetilen bir gerilla hareketi, düşman güçlü olsa ve şartlar henüz silahlı savaşı temel mücadele biçimi yapacak kadar olgunlaşmamış olsa bile, yenilemez.[16] 1950'lerden beri silahlı savunma bölgeleri biçiminde gelişen, 1964'den itibaren gerilla savaşına dönüşen ve kitlelerin de geniş ölçüde katıldığı bir savaşı yöneten KKP'nin genel sekreteri 1966'da şöyle diyebilmektedir: "Ülkede henüz devrimci bir durum yoktur. Gerilla mücadelesi savaşın başlıca biçimi olamaz."[17]

Latin-Amerika'da köylülüğün de geniş ölçüde katıldığı silahlı mücadeleyi uzun yıllar yürüten KKP bile, dogmatik biçimde Lenin'in milli kriz tanımına sarılmaktadır ve sonunda teorik açıklamalarıyla yürüttüğü pratik birbirine ters düşmek-

---

[15] R. Gott, *Guerilla Movements in Latin America*, s. 21.

[16] R. Gott, *Guerilla Movements in Latin America*, s. 519.

[17] R. Gott, *Guerilla Movements in Latin America*, s. 256.

tedir. Toplumsal yapısı ülkemize oldukça benzeyen ve zengin bir mücadele tarihine sahip Latin-Amerika'da hiçbir örgüt politikleşmiş askeri savaşın teorik temellerini Mahir Çayan yoldaş kadar açıklıkla ifade etmemiştir. "Kesintisiz Devrim II-III"ü burun kıvırarak okuyan ve "bu teorik bir yazı sayılmaz, yapılan bir şeyi haklı çıkartma çabasıdır" diyenlerin dikkatine sunarız.

Bu arada Halk Savaşı teorisine gerçekten büyük bir katkıda bulunan(!) *Mücadelede Birlik*'çileri de unutmamak gerekir. *Mücadelede Birlik* 1970-71'de ülkemizdeki Marksist-Leninist hareketin niteliksel bir sıçrama yaparak silahlı mücadeleye başlamasını şu nedene bağlamaktadır:

> Artık hareketlerin sadece ekonomik talepler ile yetinmemesi ve politik muhteva kazanması, emekçi sınıfların faşist baskılara karşı yer yer silahla direnmeleri, Türkiye'deki sınıfsal mücadelenin evrim döneminden devrim dönemine geçişini gösteriyordu... Lenin'in tanımladığı bu dönem, devrim dönemi gelip çatmıştı Türkiye de.[18]

Bu dönemdeki silahlı mücadeleyi eleştirenlere karşı da şöyle deniyor: "Evrim ve devrim dönemlerini birbirinden ayırt edemeyerek, Türkiye'deki toplumsal hareketlerin silahlı çarpışma safhasına varması karşısında ..."[19]

Evrim ve devrim dönemlerini kesin çizgilerle birbirinden ayırdıktan sonra Halk Savaşının nasıl savunulabileceğini biz anlayamadık. Mücadelede Birlik'çiler ya Halk Savaşının ne olduğunu bilmiyorlar ya da zevahiri kurtarmak için sadece isme sahip çıkıp geriye kalanı reddediyorlar. Savundukları pasifist devrim teorisi ve çalışma tarzı da temeldeki bu çarpıtmadan kaynaklanmaktadır.

---

[18] *Mücadelede Birlik*, s. 68.

[19] *Mücadelede Birlik*, s. 68.

IV. KÜBA DEVRİMİ

[...]

1- Küba'da kitlelerin uzun bir mücadele geleneği vardır. Küba Komünist Partisi işçi sınıfı içinde örgütlüdür, ancak partinin politikası pasiftir, kitle eylemlerinin gerisinde kalmaktadır.

2- Emperyalizmin, burjuvazinin ve kilisenin ideolojisi kırlık bölgelere derin biçimde nüfuz etmemiştir.[20]

3- Buhran olgunlaşmıştır. Mevcut iktidar her türlü meşruluğunu kaybetmiştir, sadece zora dayanarak ayakta durabilmektedir. Kırlarda köylülerle ordu arasında yer yer silahlı çarpışmalar başlamıştır.

Bu şartlar altında başlayan Öncü Savaşı, orduya karşı kazandığı birkaç zaferden sonra kısa sürede şehirdeki ve kırdaki diğer örgütleri etrafında toplamış, yıllardan beri süren kitle içindeki çalışmalardan en geniş ölçüde yararlanılmıştır. Küba'da kazanılan birkaç askeri başarı, buhran olgunlaşmış olduğundan, kitlelerin hızla devrimci harekete katılmasını sağlamış, Öncü Savaşı kısa sürede Halk Savaşına dönüşmüştür. Her türlü meşruluğunu kaybeden, sadece zora dayanarak ayakta duran iktidar iki yıllık savaş sonucu yıkılmıştır.

Küba Devrimi'nin doğru değerlendirilmesi geri-bırakılmış ülkelerde Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin geleceği açısından büyük önem taşır. Küba Devrimi dünya daki devrimci hareketler (özellikle Latin-Amerika'da) üzerinde büyük etki yaratmış, ABD' nin burnunun dibinde bile devrimin yapılabileceğini açıkça ortaya koymuştur. Ancak Küba Devrimi değerlendirilirken sık sık öz ve biçimin karıştırılması, esas incelenmesi gereken öz (emperyalizmin III. Bunalım Döneminin özelliklerinden kaynaklanan Öncü Savaşı) olduğu halde; Küba'nın özel

---

[20] S. Torres-J. Aronda, *Debray and the Cuban Experience, Regis Debray and the Latin American Revolution*, s. 46.

şartlarından doğan mücadelenin ara aşamalarının (Öncü Savaşının başlaması, gelişmesi, Halk Savaşına dönüşmesi) ön plana çıkarılması büyük hatalar ve ağır kayıplarla sonuçlanmıştır. Özellikle Latin-Amerika'daki devrimci hareket, Küba Devrimi'nin temel stratejisi ile (politikleşmiş askeri savaş) bu stratejinin uygulanma biçimini ve ara aşamalarını birbirine karıştırmanın, öz yerine uygulamanın biçimine aşırı önem vermenin bedelini çok pahalı ödemiştir.

Küba Devrimi'ni hiçbir ön hazırlık yapmadan, kitlelerle hiç bir ilişki kurmadan, Sierra Maestra'ya çıkan bir avuç insanın gerçekleştirdiğini düşünen çeşitli gerilla grupları, aynı uygulamayı Latin-Amerika'nın diğer ülkelerinde de yapmaya çalışmışlar, silahlı bir grubun dağlara çıkmasıyla devrimin kısa sürede gerçekleşebileceğini düşünmüşlerdir. Özellikle Küba Devrimi'nden sonraki birkaç yılda gerilla gruplarında hayalcilik o kadar güçlüdür ki, Küba Devrimi'nde öz ve biçimi karıştırma şampiyonu Debray bile onları Blanquizmle suçlamaktadır.

Karşı-devrim, devrimleri devrimcilerden daha hızlı öğrenir, daha kısa sürede gerekli dersler çıkarır. Küba'daki olgunlaşmış buhranı başka ülkelerde de arayan ve böylece birkaç eylemle halk kitlelerinin geniş desteğini kazanacaklarını sanan devrimciler büyük ölçüde yanılmışlardır. *Emperyalizmin Küba Devrimi'nden çıkardığı birinci ders, yıpranan yönetimlerin derhal değiştirilmesidir. Geri-bıraktırılmış ülkelerdeki yönetimler gelişen mücadeleyi önleyemez hale geldiğinde, kitlelerin gözünde meşruluğunu kaybettiğinde değiştirilmekte, yerine yıpranmamış, kitlelere bir süre için de olsa şirin görünebilecek yönetimler getirilmektedir.* (Türkiye'de 12 Mart, Yunanistan'da Papadopulos'un düşüşü bunun en açık örnekleridir.) *Emperyalizm artık Küba'da Batista örneğinde olduğu gibi, iyice yıpranan yönetimler üzerinde sonuna kadar ısrar ederek buhranın derinleşmesine seyirci kalmamaktadır.*

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin uygulanmasında başlıca iki yanlış görüş ortaya çıkmaktadır:

1- Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni örgütlü ve bilinçli kitle mücadelesine karşı alternatif olarak düşünmek:

Bu öldürücü bir hatadır. Bütün devrimlerde iktidar, ancak ve ancak kitlelerin örgütlü ve bilinçli mücadelesiyle ele geçirilmiştir. Hiçbir doğru devrim stratejisi bilinçli ve örgütlü kitle mücadelesine karşı alternatif olarak ortaya çıkamaz; tersine bu mücadeleyi geliştirmeyi amaç edinir. Ancak zaman içinde gelişen kitle mücadelesinin yeni biçimlerinden, yeni mücadele metotlarından söz edilebilir; Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi de bu yönden değerlendirilmelidir.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin kitle mücadelesine karşı alternatif olarak düşünülmesi, sonunda kitle içinde çalışmanın küçümsenmesini, öncünün eylemlerinin kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi isteklerine dayandırılmasının reddini getirir. Sonuç, öncünün kitleden kopması, devrimi tek başına gerçekleştirmeye çalışmasıdır, anarşizmdir. Bu sapma esas olarak Debrayizmden kaynaklanır.

Debrayizm, kitlelerin pasifliğine ve oligarşinin muazzam gücüne karşı bulunmuş bir çare olarak tanımlanabilir. Bu görüşe göre, içinde yaşadığımız dönemde kitleler tamamen pasifize edilmiştir ve silahlı eylem onları uyuşukluktan kurtaracak tek çaredir. Mevcut yönetimin her türlü meşruluğunu kaybettiği ve sadece zora dayanarak ayakta durduğu (buhranın olgunlaştığı) varsayıldığından, kitlelerin pasifliğine karşı tek çare olarak silahlı eylemin öne sürülmesi doğaldır. Çünkü pasifistliğin tek nedeni oligarşinin baskısıdır, bu baskı kırıldığı an kitleler ayaklanacaktır. Böylece silahlı propaganda, genel olarak emperyalist sistemin incelenmesinden doğan bir çalışma tarzı değil de, kitlelere dışarıdan kuvvet aşısı olarak düşünülür. Kitlelerin aktifliğinin somut tarihsel şartlara göre değerlendirilmesi gerektiği unutulup, hergün sokaklara dökülen Rus işçileri ve ayaklanarak hanedanları deviren Çin köylüleri için hatırlanır.

Debray, Latin-Amerika'daki devrimci hareket üzerindeki görüşlerini başlıca üç yazıda ortaya koymuştur: "Castroism: The Long March in Latin America", "Problems of Revolutionary Strategy in Latin America" ve "Devrimde Devrim". Birinci yazısında gerilla çekirdeğinin hazırlanması ve eyleme geçişinin uzun bir zamanı gerektirdiğini savunan Debray, "Devrimde Devrim"de bunun aksini savunur. Birinci yazısında *gerilla çekirdeğinin askeri hazırlığı ve organizasyonu aslında politik bir sorundur*[21] diyen Debray, bu hazırlıktan neyi anladığını açıklamaz. Sadece harekete geçilmeden önce kitle içinde çalışma yapanların başlarına neler geldiğini anlatabilmek için Arjantin'de E.G.P.'yi örnek gösterir.

E.G.P. örgütünün militanları Arjantin'de köylü kitleleri içine girmişler, onlara mahsul kaldırmakta, yeni alanlar açmakta yardım etmişler, hastaları tedavi etmişler, okuma yazma öğretmişler, bu arada askeri eğitim de yapmışlardır. E.G.P. 1964 yazında hasat zamanında harekete geçmeyi planlamıştı. Toprak ağaları her zaman olduğu gibi mahsulün yarısına el koymaya çalışacaklar, gerillalar ise artık sıkı ilişkiler kurdukları kitleleri savunacaklardı. Bir yıl kadar süren bu çalışma ve örgütlenme harekete geçilmeden kısa bir süre önce jandarma baskınıyla tahrip edildi.[22] "Devrimde Devrim"de de benzer örnekler veren Debray, buradan şu sonuca varıyor: *Uzun süren kitle çalışması sırasında öncü saldırıya açıktır ve her an yok edilme tehlikesiyle karşı karşıyadır.*

Debray, III. Bunalım Döneminde emperyalizmin aynı zamanda içsel bir olgu olması sonucu, I. ve II. bunalım dönemlerinde pek az mevcut olan bir tehlikenin (öncünün ülkenin iç kısımlarında kitlelerle ilişki kurduğu sırada yok edilmesi) oldukça büyüdüğünü gayet iyi anlamıştır. Debray, günümüzde klâsik kitle çalışmasından kitlelerin başlangıçtan itibaren Sovyetler

---

[21] R. Debray, *Strategy for Revolution*, Monthly Review Press, s. 49.

[22] R. Debray, *Strategy for Revolution*, Monthly Review Press, s. 43.

içinde örgütlenmesini anlamaktadır. *Ancak Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni yürütecek örgüte, yaşaması ve yayılması için gerekli asgari kitle tabanını hazırlamak amacıyla en ileri unsurların örgütlenmesine yönelmiş kitle çalışmasına karşı Debray'ın gösterebileceği hiçbir gerekçe yoktur.*

Ayrıca onları koruyabilecek gerekli askeri güç oluşturulmadan büyük kitle örgütlenmesi kurmaya çalışmak ya da kitle gösterileri düzenlemek hatalıdır görüşü de, tek taraflı olduğundan yanlıştır. Oligarşinin koyduğu sınırlar içinde kalacak kitle hareketleri düzenlemek ya da örgütler kurmak başkadır, gücünü aşan hareketlere girerek kitleleri katliama sürüklemek başkadır. Bu tür çalışma ve örgütlenme asla temel alınmamak şartıyla faydalıdır.

2- *Silahlı propagandanın temel, diğer bütün mücadele biçimlerinin tali olmasından, silahlı propagandanın her ay, her gün ve hatta her saat temel alınması gerektiği sonucunu çıkartmak; bütün tali mücadele biçimlerini ihmal etmek:*

Silahlı propaganda devrim süreci bir bütün olarak alındığında temeldir, ancak bundan herhangi bir zaman aralığında da temel alınmalıdır sonucu çıkmaz.

Uzun dönemde silahlı propaganda temel, diğer bütün politik kitlevi mücadele biçimleri talidir. Ancak temel ile tali arasındaki ilişki metafizik değil, diyalektiktir; hangisinin temel hangisinin tali olacağını somut şartların somut tahlili belirler. Uzun dönemde temel olanın bazı kısa dönemlerde tali olması, diğer politik kitlevi mücadele biçimlerinin öne çıkması kaçınılmazdır. Bunun aksini savunmak, meseleyi metafizik şekilde ele almak, somut durumların somut tahlilinin gereğini inkâr etmektir.

Silahlı propagandanın her an temel alınmasını savunanlar, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının içeriğini, sürekli bunalımın ekonomik bunalımdan nispi bağımsızlığını da anlamamışlardır. *Nispi bağımsızlık tam bağımsızlık olarak anlaşılır. Sürekli bunalımın ekonomik bunalımdan ve ülke içinde meydana gelebile-*

cek diğer değişimlerden hiç etkilenmediği kabul edilir. Sürekli bunalım aynı zamanda homojen bunalım olarak anlaşılır. Buhranın şiddetinin hiç değişmediği görüşünden de silahlı propagandanın her an temel alınması gerektiği sonucuna varılır.

F. Castro I. OLAS Kongresi kapanış söylevinde temel mücadele biçiminin nasıl anlaşılması gerektiğini açıklar:

> ... silahlı mücadele temel yoldur, diğer mücadele biçimleri ona bağımlı olmalıdır, uzun dönemde tek yoldur (...) temel yol, uzun dönemde uygulanması gereken yol, doğru formülasyondur.[23]

Debray'ın önderliğini yaptığı bütün tali mücadele biçimlerini ihmal eden anlayış şu temellere dayanır:

1- Ülkede kriz iyice olgunlaşmıştır, iktidar her türlü meşru görünümünü kaybetmiştir ve sadece zorla ayakta kalabilmektedir.

Bu durumda iktidarın zor kuvvetlerine saldırmak, onlara darbeler indirmek başlıca devrimci eylemdir. Latin-Amerikalı bir devrimci bu çizgiyi şöyle değerlendirir:

> Debray için sosyal sınıflara ve somut durumlara ait özgül sorunların ve isteklerin tahlili, sloganların ve programların doğru formülasyonu önemsiz şeylerdir, aylak toplamalardır. Silahlı propagandayı yığınların desteğini sağlamak için evrensel bir formül olarak görür. Onun anlayışınca kişinin kitlelere ne söylediğinin pek fazla önemi yoktur, yeter ki kişi bunları söylerken silahı elinde olsun. *Proletarya programının ancak silahla savunulduğunda* gerçek bir iktidar alternatifi haline geldiğini göstermek (...) yerine Debray, egemen sınıfların baskı aracına karşı mücadelenin kitleleri proleter devrimine kazanmak için yeterli olduğu kanısının uyanmasına yol açmıştır...

---

[23] Fidel Castro, *Speaks*, s. 223.

Yazılarında *silahlı propagandayı* silahların propagandasından kesinlikle ayırmamış, böylece Marksist bilimi küçümsediğini ortaya koymuştur.[24]

Buhran olgunlaşmış olarak değerlendirilip, iktidarın tek dayanağının kaba kuvvet olduğu varsayılınca doğal olarak,

2- Birkaç başarılı eylemden sonra kitlelerin hemen devrime katılacağı düşünülür (Öncü Savaşı kısa sürede Halk Savaşına dönüşecektir). *Politik yön zaten hazır kabul edildiğinden* politik çalışma küçümsenir.

"Burada önemli bir teferruatı hatırlatmak isterim: İki yıl süren savaş boyunca Fidel kendi harekât bölgesinde tek bir politik gösteri düzenlememiştir."[25] Küba Devrimi'nin biçimi ve muhtevası karıştırıldığından ve muhteva biçimine göre biçimlendirilmek istendiğinden, Sierra Maestra'da gerilla hareketi başlamadan önce köylülerin zor kuvvetlerine karşı silahla direndikleri, devrimin başarıya ulaşmasında büyük katkısı olan şehir ve kır proletaryasının zaten var olan yüksek örgütlenme düzeyi unutulmaktadır. Küba Devrimi'nin yanlış değerlendirilmesi sonucu zor kuvvetlerine saldırmak öncünün başlıca amacı olur. Öncü Savaşı kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi isteklerinden kopar; "siyasal yönden zayıf askeri harekâta girerek hareketin geri kalan kısmından ..."[26] kopar, sola sapar. Proletaryanın sınıf mücadelesinin çok yönlü olduğunu unutan, sadece tek mücadele biçimine (silahlı propaganda) ve tek mücadele biçimi içinde de tek yöne ağırlık veren (zor kuvvetlerine saldırmak) öncü, kısa sürede kitlelerden tecrit olur.

"... ana mücadele tek mücadele değildir. Ve salt ana mücadele ile uğraşan bir örgüt kitlelerden kopar ve hakim sınıflarla karşı karşıya geldiğinde kendisini kitlelerden tecrit edilmiş ola-

---

[24] J. Quartim, *R. Debray ve Latin Amerika Devrimi.*

[25] R. Debray, *Devrimde Devrim*, s. 51.

[26] D. Bravo, *Milli Kurtuluş Cephesi*, s. 116.

rak bulur."[27] Bu çizginin pratikteki görünümü "nerede hareket orada bereket" şeklindedir; sonuçları değerlendirilemeyen, propagandası yapılmayan sürekli eylem. Açıktır ki, bu çizgiyi sürdüren öncü, subjektif niyeti ne olursa olsun mücadelenin kısa sürede zafere ulaşacağına inanır, devamlı saldırarak gücünü tüketir ve doğal olarak fazla yaşayamaz. Douglas Bravo bu çizginin Venezüella'daki sonuçlarını şöyle değerlendiriyor:

> Geçmişte, politika ve hareket planında çok saldırgan olan askeri çizgimiz, devrim hareketine büyük bir savaş gücü vermekteydi; ne var ki kısa vadeli olan bu görüş, bizim uzun savaş stratejimize uymuyordu; başarısızlığını hazırlayan da bu olmuştur.[28]

Debrayizm, bütün bu genel özelliklerinin sonucu *silahlı propaganda ile silahlı eylemi özdeş kabul eder.* Bu görüşe göre, önemli olan eylemi yapmaktır, eylemin kitle içindeki propagandası, yaratılan etkinin örgütlenmesi kendiliğinden gerçekleşir; bunun için eylemden önce ya da sonra kitle içinde herhangi bir çalışma yapmaya gerek yoktur. Aynı görüş ülkemizde de bir dönem oldukça taraftar bulmuştur. Bunun nedeni askeri eylemlerin propagandasını burjuva basın organlarının yapması ve bunun daima böyle olacağının zannedilmesidir. Ülkemizde sıkıyönetim döneminde sadece eylemi yapmanın yetmeyeceği, onu kitlelere duyuracak, propagandasını yapacak, eylemin kitle içinde etkisini değerlendirecek bir çalışmanın gerekliliği açıkça ortaya çıkmıştır. Mahir Çayan yoldaş yapılan eylemlerin gereken ölçüde propagandasının yapılamadığını şöyle anlatır: "*Bu yüzden 5-6 tane devrimci askeri eylem (propagandası yapılmamasına rağmen) kitlelerde derin bir şaşkınlık ve sempati yaratmıştır.*" ("Kesintisiz Devrim II-III")

---

[27] J. Quartim, *R. Debray ve Latin Amerika Devrimi.*

[28] D. Bravo, *Milli Kurtuluş Cephesi*, s. 107.

Görüldüğü gibi eylemlerin burjuva yayın organlarındaki yankıları ve kitlelerin bunları kendi kendilerine değerlendirmeleri propaganda sayılmamaktadır. Başka bir deyişle:

> ... mesele gorillere ve kukla ordulara karşı nasıl ateş edileceğini bilmekte değildir, ama bu işi nasıl yapmalıdır ki, devrimci sınıflar: a) silahların kendi öncüleri tarafından atıldığını anlasınlar ve, b) onun başlattığı kampanyaya her yoldan ve her seviyeden katılsınlar. Asıl sorun bunun nasıl yapılabileceğini bilmek sorunudur.[29]

Sadece zor kuvvetlerine saldırmakla kitlelerin devrime kazanılabileceğini sanan, Küba Devrimi'nin yanlış yorumundan kaynaklanan bu çizgi —Mahir Çayan yoldaşın da belirttiği gibi— aslında bir sol kendiliğindenciliktir.

POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ'NİN UYGULANMASINDA ORTAYA ÇIKAN GENEL SORUNLAR

1- Etkinin Yaratılması ve Örgütlenmesi

Günümüzde dünyanın dört bir yanında halkların kurtuluşu için savaşan, Öncü Savaşını yürüten devrimcilerin pratikte önlerine çıkan birincil sorun, Öncü Savaşının kitleler üzerinde büyük etki yaratması, ancak bu etkiye ulaşamaması, onu örgütleyememesidir. Etkinin yaratılması, ancak örgütlenememesi iki biçimde kendini gösterir: Birincisi, geri-bıraktırılmış ülkelerde, özellikle ekonomik bunalımın derinleştiği ve siyasi ortamın da uygun olduğu dönemlerde birkaç askeri eylem kitleler arasında derin yankılar yaratır. Ülkemizde 1970'in sonlarındaki durum silahlı mücadeleyi yürütmüş örgütlerden biri tarafından şöyle değerlendirilir:

---

[29] J. Quartim, *R. Debray ve Latin Amerika Devrimi.*

> Yığınların durmadan yükselme gösteren kendiliğinden mücadelesi emperyalizm-hakim sınıflar ittifakı ile halk kitleleri arasındaki çelişmenin, belirli bir kesit içinde en tepe noktasını yaşaması ... Hakim sınıfların sömürüden pay almaya dayanan çelişmelerinin giderek her gün biraz daha sertleşmesi. Ve bütün bunların yaşanmakta olan ekonomik-politik buhran üstünde, buhranı daha da derinleştiren etkileri. Nihayet de Türkiye solunda genel durum ... O dönemde bu şartlar yaşanmıyor olsaydı, şehir eylemlerinin ülke çapındaki yansıması (o eylemler daha büyük boyutlarda ve çok daha başarılı olarak konulmuş olsalardı da) bu şekliyle olmazdı. Örneğin; içinde yaşadığımız şartlarda aynı tür eylemlerle *aynı tür etkiyi yaratabilmek imkânsızdır*. İmkansız olduğu gibi buna uğraşmak büyük yanlışlıktır da ...[30] (abç)

Geri-bıraktırılmış ülkelerde sürekli bunalımın nispi olarak derinleştiği dönemlerde yapılan birkaç askeri eylem kitleler içinde büyük yankılar yaratır. Aynı tür eylemlerin diğer dönemlerde aynı etkiyi yaratamayacağı da doğrudur; ancak iki şeyi karıştırmamak gerekir: *Kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi istekleri doğrultusunda yapılan ve propagandası da yeterli ölçüde gerçekleştirilen eylemler kitleler üzerinde her dönemde derin etki yaratır; bunun nedeni, ülkede henüz yeterince olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin varlığıdır. Krizi kendi örgütlü gücümüzle derinleştirme esprisi budur.*

Geri-bıraktırılmış ülkelerde sürekli milli krizin derinleştiği dönemlerde —siyasal ortam da uygunsa— yapılan silahlı eylemlerin (silahlı propaganda değil) kitleler arasında derin yankılar yaratması sonucu *öncü bazen bu kadar az güçle bu kadar büyük etki yaratabilmenin cazibesine kapılabilir*. Şehirlerde birkaç askeri harekâtı gerçekleştirebilmek için sağlam ve geniş temellere oturan bir örgütlenme gerekmez; saklanacak birkaç ev, silahlı, inançlı, kararlı 8-10 kişi (belki daha az) yeter. Öncü yarattığı etkinin cazibesine kapılır, böyle bir şeyin ancak çok özel şartlar al-

---

[30] *Geçmişin Eleştirisi*, s. 13.

tında gerçekleşebileceğini düşünmez, her zaman birkaç askeri eylemle aynı etkiyi yaratabileceğini düşünür. Sonuç: *Öncünün ön çalışma-silahlı eylemle etki yaratma-etkiyi örgütleme-daha üst düzeyde eylem olarak ifade edilen ve parçaların diyalektik bir bütün içinde düşünülmesi gereken süreçte, sadece etki yaratılmaya çalışılması ve geriye kalanın kendiliğinden olduğunu ya da olacağını düşünmesidir. Sonuç, öncünün etkiyi yaratması, ama ona ulaşamaması, onu örgütleyememesi ve kaçınılmaz olarak yenilmesidir. Dünya devrimci pratiği, sadece etkiyi yaratacak güçle, etkiyi yaratacak ve örgütleyecek gücün nitelik ve nicelik olarak birbirinden çok farklı olduğunu açıkça ortaya koymuştur.*

Burada yanlış bir görüşe, daha doğrusu görünüşe aldanmaya değinmek gerekir: Politikleşmiş askeri savaşı yürüten bir örgütün militanlarının çoğunun çeşitli emekçi sınıflardan gelmesi her zaman örgütün kitlelere ulaşabildiği, onları örgütleyebildiği anlamına gelmez. Buna en açık örnek Tupamaros'tur. Polis raporlarına göre, 1969'da örgüt üyelerinin %53,1'i, 1972'de %44,1'i işçi, esnaf ve ücretlilerden meydana geliyordu.[31] Buna karşılık Tupamaros'un pratikte karşılaştığı en büyük sorun kitleler üzerindeki etkisiyle bu etkinin örgütlenmesi arasındaki uyumsuzluktur.[32] *Örgüt kitleleri etkileyebilmekte, ancak bu etkiyi örgütleyip aktif desteğe dönüştürememektedir.* Tupamaros, yenilgisini başlıca iki nedene bağlar:

> Propaganda eylemleri, hareketin hedef ve seyrini tanımlayan eylemlerdir. Başlangıçta başlıca bu eylemler yürütülmekteydi. Günlük programımızın bir parçası olmakla birlikte, şu anda bunlara öncelik tanınmamaktadır.[33]

Aynı Tupamaros 1973'de yenilgiden sonra özeleştirisini şöyle yapar:

---

[31] *Yeni Gün*, 08.09.1973.

[32] *National Liberation Fronts 1960-70*, s. 284.

[33] *National Liberation Fronts 1960-70*, s. 283.

> Fakat başlıca hata, bizim mücadeleyi iki askeri örgüt arasında bir karşılaşma imiş gibi kabul etmemizdir ... Kapitalist toplumun yıkılışında, askeri görevler kaçınılmaz bir şeydir, ama, bunlar politik faaliyetlere ve bir sınıf kavgası görüntüsüne sıkı sıkıya bağlı olmak zorundadırlar.[34]

İkinci neden ise, *gizli bir örgütün yapısıyla kitlelere ulaşmanın olanaksızlığıdır.*

Tupamaros'un yenilgisinden çıkardığı dersler ve dünya devrimci pratiğinden diğer örnekler, Öncü Savaşının (sadece lafta değil eylemde de) iki askeri örgüt arasındaki çatışmaya indirgenmemesini, Öncü Savaşının kitlelerin ekonomik demokratik-siyasi isteklerinden bağımsız yürütülemeyeceğini ortaya koymuştur. *Buradan tali mücadele biçimlerinin kesinlikle ihmal edilmemesi gerektiği sonucuna ulaşılır. Dar ve sağlam bir örgüt kurmak ve temel mücadeleyi yürütmek yetmez; kitlelere ulaşacak, eylemin etkilerini örgütleyecek ve aktif desteğe dönüştürecek, yani savaşın devamını garanti edecek yan örgütlere ve tali mücadele biçimlerine kesin ihtiyaç vardır.*

Kitlelere ulaşabilmek için ise, başından itibaren belirli hedeflere yönelmiş, örgütün ilerdeki eylemlerine taban teşkil edecek bir kitle çalışmasına girmek gerekir. Ancak önce harekete geçip, örgüte prestij kazandırdıktan sonra örgütlemeye geçmek daha kolay olmaz mı? Aslında Tupamaroların önceden planlamadıkları halde yaptıkları budur. Tupamarolar yenilgileri sırasında neden sonuna kadar ısrar etmediklerini şöyle açıklarlar:

> Her ne kadar askerler bizi bozguna uğratmışlarsa da, bu bizim direnmediğimiz anlamına gelmez; çünkü biz de onlara bazı darbeler indirdik; askeri cihazımızın bir kısmı zarar görmemişti ve silahlı kuvvetlerin saldırısına mukabele edebilirdik. Fakat biz, işleri iyi ve ciddi surette yapmak ve bozgunun derin

---

[34] *Le Monde* ya da *Yeni Ortam*, 07.10.1973.

nedenlerini tespit etmek isteriz. Yani işlemeyenin ne olduğunu görmek için makineyi durdurmak gerekiyordu.[35]

Ancak bazı ülkelerde şartların zorunlu sonucu makine zamanında durdurulamayabilir, kitle örgütlenmesine başlanamayabilir.

2- Uygun Alan-Uygun Nüfus

Halk Savaşı politikleşmiş bir askeri savaştır ve bu savaşın özellikle kırlarda gerilladan başlayarak yayılması ve güçlenmesi, savaşa uygun bir alanın yanında daha da önemlisi uygun bir nüfusu gerektirir. Dünya da pasifizmin her çeşidine göre bu açık bir çelişkidir. Onlara göre, geri-bıraktırılmış ülkelerin çoğunluğunda —özellikle şehir nüfusunun kırdakine yakın ya da daha fazla olduğu ülkelerde— mücadeleyi en kolay benimseyebilecek, en aktif ve en kolay örgütlenebilecek nüfus şehirlerde toplanmıştır. Örneğin, önce silahlı mücadele için gerekli objektif şartların var olduğuna karar veren, 1963 yenilgisinden sonra da devrim silahlı mücadeleyle zafere ulaşır ama önce gerekli şartları hazırlamak gerek diyerek savaştan yan çizen Venezüella Komünist Partisi'ne göre: Nüfusun %70'inden fazlasının şehirlerde yaşadığı bir ülkede kırlarda gerilla savaşı temel alınamaz, esasen Venezüella tarihinde de bütün devrimci hareketler şehirlerde olmuştur.[36]

1962'de kırlarda başlayan gerilla mücadelesinin 1970'lere kadar (1967'de şehirlerdeki örgütlenme tamamen yıkıldığı halde) Falcon ve Lara bölgelerinde yaşayabilmesi pasifistlere verilecek en iyi cevaptır.

III. Bunalım Döneminin geri-bıraktırılmış ülkelerinde kapitalizmin dışa bağımlı olarak geliştirilmesi sonucu şehirlerin önemi, II. Bunalım Döneminin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerine göre artmıştır. *Özellikle şehirlerin önemli ölçüde geliştiği ülkelerde,*

---

[35] *Le Monde* ya da *Yeni Ortam*, 07.10.1973

[36] R. Gott, *Guerilla Movements in Latin-America*, s. 211-12.

devrimci savaş çizgisi, şehir ve kır diyalektik bir bütün içinde ele alan birleşik devrimci savaştır. Douglas Bravo, Venezüella şartlarında bu çizginin nasıl uygulanacağını şöyle açıklar:

> Bizler diğer ülkelerde (devrimi zafere götüren) köylü ordusuyla halk ordusunu birbirine karıştırmıyoruz. Bizim durumumuzda ordumuzun kurulması ve düşmanın askeri gücünün yok edilmesi için temel savaş alanı kırlar olacaktır; ancak kırsal nüfus toplamın sadece %28'ini oluşturduğundan, biz kendi kurtuluşumuzu köylülere dayanan... bir mücadele olarak tanımlayamayız.
>
> Bu nedenle şehirlerin rolü ve kır gerillasına her türlü yardımı yaparak halk ordusunun kuruluşundaki sorumluluğu büyüktür.[37]

Daha sonra D. Bravo, kısa dönemde şehir eylemle-rinin mücadelenin ülke çapında gelişmesi yönünden büyük önem taşıdığını belirtir.

Mahir Çayan yoldaş "Aydınlık Sosyalist Dergi'ye Açık Mektup" da ve "Kesintisiz Devrim II-III"de ülkemizde, emperyalizmin III. Bunalım Döneminin özelliklerinden, üretici güçlerin gelişme seviyesinden, devrimci mücadelenin geçmişinden ve silahlı devrim hareketinin içinde bulunduğu diğer şartlar sonucu mücadelenin başlangıç döneminde şehirlerdeki savaşın birincil önem taşıdığını, şehir ve kır mücadelenin her döneminde diyalektik bir bütünlük içinde düşünmek gerektiğini açıklamış ve bu çizgiyi *birleşik devrimci savaş* olarak isimlendirmiştir. Daha sonra şehirlerdeki mücadeleye, özellikle başlangıç döneminde birincil önem verilmesinde subjektivizm kokusu arayanlar çıktı:

> Küçük burjuva anlamda da olsa Dev-Genç'in büyük şehirlerde yürüttüğü şiddet hareketleri ve de kitle eylemleri daha sert ve daha üst düzeyde silahlı eylemlerin yadırganmayacağı uygun bir ortam yaratmıştır. ("Kesintisiz Devrim" M.Ç.)Bu son derece

---

[37] R. Gott, *Guerilla Movements in Latin America*, s. 185.

subjektif bir değerlendirmedir. M-L'nin silahlı mücadele anlayışı, devrim anlayışına göre tespit edilir.[38]

Sanki Mahir Çayan yoldaş bunun aksini iddia etmiştir. Anlaşılan bu görüşün sahipleri, silahlı propagandanın temel mücadele biçimi olmasından, silahlı propaganda her an temel alınmalıdır sonucunu çıkartanlar gibi, kırların temel savaş alanı olmasından da kırlar her an temeldir sonucunu çıkartmaktadırlar.

Ayrıca D. Bravo'nun da belirttiği gibi, şehirlerin önemli bir yer tuttuğu ülkelerde (ülkemiz de buna dahildir) kırlar tek başına temel savaş alanı olarak alınamaz, halk ordusu ve köylü ordusu özdeş değildir. Politikleşmiş askeri savaş şehirlerde ve kırlarda, şartlara göre şehirdeki ya da kırdaki mücadelenin ağır basmasıyla, yani şehir ve kır diyalektik bir bütün içinde alınarak yürütülür. *Esasen Öncü Savaşını diğer bütün yanlış çalışma tarzlarından ayıran temel etken de, şehrin ya da kırın temel alınması değil; kitle örgütlenmesinin silahlı güçle birlikte büyümesidir.*

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin uygulanma sürecinde, dünya ölçüsünde, uygun alan-uygun nüfus ilişkisinde ortaya çıkan birincil sorun şehir ve kırın diyalektik birliğinin sağlanamaması iken, ikincil sorun kırlarda uygun alan ve nüfusun her zaman bir arada bulunmamasıdır. Bazı Latin-Amerika ülkelerinde önemli bir taktik sorun olarak ortaya çıkan bu durum, ülkemiz açısından önemsizdir.

YANLIŞ ÇALIŞMA TARZLARI

Dünya devrimci pratiğinde fokoculuğun yanı sıra, politikleşmiş askeri savaşın uygulanışında başlıca iki yanlış çalışma tarzı görülür:

---

[38] *Gençlik Hareketi Açısından Yakın Geçmişin Değerlendirilmesi*, s. 5. (İsim belirtilmemekle birlikte TİKKO tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır.)

1- Gizli Silahlı Propaganda

Bazı Latin-Amerika ülkelerinde uygulanan bu çalışma tarzında, gerillalar belli bir bölgede köyleri dolaşırlar. Devrimin amaçlarını köylülere anlatırlar ve onları etkilemek, bir güç olduklarını göstermek amacıyla silahlarını göstermeye özen gösterirler. Köylüyü çeşitli eylemlere teşvik ederler ve onları koruyacaklarını söylerler. Başlangıçtan itibaren Sovyet tipi örgütlenmeyi temel alan, kitleleri kolaylıkla katliama sürükleyebilen bu yanlış çalışma temelde bir başka yanlış çalışma tarzından kaynaklanmaktadır.

2- Silahlı Savunma

Silahlı devrim hareketinin bütün dünya da bedelini çok pahalı ödediği yanlış bir çalışma tarzıdır. Her yanlış çalışma tarzı gibi, bu da yanlış bir devrim teorisinden kaynaklanır.

1958'de Peru'da Troçkist Hugo Blanco, ülkenin iç kısımlarındaki bir bölgede köylü birlikleri örgütlemeye başladı. Bu birlikler içinde köylüler sınıf bilincine kavuşturulmaya çalışıldı. Troçkist düşünceye göre, bu birlikler köylülüğün toprak reformu mücadelesindeki örgütleri ve gelecekteki Peru devrimci hükümetinin temeli olacaklardı. Daha sonra iyi çalışma şartları için grevler ve toprak işgalleri organize edildi. Polis ve ordu 1962'de sözde örgütlenmiş, ancak tamamen savunmasız hareketi darmadağın etti. Sadece bir bölgedeki köylü birliklerinin sayısı olduğu halde, bu, baskıyı karşılamaya yetmedi.[39]

Blanco daha sonra sorunun özünü gayet iyi kavramıştır: "Temel soru şudur: Kırlarda ikili gücün var olabileceğine inanıyor musunuz. Eğer inanmıyorsanız gerilladan, inanıyorsanız milisten yanasınız demektir."[40]

---

[39] R. Gott, *Guerilla Movements in Latin America*, s. 130.

[40] *The Soviet Union and Latin America*, s. 130.

Bu teoriye göre, köylü birlikleri gelecekteki halk iktidarının temeli olacaklar, sömürücülerin iktidarıyla beraber yaşayacaklardır (ikili iktidar). Silahlı mücadele parti tarafından yönetilen milisler tarafından gerçekleştirilir. Mücadelenin acil hedefi iktidarın ele geçirilmesi değil, elde edilenin (işgal edilen topraklar) korunmasıdır.[41]

Hemen anlaşılacağı gibi, bu yanlış çalışma tarzı, III. Bunalım Döneminin özelliklerinin anlaşılmamasından kaynaklanır. I. ve II. Bunalım Dönemlerinin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerinde olduğu gibi zayıf mahalli otorite kısa sürede kırılarak kurtarılmış bölgelerin kurulması, bu bölgelerin karşı-devrimci güçlerin hakim olduğu bölgelerle çevrilmiş olduğu halde yaşaması ve yayılması; değişen şartlar göz önüne alınmadan III. Bunalım Döneminde de uygulanmaya çalışılmaktadır. *Emperyalizmin aynı zamanda içsel bir olgu haline geldiği, işgalin gizli biçimde de olsa önemli merkezlerden bütün ülkeye yayıldığı geri-bıraktırılmış ülkelerde, artık kırlarda kurtarılmış bölgeler kurulabilmesi için gücü kırılması gereken zayıf mahalli otorite değil, emperyalizmle bütünleşmiş oligarşik diktadır.* Geri-bıraktırılmış ülkelerde emperyalist baskı ve sömürü mekânizmasını kırmanın, kitlelere ulaşmanın ve onları örgütlemenin, kitleleri sonu katliamlarla bitecek eylemlere sürüklemeden onları devrimci mücadeleye çekmenin tek yolu Öncü Savaşıdır. *Öncü Savaşı, doğru emperyalizm tahlilinden hareketle kitle örgütlenmesi ve silahlı gücün diyalektik bir bütünlük içinde birlikte büyümesini sağlar, mücadelenin başından itibaren Sovyet tipi örgütlenmeyi reddeder.*

Silahlı savunmada ise, başlangıçtan itibaren Sovyet tipi örgütlenme (birlik, sendika vb.) esastır. Silahlı savunmada kitleler düzenin koyduğu sınırları çok aşan eylemlere teşvik edilir, ama onları koruyabilecek silahlı güç yoktur ve sonunda kitle, baskı güçlerinin insafına terk edilir.

---

[41] H. Bejar, *Peru 1965*, s. 55.

Ülkemizde silahlı savunmayı en açık biçimde TİKKO savunmaktadır. Bu arkadaşlar, kızıl siyasi iktidarın doğması ve yaşaması şartları ile, silahlı mücadelenin başlatılması için gerekli şartların aynı olmadığını anlamışlardır. Yine bu arkadaşlar, ülkenin her yanında örgütlenelim, kitleleri tamamen kontrolümüze alalım, sonra silahlı mücadeleye başlarız diyen görüşün Halk Savaşını inkâr ettiğini ve uzun süreli savaşa karşı olduğunu da anlamışlardır. Temel-tali mücadele ilişkisinin, Halk Savaşının emperyalizm olgusundan kaynaklandığını da anlamışlardır.

Bunun yanı sıra, gerilla savaşının örgütlenmesi ve gelişimi konusundaki görüşleri oldukça karışıktır. Çin'deki devrimci savaşı, savaşın başlangıç ve gelişimini aynen ülkemizde de uygulamaya çalışmaktadırlar. Bu arada III. Bunalım Döneminin bazı özelliklerini de fark etmişlerdir ve bu özellikler ülkemizde aradıkları II. Bunalım Dönemi şartları içinde adeta sıyırtmaktadır.

TİKKO'nun kitle örgütlenmesi ve kurtarılmış bölgeler konusunda başlıca görüşleri şunlardır:

> ... Oysa, Halk Savaşına hazırlanmanın bir tek yolu vardır: O da önder kadroların önemli bir kısmını köylük bölgelere göndermek, köylüleri silahlı mücadele için gerilla örgütleri içinde teşkilatlandırmak ...[42]

> ... Önder kadroların önemli bir kısmının derhal seçilmiş köylük bölgelere gönderilmesi, bunların köylüler arasında, gerilla birimleri örgütleyerek silahlı mücadeleye girişmesini, diğer örgütlenmelerin bu mücadelenin seyri içinde ve bunu destekleyecek şekilde ele alınmasını istediler.[43]

TİKKO Öncü Savaşını reddetmekte ve silahlı mücadelenin başlangıcından itibaren Sovyet tipi örgütlenmeyi savunmaktadır. Çin Devrimi aynen kopya edilmekte ve silahlı savunma önerilmektedir:

---

[42] *Genel Eleştiri*, s. 5.

[43] *Genel Eleştiri*, s. 14.

> Marksist-Leninistlerin köylüler arasında örgütlenme politikası açıktır: Her köyde köy parti komiteleri örgütlemek. Köy parti komitesine bağlı, partili ve partisiz unsurlardan silahlı mücadeleye hizmet edecek çeşitli görev grupları ve hücreleri örgütlemek. Ayrıca köy esasına bağlı olmayan, bölgedeki parti komitesine bağlı *profesyonel gerilla birlikleri* örgütlemek. Bütün bu örgütleme faaliyetinin amacı yoksul köylüler ve tarım işçileri arasında partiyi ve halk silahlı kuvvetlerini inşa etmektir. Bu inşa barış içinde değil, silahlı mücadele içinde olacaktır. Ve parti örgütünün örgütlemede kavrayacağı halka, gerilla birliklerini ve köy milislerini örgütlemektir.[44] (abç)

TİKKO, emperyalizmin III. Bunalım Dönemini ve bu dönemin özelliklerinin politikleşmiş askeri savaşta meydana getirdiği değişimleri (Öncü Savaşı), silahlı gücün ve kitle örgütlenmesinin savaşın başlangıcından itibaren diyalektik bir bütün içinde birlikte gelişmesi gerektiğini anlamamıştır. Ancak somut pratik, genel planda anlaşılmasa bile, bu meseleleri devrimci örgütlerin gözünün içine sokar:

> ... silahlı köylü mücadelesinden bahsederken, daima, revizyonistlerle biz ayrı dillerde konuşmaktayız. Onların silahlı köylü mücadelesinden anladıkları, herhangi bir köylük bölgede toptan bir köylü isyanı olmuştur. Böyle bir isyanın bir anda bastırılacağı endişesi ile de, durmaksızın başka bölgelerde örgütlenmeden ve kitlelere kumanda eder hale gelmeden, silahlı köylü hareketine girişilmeyeceğini iddia etmişlerdir. Örgütlenmeleri bu anlayışlarına uygundur. *İleri unsurları gerilla grupları içinde örgütlemek* yerine köylüleri toptan bir isyana hazırlamak için eğitim grupları içinde örgütlemek ve eğitmek.[45] (abç)

Kitle içinde en ileri unsurları örgütleyerek, öncüye kitle içinde yayılma, propaganda ve kadro kaynağı olarak gerekli tabanı hazırlamak ve savaş içinde silahlı güçle kitle örgütlenmesini diyalektik bir bütün içinde birlikte geliştirmek. Emperyalizmin III.

---

[44] *Genel Eleştiri*, s. 24.

[45] *Genel Eleştiri*, s. 35.

Bunalım Döneminin politikleşmiş askeri savaşta meydana getirdiği değişim, mücadelenin başlangıcında köylü milisleri örgütlemenin yerine geçirilmesi gereken görev budur. *Üretime bağlı köylü milisleri örgütlemek ile, ileri unsurları gerilla grupları içinde örgütlemek* birbirinden çok farklı, temelinde apayrı dünya görüşleri yatan iki çalışma yöntemidir.

Çin Devrimini kopya etmek ve pratik içinde zorunlu olarak III. Bunalım Döneminin bazı özelliklerini fark etmek TİKKO'nun görüşlerine tam bir karışıklık kazandırmıştır. Örneğin, kurtarılmış bölgelerin kuruluşu ile ilgili görüşlerini ele alalım:

> ... silahlı mücadele sürecinde, ki bu nispeten uzun bir süreçtir, parti belli bir güce eriştiği ve halk silahlı kuvvetleri oldukça düzenli birliklere dönüştüğü zaman kızıl siyasi iktidar ülkenin bazı bölgelerinde bir gerçek haline gelecektir.[46]

Somut pratik kurtarılmış bölgelerin kurulabilmesi için gücü kırılması gerekenin zayıf mahalli otorite değil de, genel olarak emperyalist dünya sistemi olduğunu açıkça göstermektedir. Güçlü kızıl orduyu kurabilmek için ise, işe Öncü Savaşıyla başlamaktan başka yol yoktur. Üretime bağlı (yani yerleşik) köylü milisleri kurmak, kitleleri katliama sürüklemekten başka sonuç vermez. *III. Bunalım Döneminde, geri-bıraktırılmış ülkelerde, emperyalizmin gücü şehirde ne ise, kırda fazla geniş olmayan bir bölgede de odur.* Güçlü bir kızıl ordunun kurulabilmesi için köylü milisleri örgütlemeyi savunanlar, emperyalist işgalin gizli biçimde de olsa ülkenin her yanına yayıldığı III. Bunalım Döneminde bu köyleri güçlü bir kızıl ordu olmadan nasıl koruyabileceklerini de düşünmelidirler. Sorunun daha fazla açıklığa kavuşması için TİKKO'nun kurtarılmış bölgelerle ilgili görüşlerini öğrenmek gerekir:

> Mao Zedung yoldaş, Çin'de kızıl siyasi iktidarın var olabilmesini aşağıdaki şartlara bağlamaktadır:

---

[46] *Genel Eleştiri*, s. 51.

1- Çin'in iktisadi bakımdan yarı-sömürge bir ülke olması, bunun sonucu olarak savaş ağaları arasında savaş olması,
2- Sağlam bir kitle temelinin mevcut olması,
3- Ülke çapında devrimci durumun yükselmeye devam etmesi,
4- Oldukça güçlü düzenli bir kızıl ordu,
5- Kendine yeterli beslenme kaynakları,
6- Askeri harekâta elverişli bir arazi.

Mao Zedung yoldaş önceleri Çin' de kızıl siyasi iktidarın var olabilmesinin en önemli şartı olarak beyaz rejimin savaş içinde bulunmasını görüyordu.[47]

Üçüncü Bunalım Döneminin geri-bıraktırılmış ülkelerinde, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının ülkeye şiddetle yansıma ve dolayısıyla henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin ortaya çıkış nedenleri değişmiştir. *I. ve II. Bunalım Dönemlerinin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerinde sürekli krizin temel nedeni emperyalist ülkeler arasındaki sert çelişkiler ve bunun ülkeye yansımasıdır. Geri-bıraktırılmış ülkelerde ise, sürekli milli krizin temel nedeni (I. ve II. Bunalım Dönemlerinde tali neden olan) ülkede kapitalizmin dışa bağımlı olarak önemli ölçüde geliştirilmesidir.* TİKKO'nun emperyalizmin bunalım dönemleri konusunda bilgisi yoktur ama, yanlış biçimde de olsa gerçekten devrim için — önceleri Çin'den— yola çıktıklarından ülkemizde her gün, her saat apaçık olan gerçeği, beyaz rejimin savaş içinde olmadığı gerçeğini görmüşlerdir. (Şarlatan PDA bir ara yolunu iyice şaşırmış ve bin dereden su getirerek bunun aksini kanıtlamaya çalışmıştır.)

O halde kurtarılmış bölgeleri mümkün kılan nedir?

Daha sonra sömürgelerde kızıl siyasi iktidarın mümkün hale gelmesi, bu ülkelerde beyaz rejim içinde savaşların olması değildir. *Dünya çapında emperyalizmin ve gericiliğin son derece zayıflaması ve çöküşe gitmesidir.* Bu durum sömürge ülkelerde de

[47] *Genel Eleştiri*, s. 50.

devrimci güçler lehine son derece elverişli şartlar yaratmıştır. (aynı yazıdan)

III. Bunalım Döneminde, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının derinleşmesi, geri-bıraktırılmış ülkelerde devrimci hareketin gelişimi için elverişli şartlar yaratır. Ancak bu arkadaşlar, her şeyi Çin'e göre düşündüklerinden, devrimci hareketin gelişmesiyle kurtarılmış bölgelerin gelişmesini aynı kabul ederler ve III. Bunalım Döneminin özelliklerinin kurtarılmış bölgelerin kuruluşunu zorlaştırdığını anlamazlar. *Dünya devrimci pratiği, çok özel şartlar dışında, kurtarılmış bir bölgenin sadece o bölgede değil, ülkenin her yanında savunulmadıkça yaşayamayacağını ortaya koymuştur. O halde kurtarılmış bölge ancak savaşın ileri aşamalarında, kitlelerin ülke çapında örgütlendiği ve savaşa katıldığı zaman kurulabilir.* Bu önce bütün kitleyi örgütleyelim, sonra harekete geçelim demek değildir. Geri-bıraktırılmış ülkelerde kitlelere ulaşmanın, onları örgütlemenin ve savaşa sokmanın tek yolu Öncü Savaşıdır. Halk Savaşını başlatmanın tek yolu Öncü Savaşıdır.

İtiraz olarak bazı Afrika ülkelerinde silahlı savunmanın başarı kazandığı söylenecektir. Çin şartlarını ülkemize uygulamaya çalışanların aynı şeyi emperyalizmin henüz içsel bir olgu haline gelmediği, açık işgalin var olduğu Afrika ülkeleri için de yapacakları açıktır. Bu arkadaşlar Çin Devrimi'nden mekânik aktarmalar yapacaklarına, günümüz devrimci pratiğini ve özellikle Kolombiya'da kurulan, birkaç yıl yaşayan ve sonra da yok edilen kızıl cumhuriyetlerin tarihini inceleseler iyi ederler.

Sonuç olarak, silahlı savunmayı benimseyenler II. Bunalım Döneminin şartlarını III. Bunalım Döneminde ararlar, Öncü Savaşını reddederler, kitleleri maceraya ve katliama sürüklerler. Silahlı savunma, fokoculuk gibi, dünya devrimci hareketinin özellikle Kolombiya'da bedelini çok ağır ödediği yanlış bir çizgidir.[48]

---

[48] Geniş bilgi için bkz. R. Debray, *Devrimde Devrim*, s. 24.

VII. ÖNCÜ SAVAŞI

Öncü Savaşının hangi aşamalardan geçerek Halk Savaşına dönüşeceğini önceden bilmek olanaksızdır. Ancak Öncü Savaşının başlaması konusunda ülkenin ve dünya devrimci pratiği dikkatle incelenmesi gereken pek çok dersle doludur.

1- Hazırlık Aşaması

J. Quartim hazırlık döneminin önemini şöyle belirtir:

> Yazılarının hiçbir yerinde Debray, gerilla fokosunun nasıl ve kim tarafından hazırlanacağı sorununu ciddi olarak ortaya atmamıştır. Pratik, bu sorunun temel sorun olduğunu göstermektedir ...
>
> Debray'ın önemsemediği gerilla fokosunun hazırlanışı, tüm devrimci savaş içersinde en az ötekilerden herhangi biri kadar önemli temel bir basamaktır.[49]

Hazırlık döneminde bir yandan Öncü Savaşını yürütecek örgütün temel askeri yapısı, güvenlik örgütü, teknik eğitimi gerçekleştirilirken; diğer yandan kitle içinde belirli hedeflere yönelmiş, öncünün gelecekteki eylemlerine taban teşkil edecek bir çalışmaya girmek gerekir. Hazırlık döneminde bizim kitle çalışması anlayışımız pasifistlerden amaç ve kapsam yönünden farklıdır:

Kitle içindeki çalışma bütün kitleyi değil, en ileri unsurları örgütlemeye yönelmiştir. Sendikalar, birlikler vb. gibi kitlelerin büyük birimler içinde örgütlenmesi *asla temel alınamaz* (ancak ihmal de edilemez).

Kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi istekleri doğrultusunda eylemler koyarak harekete geçmek için bütün ülkedeki ileri unsurların örgütlenmiş olması gerekmez; bir bölgede yapı-

---

[49] J. Quartim, *R. Debray ve Latin Amerika Devrimi.*

lacak eylemler diğer bölgelerdeki örgütlenmeyi hızlandıracaktır.

Öncü Savaşını yürüten örgüt, bazen şartların zorlaması sonucu gerekli kitle bağlarını kuramadan harekete geçer; ancak her durumda bu bağın kurulması için çalışmak gerekir. Öncü ile kitleler arasındaki bağ kendiliğinden kurulamaz. (Küba'da bu bağın kolaylıkla kurulabilmesinde kitlelerin ileri örgütlenme düzeyinin büyük payı vardır) Bu konuda geçmişte ülkemizde silahlı devrimci mücadeleyi yürütmüş örgütlerden birinin, büyük bir berraklıkla meselenin temeline inen özeleştirisini okumak gerekir:

> Halk savaşı süresi içinde diğer herhangi bir aşama kadar önemli olan hazırlık aşamasında; sadece gerilla kolunun "teknik olarak" yaratılması: belirli bir alanda silahlı, sırt çantası, haritası vs. ile birlikte bir "askeri birlik" olarak yerleştirilmesi ve bu anlamda da, "harekete geçmeye hazır" bulunması açısından bakıldı.[50]
>
> Gerilla kolunun oluşturulması sorunu bir "askeri devriye"nin oluşturulması sorununa indirgenmişti.[51]
>
> Öncünün halkla en sağlam, en kopmaz bağları, kendi yönetimleri ile yürütmekte olduğu silahlı devrimci mücadele içinde kurulabileceği, elbetteki tersi düşünülemeyecek bir gerçektir. (Doğal olarak bunu, ancak yığınların hem en elle tutulur, en somut sorunları doğrultusunda, hem de en ileri politik hedefler doğrultusunda eylemler koyarak yapabilir.) Fakat bu gerçek, gerillaların uygun koşulları (başka köylü yığınlarla bağları kurabilmek bakımından uygun koşulları), ister savaşa fiilen girmiş olsun, ister girmemiş olsun, kendi lehine değerlendirmemesi, değerlendirmekten kaçınması anlamına gelmez. Ayrıca bu gerçeği, her dönemi, gelişmenin her aşamasını kapsar şekilde ele almak, gerillaya politik bir güç olarak bakmamak ve

---

[50] *Geçmişin Eleştirisi*, s. 8.

[51] *Geçmişin Eleştirisi*, s. 13.

gerillanın hazırlık, başlangıç aşamasını doğru değerlendirmemek olur.[52]

Öncü Savaşını özünde askeri bir mücadele olarak gören örgüt, en başarılı eylemleri gerçekleştirse bile, onların yarattığı etkiye ulaşamaz, yarattığı etkiyi örgütleyemez. Burada tali mücadele biçimlerinin ihmali öldürücü bir hata olarak ortaya çıkar. Öncü eylemi gerçekleştirir, ancak onun propagandasını yapamaz; *çünkü silahlı eylem ancak tali mücadele biçimlerinin de yardımıyla silahlı propagandaya dönüşebilir.*

2- Öncü Savaşını Yürütecek Örgütün Niteliği

Öncü Savaşını yürütecek örgütün nasıl bir şey olması gerektiği, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni savunanlar arasında uzun süreden beri tartışma konusudur. Örgütün adı parti mi, yoksa ordu mu olmalıdır, askeri kadro-siyasi kadro ayrımına gidilmeli midir tartışması bugün de kesin bir sonuca ulaşmamıştır.

Bir görüşe göre, Öncü Savaşı birbirinden bağımsız, çok sayıda küçük grup tarafından yürütülür. Bu örgütler mücadele içinde büyürler, gelişirler ve hareketin ileri bir aşamasında birleşirler. Ve parti bu şekilde doğar. Bazıları 10-20 kişiden ibaret bu gruplar ileride mücadele içinde halk ordusunu doğuracak olan çekirdeklerdir. Merkezi bir örgüte bağlılık hareketi bürokratizme, pasifizme götürür; Latin-Amerika komünist partileri örneği açıktır. Parti ancak ordudan doğabilir.

Fokoculukla pek çok ortak yönleri bulunan bu görüş, öz ve biçimi karıştırır, öz yerine biçimle uğraşır. *Latin-Amerika komünist partilerinin pasifizmi, reformist ideolojiden değil de, parti olarak örgütlenmelerinden kaynaklanıyormuş gibi değerlendirilir.* Öncü Savaşını yürütecek örgüte fonksiyonları açısından değil de, ismi açısından bakılır.

---

[52] *Geçmişin Eleştirisi*, s. 15.

Geri-bırakılmış ülkelerde Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni ve stratejinin birinci aşaması olan Öncü Savaşını yürütecek örgütün, önceden açıklanan ilkeler ışığında, şehir ve kır, silahlı propaganda ve diğer tali mücadele biçimlerini diyalektik bir bütün içinde ele alacak, proletaryanın ekonomik-demokratik-siyasi ve ideolojik mücadelesini yürütecek bir örgüt olması gerektiği açıktır. *Marksizm-Leninizmde böyle bir örgütün adına parti denir.*

Şekilci küçük-burjuva kafası hemen karşı çıkacaktır: Küba'da silahlı devrimci hareket parti dışında gelişmiştir ve aynı örnek pek çok Latin-Amerika ülkesi için de verilebilir. Şekilci kalıplar içinde sıkışmış, bu küçük-burjuva kafası, önemli olanın örgütün ismi değil de örgütün fonksiyonları olduğunu düşünemez. Küba'da gerillayı oluşturan politik bir organizasyondur (26 Temmuz Hareketi) ve gerek Castro'nun ve gerekse Guevara'nın Küba Devrimi'ne ilişkin yazılarını dikkatle inceleyen herkes Sierra Maestra'daki organizasyonun adından başka her şeyiyle parti olduğunu görecektir. (Aynı durum Venezüella'da D. Bravo'nun içinde bulunduğu FALN için de geçerlidir.)

Dünya devrimci pratiği, Öncü Savaşını yürütecek örgütün (ya da örgütlerin) parti fonksiyonlarını yerine getirmesi gereken, merkeziyetçi bir örgüt olduğunu göstermektedir. Çok sayıda ve küçük grupların varlığını teşvik ederek harekete canlılık kazandırmak ve düşman gücünü bölmek çizgisini dünya devrimci pratiği mahkum etmiştir. *III. Bunalım Döneminde küçük ve bağımsız çok sayıda grupla işe başlayıp da gelişebilen bir tek gerilla mücadelesi yoktur.* Venezüella ve Peru'da merkezi bir kumandaya bağlı olmayan gerilla grupları ülkenin çeşitli bölgelerine dağılmışlardır. Venezüella'da bu grupların çoğunluğu henüz hazırlık aşamasında ordu tarafından dağıtılmıştır. Peru'da ise, gerilla savaşı küçük gruplarca başlatılmış ve başlangıçta oldukça da başarılı olmuştur. Ancak diğer etkenlerin yanı sıra, merkezi bir kumandanın bulunmaması sonucu gruplar arasında eylem

birliği sağlanamamış, birkaç grup ileri atılırken, diğerleri geride kalmış ve ordu gerilla gruplarını birer birer yok etmiştir. *Düşmanı parçalamak isterken öncü kendini parçalamıştır.*

Gerilla hareketi içinde çok sayıda ve küçük grupların varlığını teşvik, subjektivizmi de beraberinde getirir, önce harekete geçenin diğerlerini de peşinden sürükleyeceği görüşü yaygınlaşır.

> Liderlik için mücadele diye bir tez yaygınlaştı: İlk kez ateşe başlayan diğerlerini peşinden sürükler. Bu tez, bazı örgütleri, ya kendi yeteneğini aşan, ya da henüz koşulları tam olarak sağlanmamış eylemlere girişmeye götürmektedir. Bu tip hatalar, felakete götürecek neticeler doğurur. Bunları işleyen örgütler, militanlarının ve kendilerinin hayatlarını yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Mesele, ilk önce kimin ateş ettiği meselesi değildir. Unutmamalıyız ki, bizler devrimci kavgaya girdiğimizde ilk ateş çoktan açılmış da olabilir. Bizler için en önemli sorun, herkesin üstüne düşen görevi yapmasıdır ve her devrimcinin görevi devrim yapmaktır.[53]

Parti-ordu ayrımı meselesi ise, ülkemizde oldukça karışıktır.

Başlangıçta parti-ordu ayrımı yapmaya gerek yoktur, savaşmaya niyeti olan herkes aynı örgütlenme içinde yer alırlar; ya da parti-ordu ayrımı gereklidir, askeri ve siyasi kadro ayrılmalıdır tartışması halen sürmektedir. Parti teorisi ve örgütlenme devrim teorisinden çıkar. Parti-ordu ilişkisi meselesinde değişik yorumların temelinde politikleşmiş askeri savaşın farklı değerlendirilmesi yatar. Bu konuda üç görüş vardır:

a- Sol Görüş (fokocu görüş): Politikleşmiş askeri savaşın ilk aşaması Öncü Savaşıdır. Bu savaş merkezi bir örgüt tarafından değil, çok sayıda birbirinden bağımsız küçük gruplar tarafından yürütülür. Parti, mücadelenin ileri aşamalarında bu grupların birleşmesinden doğacaktır. Öncü Savaşı aşamasında parti-ordu

---

[53] C. Marighella, *Şehir Gerillası*, s. 83.

ya da parti-cephe ayrımına gerek yoktur. Temel mücadele biçimi silahlı propagandadır. Temel mücadele biçimi, aynı zamanda tek mücadele biçimi demektir. İdeolojisi ne olursa olsun savaşmaya niyeti olan herkes aynı örgütlenme içinde savaşır. Politik kadro-askeri kadro ayrımı yoktur. Önceden de belirtildiği gibi, dünya da bu görüşlerle başarıya ulaşmış bir tek gerilla mücadelesi yoktur.

b- Sağ Görüş: Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi doğrudur; ancak Öncü Savaşı meselesi biraz karışıktır. Silahlı mücadele örgütlü ve kitle bağları olan bir öncü tarafından başlatılamaz. Silahlı mücadele, ancak kitleler ona büyük ölçüde (ülke çapında olmasa bile bölgesel olarak) katılmaya hazır oldukları zaman başlayabilir. Kitleleri silahlı mücadeleye hazırlamak için kitle çalışmasına girmek gerekir. Bu çalışmalarda kitleler büyük birimler halinde (Sovyet tipi) örgütlenmelidir. Bu arada eğer gerekirse para temini ya da gövde gösterisi için birkaç silahlı eylem yapılabilir. Kitle çalışması kitlelerin ekonomik, demokratik, siyasi istekleri için mücadele ile silahlı mücadele ayrı şeylerdir. Dolayısıyla askeri ve politik kadronun ve sonuç olarak parti-ordu ayrımı gerekir.

Bu sağ görüş en açık biçimde THKO'nun bir kanadı olan *Mücadelede Birlik* tarafından savunulmaktadır:

> Ancak çok doğal olarak, bu iki ağır görevin aynı kadrolar tarafından üstlenmesi ve parti-ordu ayrımının yapılmaması, halk ile bağların gelişmesine, mücadeleye yeni devrimci güçlerin katılmasına paralel olarak bazı taktik hatalara yol açmıştır. Bunların en önemlisi, siyasi çalışmalara gereken önemin verilmemesi, askeri çalışmaların ağır basmasıdır.
>
> İçinde bulunduğumuz nesnel şartlar, önümüzdeki politik mücadele döneminin özellikleri (legal olanaklar, kitle hareketleri içine girilmesi) parti-ordu ayrımını gerekli kılmaktadır.[54]

[54] *Mücadelede Birlik*, s. 115.

3- Devrimci Görüş: Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin ilk aşaması Öncü Savaşıdır. Öncü Savaşı merkezi bir örgüt (parti) tarafından yürütülür. Kitlelerin ekonomik, demokratik, siyasi mücadelesiyle silahlı mücadele bir bütündür, ayrı olarak ele alınamaz. Politik kitle mücadelesi ve silahlı mücadele birlikte gelişir; kitle örgütlenmesi ve silahlı maddi güç birlikte büyür. Buradan çıkan sonuç, politik kadroların ayrı zamanda askeri kadrolar olmalarıdır. Öncü savaşçısının genel niteliği, hem savaşçı hem de örgütçü olmaktır. Bu ise politik ve askeri liderliğin birliğini getirir.

Parti, (sağ görüşün savunduğu gibi) bürokratik, pasif bir örgüt; yönetici kadrolar da sadece siyasi çalışma ve teoriyle uğraşan kişiler değildir. Parti bir savaş örgütüdür. Politik kadrolar da (dar anlamda) sadece siyasi çalışma içinde değil, her türlü askeri çalışma içinde de bulunan, politik ve askeri çalışmayı yönlendiren, bizzat savaş meydanlarında yer alan kişilerdir.

Öncü Savaşı aşamasında parti-ordu ayrımı yapılmaz. Bu ayrım yapılmazsa siyasi çalışmanın ihmal edileceği iddiası tamamen safsatadan ibarettir. Öncü, hem örgütçü, hem de savaşçıdır. Askeri ve politik yönün böylesine kaynaşması parti-ordu ayrımı yapılmadığı halde, örgüt içinde ileri bir işbölümünü, yani uzmanlaşmayı mümkün kılar.

Öncü Savaşının başlangıcından itibaren mücadeleye Marksist olmayan, anti-emperyalist, anti-oligarşik unsurlar da katılacağından, parti-cephe ayrımının yapılması zorunludur. Parti içinde yer almak için sadece emperyalizme ve oligarşiye karşı savaşmak yetmez; Marksist-Leninist olmak ve Leninist bir parti üyesinin diğer özelliklerini de taşımak gerekir.

3- Reformizm ve Oligarşinin Yüzünün Açığa Çıkartılması

Dünya devrimci pratiğinde olduğu gibi, ülkemizde de önem kazanan bir mesele, az çok normal yollardan işbaşına gelmiş

hatta reformist bir iktidara karşı öncünün nasıl davranması gerektiğidir.

"Castroism: The Long March in Latin America" yazısında Debray, gerilla savaşını yürütecek bir örgütün ne zaman harekete geçeceğini tartışır: Gerilla aniden ya da herhangi bir anda değil, politik bir kriz sonucu doğar. Gerillanın etkin olabilmesi için olgunlaşan şartlar içinde kendine bir yer, bir çıkış noktası bulması gerekir. Ancak bu hiçbir zaman oturup beklemek ve zamanı gelince dağlara çıkmak değildir, çünkü gerillanın kuruluşu çok uzun bir çalışmayı gerektirir. Yangının başlayabilmesi için şartların olgunlaşmış olması yetmez, kıvılcımın da hazır olması gerekir. Debray, örnek olarak Venezüella'da Miranda bölgesinde harekete geçilmeden çok önce çalışmalar yapılmasını ve gerilla savaşının da herhangi bir anda değil, halkçı görünüşlü Leoni hükümetinin gerçek yüzünün açığa çıkmaya başladığı anda (Temmuz 1964) başlamasını gösterir.[55]

Bu değerlendirme Che'nin 1960'da söylediği, az çok normal yollardan işbaşına gelmiş, meşru görünümünü koruyan bir hükümete karşı gerilla mücadelesi başarı kazanamaz, sözünü de eklersek, ortaya bazıları için çok inandırıcı görünen, demokratik görünüşlü bir hükümete karşı harekete geçilemez sonucu ortaya çıkar. Yüzeysel değerlendirmelerin, sorunlara tek yönlü yaklaşımın doğal sonucudur bu.

Debray, gerilla mücadelesine başlamanın uzun bir hazırlık ve ülkedeki politik durumun dikkatli bir incelenmesini gerektirdiğini söylerken tamamen haklıdır. Ancak, o, harekete geçmeyi bir ya da birkaç bölgede kurulan örgütlerin kısa sürede Halk Savaşını başlatabileceklerini ve iktidar için ciddi bir alternatif olabilecekleri yönünden değerlendirir. Bunun yanında ülkede henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli bir milli krizin varlığı ve onun varlığının ise Öncü Savaşının objektif temelini oluş-

[55] R. Debray, *Strategy for Revolution*, s. 47.

turduğu unutulur. Debray, günümüzde geri-bıraktırılmış ülkelerin bu temel özelliklerini değerlendirmediği gibi, Küba Devrimi'nden sonra emperyalist müdahale mekânizmasındaki meydana gelen değişikliği de —olgunlaştırılmayan buhranlar— anlamamıştır. Debray'a göre, devrimciler gerilla savaşını yürütecek örgütün kuruluşu için gerekli çalışmayı yaparlar; bu arada ülkede buhran belli bir olgunluğa erişir ve örgüt harekete geçer. Ancak emperyalizm artık Küba'da olduğu gibi iyice yıpranan yönetim için sonuna kadar ısrar etmeyecektir, yıpranmamış yeni bir yönetim getirilecektir işbaşına; yeni yönetim de başlangıçta kitlelere pekala şirin görünebilir. Bu durumda —ki 1960'dan sonra oldukça sık görülen bir durumdur bu— ne yapılacağına Debray cevap veremez.

Ülkede demokratik görünüşlü, az çok normal yollardan işbaşına gelmiş bir yönetimin bulunması, yani hakim sınıfların mevcut düzeni sadece zora dayanarak sürdürmemeleri, ülkedeki krizin tam anlamıyla olgunlaşmamış olması sonucu, Öncü Savaşının hızla Halk Savaşına dönüşmesinin objektif şartları mevcut değildir. Che'nin sözlerinin de bu şekilde değerlendirilmesi gerekir. *Ancak Öncü Savaşının hızla Halk Savaşına dönüşümünün objektif şartlarının bulunmaması, Öncü Savaşının da objektif şartlarının bulunmadığı anlamına gelmez.*

Geri-bıraktırılmış bir ülkede üretim ilişkilerinde köklü değişiklikler olmadıkça işbaşına gelen ve çeşitli iddialara sahip yönetimler, ya emperyalizmin politikasına uyarlar, ya devrilirler ya da çeşitli yollardan geçerek onunla işbirliği yaparlar. Bu açıdan hükümetin demokratik, reformist, legal vb. görünümde olması ne ülkenin içinde bulunduğu sürekli krizi, ne de ülkedeki egemen güçlerin niteliğini değiştirmez; olsa olsa çelişkiler biraz yumuşar, bu ise Öncü Savaşının objektif şartlarını ortadan kaldırmaz.

Ülkemizde PDA, TSİP ve diğerlerinin yanı sıra *Mücadelede Birlik* de muhtemel bir CHP iktidarı altında silahlı eylem yapı-

lamayacağı görüşündedirler. (Aslında bunlara teorik olarak hiçbir şey söylemeyen, ancak açık oynamakta hiçbir mahzur görmeyenleri de eklemek gerekir.) Teoride CHP'ye küfredip, pratikte ise onun kuyruğuna takılmak işte budur.

Che, 1963'de daha önceki sözlerinin nasıl anlaşılması gerektiğini şöyle açıklar: Reformist bir rejim, yönetimi geniş çapta kuvvet kullanmadan sürdürmeye çalışır; onu, gerçek yüzünü göstermesi, yani gerici sınıfların diktatörlüğü olduğunun anlaşılması için zorlamak gerekir.

Bu değerlendirme mekânik olarak yorumlandığında büyük yanlışlıklara yol açar. *Hakim sınıfları temsil eden ya da onlarla yakın işbirliği yapan, kitleleri şu ya da bu biçimde geniş ölçüde pasifize edebilen iktidarların yüzünün açığa çıkartılması, silahlı gücün büyümesi ve kitle örgütlenmesiyle birlikte yürütülmelidir. Aksi durumda, örgüt bazı eylemlerle iktidarı gerçek yüzünü açığa çıkarmaya zorlayabilir; ve yönetim kısa sürede kitlelerin önünde prestij kaybedebilir; ancak mevcut yönetimin yıpratılması yetmez, doğan hoşnutsuzluğu da örgütleyebilmek gerekir. Dünya devrimci pratiği bize kitlelerle gerekli bağı kurmadan mevcut yönetimi harekete geçmeye, gerçek yüzünü göstermeye zorlayan, ya da zorlamaya mecbur kalan örgütlerin fazla yaşamadığını, oligarşi karşısında yalnız kaldığını göstermektedir. Bu durumda iktidarın gerçek yüzü açığa çıkmakta, ancak kitlelerdeki hoşnutsuzluktan faydalanacak, onu örgütleyecek güç bulunmamaktadır.*

Sonuç

1971'den dört yıl sonra ülkemizdeki sosyalist hareketin durumu şudur: Revizyonizm ve pasifizmin her çeşidi silahlı devrimci hareketin yenilgisinden faydalanarak güçlenmiştir.

Özellikle "12 Mart sosyalisti" olarak bilinen TSİP'çiler oportünizmi bilimsel temellerine oturtmakta oldukça başarılı adımlar atmışlardır. PDA eski şarlatanlığını sürdürürken, legal sosyalist partiler de kısa sürede beşe çıkmıştır. Ancak bizim esas dikkatle eğilmemiz gereken, ülkemizdeki silahlı devrimci hare-

ketin bugünkü durumudur. Ülkemiz solunda genel olarak hakim olan revizyonizm ve pasifizm, silahlı devrimci hareket saflarında da oldukça taraftar bulmuştur. Önceleri 1971 ve sonrasındaki pratiğin küçük-burjuva anarşizmi olduğunu söyleyerek ortaya çıktılar. Maskeleri çabuk düştü; bunun üzerine proleter devrimci harekete saldırı yöntemini değiştirdiler. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni ve özellikle bu stratejinin savunulduğu "Kesintisiz Devrim II-III"ü tamamen kabul etmiş göründüler. Amaç stratejinin temel tezlerine görünüşte sahip çıkıp onları deforme etmek, bozmak, yozlaştırmaktı.

Böylece silahlı devrimci hareket içinde enteresan bir durum ortaya çıktı: THKP-C'nin geçmişte yarattığı büyük sempatiden faydalanmak isteyenler "Kesintisiz Devrim II-III"deki bütün stratejik kavramlara sahip çıktılar, ancak bu kavramların yorumuna açık biçimde hiçbir zaman yaklaşmadılar. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin temel kavramlarını görünüşte kabul ettiler; sonra da Marksist lafızlar ardına gizlenerek sürekli ve genel bunalımı, henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizi, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesini ve Öncü Savaşını reddettiler. Buna rağmen büyük şarlatanlıkla THKP-C'nin adını kullanmaya devam ettiler; geçmişte bu örgütün saflarında çalışmayı onun adını kullanmak için yeterli saydılar. Böylece "Cephe", THKP-C olmaktan çıktı, gerçek anlamda içinde herkesin bulunduğu bir cepheye döndü.

Bu cephe içinde politikleşmiş askeri savaşın ve bu stratejinin savunulduğu "Kesintisiz Devrim II-III"ün üç türlü yorumu gelişti:

1- Fokocu Yorum: Ülkemizdeki kriz iyice olgunlaşmıştır, başarılı birkaç eylem kitleleri geniş ölçüde harekete geçirebilir. Öncü Savaşını başlatabilmek için fazla hazırlık gerekmez; uzun sürecek olan Halk Savaşıdır, Öncü Savaşı değildir. Silahlı propaganda tek mücadele biçimidir. Mahir Çayan yoldaşın "Kesintisiz Devrim II-III"de savunduğu Öncü Savaşının ilk aşamala-

rında savaşın psikolojik yıpratma yönü ağır basar görüşü, taktik bir formülasyon değil; Öncü Savaşının bütünü için geçerli stratejik bir görüştür. (Böylece Öncü Savaşı kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi mücadelesinden ayrılır) Ülkedeki krizi iyice derinleşmiş olarak düşünmek bu yanlış görüşün temelidir.

*2- **Sağ Yorum:*** Sağ görüş kendi içinde büyük bir çeşitlilik gösterir. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin savunulduğunu iddia edip Halk Savaşını reddedenler de vardır. Bu sağ görüşler içinde diğerlerine göre daha tutarlı ve oldukça yaygın olan bir tanesini ele alacağız:

Öncü Savaşı yanlıştır. Önce kitleleri ekonomik-demokratik talepler etrafında örgütleyerek silahlı mücadeleye hazırlamak gerekir. Ülkedeki kriz derinleştiğinde ve büyük kitlelerin örgütlenmesi de yeterli düzeye ulaştığında Halk Savaşı başlayacaktır. (Bu görüş kaçınılmaz olarak mücadelenin başlangıcından itibaren kurtarılmış bölgeler kurulabileceği teorisine sarılacaktır.)

Sağ görüşün diğer bir çeşidi de Öncü Savaşını kabul eder; ancak uygulamada kitleleri büyük birimler halinde örgütlemeyi temel alır. Böylece teoride kabul ettiği Öncü Savaşını pratikte reddetmiş olur.

Sağ görüşün temelinde emperyalizmin III. Bunalım Döneminin özelliklerini yanlış değerlendirmek, özellikle Çin ve Vietnam Devrimlerinin yanlış anlaşılması yatar.

*3- **Devrimci Yorum:*** Emperyalizmin III. Bunalım Döneminde Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin ilk aşaması Öncü Savaşıdır. Öncü Savaşı ülkenin şartlarına göre değişen, savaşın sürekliliğini sağlayacak yeterli bir ön hazırlıktan sonra başlar. Ülkede henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin varlığı (evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi), yani objektif şartların hazır olması Öncü Savaşının başlayabilmesi için yeterli değildir. Sübjektif şart (asgari örgütlenme) da gerçekleşmiş olmalıdır.

Silahlı mücadele ile kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi mücadelesi bir bütündür. Kitle örgütlenmesi ve silahlı güç birlikte büyür. III. Bunalım Döneminde Halk Savaşını başlatmanın tek yolu uzun ve başarılı bir Öncü Savaşıdır.

Yukarıda görüşlerini çok kısa olarak açıkladığımızın dışında, silahlı devrimci hareket içinde başkaları da vardır. Bunlar kariyerlerine güvenip THKP-C'nin şerefli tarihine sahip çıkmayı kimselere bırakmazlar, ancak henüz neyi savunacaklarına da karar vermemişlerdir. Şimdilik ülkemiz devriminin acil sorunlarını bir yana bırakıp felsefe ile uğraşmaktadırlar. Bu arada kendileri gibi neyi savunacaklarına henüz karar verememiş olanlarla her türlü dedikodu ve karalamayı da yapmaktadırlar.

İşte genel olarak silahlı devrimci hareketin, özel olarak THKP-C'nin durumu budur. Günümüzde devrimci görüşü savunanlar azınlıktadır ve bir süre daha böyle kalacaklardır. Ancak önemli olan azınlıkta ya da çoğunlukta olmak değil, sonuna kadar doğru devrimci çizgiyi sürdürmektir.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni doğru olarak kavrayan ve pratiğe uygulayanlar, ancak onlar, sadece THKP-C'nin değil, genel olarak silahlı devrimci hareketin şerefli tarihini sürdürebilirler.

YAŞASIN ÖNCÜ SAVAŞI TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ-CEPHESİ

YAŞASIN HALK SAVAŞI HALKIN DEVRİMCİ ÖN-CÜLERİ KURTULUŞA KADAR SAVAŞ

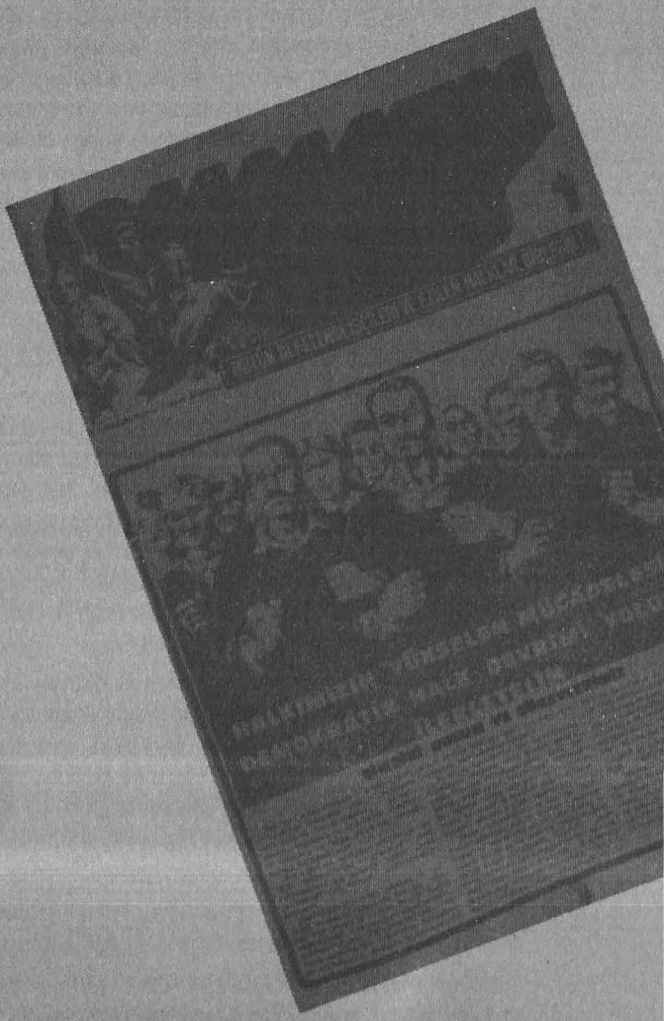

Halkın Yolu

THKP-C içinden gelen kadrolar arasında ortaya çıkan ayrışmanın belirginleşmesiyle THKP-C'yi maceracılıkla eleştirip Maoizme yönelen bu çevre *Militan Gençlik* adıyla bir dergi yayımlayarak siyasi yaşamına başladı. Geçmiş hareketi küçük burjuvazinin düzene duyduğu tepkinin teorileştirilmesi olarak niteleyen bu çevre, işçi sınıfı ve geniş kitleler içinde yaygın bir kitle çalışması yapılması görevini ön plana çıkartıyor, devrimci mücadelenin başarısının önkoşulu olarak gördüğü proletarya partisinin inşasının temel siyasal görev olarak önlerinde durduğunu belirtiyordu. Silahlı mücadele ancak yaygın bir kitle çalışmasının yürütülmesi ve proletarya partisinin kitleleri sabırla eğitmesi sürecinin sonunda varılacak bir aşamaydı. Öncülerin mücadelesi kitlelerden kopukluk anlamına geliyordu ve aslolan bir kitle hareketinin yaratılmasıydı.

Proletarya partisinin inşasına giden yolun teorik hazırlığı amacıyla *Halkın Yolu* dergisi yayınlanmaya başlandı. Dergi Türkiye'yi "emperyalizme bağımlı, geri bir tarım ülkesi" olarak tanımlıyor, "yarı-sömürge, yarı-feodal yapı"nın ancak proletarya önderliğinde, işçi-köylü ittifakı temelinde yürütülecek "yeni tipte bir Demokratik Halk Devrimi"[1]yle kırılabileceğini ileri sürüyordu. "Özü toprak devrimi olan Demokratik Halk Devrimi" proletaryanın en geniş köylü kitlelerinin toprak ve özgürlük mücadelesine seferber edebilmesiyle zafere ulaşacak ve durmaksızın sosyalizme doğru ilerleyecekti. İşçi sınıfı, köylülük ve şehir küçük burjuvazisinin temel gücünü oluşturduğu devrim ancak uzun süreli bir halk savaşıyla başarıya ulaşabilirdi.

Halkın Yolu çevresinde başlayan iç tartışma, ÇKP'nin Üç Dünya Teorisi'nin zorunlu kıldığı iç politika pratiği ve Maoculuk'la radikal bir çizgide kalmanın mümkün olamayacağı düşüncesi, hareketin önderlerinin, hareket içinde başlayan çözülmenin de itmesiyle Aydınlık grubuna katılmasına yol açtı. Aydınlık grubuyla birleşmeye karşı çıkan azınlık grubu bir müddet sonra Devrimci Halkın Yolu adlı dergi çıkararak eski çizgilerini sürdürmeyi denediyse de giderek etkinliğini yitirerek benzer görüşleri savunan öteki gruplara katılımları engelleyemedi.

---

[1] Bkz. bu kitapta s. 265.

DEVRİMCİ PROLETARYANIN NİHAİ AMACI*

[...]

Proletarya Burjuvazinin Diktatörlüğünü Zor Yoluyla Alaşağı Edip Kendi Devrimci Diktatörlüğünü Kurmalıdır

[...]

Proletaryanın insanın insanı sömürmesine son vermek için yürüttüğü mücadele, bu nedenle siyasi iktidar mücadelesi olmak zorundadır. Siyasi iktidarı ele geçirme mücadelesinde proletarya tüm dünya proletaryasıyla dayanışma halinde devrimci bir sınıf partisi içinde örgütlemelidir. İşçi sınıfı kapitalistlere karşı mücadele içinde kendiliğinden sınıf bilincine varamaz ve işçi sınıfı devrimci bir sınıf partisi içinde örgütlenmedikçe siyasi-iktidar mücadelesi yürütemez. Sınıf bilinçli proletarya, Marksist Leninistler işçi sınıfına ve yarı-proleterlere kendi çıkarları ile kapitalistlerin çıkarları arasındaki uzlaşmaz çelişmeyi, bu çelişmenin

* *Halkın Yolu*, Sayı: 1, Aralık 1976.

nasıl çözümlenebileceğini kavratan ve proleter ve yarı-proleter kitlelerin kapitalistlere karşı mücadelesine önderlik eden bir devrimci siyasi sınıf partisi halinde örgütlenme görevini yerine getirmelidir. Proletarya burjuvazinin karşı-devrimci şiddetine proletaryanın devrimci kitle şiddetiyle cevap vermeksizin burjuvazinin karşı-devrimci şiddet aygıtını, burjuva devlet cihazını zor yoluyla parçalamaksızın burjuvazinin sınıf hakimiyetine son veremez. Proletarya devrimi revizyonist döneklerin kitleleri uyutmak için anlattıkları masalların aksine şiddete dayanan bir devrim olmak zorundadır.

Sınıfların ortaya çıkmasıyla birlikte doğan devlet, sınıfların ortadan kalkması süreci içinde yavaş yavaş yok olacaktır. Ancak Marksist-Leninistler, anarşistlerin aksine burjuvazinin diktatörlüğüne son verecek olan proletarya devriminin hemen devleti ortadan kaldırabileceğini ileri sürmezler. Proletaryanın, genel olarak sınıfların ortadan kalktığı, sanayi ile tarım, kafa emeği ile kol emeği ve şehir ile köy arasındaki ayrımın silindiği komünist topluma doğru tüm insanlığı ilerletmek için geçici olarak devlete ihtiyacı vardır. Ama revizyonist sosyal hainlerin vazettiklerinin aksine, bu proletaryanın burjuva devlet cihazını muhafaza ederek, burjuvazinin askeri-bürokratik mekanizmasına dayanarak sosyalist devrimi gerçekleştirebileceği anlamına asla gelmez. Proletarya burjuvazinin diktatörlüğünü alaşağı etmek ve yerine kendi sınıf diktatörlüğünü kurmak zorundadır.

[...]

Burjuvazinin diktatörlüğünün zor yoluyla alaşağı edilip, yerine yoksul köylülükle ittifak halindeki proletaryanın devrimci diktatörlüğünün kurulmasından yana olup olmamak; proletarya diktatörlüğü altında tayin edici çelişmenin burjuvazi ile proletarya arasında olduğunu kabul edip etmemek çağımızda gerçek Marksist-Leninistlerle her türden revizyonist sosyal hainlerin arasındaki en önemli ayrımdır.

Proletarya Diktatörlüğü Altında Sınıf Mücadesi Sürdürülmezse Kapitalizme Geri Dönüş Kaçınılmazdır

Yeryüzündeki ilk proletarya diktatörlüğünün tasfiye edilip yerine bürokrat burjuvazinin sosyal-faşist diktatörlüğünün kurulmasıyla, sosyalist Sovyetler Birliği'nin sosyal-emperyalist bir ülkeye dönüşmesiyle devrimci dünya proletaryasının açıkça tespit ettiği bir noktada sosyalizm tarihi boyunca sınıfların ve sınıf mücadelesinin varolduğu gerçeğidir.

Sovyetler Birliği ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinde kapitalizmin yeniden diriltilmesi devrimci proletaryaya olumsuz bir ders vermiş, sınıf mücadelesinin sosyalizmin tüm tarihi dönemi boyunca süreceğini ve kapitalizmin yeniden kurulması tehlikesinin komünizmin dünya çapındaki zaferine kadar uzun bir tarihi dönen boyunca var olacağını açıkça göstermiştir.

Devrimci proletarya proletarya diktatörlüğü altında sınıf mücadelesini sürdürmeli, alaşağı edilen eski hakim sınıfların direnişi esas olarak kırıldıktan sonra da sosyalist toplum içinde doğabilecek yeni burjuvazinin devlet iktidarını gasp etme tehlikesine karşı uyanıklığını gevşetmemelidir.

Çin ve Arnavutluk proletaryasının ve onların denenmiş ve yenilmez devrimci öncüleri ÇKP ve AEP'nin önderliğinde Çin ve Arnavutluk halkları Marksizm-Leninizmin rehberliğinde ve dünya devriminin olumlu ve olumsuz tecrübeleri ışığında proleter enternasyonal isminin yılmaz savunucuları olarak, revizyonist ve emperyalist kuşatmayı parçalayarak komünün yolunda zaferle ilerliyorlar.

ÇKP ve AEP; sosyalist Sovyetler Birligi'nin ve dünya proletaryasının büyük önderi Lenin'in ve onun kurduğu Bolşevik Partisinin prestijinden yararlanarak ÇKP ve AEP'i de birer revizyonist parti ve Çin ve Arnavutluk'u birer revizyonist ülke haline getirmek isteyen revizyonist sosyal-hain Kruşçev ve çetesinin bütün baskı ve şantajlarına yiğitçe ve proletaryanın baş eğ-

mez ruhuyla göğüs germiştir. Dünya da Marksizm-Leninizmin bayrağını cesaretle yükseltirken, ülkelerindeki kapitalist yolculara proletarya diktatörlüğünün yenilmezliğini göstermiştir. Büyük Proleter Kültür Devrimi bütün dünya proletaryasının yolunu aydınlatıyor. Proletarya diktatörlüğü şartları altında sınıf mücadelesinin zengin deneyleri ile de çelikleşen ÇKP ve AEP yenilmez ve muzaffer partiler olarak bütün dünya proletaryasına ve halklarına ışık tutuyor.

Dünya daki tüm Marksist-Leninist partiler dünya devrim deneyinin bu dersine büyük önem veriyor ve geri dönüş tehlikesine karşı silahlanıyorlar.

[...]

DEVRİMCİ PROLETARYANIN MÜCADELESİ VE GÖREVLERİ*

Ülkemizdeki Üretici Güçlerin Özgürce Gelişmesinin Önündeki Engel Yarı-Sömürge, Yarı-Feodal Yapıdır

Türkiye emperyalizme bağımlı geri bir tanım ülkesidir. Osmanlı İmparatorluğu merkezi-feodal bir devletti. Bu yapı içinde iç dinamikle kapitalizm gelişiyordu. Ancak merkezi-feodal yapı kapitalistleşme sürecini yavaşlatmış, Avrupa'da kapitalizm hızla doğup gelişirken Osmanlı Devleti bu kapitalist gelişmenin gerisinde kalmıştır.

[...]

Emperyalizm, Osmanlı İmparatorluğu topraklarında yaşayan proletaryayı ve çeşitli milliyetlerden halkları iliğine kemiği-

* *Halkın Yolu*, Sayı: 1 ve 2 Aralık-Ocak 1976-77.

ne kadar sömürürken, kârını arttırmak amacıyla sorunlu olarak pazarı genişletmiştir. Böylece meta üretimi yaygınlaşmış ve kapitalist üretim gelişmeye başlamıştır.

Ancak bu feodal yapının tasfiyesi anlamına gelemezdi ve gelmemiştir. "Emperyalizm sömürge ve yarı-sömürgelerde kapitalizmi geliştirir" demek meselenin bir yönüdür. Bunun yanında emperyalizm sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde feodalizmin tasfiyesinin önündeki en önemli engeldir. Tüm dünya da feodalizmin düşmanı olan serbest rekabetçi kapitalizmin tersine, emperyalizm (tekelci kapitalizm) geri ülkelerdeki sömürü ve baskısını feodalizmle ve her türlü gericilikle ittifak kurarak sürdürebilir. Uluslararası tekelci kapitalizmin çıkarları yarı-sömürge ülkelerde feodalizmin devrimci bir tarzda tasfiyesi ve köylülüğün toprak ve özgürlüğe kavuşmasıyla taban tabana zıttır.

Geri ülkelerin emperyalizmin sömürü ve hakimiyetine girmesiyle buralarda meta dolaşımı kırsal bölgelerde de yaygınlaşır, feodal yapı bir ölçüde çözülerek yarı-feodal bir yapıya dönüşür. Ama bu dönüşüm feodal büyük toprak sahipleri ve tefecilerin geniş köylü kitleleri üzerindeki sömürü ve baskısını hafifletmek bir yana, emperyalist-kapitalist sömürü ve baskı ile birleşerek daha da ağırlaştırır. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde emperyalizme bağımlılığın bir sonucu olan ve büyük toprak ağalığını, feodal kalıntıları ve feodal üst yapı kurumlarını muhafaza den bu çok yavaş ve sancılı kapitalistleşme emperyalist-kapitalist sömürü ve tahakkümle birleşerek geniş köylü kitlelerini en büyük bir sefalete ve alçalmaya sürükler. Türkiye'nin yarı sömürgeleşmesine paralel olarak gerçekleşen yarı-feodalleşme süreci geniş köylü kitlelerini toprak ve özgürlüğe kavuşturmak bir yana, onları en büyük sefalete ve alçalmaya sürüklemiştir.

Emperyalizm Türkiye'yi yarı-sömürgeleştirirken, kendine bağımlı bir komprador kapitalizm yaratmış, geliştiği kadarıyla

milli kapitalizmi çökerterek ülkenin bağımsız sanayileşme yolunu kapatmıştır.

Milli burjuvazinin önderliğinde gerçekleşen milli kurtuluş savaşımız ülkeyi sömürgeleştirmek isteyen emperyalizmi kovmuş, Osmanlı feodal hanedanını yıkmış ve komprador kapitalizme darbe indirmiştir.

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Kemalist burjuvazi işçi ve köylülerin omuzları üzerinde yükselerek yeni Türk burjuvazisinin diktatörlüğünü kurmuştur.

İşçi ve köylülerin omuzları üzerinde yükselen Kemalist diktatörlük halk düşmanı tabiatı gereği feodal toprak sahipleriyle ittifak kurmuş ve geniş köylü kitlelerinin toprak ve özgürlük mücadelesinin önündeki bir engel haline gelmiştir.

Kurtuluş Savaşı sırasında Türk ve Kürt milletlerini temsil ettiğini iddia eden Kemalist burjuvazi, işçi ve köylüler üzerinde olduğu kadar Kürt milleti üzerinde de tahakküm kurmuş, Türk ve Kürt feodalleri ile ittifak kurarken, Kürt milleti üzerindeki milli boyunduruğu pekiştirmiştir.

Bir yandan emperyalizmin Türkiye'yi sömürgeleştirme planlarına büyük bir karşı koyuş olan milli kurtuluş savaşımıza önderlik eden Kemalist burjuvazi, öte yandan emperyalizmle uzlaşmış, emperyalizmin ülkemizdeki ekonomik dayanaklarını yok etmemiş ve giderek ülkenin yeniden emperyalizme bağımlı hale gelmesine yol açmıştır.

Böylece, milli burjuvazi önderliğindeki milli kurtuluş savaşı ülkemizi yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülke olmaktan çıkaramamıştır.

[...]

Çağımızda hiçbir ülke kendi içine kapanarak serbest rekabetçi kapitalizm aşamasını yaşayamaz; ya dünya çapındaki üretici güçlerin geliştiği seviyeye, ya da emperyalizmi sınırları dışına çıkararak sosyalizme yönelmek zorundadır. Bu nedenlerle em-

peryalizmin, uzantısı tekelleşme ne kimilerinin dediği gibi bir "feodal-tekel"dir, ne de kapitalizmin genel kanunlarının dışında kapitalizm-dışı bir olgudur. Bu emperyalizme bağımlı da olsa Türkiye'de kapitalist üretimin gelişmesi anlamına gelir. Özellikle son yıllarda ülkemizde meta üretimi çok yaygınlaşmış ve onun içinde kapitalist üretim hakim hale gelmiştir. Ancak ne genel olarak kapitalist üretimin gelişmesi, ne de emperyalizmin uzantısı bir tekelci kapitalizm; kapitalizmin özgürce gelişmesinin önündeki kapitalizm-öncesi engelleri tasfiye etmemiş, geniş köylü kitlelerinin üzerindeki yarı-feodal boyunduruğu kırmamış, Türkiye'yi geri bir tarım ülkesi olmaktan çıkarmamıştır.

Genel olarak feodalizmin "köylü usulü" (devrimle) tasfiyesiyle birlikte gitmeyen bir kapitalistleşme altyapıda ve üstyapıda feodal kalıntıları muhafaza eder, geniş köylü kitlelerini en büyük sefalete ve alçalmaya iter.

Emperyalizm bütün yarı-sömürgelerde olduğu gibi Türkiye'de de sömürü ve tahakkümünü yarı-feodal yapıya dayanarak sürdürmekte, kapitalizmin özgürce gelişmesini önlemektedir.

Ülkemizde üretici güçlerin özgürce gelişmesinin önündeki engel, gelişmiş kapitalist ülkelerden farklı olarak genelinde kapitalizm değil, emperyalist sömürü ve tahakküm, emperyalizmin uzantısı tekelci kapitalizm ve yarı-feodal boyunduruktur.

[...]

[Ü]lkemizde üretici güçlerin özgürce gelişmesinin önündeki engel kapitalizmin fazla gelişmesi değil, özellikle kırda kapitalizmin yeterince gelişmemesidir. [...] Ülkenin dünya çapında can çekişen kapitalizme bağımlılığının bir sonucu olan yarı-sömürge yarı-feodal yapısı sürdüğü sürece çözülmesi gereken temel çelişme (üretici güçlerle üretici güçlerin özgürce gelişmesini önleyen geri mülkiyet ilişkileri arasındaki çelişme), emperyalizmle Türk ve Kürt ulusları, emperyalizmin uzantısı tekelci burjuvazi, feodal toprak ağaları ve tefecilerle çeşitli milliyetler-

den halkımız arasındaki mücadelede yansıyan, üretici güçlerle üretici güçlerin özgürce gelişmesini önleyen yarı-sömürge, yarı-feodal yapı arasındaki çelişmedir.

Gelişmiş ülkeler proletaryasından farklı olarak Türkiye proletaryasının önündeki devrimci adım emeğin ileri derecede toplumsallaşmasıyla üretim amaçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişmeyi sosyalist devrimle çözmek değil, sosyalizme ulaşmak için önce emperyalizm, emperyalizmin uzantısı tekelci kapitalizm ve feodalizmin tasfiye edileceği demokratik halk devrimini zafere ulaştırmak, bu yönde halka önderlik etmektir. Üretici güçlerin özgürce gelişmesinin önündeki bu engeller tasfiye edilmedikçe, üretimin şehirde ve kırda hızla toplumsallaşmasını önleyen bu yarı-sömürge yarı-feodal yapı kırılmadıkça, proletaryanın üretim araçlarının özel mülkiyetine son verebileceği sosyalizme ulaşmak mümkün değildir.

Ülkemizde Demokratik Devrim Mücadelesi Yüz Yıldır Sürmektedir

Ülkemizde demokratik devrim mücadelesi yüzyıldır sürmektedir. Bu mücadele birçok değişik aşamalardan geçmiş, ancak henüz tamamlanamamıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısında doğup gelişen burjuva-demokratik mücadele emperyalizmin sınırları içinde ve burjuvazinin önderliğindeki bir meşruti hareket olan 1908'le noktalanmıştır. 1908 Devrimi halkımızın hiçbir sorununa çözüm getirmediği, üretici güçlerin özgürce gelişmesini önleyen feodal boyunduruğa dokunmadığı gibi, ülke üzerindeki emperyalist boyunduruğu daha da ağırlaştırılmıştır. 1908 [Devrimi] Türkiye gibi yarı-sömürge ülkelerde emperyalizmin sınırları içindeki burjuva reformist hareketlerin emperyalist kölelikten başka bir sonuç veremeyeceğinin açık bir örneğidir.

Demokratik devrimimizin ikinci aşaması milli burjuvazi önderliğindeki Milli Kurtuluş Savaşıdır. Türkiye'yi sömürgeleştirmek isteyen emperyalizmi kovan, feodal hanedanı yıkan ve

komprador burjuvaziye darbe indiren milli kurtuluş savaşı yeni Türk burjuvazisinin diktatörlüğü ile sonuçlanmıştır. Kemalist diktatörlük işçi sınıfının devrimci mücadelesini, köylülüğün toprak ve özgürlük mücadelesini ve Kürt milletinin milli kurtuluş mücadelesini terörle ezerken, emperyalizmin ülkedeki ekonomik dayanaklarına dokunmadan ve feodal toprak sahipleriyle ittifak halinde Türkiye'de kapitalizmi geliştirmeye çalışmıştır. Bu çabalar yarı-feodal yapının tasfiyesine yol açmadığı gibi, ülkenin yeniden emperyalizmin bir yarı-sömürgesine dönüşmesine yol açmıştır. Milli Kurtuluş Savaşı ve 1920'lerin Kemalist diktatörlüğü, emperyalizm çağında milli burjuvazi önderliğindeki milli kurtuluş hareketlerinin emperyalizme ve feodalizme kalıcı darbeler indiremeyeceğinin açık bir örneğidir. [...]

Çağımızda geri ülkelerdeki yarı-sömürge yarı-feodal yapı burjuvazi önderliğindeki bir demokratik devrimle yıkılamaz.

Ülkemizde demokratik devrim Kürt milletinin milli zulüm ve boyunduruğa karşı yürüttüğü mücadelelerde devam etmiştir. Yüzyıllardır süren milli boyunduruğun Kemalist diktatörlük döneminde de devam etmesi ve hatta daha da artması, pazarın genişlemeye başlamasıyla birlikte milli uyanışın hızlanması, Kürt halkının Kürt milli burjuvazisi önderliğinde milli boyunduruğa karşı ayaklanmasıyla sonuçlanmıştır. Ancak proletarya önderliğinde yürütülemeyen, köylülüğün toprak ve özgürlük mücadelesiyle birleştirilemeyen, emperyalist sömürü ve tahakkümü hedef alamayan ve Türk işçi ve köylüklerinin, emperyalizme, feodalizme ve halk düşmanı Kemalist diktatörlüğe karşı mücadelesiyle birleştirilemeyen bu mücadele halk düşmanı Kemalist diktatörlüğün ve Milli Şef Diktatörlüğünün kitle katliamlarıyla ezilmiştir. Derin bir halkçı ve köylü karakter taşıyan Kürt milli ayaklanmalarının iki milliyetten halkımızın demokratik devrim mücadelesinin ileri bir aşamasına dönüştürülememesinin esas nedeni Türkiye proletaryasının devrimci hareketinin yetersizliği

ve Kürt milli hareketini ülkemizdeki devrimci demokratik mücadelenin doğrudan bir parçası saymayışıdır.

Çağımızda Demokratik Devrim Ancak Proletarya Önderliğinde Zafere Ulaşabilir.

Ülkemizde üretici güçlerin özgürce gelişmesini önleyen yarı-sömürge, yarı-feodal yapı ancak proletarya önderliğinde, işçi-köylü ittifakı temelinde yürütülecek yeni tipte bir Demokratik Halk Devrimiyle yıkılabilir. Demokratik Halk Devriminde hedefler, emperyalizm, emperyalizm uzantısı tekelci burjuvazi ve feodal toprak ağalarıdır. Bu devrimin önder gücü proletaryadır. Demokratik Halk Devriminde temel güçler proletarya, köylülük ve şehir küçük burjuvazisidir. Milli burjuvazi yalpalayan bir sınıftır. Proletarya milli burjuvaziyi devrim saflarına kazanmak için mücadele eder ve milli burjuvazinin emperyalizmle ve feodalizmle uzlaşma ve devrimi baltalama eğilimlerini sürekli teşhir eder.

Demokratik devrimin proletarya önderliğinde gelişmesi onun zafere ulaşması için temel şarttır. Proletarya önderlik için esas olarak milli burjuvazi ile mücadele eder, milli burjuvazinin halk kitlelerinin demokratik devrim mücadelesini peşine takıp, devrimin yarıda kalmasına yol açmasına karşı savaşır. Devrimin, proletarya önderliğinde gerçekleşmesi proletaryanın köylülükle, özellikle yoksul köylülükle ittifak kurmasına bağlıdır.

Demokratik Halk Devriminin özü toprak devrimidir. Emperyalizmin, emperyalizm uzantısı tekelci kapitalizmin ve feodalizmin kökünün kazınması proletaryanın en geniş köylü kitlelerini toprak ve özgürlük mücadelesine seferber edip edememesine bağlıdır. En geniş köylü kitleleri büyük toprak ağaları ve tefecilere karşı, toprak devrimi yönünde seferber edilmedikçe, üretici güçlerin gelişmesinin önündeki bu engel, feodal kalıntılar tasfiye edilmedikçe, geniş köylü kitleleri toprak ve özgürlüğe kavuşmadıkça demokratik halk devrimi zafere ulaşamaz. Em-

peryalizmin ve onun uzantısı tekelci burjuvazinin ülkedeki dayanağı olan feodal kalıntılar tasfiye edilmedikçe yarı-sömürge yapı kanlamaz Geniş köylü kitleleri toprak devrimi mücadelesi içinde seferber edilmedikçe işçi-köylü ittifakı sağlamlaştırılamaz, uzun süreli kalınamaz. Emperyalizmin ve onun uzantısı kapitalizmin yarı-feodal yapıya dayandığı ve köylülüğün nüfusun en geniş kesimini oluşturduğu sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde toprak devrimi temeli üzerinde ele alınmayan silahlı iktidar mücadelesinin hiçbir sonuç vermeyeceğini dünya devrimci tecrübesi defalarca göstermiştir.

Devrimci proletarya Demokratik Halk Devrimini, proletaryanın ve halkın bağımsız güçlerini yaratarak ve bu güçlere dayanarak, tarafsızlaştırılabilecek güçleri tarafsızlaştırarak ve devrimin baş düşmanlarını tecrit ederek zafere ulaştırır ve durmaksızın sosyalist devrimi gerçekleştirir. Devrimci proletaryanın bu mücadelesinde en güçlü ve vazgeçilmez silahı partisidir. Proletarya partisi, bizim gibi ülkelerde, işçi sınıfının ve çıkarları işçi sınıfıyla büyük oranda birleşen yoksul köylülüğün (yarı-proletarya) en bilinçli, en kararlı unsurlarını kapsar. Proletarya Partisi, işçi sınıfına ve yoksul köylülüğe tüm mücadele boyunca öncülük edecek çelik disiplinli bir örgüttür.

Devrimci proletarya, emperyalizme, feodalizme ve emperyalizmin uzantısı tekelci burjuvaziye karşı olan ve devrimde çıkarları bulunan tüm öteki sınıf ve tabakaları yurtsever anti-faşist halk cephesinde birleştirir. Bu cephenin temel ittifakını, işçi sınıfı ve toprak devrimi uğruna mücadele eden köylülük oluşturur. Devrimci proletarya tüm bu sınıf ve tabakaları siyasi örgütleriyle cepheye çağırır ve cephenin öncülüğü uğruna mücadele eder. Demokratik Halk Devriminin geçirdiği özgül aşamalara göre yurtsever anti-faşist halk cephesi genişleyebilir ya da daralabilir. Ama devrim zafere ulaşıncaya kadar işçi-köylü ittifakı cephenin temeli olarak kalır.

Devrimci proletarya, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin karşıdevrimci şiddetine karşı, devrimci şiddeti ve silahlı iktidar mücadelesini, halk cephesinin silahlı gücü olan Halk Ordusu aracılığıyla uygular. Halk ordusu mesleki değil, siyasi bir örgütlenmedir, parti ve cepheye bağlıdır.

Halkın bağımsız güçleri yaratılmadan ve bu güçlere dayanmadan bir devrim başarıya ulaştırılamaz.

Toprak devriminin halledilmediği yarı-sömürgelerde geniş köylü yığınlarının demokratik halk devriminde çıkarları vardır. Bu yüzden işçi sınıfı, köylülük ve şehir küçük burjuvazisi demokratik halk devriminin temel kitle gücünü oluştururlar. Bu gibi ülkelerde devrimin yolu uzun süreli halk savaşıdır.

Devrimci proletarya öncülüğünde işçi ve köylü kitleleri halk savaşını kırda ve şehirlerde bir dizi mücadele biçimi yaratarak ve uygulayarak yürütür. Devrimin değişik aşamalarında değişik mücadele biçimlerini, devrimin zaferine ve halkın kurtuluşuna hizmet edecek tarzda uyumlu olarak kullanır.

Yeni Tipte Demokratik Devrim Durmaksızın Sosyalizme Götürür

Demokratik halk devrimi eski tipte değil, yeni tipte bir burjuva demokratik devrimdir. Proletarya önderliğinde işçi-köylü ittifakı temelinde yürütülen demokratik halk devrimi, eski tipte demokratik devrimden farklı olarak dünya proleter devriminin bir parçasıdır. Demokratik halk devriminin zafere ulaşması demek, durmaksızın sosyalizme geçmek demektir. Halkın demokratik diktatörlüğü proletarya diktatörlüğü değildir. Ancak işçi sınıfı önderliğinde, işçi-köylü ittifakı temelinde yükselen demokratik halk diktatörlüğü proletarya diktatörlüğünün bir biçimidir ve durmaksızın sosyalizme, proletarya diktatörlüğüne götürür. Yarı-sömürge, yarı-feodal ülke halklarının önünde tek kurtuluş yolu vardır: Demokratik halk devrimi yoluyla durmaksızın sosya-

lizme geçiş. [...] Emperyalizmin sömürge ve yarı sömürgelerinin önünde bir üçüncü yol yoktur!

Proletarya önderliğinde, işçi-köylü İttifakı temelinde yükselecek olan demokratik halk diktatörlüğü genelinde şunları gerçekleştirir:

[...]

I. Demokratik Halk İktidarı; uluslararası mali sermayeye ve uzantısı tekelci burjuvaziye ait bütün işletmelere, madenlere, ticari ve mali kuruluşlara tazminatsız el koyar. Emperyalist devletlerle olan bütün devlet, belediye vb. borçlarını iptal eder. Bankacılık ve dış ticarette demokratik halk iktidarının denetimini gerçekleştirir.

II. Demokratik Halk İktidarı; toprak ağalarının ve gasbettikleri hazine topraklarının ve bütün hazine topraklarının, yoksul köylülerce zor alımı ve yoksul köylülerin mülkiyeti altında veya köylü birliklerinin ortak kullanımı altında bulunmalarını ve belli bir kısım toprakların da kolektif çiftlikler şeklinde örgütlenmesini denetler. Angarya, ortakçılık, kiracılık gibi her türlü yarı-feodal ilişkiye son verir. Tefecilik yasaklanarak, tefecilerin mal varlıklarına el koyar; köylülerin tefecilere ve bankalara olan borçlarını; ipotek ve her türlü rehini iptal eder. Demokratik Halk İktidarı, yoksul ve orta köylülüğü zengin köylülük karşısında korur ve destekler.

III. Demokratik Halk İktidarı; emperyalist tahakkümün aracı olan bütün eşitsiz siyasi, askeri, ekonomik ve kültürel anlaşmaları fesheder. Emperyalist devletlerin birer saldırı aracı olan askeri blokların dışında ve milli kurtuluş ve sosyal kurtuluşları uğruna mücadele eden ezilen milletler ve ezilen halklarla ve başta Çin Halk Cumhuriyeti ve Arnavutluk Halk Cumhuriyeti olmak üzere sosyalist ülkelerle proleter enternasyonalizmi temelinde dayanışma halinde bulunur.

IV. Halk için demokrasi; bir avuç sömürücü olan büyük burjuvazi, toprak ağaları ve onların siyasi temsilcileri faşistler ve

sosyal faşistler için diktatörlük demek olan Demokratik Halk İktidarı, mahalli idarelerden en üst seviyedeki yönetim organlarına kadar halkın seçimle tayin ettiği, denetlediği, gerektiğinde görevden aldığı bir yönetim gerçekleştirir.

Demokratik Halk İktidarı, eski burjuva faşist devletin her alandaki son kalıntılarını da kaldırarak; bizzat işçilerin, köylülerin ve bütün halkın genel silahlanmasına dayanan halk ordusunu güçlendirir. Halk ordusunda komutanları erlerin seçmesi, bütün askerlere söz, basın, dernek kurma ve siyasi faaliyette bulunma özgürlüğü korunacak ve teşvik edilecektir. Halk ordusu üretim faaliyetine katılan bir ordu olacaktır.

Eski burjuva faşist devletin kurumları olan polis teşkilatının ve MİT'in kökü kazınıp dağıtılması ve halkın güvenliğinin halk milislerince sağlanmasını, eski mahkemeler yerine halkın seçtiği temsilcilerle yönetilen halk mahkemelerinin kurulmasını, eski cezaevleri sisteminin ve bütün bir eski hukuk sisteminin lağvedilmesini gerçekleştirir.

V. Demokratik Halk İktidarı; Kürt milletinin yıllarca, her türlü baskı, eritme ve soykırım altında hakim sınıfların devleti içerisinde zorla tutulmasına son verecek; Kürt milletinin kendi kaderini tayin hakkını, isterlerse ayrı bir devlet kurma hakkını meşru bir hak olarak tanıyacaktır. Kürt milletinin bu hakkı Türk milletiyle birlikte yaşamak şeklinde belirlemesi halinde, her iki kardeş ulusun ve halkın eşit haklara sahip olduğu demokratik bir cumhuriyet gerçekleştirecektir.

Demokratik Halk iktidarı, diğer ezilen milliyetlerin milli haklarını gözetecek ve her alanda gelişmelerine yardım edecektir.

VI. Demokratik Halk İktidarı; işsizliği önleyecek, "herkese yeteneğine ve gücüne göre iş" şiarını gerçekleştirip, eşit işe eşit ücret ilkesini uygulayacak; bütün çalışanların haftada en az 36 saat dinlenme ve senelik izin hakkı ile 8 saatlik işgünü bütün çalışanlar için uygulanacak; bütün çalışma alanlarında iş güvencesi ve can güvenliği sağlanacak, grev hakkı korunacaktır. Çalışanla-

rın ücretleri üzerindeki her türlü ağır ve dolaylı vergiler kaldırılacak, servete göre alınan tek bir kademeli vergi sistemi yerleştirilecektir.

VII. Demokratik Halk iktidarı, bütün halkın sağlık hizmetlerinin parasız olarak görülmesini gerçekleştirecek, sağlık hizmetlerinin niceliğini yükseltecek, sağlık hizmetlerinin dağılımında bölgesel veya yöresel farklılığı süratle giderecektir.

VIII. Demokratik Halk İktidarı; emperyalizmin kozmopolit ve köleliği telkin eden kültürü ile feodalizmin ve burjuvazinin gerici, bireysel, şovenist kültürünü yıkacak; milli demokratik, kitlesel, üretici ve halkın hizmetinde bir kültür geliştirecektir. Eğitimi yeniden düzenleyerek, paralı eğitime son verecek, öğrencilerin ve öğretmenlerin yaşama ve çalışma şartları iyileştirilecektir. İşçi, köylü ve öğrenci gençliğin sarsılmaz ve şaşmaz bir devrimci bilince sahip olarak yetişmesi ve gelişmesi için bütün olanaklar seferber edilecektir.

IX. Halkın örgütlenme ve her yönden siyasi düşüncelerini açıklamaları, her türlü kişi hakları teminat altına alınacaktır. Demokratik Halk İktidarı; dini inanç ve ibadet hürriyetine saygı gösterecek, çeşitli din ve mezheplerden halkın birliğini gerçekleştirecek, farklı din ve mezhepler üzerindeki aşağılayıcı, halkın birliğini bozucu her türlü faaliyeti bertaraf edecektir.

X. Ezilen cins olan kadınlar üzerindeki her türlü feodal ve burjuva baskı ve eşitsizlikler kaldırılacak kadının erkekle birlikte fiilen hayatın her alanında söz sahibi olması ve kadınların ekonomik bağımlılığının önündeki bütün engellerin temizlenmesi sağlanacaktır.

Devrimci Proletaryanın İçinde Bulunduğumuz Dönemdeki Görevleri

[...]

Ekim İhtilaliyle birlikte büyük bir itilim kazanan ezilen halkların ve ulusların mücadelesi günümüzün alt üst oluş şartlarında da-

ha da derinleşmekte ve genişlemektedir. Lenin'in tahminleri doğrulanmıştır. İlk başlarda yalnızca milli devletler kurmaya yönelik olan sömürge ve yarı-sömürgelerdeki dünya nüfusunun büyük çoğunluğunun mücadelesi emperyalizme ve kapitalizme karşı da yönelmiş ve ezilen halklar ve uluslar proletarya önderliğinde milli devrimi sosyal devrimle birleştirerek, dünya devriminde çok önemli bir etmen haline gelmişlerdir ve gelmektedir.

Günümüzün alt üst oluş şartlarında emperyalizme, sosyal-emperyalizme ve gericiliğe karşı mücadele eden 3. dünyanın ezilen halkları Lenin'in öngördüğü gibi dünya devriminin kaleleri olan gerçek sosyalist ülkelerin ve genel olarak devrimci dünya proletaryasının yol gösterdiği ve desteklediği ezilen halklar ve uluslar, iki süper devletin sömürü, tahakküm, saldırı ve hegemonya politikalarına karşı 3. Dünya Ülkelerinin yürüttükleri mücadele ile daha da güçlenmektedir. Emperyalizmin ve sosyal-emperyalizmin, özellikle tarihin en büyük zalimleri ve sömürücüleri olan iki süper devletin sömürü, tahakküm ve hegemonya politikalarına karşı ezilen halklar ve ülkeler ayağa kalkıyor. İki süper devletin maskesi her geçen gün düşüyor ve tarihin en büyük zalim ve soyguncuları her geçen gün daha fazla tecrit oluyor. Günümüzde ülkeler bağımsızlık, milletler kurtuluş, halklar devrim istiyor.

Kapitalizmin genel bunalımının dünya çapında derinleştiği günümüzde emperyalist ve sosyal-emperyalist burjuvazi buhranın yükünü metropollerde işçi sınıfının ve çalışan halkın sırtına yıkmaya çalışıyor. (...)

İşçi sınıfı ve çalışan halkın yükselen mücadelesini ezmek için revizyonist ülkelerde tekelci burjuvazi, proletarya ve çalışan halkın üzerindeki sosyal-faşist baskı ve terörü her geçen gün arttırırken, öteki emperyalist ülkelerde tekelci burjuvazi işçi sınıfı ve çalışan halkın demokratik ve siyasi haklarını gün geçtikçe kısıtlıyor, devleti faşistleştirme yönünde ilerliyor. Ancak ne sosyal-

faşist terör, ne de faşizm yönünde atılan adımlar işçi sınıfı ve çalışan halkın mücadelesini daha da yükselmesini önleyemiyor.

[...]

Kapitalist ve revizyonist ülkelerde geniş işçi kitleleri her geçen gün daha fazla devrimci öncülerinin, gerçek Marksist-Leninist partilerin etrafında toplanmakta, emperyalist ve sosyal-emperyalist burjuvazinin diktatörlüğünü zor yoluyla alaşağı edilmesi doğrultusunda, devrim doğrultusunda ilerlemektedir.

Günümüzün alt üst oluş şartlarında, emperyalist ve sosyal-emperyalist burjuvazi sosyalist ülkeleri tecrit etmek amacıyla, geniş bir kuşatma, şantaj ve saldırı politikası sürdürüyor. Ve bu politikayı gün geçtikçe yoğunlaştırıyor. Buna rağmen her türlü emperyalist ve sosyal emperyalist girişim, özellikle iki süper devletin şantaj ve saldırı politikası, zıddını doğurarak iki süper devleti tecrit ediyor. Ekim İhtilalinden bu yana sosyalizme ve sosyalist ülkelere karşı saldırısını sürdüren uluslararası burjuvazi Lenin'in ülkesinde devlet iktidarının burjuvazi tarafından gaspedilmesiyle bu karşı-devrimci mücadelesinde görünüşte güçlü bir ortak bulmuştur: Sosyal-emperyalist burjuvazi. Ama emperyalistlerin ve sosyal-emperyalistlerin bu ortak karşı-devrimci cephesi sosyalizmi ve sosyalist ülkeleri ne yok edebilir ne de tecrit. Başta Çin Halk Cumhuriyeti ve Arnavutluk Halk Cumhuriyeti olmak üzere gerçek sosyalist ülkeler devrimci dünya proletaryasıyla ve ezilen halklar ve uluslarla omuz omuza dünya devriminin kaleleri olarak komünizme doğru ilerlemektedirler. (...)

Kapitalizmin genel bunalımının derinleştiği, dünya proletaryasının sosyalist ülkelerin ve ezilen halklar ve ulusların emperyalizme, sosyal-emperyalizme ve her türlü gericiliğe karşı mücadelesinin yeni ve büyük boyutlara ulaştığı, bu mücadelenin süper devlet hegemonyacılığına karşı 3. Dünya Ülkelerinin mücadelesinde yeni bir müttefik kazandığı, emperyalizmin ve sos-

yal-emperyalizmin, özellikle iki süper devletin gittikçe daha fazla tecrit olduğu günümüzde, emperyalistlerarası çelişmeler alabildiğine keskinleşmektedir. (...)

İki süper devletin "yumuşama", "silahsızlanma" palavraları yalnızca halkları uyutmak, uyanıklıklarını köreltmek için uydurulmuş masallardır. İki süper devlet arasındaki hegemonya mücadelesi bugün beş kıtada sürmekte ve özellikle Avrupa, Akdeniz ve Ortadoğu üzerinde odaklanmaktadır.

Günümüzde Dünya Halklarının Baş Düşmanları İki Emperyalist Süper Devlettir

[...]

Birkaç yıl öncesine kadar emperyalizme ve her türlü gericiliğe karşı mücadele eden dünya halklarının milli ve sosyal kurtuluş mücadelelerinin önündeki esas engel Amerikan emperyalizmiydi. Bugün bu durum değişmiştir. Günümüzde dünya halklarının baş düşmanları, ezilen halkların ve dünya proletaryasının devrimci mücadelelerini ezmek için aralarında birleşen, pazarları ve nüfuz bölgelerini paylaşma konusunda ise kıyasıya birbirleriyle rekabet eden iki süper devlet Amerikan emperyalizmi ve Sovyet sosyal-emperyalizmidir. Emperyalizme, sosyal-emperyalizme ve her türlü gericiliğe karşı mücadele eden dünya halklarının devrim mücadelesinin önündeki esas engel artık tek başına Amerikan emperyalizmi değil, bu iki emperyalist süper devlettir.

Dünya proletaryası ve ezilen dünya halkları, (...) bütün ülkeler işçilerini ve ezilen halklarını yeni ve eskilerinden daha büyük bir paylaşım savaşı tehlikesiyle karşı karşıya getiren iki emperyalist süper devlete karşı dünya birleşik cephesini örgütleme göreviyle karşı karşıyalar. (...)

Dünya birleşik cephesi iki süper devletin ikisini birden hedef almak zorundadır. Gerçi iki süper devlet arasında belki farklar vardır. Ama bu farklar iki emperyalist süper devletin ikisinin

birden dünya halklarının baş düşmanı olduğu gerçeğini değiştirmez.

[...]

Öteki süper devlet, Sovyet sosyal-emperyalizmi yükselen ve genç emperyalizmdir. Sosyal-emperyalizmin gücü ile pazar ve uydularının genişliği kıyaslandığında, gücüne göre genişleyemediğini ve bu nedenle, gittikçe hırçınlaştığını, yeniden paylaşım talebini esas olarak onun getirdiğini, esas saldırganın o olduğunu ve o, Lenin ve Stalin'in şanlı Sovyetlerinin sosyalist prestijini bugünkü sosyal-emperyalist emelleri için kullandığından, son derece merkezileşmiş bir ekonomiye sahip olduğundan ve kurtuluş mücadelelerinin "doğal müttefiği" perdesi ardına gizlendiğinden daha tehlikeli süper devlettir. Onun bütün dostluk palavralarının arkasına tatmin olmamış açgözlülükten kaynaklanan ağır bir sömürü ve tahakküm eğilimi vardır.

Objektif olarak iki süper devlet arasında farklılıklar vardır ama bunları göz ardı etmek yanlıştır. Ancak bu farklılıklar kimseye iki süper devletten yalnızca birisini dünya halklarının baş düşmanı olarak seçme hakkını veremez. Eğer görevlerimizi yaklaşan bir dünya savaşına göre tespit ediyorsak, tek süper devleti savaş kaynağı olarak seçebilir miyiz? Ve yine dünya halkları için biri diğerinden daha mı zararsızdır? Hayır; iki süper devletin ikisi de bir arada savaş kaynağıdırlar ve dünya halklarının tüm kurtuluş mücadelelerini ezmede ve halkların ve ülkelerin baskı altına alınmalarında birbirinden beterdirler. Halkların kurtuluşları uğruna verilen mücadelede hedefi daraltırken iki süper devletten birine (objektif olarak, niyet itibariyle yaslanılmak istenilmese bile) yaslanmak ihanettir. Proleter devrimci tutum iki süper devletin her ikisini birden dünya halklarının baş düşmanı olarak tespit eden doğru tutumdur. İki süper devletten birine karşı mücadeleyi esas alıp, diğerine karşı mücadele de unutulmamalı ve tatil edilmemelidir.

[...]

Kaldı ki, bugün iki emperyalist süper devletin ikisi birden dişlerinden tırnaklarına kadar silahlanıyorlar ve savaşa hazırlanıyorlar. Bugün AET ve Japon emperyalizmini baş düşmanlardan saymak yanlıştır. Ama, iki süper devletin ikisi birden dünya halklarının baş düşmanıdır. ÇKP de, AEP de bütün proleter devrimci partiler de bunu böyle tesbit ediyorlar.

Yükselen emperyalizmin sosyal-emperyalizm olduğu gerçeğinden kalkarak Amerikan emperyalizminin de emperyalist talan savaşı kaynağı olduğunu reddetmek, onun saldırgan amaçlarla değil, savunma amacıyla silahlandığını ileri sürmek, dünya birleşik cephesinin tek başına sosyal-emperyalizmi hedef alması gerektiğini savunmak siyasi oportünizmdir. Hele bu oportünist görüşleri büyük öğretmen Mao Zedung'a ve Hua Kua-Feng önderliğindeki şanlı ÇKP'ye mal etmeye kalkmak tıpkı ezilen ülkelerin iki süper devlete karşı mücadelelerinin dünya birleşik cephesinin bir parçası olduğu gerçeğini reddederken bu sorumluluğu Enver Hoca'ya ve şanlı AEP'ye mal etmeye çalışmak gibi haddini bilmezliktir.

Ülkemizde Amerikan emperyalizminin emperyalist savaş kaynağı olmaktan çıktığını, saldırgan amaçlarla değil, savunma amacıyla silahlandığını ileri süren ve onu baş düşman saymayan bir siyasi akım yoktur. Ancak bu konudaki yaratılan bulanıklıklardan yararlanarak bu oportünist tezleri yaymaya çalışan, ÇKP ile AEP arasında temel ideolojik siyasi farklılıklar "keşfederek", ÇKP'yi öne sürüp AEP'ye saldıran sorumsuz "aydın"lar vardır.

Dünyanın en zalim sömürücü ve soyguncusu iki süper devlete, bu iki karşı-devrim ocağına ve bu iki emperyalist savaş kaynağına karşı dünya birleşik cephesinin önder gücü başta gerçek sosyalist ülkeler olmak üzere devrimci dünya proletaryasıdır. Bu birleşik cephede dünya proletaryası ve ezilen halkların esas müttefiği iki süper devletin sömürü, tahakküm ve saldırılarına hegemonyacı politikalarına karşı aralarında birleşen 3.

Dünya Ülkeleridir. Bu nedenle, geniş anlamda ele alırsak, bu birleşik cephenin temel gücünü dünya proletaryası, ezilen halklar, uluslar ve 3. Dünya Ülkeleri oluşturmaktadır. İki süper devlet dışında kalan emperyalist ülkeler (2. Dünya) iki süper devlete ezilen halkları kendileri sömürmek için, emperyalist rekabet sınırları içinde karşı çıktıkları noktada dünya proletaryası ve ezilen halklar hem bu emperyalist devletlerle mücadele etmeli, hem de bu emperyalist devletlerin iki süper devletle aralarındaki çelişmelerden yararlanmalıdır. 2. Dünya Ülkelerinin, iki süper devlete kendileri de hegemonya altında oldukları için karşı çıktıkları noktada ise dünya proletaryası ve ezilen halklar onlarla birleşmelidir.

Ülkemizde kimi sorumsuz aydınlar, 3. Dünya Ülkelerinin süper devletlerin sömürü, tahakküm ve saldırı politikalarına karşı, milli zenginliklerin talan edilmesi ve devlet egemenliklerinin çiğnenmesine karşı yürüttükleri mücadeleyi bir kalem darbesiyle inkâr etmekte, bir kalem darbesiyle 3. Dünya Ülkelerinin devrimci proletarya ve ezilen halkların esas müttefiği, iki süper devlete karşı dünya birleşik cephesinin temel güçlerinden biri olmaktan çıkartmaktalar. 3. Dünya Ülkelerinin mücadelesinin dünya proletaryasının ve ezilen halkların yüzyılımız boyunca yürüttükleri mücadelenin bir ürünü olduğunu görmeyen bu sorumsuz "aydın"lar, bu oportünist görüşlerini AEP'ye mal etmeye çalışıyorlar. Bunlar asla AEP'nin görüşleri değildir. Bu kişiler, böyle havada konuşmak yerine Tiran'ın Türkçe yayınlarını hiç olmazsa arada bir dinleseler böyle sorumsuz konuşmazlar. ÇKP ile AEP arasında temel ideolojik siyasi farklılıklar "keşfederek" ezilen ülkelerin mücadelesini inkâr etme sorumsuzluğunu AEP'ye mal etmek ve her zaman 3. Dünya Halklarının mücadelesinin vurgulanmasına özel bir önem veren ÇKP'ye, AEP'yi savunur görünerek saldırmaya kalkışmak haddini bilmezliktir. Ezilen ülkelerin mücadelesini AEP inkâr etmiyor. Onu inkâr eden sorumsuz "aydın"lar ve iki süper devlete karşı mücadeleyi

zayıflatmak için didinen modern revizyonistlerdir. Ve bu "aydın"ların sorumsuz iddialarının aksine 3. Dünya olgusuna, 3. Dünya Halklarının mücadelesini esas almayan şanlı ÇKP değil, çeşitli ülkelerdeki burjuva uzlaşmacılarıdır, oportünistlerdir. 3. Dünya olgusunda, ezilen halkların mücadelesini esas almamak ile 3. Dünya Ülkelerinin mücadelesini reddetmek ne ÇKP'ye, ne de AEP'ye mal edilebilir. Bu özünde birbirinden farksız görüşlerin sahipleri çeşitli renklerdeki oportünistlerdir.

[...]

Ülkemiz Büyük Bir Alt Üst Oluş İçindedir

Biz sosyal-emperyalizmin yayılmacılığına karşı durmanın yolunun yerli gericiliğin silahlanması olduğu oportünist tezini savunmayı reddediyoruz. Yerli gericilik bugün üç amaçla silahlanıyor:

1) Yerli gericilik emperyalizmin, özellikle iki süper devletin ve kendisinin sınıfsal çıkarlarını korumak için halka karşı ve Kürt ulusuna karşı silahlanıyor.

2) Yerli gericilik sosyal-emperyalizmin kışkırttığı Türkiye-Yunanistan çatışmasının da esas olarak sosyal-emperyalizmin çıkarları doğrultusunda Yunanistan'a karşı silahlanıyor.

3) Yerli gericilik Amerikan emperyalizminin sosyal-emperyalizmle hegemonya mücadelesinde ve halkların devrimini ezmek için bir saldırı gücü olan NATO'nun bir parçası olarak silahlanıyor.

Sosyal-emperyalizme karşı ise silahsızlanmayı savunanlar sadece sosyal-faşistler değil. Gerek faşistler, gerek reformist CHP sosyal-emperyalizme karşı silahlanmayı değil, "karşılıklı güven vererek silahlanma masraflarını kısmayı" savunuyorlar.

Yerli gericiliğin silahsızlanmasının ardındaki gerçekler bunlardır. Emperyalizme bağımlı yerli gericiliğin süper devletlerden bağımsızlık amacıyla silahlanması da mümkün değildir.

Bugün ülkemizde iki süper devlete karşı mücadele faşist diktatörlüğe ve sosyal-faşizme karşı mücadeleden ayrı ele alınamaz. Yerli gericiliğin ülkeyi iki süper devlete sattığı, iki süper devlete bağımlı kıldığı günümüzde görevimiz, emperyalizm ve yerli gericilik ittifakına karşı, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde halkın proletarya önderliğinde bağımsız güçlerini seferber etmektir.

Baş çelişme tespitinde düşünülen öteki hatalar şunlardır: İki süper devlet ve işbirlikçileri ile çeşitli milliyetlerden halkımız arasındaki çelişmenin değil de, genel olarak emperyalizm ve yerli gericilikle halk arasındaki çelişmenin ele alınması. Süper devletlerle öteki emperyalist devletler arasındaki farklılıkları ve yerli gericiliğin süper devletlerin işbirlikçisi olan kesimleriyle öteki emperyalist devletlerin işbirlikçisi olan kesimleri arasındaki farklılıkları göz ardı eden bu tespit sonuç olarak emperyalizme ve yerli gericiliğe karşı mücadeleyi güçlendirmez, sadece iki süper devlete ve işbirlikçilerine karşı mücadeleyi zayıflatır. İki süper devlet dışında kalan emperyalist devletler proletaryanın ve halkların düşmanı olmaktan çıkmamıştır, ama bugün için baş düşman değillerdir. Baş çelişmenin çözümünde iki süper devlete karşı öteki emperyalist devletlere dayanılmaz, dayanılmamalıdır. Ama öteki emperyalist devletlerin iki süper devletle arasındaki çelişmelerden yararlanılmalı, onları baş düşman görme hatasına düşmemeliyiz.

Baş çelişmenin Amerikan emperyalizmi ve işbirlikçileriyle halk arasında tespit edilmesi. Bu tespit revizyonistlerin tespitidir. Ve amacı sosyal-emperyalizmin yayılmasını gizlemek ve kolaylaştırmaktır. Bu revizyonist tespitin ardından gidenler dünya da ve Türkiye'deki gelişmeleri ve değişmeleri kavrayamamakta, ne kadar sosyal-emperyalizmden söz etseler de, aslında revizyonistlerin ve sosyal-emperyalizmin yedeğine düşmekteler.

Bugün Kürt ulusal kurtuluş hareketi açısından da baş çelişme iki süper devlet onların uzantıları faşistler ve sosyal-faşistlerle

Kürt ulusu arasındadır. Baş çelişmeyi Kürt ulusu ile Türk hakim sınıfları arasında tespit etmek, Kürt ulusunun milli kurtuluş mücadelesini zayıflatmak, yenilgiye mahkum etmek ve bu mücadeleyi emperyalizmin sınırları içerisine hapsetmektir. Bugün Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin önündeki engeller ve düşmanları ile genel olarak Türkiye devriminin önündeki engeller ve çeşitli milliyetlerden halkımızın düşmanları bir ve aynıdır.

Özetlersek demokratik halk devriminin bu aşamasında ana görevimiz bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini yükseltmektir. İçinde bulunduğumuz şartlarda ana görevi bağımsızlık mücadelesiyle kısıtlamak, anti-faşist mücadelenin tali olduğunu savunmak çok yanlıştır. İki süper devletin sömürü ve tahakkümlerine karşı bağımsızlık mücadelesiyle bu sömürü ve tahakkümün bir yansıması ve bir aracı faşist diktatörlüğe ve sosyal-faşizme karşı mücadele, iki süper devlete bağımlı büyük burjuvazi ve büyük toprak ağalarına karşı mücadele birbirinden ayrılamaz, iç içedir. Bağımsızlık mücadelesinden ayrı olarak tek başına demokrasi mücadelesi ise hiçbir dönemde bir yarı-sömürgede yürütülemez ve günümüzde sadece sosyal-emperyalistlerin işine yarar. Dünya da ve ülkemiz üzerinde iki süper devlet arasındaki rekabetin keskinleşmesi emperyalist savaşa ve istilaya karşı mücadeleyi de gündeme getirmektedir. Bugün bu görevi bağımsızlık ve demokrasi mücadelemize tabi görev olarak ele almalıyız. Bu görev halkın bağımsız güçleri seferber edildikçe yerine getirilebilir.

Bu aşamada devrimimizin hedefleri iki süper devlet, faşistler ve sosyal-faşistlerdir. Biz, bu baş düşmanlar dışında kalan devrimimizin düşmanlarını tarafsızlaştırmalı, bunların dışında kalan herkesi ise baş düşmanlara karşı seferber etmeli, halkımızın yurtsever anti-faşist cephesini adım adım inşa etmeliyiz. Devrimci proletarya işçi-köylü ittifakını toprak devrimi temelinde inşa etmelidir.

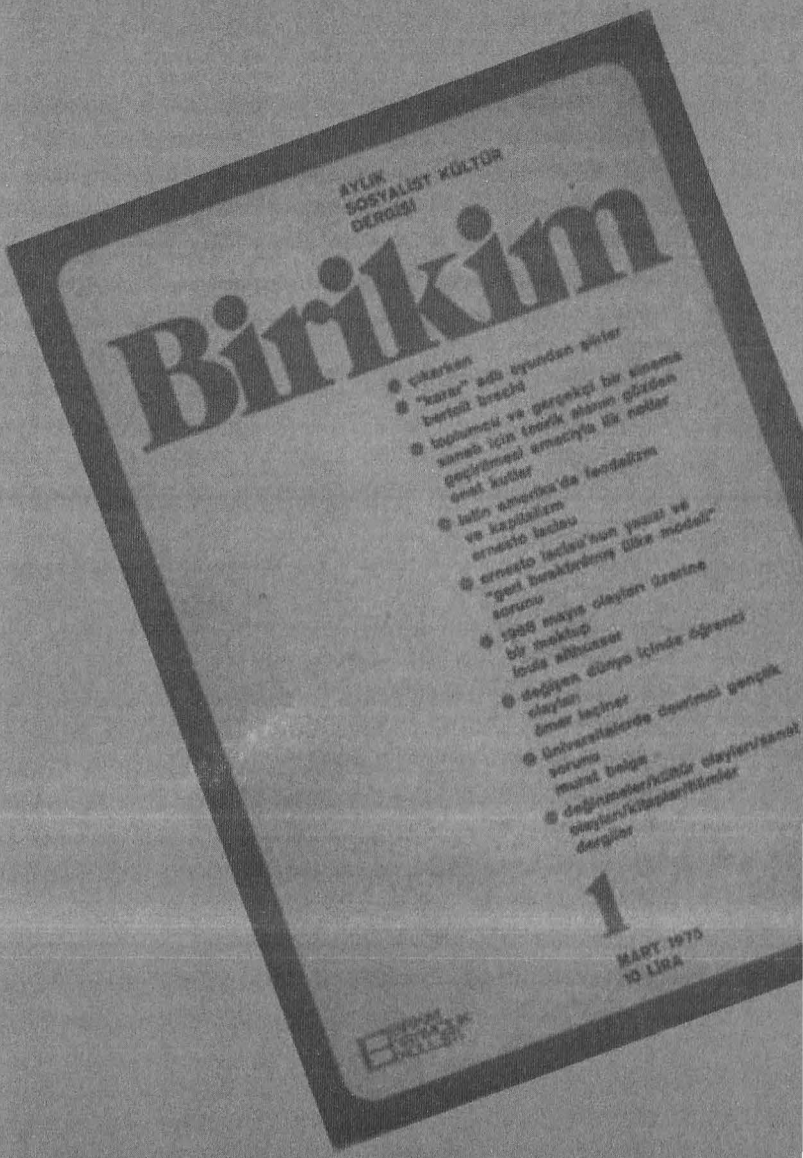
AYLIK
SOSYALİST KÜLTÜR
DERGİSİ
Birikim
1
MART 1975
10 LİRA

Birikim

"Aylık Sosyalist Kültür Dergisi" alt başlığıyla 1975'te yayımlanmaya başlandı. Siyasi bir örgütsel yapı olmaktan çok kuramsal tartışmalara yer veren bir yayın platformu olarak temayüz etti (bu yönüyle diğer sol çevrelerden ayrışır), özellikle Batı Marksizmi içerisindeki tartışmaları Türkiyeli okura aktarmakta bir "medium" işlevi gördü.

"Çıkarken" başlıklı yazıda; "Türkiye'deki devrimci hareket 1970'lerde ağır yaralar aldı. Bunun nedeni sade 'dışsal' sayılabilecek etkenler değildi. Hareketimizin kendi eksiklikleri, teorik ve pratik yanlışları, alınan yaraların önemli 'içsel' belirleyicileri oldular" deniyor ve bundan sonra yapılması gerekenler şöyle sıralanıyordu: "Bugün, bir toparlanma evresi içerisinde, geçmişi yeniden gözden geçirmek, eksiklere ve yanlışlara parmak basmak için ciddî ve sistemli bir çalışmaya girişmeliyiz. Birikim bu çalışmaya katkıda bulunabilme amacıyla kurulmuştur."

Dergi çıkış amacını şöyle özetlemişti: "1) Teorinin büyük ustalarının ışığında, kendi sorunlarımız, hedeflerimiz, kendi toplumsal bütünlüğümüz açısından, kendi teorik dünyamızı kurmak; 2) Bunu yaparken yöntemi, bilimsel teoriyi aynı anda hem kavramak, hem uygulamak, hem de açıklamak; yöntemi soyutta değil, olması gereken yerde, somutun içinde bulmak; 3) Geçmişin ve bugünün kültürünü araştırmak, eleştirmek ve böylece geleceğin kültürel temellerini şimdiden kurmak; 4) Sosyalist kültürü bir yaşama sorunu olarak ele alıp işlemek; 5) Bütün bunların üstesinden gelecek bir aydın kadronun oluşmasına katkıda bulunmak için mümkün olan her türlü çabayı harcamak."

Birikim dergisinin basımı 1980'de sıkıyönetim kararıyla durduruldu. 12 Eylül darbesiyle verilen dokuz yıllık aranın ardından Mayıs 1989'da dergi yeniden yayımlanmaya başlandı.

1971 ÖNCESİ DÖNEM VE THKP-C HAREKETİNİN ELEŞTİREL ANALİZİ *

I. Giriş ve Analizin Çerçevesi

[...]

Günümüzde Türkiye Sosyalist Hareketi için mutlaka üzerinde durulması gereken şey, THKP-C'nin (...) oluşturduğu teorik yapıdır. Bu teorik yapı, "öncü savaş" yönteminin çağımızdaki biricik Marksist-Leninist siyasal eylem olduğunu ispat etmek ister. Ancak öncü savaşçıların silâhlı eylemi ile bozulacak bir toplumsal dengenin kurulduğu bir çağda yaşadığımızı anlatır.

O halde çok daha pragmatik gerekçelerle "öncü savaş"la başlayan, silâhlı mücadele yürüten grupların aksine THKP-C, söz konusu siyasal mücadele anlayışını pragmatik gerekçelere değil, bir zorunluluğa, Marksist ilkelere göre tesbit edildiğini söylediği bir zorunluluğa dayandırır. (...)

* Bu metin *Birikim* dergisinde (Sayı: 22, Ağustos 1976 – Sayı: 23, Ocak 1977) Ömer Laçiner imzasıyla yayımlanmıştır (ed.n.).

Ayrıca belirtilmelidir ki bünün bu sayılan grupları karakterize eden bazı temel tezler açıkça söylenmemiş de olsa THKP-C'nin görüşleri içinde örtük olarak kabul edilir. Örneğin TİP'in Türkiye'nin ekonomik gelişme düzeyi ile ilgili yargısı PDA'nın savunduğu Çin Devriminin evrensel değeri —ki Mahir Çayan bu devrimi kendi özel terminolojisi ile yorumlar— ve Mihri Belli'nin sivil-asker bürokrasiye tanıdığı devrimci değer —bunda da Mahir Çayan Mihri Belli'den daha değişik sayılabilecek bir ölçü kullanmakla birlikte hemen hemen aynı sonuca varır.

Ekleyelim ki söz konusu dönem içinde etkin bir politik gücü, temsil etmemekle birlikte Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın görüşlerinin de Mahir Çayan üzerinde etkisi vardır. Bu etki, herhangi bir "Doktorcu" tezi kabul etmek biçiminde değil, belki, daha da önemli bir yöndendir. Dr. Kıvılcımlı'nın siyasal analiz yöntemi, soyutlama mantığı ve bazı terminolojik özellikler...

[...]

O yıllarda Türkiye Sosyalist Hareketinde uluslararası ayrılıklar belirleyici ölçü halinde gözükmez. PDA'nın 1970 ortalarından itibaren açıkça ÇKP tarafını tutarak Sovyetlere karşı "emperyalist" suçlamasını yöneltmesi dışında açıkça tavır alan başka grup yoktur. Türkiye'deki ayrılıklar asıl olarak ülkenin toplumsal yapısını değerlendirmedeki farklılıklardan yola çıkıyor gibi gözükmesine karşın, özünde 1971 öncesinin özgül bir politik öğesi karşısında alınan tavırlarda açığa çıkmaktadır. Bu, daha sonra sözünü edeceğimiz asker-sivil bürokrasinin darbe yoluyla iktidarı ele geçirme ihtimalinin varlığıdır. Dolayısıyla Sosyalist grupları iki karşı grup bloku olarak saflaştıran neden, "Türkiye'ye özgü" bir siyasal eylem ihtimalidir. İşte bu siyasal eylem ihtimalinin varlığıdır ki 1971 öncesinin genel MDD-SD ayrımını oluşturmuştur.

1971 öncesinin bu asıl ayrım çizgisine karşın özellikle genel MDD bloku içinde zamanla yeni gruplar doğdu. Bu yeni grup-

ların oluşumunun temel nedeni olarak Uluslararası Sosyalist Hareketteki durum gösterilmelidir. PDA'nın açıkça ÇKP tarafını tuttuğunu az önce söyledik. THKO ve THKP-C gibi gruplar da zamanla soy MDD'nin teorisyeni Mihri Belli'den daha değişik bir MDD yorumu yaparak ondan ayrıldılar. O yıllardaki MDD hareketinin dayandığı ana siyasal motifi —asker-sivil bürokrasinin darbe imkânını— reddetmeyerek ve ona karşı tavır almayarak, yani bir anlamda bu ihtimali veri kabul ederek "halk savaşı"na ağırlık veren kendi siyasal hareketlerini oluşturdular. O halde genel MDD bloku içinden çıkan bu gruplar, kendisini bu "Türkiye'ye özgü" darbe ihtimaline tabi olarak koyan MDD'ciliğe tepkidirler. Bir anlamda darbe ihtimalinden bağımsız, bir anlamda da bu ihtimali zorlamak için, yani eylem inisiyatifini elde tutmak için Sosyalist Hareketin kendi özel mücadele yöntemlerini yürürlüğe koyması gereğine inanıyorlardı. Mihri Belli grubunu "pasifizm"le suçlayan, PDA'yı "halk savaşı" sloganlarına karşın ciddiye almayan, pasifizmin ötesinde "korkaklıkla niteleyen bu iki grup, TİP'i zaten "hainlik"le suçlayıp defterden silmiştir. TİP bu iki gruba göre "pazifizm"in asıl simgesidir.

[...]

Buraya kadar söylediklerimizi toparlarsak, uluslararası plandaki farklı eğilimlerin 1971 öncesi Sosyalist Hareketteki tali ayrım çizgisini oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bu tali çizgi 1971'e yaklaştıkça gitgide önem kazanmakla birlikte ancak 12 Mart dönemi sonrasında egemen ayrım çizgisi haline geldi. Burada çok önemli bir noktayı unutmamak gerekir ki 12 Mart öncesi ve sonrasında bu çizginin yorumu çok farklı olmuştur.

Bugün uluslararası plandaki farklı eğilimler sosyalist olmak veya olmamak gibi çok kapsamlı bir tercih olarak yorumlanıyor. Oysa 12 Mart öncesinde eylem biçimi farklılığı olarak yorumlandı.

[...]

Silahlı mücadelenin farklı ara aşamalardan geçmesi zaman ve mekân farklılığı ile açıklanabilirse de (bunalım dönemleri ayrımı) silahlı mücadelenin uygulanış biçimleri (Sovyet Devrimi'nde ayaklanma, Çin Devrimi'nde halk savaşı, Küba'da da gerilla savaşı) ve sınıf karakteri (Sovyetlerde işçi sınıfı, Çin'de köylülük, Küba'da sınıf niteliği karmaşık öncülerin rolü belirgindir) gibi bu mücadele biçiminin somutlaştırılmasında ön koşul olan noktaların farklılığı, bu mücadele biçiminin her yanıyla zorunluluğunu ispat etmeye çalışan THKP-C'nin "teknik nedenleri" gerekçe göstermesini önler. Silahlı mücadele biçiminin başlıca ayrıntılarını olduğu kadar, zorunlu rotasını da teorize etmeye çalışan Mahir Çayan, söz konusu farklılıkları da bunalım dönemlerinin özelliği ile açıklamak zorundadır.

[...]

II. 1971 Öncesi Türkiye ve THKP-C'nin "Türkiye'ye Özgü Yol" Stratejisinin Milli Öğeleri

Eğer bugün ülkemizde askeri darbe söylentileri yoğunluk kazanmış olsa şunu kesinlikle söyleyebiliriz ki böyle bir ihtimale en şiddetli tepkiler Sosyalist Hareketten gelir.

Oysa 12 Mart öncesi *Türkiye* için böyle bir şeyi söyleyemezdik. Çünkü o yıllarda muhtemel bir askeri darbenin "Kemalist asker-sivil aydın zümre"nin eseri olacağı ve darbe sonunda iktidarı ele geçirecek bu zümrenin "sosyalistlerin asgari programına uyarlı işler yapacağı kabul edilirdi. Genel MDD hareketi bu ön kabul üzerine kurulmuştu. Türkiye Sosyalist Hareketinin bu kanadı 12 Mart 1971 ve öncesinde birçok gece yarısını radyo başında böyle bir "sevinçli haber" beklemekle geçirdi. O dönemin "'havası" böyleydi.

12 Mart öncesi tartışmalarda çok sık geçen "sivil-asker zümre"den günümüzde artık hiç söz edilmemektedir.

[...]

TİP-MDD ayrılığında temel ve belirgin, MDD içi ayrılıklarda ise tali ama hayli önemli bir etken olan "sivil-asker zümre", herhangi bir zümre olarak değil, o dönemin politik konjonktüründe iktidarı ele geçirme imkânı olan etkin bir politik gücü temsil ettiğinden ötürü bu kadar önem kazanmıştır. Bu zümrenin iktidarı ele geçirme *biçimi* askeri *darbedir* ve bu darbenin yapılabilmesi için 27 Mayıs öncesine benzer bir politik kutuplaşmanın olması, ortamın bu yönde hazırlanmış olması beklenmektedir. Elbette 27 Mayıs öncesi ile 1965 sonrasının genel toplumsal koşulları farklıdır, siyasal yapı büyük nicelikte değişmiştir. Ve dolayısıyla iktidara geliş gerekçeleri 1960'takinden oldukça farklı olmalıdır. Bu ise sırf bir taktik seçiş değil, aynı zamanda bizzat "asker-sivil zümre"nin o güne kadarki siyasal deneyi ve iç evriminin de bir ürünüdür. Bu iç evrim, *onun* siyasal niteliğini kesinlikle değiştirmemiş, ama bu anlayışını uygulamaya koymak için yeni araçlara ihtiyacı olduğu düşüncesine getirmiştir.

Birikim'in 8. sayısında 12 Mart'ı analiz eden, onun siyasal anlamını açığa çıkarmaya çalışan yazıda "tarihi egemen bürokrasi" ve benzer deyimlerle sözünü ettiğimiz bu "sivil-asker zümre"nin niteliği, nasıl bir "siyasal öz"e sahip olduğu, tarihi gelişimi içinde uzun uzun anlatıldı. 12 Mart gibi Türkiye Sosyalist Hareketinin çok önemli ve anlamlı bir deney yaşadığı ve bir o kadar önemli bir sınavdan geçtiği dönemi anlatırken bu "tarihi egemen bürokrasi" konusuna en çok yer vermemizi çok kişi yadırgamıştı. Ama şunu bir kez daha belirtelim ki o dönemin Sosyalist Hareketine egemen olan "siyaset" anlayışı, bu tarihi egemen bürokrasinin siyasal anlayışının derin etkisi altındadır, onun bu anlayışıyla —deyim uygun düşerse— rezonans halindedir; sosyalizmin özgün siyaset anlayışı, siyasal düzen kavramı ve sonuçta siyasal hedefi, işte bu etkilerin sonucu görünmez

hale gelmiş ve biz, gerek 12 Mart öncesinde ve gerekse içinde nerede yanıldığımızı, nerede kendi siyasal hedefimizle ters düştüğümüzü anlayamamışızdır. Eğer 12 Mart bütün bir Sosyalist Hareket için tam bir yenilgi olmuşsa ve biz dönem sonrasında 1960'lı yıllar boyunca sosyalizmin her şeye karşın sürdürdüğü prestiji yitirmiş bir hareket olmuşsak; bunun nedenini burada aramak zorundayız. Buna mecburuz, bunu yapıp hatalarımızla soldurduğumuz kendi bayraklarımızı temizlemek ve daha güçlü yükseltmek artık tarihi görevimizdir.

O halde 12 Mart öncesini hangi ölçüler içinde anlatacağımız ortaya çıkıyor.

Sosyalizmin genel olarak siyasal değişiklik amaçlayan hareketleri, siyasal güçleri ve bunların yarattığı olayları yorumlarken kullandığı temel ölçü şudur: Bu olay toplumun siyasal faaliyete katılma ve etkileme imkânını artırmış mıdır? Artırabilir mi? Eğer nisbi bir artış varsa bu genel olarak "ilerici" sayılır. Eğer artış, niceliğin ötesinde niteliksel ise, yani olay, katılma ya da etkileme imkânını "doğallaştıran" yeni bir siyasal düzenin kurulması ise —ki böylesi ancak toplumsal devrimin en üst düzeydeki sonucudur— bir devrim karşısındayız demektir. Örneğin feodal toplumun en "adil yönelim"leri bile olağan burjuva siyasal düzen biçimi karşısında gerici sayılır. Çünkü ilkinde toplumun çok büyük çoğunluğu kesin biçimde siyasal faaliyet dışında tutulur. Bu tanrısal ya da doğal yasa olarak değişmez sayılır. Oysa klasik burjuva toplumda çoğunluk hiç değilse egemen sınıf politikalarından şunu ya da bunu seçme biçiminde bir hakka sahiptir. Bu hakkın varlığı, hiç değilse seçimini yapabilecek kadar siyasal sorunlarla ilgilenmeye, dolayısıyla biçimsel bile olsa katılmaya götürür.

Sosyalistler bunun için burjuva demokratik devrimlerinin savunucusu, önde giden savaşçıları oldular. Burjuva toplumda işçi sınıfının feodalizmden belki çok daha ağır bir sömürüyle

karşılaşacağını biterek yaptılar bunu. Elbette bunu önlemek üzere yapılabilecek her şey için, burjuvazi ile de ayrıca mücadele ettiler. Ama bunu fazlasıyla başaramadıkları zaman bile feodallerden yana çıkmayı akıllarına getirmediler. Marx ve Engels, 1860'larda Lassalle'in burjuvaziye karşı Prusya Monarşizmiyle ittifaka girmesine —ki Lassalle bunu Prusya Monarşizminin temsilcisi Bismarck'dan aldığı ekonomik tavizler için yapar— şiddetle karşı çıkarken, Lassaile'i gericilikle, ihanetle suçlarlarken gerekçeleri buydu.

Toplumun gelişimi dediğimiz şeyin tek ölçüsü kitlelerin siyasal faaliyete katılma-etkileme imkânlarıdır. Gelişme, üretici güçlerin, araçların yetkinleşmesine kesinlikle *indirgenemez*. Biz bu tarz yetkinleşmelerin önemli yan sonuçlarını elbette reddetmeyiz, hattâ "*sonuna kadar*" savunuruz. Ama gerekçemiz soyut bir ekonomik-teknolojik gelişme tutkusu değildir. Şuna inanır ve biliriz ki bütün bu gelişmeler, gelişkin bir toplum biçiminin maddi-araçsal temeli olacaktır. Yani daha üst bir toplum biçimini zorunlu kılacaktır. Bu gelişkin, bu üst toplum biçimini niteleyen şey ise, onun gerektirdiği siyasal düzenin kendisidir. Bunun içindir ki proletarya diktatörlüğünün, kelimelerin yarattığı yanılsamalara takılmadan en "saf" burjuva demokrasilerinden çok daha ileri olduğunu söyleriz. Çünkü bu "diktatörlük"de işçi sınıfı, yani kapitalist toplumun bu "aşağı sınıfı", en üst insani eylem olan siyasete *bizzat katılır, onu yönlendirir* ve bu niteliğiyle de *yönetici sınıf olur*. "Bizzat katılır ve yönetir" sözlerinin altını bir kez daha çiziyoruz. Sosyalist toplumun işçi sınıfı için adeta cennet bahçesi olacağını söyleyerek bu sınıfı sosyalistleştirmek isteyenler için geçmişin "altın çağ" misyonerlerinden pek de farklı olmayan bu adamlar için, işçi sınıfının epeyce "zahmet"e gireceğini öngören bu vurgulamaların ne kadar anlamsız sayılacağını biliyoruz.

Bir kanıt daha. Faşizm döneminde İtalya ve Almanya çok yüksek bir ekonomik güce, askeri potansiyele ulaştı. Özellikle

Almanya 1929-1932 buhranının en çok sarstığı ülkelerden biri olmasına ve sömürgelerden yoksun bulunmasına karşın, kısa zamanda öbür emperyalist metropollere eş bir güce erişti, hattâ birçoğunu geçti. Ama hiç kimse —burjuva bilim adamlarının pek çoğu dahil— Nazilerin Almanya'yı "ileri" götürdüğünü, bu dönemin Alman toplumunun gelişmesine katkıda bulunduğunu söylemez. Almanya, tarihinin en karanlık dönemini yaşadı, ortaçağlardan da geri bir toplumsal hayata itildi. Toplumun büyük çoğunluğunu kesin bir apolitize oluş durumuna sokan, böyle bir durumu değişmez bir yasa olarak sunup, bir cenderelerler sistemiyle takviye edilmiş hiyerarşik bir toplum düzeni kuran bu siyasal anlayış, en bağnaz bir gericiliktir çünkü.

[...]

"Asker-sivil zümre"nin temsil etliği siyasal anlayış, feodal kökenlidir, kendisini doğal yönetici ya da yönetici seçkinler olarak peşinen kabul etmiş bir zümre ideolojisinden kaynaklanır. Bu zümre bir öğesi olduğu devlet yapısı içinde yerine getirdiği bürokrat işlevini değişmez veri kabul ederek ve bu işlevini yöneticilik işleviyle özdeşleştirerek, toplumun siyasal mekânizmalarının başında, iktidarda olmayı kendisi için doğal bir hak olarak görmektedir. Toplumun tepesinde yer alarak toplumu düzenleyecektir. Yerine göre disiplin isteyecek, yerine göre de adalet dağıtacaktır. 1960'ların ortasında kendisini bu sonuncu "görev"i yerine getirecek güç olarak sunuyordu. Toplumsal adaletsizlikleri önleyecek —örneğin köylülere toprak dağıtacak—, yolsuzlukları önleyecek —örneğin Demirel'in yolsuzlukları bu "zümre"nin yayın organlarının başlıca temalarından biriydi— ve toplumun genel çıkarlarını koruyacaktı. Bu sonuncusunu iyice aklımızda tutalım. Çünkü ne zaman toplumun genel çıkarlarından —milli çıkarlardan— söz edilir, orada ekonomiye egemen sınıfların köklü bir talebi gizlidir.

Nitekim, milli burjuvazi —siz bunu sanayi burjuvazisi diye okuyun— üzerinde teşvik edici, öğücü sözler söylenirken, bir avuç "işbirlikçi burjuvazi" —bunu da ithâlâtı elinde tuttuğu için sanayicilerin elini kolunu büyük ölçüde bağlayan ticaret burjuvazisi olarak okumalıyız— üzerine lanetler yağdırılmaktadır.

Türkiye'de kapitalizmin sanayi burjuvazisinin istekleri doğrultusunda rasyonalize edilmesi programıdır bu "Milli çıkarlar" parolası.

"Asker-sivil zümre" yalnızca iktidarda olmayı, yönetici — yönlendirici değil— tabaka olmayı istemektedir. Siyasal hedefi budur. "İlerici" programıyla burjuvazinin siyasal parti iktidarlarından beklediği ama parlamentarizmin ağır işleyen çarklarından ötürü kolayca gerçekleştiremedikleri şeyleri yapmayı vaad etmektedir. Filipin demokrasiciliğine, yani parlamentarizme karşı oluşun gerekçesi de yukarıda bulunabilir.

[...]

Darbe koşullarını hazırlamak için ise o yıllarda yoğun bir siyasal hareketlilik içine girmekte olan gençlik kesimlerine yönelindi. 1960'ta, oluşmuş koşullara son bir motif kazandıran gençlik hareketi, bu kez koşulları yaratmakta asli görev sahibi sayıldı. Gençlik —öğrenci gençlik— sosyalizme yönelmişti ve yeni kurulan TİP çevresinde toplanıyordu.

O dönemde TİP'in yönetici kadrosunu oluşturan Aybar ve ekibi ceberrut devlet ve halk çelişkisi üzerine kurulan kendi Türkiye toplumunun tarihi yorumundan ötürü darbecilere karşıdır. Parti'nin öbür önemli yöneticileri olan Behice Boran, Sadun Aren ve arkadaşları da TİP'i bir araç olarak kullanmak isteyen darbecilere karşı çıkarlar.

[...]

1971 öncesinden çıkarılacak en önemli siyasal ilke, Sosyalistler ile darbecilerin ittifaka girişi sorunundan çıkarılabilir, çıkarılmalıdır.

Bu nasıl olabildi. Sosyalistlerin evrensel Demokratik Devrim tezinin Türkiye'deki bu ilginç uygulaması, ne anlama gelir, burada sırf teknik bir yanılgı veya bir siyasal hata mı vardır; yoksa son derece vahim bir ilke kaybı, "sosyalizmin kaybedilişi", sosyalist siyasal hedefin çok uzağında bir yere düşmek olayı mı vardır?

[...]

Sosyalistler Bonapartizmi —yani asker (ordu) gücüyle iktidara gelmeyi ve bu güce dayanarak hükümet etmeyi— kesinlikle reddederler. Aynı şekilde Blanquizmi —dar bir grubun iktidar organlarını, komplo ile ele geçirmesine dayalı bir stratejiyi savunan görüşü— de suçlarlar.

Böyle yollarla iktidara geçmenin imkânsız olmasından, ya da aldatılabiliriz düşüncesinden ötürü yapılmaz bu. Gerekçeler, Marksizm'in genel olarak siyaset ve özel olarak devlet teorisinden kaynaklanan ilkelere dayalıdır.

Nasıl burjuva ideolojisiyle Sosyalist teori nitelikçe farklı temellerden hareket ederse ve dolayısıyla belli bir konuda çok farklı sonuçlara varırlarsa; buna uyarlı olarak *burjuva siyasal anlayışla Marksist siyasal anlayış, siyaset sorununu, apayrı açılardan* ele alırlar ve dolayısıyla her ikisinin *siyasal* mücadele anlayışları ve başarı ölçütleri çok değişiktir. Bu bakımdan bir burjuva parti için ideal bir başarı olarak nitelenebilecek bir şey, Marksist bir parti için düşünüldüğünde çoğu kez bir sapma, bir düşüş olarak görülür.

[...]

III. THKP-C "Asker-Sivil Zümre"yi ve Onun Politik-İdeolojik Kimliğini Nasıl Değerlendirdi?

[...]

M. Çayan, MDD tezinde sosyalistlerin ittifak kuracakları başlıca kesimi oluşturacağı söylenen "asker-sivil aydın zümre"yi bir bütün olarak kabul etmez. Gerçi genel MDD tezinde de asker-sivil aydın zümreyle ittifaktan söz edilirken onun anti-parlamentarist, darbeciliğe oynayan kesimi kastedilmektedir. Bu bakımdan nesnel olarak gerek Mihri Belli'nin ve PDA'nın, gerekse THKP-C'nin müttefik olarak gördükleri aynı kesimlerdir. Hepsi de bu kesimle 12 Mart öncesinde ittifak kurmalarının görünür gerekçesini gayet iyi bilmektedirler. 12 Mart tarihinin altını çizelim. Çünkü Mihri Belli de, PDA da, 12 Mart olup müttefiklerinin bu işte belirleyici öğe olamadıklarını anlayınca kesin bir tavır değişimine girerler. Mihri Belli artık "sivil asker zümre"nin, "ordunun devrimci geleneği"nin hiç sözünü etmez olur. Her zaman kelimelerin en sertini seçmekte özel özen gösteren PDA, 12 Mart sonrasında faşist askeri diktatörlükten söz edecektir artık.

Mahir Çayan'ın saydıklarımızdan daha farklı olan yorumuna gelelim. O'na göre MDD içinde müttefik olarak yer alanlar, "sivil-asker zümre"nin en sol kanadını oluşturan "Kemalist"lerdir. Yani Kemalizm bütün bir zümrenin değil, ancak bu kanadın ideolojisidir. Bu bakımdan Kemalizmi sağ-sol diye ayırmak kesin yanlıştır. Kemalizm ise:

> emperyalizmin boyunduruğu altındaki bir ülkede Doğu halklarının milli kurtuluş bayraklarını yükselten, emperyalizmi yenerek milli kurtuluş savaşlarını açan bir küçük burjuva milliyetçiliğidir (*Bütün Yazılar*, Der. M. Ali Moğultay, Evren Yayınları, s. 114).

"Doğu halklarının milli kurtuluş bayraklarını yükseltmiş" olmak ve "emperyalizmi yenerek milli kurtuluş savaşlarını açmak"... Bunlardır Mahir Çayan'a göre Kemalizmin nitelikleri.

1972'de 12 Mart terörünün, Atatürkçülük kampanyaları eşliğinde bütün ağırlığıyla sürdüğü günlerde Kemalizm için yine şunları yazmaktadır; "Kemalizm, küçük-burjuvazinin en sol, en radikal kesiminin milliyetçilik tabanında anti-emperyalist bir tavır alışıdır" (a.g.e., s. 351).

Bu yazının altına düştüğü dipnotta "devrimci milliyetçi" Kemalistlerin kendilerini sosyalist saydıklarından söz etmekte ve bunu eleştirmemektedir.

Görülüyor ki Mahir Çayan müttefiklerini 12 Mart'a karşın bile terketmemiştir.

İşte burada soy MDD hareketi için yakıştıracağımız Bonapartizmden THKP-C hareketinin hayli uzak olduğunu söylemeliyiz. Çünkü Mihri Belli, PDA ve ordunun devrimciliğinin Marksist teorisyeni Kıvılcımlı, müttefiklerinin "partiyi kaybettiği"ni gördüklerinde terketmekte pek beis görmediler. Çünkü bu müttefikler onlara iktidar kapılarını açacakları için vardılar, bu imkânlarını artık yitirdiklerine göre "unutma devri" başlamış demektir.

Oysa THKP-C'nin Kemalistlerle ittifakta asli gerekçesi onların yakın bir iktidar imkânı ve fırsatı sunmaları değildir. Ve hattâ böyle bir imkânlarının artık kalmadığı bir dönemde onları "THKP-C'nin ittifaklar politikası açısından son derece önemli" bulmaktadır. Kemalizm "milliyetçilik tabanında anti-emperyalist bir tavır alış" olarak nitelediği yerin altındaki dipnotta;

> ... sorunun bu şekilde tesbit edilmesi, 972'nin Türkiye'sinde gerilla savaşını sürdüren partimizin (içinde bulunduğumuz devrimci öncü savaşı aşamasında) ittifaklar politikası açısından son derece önemlidir. Küçük-burjuva aydın çevrelerde asgari müşterek içinde olacaklarımız kimlerdir? (a.g.e., s. 351)

diye sormakta ve cevabını Kemalistler olarak verildiği yerde onları "küçük burjuva aydın çevreler"in bir kanadı olarak nitelemektedir. Yani devlet görevlisi, bürokrat olarak "darbe işi"ne yakın oluşları dikkate alınmayarak herhangi bir aydın kategorisi olarak düşünmektedir Kemalistleri.

Görülüyor ki Mahir Çayan'ın tek ölçütü "anti-emperyalist olup olmamak"tır. Bütün sınıflar, zümreler ve genel olarak olaylar incelenirken başlıca ve belirleyici ölçü budur.

Mahir Çayan'ın bu ölçüye verdiği önem düşünülürse Kemalistleri hayli şerefli bir yere oturttuğu görülür. Fakat bu Kemalist darbeciler, 12 Mart sırasında tutuklanıp "samimi beyan"ları alındığında ve MİT'in bunların kendi iç konuşmalarını tesbit ettiği bantlar ve raporlar açıklandığında görüldü ki, onlar Mahir Çayan gibileri için ancak "şerefli bir son" düşünmektedirler. Şüphesiz içlerinden bir kısmı istisnadır. Ama sayıları bir düzineye varmayan bu kişiler dışında geniş darbeci Kemalistler, sosyalist öğeler için hesaplı bir kurşuna dizme işlemini kafalarına koymuşlardır.

"Anti-emperyalist"liklerinde pek içten oldukları zaman bile bu deyime nasıl bir içerik verdiklerinden THKP-C hareketi — Mahir Çayan'ın bütün bu yüceltici sıfatları lâyık görmesine karşın— hep kuşkulu kalabilmişti. Nitekim bütün MDD'ci gruplar gibi THKP-C'nin de merakla beklediği 9 Mart gününde eğer denildiği gibi Kemalist cunta işbaşına gelseydi, THKP-C'nin kararı onları "*anti-emperyalist tavır almaya zorlamak için*" bazı "anti-emperyalist eylemler" düzenlemektir.

Evet, gerek teoride, gerekse eylemde ancak *zorlanarak* "anti-emperyalist" *yapılacak* bir zümredir Kemalistler. Mahir Çayan, "Kemalizmin anti-emperyalist niteliği bir tarafa bırakılırsa, ortada Kemalizm diye bir şey kalmaz" (a.g.e., s. 114) demektedir. Aksine çok şey kalır. Örneğin milli baskı kalır, otoriter bir toplum anlayışı kalır, kendisini toplumun seçkin yönetici

tabakası olarak gören tarihi bürokrasinin siyasal anlayışı kalır ve özel olarak sosyalist harekete karşı tavır almak kalır. Elbette Mahir Çayan'ın bu "kalan"ların hiçbirini görmediğini söyleyemeyiz. Ama teorisini kurarken bütün özelliklerinden yalnız birini "anti-emperyalist"lik olarak görmekte, ona belirleyici bir değer vererek öbür özelliklerini gölgede bırakmaktadır.

[...]

Söz konusu Kemalistlerin "sivil-asker aydın zümre" denilen tarihi bürokrasinin bir kanadı olduğunu ve "tarihi bürokrasi"nin de tarihimizde "yönetici"lik misyonunu kendine layık gördüğünü hatırlayalım. Devlet araçlarını kullanarak devleti ele geçirmektir onların siyasal eylemi. Kurtuluş savaşında onlar, kendilerini belirleyen mekânizma —yani Devlet— tehlikeye girdiği için "Devleti kurtarmak" üzere savaşa girdiler. Bundan önceki ve sonraki tüm eylemlerinin *kendi ideolojilerine* göre gerekçesi buydu.

Eylemi ve siyasal hedefi bu olan kesimin gerilla savaşına katılması... Hapisteki Kemalistler bile bu eylemi *kendileri için* düşünmezler.

[...]

IV. "Türkiye'ye Özgü Bir Özelliğin" Eylem Biçimi Sorununa Etkisi

Mahir Çayan 1969'un Mayıs'ında *Türk Solu* dergisinin 77. sayısına yazdığı yazıda —kendisi için en önemli ölçü olan "anti-emperyalist" olma ışığı altında—, Kemalistleri "etkin azınlık" deyimi ile tanıtmakta ve aynı ölçüyle tanıttığı gençlik hareketini de onların eylemi kadar önemli görmektedir:

> İçinde bulunduğumuz evre proletaryanın kendisi için sınıf durumunda olmadığı ve proleter sosyalist bir partinin bulunmadığı bir evredir. Bu aşamada, Amerikan emperyalizmine karşı mücadelede *anti-emperyalist etkin azınlık ne denli önemli ise, anti-emperyalist gençlik de o denli önemlidir.* (a.g.e., s. 11, a.b.ç).

Çok geçmeden THKP-C'nin de, çoğunluğu "anti-emperyalist gençlik" içinde çıkan bir öncü savaşçı hareket halinde kendini gösterdiğini biliyoruz. Dolayısıyla o da bir anlamda "etkin azınlık" halindedir.

Bu "etkin azınlık" kavramına daha sonra döneceğiz.

Alıntıda görülüyor ki, darbeci eylemle gençliğin eyleminin ayrı ama eş güçte sayılması gerektiği öne sürülüyor. Zamanla darbeci eylemin önemini daha az olarak değerlendirme ağır basacaktır. Mihri Belli hareketinden ayrılış gerekçesinin ise kendi gücünü önemli görmenin yanında, darbecilerle ittifak ilişkisini gevşetmek anlamına geldiği görülür. Bu, Kemalist darbenin ya başarısız kalacağı ya da tam "anti-emperyalist" nitelikte olamayacağı yolunda kuşkuların çoğalmasına bağlanabilirse de, açığa vurulma nedeninin 16 Haziran olayı olduğu söylenmelidir, Aynı olayın Kemalist darbecilerin ordu içindeki etkilerini de azalttığı, başarısızlık kuşkularının bu yüzden doğduğunu ekleyelim.

Hem 16 Haziran olayı, hem de Uluslararası Sosyalist Hareketteki eğilimlerin Türkiye'deki Hareket içinde de etkilerinin artışı —Hareketin arayış hali hatırlanmalıdır— Türkiye'ye özgü darbeci geleneğe tâbi soy MDD'den uzaklaşılmasına neden olmuştur. THKP-C hareketinin, Küba modeline yönelimi, basit bir seçme olmayıp, hem 16 Haziran olayının yorumlanmasına, hem Türkiye'deki siyasal oluşumların özel bir yorumuna hem de Uluslararası Hareketteki bunalımın teorik teşhisine uyarlık gösterir.

[...]

Mahir Çayan'ın, o yıla [1950] kadar toplumsal ekonomik süreci CHP yönetimlerindeki değişimler aracılığıyla anlattığı düşünülürse; ve "gayri milli" sınıfların bu parti içinde hayli etkinleştiği (1942 - 1950 döneminin anlatılışına bakınız) de gösterildiğine göre, DP'nin ayrı bir parti olarak kurulması ve iktidarı kısa sürede alacak kadar oy desteği sağlayabilmesi mutlaka açıklanmalı değil midir?

DP'yi büyük mülk ve sermaye sahibi sınıfların yönlendirdiği kesindir. Ama aynı derecede kesin bir gerçek, bu sınıfların halkın büyük kısmının oyunu kendi partileri çerçevesinde toparlamış oluşudur. "Halkı aldatarak" bunu becerebildikleri yolundaki açıklamaların hayli geçerli olduğunu biliyoruz.

Ama neden bu olayı tarihi bürokrasinin temalarına uyarlı açıklıyoruz? Sakın burada "ceberrut devlet-halk" çelişkisine dayalı açıklamanın, yani tarihi bürokrat yoruma tepki popülist açıklamanın doğruluğunu savunduğumuz söylenmesin.

Ne resmi devlet tarihine, ne de ona tepki popülist dediğimiz tarihe ihtiyacımız var. Marksizmin özel olarak devlet ve genel olarak "siyaset" teorisi —özellikle Lenin'in zenginleştirdiği— ve bu teorinin nesnel ölçüleri dururken, bu kolaycı, öznel yorumların basitliğine kapılmamız düşünülemez.

Söz konusu tarihe, bir de Türkiye toplumunun siyasal olaylara katılma ölçütünü kullanarak bakalım. Yani resmi siyasal kurumlara pek yansımayan, devlet ve iktidar organlarındaki değişimlerde doğrudan etkisini göremediğimiz ve dolayısıyla resmi siyasal tarihlerde sözü edilmeyen süreçleri göz önüne alarak irdeleyelim. Baba İshak'cılar ve Şeyh Bedreddin Hareketi gibi olayların ya hiç sözünün edilmediği ya da isyan diye kınanıp "siyasal olay"dan sayılmadığı ve bu tip olaylarda "siyaset" sözcüğünün elebaşıların siyaset edildiği söylenirken geçtiği* resmi tarihin dışında; toplumun siyasal olaya doğrudan katılma

* Siyaset sözcüğü Osmanlı'da idam anlamına gelir (Ö.L.).

biçimlerinin nicel ve nitel ölçülerde artışında gözlemleyebileceğimiz bir siyasal tarih de vardır.

Türkiye'nin resmi tarihinde "siyasal olay"lar, "devlet işlerinin yürütülmesi ve düzenlenmesi" —Osmanlıların son zamanlarında bu "Devleti kurtarmak" haline gelmiştir— programları ile harekete geçen "etkin azınlık"ların eseridir. Siyasal mücadele "etkin azınlık"lar arası mücadele demektir. Siyasal değişiklik denilen olaylar devletin temelde dış koşullara tabi olarak yaptığı uygulama değişiklikleri ve kurumsal yapısını buna göre düzenlemesinden ibarettir. Bu değişiklikleri zorunlu görenler ve yapanlar hemen tümü birer devlet görevlisi olan kişilerden oluşan gruplardır.

Siyasal mücadelelerin yürütülüş, örgütleniş biçiminde görülen bu "etkin azınlık"çı nitelik, 1950'lere kadar sürer.

1946 yılında kurulan DP bir halk hareketi üzerinde gelişti ve 1950'de tarihi bürokrasinin partisi CHP'den iktidarı aldı. Şüphesiz bu halk hareketi bütün bir halkın hareketi sayılmaz. CHP'nin oy gücü DP'nin az gerisindedir. Ama şu açıktır ki onu yönlendiren sınıfsal ittifak ne olursa olsun DP kısa bir sürede halk çoğunluğunu kendi çevresinde toplayabilmiştir.

Bazı MDD ideologları ve asıl olarak Kemalist darbe ideologları tarafından ileri sürülen tez şudur ki 1950'de DP'nin iktidarı ele geçirmesi bir "karşı-devrim"dir. Tarihi bürokrasinin siyasal anlayışının niteliğinden epeyce söz ettiğimiz için, bu teze katılmamız düşünülemez. Devrim mi, karşı-devrim mi ikilemi de onlara aittir. Biz yalnızca şunu söyleyeceğiz: 1950 olayı Türkiye halkının siyasal eyleme istekle katılışının göstergesidir ve siyasal olgunlaşma sürecinin ilk önemli adımı sayılmalıdır.

[...]

16 Haziran'da işçiler ordu ve polis barikatlarını dinlemediler, aştılar. Basitmiş gibi gözükür ama bunu bir de tarihi bürokrasimize sorun. Onlar bunun korkunç olduğunu söyleyecektir,

1980 sonrasında bir AP yöneticisinin şimdi bu parti çevresine toplanmış eski DP "partizan"larına "gözlerime bakın ne demek istediğimi anlarsınız" deyişi bile bu kesimleri öfkelendirmişti. Şimdi ise işçiler bir sınıf olarak harekete geçiyordu. "İmtiyazsız sınıfsız" olduğu Kemalizm tarafından o kadar ısrarla söylenmiş bir toplum içinde sınıfsal bir hareket! Polis, hele hele asker barikatlarını aşan bir hareket...

[...]

Mahir Çayan, yukarıdan beri anlattığımız süreçte yalnızca toplumun devlete karşı tepkilerinin birikmesi biçiminde bir gelişim görmektedir. Ona göre tepkiler birikmekte ama hâkim sınıfların ustaca kullanmaları, aldatmaları sonucunda hep yanlış yerlere kanalize olmaktadır. DP, AP ve tüm partiler bu tepkileri kendi amaçları için kullanmışlar, bir dizi vaade karşın ona hiçbir çıkış yolu göstermemişlerdir. Bu işte hayali ustalaştıkları için, geniş halk yığınları kendi oylarıyla iktidara gelen bu partilerin buna karşın yine kendilerine baskı yaptıklarını görüp devletin yenilmezliği görüşüne daha çok boyun eğmektedirler. 1950-1971 arası parlamentarizm bu konuda onları o kadar deney sahibi yapmıştır ki, parlamentarizmin sürmesi bu "boyun eğme"nin daha bir kronikleşmesi olacaktır.

Anladığımız kadarıyla Mahir Çayan'ın anti-parlamentarizmi böyle bir yorumdan kaynaklanmaktadır.

Öncü savaş eyleminin Türkiye'de Latin Amerika'dan bile etkili olduğunu savunduğu yerde, bu savunusunun gerekçelerini sıralarken söyledikleri böyle bir yorumun ürünleridir:

> "Bir kere, hiçbir geribıraktırılmış ülke insanında 'devlete karşı konulmaz, çünkü yenilmez' yanlış düşüncesi, Anadolu insanının kafasında şekillendiği biçimde şekillenmemiştir. İkinci olarak, meclisinden, düzen partilerinden ve politikacılarından nefret, nutuk ve lafta kalan propagandaya karşı alerji, ülkemizin emekçi kitlelerinde, 'hemen hemen öteki geri bıraktırılmış

ülkelerdeki kitlelerdekinden kıyaslanmayacak seviyededir. Üçüncü olarak, halkımızın uyanık kesimleri pasifist, buyrukçu çalışma tarzı içinde olan 'solculardan' bıkmış ve onlardan *hiç-bir hayır* gelmeyeceğini de anlamışlardır. Yıllardır bu kesim gerçekten devrim meselesini ciddiye alan umutlarını bağlayabileceği bir savaşçı örgütün özlemini duymaktadır. (THKP-C'nin bugünkü prestijinin kaynağı da budur.)" (a.g.e., s. 364).

Osmanlı Devleti'nin Batılılaşması tezinin gerekçelerinden pek farklı olmayan gerekçelerle ve bu tezleri ileri süren Osmanlı bürokrasisinin hem haldeki uzantıları olan ve dolayısıyla onların eşi bir siyasal anlayışı temsil eden "asker-sivil aydın zümre"nin de anti-parlamentarist olduğunu biliyoruz. Mahir Çayan'ın anti-parlamentarizmi, halkın aldatılmasına ve böylece sindirilmesine duyduğu tepkiden kaynaklanır. Bu ikincilerinki ise aldatılabilen, sindirilebilen bir halka karşı duydukları elit zümrelere özgü bir küçümsemeden, aşağılamadan yola çıkar. Cahil, geri ve aptal bir halkın oyuyla kendileri gibi seçkin yani akıllı, bilgili, külyutmaz, "müdebbir", yöneticiliğe layık adamların iktidardan indirilebileceği bir düzendir Türkiye'deki *parlamentoculuk*.

[...]

Mahir Çayan'ın ve Cuntacıların "anti-parlamentarizm"lerindeki farklılığın bir motifi daha vardır. Bu fark, "devlet"i değerlendiriş ve ona karşı tavırda gözükür.

Özetle Cunta, "iyi devletsin, sömürücü gayri-milli —yabancı— öğelerin, "gericilerin sızmasıyla kötü işler hale getirildiğini söyler. Kendileri başa geçerlerse bu devlet saat gibi işletilebilir ve topluma, tıpkı o eski masalsı Osmanlı yükselişinin "Kanuni" devletindeki gibi, tıpkı Mustafa Kemal'in sağlığındaki gibi adalet dağıtabilir. Ülkeyi kalkındırır ve "çağdaş uygarlık düzeyine" ulaştırır. O halde toplum bugünkü duruma bakıp devletten yüz

çevirmemelidir. Kemalistler, yani kurtarıcılar çok şükür ölmemişlerdir. Şimdiki devletin *başındakileri* biraz sarsın —devleti sarsmamak gerek bu arada— ve gerisini Kemalistlere bırakın.

Mahir Çayan ise parlamentarizmi şimdiki devletin bir uzantısı sayar. Yani onun anti-parlamentarizmi şimdiki devlete karşı olmayı da içerir. Dolayısıyla parlamentoya tepki duymak devlete tepki duymakla tamamlanmıştır. Ve Cuntacıların devletin başındakilerle sınırladıkları tepkilerin bütün devlete karşı olması gerektiğini söyler. Bu bakımdan böyle, bir tepki olarak nitelenen 16 Haziran, o güne dek bu gibi eylemleri Türkiye için mümkün görmeyen ya da uzak gören bütün bir anti-parlamentarist blok içinde köklü ayrılıklar yarattı.

[...]

Ama burada önemli olan Küba Devrimi'nin nasıl yorumlandığıdır. Çünkü somut bir olgu olmasına karşın her somut olgu konusunda olduğu gibi onu yorumlamak, yani düşüncede, teoride somutlamak, her ayrı yaklaşım için farklıdır.

Bunları Mahir Çayan'ın teorik yaklaşımının özelliklerini incelerken konuşacağız. Burada Mahir Çayan'ın vardığı teorik sonuç, yani Küba Devriminin oluşumu hakkında yargısını verelim.

Bu yargı özellikle Küba Devriminin ünlü savaşçısı Che Guevara'nın yorumlarının belirleyiciliğindedir: Küba Devrimi, halkı siyasal iktidara karşı derin bir memnuniyetsizlik duyan, ama bunu eyleme dönüştürmekte belli bir çekingenlik ve yılgınlık içinde olan bir ülkede, bir grup öncünün silahlı mücadeleyi başlatması ve bu mücadelenin başarılarını gören halkın da aynı eyleme katılması sonucunda gerçekleşmiş, siyasal iktidar yıkılmıştır.

"Derin bir memnuniyetsizlik duyan ama devletin yenilmezliği gibi bir düşünceye de sahip olduğu için bunu eyleme dökemeyen" bir halk... Mahir Çayan'ın anti-parlamentarizm ko-

nusundaki tutumunu incelerken gördük ki o da Türkiye halkını böyle görmektedir.

[...]

Mahir Çayan'a göre, Türkiye'de Küba Devrimi'nin yapılış döneminin genel toplumsal koşulları vardır. Olmayan *yalnızca* devletin yenilmezliği efsanesini sarsacak ve halkı harekete geçirip devleti yenebileceğine inandıracak bir öncü savaşçılar partisidir.

Mahir Çayan'ın vardığı sonuç budur. Ve 16 Haziran sonrası, bu öncü savaşı verecek olan THKP-C hareketinin oluşturulması dönemi olmuştur.

15 Mart 1971 tarihli *Kurtuluş* dergisinin 1. sayısında böyle bir savaşı verecek örgütün kurulduğu söylenirken varolan koşulları şöyle anlatıyordu:

> *Sınıflar savaşının giderek keskinleşmesi, ülkemizdeki ekonomik, politik ve sosyal krizi iyice şiddetlendirdi. Öyle ki, bugün toplumun bütün kesimleri eskisi gibi yaşamamak istemeleri bir yana, patlamaya hazır volkan gibi, bir kıvılcım beklemektedirler.*
>
> Toplumun bütün kesimlerini sarsmaya başlayan bu devrimci kasırga, *genç militanlara devrim arenasında sadece kendilerinin kaldığını gösterdi.* (a.g.e., s. 213, a.b.ç.)

Ama bu alıntı bir başka açıdan çok daha fazla önemlidir. Dikkat edilirse "sınıflar savaşı keskinleşmekte", toplum "patlamaya hazır volkan gibi", "kıvılcım" beklemektedir. Yani anlatılan bir devrim öncesi durumudur. Ama her devrim öncesinin bilinen bir göstergesi olan "*devrim arenası*"nın *kalabalıklaşması* burada gözükmüyor. Tersine "toplumun bütün kesimlerini sarsmaya başlayan", "devrimci kasırga", "genç militanlara devrim arenasında *sadece kendilerinin* kaldığını" göstermiştir.

Kendi durumunu böyle tanımlayan bir hareketin kendisine lâyık göreceği misyon ancak "kurtarıcılık" olabilir. Başka tür bir açıklaması olamaz bunun.

"Devrim arenası"na herhalde yalnızca devrim yapmak için çıkılır. Birileri çıkmış, ama şu ya da bu nedenden yapamayacağını anlayıp "arena"yı terketmiştir. Bunların arasında "ülkede, kendi solunda emperyalizme karşı hiçbir devrimci, ulusal-radikal sınıf hareketi olmadığı ... bir evrede emperyalizme karşı dünya da ilk muzaffer olmuş bir halk savaşını veren radikal milliyetçiler" (a.g.e., 352-353), yani Kemalistler de var elbette. Şimdi o arenada yalnız başına kalanlar —yani THKP-C— kimsenin cesaret edemediği şiddetli bir savaşa hazırlanmaktadır.

Bir "etkin azınlık" hareketini temsil eden Kemalistlerin Türkiye siyasal tarihindeki rollerini Mahir Çayan'ın "olumlu" bulunduğunu biliyoruz. Bunlar "öncü savaş aşamasında olan THKP-C"nin "küçük-burjuva aydın çevrelerdeki" yegane müttefiki olma niteliklerini 12 Mart sonrasında da koruyacaklardır. Kendilerine Türkiye toplumunun, "kurtarıcıları olarak gören ve her siyasal eylemlerinin gerekçesinde toplumu "kurtarmak" kararında olduklarını ya açıkça ya da örtük olarak ileri sürmüş bir geleneğin temsilcisidirler.

Bir "devrim kasırgası" eserken ve buna karşın, devrim arenasında yalnız kalan THKP-C hareketi, Kemalistlerin bir tarihi dönem boyunca kendisini sessiz halk yığınlarının doğal yöneticisi ve kurtarıcısı ilan etmelerinden gelen tarihi "kurtarıcılık" geleneğine, bir küçük-burjuva hareketi olarak değil, bir Sosyalist Hareket olarak sahip çıkmak durumunda olmamakta mıdır?

İki noktayı belirtelim.

Burada teorinin, "milli" olan bir "gelenek"le siyasal amaç yönünden değil, ideolojik-ahlâki ön kabuller yönünden bir paralellik içinde olduğunu göstermek istiyoruz. Kendi siyasal niteliğinin ve özel siyasal eylem yöntemlerinin Kemalistlerden ayrı olduğunu en açık biçimde koymuş MDD'ci grup olarak THKP-C'nin, Kemalist geleneğin izleyicisi olduğu gibi bir iddia ileri sürdüğümüz sanılmasın. THKP-C, Kemalist darbeden bağımsız

bir eylem yolu geliştirmeye çalışmıştır. Bu ihtimali reddetmemiş, ama buna tabi saymamıştır kendisini.

İkinci noktaya buradan giriyoruz. THKP-C'nin Küba Devrimi'nin kopyası olan bir "model"i uygulamadığını biliyoruz. Her ne kadar Mihri Belli ile Kasım 1970'de kopuş sırasında kırları temel almayan bir çalışmanın pasifizm ve revizyonizm olduğu vurgulanmış ise de, THKP-C'nin fiilen eyleme geçtiği günlerde "taktik nedenler"den ötürü bir süre şehirlerde eylemin sürdürüleceği söylenmiştir. Bu "taktik nedenler" Türkiye'nin özelliklerine bağlanmak istenmiştir. Ancak Mahir Çayan, — *Bütün Yazıları*'nın 370-376. sayfaları arasında— Türkiye devriminin stratejik çizgisini anlatırken şehir gerillasına öncelik vermenin gerekçelerini artık "taktik neden"ler sayılamayacak temalarla açıklamaktadır. Gerçi halk savaşına —yani kırlardaki silahlı mücadeleye— yine "zafere eriştirecek" tek yol olarak bakılmaktadır. Ancak şehirlerdeki eylemlere verilen önemin 12 Mart öncesi yazılarda öngörülebilecek olan "oran"ın çok üzerinde olduğu apaçıktır.

Bu biçim değişimlerine karşın THKP-C'nin siyasal mücadele anlayışının, devrim sorununa bakışının hiç değişmediğini söyleyeceğiz. Bu bakışın niteliği THKP-C teorisinin toplu yorumu içinde gösterilmeye çalışılacaktır.

THKP-C'de, kendisinin bir zaman ayraç olarak baktığı şehir-kır ayrımının *mekân* sorunundan *ibaret* olmadığı ortaya çıkıyor. O zamanlarda şehir sözüyle anlatılmak istenen şeyin belki en açık ifadesi aşağıdadır:

> Yoğun bir şehirleşmenin ve gerçek bir sanayileşme değilse bile az çok gelişmiş bir hafif ve orta sanayiin bulunduğu ülkelerde gerilla grupları teşkil etmek daha zordur. *Şehirlerin ideolojik etkisi, barışçıl usûllerle örgütlenmiş kitle savaştan umudunu yaratarak gerilla savaşlarını frenler.* Bu da bir çeşit "örgütçülük" ya da "kurumculuk" (revizyonist örgütlenme) yaratır ki, az çok "normal sayılabilecek olan dönemlerde, halkın geçim şartları-

> nın başka durumlara nazaran pek o kadar çetin *olmaması ile* nitelenebilir." (a.g.e., s. 368. Not: Pasaj Che Guevera'dan alıntıdır. Kitapta tümüyle altı çizilidir. Ama biz önemli gördüğümüz bölümün altını çizerek veriyoruz.)

Bu pasaj son derece anlamlıdır. Silahlı eylemin bizzat kendisine verilen yüklemlerin nelere tepki olduğunu çıkarabiliriz buradan. Kır-şehir ayrımının ne mekân, hattâ ne de sınıfla ilgili bir farklılığa tekabül etmediği, bütün bunların ötesinde yerleşik ideolojik etkilere ("şehirlerin ideolojik etkisi" deyimini hatırlayalım) açık olup olmamak ölçütüne göre yapılmış bir ayrımı anlattığını söyleyebiliriz. Burada, "ideoloji" kavramına verilen içerik, bu kavramın alışılmış içeriğinden farklıdır, daha yoğundur ve yeni öğeleri de kapsar.

THKP-C'nin *mekân olarak şehir*'de mi, yoksa *kır mekân*'ında mı eylemini sürdüreceğini bu "ideolojik" etken belirleyecektir. Ve pratikte de bu böyle olmuştur.

"İdeoloji"nin bu "içerikçe zengin" hale getirilişi neyin ürünüdür? Silahlı eylemin bizzat yapılmış olmasına verilen önem, onun dışındaki eylem türlerinin hiçbirine tanınmayan ve hattâ bunların küçümsenmesine gerekçe olan bu "ideolojik etki" ölçütünün üzerinde durmak zorundayız. Çünkü bu, silahın mutlaklaştırılmasına varan, son derece ters bir anlayışın, sırf tepkicilik olan anarşizan çizginin bunalımlı, öfkeli-umutsuz ve tepeden tırnağa öznel bir biçimlenişine varabileceği gibi, özünde olumlu bir yönelişin bir tarihi dönemde aldığı geçici bir biçim de sayılabilir. İlk ihtimale açıklık tehlikesini barındırmasına ve Mahir Çayan'ın en son yazılarında bu yanın ağır basar hale gelmesine karşın; THKP-C'nin teorik çabasının gerçekten ciddi, derinliğine bir analizinin yapılması gerektiği görüşümüzün nedeni budur.

İlk ihtimal dediğimiz şey, açıkça söylenmiş olsun ya da olmasın kendisini, Kemalistlerin tarihi siyasal deneylerinin ideolojik yorumundan kaynaklanan bir geleneğe, kurtarıcıların siyasal eylemleriyle yürüyen bir tarih fikrine yaslandırır. Bu belki

onun için vız gelir. "Silahlı eylem içinde olma"ya verdiği o çok yücelerdeki "mevki"den, böyle "teorik" endişeleri küçümseme ile seyreder.

Bu gibi eğilimlerin varlığına tepki duyup THKP-C'yi "öncü savaş" kavramına götüren teorik malzemeyi bir kenara atmak yoluna girilmemelidir. Bu "malzeme", çağdaş durumun yarattığı olgular karşısında yoğun teorik-politik çalkantılar içindeki bir dönemin ideolojik çemberi içinde kalınmış olmasına karşın "anlamak ve aşmak" amacına içtenlikle sahip bir yaklaşıma ait soruların cevaplarından oluşmuştur. "Öncü savaş" kavramına bu tarihi koşullar içinde, onların etkisi altında varılmıştır.

V. Emperyalizm-Anti-Emperyalizm

Mahir Çayan'ın yazılarında; açık işgal yöntemini bırakıp gizli işgal yöntemine geçen, yeni ve daha ince sömürü yöntemleri bulup uygulayan, sermayenin 5 - 6 öğesi arasında yeni bir bileşim yaratarak sermaye ihraç yöntemini değiştiren bir emperyalizm vardır. Ülkemizde çok yaygın bir şekilde kullanılan "emperyalizmin oyunu" deyimine uyan, yani değişik durumlar karşısında yeni "oyun"lara geçerek insanları hiç değilse belli bir süre aldatan hir "emperyalizm"dir bu. Emperyalizmin oyununa gelmemek için uyanık davranmak gerekmektedir. Dikkatli olmalı ve emperyalizmin oyunlarını sahneye koyduğu anda farketmeli ve ona karşı tavır alınmalıdır.

Yabancı, dış bir şeydir bu emperyalizm. Ülkelere vaktiyle topla tüfekle gelip siyasal denetim kurmuştur. Daha sonra bu yöntemin o ülkelerde tepkiler doğurduğunu anlayınca taktik (ya da yöntem) değiştirip bu kez "işbirlikçiler"ini, "yerli müttefikler"ini palazlandırmış ve onların arasında yer alarak kendini gizlemiştir. Bunu yaparken "yukarıdan aşağıya demokratik devrim"i belli ölçülerde gerçekleştirmiş, yani "üstyapıda feodal ilişkileri muhafaza edip, feodal ideolojileri yaşatırken", "altya-

pıda kapitalizmi —Mahir Çayan'da bu kavram 'pazar için üretim' olarak geçiyor, (a.g.e., s. 331)— egemen hale" getirmiştir.

Dış ülkelerde bunca oyunlar, yöntemler, taktikler geliştiren ve bunların farkına varıldığında, zararlı sonuçlar getirmeye başladığını gördüğünde, kendisi ile bu dış ülke arasındaki ilişkilerde yeni biçimleri sahneye koyan; ama bunu yaptığında daha verimli sonuçlar elde eden (sömürüsü ve denetimi daha da artmaktadır) emperyalizmin bu "taktik güçlülüğü", kendi ülkesinde de görülüyor. Orada da iç pazarı geliştirmek için emekçilerin ferdi tüketimini arttırmak varken, yani kendi kânının biraz kısılmasına yol açacak, ama buna karşılık iç pazarda ferahlamasına neden olacak bir yola girmek varken, "tabiatına aykırı" bu metoda aldırış etmeyip ekonominin daha da askerileştirilmesine yönelmektedir.

[...]

Bir süreç (burada emperyalizm) onun temel öğesindeki değişimle (buna birim diyeceğiz ve emperyalizm için bu birim "tekel"dir) açıklanmalıdır. "Dış koşul"lar dediğimiz şey bu değişimin alacağı *biçimi* belirler. Yani ele aldığımız süreçte gördüğümüz bir dizi politikalar ve metodlar özünde emperyalizmin temel biriminin kendi "doğal" gelişimine tekabül ederler ve belli bir tarihi durumda hem bu gelişimin seviyesi ve hem de verili "dış koşulların etkisiyle belli bir *biçim* doğar. Temeldeki (birim) değişim bir süre bu biçim altında sürer, belli bir olgunluğa vardığında bu *biçim*'i de atıp, yine yukarıda anlattığımız verili koşullar içinde mümkün bir *biçim* oluşturmaya yönelir, vb."

En genel yasalarıyla bir tarihi sürecin gidişi böyle olur. Kuşkusuz bu tarihi gidiş içinde söz konusu "birim"in bu belirleyiciliğini aksatan durumlar doğar. Bu "birim"e *tepki* güçler, onun alabildiğine serpilip gelişmesini engeller, önler. Bir duraklama, hattâ çöküş meydana gelir. (Kapitalizmin krizleri, anti-emperyalist hareketler gibi.) Ama eğer bu *birim*'in doğuşunu ve

gelişimini mümkün kılan maddi koşullarda köklü, niteliksel bir değişim olmazsa ve eğer böylesi bir maddi değişim temeli üzerinde yükselen ve dolayısıyla söz konusu "birim"in *istese* de kucaklayamayacağı (bir temele dayanan, yani bu "birim"i *aşan* bir siyasal hareket olmazsa... çöküş, duraklama ve geçici başarısızlıklar atlatılır. "Birim"in belirlediği süreç devam eder.

Eğer bir dizi "anti-emperyalist" hareket, ilkin "emperyalizmi kovma"yı başardığı halde sonuçta "kapıdan kovulan emperyalizm bacadan girdiyse" —çok tutulan bir benzetmedir bu— nedeni içerdeki hainlerden —pencereyi açanlar— veya hatalı politikalardan değildir. Tamamen nesnel bir durumdur bu. Anti'lik yetmez. Anti'lik anti olunan şeye tabi olmaktır. Bunun içindir ki sosyalizm anti-kapitalizm değildir. Yeri gelmişken belirtelim ki, bugün "anti-emperyalist" olmak derken anti-kapitalist olmayı içermeyen bir anlam yüklenmektedir. Bu iki "anti"li kavramdan ikincisi sosyalistlere özgü sayılırken, ilki çok daha geniş bir siyasal yelpaze için kullanılıyor. Kendi hareketimizin "anti"ci olmadığını, "anti"cilikten, bu çerçeve içinde kalmaktan kurtulması gerektiğini ısrarla anlatmak zorundayız. Anti'cilik dalgasının, bunca yaygın olduğu bir ortamda hu konu üzerinde ne kadar direnşek azdır.

Lenin emperyalizmi *kapitalizmin* en yüksek bir aşaması olarak niteler. Yani özünde kapitalizmdir. Bunu Lenin nasıl da vurgular ve örneğin emperyalizmin o ünlü 5 temel özelliğini tekel'in bir işlevi olarak açıkladığı, bu yolda bir soyutlama yaptığı pasajı (*Emperyalizm*, bölüm 7, s. 105, Sol Yayınları, 3. baskı.) hatırlayalım.

Emperyalizmi, onun tarihini "tekel"de izleyeceğiz. Kapitalizmin tarihi, nasıl "sermaye" kategorisi ekseninde incelendiyse emperyalizm de "tekelci sermaye"nin emrinde incelenmelidir. Marksizmin yasası bu sonuçları gösterdiği gibi bu sonuçları aşan yeni süreçleri, nereden hangi temellerden kalkarak önleyebileceğimizi, emperyalizmi gerçekten gerileten bir durumu ya-

ratmamızın hangi perspektifte bir mücadele ile mümkün olacağını yalnız bu yasadan yola çıkacak bir hareket gösterir. Başkası değil.

Çok yaygın olan ve Mahir Çayan'ın da benimsemiş olduğu emperyalizm kavramı ve bu kavramdan hareket ederek emperyalizmin tarihini anlatan yaklaşım, bize politikalardan ve metodlardan söz ediyor. Emperyalizm sırf bir baskı, hegemonya ve sömürü oluyor. Sırf olumsuz sonuçlardan ibaret bir kötülük, bir bela bu. Anti-tekel politikalardan söz ediliyor ve bir avuç dev tekelin belirleyiciliğinden kurtulmuş bir ekonomi, tekelsiz bir ekonomi (serbest rekabetçi demiyor çünkü Lenin böylelerinin ağzının payını vermiştir, gerici diye nitelemiştir) düzeni öneriliyor. Siyasi planda anti-oligarşik, anti-hegemonyacı bir anlayışla tamamlanan bu program, (sosyalistlerin anti-emperyalist programı bu) bu genel çizgileriyle ortaktır. Nüanslardaki farklılıkla, adına ileri demokrasi, ulusal demokratik (epeyce zedelendiği için "Milli" sözü değiştirildi) vb. bir dizi düzen öneriliyor.

Bu düzen programı etrafında bir hareket yaratmak için kullanılan temaların ortak motifi "Milli"lik. Millici sınıflardan. Milli kurtuluştan, emperyalist kültüre karşı Milli kültürden bahsediyoruz, gayri milli sınıflara, işbirlikçilere, hainlere ve milli ihanet hükümetlerine karşı savaş öneriyoruz. Burjuvazinin bir zamanlar yükselttiği "vatan-millet" bayraklarının şimdi sosyalistlerce yükseltildiğini söylüyoruz.

Geçmişin "millici" gelenekleri, anıları harekete geçirilmek isteniyor. Örneğin Mahir Çayan "Emperyalist işgal gizlendiği için ... halk kitlelerinin milliyetçi tepkileri, gavura alerjisi nötralize olmuştur" diyor (a.g.e., s. 333-334).

Ve yine:

> Emperyalist açık işgali yaşamış ve emperyalizme karşı muzaffer olmuş bir anti-emperyalist kurtuluş savaşı vermiş olan Türkiye halkında, anti-emperyalist duygular, yabancıya karşı

allerji, Latin Amerika ülkelerinden çok daha fazladır (a.g.e., s. 369).

Gerçi bu satırların aşağısında söz konusu potansiyelin "gizli işgal" esprisinin iyi işlenmesi sonucu sınıfsal bir temele oturtulabileceğinden de sözedilmektedir. Yani işgalin nötralize ettiği duygular sınıfsal temele oturtuluyor. Gavura alerjinin, yabancı düşmanlığının sınıfsal temele oturması ile ortaya ne çıkar bunu tartışmayalım. Ama Mahir Çayan bu "potansiyelin", oligarşi tarafından işlendiğinde anti-komünizmin aracı da olabileceğini hemen sonra belirtiyor. Üzerinde bir strateji kurduğumuz "duygu ve alerji potansiyeli" böyledir.

Ama öte yanda hayat devam ediyor. "Emperyalistler" yani yabancılar hiç de denildiği gibi gizli değil. Kumpanyaları ve askeri üsleriyle apaçık. Hemen hepsi de "yabancı" markalı araçlar filmler, film kahramanları, müzik ürünleriyle evler içinde. Örneğin artık İngilizce sözlü şarkıların zengin burjuva gençlerin dar çevrelerinde söylendiği günlerde değiliz. Gitgide en çok sevilen bir müzik türü haline geldi "Türk Hafif Batı Müziği".

Bu süreci kimse önleyemez. Bugün evet her şey emperyalist sistemin daha çok işine yarar halde gözükmektedir. Hiç kimse büyük ölçüde kapitalist değerlerin yerleşmesine hizmet eden bu kültürel yayılışı ve baş döndürücü rakamlara ulaşan tekel sömürüsünü görmezden gelemez. Ama bu sürecin altında şimdilik tali bir evrenselleşme çizgisi, enternasyonalizmin maddi temellerini de oluşturan bir süreç geliştiriyor. "Olumsuz"luğun altında bu "olumsuzlamanın oulmsuzlanması" koşulları da kaçınılmaz olarak oluşuyor. Biz, yabancı olan şeye duyulan alerjilerin, anti-komünizme de dönüşen hassas dengesi üzerinde değil, asıl olarak omuzlanması çok şeyler isteyen bu sürecin görevlerine yönelmeliyiz. Toplum bu konuda rasyonellerini yaratmış bulunuyor. "Anti-ABD"cilik yürüten hareketimiz, 10 yıldır "komünist" olarak nitelenmektedir. Sosyalizm sözcüğünü sıkı bir tahditle kullanmadığımız geçmiş dönemin anıları ortadadır.

Eğer bugün NATO'yu, İncirlik'teki ABD üssünü herkes biliyor ve görüyorken "milli" bir duyguya kapılıp "ülkemiz işgal altında" demiyorsa; ve eğer işletmelerde işçiler ABD'li müdür ve patronlarını gördükleri halde özel bir "millici tepki" göstermiyorlarsa bu onların milli bilinç eksikliğini göstermez, aksine "milli"liğin bu çağda ne olduğunu ve bundan başka da bir şey olamayacağını yani ABD'li üs ve patronlarla "milli"liğin çok sıkı bir bağı olduğunu bilinçli demiyelim ama arifane biçimde anladıklarını gösterir sanırız.

> Emperyalizme karşı mücadele bir uluslaşma mücadelesidir. Ve milliyet meselesi de aslında bir köylü meselesidir (Stalin) (a.g.e., s. 146).

Enternasyonalizm ve Sosyalizm davasının sosyalistlerin öz sorunu olduğu, ama verili tarihi koşullardaki bir toplum için bunların henüz "öz sorunu" haline gelmediği bir toplumsal durumda; yukarıdaki alıntı, *sosyalist siyasal anlayış içinde* yorumlanmak koşuluyla doğrudur. Şunu söylemek istiyoruz. Bu alıntıda geçen "uluslaşma" kavramı ve "milliyet meselesinin bir köylü meselesi" olduğu biçimindeki sözler toplumların siyasal gelişimi esprisi içinde düşünülmelidir. O halde "uluslaşmak"tan kasdedilen şey, toplumun siyasal faaliyete hiç katılmadığı bir evreden bu faaliyete sınırlı da olsa (burjuva demokratik anlamda) katılma hakkına eriştiği, mücadeleye bunun için de katıldığı bir durumu anlatır. Toplumlar tarihlerinde birçok kez yabancılara, işgale "karşı savaşmışlar, savaştırılmışlar ama "ulus" olamamışlardır. Şimdi eğer bir toplum işgalcilerin ayrı bir ulus, kendilerinin de ayrı bir ulus olduğunu söyleyen birilerinin önderliğinde savaşa girse ve işgalcileri atsa ve zaferin ertesinde önderler işgalcileri atıp "siyasi bağımsızlığı" sağlamak için hayatını ortaya koyan topluma "buyurun işlerinizin başına gidin, her ne kadar ölümü göze alacak kadar bu siyasi bağımsızlık için çarpıştınız ise de siyaset size göre bir iş değil, yüksek

zekâlı, yönetici nitelikli bizlere mahsus bir iştir ve sizler gibi saf, cahil bireylerin keyfine bırakılamaz, hele olgunlaşın ondan sonra düşünürüz" deseler ve bunlara hak verip işlerine dönen topluma biz "uluslaştı" mı diyeceğiz?

[...]

V Emperyalizmin Bunalım Dönemleri ve III. Bunalım Dönemi

[...]

Mahir Çayan'a göre II. Dünya Savaşı sonrasını (III. Bunalım Dönemi) öncesinden ayıran temel özellikler, artık emperyalistlerarası bir dünya savaşının çıkma imkânsızlığı ve emperyalistlerin işgal biçimlerindeki değişikliktir (açık işgal yerine gizli işgal).

Bu ayrım ölçülerinin gerçek ayrım ölçüleri sayılmayacağını, bir önceki bölümdeki anlattıklarımızın ışığında söylüyoruz. Bunlar emperyalizmin temel biriminin (tekeller) ve bu temel birimlerin kendi iç gelişimlerinin *sonuçlarıdır*. Asıl değişim oralardadır. Yani "*emperyalist ülke*"ler isteseler bile savaşamazlar artık. Çünkü tekellerin çağdaş biçimi (uluslararası tekeller) şu sonucu gösteriyor ki, bir metropol ülkeyi başka bir metropol ülkeye karsı savaş açmaya götürebilen ve kaçınılmaz olarak dünya savaşına yol açan "*ulusal* mali gruplar" evresi bitmiştir. Herhangi bir uluslararası tekelin hangi ülkeye ait olduğu görece söylenebilir. Sermayenin vatansız olduğunun en belirgin olduğu çağdır bu ve bu belirginlik giderek artmaktadır. Emperyalistler yine savaşabilirler ama bugünkü kendi durumlarının zorunlu kıldığı şey şudur ki bu savaş lokal olmak zorundadır. Metropollerin "karışmadığı" bir bağımlı ülke üzerinde, içinde olabilir örneğin.

İkinci "temel özellik" için de aynı şey söylenebilir. "İşgal biçimi" bir metod değildir. Yani istenildiğinde kullanılabilme imkânı varsayılan bir şey değildir. Geçmişin "açık işgal"i de bir

metod değildi, bugünün "gizli işgai"i de bir metod değildir. İhraç edilen sermayenin bileşimi değişmişse bu bir metod değildir. Bunların hepsi asıl olarak tekelin, tekel sermayesinin gelişiminin verili tarihi koşullardaki zorunlu biçimlenişleridir. Ana neden budur. Kaldı ki işgal sözü gereksizdir. Örneğin artıkdeğer sömürüsü yerine yağma diyemezsiniz. Çünkü ilki kapitalizme özgü, ikincisi kapitalizm-öncesine özgü el koyma biçimleridir. Heyecan, tepki yaratmak için "kapitalist yağma"dan bahseden biri değil Mahir Çayan. Teorik analiz yapıyor. O halde bilimsel, nesnel ölçüler kullanmak zorundadır. Çünkü değişenin n e olduğunu ancak bu yolla gösterebiliriz. Geçmiş bir çağın kavramlarını kullanarak değil.

Ama 1945 sonrası gerçekten öncesinden farklıdır. Yani Mahir Çayan'ın bu dönemi ayırdetmesi doğrudur. Israrı yerindedir.

Gerek emperyalist *metropol ülkeler arasında* bir savaş çıkamayacağı ve gerekse eski sömürgelerin metropole bağımlılıklarının yeni bir biçimde, yani bu ülkelerde *kapitalist ilişkilerin* çok daha belirgin hale gelmesi ile —Mahir Çayan'ın "emperyalizmin içsel bir olgu haline gelmesi" sözlerini bu anlamda kabul ediyoruz— kendini gösteren sonuçlar, 1945 sonrasının görünür farklılığını oluşturur.

Ancak, bu görünür sonuçlara da yol açan ve bu nitelikleri ile de 1945 sonrası emperyalist sistemin asıl ayırdedici özellikleri denilebilecek şeyler, Mahir Çayan'ın III. Bunalım Dönemi analizinde ikincil özellikler olarak geçtiğini söyleyebileceğimiz olgulardır. Daha doğrusu Mahir Çayan'ın formülasyonunun yanlışlığına karşın varlıklarını "sezdiği" gelişimlerdir.

[...]

Mahir Çayan 1945 sonrasında, emperyalizm içinde bir anlamda "bütünleşme" diyebileceğimiz bir sürecin geçmişle kıyaslanmayacak biçim ve ölçüler içinde geliştiğini "*seziyor*". Ama

bu "bütünleşme"yi eski kalıplar içinde ifade ediyor. Nasıl geçmişte İngiltere sistemin jandarması sayılabilirse bugün de ABD ondan da kapsamlı bir jandarmalık görevi üstlenmiştir diye düşünüyor.

Oysa "bütünleşme" olayının tarihi (geçici) —ki günümüzde bunun böyle olduğunu gösteren yığınla olgu sayılabilir— bir görünümüydü ABD egemenliği. "Bütünleşme" olayı tekellerin uluslararası tekeller haline gelişiyle gerçekleşiyor. Tekel, kartel, ulusal mali gruplar, uluslararası karteller ve uluslararası tekeller; "bütünleşme" olayının özünde bu gelişim çizgisi vardır.

Mahir Çayan'ın işaret ettiği, ama niteliğini, önemini ve sonuçlarını yine eski kalıplar içinde kaldığı için eksik formüle ettiği bir diğer "ikincil özellik" şöyle anlatılıyor:

> "Bu bilimsel ve teknik devrim" burjuva iktisatçılarının düz mantığına göre, kapitalizmin bunalımına ilaç olmuştur. Oysa durum tam tersinedir. "Bilimsel ve teknik devrim" kapitalist rejimin özündeki mevcut çelişkileri görülmedik seviyeye çıkartarak, kapitalist ilişkiler çerçevesini çatırdatmaktadır. Üretimin artan yoğunlaşması, sermayenin temerküzü, özel tekellerle devlet tekellerinin iç içe girmesi, anormal bir talep yetersizliği korkunç bir kaos yaratmıştır (a.g.e., s. 326).

Mahir Çayan, burada bilimsel-teknik devrimi yalnızca talep yetersizliğini artırmada bir etken olarak kabul ettiği ve bu olayın toplumsal-politik-ideolojik niteliklerine eğilmediği için; bütün bu vurgulamalarına karşın kapitalizmin olağan krizleri yorumunu ancak zorlamaktadır.

VII. Küba Devrimi'nin Evrensel Önemine Varış

Mahir Çayan III. Bunalım Dönemi'nin özelliklerini "devrim yapmak" için ele alıyor. Ya da belki şöyle söylemek daha doğrudur: III. Bunalım Dönemini "devrim yapma"nın koşulları açısından inceliyor ve dolayısıyla III. Bunalım Dönemi, "*devrim*

yapma"nın *koşullarına göre tarif edilmiş oluyor*, özellikler bu bakışın ölçülerine göre tesbit ediliyor, tarumlanıyorlar.

O halde hiçbir sosyalistin olumluluğundan kuşku duyamayacağı bir amaç var yaklaşımın odağında: Devrim.

Eğer Mahir Çayan'ın devrim kavramına verdiği içerik; Marksist-Lenînist siyasal hedefin bu kavrama verdiği içerikle uyum halindeyse, eğer bu kavram öznel bir yorumla daraltılmamış ve hayati unsurlarından uzak bir biçimde kurulmamış ise, 12 Mart dönemindeki yenilgiye karşın Mahir Çayan'ın "öncü savaş"a varan teorisi de III. Bunalım Dönemi analizi de, her doğru teori ve analiz gibi ancak detaylarda eleştirilebilir ve özünde doğru sayılması gerekirdi.

1971 öncesinin literatürüne baktığımızda bu "devrim" kavramı üzerinde en fazla duran yazarın Mahir Çayan olduğu sonucuna varabiliriz. Yazılarının en büyük bölümü doğrudan devrim kavramına bağlı olan konularla ilgilidir. Mahir Çayan'da devrim kavramının sonuçta nasıl teorize edildiğini gördüğümüz "Kesintisiz Devrim I" broşürü, tamamı tamamına bu kavramın tartışılması, tarih süzgecinden geçirilmesinden ibarettir.

Nedenlerini ve ayrıntılı açıklamasını daha sonraki bölüme bırakarak şunu söyleyelim ki Mahir Çayan bunca olumlu çabasına karşın devrim kavramının ancak öznel, dar diyebileceğimiz bir biçimine varmıştır. Oluşturduğu teorik yapının, bir dizi soruna cevap getirme yolundaki özgün taraflarına karşın sakat kalışının temel, hattâ tek nedeni budur.

[...]

Mahir Çayan şöyle düşünüyor: Bugüne kadarki devrimlerde dünya savaşları bir önkoşuldu. Oysa Küba'da bu önkoşulun yokluğuna karşın oldu devrim. Sonuç: O halde dünya savaşı devrimin olması için önkoşul olmaktan çıkmıştır. (...)

Ama Çin Devrimi bazı farklar gösteriyor. Mahir Çayan'ın ikinci sorunu bu. Çünkü Mao'nun önderliğindeki Çin Devrimi süreci en azından 1927'den (Kanton Katliamı'ndan) beri devam etmektedir. Gerçi zafer kazanması II. Dünya Savaşı'na bağlanabilirse de (bu bile o kadar kolay iddia edilemez) devrim sürecinin gidişinde II. Dünya Savaşı'nın oluşturduğu altüst oluşlarsın etkisi yoktur.

Çin Devrimi'ni mümkün kılan en önemli etken nedir? Mahir Çayan'ın daha sonra göreceğimiz soyutlama mantığı burada en önemli etken olarak emperyalistlerin Çin'i açık *işgalini* (askeri işgal) görüyor.

[...]

O halde Küba örneği gösteriyor ki; askeri —açık— işgalin varlığının devrim için önemli bir önkoşul sayılması gerekmez. Kaldı ki emperyalist sistemde "açık işgal" biçimi de terkedilmektedir. III. Bunalım Dönemini ayırdeden ikinci temel özellik de buradan çıkıyor.

Küba Devriminin evrensel önemine varış böylece mümkün hale geliyor Mahir Çayan'da[.]

[...]

O halde şunu söyleyebiliriz ki Che'nin Küba Devrimi'ni savunuşu, onu evrenselleştirişi 1945 sonrası dönemin toplu bir değerlendirilişine dayanır. Yani Küba Devrim biçimi III. Bunalım Döneminin özelliklerinin bir sonucudur, bu özelliklerin zorunlu kıldığı tek biçimdir.

Ama Mahir Çayan burada kalmaz. Che'nin tezini, daha önceki bunalım dönemlerine de uygular. Böylece Che'nin özel bir döneme ilişkin tezi bütün dönemleri kapsayacak kadar genişletilmiş olur

Mahir Çayan'ın bütün teorik çabasının ispat etmeye çalıştığı bu genel tez şöyle formüle edilebilir: Bir devrimin biçimi, ait ol-

duğu tarihi dönemin (bunalım dönemlerinin) özelliklerince belirlenir.

Bir tarihi dönem sona erdiğinde onu açıklamanın çeşitli biçimleri de öne sürülür. Bunların en kolay ve çekici geleni dönemin olaylarını *varış noktasına* göre açıklamaktır. Bu kimilerine son derece mantıki de gelebilir: Sonuç bu; öyleyse her şey bu sonucu mümkün kılmak için oldu, ya da her şey ancak bunu mümkün kılacak biçimde olabilirdi, yalnızca bu mümkündür.

Mahir Çayan bu *varış noktasına göre* açıklamayı daha da derinleştiriyor. Sonucun belli başlı tüm elemanlarını değil, bir devrimci olarak, bir öncü savaşçı olarak bu somut gerçeğin ancak kendisi, kendi konumu ile ilişkin olanlarını alıyor. Sonucu ilkin böyle tesbit ediyor. Böylece Küba Devrimi silahlı propaganda eylemiyle işe başlayan halkın devrimci öncülerinin savaşı olarak ele alınıyor. Bu ise, yalnızca devrimci kadro için söz konusu olan yanıyla çizilmiş bir Küba Devrimi modeli. Bütün bir devrim süreci, Küba'nın tarihi deneyleri, halk hareketlerinin özgül yapısı, bunlar modeli belirlemiyorlar.

Sonuna yalnızca devrimci kadronun bir devrim esnasında, uzun ya da görece farklı aşamalardan geçmiş bir devrimci mücadele içindeki konumu (parti yapısı) ve hangi taktikleri uyguladığı açısından yaklaşıyor. Böylece bütün devrimler —Sovyet, Çin ve Küba— "devrimci kadro"ların "öngördükleri devrim biçimi"ndeki konum ve başlıca eylemleriyle formüle ediliyor.

"Emperyalistlerarası ilişki ve istismar biçimi"ndeki değişimler de çok önemli. "Devrim biçim"leri asıl olarak bu değişime göre tesbit ediliyor. "İstismar biçimi" değiştiğinde, bu değişimi "dikkate alarak", "devrim biçimi"nin ne olması gerektiğine karar veriyorlar devrimciler.

Devrim sorununa belli bir yaklaşımı anlatıyor bunlar. Yukarıda formüle ettiğimiz genel tez ancak böyle bir yaklaşımın

ürünü olabilirdi. Gelecek yazımız bu yaklaşımı, bunun temelindeki devrim anlayışını ve Marksizm-Leninizm literatürünün bu anlayışa göre yorumlanmasıyla oluşturulmuş teorik yapıyı ve bunun siyasal eylem düzeyinde biçimlenişini konu edinecektir.

[...]

Şüphesiz bir devrim olayı, içinde yeraldığı tarihi dönemin *koşullarından* ayrı düşünülemez. Ancak dikkatle bakılırsa Küba Devrimi ile ilgili olarak yapılan formülasyon, daha değişik bir bağıntının sözünü etmektedir. (...)

Şöyle ki; formülasyon "tarihi dönemin özellikleri" deyimini kullanmaktadır. Bununla kastedilen, söz konusu tarihi dönemi kendinden önceki dönemden ayırdeden şeylerdir.

Mahir Çayan bilindiği gibi III. Bunalım Dönemini I. ve II. Bunalım Dönemlerinden ayırdeden başlıca iki özellik görür: Emperyalistlerarası savaşın imkânsız hale gelişi ve açık (askeri) işgal yerine gizli işgal biçimini yürürlüğe konuşu.

Yukarıdaki değişimler devrimcilerin uygulamalarına yön veren "devrim biçim"lerini de belirlemektedir. Mahir Çayan bu nokta, üzerinde ısrarla durur. (...)

"... İlişki ve istismar biçimi" değiştiğine göre "devrim biçimi" de değişmelidir. Mahir Çayan bunu vurguluyor. Ama yorum gerektirmeyecek kadar açıktır ki "devrim biçimi" emperyalistlerin inisiyatifinde olan şeylere tabidir, bunlar değiştiğinde o da değişmek zorundadır" denilmiş oluyor böylece.

Önemli nokta buradadır. Ancak Mahir Çayan'ın bunca ısrarına karşın, böylesi bir bağıntının açıkça Marksizm-dışı olduğunu hemen belirtmek gerekecektir. Her ne kadar Mahir Çayan, Lenin'in de kendi anlayışına göre davranmış olduğunu iddia ederek, aşağıdaki sözleri söylüyorsa da daha sonra göreceğiz ki hem bu sözler yanlıştır ve hem de öne sürdüğü devrim anlayışı Marksist devrim anlayışının dışındadır.

[...]

Ancak "devrim biçimi" "öngören" birinin, bu biçimi "düşmanlarının arasındaki ilişki ve çelişki"lere bağımlı olarak kurması, bu "ilişki ve çelişkilerin"in belli bir momentine (savaş'a) göre tesbit etmesi anlayışına verilecek sıfat "edilgenlik"tir, "'kendiliğindencilik"tir.

Devrim biçiminin —bu deyime verilecek *gerçek* anlamıyla— ne olacağı, nasıl olacağı, devrimin düşmanlarının şu ya da bu durumuna, aralarındaki ilişkilerin şu ya da bu biçimde çözümlenmesine kesinlikle tabi olunmaksızın bizzat devrimi yapacak, bu olayın içinde etkin rol oynayacak öğelerin kendilerince, bunların potansiyel imkânlarınca tayin edilir. Bu "tesbit" işinde devrimin düşmanları ancak veri kabul edilir. Asıl "biçim"in içeriğini belirleyemezler. Daha sonra göreceğiz ki" devrim biçimi"nin asli öğesi olan parti anlayışına özellikle Lenin'in verdiği önem tam da bu noktayı vurgular. "Günümüzdeki kapitalizmin" ya da "mevcut devlet düzeninin özelliklerini" öne sürerek özel olarak parti ve genel olarak devrim konusunda Leninist yoruma karşı çıkan her tür ekonomiste, kendiliğindenci eğilime karşı verilen mücadele işte bu nüans üzerindedir.

Gerçekten de nüans gibi *gözükmektedir*. Çünkü devrimin düşmanlarını göz önüne almadan, bunların iç evrimini, ilişkilerini, metodlarını en derin dikkatle izlemeden ve bunlara göre yeni tavırlara, eylem biçimlerine yönelmeden devrimci mücadele vermek düşünülemez.

Ama Mahir Çayan'ın formülasyonu, tezi bunun ötesinde bir durumun sözünü etmektedir. "Devrim biçimi" kavramıyla, parti, sınıf ilişkileri ve siyasal eylem anlayışının kasdedildiği düşünülsün. Eğer, deyim yerindeyse, devrim sorununun özü denilecek şeylerin "emperyalistler arası ilişki ve çelişkiler" dikkate alınarak tayin edilmesi gerektiği söylenirse, bu çok başka bir şeydir.

"Emperyalistler arası..." olgular devrimci hareketin bazı taktiklerini belirler. Taktik ise "devrim biçimi" kavramı içinde düşünülemez. Çünkü bunlar her an değişebilir ama kavramın gerçek içeriğiyle "devrim biçimi", bu değişimlere tabi değildir.

[...]

Ancak Mahir Çayan'ın genel tezinin diğer ilginç yanları da var.

Gördük ki bir devrim olayı için mutlak göz önüne alınması gereken "Tarihi dönemin koşulları", "tarihi dönemin özellikleri"ne indirgenmekte, ya da ikincisine birincisini de belirleyen bir anlam verilmektedir. Benzer bir işlem de "devrim olayı" tanımlanırken yapılmaktadır.

Dikkat edilirse Mahir Çayan "devrim biçimi" kavramını asıl olarak devrimci kadrolar açısından kurmaktadır. Örneğin Küba Devrimi "çalışma tarzıyla, takip ettiği rota itibariyle" ele alınmakta ve bu özellik daha açık biçimde "silahlı propagandanın temel mücadele biçimi olması ve de halkın devrimci öncülerinin savaşı" ibaresinde gözükmektedir. Devrim olayı "devrim yapan"ların eylem ve örgüt biçimleri esas alınarak tanımlanmaktadır. "Çalışma tarzı" devrimci kadrolara yönelik bir sorunu anlatır. "Rota" devrimciler tarafından çizilir. Bütün bunların üzerinde uygulanacağı toplum ise, "emperyalistler arası ilişki ve çelişkileri" analiz ederek "devrim biçimi" öngören devrimci kadronun gösterdiği yönde "mevzilendirilir".

"Devrim biçimi" konusunu sırf devrimci kadroların sınırlı alanı içinde düşünmek, "model"ci yaklaşımın tipik özelliğidir. Bu temel özelliği ile modelci yaklaşım tam bir subjektivizmdir.

[...]

1971 öncesinde tartışılan üç model de gerçek olguları *anımsatıyor* oluşlarından dolayı birbirlerine eşit sayıldı. Ama hangisinin daha "doğru" olduğuna karar vermek gerekince bu kez

"Küba modeli" en yeni oluşunu, Çin ve Sovyet modelleri Marksist-Leninist literatürden alıntıları kanıt diye ileri sürdü. Çin bütün geri bırakılmış ülkelere özgü oluşunu Lin Piao'nun ağzından formüle ederken, "Sovyet modeli" savunucuları işçi sınıfı öğesinin literatürdeki tartışılmaz önemini vurguladı. Bu ek kanıtlar karşısında THKP-C hareketi bir yanda bireylerin kişisel niteliklerine seslenen "korkaklık" "pasifizm" gibi temaları kullanırken, öte yanda Marksist-Leninist literatürü yukarıdaki tavrın yansıdığı bir yaklaşım içinde ele aldı. Teorik çalışmaların önemli bir itici nedeni de budur.

[...]

Mahir Çayan'ın yönelimi olumsuz bir manzaraya yani subjektivist devrim modelleri öneren bir kargaşa ortamına tepkiden yola çıkmıştır. O, bu modelci yaklaşımlara içten bir tepki duyarak bundan kurtulmaya çalışmış, ancak bu kurtuluş için başurduğu kaynakların —Stalin, Lin Biao ve bir ölçüde H. Kıvılcımlı— aslında modelciliğin en koyu taraftarları oluşundan ötürü, tepki duyduklarından daha üst bir modelciliğe, salt biçimciliğe varmıştır.

[...]

Ekim Devrimi sonrasında kendisinden bir "Sovyet biçimi" formülü, bunun ötesinde Bolşevizmin (Leninizmin) "ilkeleri" gibi bir şeyler önermesini isteyenler karşısında Lenin —deyim yerindeyse— direnmiştir. 1920'de kendiliklerinden "Sovyet biçimi" formüle edip "Bolşevik çizgi" tesbit edenlere karşı Lenin, ünlü *Sol Komünizm...* broşürünü yazdı. Bugün her satırı olağanüstü anlamlı görünen bu eserinde "ilkeler"den değil, çok şeyler isteyen bir yaklaşım biçiminden söz eder. Sırf bu sözlerinde bile Marksistlerin "devrim olayı"na nasıl yaklaşmaları gerektiği

konusunda yeterince ilke vardır, öyle talimatname ruhsuzluğunda değil tersine canlı dinamik, derin içeriğiyle...

Bu yazılarında Lenin, en dolaysız biçimde devrimci görevin; toplumsal oluşumların son derece derin, çok yönlü bir dikkatle ele alınması vey eylem imkânlarının buralardan çıkarılması olduğunu anlatır. Toplumun yüzeysel veya alışılagelen bakış açılarından çizilen manzarasına tabi olunmamasını, dolayısıyla görünen nisbi durağanlığı ya da görünen biçimiyle hareketliliği değişmez veri gibi almanın ne denli Marksizmden uzak bir yaklaşım olduğunu anlatır.

Lenin'in, toplumun dinamik ve çok yönlü incelenmesi ve devrim imkânlarını belirleyen esasların buralardan çıkarılması yolundaki ısrarı, 1971 öncesi Türkiye Sosyalist Hareketinin ideolojik çerçevesi içinde öylesine garip biçimde deforme edildi ki sonuçta Türkiye toplumunun tarihi-ekonomik tahlilleri konusu herkese bıkkınlık veren bir şey haline geldi. Çünkü bu iş hemen tümüyle önceden tesbit edilmiş modellere uygun bir toplumsal fon düzenlemek için yapılıyordu.

[...]

Devrimci eylemin yönlendirilmesinde belirleyici önemi olan toplumsal yapı ve toplumsal oluşumların tarihi analizi açıkça tahrif edilmiş ve yozlaştırılmıştı. Analizin amacı ve işlevi saptırılmış, sanki analizin amacı buymuş gibi Türkiye'nin kapitalist mi yoksa feodal mi olduğuna karar verme aracı olarak kullanılmıştır.

[...]

O halde kendi kendisini tıkayan 1971 öncesinin kapitalizm-feodalizm tartışmalarına tepki duyarak toplumsal analizin gereğinden —açık ya da örtük— uzaklaşamayız. Ama yukarıdaki genel tezinden çıkan sonuç şu ki Mahir Çayan da bu kez "burjuvazinin tıkama araçları"na yöneltmiştir dikkatini. "Devrim bi-

çimi" içinde düşünülen sorunların cevabını dünya ölçüsündeki emperyalist ilişki ve çelişkilerin, işgal (sömürü) biçimlerinin ve yerel düzeyde de devlet yapısının incelenmesi ekseninde aramaya yönelmiştir. Bir devrimci olarak kendi eyleminin içeriğini anlatan "devrim biçimi"ni, bu saydığımız devrim düşmanlarının eylemlerine, oluşturdukları mekânizmalara, bunların zayıf ya da kuvvetli yanlarına göre düzenlenmeye yönelmiştir.

"Kesintisiz Devrim"de Marksist Devrim Teorisinin Sunuluşu

Mahir Çayan Marksist devrim teorisini iki ayrı dönem içinde ele alıyor. Tekel öncesi ve tekel sonrası dönem. Bu ayrımı yapma nedeni, tekel öncesi dönemde kapitalizmin üretici güçleri geliştirme gücünün henüz sonuna gelmediği ve dolayısıyla devrim için objektif koşulların olgunlaşmamış olduğudur. Şüphesiz bu genel kabul gören bir yargıdır.

[...]

Mahir Çayan ise bu dönemi anlatırken ufak ama anlamlı iki ekleme yapıyor. İlkin, bu anlatımda Marx ve Engels'in "1847'deki iki büyük krize ... bakarak kapitalizmin artık son saatlerinin geldiğini... sosyalist-devrimler çağının açıldığını" zannettikleri söylenmektedir. (...)

Sorun şu; Engels'in çok daha sonraları bu dönem için söyledikleri —o da olduğu gibi değil— daha değişik düşündükleri bir dönemdeki yaklaşımları böyleymiş gibi sunulmaktadır. Engels "sürekli ve son bunalım" gibi bir tezden yola çıktıklarını söylemiyor.

İkinci eklemeyi aşağıdaki alıntıda görüyoruz:

> 1848'den 1850 sonbaharına kadar ki süre içinde Marx ve Engels'in devrim perspektifleri sürekli devrimdir. Bu stratejik görüş o dönemi yanlış değerlendirmenin bir sonucudur. (...) Yani,

> Marx ve Engels 1847'de patlayan dünya ölçüsündeki kapitalizmin ekonomik buhranının, sistemin *sürekli ve son buhranı sanmışlardır*. İşte bu sürekli devrim teorisi, sürekli bunalım teorisinin bir ürünüdür (*Bütün Yazılar*, s. 257).

Alıntının son cümlesi açıkça yanlıştır. Çünkü Marx ve Engels'de ne o zaman ne de daha sonra böyle bir "sürekli devrim" anlayışı yoktur. [...] Engels'in "özellikle... büyülü etkisi altındaydık" diye belirttiği, 1789 Fransız Devrimi nasıl feodalite ile burjuvazi arasında ülke ve Kıta çapında süren bir dizi savaşlarla sürdüyse, Marx Engels de bu kez proletarya-burjuvazi arasında tıpkı böylesi bir savaşlar dönemi açıldığını düşünüyorlardı., Bu ise Mahir Çayan'ın burada kullandığı "sürekli devrim" kavramıyla ilişkisi kurulamayacak bir süreç demektir.

Mahir Çayan, Almanya üzerine Marx ve Engels'in yorumlarını az önce yaptığımız alıntının hemen altında anlatıyor.

Marx ve Engels'de sürekli devrim kavramı yalnızca bu olay nedeniyle vardır. Bunu 1848-1850 dönemlerinin tümü için varsaymak olguları karıştırmaktır.

Ancak Mahir Çayan'ın gerek "kapitalizmin sürekli ve son buhranı" kavramını ve gerekse "sürekli devrim" düşüncesini Marx'tan kaynaklandırma çabası bununla kalmıyor.

Mahir Çayan'a göre Marx'ın bu kavramlarla ilişkisi daha sonra şöyle bir seyir izlemiş:

> Bu analizlerinin sonucu (bir üstteki paragrafta bu işin *Kapital*'de yapıldığı anlatılıyor Ö.L.) Marx kapitalizmin o çağdaki gelişme durumundan, dolayı sürekli bir buhranın (o dönem için) söz konusu olamıyacağını anlayarak, bu sürekli devrim teorisini terketti (a.g.e., s. 261).

[...]

Marx ve Engels'e mal edildiğini gördüğümüz yargıları, geçersiz, hayal ürünü yakıştırmalardır, Marx ve Engels'in 1850 öncesinde de sonrasında da burada anlatıldığı gibi özel olarak

"sürekli devrim teorisini terketme"yle sonuçlanan çalışmaları olmamıştır.

Eğer "sürekli devrim teorisi" Marx ve Engels'de Mahir Çayan'ın anlattığı biçim ve içerikte varolsaydı ne terkedilme olurdu ne de unutulma. Fakat bu teori gerçekten terkedilmiş, unutulmuş bir teori olarak kaldı uzun süre. Çünkü yalnızca belli bir olayla ve belli bir ülkenin geçici bir dönemi için ortaya atılmıştı. Bu olay ve dönem kısa süre sonra değişince bu arızi teori de terkedilmişti.

Mahir Çayan Lenin'i ve Sovyet Devrimini Nasıl ve Neye Göre Yorumluyor?

[...]

Mahir Çayan'ın Leninizmi ve onun Marksizme katkısını anlatışından edinilen izlenime göre Lenin, adeta yanılmaz bir kâhindir. Bütün dönemi ve sonuçları önceden bilmektedir, her şeyi buna göre tâ başlangıçtan düzenlemiştir. Ona karşı çıkanlar ise bu anlatıma kapılan okuru son derece sinirlendirecek bir anlayışsızlık, adeta bilinçli, körükörüne bir ihanetin temsilcileridir.

Oysa bu tarz anlatım Lenin'in dehasını, Marksizm yorumunun olağanüstü derinliğini ve özgün yanını tamamen bir sis perdesi altında bırakmaktan başka bir şey değildir. Dikkat edilirse bütün farklılığı, sonucu önceden bilmekten ibaret alan ve bu sonucu bildiği için de bu sonuca uyarlı eylem ve taktikleri oluşturması son derece doğal olan bir Lenin imajı yaratılmıştır, Bugün içinde bulunduğumuz tarihi evrenin nasıl sonuç getireceğini önceden bilemeyen bizler için Lenin fazlasıyla öğretici bir kaynak olmuyor. Çünkü o, sonucu bilmenin rahatlığı içindedir. Ayrıca bizim aradığımız sonuç, Lenin'in kendi dönemi için bulduğu sonuçtan hiç değilse biçimce hayli farklı olacağı için, Lenin'in kendi sonucunu göz önüne alarak söylediklerinin tü-

mü olduğu gibi doğru sayılamaz. Mahir Çayan zımnen de olsa bunu söylüyor. Ve bundan dolayı "Marksizm-Leninizm'in her zaman için geçerli tezleri" ve "Marksizm ustalarının başka tarihi şartlar için ileri sürdükleri ve yaşanılan dönemde eskimiş olan tezler" ayrımını yapıyor. Böylece karar merciine de kendini koyarak şu eski şu geçerli diye bir tezler yığını olarak anladığı Marksizm-Leninizmi "ayıklıyor" ve boşluklara da yeni tezler dolduruyor.

Ancak Mahir Çayan'ın bu idealist eklektik yoruma kapılmasını kolaylaştıran çok önemli bir etken var. O da Stalin'i Lenin'i anlamakta kaynak, tek güvenilir merci sayması. Gerek "Kesintisiz Devrim" broşüründe ve gerekse diğer yazılarında, Leninizmi, onun bakışını Lenin'den değil hemen tümüyle Stalin'den kanıtlarla anlatır. Lenin'in II. Enternasyonal dönemi revizyonizmiyle olan mücadelesi ve bu mücadelenin özgün biçimi Stalin'in düz mantığında öylesine çarpıtılıp, kolaycı düzeye indirgenmiştir ki ve yine Stalin'in Ekim Devrimi'nin tarihi oluşumunu anlatışı öylesine idealistçedir ki Stalin'i veri kabul eden Mahir Çayan, belki farkında bile olmadan Lenin'i anlatayım derken onu büsbütün bulanıklaştırmıştır. Aynı şey Çin Devrimi konusunda Lin Biao yorumunun etkisi için de söylenmelidir.

Diğer bir nokta, Mahir Çayan'ın da bir yorumcu olması; Stalin nihayet Ekim Devrimi'nden bakarak geçmişi yorumluyordu. Lin Biao Çin Devrimi açısından yapıyordu aynı şeyi. Oysa Mahir Çayan özel olarak Küba deneyinin görünür sonuçlarını veri almaktadır ve bu veriler ışığında geçmişe bakmaktadır. Böylece gerek Stalin ve gerekse Lin Biao bu kez de bu veriler ışığında birer yorum konusu oluyorlar. Bundan dolayı da Mahir Çayan bazı yerlerde Stalin'i ve Lin Biao'yu da "derinleştirmek" zorundadır.

[...]

Mahir Çayan'a göre II. Enternasyonal pasifistlerinin başlıca ve temel hatası, kapitalizmin emperyalizme dönüştüğünü görememeleridir. Bu yüzden de onlar Marx'ın

> tekel-öncesi döneme ilişkin, 'evrim dönemine ilişkin' öngörmüş oldukları devrim teorisini, çalışma tarzını ve taktiklerini, kapitalizmin genel bunalım dönemine, sosyalist devrimler dönemine uygulamaya çalışıyorlardı (*Bütün Yazılar*, s. 275-276).

Oysa "Lenin... kapitalizmin emperyalizme dönüşme sürecini yakından" izlemektedir Mahir Çayan'a göre. Ve ekliyor ki; her ne kadar "Lenin *Emperyalizm*... kitabını 1916'da yazmıştır; fakat Lenin'in 1900'lerden itibaren yapmış olduğu bütün tahliller, emperyalist dönemin çelişkilerinin doğru analizine dayanmaktadır".

Eğer "II. Enternasyonal pasifistleri" ile Lenin arasındaki fark yukarıda anlatılanlar gibi ise yani bir tesbit ayrılığından kaynaklanıyorsa; ve kapitalizmin emperyalizme dönüşmüş olduğunun tesbiti bu kadar hayati öneme sahipse, Lenin gibi bir insanın bütün bunları hesaplayarak içinde bulunduğu II. Enternasyonal dünyasını o bilinen titizliğiyle uyarması, bu konuyu sürekli vurgulaması beklenmez mi?

Mahir Çayan bunu hiç düşünmüyor. Bize Lenin'in 1914-1917 döneminde ve daha sonra yazdıklarından pasajlar aktarıyor. Bir tek kanıtla olsun Lenin'in "1900'lerde" Mahir Çayan'ın kendi öznel yorumuna uyarlı sözler söylediğini ve "II. Enternasyonal pasifistleri" ile ayrılığının emperyalizm tesbitinden kaynaklandığını anlattığından geçtik, ima ettiğini gösterme gereğini duymuyor. Bunu yapamaz, çünkü tamamen keyfi bir yorum yapıyor. Güya Lenin yüceltiliyor, onu bir "sır saklayıcı" posizyonuna indirgediğini, işin bu yanını göremiyor.

[...]

Lenin, 1914 sonrasında bile II. Enternasyonalin egemen eğilimi ile aralarındaki temel farkın "emperyalizm" "sürekli ve son bunalım" vb. Mahir Çayan'ın sürekli vurgulamak istediği konulardan kaynaklandığını söylemez. Çünkü ayrılık çok derinlerdedir. Marksist siyasal anlayış ve eylemin içeriği ile ilişkindir. Nitekim savaş olayı taraflar arasındaki gerçek ayrımların ortaya çıkmasına yol açınca görüldü ki sırf emperyalizm konusunda değil, Marksizmin belli başlı tüm sorunlarında köklü farklar vardır aralarında. Geçmişte nüans gibi gözüken bu farklar, somut durum inançları, düşünceleri sınavdan geçirdiğinde görüldü ki ta derinde bizzat Marksizmin anlaşılış biçimindeki ayrılığa tekabül etmektedir. Mahir Çayan'ın temel ayrılık diye gösterdiği şeyler burada yalnızca herhangi bir motiftir ve üstelik ne boşuna benimsetmeye çalıştığı gibi tâ 1900'lerden beri söz konusudur ve ne de devrimler çağının başlayıp başlamadığı üzerine bir tartışma vardır ortada. (...)

Mahir Çayan, Lenin'in tekelci döneme girildiğinin bilinciyle artık beklenen ânın geldiği yargısına vardığını söylüyor. Bu tip bir yargı, Lenin'in tekel öncesi dönemde devrim olamazdı gibi bir düşüncesinin olduğunu da dolaylı olarak söylemek demektir. Daha önce Marx ve Engels'in "üretici güçlerin gelişme düzeyi henüz uygun değil" diyerek kendi dönemlerinde devrimi mümkün görmedikleri yargısına vardıklarını anlatan Mahir Çayan, burada da Lenin'e kendi yargısını mal ediyor.

[...]

Basitçe anlatırsak yüzyılın başında bir Lenin çıkıyor. Mahir Çayan'ın sunuş tarzına bakarsak "sürekli bunalım çağına girdik, devrim zamanıdır" deyip herkesi bu doğrultuda uyarması gereken Lenin, 1900'den 1914'e kadar sosyalist hareketin hemen her önemli sorununda, parti, siyasal mücadele, demokratik devrim, ulusal sorun, Marksist felsefe üzerinde önemi ancak 1914 olaylarından sonra görülmeye başlayan yeni tezler geliştir-

riyor, o yıllarda ortaya çıkan Bernstein revizyonizmine karşı, diğerlerinden çok daha fazla vurgulanmış bazı kavramları geliştirerek ve bu kavramların içeriğine uygun yeni bir sosyalist bilinçlendirme, yeni bir devrimci eylem anlayışı geliştiriyor, bolşevizmi yaratıyor. Bütün bunları yaparken, bunlara neden olarak emperyalizmi, bunalım evresine girildiğini söylememesi için ortada bir neden olmadığı halde, bunlardan bahsetmiyor. Bütün temaları, bütün tezleri doğrudan doğruya işçi sınıfı hareketinin, sosyalist hareketin "içine dönük" bir Lenin buluruz o yıllarda. Burjuvaziye, otokrasiye karşı gösterdiği kararlı mücadelenin belki daha da fazlasını içteki yanlış eğilimlere yöneltmiştir. 1903'te RSDİP içinde Ekonomistlere, kendiliğindencilere ve bunlarla birlikte bir grup oluşturan daha dünkü mücadele arkadaşları Menşeviklere, partiyi bölme pahasına uzlaşmaz bir tavırla saldıran bir Lenin vardır. Leninizm diye bir anlayışın ilk kez ortaya çıktığı, ana çizgilerinin belirgin biçimde görüldüğü bu dönemin keskin iç çatışmaları içinde Lenin, ikna motifi olarak bir kez olsun "yeni bir döneme girildiği" ya da "dünya kapitalizmin bugünkü özellikleri" gibisinden gerekçeler göstermez.

Ama bakın Mahir Çayan ne diyor 1900'lerdeki Lenin hakkında:

> Lenin daha 1900 lerde (*Emperyalizm* kitabını yazmadan çok önce) kapitalizmin sıçramalı ve dengesiz gelişme kanununun zorunlu olarak bir emperyalistlerarası savaşı doğuracağını ve bunun da, kapitalizmin en zayıf halkası olan Rusya'da devrime yolaçacağını söylemişti. Lenin'in öngördüğü devrim biçiminin temelinde, emperyalistler arası zıtlıkların kesin olarak askeri plâna yansıyacağı görüşü yatar (*Bütün Yazılar*, s. 337).

Söylenenlerin tümü yanlıştır. Lenin'in "1900'lerdeki" özel sohbetleri de dahil hiç bir yerde bunları söylemediği gün gibi açıktır. Mahir Çayan bunu, bu kadar açık bir gerçeği, bilerek böyle sunmamıştır. O, bunları Stalin'in şu yukarıdaki alıntıyı

anımsatan yargılarını biraz daha "derinleştirerek" sunmuştur. Öyleyse asıl olarak Stalin'in Lenin yorumu üzerinde durmalıyız.

[...]

1902'de yazdığı *Ne Yapmalı*'da Lenin şunları söyler:

> Tarih bizi, herhangi bir ülkenin proletaryasının karşılaştığı *hemen yerine getirilmesi gereken* görevler içinde *en devrimcisi* olan acil bir görevle karşı karşıya getirmiştir. Bu görevin yerine getirilmesi sadece Avrupa irticaının değil, ama (şimdi bunu da söyleyebiliriz.) Asya irticaının da en güçlü kalesinin yıkılması, Rus proletaryasını, uluslararası devrimci proletaryanın öncüsü durumuna getirir (V.I. Lenin, *Ne Yapmalı*, s. 36-37).

O yıllarda bütün Marksistler Avrupa'da devrimin zincirleme bir biçimde gerçekleşeceğini, yani bir ülkede başlayan devrimin kısa sürede diğer ülkelere de yayılacağını düşünürlerdi. Lenin, bu sözleriyle söz konusu "başlangıç ülke" olma imkânının Rusya için büyük ölçüde mümkün olduğunu vurgulamaktadır.

[...]

Ancak Lenin'in 1902'den 1917'ye kadarki çalışması dikkate alınırsa görülür ki o bu imkânı, mutlak, kesin bir gerçek olarak yorumlamaz. İmkânlar tarihidir, yani belirli bir dönemde meydana gelen kendiliğinden devrimci potansiyeller yeni bir toplum biçiminin de kurucusu olabilecek biçimde bilinçlendirilmezlerse, bu niteliğe kavuşturulamazlarsa kısa sürede yetersiz kalırlar.

Leninizmin İlkeleri'nde Stalin, Lenin'in yukarıdaki ayrıntıda geçen sözlerini, Ekim Devrimi'ni daha o yıllardan görmüş olmasına kanıt diye gösteriyor ve kitabının (Sol Yayınları, ikinci baskı) 9.-15. sayfaları arasındaki açıklamaları ile dünya da ilk kez Rusya'da devrim olmasını kaçınılmaz, mutlak bir gerçeklik

olarak sunuyor. Stalin'e göre her şey 1900'lerde —belki de öncesinden beri— zaten rayına oturmuştu. İlk kez Rusya'da devrim olması zorunluluğun, mutlak gerekliliğin bir sonucudur.

[...]

Sovyet Devrimi'nin anlatılış ve açıklanış biçimi üzerinde bu kadar çok durmamız yadırganmamalıdır. Çünkü her devrim yalnız kendi geçmiş döneminin koşullarınca belirlenmez aynı zamanda bizzat devrim geleceği de iki açıdan etkiler. İlkin somut varlığıyla kendinden sonraki dönemin koşullarını değiştirir. İkincisi hem devrimciler hem de düşmanları için kendisinden ders çıkarılan bir başvuru kaynağı olur. [...]

Stalin şu yukarıda özetle niteliğini belirmeye çalıştığımız anlatış biçimiyle geleceğe tamamen kapalı, sırf Rusya'ya özgü bir olaydan söz ediyor. Bunları okuyan biri "devrimci hareketin merkezinin" kendi eylem alanına "kayması gerektiği"ni çok önceden görebilmesinin —ki her ülke Rusya özelliklerine sahip olmayacağı için bu tesbit işinde de Stalin'den edineceği bir ders yok— önkoşul olduğundan başka bir şey öğrenemez.

İdealist tarihle Marksist tarih arasındaki fark da buralardadır. Stalin'in bu kitabındaki 1917 öncesinin II. Enternasyonalini anlattığı yerlerde çizilen ve tümüyle "abese icra" edilen portreler, parti kavramının asıl özelliği yerine onu sırf görünüşte Menşevik tezden ayıran yanın vurgulanması vb. bir dizi düzenlenmiş olgular bize sırf idealist bir tarih anlatımını değil, şematik bir Leninizm imajını da sunuyor.

Bu "ilkeler"e göre yönlendirilen III. Enternasyonal, eylemi 1943'te bizzat Stalin tarafından sona erdirildiğinde başarı hanesi herhalde parlaktır denilemez.

Ama "ilkeler" hâlâ ortada. Sovyet Devrimi'nin anlamını, bize verdiği dersleri ve genel olarak Leninizmi, Lenin'den öğreneceğiz. Ne yazık ki "Marksist devrim teorisinin özü"nü ortaya koymak gibi büyük sorumluluk isteyen bir işin üstesinden gel-

meye çalışan Mahir Çayan, böyle bir iş için mutlak gerekli olan ana kaynaklar yerine Stalin'le sınırlanmıştır kendini. Onda özellikle ispat etmeye çalıştığı genel tezine uyarlı birçok şey bulduğu açık. Bulamadığı yerde bu kez de Stalin'i yorumluyor. Ekim Devriminin olacağını Lenin'in önceden gördüğü yargısını Stalin'den alan Mahir Çayan, kendisi de Lenin'e bazı "teorik öngörüler" ekliyor. Böylece "kapitalizmin sıçramalı ve dengesiz gelişme kanununun zorunlu olarak bir emperyalistlerarası savaşı doğuracağını ve bunun da kapitalizmin en zayıf halkası olan Rusya'da devrime yol açacağını"... "daha 1900'lerde" söyleyen bir Lenin yaratıyor. Öngörü zenginleştirilmiştir.

Mahir Çayan'ın genel tezini hatırlarsak bu olgu çarpıtmalarını, Lenin'e söylemediği şeyleri söyletme gayretinin amacını çıkarabiliriz.

Savaşın Sovyet Devrimi'nin zaferi içindeki etkisi, büyük etkisi tartışılmaz. Fakat burada Marksizm ile Marksizm-dışını ayıran ince ama belirleyici bir çizgi vardır.

"Savaş çıkmasaydı devrim olmazdı". Mahir Çayan'ın söylediklerinin bir yanı da buraya varır.

"Tarihi yargılamak imkânsızdır" diye bir söz var. Şimdi biz olurdu, olmazdı tartışmasına girsek saçma bir iş yapmış oluruz. Konu bu içerikte tartışılamaz.

O halde sorun şu: Savaşın Ekim Devrimi ile bağı Marksizmin bilimsel yönetimine uyarlı kalacaksak nasıl kurulmalıdır, zamanında nasıl kurulmuştur?

I. Dünya Savaşı, başlatılmasına emperyalistlerin karar verdiği ve sonuçlarından biri de bir devrim olan bir savaştır. Nedeni ve bir sonucu ile bu somut olguyu tamamlayıp buradan bir yargıya varmak makûl gözüküyor. Ama bu yargı bütün somut olguyu anlatıyor mu? Hayır. Sonuçlardan biri de savaş öncesinde bir örgüt içinde olan Sosyalist Hareketin savaş sonrasında artık kesin olarak ayrı iki kampa bölünmesidir. Ve yine ayrı savaş yenilen veya savaştan umduğunu bulamamış metropoller-

de —ikinci sonucun da etkisiyle— faşist düzenlere de yol açtı. Belli başlı siyasal sonuçlarıyla I. Dünya Savaşı denilen somut olayı ortaya koyacaksak durum budur. İhmal edilemez bir kıyas; bir devrime karşı iki karşı-devrim.

Sırf neden ve sonuçlarla bağlı kalırsak bile, görülür ki "emperyalistlerarası ilişki ve çelişki"lerin yol açacağı tek bir sonucu görmek somutun yanlış tanıtılması demektir.

Kaldı ki bir Marksistin görevi olayları olup bittikten sonra oturup düşünmek değil. Bizzat olay sürerken onun "orijinalite"sini bulmak ve bu orijinaliteye dayalı bir eylem sürdürmek değil midir, ona düşen? Savaşın şu ya da bu biçimde sonuçlar doğuracağını tayin edecek olan etkenlerden biri de onun eylemi alacaktır, olmak zorundadır.

Ama bu eylem neye göre yürütülecektir, savaşın doğurduğu binbir alay ve olgu yığını içinde bu eylemler neleri hangi yanları ile temel alacaktır?

1914-1918 savaşı karşısında Lenin'in tavrı, bakışı buydu.

Daha önce Leninizmin ayırdedici bir özelliğinin, olguların "orijinalitesi"ni, yani olgunun tarihi gelişimi göz önüne alındığında hangi yanıyla devrimci siyasal hedefe bağlanabileceğini tesbite öncelik vermek ve eylemini bunun üzerine kurmak olduğunu belirttik.

1914 savaşı patladığında görülen durumun genel olarak "orijinalitesi" neydi?

Biliyoruz ki o yıla değin savaşlar (devrimci dönem savaşları, iç savaşlar hariç) hep ordular arasında ve toplumun geniş çoğunluğunun "üzerinde" cereyan ederdi. Oysa bu savaş geçmişte görülmedik biçimde —burjuva harp doktrinlerinin ifadesiyle— "topyekûn" bir savaştır. Milyonlarca insan —yetişkin erkek nüfusun birçok ülkede yarısı— cephelerdedir ve toplumun kalanı da savaşın günlük yaşamlarına getirdiği büyük değişiklikleri somutça görmektedir. Lenin'in deyimiyle "savaş milyonları

eğitiyordu". Ama bu eğitimin en çarpıcı olduğu yer, cephedir, askerlerdir. Lenin sömürgelerden getirilen askerler kanalıyla sömürge halkların da bu savaş içinde "uyandığını" söyler. Çünkü savaş onları egemen ulusların bireyleriyle eşitleştirmiştir. Aynı üniforma altında ve ölmek göreviyle de olsa.

Geçmişte asıl olarak egemenlerin kaderlerini belirleyen savaş, şimdi tüm toplumun alınyazısını belirleyecektir. Yenilginin savaş öncesi durumdan daha beterini getireceğinin bilincindedir herkes. Toplumun kaderi artık toplumu ilgilendirmektedir. Savaş, kitleleri ilk olumsuz biçimlenişiyle de olsa, siyasallaştırmıştır.

Savaş içinde sınıf ilişkileri de belli ölçüde değişmiştir. Sermaye-işgücü ilişkisi askeri zafer —ki özünde siyasal— gerekçeleriyle de belirlenir olmuştur. Burjuva aile düzeni sarsılmış, kadınların tümüyle erkeklere özgü sayılan işleri yapar oluşuyla kadının toplumdaki fonksiyonu sorunu radikal biçimde değişmiştir.

Cephedeki işçiler, köylüler artık kendilerini barışçı zamandaki fonksiyonlarıyla değil, askeri-siyasal bir fonksiyon içinde görmektedirler.

Önceki paragraflarda yazılanlarla birlikte düşünüldüğünde şu en son söylediğimiz olgunun, burjuva toplumun "temel toplumsal ilişkisinin sarsılması anlamına geldiğini görebiliriz. Bu, temel ilişkinin toplumsal fonksiyonlar alanında savaş yüzünden aldığı bir biçimdir ve "kopma noktası"nın arefesidir.

Kaldı ki savaş, temel ilişkinin candamarı ekonomik düzeyde de köklü değişimler yaratmıştır.

[...]

Savaş, *kapitalizmin yasasını* sarsmış, onu işlemez hale getirmişti.

Ve kapitalizmin neden olduğu bir savaşa "toplumun yüksek çıkarı" adına "milli" duygular adına coşkuyla katılan insanlar

çabuk biteceği sanılan savaş, korkunç kıyımlarıyla ayları, yılları geride bırakırken düşünmeye başladılar. Eğitimin ilk sonucu buydu. İnsanların bilincinde "neden savaşıyorum" sorusu doğuyordu. Savaşın karşılıklı siperlerde süregidiyor olması, düşmanın günlük yaşamını, alışkanlıklarını ve sıkıntılarını yakından görmesini sağlıyordu. 1915 yılı ortalarında artık "siperlerde doğan kardeşlik"ten "karşılıklı dertleşen düşmanlar"dan söz edilebiliyordu. Bir yanda görülmemiş kıyım sürüyor, öte yanda bunlar oluyordu. Lenin yazılarında bu kardeşleşme olgusuna önemle eğilir, 1915'te şöyle yazıyordu:

> ... Böylesine dostlukların kurulabilmesi, bize, sadece hasım ülkelerdeki sol-kanat sosyalistleri tarafından bu yönde sistemli bir çalışma yapıldığı takdirde bugünkü canice, gerici ve köleci savaşın kısaltılması, uluslararası devrimci bir hareketin yaratılmasının pekâlâ mümkün olduğunu göstermektedir (a.g.e, s. 27).

Ve yine:

> Gene açıkça bu yol, kapitalist hükümetlerden, bunlarla yapılan bir ittifaktan değil, fakat bunlara *karşı olan* bir noktadan geçiyor. Açıkça bu yol, çeşitli ülkelerin işçileri arasındaki kardeşçe güveni geliştiriyor, güçlendiriyor ve pekiştiriyor. Açıkça bu yol, o pis "kışla hapishanesi disiplininin, askerlerin subaylarına, generallerine, kapitalistlerine (zira subay ve generallerin çoğu ya kapitalist sınıftandır ya da onun çıkarlarını korumaktadır) karşı körü körüne itaatlerini temelinden yıkmaya başlamıştır. Açıkça kardeşleşme, *kitlelerin* devrimci inisiyatifi; ezilen sınıfların bilinçlerinin, kafalarının, cesaretlerinin uyanması; başka bir deyişle, sosyalist proleter devrime çıkan merdivenin bir basamağıdır...(a.g.e., s. 128).

Savaş olayı ile devrim arasında ilişki bütün bunlara dayanılarak kuruluyordu. Ve burada yalnız Rusya için değil, bütün Avrupa —ve dünya için— gösterilen bir devrim imkânı, bu imkânı gören, vurgulayan bir devrim perspektifi vardır.

Yukarıda anılan sonuçlar, ancak I. Dünya Savaşı'nın, bir savaş olarak değil, toplumsal bir altüst oluş olarak toplumun bütün sınıfları üzerinde yarattığı derin değişimler olarak ele alınmasıyla edinilebilirdi. Yani I. Dünya Savaşı toplumun bağrında özgün —kapitalizmin olağan seyrinin dışında bir oluşum— bir devrim durumunun doğuşuna yol açışı açısından görülmelidir.

I. Dünya Savaşı bir devrimci durum yaratmıştır. Çünkü:

> Savaş ne kadar uzun sürerse o kadar şiddetlenir ve olağanüstü gayret ve fedakârlık yapılması istenen halk kitlelerinin faaliyetlerini hükümetler kendi elleriyle teşvik etmiş olurlar. Savaş da, tarihteki öteki buhranlar gibi, büyük felâketler ve insan hayatındaki ani değişmeler gibi bazı kimseleri sersemletir ve yıkar, fakat bazılarının da gözlerini açar ve bunları *çelikleştirir*. (a.g.e., s. 120).

Ama bütün bunlara rağmen Lenin I. Dünya Savaşı'nın zorunlu olarak devrime yol açacağını söylemez. Bunu devrimcilerin eylemleri tayin edecektir. (...)

II. Enternasyonal'in önderleri, I. Dünya Savaşı'nın bir devrim durumu yarattığını değil, tersine devrimi büsbütün imkânsız kıldığını söylediler. Çünkü onlar kapitalizmin yıkılışını yalnızca ekonomik bunalım koşullarının doğması ekseninde düşünmüşlerdi.

[...]

Stalin'de savaşın bir toplumsal değişim süreci olarak anlaşıldığını göremiyoruz. Savaşın bu toplumsal değişim içinde önceden varolan potansiyelleri de etkilediğini, örneğin 1915'te bütün çabalara karşın yine de sağlandığından söz edemeyeceğimiz işçi-köylü ittifakını son derece özgün bir biçimde gerçekleştirdiğini onun açıklamalarında bulamıyoruz. Oysa Lenin *Nisan Tezleri*'nde "bizim önceden görebildiğimizden başka şekilde daha orijinal ve çeşitli biçimde" gerçekleştiğini söyler işçi köylü ittifakını. Bu ittifak bir "demokratik iktidar" biçiminde İşçi-

asker Sovyetlerinin, ortaya çıkışıyla sağlanmıştır. Bu ise aynı zamanına toplumsal bir değişim olan savaşın ürünüdür.

Lenin'in gerek Rusya'daki devrimci potansiyeli ve gerekse I. Dünya Savaşı'nı nasıl yorumladığını uzun uzun anlatmamızın nedeni onun Stalin'le olan farkını gösterebilmek kadar Mahir Çayan'ın kendisine mal etmeye çalıştığı bakıştan da ne kadar uzak olduğunu göstermekti. Lenin gerek Rusya'yı ve gerekse savaşı tarihi süreç içinde somut olgulardan çıkarak yorumlar. Eğer çeşitli tarihlerde özellikle Rusya'daki potansiyelin mümkün sonuçları üzerine sözde farklı sözler söylemişse —ki böyle şeyler bulunabilir— bu onun somut olgulara kendi tarihi gelişimi içinde bakmasındandır. Yani benzer her olgu, her kategori farklı tarihlerde aynı değildir, değişir. Bu Marksizmin yasa olarak kabul ettiği şeydir. Lenin bu yasayı teorisine pratiğine sindirmiş ve bunu sosyalist siyasal hedefe her tarihi durumda giden yolları bulmakta gösterdiği o olağanüstü derin kavrayışla ispatlamış bir Marksisttir. Althusser'in Lenin'in teorik katkıları onun pratiği içine sinmiştir demesi bu bakımdan son derece yerinde bir tesbittir.

[...]

Küba Devrimi

[...]

Küba'daki gerilla eylemi Latin Amerika'da geleneksel siyasal mücadele biçimlerinden biridir. Kıta tarihinde benzer birçok hareket vardır. Başarısı da dahil yadırgatıcı sayılmamıştır. Ayrıca şu bir kez daha belirtilmelidir ki, Castro önderliğindeki Asi Ordu Sierra'da tutundu ve geliştiyse bu anti-emperyalist bir programı olduğu için değildir. Asi Ordunun yöredeki siyasal propagandası anti-ABD olmaktan çok uzaktı, Küba'nın ABD'nin her tür nüfuzuna açık bir ülke olmasına ve ABD'nin

Karayiplerdeki en büyük askeri üssünün Küba'da olmasına karşın.

Ve yine hatırlamalıyız ki, Asi Ordu her sınıftan insanın nefretini kazanmış bir yönetime ve onun hiçbir profesyonel orduda görülmeyecek biçimde talancı, asalak nitelikteki askeri gücüne karşı savaş sürdürürken, geniş bir siyasal destek kampanyasına ve bu kampanyanın ekonomik-örgütsel imkânlarına da dayanmaktadır. Yalnız değildir ve sırf kendi eylemlerinin propaganda gücüne, doğuracağı tepkilere güvenmemektedir.

Bütün bu koşullardan soyutlanarak Küba Devrimi'nden "silâhlı propagandanın temel mücadele biçimi olması ve halkın devrimci öncülerinin savaşı"na dayalı-modeller çıkarmak yanlış olur.

Küba'da devrimin oluşum sürecini, Sovyet ve Çin devrimlerinden ayıran başlıca fark nedir?

Küba devrim süreci yalnızca kitlelerin değil, bizzat devrimci kadronun da siyasal eğilimiyle, dünya görüşüyle köklü bir değişimden geçişiyle karakterize edilmelidir.

[...]

(...) Küba Devrimi Marksist-Leninist Partinin rolü ve genel olarak "parti" kavramının derin içeriği üzerine Leninist yorumun asli öğelerine yeniden eğilmemizi hatırlatır bize. Lenin'in partinin asli işlevi olarak vurguladığı "bilinçlendirme"nin ne Marksist-sosyalist lafızların ezberletilmesi, ne de genel olarak sosyalizmin iyiliği üzerine ajitatif kanıtlar getirme işi olmadığı A. Escalante'de simgelenen biçimciliğin düştüğü durumda apaçık gözüktür. Komünist Partisinin "yönetici"liğinin bilinen "yöneticilik"den apayrı bir şey olduğu noktası üzerine eğilmemizi ister bizden. Yalnızca insanın insanı sömürmediği bir düzeni değil, aynı zamanda insanları yönetme işlevinin de ortadan kalkacağı bir toplum biçiminin yaratılması için bu siyasal hedef için mücadele eder parti. Bu bakımdan Partinin yöneticilik ro-

lünü bu asli amacın çerçevesi içinde düşünmek gerektiğini anlatır bize.

[...]

Şunu söylemek bazılarına çarpıcı gelebilir ama, Küba devrim süreci olgularının tahrifsiz gözlemi tamı tamına şu sonucu verir: Küba Devrimi'nde —eğer ille de böyle bir ayrım gerekiyorsa— evrim dönemi gerilla savaşı, genel grev gibi mücadele yöntemleri ile geçilmiştir. Parti bu süreç içinde çekirdek kurumlarını oluşturmuştur.

Asıl devrim 1 Ocak'tan sonra başlamış ve çekirdeğini Asi Ordu deneyinden geçmiş devrimcilerin oluşturduğu parti, bu süreç içinde tüm Küba halkını hem yöneterek, hem de onlarla birlikte bilinçlenerek ülkede gerçek bir sosyalist iktidar kurmuştur. *İktidarın asıl ele geçirilişi aynı zamanda nitelikçe değişik bir siyasi düzenin kurulması demektir ve bu düzen ancak devrimin oluşturduğu yepyeni siyasal kurumlar üzerinde kurulur.* Ekim Devrimi'nde Sovyetler, Çin Devrimi'nde kurtarılmış bölgelerdeki siyasal kurumlar, hatırlansın. *Böyle yepyeni siyasal kurumları olmayan, bu kurumların da kitlelerin siyasal eyleme katılma imkânlarını burjuva demokratik sınırların üzerinde gereekleştirmeyen hareketler devrim değildir.*

Küba'da Asi Ordu, ülkede gerçek sınıf çatışmalarının başladığı 1 Ocak sonrasında silâhlı eylemle değil, eğitim seferberlikleriyle, kitle gösterileriyle ve siyasal derneklerdeki çalışmalarla kendini gösterir. Büyük burjuvazinin, plantasyon sahiplerinin ve ABD tekel yöneticilerinin Küba'yı terketmek zorunda kalışları böyle oldu. Küba'da devrim aşaması, ABD müdahalesi (15 Nisan 1961) günleri hariç silâhla tanımlanamaz.

Buraya kadar yaptığımız inceleme şunu gösteriyor ki "Kesintisiz Devrim Teorisi" içinde Sovyet, Çin ve Küba devrimlerini belirleyen olgular yanlış biçimde sunulmuştur. Aynı şey Marx, Engels ve dönemleri için de yapılmıştır.

Lenin, Bolşevik parti çalışmasının temellerini ve genel olarak Leninist siyasal mücadele anlayışını emperyalizm olgusunun sözünün edilmediği bir dönemde oluşturmuştur. Ve Lenin, tamamen Rusya'daki toplumsal oluşumların seyri içinde, bu oluşumların yarattığı imkânlara tabi olarak tezlerini geliştirmiştir. Savaşa ve bunun Rusya'da bir devrime yol açacağına dayandırılmış bir "devrim stratejisi"ni Lenin'e maletmek, hiçbir kanıtla desteklenemeyeceği gibi bizzat Leninizmin ruhuna aykırıdır.

Benzer biçimde Mao, tamamen Çin'deki toplumsal oluşumların kendiliğinden yarattığı imkânlar üzerine eylemini yürütmüştür. Başka hiçbir yarı-sömürge ülkede görülemeyen çapta ve nitelikte bir köylü isyanının varlığında halk savaşı süreci mümkün oldu. Lenin, nasıl yaratıcı halk dehası Sovyetleri yaratmamış olsaydı, Rusya'da devrim olmazdı diyorsa, aynı biçimde eğer Çin'de köylü hareketi, köylü birlikleri gibi son derece orijinal bir siyasal kurumu yaratacak kadar olgun halde olmasaydı, Çin Devrimi olamazdı denmelidir. Çin'de köylü hareketi ÇKP'nin sözü edilir bir katkısı olmadan doğan ve Çin Devriminin bütün kendine özgü özelliklerini kazandıran olgudur. Ve emperyalizmin işgali olayından tümüyle bağımsız denilecek biçimde, asıl olarak binlerce yıl süren Çin merkezi feodal toplum biçiminin çözülüş sürecinin özel bir ürünüdür. Ve Çin Devrimi süreci asıl olarak bir iç savaş özelliği gösterir.

1953'ten 1959 Ocak'ına kadar süren Asi Ordusunun silâhlı eylemine "anti-emperyalist" bir propagandanın eşlik ettiğini varsaymak ve Castro ile arkadaşlarını başlangıçtan beri sosyalist amaçlı öncü kadro gibi göstermek Küba'nın tümüyle kendisine özgü bir gelişim gösteren devrim sürecini kasten yanlış göstermek demektir.

Bütün bunlar Kesintisiz Devrim Teorisinin geçersiz temeller üzerinde kurulduğunu yeterince açık gösteriyor.

Ancak bu sonuca varmış olmamızı yeterli bulmuyoruz. Çünkü bu yazıların başlangıcında da belirttiğimiz gibi Kesinti-

siz Devrim Teorisi tek tek devrimleri formüle ederken özellikle Küba Devrimi'nin yol açtığı sorunlar açısından bütün devrimler sürecine eğilmiştir.

Biliyoruz ki yalnız Küba değil bütün diğer devrimler de zamanlarında sorunlar yarattılar, üzerlerinde bir dizi teorik tartışma oldu.

Kesintisiz Devrim Teorisi, Stalin'in "emperyalizm çağında bütün ülkelerde devrimin objektif koşulları vardır" tezinden kaynaklanarak bu gibi tartışmaları konu dışına çıkarmıştır gerçi; ama her devrim bu tezi kabullenenler; arasında da tartışmaları yeniden alevlendirmiştir.

Yukarıdaki çabasının sonucu M. Çayan teorisini birçok yeni kavramla kurmuştur. Evrim-devrim aşamalarının iç içe geçişi, —Lenin'den farklı içerik verilen— milli kriz kavramı, İdeolojik-fiili önderlik vb.

[...]

Marx'ın hemen tümüyle "üretici güçler teorisi" yanlılarına destek olduğu yolundaki yaygın önkabulün üzerinde durmak gerekecektir. Marx'ın Devrim teorisi tekel öncesi döneme aittir biçimindeki yargılara kesinlikle katılmıyoruz. Marx'ı ekonomist bir yaklaşımı ve siyasal anlayışı onaylar biçimde sunmak, onu bu Marksizm-dışı eğilimlere terketmek demektir. Ne Marx bu düzeye indirgenebilir ve ne de ekonomizm ve "üretici güçler teorisi" bu şerefi haketmiştir.

Şüphesiz bir dizi lâfız önünde bunları açıklamaya çalışmak zordur. Fakat eğer Marksizmin bilimsel temellerinden sözediyorsak, Marx'ı devre dışı bırakan bir devrim teorisi kurmanın Marksizm-Leninizm kavramıyla ilişkisi tartışılır. Sırf görünüşü kurtarmak için değil, Marksist devrim teorisinin temellerini açığa çıkarmak için bütün çabalarımızı yöneltmek bugün her zamankinden fazla Marksistlerin görevi halindedir.

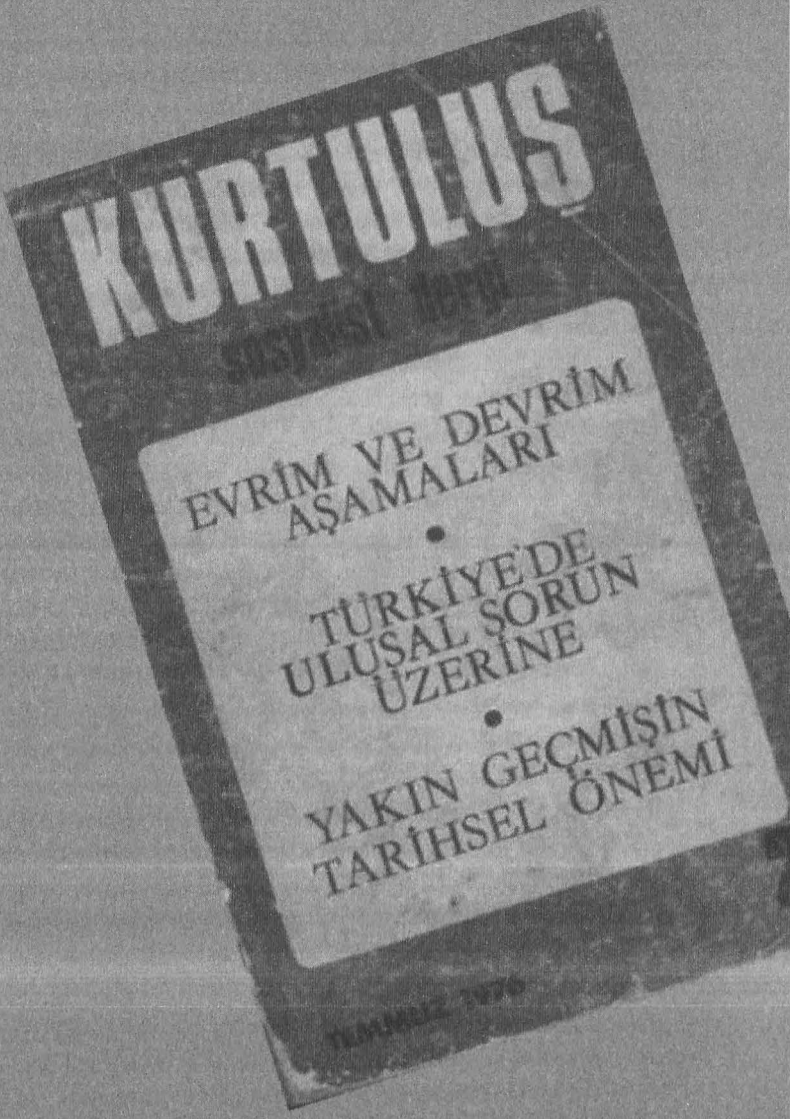
KURTULUŞ
EVRİM VE DEVRİM AŞAMALARI
•
TÜRKİYE'DE ULUSAL SORUN ÜZERİNE
•
YAKIN GEÇMİŞİN TARİHSEL ÖNEMİ

Kurtuluş

THKP-C kadrolarının bölünmesiyle sonuçlanan süreçte Kurtuluş'u oluşturacak olan kadrolar, geçmiş siyasal pratiklerine ilişkin eleştirel tutumları nedeniyle özgün bir konumdaydılar ve bu eksende devrimcilerin en geniş birlikteliğini oluşturma fikrini savunuyorlardı.

Kurtuluş çevresi proletarya partisinin işçi sınıfı içinde çalışmanın esas alınarak oluşturulabileceğini, kitlelerden kopuk bir mücadelenin başarıya ulaşamayacağını ve sosyalist hareketin birliğinin sağlanması gereğini savunarak kendi içinde yeni bir işbölümüne gitti. 1976 Haziran ayında ilk sayılarını çıkardıkları *Kurtuluş Sosyalist Dergi*'nin 1. sayısında yayınlanan "Yol Ayrımı" adlı yazıda Türkiye sosyalist hareketinin asıl zaafının geçmişte "işçi sınıfıyla bütünleşmemiş bir aydın çerçevesini aşamamış"[1] olduğu belirtildikten sonra ancak sınıf temeline oturmuş bir siyasal hareketin sosyalistlerin birliğini sağlayabileceği ileri sürülüyordu. THKP-C çizgisine bütünlüklü eleştiriler yönelten bu çevre, THKP-C'nin "ideolojik öncülük" görüşünün yerine, açık biçimde işçi sınıfının fiili önderliğinin toplumsal mücadelenin temel gücü olduğunun altını çizdi.

Kurtuluş hareketi Kemalizm ve Kürt meselesinde THKP-C çizgisinden ayrıldı. Kürt sorunu ve Kemalizm meselelerinde solun diğer çevrelerinin pek dillendirmediği "aykırı" fikirler savundu, genel sol ortamı etkileyen ve tartışmalar yaratan fikirler ileri sürdü. Geçmiş hareketlerin "kendi sağındaki güçlerden medet umma" anlayışlarının temelinde Kemalizme dair yanlış değerlendirmelerin yattığını öne sürdü. Ayrıca Cumhuriyetin kurucu ve egemen ideolojisinin burjuva ideolojisinden başka bir şey olmadığını vurguladı. Kemalizmi devrimde müttefik güç olarak düşünmenin vahim bir hata olduğunu savundu.

Haziran 1976'dan itibaren aylık olarak *Kurtuluş Sosyalist Dergi*'yi çıkartan çevre daha ikinci sayısında Mahir Çayan'ın "evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçtiği, silahlı eylemin objektif şartlarının sürekli mevcudiyeti, suni dengenin öncü savaşı yoluyla" bozulacağı tesbitini eleştirmeye başladı. Dergiye göre "evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçmesi, hareketin evrimci for-

[1] Bkz. bu kitapta "Yol Ayrımı" başlıklı bölüm.

muyla devrimci formunun iç içe geçip tek bir harekete" indirgenmesiydi. Nicel değişiklikle nitel değişiklik tek bir hareket olarak süremezdi. Kurtuluş, devrim anlayışını "toplumsal devrim" olarak olarak tanımladı. "Öncü savaşı"nı kitlelerden kopuk olmakla eleştirdi.

Kurtuluş çevresinin bir diğer önemli belirlemesi Kemalizmin yanlış değerlendirilmesi sonucu ulusal soruna karşı bir kuşkunun doğmuş olması ve ulusal sorunun muğlak ifadelelerle ve bunun pratikteki yansımalanyla geçiştirilmeye çalışılmış olmasıydı. Kürdistan'ın sömürge olduğunu söyleyen örgüt, buna bağlı olarak Kürdistan'da özerk "seksiyon" örgütlenmesini savundu. Türkiye için "sınıfsal mücadele", Kürtler içinse "anti-sömürgeci mücadele" öncelik taşıyordu.

Bu çevreyi diğer sol çevrelerden ayıran noktalardan birisi de devlet ve faşizm üzerine olan görüşleridir. Bu harekete göre, egemen devlet oligarşik bir devletti. Türkiye de dahil sömürge, yarı-sömürge ülkelerin oligarşik devlet yapılarının karakteristiği de metropol ülkelerin oligarşik devletlerinin karakteristiğine paraleldi. Fark sadece demokratik hakların geri kalmış ülkelerde son derece sınırlı olmasındaydı. Geri kalmış ülkeler oligarşileri finans-oligarşiye oranla faşizm eğilimine çok daha fazla sahipti. Oligarşi daima faşist devlete geçişin çarelerini anyordu.

Proletarya sosyalizmi vurgusu yapan Kurtuluş, partinin sanayi proletaryası üzerinde yükseleceği ve "öncü unsurlardan" müteşekkil olacağı görüşündeydi. Kesintisiz devrimin asgari programına sahip olan demokratik devrimin de motor gücü olarak sanayi proletaryasını görüyordu. Bu da işçi sınıfını esas alan bir örgütlenmeyi zorunlu kılıyordu. Ancak faşist hareketle çatışmalann yükselmesi ve sosyalist çevrelerin genelde öğrenci gençlik hareketi şeklinde büyümesi, kendi kadrolarının da gençlik içinden geliyor olması örgütün mücadele alanlarında kendisini nasıl inşa edeceği konusunda problem yaratıyordu. Siyasal pratik bu çevreyi bir açmazla karşı karşıya bıraktı. Kendi içinde "kadroların işçi sınıfına mı, yoksa antifaşist mücadeleye mi" yönlendireceği tartışmasının temelini attı.

Bu çevre için teorinin ayrı bir önemi vardı. İçinden çıkıp geldiği THKP-C'yi sistemli bir politik eleştiriye tâbi tutarak kendi ideolojik-siyasî kimliğini inşa etmekle birlikte, asıl amacı "Marksist- Leninist bir program oluşturmak"tı. Sosyalist fikriyatı etkin kılacak ideolojik mücadele ancak Marksizm-Leninizm'in doğru kavranması ve savunulmasıyla verileceği kanaatindeydi.

12 Eylül için askeri diktatörlük tespiti yapan Kurtuluş, solun faşist diktatörlük tespiti yapan diğer kesimlerinden farklı bir saptamada bulunuyordu. Darbe karşısında diğer solla birleşik mücadeleyi geliştiremeyince kitle hareketinin yeniden yükselişine hazırlanmak üzere geri çekilme yönelimine girdi.

YOL AYRIMI*

1970'lere değin Türkiye solunda ayrı ayrı görünümler arz etse de tek bir çizginin egemen olduğunu, 1965 sonrasında bunun içinde özde birtakım değişikliklerin ortaya çıkmaya başladığı görülür. Bu değişiklikler 1970'lerde ise açık seçik bir biçimde kendisini açığa vurmuş ve yeni bir çizgi olarak ortaya çıkmıştır. Biz bu noktanın Türkiye devrimci hareketinde bir dönüm noktası, bir *yol ayrımı* olduğuna inanıyor ve bunun gerçek mahiyetini, özünü detaylıca kavrayabilmek için geçmişe dönmeyi zorunlu buluyoruz.

Geçmiş konusundaki ve yeni durum hakkındaki görüşlerin genel çizgilerini bu yazıda ortaya koymaya çalışacağız. Bunlar aynı zamanda pratik ve ideolojik konulardaki özeleştiriyi de içerecektir. Genel olarak Türkiye solunun böyle bir özeleştiriye olan ihtiyacı bugün önemini korumaktadır. Hele geçmiş hakkında bunca saçma sapan bir sürü görüş ortaya konulduktan sonra böyle bir özeleştiri daha da zorunlu hale gelmiştir. Olayların üzerinden yeterince zaman geçmiştir. Hatta geç kalınmıştır bile denilebilir. Ancak, yenilginin yarattığı yılgınlığın etkisinin

* Bu metin *Kurtuluş Sosyalist Dergi*'den (Sayı: 1, Haziran 1976) alınmıştır (y.n.).

geçmiş olduğunu, kişilerin durumu salim bir kafayla değerlendirebildiğini söylemek yine de zor. Bu nedenle geçmiş ve günümüz üzerine sağlıklı bir bakışa sahip olabilmek amacıyla sorunu en temel birkaç noktasından ele almak gerekiyor.

Kurtuluş Savaşı-Kemalizm ve Solun Tavrı

Şimdiye değin olan incelemeler Türkiye soluna egemen olan çizginin *"kendi sağındaki güçlerden medet umma"* olduğunu göstermiştir. Bu çizgi reformizmin çizgisidir. 1960'lara kadar bu çizgi şu ya da bu biçimdeki formülasyonlarda kendisini korudu. 1960'lardan sonra ise kendi sağındaki güçlerden medet umma anlayışına, birincisiyle aynı kökten kaynaklanan öz itibarıyla farklı olmayan "burjuvazinin izin verdiği ölçüde sosyalizm" anlayışı çizgi olarak katıldı (nisbi demokratik ortamın getirdiği bir biçim), yan yana yürüdü. Özde yine egemen olan reformizm idi.

Sorun devrim anlayışında yatıyordu. Bütün bu çizgi proletaryanın devrim yapabileceğine yeterince inanamıyor ve devrime payandalar, "vurucu güçler" arıyor ve reformizmini gizlemeye çalışıyordu.

Bütün bu sağ anlayışın değişik dayanakları olmasına rağmen bunların başında Kurtuluş Savaşı ve Kemalizm sorunu gelmektedir. Bu konunun soldaki etkinliğinin ne şekilde işlendiğine geçmeden Kurtuluş Savaşının ve Kemalizmin ne olduğu konusuna kısaca bakalım.

A) Kurtuluş Savaşı ve Kemalizm

Kurtuluş Savaşı konusundaki incelemeler resmi görüşün verilerini aşıp gerçek temellere oturmaya başladıkça hareketin çok yanlı niteliği de büyük bir çoğunluk nazarında açıklığa kavuşmaktadır.

Birinci Paylaşım Savaşı ertesinde işgal altına giren imparatorluk içerisinde işgale karşı tavırlar çeşitli olmuştur. Bu çeşitliliğin temeldeki nedeni elbette ki sınıfsaldır. Değişik sınıf ve tabakalar işgal karşısında sınıfsal çıkarlarının etkilenişine uygun tavırlar almışlardır.

İstanbul hükümeti elde kalanların da gideceği korkusuyla düşmana tam bir teslimiyet göstermiştir. Padişahın vatanseverliği bu teslimiyet içerisinde gösterdiği birtakım çabalara bağlanmakla birlikte bunların da birçoğu rivayetten, uydurmacadan öteye varmaz.

Ancak aynı yapı içerisinde yer alan birtakım büyük bürokratlar —özellikle paşalar— Avrupa'da ve Balkanlar'da hâlâ yaygınlık arzeden burjuva milliyetçiliğinin etkinliği ile de işgale karşı çıkmışlardır. Onların burjuva milliyetçiliği 1876 ve 1908 hareketleriyle birlikte gelişmişti. Özellikle 1908 Devrimi bir takım "burjuva üstyapı reformlarıyla geçişirken" (Lenin), burjuva milliyetçiliğini de perçinliyordu. Osmanlılık anlayışının yerini milliyetçilik alırken, şovenliğe kadar —doğal olarak— uzanıyordu. Bu şovenliğin örneklerini cumhuriyet hükümetleri döneminde, Kürt ulusal hareketine karşı uygulanan "tedip" ve zorla asimilasyon politikalarında açıkça görebilmekteyiz.

Bunların yanında işgal karşısında ekonomik çıkarları doğrudan doğruya zedelenen ticaret burjuvazisi, küçük burjuvalar, eşraf ve birtakım toprak ağaları da işgale karşı çıkıyorlardı. Köylüler ve işçiler zaten işgal karşısında bir kat daha ezilme durumunda kalmıştı.

1908 Devrimi'nden gelen deneyleri ve devlet yönetimine katılarak elde etmiş oldukları maharetle donanmış olan Osmanlı üst bürokrasisinden gelen burjuva milliyetçileri, kendilerine alternatif olabilecek akımların zayıflığından da yararlanarak tüm halkın işgale karşı olan tepkilerini kendi bünyelerinde kısa zamanda örgütlediler. Bu çabalarında temel dayanağı mahalli iti-

bara sahip ticaret burjuvazisinde buldular. Örgütlenmenin tepesinde yer alan paşalar çok karmaşık bir koalisyon içinde yer alıyor görünmelerine rağmen, çeşitli manevralarla hareketi kendi düşündükleri doğrultuda ilerletiyorlardı.

Mücadele boyunca, kendilerinin Bolşeviklere sempati duydukları şeklindeki bir görünümden, sultanın savunuculuğuna kadar her türlü yöntem Makyavelistçe bir anlayışla uygulandı.

Mücadelenin başlangıcında kendilerine yardım edebilecek SSCB'den başka hiçbir ülke yoktu. 1917 Devrimi'nin yarattığı heyecan Anadolu'da büyük bir sempati uyandırmıştı. İslâmiyetle Bolşevikliği birleştirme çabaları da sık sık görülüyordu. Kendilerini Bolşevik gören birçok küçük burjuva çeşitli yerlerde örgütlenmeler içerisindeydi. Ancak ne yapacağını ve nelerden yararlanabileceğini iyi bilenler büyük bir ustalıkla bu hareketlerin hepsini kendi içlerinde —zora başvurmak suretiyle— erittiler. (Yeşil Ordu'nun lağvı —Çerkez Ethem kuvvetlerinin imhası—, komünistlerin tutuklanmaları —Mustafa Suphi ve arkadaşlarının katli— vb.)

1920 sonlarına kadar hareketin derleyicisi olan burjuva milliyetçisi Osmanlı paşaları sosyalistlerle tam bir balayı yaşadılar. Yunanlılara karşı kazandıkları ilk başarılar onların emperyalist ülkelerce yavaş yavaş tanınmasını da getirdi.

Hareketin önderlerinin kafasında belirsizlik diye bir şey söz konusu değildi. Ne yapacaklarını biliyorlardı. Yönlendikleri doğrultu ne padişahı, halifeliği kurtarmak, ne de bir halk hükümeti kurmaktı. Mustafa Kemal, "bizi yutmak isteyen emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadele" laflarını ederken antikapitalist olduğu gibi bir izlenim uyandırdı.

[...]

Bunun yanında SSCB'ye şirin görünmek, solcuları denetim altına almak için komünist partisi dahi kurduruyorlardı. Kendi

denetimleri altına girmeyenlere karşı da yalan ve iftira kampanyasıyla birlikte saldırıya geçiyorlardı:

> Mustafa Kemal Paşa: Bu söz üzerine meclisimize çok acı bir gerçeği bildirmek zorundayım. İçimizde hafiye vardır. Bu gizli toplantılarda, milletin ve memleketin hayatıyla ilgili olarak söz konusu edilen en gizli noktalar raporla yabancılara verilmiştir... (M. Goloğlu, age, s. 31)

Bir kaç gün sonra bu hafiyelerin kimler olduğu ortaya çıkıyordu. Hafiye şaibesi altında meclisteki solcuların dokunulmazlıkları kaldırılıyor, solculara karşı genel bir saldırıya geçiliyordu.

Bunun yanında Kurtuluş Savaşı önderlerinin neyi amaçladıkları baştan hangi sosyal nizama yöneldikleri ise çok berraktır. Bu konuda Lenin, [SSCB'nin] Ankara Büyükelçisi S. İ. Aralov'a şöyle der:

> Mustafa Kemal Paşa tabii ki sosyalist değildir. Fakat görülüyor ki iyi bir teşkilatçı, kaabiliyetli bir lider, *MİLLİ BURJUVA DEVRİMİ* yönetiyor. İlerici, akıllı bir devlet adamı... (S. İ. Aralov, *Türkiye Hatıraları*, s. 38)

Lenin Anadolu hareketini daha o zamanlardan bir Milli Burjuva Devrimi[1] olarak değerlendirirken, hükümet sözcüleri de onun yanılmadığını doğruluyordu.

Dışişleri Bakanı 27 Haziran 1921'deki konuşmasında,

> davamız, ulusal sınırlarımız içinde tam bağımsız ve egemen olarak, hiç kimsenin karışmayacağı bir şekilde gelişmemizdir... Kapitalizm iki türlüdür. Biri mondiyal kapitalizm, yani dünyayı egemenliği altına alan kapitalizmdir. Ötekisi de her ülke-

---

[1] Geçerken belirtelim: Bazılarına göre, Lenin Milli Burjuva demekle Komprador Burjuvaziyi kastetmektedir. Bu türden sakat bir görüştür. Kelimeler üzerinde savaş yerine Lenin'in diğer söyledikleri ve Kurtuluş Savaşının sınıfsal analizi, Lenin'in söylediklerinin komprador burjuvazi anlamına gelmediğini gösterir. Ayrıca şurasını da hatırlatmak gerekir: Lenin Komprador Burjuvaziye "ilerici" demeyecek kadar ettiği lafı duyan bir önderdir. Stalin de "milli burjuvazinin" "komprador burjuvazi" anlamına gelmediğini özellikle belirtir.

> nin kendi içinde sermaye ile iş arasında söz konusu olan kapitalizmdir. Rusya ile Türkiye arasında yapılan anlaşmada söz konusu olan kapitalizm mondiyal kapitalizmdir. Yoksa bizim içimizdeki şeylere, değil dostlarımız, düşmanlarımız bile karışamaz. (M. Goloğlu, *Cumhuriyete Doğru*, s. 6)

diyerek mücadelenin yalnızca emperyalizme karşı olduğunu, ülkedeki kapitalizm konusuna kimsenin karışamayacağını belirterek daha sonra yaptıklarıyla çakıştığı üzere[2] yönelimlerinin ne olduğunu ortaya koymaktadır.

[...]

Kurtuluş Savaşına önderlik eden kişilerin sınıfsal kökenleri ne olursa olsun, bu pek fazla önem arzetmemektedir. Burada önemli olan bu kişilerin ideolojik belirlenimleridir. Bu ideolojik yapının da burjuva ideolojisinden başka bir şey olmadığını görüyoruz. Bu ideoloji de sınıfsal temelini çıkarları emperyalizmin işgali ile zedelenen *ticaret burjuvazisinde* bulmaktadır. Bu sınıf, çıkarları emperyalizmle çatıştığı ölçüde de anti-emperyalist tavır takınmak durumunda olmaktadır. İşte bizim burada dikkatle incelememiz gereken nokta da budur. Yani bu öncü sınıf anti-emperyalist tavrında ne derece tutarlı olabilmektedir?

Tutarlılığın ölçüsünü ise sözlerinde ve somut davranışlarında bulabiliyoruz:

1. Fiili işgali söküp atma konusunda sonuna kadar direnme,
2. Ekonomik ilişkilerinde emperyalist dünya ile yeni biçimler içerisinde kol kola yürüme. Sözde politik bağımsızlık.

Bu iki nokta savaşın içinde de, sonrasında da somut olarak görülmektedir. Yani şu zamanda şöyleydi, sonra böyle oldu gibi bir durum söz konusu değil; bu bir sınıfsal özelliktir.

---

[2] İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar burjuvazinin geliştirilmesi doğrultusundadır. Bunun tartışılacak bir yanını göremediğimiz için geçiyoruz.

Nasıl ki Fransa'da Thiers hükümeti burjuvazinin ekonomik çıkarlarının tehlikeye düştüğünü gördüğünde, milliliği bir yana koyup ulusa karşı bir tavır alarak, "milli ihanet hükümeti" haline dönüşebiliyorsa ve bu karakter birdenbire ortaya çıkmamış, onun sınıfsal özünde belirlenmiş bir durumsa, Anadolu mücadelesinin önder sınıfının karakterinde de aynı şey yatmaktadır. Thiers de ülkesini işgal etmek isteyen Almanlara karşı savaşıyordu, ulusal varlığı savunuyordu; halkın mücadelesi ile yüz yüze geldiğinde ise Almanlarla anlaşıyordu. Bunlar burjuvazinin kendi sınıfsal karakterinden ileri gelen şeylerdir.

Anadolu hükümeti bir yandan emperyalistlerin fiili işgalini ortadan kaldırmak için savaşırken, aynı zamanda halkın çıkarlarını ifade edebilecek her sesi susturuyor, emperyalist ülkelerle ekonomik ilişkileri yeni biçimler altında kurma çabalarını sürdürüyordu.[3]

Kısaca kompradorluk ilişkilerinin yerine, yabancı şirketlerle milli burjuvazinin ortaklıklar kurarak halkın birlikte soyulmasını sağlayacak yeni sömürgecilik yöntemleri ikame edildi. Bu tutum da zaten emperyalizmin ulusal kurtuluş savaşları karşısında başvurmak zorunda olduğu yöntemin ilk uygulamalarından biri olmuştur: Fiili işgali kaldırıp yerine yeni sömürgecilik yöntemleriyle gizli işgal olgusunu geliştirmek. Daha sonraları Kemalistlerin işçi sınıfı mücadelelerinde yabancı sermaye yanında, onun savunucusu olarak tavırlar takınmasına sık sık rastlanılacaktır.[4]

Yani burjuvazi fiili işgal karşısında gösterdiği anti-emperyalist tavrı, işgalin olmadığı şartlarda giderek gelişen bir işbir-

---

[3] Örneğin, Bekir Sami'nin Londra Konferansı'ndaki uzlaşmaları (1921) Meclis İkinci Başkanı ve Adalet Bakanı Celalettin Arif Bey'in milli mücadele esnasında Ereğli bölgesinde önemli bir maden imtiyazını İtalyan Terni şirketine satması, 9 Nisan 1923'te kabul edilen Chester Projesi'nin yabancı sermayeye görülmemiş imtiyazlar sağlaması.

[4] Bu konuda bkz. A. Şunurov, *Türkiye Proletaryası*, s. 19.

likçiliğe dönüştürmektedir. Ancak istikbali gayet açık bir biçimde gören burjuvazi savaş sonrasında da geleceğin hazırlıklarını yapmıştır.

[...]

Mao Tse-tung Çin milli burjuvazisinden söz ederken şöyle diyor:

> Çin milli burjuvazisi, bir sömürge ve yarı-sömürgenin burjuvazisi olduğu için siyasi ve ekonomik bakımdan son derece gevşektir ve bu sınıfın bir başka vasfı da devrim düşmanıyla uzlaşmaya eğilimli olmasıdır. Bu sınıf devrime katıldığı zaman bile, emperyalizmle bağlarını tamamen kesmek istemez ve üstelik zirai bölgelerde toprak rantı yoluyla feodal sömürü ile sıkı münasebetleri vardır, bu yüzden ne emperyalizmi ne de feodal kuvvetleri yıkma uğruna mücadeleyi sonuna kadar götürmeye gönlü yoktur. (*Yeni Demokrasi*, s. 19)

Bu satırları okurken Türkiye Kurtuluş Savaşına önderlik etmiş olan sınıfın karakteristiklerini aynen görmemek mümkün değildir. "Çin" kelimesi yerine Türkiye kelimesini koyarak aynı satırları tekrarlamak hiç de zor değil ve yanlış bir şey de söylemiş olmayız.

[...]

Bu çerçeve içerisinde Kemalizmin bütünsel bir dünya görüşü olduğunu, burjuva ideolojisinin Türkiye'de adlandırılışı olduğunu görmemek bizleri, onun şu ya da bu yanını abartmak, kendi niyetlerimize göre bir değerlendirmeye götürmektir. Kemalizm yalnızca bir tavır değil, düşünüş ve davranışla birlikte bir dünya görüşüdür, bir ideolojidir. Milli burjuvazinin ideolojisidir. Eninde sonunda bir burjuva ideolojisi olduğu için de şu ya da bu yanı abartılarak herkes tarafından altına girilebilecek bir ideolojik şemsiye olarak kullanılabilmektedir. Bu da Kurtuluş

Savaşı sonucu elde edilen "Atatürk" prestijinden yararlanabilmek amacını gütmekten başka bir şey değildir.

B) Solun Tavrı

Belirtmek istediğimiz sorunun asıl önemli yanı solun bu soruna nasıl bakıp değerlendirdiği ve ne şekilde etkilendiğidir.

Geçmişte kesintisiz devrim teorisini kavrayamamış olan sosyalistler, demokratik devrimin ne olduğunu bir türlü formüle edememiş ve emperyalizm aşamasında devrimin proletaryanın kafa sayısına bağlı bir şey olmadığını anlayamamışlardır. Leninist devrim teorisini sağ bir anlayışla yorumlayarak devrimci mücadele sorununda işi proletaryanın niceliği yönünden ele almışlardır. Gözlerini Sovyet devriminin biçimine dikip, onu reçete olarak ele alınca da, işçi sınıfının Türkiye'de devrim yapıp yapamayacağı kuşku götürür bir duruma gelmiştir.

Bu durumda kafaları sağa döndürüp en devrimci gördüğü güçten medet ummak mukadder olur. Gerçekten de böyle olmuştur. "En eskiler", "eskiler", sağa baktıklarında da hemen Kemalistleri yakalamışlar ve Türkiye devrimci hareketinin elli yıllık değişmez geleneğinin temellerini atmışlardır.

Mustafa Suphi ve arkadaşları Ankara'ya Kemalistlerin sözlerine güvenerek geliyorlardı. Ama burjuvaziye güven, kendi güçlerine dayanmama acı sonu getirdi. Bağımsız proletarya hareketinin geliştirilmesi yerine belli bir demokrasi ve reformcu anlayış içerisinde görülen Kemalist iktidarın desteklenmesi (1921'e kadar) ve onun içerisinde yer almaya çalışmanın egemen olduğunu görüyoruz. Mustafa Suphi'den teorik planda belge mahiyetinde olabilecek bir şey elde edemediğimizden, bu konuda fazla bir şey söyleyemiyoruz. Ancak o dönemde mücadele içerisinde yer alan sol güçlerin inceleyebildiğimiz kadarıyla bağımsız sosyalist hareketi sıkıca savunmadıklarını ve Kemalistlerin de bundan yararlanarak her türlü muhalefeti ya

bünyelerinde erittiklerini ya da fiilen yok ettiklerini söyleyebiliriz.

Mustafa Suphi'nin ölümünden sonraki dönemde, solda uzun bir dönem etkinliğini sürdüren Şefik Hüsnü'nün görüşleri oldukça berraktır. Belirtmeye çalıştığımız sorunu en iyi biçimiyle onun yazılarında bulabiliyoruz.

Şefik Hüsnü devrim konusundaki görüşlerini şöyle özetliyor:

> Yalnız bizde proletarya diyebileceğimiz emekçilerimiz arasında henüz bir dayanışma duygusu, bir sınıf bilinci uyanmamıştır. Esasen biz de Marx'ın *devrim için gerekli gördüğü maddi koşullar da henüz gerçekleşmemiştir*. (Şefik Hüsnü, *Türkiye'de Sınıflar*, s. 54)

Bu görüş "devrimin objektif şartları var mıdır, yok mudur" şeklinde ta 1969'da da PDA tarafından aynen tartışılıyor ve savunuluyordu. Buradan çıkartabileceğimiz tek sonuç şu ki, Marksist devrim anlayışının ne olduğu 1969'da olduğu gibi 1921'lerde de henüz kavranılamamıştı.

Ancak Ş. Hüsnü bu sözleri ederken bir devrimin de zorunluluğuna inandığından, "*işçi ve emekçi sınıfı* ancak uzun ve yıpratıcı mücadelelerden sonra *uygun bir zaman ve fırsattan yararlanarak*, bu asalakları haksız olarak işgal ettikleri iktidar makamından kovmayı başarır," (age, s. 60) diyor. Bundan ne anladığını daha da açarak:

> Her büyük devrim en az üç büyük aşamadan geçerek amacına ulaşır.
>
> İktidara el koyma aşaması, devrimci tedbirler ve şiddet devresi.
>
> Birinci aşama için usul ve kural saptanamaz. Bu gergin bir mücadele dönemidir. Birbirini hızla kovalayan olaylar karşısında gerekli kararları, duraksamadan, serinkanlılıkla almak, duruma hakim olmak için en az köklü önlemleri uygulamaktan çekinmemek... (Ş. Hüsnü, age, s. 63)

diyor. Burada görüldüğü gibi açık bir şey söylenmiyor. Yalnızca bir mücadelenin varolacağından ve bunun çetin olduğundan söz ediliyor. İşçi sınıfı önderliğindeki köylü ordusunun uzun süreli bir halk savaşında başarılı olabileceği kesinlikle görülemiyor. Buna karşılık başka yerlerde söylenenler de göz önünde bulundurulduğunda, yukandaki sözlerin ne ifade ettiğini çıkartabiliyoruz, yani mevcut durumda iktidar mücadelesi yapmanın olanaksız olduğu, işin ancak burjuva devriminin derinleştirilmesi çabalarından öteye varamayacağı kastediliyor. Bu "derinleştirme" görevi de Kemalist burjuvaziden bekleniyor. Bu bekleyiş o gün ortaya çıkmış bir şey değil. Geçmiş için de şunları söylüyor:

> Gerçi biz başlangıçta henüz siyasi inançları ve sınıfsal nitelikleri biçimlenmemiş bazı *ülkücü* önderlerin kurtuluş savaşımızı GEREĞİ gibi BAŞARDIKLARINI ve değeri inkâr edilmez bir siyasi devrimi başlattıklarını dikkate alarak Cumhuriyet yöneticilerine GENİŞ BİR KREDİ açmıştık. Bizim gibi halkı yoksul ve orta hallilerden ibaret olan bir ulusun yabancı kapitalizmin sömürüsü ve egemenliğinden uzak kalmasının ancak ulusun büyük çoğunluğunu oluşturan işçi ve köylü sınıflardan güç alan, ortaklaşa yaşayışa dayanan *ekonomik* kuruluşlarla mümkün olabileceğini ileri sürüyor ve yazılarımızda *bu yönde devrimimizin derinleştirilmesini hükümetimizden*[5] *diliyorduk. Böylece kaderimizi elinde tutanlara, bizi kurtuluşa götürecek en kestirme yolu gösterdiğimiz kanısındayız...* (Şefik Hüsnü, age, s. 237)

Bu sözler "işçi için kendi işini kendi görmekten başka kurtuluş yolu yoktur" şeklindeki bir eleştiri karşısında ediliyor ve bizim anlatmaya çalıştığımız şeyi, yani sağından medet uman anlayışı açık yüreklilikle anlatıyor. Bu sözleri bir Marksistin etmesi

---

[5] Buradaki çok önemli bir nokta da, Leninist devlet teorisinin kavranmamış olmasıdır. "Hükümetimiz" denirken "biz" denilen özne eğer burjuvaziyi kastetmiyorsa —ki kastetmiyor— bu bir devrimci için yapılabilecek en büyük hatalardan biri olur. Bu, devletin sınıfsallığını bir yana koymak, sınıflarüstü devlet gibi bir anlayışı ortaya getirmek olur.

kolay değil. Karşısında da fazla söylenecek bir şey kalmıyor. Yalnızca daha sonraki yıllarda hükümetten böyle bir şeyin gelmediğinin görülmesi, umutları hükümetten, kendi başına bir Kemalizme doğru kaydırmış ve bu görüşlerin mirasçıları elli yıl sonra "Kemalizmle sosyalizm arasında aşılmaz duvarlar yoktur," diyebilmişlerdir. (Bkz. Mihri Belli, *Yazılar*)

[...]

İşçi sınıfının devrim yapabileceği konusunda kuşku sahibi olan bir diğer "en eski" sosyalist de uzun yıllar yılmaz bir araştırma ve mücadele içerisinde bulunan Hikmet Kıvılcımlı'dır. Kıvılcımlı, bu anlayışını Ş. Hüsnü'ye göre daha bilimsel bir çerçeve içerisinde koymaya çalışmış, görünüşte devrimi kesinlikle işçi sınıfının yapabileceğini anlatırken, onun varlığını ve gücünü ispatlamak üzere tarihin derinliklerine dalmıştır. O karanlıklar içerisinde bulduğu "önemli bir yasayı"(!) getirip günümüze uygulamıştır.

Antika tarihte: Site halkı; barbarlar.

Türkiye'de: proletarya; proletarya aydınları.

Kısaca formülasyonun özü şu: Site halkı devrim yapamıyor, "vurucu güç" barbarlar, onları kendileriyle birlikte sıçratıyor.

Proletarya kendisi devrim yapamıyor, "vurucu güç" proletarya aydınları onları sıçratıyor.

Kıvılcımlı'nın bütün tezi, devrim anlayışı, bunca basit bir formülasyonun ifade ettiğinden başka bir şey değildir. Ve sonuçta ortaya çıkan da karmaşık bir cunta teorisidir.

Burada Kıvılcımlı'nın "vurucu güç" diye bulduğu "proletarya aydınları", "dört yüz aslan gelenekli" Kurtuluş Savaşı önderi Kemalizmden başkası değil elbet.

İşte 1960'lara kadar sosyalist hareket bu çizgi —öz itibariyle işçi sınıfının gücüne güvenmeme ve onun bağımsız öz gücünü

yaratma konusunu hep kulak arkası etme anlayışı— içerisinde sürüp geldi.[6]

Parti anlayışı da, mücadele biçimleri de buna göre şekillendi. Kısacası devrim bir başkasına yaptırılacak, hediye olarak işçi sınıfına sunulacaktı.

Bu sağcı gelenek, 1960 hareketinin şıringasıyla birlikte TİP içerisinde yeni biçimler kazandı. Eski biçimler kendilerini aynen korurken, TİP içerisinde de sosyalizmin karikatürleriyle birlikte revizyonist geleneğin mirasçısı olarak legal sosyalizm egemen oldu. Bu küçük burjuva sosyalizmi yine reformizmden başka bir içeriğe sahip değildi.

Mihri Belli'nin "göğüsleme manevralarının" yanında, bu legal sosyalizm "göğüsleme işini" daha sonralara bırakıp, oyunu burjuvazinin izin verdiği çerçeve içerisinde oynayıp göğsünü güçlendirmeye girişti.[7] Bu anlayışın doğal ürünü olarak da her alanda pasifizm, devrimcilik olarak yutturulmaya çalışıldı. Elbette ki böyle bir ortam antitezini de bünyesinde taşır, geliştirir. Nitekim böyle oldu. Devrimci bir yan gelişmeye başladı.

[...]

Sosyalist hareketin hâlâ doğru bir politika ile sınıf temelinde değil de aydınlar arasında sürüyor olması bu muhalefetin [gençlik muhalefetinin] kısa zamanda büyük bir güç olmasını kolaylaştırdı. Esas tepki TİP pasifizmine karşı gelişti. İdeolojik düzeyin çok düşük olması, gençlik hareketinin "aman kıpırdamayalım, faşizm gelir" diyen TİP oportünizmi yerine bu defa "aman küçük burjuva devrimcilerini küstürmeyelim, milli cephe(!) yıkılır" diyen *Türk Solu* oportünizmine güç vermesine yol açtı. Türk Solu, gençliğin aktivitesine sahip çıkarak, (küçük bur-

---

[6] Hareketin sık sık uzun aralıklı kesintilere uğraması, aynı zamanda sosyalizmin kitleler arasında yaygınlaşıp, kendi eksikliklerini ortaya çıkarabilecek bir teorik birikimin sağlanmasını da engellemiştir.

[7] Yeni zamanda da ortaya çıkan adım adım demokrasiyi geliştirme anlayışıyla (TİP) Mihri Belli'nin bu görüşü arasında zerrece fark yoktur.

juva anlamda) onu yanına kazandı. *Türk Solu* dergisi Milli Demokratik Devrim adına darbecilikten başka bir şey savunmuyordu. Tutarlı bir anti-emperyalist mücadele içerisinde bulunan bir kısım gençlik önderleri çalışmalarının hatalarını ve amatörlüğünü farkettikçe Marksist-Leninist teoriye daha sıkıca sarıldılar.

Bir kesim devrimci, Türkiye gerçekleriyle bağdaşmayan MDD tezi içersinde Türkiye şartlarına uygun devrim tezini bulmaya, mücadeleyi sınıf temellerine kaydırmaya, proletarya önderliği sorununu doğru biçimde gündeme getirmeye ve Marksist devrim teorisinin kavranılmasını sağlamaya çalıştılar. Çeşitli oportünist akımların etkisi ile de gençlerin teoriyi ihmal etmeleri, "teori teorisyenlerin işidir" anlayışına yönelmeleri, entellektüel zibidiliğe duyulan öfke, gençleri belirli ölçüde dar pratik sınırları içerisine hapsetti. Sınıfsal kökenden gelen disiplinsizlik, lümpen eğilimler, kariyerizm, eleştiriye tahammülsüzlük gibi bir sürü hastalık içerisinden gençlik hareketi düşe kalka ilerledi.

[...]

Bütün bunlara rağmen gençlik hareketi bir tarihsel dönemde Türkiye sosyalist hareketinin öncüsü ve sözcüsü durumuna geldi. Ancak sosyalizmin kitleler arasında yaygınlaşması, kitle eylemlerinin her sınıf ve tabaka tarafından yaygın bir biçimde ortaya konmaya başlaması, doğal olarak gençlik hareketinin, yani DEV-GENÇ'in bunlara önderlik edemez hale gelmesine [neden oldu], yer yer onların gerisinde kalmasını getirdi. Olması gereken de buydu zaten. Bu durum daha ileri görevleri üstlenmeyi gerektiren bir Marksist-Leninist partinin zorunluluğunu yarattı. Özellikle gençlik hareketi içinden çıkan devrimci önderler bu gerçekliği kavrayarak partileşme yoluna gittiler. Bu dönem zarfında Türkiye'de kitlelerin sempatisini kazanan DEV-GENÇ'ten başka örgüt var olamadı. TİP revizyonizmi, işçi sınıfı

partisi olma iddiasında iken gençlik örgütünün gölgesinde kayboluyordu. Çünkü gençlik hareketi içerisinde gelişen —bütün hastalıklara rağmen— hep devrimci yan, buna mukabil oportünist kanatta gelişen ise hep revizyonist yan oluyordu. Nitekim sınıf çatışması şiddetlendiğinde oportünist kanat hakim sınıflara sağlamak durumunda olduğu desteği, ideolojik olarak onu doğrulamak suretiyle sağlamıştır.[8]

1971: Sosyalist Harekette Dönüm Noktası

[...]

Bugün 1971 silahlı mücadelesinde yer alan birçok örgütler ve tek tek kişiler çeşitli biçimlerde de olsa, temel hatalardan birinin "kitle desteği sorunu olduğunu", "kitlelerden kopmak olduğunu" söylemektedirler. Elbette ki bunu tesbit etmek yeterli olmamaktadır. Bu hatanın kaynağının ne olduğunu, doğruya nasıl çevrileceğinin cevabını da getirmek gerekiyor. (...)

Geçmişin revizyonizmini farkedenler arasında ondan tümüyle kurtulabileceğini zannederek ideolojik mücadeleyi bir yana koyup, kendisini ilk fırlatıp atan THKO hareketi oldu. Mevcut durumu, hem içinde yüzüp hem de ondan kurtulmaya çalışarak uzun boylu eleştiren tek hareket THKP idi. Zamanın en pis kesimlerinden biri içerisinde gelişen TKP-ML/TİKKO hareketi THKO ve THKP'nin deneylerinden yeterince yararlanamadan içerisinde hareket edeceği ortamı son derece yanlış bir biçimde değerlendirerek Çin Devrimi kopyacılığı ile yeni

---

[8] Anarşizm ve provokasyon teorileri karşı-devrim tarafından olduğu kadar sözde sosyalistlerce de aynen savunulmuştur. Bugün bu silahların geri tepmeye başlaması karşısında —özde farklı olmamakla beraber— TİP, TSİP, TKP her derde deva maydanoz gibi "Goşist" sözcüğüne yapıştı. Bunun da geri tepmesi pek zaman almayacaktır. Halkın mücadelesini en azimli biçimde sürdürenleri lanetleyenlerin sonları hiç hayırlı olmamıştır.

çizgiye katılmaya çalıştı. Türkiye'ye özgü yolu bulmaya çalışan ise yine THKP oldu.

Bu üç hareketin ortak ve belirleyici karakteri, geçmişin kendi gücüne güvenmeme anlayışına karşılık, *proletaryanın kendi silahlı gücünü yaratma* doğrultusunda mücadele oldu. Bu doğru temel öncül üzerinde bir takım başka yanlışlara düşmelerine rağmen doğru çıkış noktasını yakalamışlar ve yapılarını onun üzerine inşa ediyorlardı.

Sonuç olarak Türkiye'de Leninist parti anlayışına dair iki formülasyon ortaya çıktı: *Ordulu parti, Ordusuz parti.*

Bu iki anlayış, devrim anlayışına bağlı olarak şunu ifade eder: Burjuvazinin çizdiği sınırlar içerisinde kalıp düzen örgütlerini yaratmak mı? Yoksa proletarya mücadelesinde hiçbir sınır tanımayıp, proletaryanın kendi savaş örgütünü yaratmak mı? Mao, "ordusu olmayan hiçbir parti iktidar olamaz" diyordu. Buna gerçekten inananlarla inanmayanlar arasındaki ayrım, laflar ne olursa olsun, pratikte kendisini ele verir. (...)

Silahlı mücadeleye lanetlemeyle karşı çıkanların elbette ki devrim yapmaya niyetleri olamaz. Silahtan, vebadan korkar gibi uzak duranlar, silahlı mücadelenin doğru biçiminin ne olacağı, hataların düzeltilmesi için neler yapılması gerektiğini bulmaya çalışmak yerine, onu tümden yok edip Marksizm dışı göstermeye çalışırlar ve kendileri Marksizm dışına düşerler.

Bugün de Türkiye devrimci hareketinde varolan iki çizgi: Biri geçmişteki mücadele anlayışını tümden yok etme çabası içinde; diğeri ise zorunlu olan bu mücadelenin ülke şartlarında nasıl verileceğini bulma çabasında, biri kaşarlanmış; diğeri gençlik çağını yaşıyor. Biri devrimci özü yok etmeye, diğeri onu geliştirmeye, her noktasına hakim kılmaya çalışıyor. Mücadele birincileri yok etme, ikincilerin hatalarını doğruya dönüştürerek devrimci özü her noktaya hakim kılma doğrultusunda olmalıdır.

Bu mücadelede birincil olarak bu harekete karşı tutarlı bir eleştiri yöneltmek gerekir. Biz bu eleştiriyi aynı zamanda bir özeleştiri olarak yapmaya çalışacağız ve şimdiye kadar olan açıklamalarımızda bu eleştiri, özeleştiri çabasına giriştir. Bu eleştirilerimizde geçmişteki revizyonist çizginin çeşitli biçimlerdeki doğrudan devamı olanlarla hesabımız ayrı. Onlarla olan mücadele temel önermelerinin doğruluğu yanlışlığı konusunda olacaktır. Silahlı mücadele konusundaki eleştiriler ve özeleştirilerimizle bunların ilgisi olmayacaktır. 1971 hareketinin gerçek önemini kavrayabilmek için 1960-1970 arası gelişime biraz daha yakından bakmak yararlı olacaktır.

Lenin bizim gibi ülkelerde Marksizmin özümlenmesini şöyle tanımlar:

> Ekonomik ilişkilerin geri olduğu ya da gelişmelerin geri kaldığı ülkelerde sürekli olarak; Marksizmin sadece belirli noktalarının yeni dünya görüşünün ve geleneklerinin tümünü ve burjuva demokratik görüşleri, kısmen tasfiye etmekten yoksun olan işçi sınıfı hareketi destekçilerinin ortaya çıkmasına yol açar. (*Revizyonizm Üzerine*, s. 74-75)

1920'lerde (Kurtuluş Savaşı koşullarında) yurt dışında örgütlenip Türkiye'de kısa bir süre legal olarak ortaya çıkan sosyalist hareket, 1960'lara dek illegal olarak faaliyet göstermiştir. Ülkemizde kapitalizmin çarpık gelişimi proletaryanın nicel ve nitel zayıflığı, küçük üretimin yaygın olması, emperyalizmin her türlü etkisi ve Kemalist burjuvazinin reformizmi vb. gibi nedenlerle "bütünlüklü bir dünya görüşü olarak" gelişemeyen bu "gizli sosyalist hareket", teori ve pratiği ile sağ bir çizgi izledi. Aydınlar seviyesinde sınıf hareketinden kopuk, ayrı gelişti ve bir türlü sınıfa ulaşamadı.

Marksizm-Leninizmin işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin bir bileşimi olduğunu ve görevinin (M-L'nin) işçi sınıfı hareketine ayrı ayrı yaşamalarında pasif bir şekilde hizmet etmek değil, fakat bütün olarak hareketin çıkarlarını temsil etmek, bu harekete

en asli hedefini göstermek; politik ve ideolojik bağımsızlığını korumak olduğu gerçeğini kavrayamadı.

Marksizmin sadece belirli noktalarını, "yeni dünya görüşünün belirli yerlerini ve tek tek sloganlarını özümlemiş" olan zamanın "Marksist liderlerinin" eksik anlayışı, onları sonunda Kemalist burjuvazinin kuyruğuna taktı.

Çünkü onların kopyacılığı, kısa zamanda Sovyet devrim koşullarının Türkiye'de mevcut olmadığını anlamalarına ve ardından da "ülkede madem ki Sovyet devrim koşulları yok, o halde Türkiye'de devrimin de şartları yok" sonucuna götürdü. Böylece ülkede sınıflararası ilişki ve çelişkilerin Marksist bir yorumunun yapılamaması, demokratik devrim esprisinin kavranılmaması, proletaryanın nicel ve nitel zayıflığı, müttefikler sorununun yanlış değerlendirilmesine ve proletaryanın sağındaki güçlere umut bağlama anlayışının egemen olmasına neden oldu. Lenin'in deyişiyle: "Burjuva dünya görüşünün ve geleneklerinin tümünü ve burjuva demokratik görüşleri" kısmen de olsa tasfiye edemeyen, ona kendini kaptıran "bir burjuva sosyalizmi" anlayışı gelişti. Özellikle Kemalist burjuvazinin reformizmi de bunda etkili oluyor. Zira "burjuva taktiklerinin çizdiği zikzaklar işçi hareketinde revizyonizmi güçlendirir." (age, s. 79)

Ülkemizde işçi sınıfı hareketleriyle sosyalizm birbirinden ayrı ve her biri kendi yolunda gelişiyor. Ve her ikisi de hakim burjuva ideolojisinin etkisinden kurtulamaz.

Sonuçta kendi sağındaki güçlerden devrim bekleme anlayışı ve proletarya hareketine güvenmeme, onun öz gücünü ve kurmayını yaratamama durumuna götürür. Üstelik bir kısım aydınların da tekelinde, hep legale çıkma umutlarıyla 1960'lara dek sürüp gider.

1960'lardan itibaren dünyanın ve Türkiye'nin değişen koşullarında (kapitalizmin hızlı ve çarpık gelişimi, emperyalist ilişkilerin yeni biçimi vb.) yeni bir dönem başlar. Sınırlı burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin anayasa ile garantiye alındığı; iş-

çi sınıfına grev hakkının tanındığı; yazı, söz ve örgütlenme özgürlüğünün kullanılmaya başlandığı; her sınıf ve tabakanın kendi ideolojisini legal planda oluşturmaya çalıştığı bir ortamda, 40 yıllık hareket içerisindeki eğilimler yeni biçimlere bürünür. Dönemin rehavetinde hızla burjuva ve küçük burjuva sosyalist akımları gelişirken, revizyonizmin yeni biçimi de "icazetli sosyalizm" olarak boy gösterir.

[...]

Çekingen, ürkek adımlarla, "göğüsleme manevraları" ve "legalite için mücadele" yöntemleriyle anayasal sınırlar içinde faaliyet başlar. Anayasacı demokratlarla birlikte burjuva sosyalizmi kurulur. Yeni bir küçük burjuva sosyalist partisi (TİP) kurulur. Böylece 40 yıllık illegal sosyalist hareket legale çıkar. Ve ülkemizde legal sosyalist hareket dönemi başlar. (...)

Burjuva ve küçük burjuva aydınlarının hayallerinin yarıştığı alanlarda düzene karşı olan her tepkinin, her davranışın adı sosyalizm olur. Burjuva demokratik görüşler kılıktan kılığa girerek sosyalizme kırk ad ve biçim verilir. "Salon sosyalizmi" olarak ortaya çıkan bu "sosyalizmlere"; "İsveç sosyalizmi", "İsrail sosyalizmi", "Nasır sosyalizmi", "Türkiye'ye özgü sosyalizm" vb. adlar verilir.

Gene de Marksizmin bu ortamda ayakları üzerine basmaya çabaladığını görüyoruz. Çünkü, bu dönem öylesine yoğun sınıfsal bölünmeler ve "son tahlilde" "siyasal kümelenmelerin ilişki, çelişki ve çatışmalarını yaratacak" ki, artık ülkemizde "sınıfsal bölünmenin eski ve ilkel el değmemişliğinden" söz edecek hale gelecek ve siyasal mücadeleler keskin biçimlere bürünecektir.

Revizyonizmin etkinliğinde de olsa, sosyalist düşüncenin bilimselliği, hayatın gerçeklerine uygunluğu ekonomik ve sosyal gelişmenin etkisiyle, gelişecek güçlenecek ve bütün bir toplumumuzu temelinden sarsacaktır. İlkin üniversite gençliği ve

aydınlarda, daha sonra da emekçi yığınlarda yankısını bulacaktır.

Bu legal dönemde sosyalizm ve işçi sınıfı hareketi her biri kendi yolunda, dönemin yeni ilişki ve çelişkileri içinde gelişmesini sürdürürken, artık her ikisi de anlaşılır olmaya başlar.

1920'lerde kavranılamayan *demokratik devrime*, ilk kez el yordamıyla yaklaşılmaya çalışılır. Fakat bu da hemen ikinci bir şablonculuğu geliştirir. 40 yıldır Sovyet devrim şablonculuğunu benimseyen bir eski tüfek son barutunu Çin Devrimi üzerine kullanır. O yıllardır arayıp da bulamadığı, fakat artık kendisi için sınıf olma yolunda hızla gelişen proletaryayı hâlâ göremeyen, küçümseyen, ona uzak olmanın acısını içinde duymayan bu eski tüfek anayasacı demokratlarla balayındayken köylülüğün önemini ilk kez görür gibidir. Böylece 1966'larda TİP içinde legal Marksizmin ilk ayrılığı *soyut slogan savaşıyla* başlar...

MDD (Milli Demokratik Devrim) ve SD (Sosyalist Devrim) olarak ortaya çıkan bu ayrılık o zaman uluslararası sosyalist hareket içinde ortaya çıkan ve bugün iyice cepheleşmiş bulunan Sovyet-Çin ayrılığına da uygun düşüyordu.

Böylece ortaya çıkan MDD öylesine bir devrim anlayışı yarattı ki, sosyalizm belki hiç bir tarihte böylesine dogma olarak savunulamamıştır. Yaratıcılarının küçük burjuva dünya görüşleri, MDD'yi kısa zamanda Burjuva Demokratik Devrim'e (BDD) dönüştürdü. Önce Çin keşfedildi. Sonra Türkiye rahatlıkla Çin'e benzetildi. MDD ne istiyorsa her şey yaratıldı. Kopyacılık, reçetecilik anlayışı, dünyanın ikinci büyük ve Sovyet devriminden farklı bir yolla devrim yapan bir ülkenin örnek alınması, onun kopya edilmesi bu "Marksist" anlayış için gerçekten kolaydı ve olağandı.

[...]

İşte tam bu ortamda; revizyonizm "toz duman" içinde tam istim ilerlerken, sosyalizm gelişmesini "taze ve yeni güçlerde"

bulur ve emekleyerek kendi yolunu açmaya çalışır. Bu yeni ve taze güç Türkiye gençliğinin en aydın kesimi olan öğrenci gençliktir. Genel gençlik kitlesinin en aydın, aydınların da en duyarlı kesimi olarak, "toplumdaki sınıf çıkarlarının ve siyasal kümelenmelerinin gelişmesini en bilinçlice, en kararlıca ve en kusursuzca yansıttıkları ve belirttikleri için", toplumdaki siyasal huzursuzlukların ve çalkantıların bir belirtisi olarak demokratik muhalefetin en solunda Dev-Genç hareketi olarak yükselir.

Gençliğin örgütlenmesi ve örgütü olan Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) tam bu sırada (ne yazık ki daha sonra kendi başına yıktığı) bir küçük burjuva sosyalist hareketinin partisi (TİP) tarafından oluşturuldu.

TİP hareketi tarafından öğrenci gençliğin örgütlenmesi olarak kurulup yönlendirilmeye çalışılan FKF, kısa zamanda partinin denetiminden kurtulacak, bağımsız örgüt durumuna gelecektir.

Kısaca bunun iki nedeni vardır:

Birincisi, kitlelerin gelişen ekonomik-demokratik hareketleri (özellikle işçi sınıfının) en çok öğrenci gençliği etkileyecektir. Partinin bu hareketlere karşı aktif tavır almayışı, gençliğin aydın niteliğinden ve kişiliğinden gelen aktif tavıra yönelişi, partinin gençlik konusundaki yanlış tutumu vb.

İkincisi, partinin giderek gerçek yüzünün ortaya çıkışı. Düzen partisi olduğunun açıkça görülüşü, gençliğin sosyalizmi anlamaya başlaması vb.

Sonuçta doğal gelişimiyle ve FKF'nin gençlik arasında güçlenmesiyle birlikte, hızla bağımsızlaşmaya yöneldi.

Fakat bu öyle kolay olmadı, FKF'de belli bir çekişme başladı. İlkin parti içinde başlayan (1966) MDD ayrılığı FKF'ye de yansıdı. En yoğun mücadele de burada sürer. FKF tabanı büyük çoğunluğuyla MDD yanında tavır alır. Bu da gençlik liderlerinin, ya da tabanın ideolojik tavrından çok bir çizgiye pratik tavır alışın ifadesidir. İdeolojik seviyenin muazzam düşüklüğü, pra-

tik tavırları, özellikle aktif tavırları ön plana çıkarır. (Bugün de bu tavır ağır basmaktadır. Nedeni, gençlik hareketinin niteliğinde yatmaktadır.) Üstelik parti çizgisi iyice deşifre olmuştur. Pratiğiyle bunu her geçen gün açığa vurmakta ve gençliğin gerisinde kalmaktadır. Öte yandan MDD'nin daha aktif (silahlı mücadele, halk savaşı vb.) bir stratejik görüşü ifade etmesi, gençliğin karakterinden gelen eğilimlerin etkisi vb. etkili olur.

Çünkü gençlik sosyalizmle henüz temas halindedir. Klasikler çok ağır ve dengesiz yayımlanmaktadır. Teori dil bilen entellektüellerin tekelindedir. Düzene karşı yazılan her şey sosyalizm sayılıyor ve okunuyor. Öyle ki bir günlük gazete (*Akşam*) merkez gibi iş yapıyor. Parti ise, parti edebiyatı ile hiç ilgilenmiyor. Solda özellikle radikal ve burjuva demokratik grupların yayınları ve ideologları hakim. Ama her şeye rağmen öğrenci gençlik hareketi ve FKF gelişiyor. Gençliğin artık burjuva fraksiyonlarının şemsiyelerinden kurtulmaya çalıştığı görülebiliyor.

1968, ilk boykotlar ve işgaller. Öğrenci gençliğin ilk kez akademik, demokratik ve ekonomik sorunları gündeme getirişi ve sahip çıkışı, düzene karşı tepki halinde gelişiyor ve politikleşiyor. Sosyalist gençlerin gençlik hareketlerinin en önünde yer alışı ve genel gençlik kitlesinin büyük kısmının kazanılmasını sağlıyor. Ve FKF'nin gençlik kitlesini kucaklayabilen tam bir kitle örgütüne doğru gelişimi başlıyor.

Giderek çatışmaların şiddetlenmesi, gençlik hareketlerinin yoğunlaşmasını doğurur. Sınıf hareketlerinin yükselişi, bundan en çok etkilenen gençliğin anti-faşist, anti-emperyalist hareketleri yoğunlaşır. Sosyalist gençler de bu mücadelenin biricik gücü ve Dev-Genç'te biricik örgütü olmaya yönelir.

[...]

Olması gereken, bütün bu hareketlere bilinçli ifadeler verecek, kitle örgütlerini doğru biçimde yönlendirecek bir merkezi

organizasyonun (Parti) yokluğu ve kendini bu merkeze bağlayabilecek ileri unsurların dağınıklığı.

Bu ortamda Dev-Genç kendiliğinden gelen işçi-köylü hareketlerinin öncülüğünü yapmaya çalışırken zorunlu olarak kuyruğuna takılır. Taşrada her gün bir örgüt kurulur. Kendini Dev-Genç'e bağlar. Şehirlerde Dev-Genç üyeleri işçi birlikleri vb. kurarlar. Buralarda çalışırlar. Patlayan her yeni harekete katılırlar.

Gençlik toplantıları artık parti toplantılarını andırırcasına devrim meselelerini tartışır. Her grup ya da fraksiyon gençliğe kafa-kol numaraları çeker, gençliğin içinde gruplaşmalar çoğalır. İlkesiz birlikler doğar. MDD tartışmaları yoğunlaşır. Bu arada Güney Amerika menşeli yayınların etkisiyle Küba Devrimi tartışmaları başlar. Guevara, Castro efsane olarak gençliği oldukça etkiler. Küba gerçeği kavranamaz. Yeni kopyacılık eğilimleri hızlanır. Küba koşullarında silahlı aksiyonla gerçekleşen Küba Devrimi ve Güney Amerika gerillacılığı gençlikte yankısını bulur. Soyut bir halk savaşı ve silahlı mücadele anlayışının (Devrim anlayışı olarak) giderek gençliğin bir bölümünde eğilim kazanması, bu eğilimin, Guevara, Mao gerillasının eklektik bir sentezi ya da tam bir kopyası olarak gelişir.

Öte yandan Sovyet devrim anlayışına karşı ortaya çıkan MDD içindeki ayrışmalar da gelişir. MDD'yi kabul eden en azından üç-dört grup var. Ama aslında MDD'cileri ikiye ayırmak mümkün. Bir yanda gerçekten devrim yapmaya kararlı unsurlar, öte yanda laf ebeleri. MDD içindeki tartışmalar zaten geçmişe bir tepki ve onun zıddı olarak doğmaya başlayan devrim yapmaya kararlı unsurlarla, her gün yeni bir strateji, her gün yeni taktik değiştirip, en keskin şeyleri söyleyip, en pasif tavır alan devrim gevezelerinin arasında geçer.

Böylece, ideolojisini Amerika'dan ithal ederek PDA ortaya çıkar. Giderek Çin Devrimi'ni daha çok(!) keşfederek, Türkiye'de revizyonizmin yeni bir biçimini oluşturur. Gruplaşmalar ve ayrışmalar hızlanır. Yeni grup, grupçuklar ortaya çıkar.

Okul, bölge, şehir şovenciliğine varana dek gruplaşmalar ve ayrışmalar gençlik hareketinde kendini gösterir. Bunun en önemli etkeni, gelişen sınıf mücadelesi ve ona tapınmaya hazır yüzlerce sosyalist genç aydın ve onları sınıf hareketiyle bütünleştirecek ne bir aygıtın ne de bir liderin bulunmayışıydı.

Herkesin içinde bulunduğu bir Dev-Genç legal demokratik kitle örgütü niteliği ile oligarşinin boy hedefi haline geldi. İktidarları yıpratıyor, düzeni sarsıyordu. Üstüne oynanan oyunları göğüsleyecek ne gücü ne de yapısı vardı. Üniversiteler, gençliğin kalesi olarak her şehirde yükseliyor. Devrimin kaleleri gibi(!) yükselen bu kalın duvarların içi gençliğe ya mezar ya da hapishane yapılmaya çalışılıyor. Ama giderek, kitlelerin herkesi aşan ve gelişen etkin gücünü görebilen ve gençlik hareketi içinde militanlaşan en ileri unsurlar sınıf pusulası arayışı içine giriyorlardı.

Tam bu sırada işçi sınıfının büyük direnişi başladı ve kendiliğinden gelişen, herkesi aşıp şaşkına çeviren şanlı 15-16 Haziran, sınıf gerçeğini gözler önüne serdi. Herkes acz içinde. Gene de Dev-Genç bir şeyler yapıyor. İşçi sınıfının selinde boğulmamak için DİSK'li ekonomistler hareketi provoke ediyorlar. Hakim sınıflarla bir olup eziyorlar.

Bu hareket solu allak-bullak ediyor. İşçi sınıfını alkışlama yarışında herkes birbiriyle yarış ediyor. Ve herkes parsa toplamaya başlıyor. Ama herkes sınıfın önemini ilk kez kavrar gibidir.

Gençlikle, işçi sınıfıyla ve köylülükle en fazla kitle bağları olan bu grup kesin bir arayış içine giriyor ve üçüncü bir yol arıyordu. Önce MDD'nin gerçekten ne olduğunu koymaya çabalıyan, MDD'ci gruplar içinde MDD'nin gerçekten ne olduğunu en iyi yorumlayan ve bu konudaki revizyonist görüşlerle en çok mücadele eden grup kendi yolunu bulmaya çalışıyordu.

Öte yandan TİP'te çalkantı. Gençlik tabanını yitirmesiyle iyice yıpranıyor. Tecrit oluyor. Taşrada vb. her yerde Dev-Genç alternatif olarak ortaya çıkıyor. Taşrada kurulan gençlik dernekle-

ri TİP'den kopan halktan kişilerle, işçi ve köylü gençliği de temsil ediyor. TİP içinde ise ABA tekelleri (Aren-Boran-Aybar) kuruluyor.

Artık durum şu noktada: "Gençler yaşlılara karşı çıkıyorlar". Bu durumu meşhur eski tüfek bir gençlik toplantısında şöyle dile getiriyordu: "Eskiden gençler söz dinlerdi, şimdi dinlemiyorlar..." Evet, gençler artık söz dinlemiyorlardı. Gençlik tabuları yıkıyor, Marksizmin sözde ustalarına başkaldırıyordu. Marksizmin "genç güçlere" dayanarak gelişmesini göremeyen, "onlardan korkmadan, onlara güvenerek örgütlemeden çok" onun "dalkavukluğunu" yapan ama onun gerisinde kalanlar ihtiyarlardı. Çünkü Lenin'in sözlerini daha kavrayamamışlardı: "... Çünkü gençlik sosyalizme zorunlu olarak, babalarından farklı bir usulde, başka yolla, başka biçimlerde, başka koşullarda ilerlemelidir." (Lenin, *Gençlik Üzerine*, s. 199)

[...]

Dev-Genç hareketi, öğrenci hareketi olarak doğmuş, gelişmiş ve bir tarihsel döneme damgasını vurmuştu. Fakat öğrenci gençlik hareketi olarak kalmamış, 1971'lerde yeniyi doğurmuş, kendisi de yok olmuştu. Bu niteliği ile ve demokratik muhalefetin en solunda yükselirken Türkiye'de revizyonizme ve geçmişe hem tepki, hem de bir alternatif olarak gelişmişti. Bu nedenle biz Dev-Genç hareketine salt bir gençlik hareketi diyemiyoruz. Çünkü Dev-Genç bir tarihsel döneme damgasını vuran ve ülkemiz Marksizminin gelişmesinde yeni bir aşama ve çığır açan aydın hareketiydi. O halde bu hareketi nasıl kavramalıyız:

Bir kere, hemen her ülkede böyle dönemler yaşanmıştır. Çünkü bu öğrenci hareketinin niteliğinden gelmektedir. Öğrenci gençlik genel gençlik kitlesinin en aydın kesimidir. Genel olarak öğrenci gençlik hareketi aydın hareketidir. Öğrenci gençlik eğitim sürecindeki aydındır. Öğrencilik evresi ise aydınların en aktif, en duyarlı, en atılgan dönemidir. Bu nedenle öğrenci genç-

lik, aydın niteliğiyle geldiği her sınıf ve tabakanın eğilimlerini politik düzeyde en iyi yansıtır. Çünkü aydınlar geldikleri sınıfın veya tabakanın ideolojisinin oluşturulmasında, geliştirilmesinde önemli bir rol oynarlar. Toplumdaki sınıf zıtlıkları, dengesizlikler önce onların kafalarında şekillenir, daha sonra sınıfa herhangi bir biçimde aktarılırlar.

[...]

Fakat aydınların bu rolünün ancak işçi sınıfı hareketiyle bütünleştiği takdirde Marksizmin sağlıklı gelişiminin başladığını, çünkü Marksizmin "sosyalizm ile işçi sınıfı hareketinin bir bileşimi" olduğunu söyleyen Lenin, burada çok önemli bir gelişime de değinir. "Eğer bu bileşim olmazsa ülkede sosyalizmle işçi sınıfı hareketi birbirinden kopuk ve her biri kendi yolunda gelişir" der.

İşte ülkemizde 1960-1971 koşullarında döneme özgü olarak doğup gelişen Dev-Genç hareketi, yukarıdaki fonksiyona yönelik aydın hareketi olarak yükseldi. İşçi sınıfı hareketinin ekonomizmin batağında olduğu, sosyalizmin ise aydınlar seviyesinde sürdüğü bu dönemde, her ikisinin "bileşimi" yaratılamamışsa da sosyalist genç aydınlar sınıf adına, ama sınıftan kopuk, sınıfın soluna düşerek harekete geçtiler.

Bu, ülkemizde sosyalist aydınların (üstelik öğrencilik evresini yaşayan aydınların, üniversite öğrenciliği yanında, Marksizmin de ilk öğrencileriydiler) ülkemizde gecikmiş bir fonksiyonu yerine getirircesine tarihsel bir işleve yönelik atılımıydı. Çünkü Dev-Genç hareketinin bir döneme damgasını vurmasının, öğrenci gençliğin biricik örgütü olarak yükselişinin ve sonunda öfkeli atılımının temelinde bu niteliği yatıyordu.

Ve bu niteliğiyle de Dev-Genç hareketi, ülkemiz somut tarihi koşullarının ürünü olması yanında, daha çok 1890-1898'lerin Rusyası, 1880-1900'lerin Bulgaristan'ı ve 1925-30'ların Vietnam'ının (çok daha somut ve benzer olarak) gençlik hareketle-

rine benziyordu. (Bkz. *Ne Yapmalı?*, *Bulgaristan Devrimci Gençlik Hareketi Tarihi*, *Vietnam İşçi Partisi Tarihi*.)

Bu süreç bir orijinalite, Türkiye'ye özgü bir olgu değildir. (Gelişmiş kapitalist ülkelerle, bizim gibi yarı-sömürge ülkelerdeki farklılığı unutmamak gerekir.) Hemen sağ ya da sol sapmayla suçlarsak yanılırız. Bir tarihsel dönemin "doktriner ilişki ve çelişkiler" içinde ve bu sürecin yapıcılarının "bilincinin yükseldiği" ölçüde düşünülmelidir. Bu iyi kavranmazsa bugün hangi noktada olduğumuz ve nereden başlayacağımız sorununu çözemeyiz.

İkinci olarak, aydınlar bu rolü her zaman, yani her dönemde oynamazlar. Genel bazı koşullar gerekli kıldığı zaman yaparlar. Genel olarak sosyalizmin ilk gelişme dönemlerinde her ülkede oynamışlardır. Ama bu başlangıç o ülkede de "sosyalizmin ve işçi sınıfı hareketinin ayrı ayrı gelişmelerinin" başlangıcı olmuş ve bu süreç uzun ya da kısa dönem olarak ülkenin "yer ve zaman koşullarına göre" sürmüştür. Ne zaman ki bu ayrılık giderilmiş, "bileşimi" yaratılabilmiş Marksizm-Leninizmin ilk sağlıklı ve tutarlı gelişiminin başlangıcı olmuştur.

Ülkemizde bu süreç ülkemizin Marksizmle temasa geçtiği 1920'lerde başlamış ve devam edegelmişse de 1960 sonrası koşullarında ikinci kez çok daha önemli olmuştur. Bu durum 1960 sonrasının koşullarının öneminden ortaya çıkmıştır.

Bu rol ülkemizin 1960-1971 koşullarında:

Bir, Lenin'in sözünü ettiği aydınların sınıfların temsilciliğinin zorunluluğundan olmuştur.

İki, bu rol sınıf adına ikinci kez oynanırken, Marksizmin revizyonuna bir tepkinin ifadesi olmuştur.

Bu roller değişik ülkelerde ayrı ayrı zamanlarda oynanmışsa da ülkemizde her ikisinin ifadesi olmuştur. 1960 sonrası koşullarında gerçek sosyalist aydınlar çıkarken, dönemin "gerçek bir proletarya partisinin olmadığı, revizyonizmin etkin olduğu"

koşullarında, hem bir tepki (aynı zamanda onun bir zıddı) hem de proletaryanın öz gücüne dayanma eğilimi ile gerçek işçi sınıfı aydınına yaraşanını harekete geçerek yaptılar. Ve üstelik Marksizm de bu taze güçlere dayanarak gelişti, aşama yaptı denilebilir. Fakat hemen belirtelim ki; sosyalist aydınların bu tip atılımlarının kaderi her zaman iki biçimde sonuçlanır:

Ya, bu iyi niyetli, yürekli, inançlı atılım kendilerinden sonra gelenler tarafından sınıf temeline oturtuluyor (ki sağlıklı ve tutarlı gelişimin başlangıcı oluyor. Genel olarak Bugün görevimiz bu olmalıdır.) Ya da, her seferinde yeni bir atılımla onları izlemek, tarih diyalektiği dersi çıkarmadan, her seferinde kafaların gerçeğin sağlam duvarlarında parçalanışını görmek.

THKP hareketi bu gelişimin devamı olarak ortaya çıktı. Sosyalist hareketin gençlik sınırları dışında gerçekleşeceği gerçeğini bilen sosyalistlerin oluşturmaya çalıştığı bir hareket oldu. Henüz embriyon dönemini yaşarken içine düştüğü stratejik ve taktik hatalar dolayısıyla —ve bu hataları ele alıp değerlendirme imkânına kavuşamadan— yenilgiye uğradı. Aslında bu yenilgiyi bir gelişimin bir noktada uğradığı kesinti olarak görebilmek ve önünde bulunan yol ayrımından doğru yol üzerinde yürümeğe çalışmak, bu geçmiş gelişimi hataları ve sevaplarıyla doğru olarak değerlendirmekten geçer.

THKP hareketinin yenilgisinin nedenleri yukarıda koyduğumuz genelin dışında değildir. Ancak bu aynı hataya her hareket farklı biçimde ulaşmıştır. Bunun içinde bu hareketin stratejik ve taktik sorunlarını tek tek ele alıp incelemek ve genel hataya yol açanın neler olduğunu bulmak gerekir.

[...]

THKP hareketinde eleştirilerimizin yöneleceği iki temel nokta bulunmaktadır:

1. Geçmiş hareketlerin etkinliği altında, Kemalizm sorununa getirilmiş olan bakış, pratikte devrimin müttefiklerine karşı yan-

lış tutum ve müttefiklerin doğru olarak ayırt edilemeyişlerini getirmiştir. Ancak geçmişe özgü olan sağındaki güçlerden devrim bekleme anlayışı kesinlikle yenilmiştir.

Kemalizm, küçük burjuvazinin en sol kanadının milliyetçilik tabanında anti-emperyalist tavır alışı olarak görüldü. Bu gerçeğin yalnızca bir yanını abartmak, onun emperyalizmle uzlaşma yanının da var olduğunu ve bu nedenle devrimin tutarlı bir müttefiki olamayacağını gizlemek anlamına gelir. (...) Devrimcilerin görevi, onları Kemalizmin bu yanına karşı uyarmak, yani Kemalizmin gerçekten belli bir sınıfın ideolojisi olduğu gerçeğini onlara anlatmaktı. Ama geçmişten kalan Kemalizm tabusuna dokunulamadı. O, en yararlı olabileceği sanılan bir biçimde yorumlanmaya çalışıldı.

Küçük burjuvazi elbette devrimin müttefiki olacaktır. Ve değişik kanatların devrime karşı olan tavırları da değişik olacaktır. Ancak burada hiç bir zaman küçük burjuva müttefikleri seçmenin ölçütü Kemalizm olmayacaktır.

Geçmişten alıp getirilen tek hata bu değil elbette; ama en önemlisi, müttefikler sorununu ilgilendireni.

2. Hareketin kendine özgü olan en önemli yanlışı, o zaman var olan kitle bağlarını geliştirmek suretiyle oligarşiyle olacak sıcak mücadeleyi adım adım bunun üzerine inşa etmek yerine, yanlış bir öncü savaşı anlayışıyla, mevcut kitle bağlarının kopması ve kitlelerden kopuk ve dağınık bir silahlı mücadelenin seçilmesi ve sınıf savaşını salt silahlı mücadeleye indirgemek olmuştur. Yoksa yanlış *silahlı mücadeleyi seçmekte değildi.* Ancak o seviyede böyle bir silahlı mücadeleyi temel alarak yürüyebilmek için ülkenin ve devrimcilerin subjektif koşulları elvermiyordu.

Bu anlayış, silahlı mücadeleyi, bir avuç proleter devrimcisinin oligarşi ile savaşına kadar indirgedi. Şöyle deniliyordu: "Ülkemizdeki baş çelişki oligarşi ile halkımız arasındadır. [Dip-

not:] Bunun pratikteki görünümü halkın *devrimci öncüleriyle* oligarşi arasındadır." (*Kesintisiz Devrim, II, III*) Silahlı mücadele anlayışının bu noktaya gelebilmesinin elbette dayandığı teorik temeller mevcuttur. Bu temeller emperyalizmin üçüncü bunalım dönemi, suni denge ve evrim-devrim dönemlerinin iç içeliği anlayışından kaynaklanmaktadır. Kitlelerle daha önceden kurulmuş sağlam bağlar içerisinde olmadan sürdürülmeğe çalışılacak her öncü savaşı oligarşi tarafından mutlaka yenilecektir. Silahlı mücadelenin tek kurtuluş yolu olduğunu anlamamış olan kitlelerden, silahlı mücadelede bir destek beklemek bir hayal olur. Kitleler kendi deneyleriyle öğrenirler. Bugün reformistlere umutla bakan kitlelerden silahlı mücadelede destek beklemeye imkân yoktur. Belli bir siyasal mücadele içerisinde adım adım hazırlanmak, ona göre örgüt ve çalışma tarzları geliştirmek, bir şeydir, bunlar olmadan siyasal mücadeleyi temel olarak *silahlı propaganda* ile sürdürmek, bir başka şeydir.

> Siyasal mücadeleden silahlı mücadeleye geçiş, uzun bir hazırlık devresi gerektiren, çok büyük bir değişimdir. Eğer ayaklanmanın bir sanat olduğu söylenebilirse, bu sanatın esas içeriği mücadeleye, her aşamada siyasal koşullara uygun biçimler vermesini ve her dönemin siyasal mücadele biçimleriyle silahlı mücadele biçimleri arasındaki doğru ilişkileri muhafaza etmesini bilmektir. *Başlangıçta siyasal mücadele esas görevdir, silahlı mücadele ikinci planda kalır.* Daha sonra, *silahlı mücadelenin anahtar rolü oynadığı ikinci aşamaya ulaşırız.* Fakat bu dönemde bile silahlı mücadelenin ne zaman sadece belirli bir bölge içerisinde, ne zaman ülke çapında anahtar rolü oynadığını açıkça tanımlamamız gerekir. (Vo Nguyen Giap, "Ağustos 1945 Genel Ayaklanması")[9]

---

[9] Giap'tan yapılmış olduğumuz bu alıntı üzerine eleştirilere kendisini muhatap olarak gören *Devrimci Gençlik* dergisi, bizi çürütebilmek amacıyla şöyle yazdı:

denilirken, başlangıçta neyin temel, neyin tali olarak alınması gerektiğini Giap çok açık olarak koymaktadır. Ancak bunun başlangıçta silaha dokunulmayacak anlamına gelmediğini de hemen ilave etmektedir.

Proletarya partisinin siyasal önderliği altında sıcak mücadele doğru biçimini bulacak ve kitlelerin kavrayışıyla yenilmez bir güç olarak anti-oligarşik devrime kadar yenilgilerden geçerek

---

"Bu alıntının çeviri yanlışlığı taşıdığını sanıyoruz. Zira Giap, askeri mücadelenin politik mücadelenin bir alternatifi değil, onun bir biçimi olduğunu biliyor olmalıdır." (*Devrimci Gençlik* dergisi, s. 11)

Elbette ki önemli olan şu ya da bu alıntı değildir. Anlatılmak istenen nedir, ona bakmak gerekir. Biz siyasal çalışma ve askeri mücadele üzerine bir şeyler söyledik ve bir ayrım olması gerektiğini kanıtlamaya çalıştık. Bu ayrımın bir gerçeklik olduğunu Devrimci Yol'un sürdürdüğü mücadelenin kendisi de kanıtlamaktadır. Kendileri, bugün silahlı propaganda mı sürdürmektedirler acaba?

Laf oyunlarıyla bizi mat etmeğe çalışmak gördükleri gibi şimdiye kadar kendilerine de devrimci harekete de pek bir yarar sağlamamıştır. Yaptıkları bir yanlış çeviri tahminiyle bizi çürütmenin o kadar kolay olduğunu zannetmemeliydiler. Acaba *Giap'tan yaptığımız şu yanlış çevirilere(?!) ne derler*:

"Marksizm-Leninizmin bize öğrettiği gibi; 'bugüne kadarki, bütün toplumların tarihi, sınıf mücadeleleri tarihidir'. *Bu mücadeleler ya siyasi mücadele biçimini ya da askeri mücadele biçimini alır...*" (abç) (*Halk Savaşı-Halk Ordusu*, Giap, s. 31)

"1930'da Çin Hindi Komünist Partisi kuruldu. Partinin önderliğinde, Vietnam Halkının Milli Kurtuluş Hareketi daha da gelişti. İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru, *on yıl süren bir siyasi mücadeleden sonra, Parti silahlı mücadele için* hazırlığa geçilmesine ve bunun için gerilla savaşının başlatılarak bir hür bölge kurulmasına karar verdi." (abç) (a.g.e. s. 34)

"1930-1931 hareketi durduruldu; partimiz hareketi ilerletmek amacıyla devrimci merkezleri yeniden kurmak için, bazen illegal, bazen de yarı-legal yollardan, *yığınların siyasi mücadelesini yönetmeye devam etti*. 1939'da İkinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde, dünya daki ve yurttaki durum değişiklikler geçirdi ve ulusu kurtarmayı amaç edinen silahlı mücadele için hazırlık meselesi yeniden ortaya çıktı." (abç) (a.g.e. s. 56)

Görüldüğü gibi farklı birçok yerde Giap aynı "hatayı" tekrarlamakta devam etmiş. Unutmamak gerekiyor ki, Vietnam Kurtuluş Savaşı da bu "hatalı görüş"(!) sayesinde dünyanın en büyük kahramanlık örneklerinden birini oluşturmuştur. Bizi alıntı yanlışıyla suçlamak yerine bu "hatayı" kendi ülkemizin koşullarında tekrarlamak daha doğru olur sanırız.

ilerleyecektir. Bu mücadelede işçi ve köylülerin önderi, modern sanayi proletaryası temeli üzerinde yükselecek olan proletarya partisi olacaktır.[10]

---

[10] *Devrimci Gençlik* dergisi bizim bu yazımız üzerine bize yönelttiği eleştiride, ciddiye alınamayacak şeyler yazdığımız izlenimini verebilmek için;

"KSD'nin eleştirileri bu şekilde *bir bütünlük taşımıyor* (abç) ve konunun kendilerine en yakın noktadan yakalanarak çekiştirilmesi yolu tercih ediliyor" (*Devrimci Gençlik* dergisi, s. 11) diyerek bir yandan bizim yalnızca bir reaksiyon olduğumuzu ifade etmeğe çalışırken diğer yandan da, illa bizi revizyonizme yamamak tasasıyla da şunları söylüyordu:

"KSD ise evrim-devrim üzerine 'diyalektik görüşler getirirken' devrim anlayışı konusunda görüş getirmektedir. Bu öncü savaş, faşizm konusundaki görüşlerle birlikte *tam bir bütünsellik* (abç) ifade etmekte..." (*Devrimci Gençlik* dergisi, s. 11)

Görüldüğü gibi bir yandan "çekiştiriyoruz", diğer yandan da "tam bir bütünsellik" arzediyoruz. Devrimci Yol bu gaflarıyla şimdiye kadar durumu idare etti, bakalım bundan sonra da böyle idare edebilecek mi? Yoksa hareketi toparlayacak birilerini aramaya mı çıkacak?

TÜRKİYE'DE ULUSAL SORUN ÜZERİNE*

BİREYİN diğeri tarafından sömürülmesine son verildiği ölçüde, bir ulusun diğeri tarafından sömürülmesine de son verilecektir. Bir ulus içinde sınıflar arasındaki zıtlaşmaların ortadan kalktığı ölçüde, bir ulusun diğerine karsı duyduğu düşmanlıkta son bulacaktır.
(Marx - Engels, *Komünist Manifesto*'dan)

Sosyalist hareketin bu güne dek ulusal soruna ilişkin somut bir programı olmadı. Bu, harekete damgasını basan revizyonist ve pasifist çizginin, "kendi sağındaki güçlerden medet umma" anlayışının vardığı kaçınılmaz bir sonuç olmuştur. Özel olarak Kemalizm sorununu tutarlı değerlendirememe, ulusal soruna karşı bir kuşkuyu da birlikte getirmiş, ulusal sorun çok muğlak ifadelerle ve bunun pratikteki yansımalarıyla geçiştirilmeye çalışılmıştır. Ulusal soruna doğru olarak bakılamadığı gibi, aynı zamanda bunun yalnızca Kürt sorunundan ibaret olmadığı da görülmemiştir. Çok uluslu devletlerde ulusal sorun, yalnızca bir ulusun göz önünde bulundurulup, diğer milliyetlerin gözardı edilmesi olarak ele alınamaz. Ancak bu sorunun Türkiye gerçeğinde ağırlık noktasını Kürt ulus sorununun oluşturduğunu gölgeleyecek her görüşe karşı dikkatli bir tavır alınması zorunludur.

---

* *Kurtuluş Sosyalist Dergi*, Sayı: 2, Temmuz 1976.

[...]

1919-38 arası Türkiye Kürdistan'ında gelişen olaylar, sosyalistlere, bu konuya ilişkin tavırlarını en açık biçimde ortaya koyma olanağını verdi. Çünkü o dönemde, Kürt ulusal hareketleri tüm sınıf ve tabakaların ilgisini üzerinde toplamış ve gelişmelerin odak noktası durumuna gelmişti.

Fakat "bizde Marx'ın devrim için gerekli gördüğü maddi koşullar henüz gerçekleşmemiştir" deyip, görevin, "burjuva iktidarının derinleştirilmesi" olduğunu savunanların ve bunu "Kemalistlerden" bekleyenlerin Kürt sorununa yaklaşımlarının da tutarsız ve giderek şoven bir biçim alacağı apaçıktır. Üstelik Kürt ulusal hareketlerinin jenoside varan ırkçı uygulamalarla bastırılması, devrimci örgüt ve gruplara karşı baskıyı da birlikte getirmesine rağmen, bu eğilim etkin bir şekilde süregelmiştir. 1971'lerde Kemalizm'i "küçük burjuvazinin en sol kanadının milliyetçilik tabanında anti-emperyalist tavır alışı" (Bkz. "Kesintisiz Devrim", Mahir Çayan) olarak nitelendirmek, o dönemin bir mirası olsa gerek...

Bugün ulusal sorunu ülkemizin somut koşullarında nasıl değerlendiriyoruz? Sosyalist hareketin en acil sorunu Kürdistan sorunu mudur? Devrim süreci içinde ulusal sorun şu anda odak noktası durumunda mıdır?

"Toz koparan fırtına"da kimin ne söylediği belli değilken, kopyacı ve seçmeci görüşler sırtlarını "şabloncu çizgilere" dayamış şekilde ortalıkta boy gösterirken, açık ki; sorunu sıhhatli ve tutarlı bir konumda ortaya koyabilmek oldukça güç bir görev halini almaktadır. Genel anlamda henüz aydınlar seviyesini aşamamış, sınıf tabanını oluşturamamış bir sosyalist hareketin parçası olarak, Kürdistan sorununda atacağımız her adımı devrimci sorumluluğumuzun bilincinde olarak çok iyi hesaplamamız gerekiyor.

Bu karmaşık ortamda en acil görevimiz nedir? Kürt ulusal Kurtuluş mücadelesi sosyalist hareket için birincil bir önem mi taşımaktadır?

Sosyalist hareketin somut durumu, bu anın en acil görevi olarak gündeme, *proletaryanın öncü unsurlarının örgütlenmesi ve bu doğrultuda bir ideolojik mücadeleyi* getirmiştir. Ulusal sorun da bu temel görevin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Türkiye sosyalist hareketindeki bölünme, aynlıklar ve bunun ulusal sorunda somutlaşan farklı çözüm yolları, her iki ulustan burjuva milliyetçilerinin "Sosyalizm" maskesi altında ortalığı bulandırmaya çalışmaları, kendi kaderini tayin hakkı Leninist ilkesinin reddine kadar varan görüşler, tüm bu etkenler bizi, Kürt ulusal sorunu üzerine ciddiyetle eğilmemiz konusunda zorunlu tutmaktadır.

Bu görev, Türkiye'nin ve özel olarak Kürdistan'ın somut şartlarının tahlili ile başarılabilir. Kürt ulusal kurtuluşunun izleyeceği doğrultu, ancak bu somut tahlillerin ışığında tutarlı bir şekilde çözümlenebilir.

Eğer emperyalizme karşı kurtuluş mücadelesinde ele geçen her olanağı iyi hesaplayamazsak, toplumun içine düştüğü bunalımı derinleştirmek için oligarşiye tavır alan her halk hareketinden yararlanmayı beceremezsek savaşı ciddi olarak sürdüremeyeceğimiz açıktır.

Her türlü ulusal baskıya karşı olduğumuzu ilân etmemiz yetmez. Ezilen ulusun emekçilerinin en etkin ve en tutarlı unsurlarıyla ezenlere karşı mücadelede kenetlenmemiz gerekmektedir.

Emperyalizm ve oligarşinin boyunduruğunu söküp atmak için yürüttüğümüz savaşta, ulusal sorunla ilgili tavrımız;

> soyut ya da biçimsel ilkeleri değil, 1- Somut tarihi durumun ve her şeyden önce iktisadi durumun tam ve doğru bir değerlendirilmesini, 2- Ezilen sınıfların, emekçilerin, sömürülenlerin çıkarlarıyla egemen sınıfın çıkarlarının ifadesinden başka bir şey

olmayan genel olarak halkın çıkarları genel fikri arasındaki açık-seçik ayrımı, 3- Dünya nüfusunun büyük çoğunluğunun —mali sermaye ve emperyalizm dönemine özgü biçimde— küçücük bir ilerlemiş kapitalist ve aşırı ölçüde zengin ülkeler azınlığı tarafından sömürgeleştirilmesini ve mali köleliğini gizleyen burjuva demokrasisi yalanına karşı çıkarak hak eşitliğinden yararlanmayan, ezilen, bağımlı uluslarla bütün haklardan yararlanan, ezen ve sömüren uluslar arasında ayrı açık seçiklikte bir ayırımı birinci plana koymalıdır.[1]

İlk önce tüm yönleriyle Türkiye ve Kürdistan tahlili, tarihi ve ekonomik gerçeklerinin incelenmesi, sosyal ve politik durumlarıyla her iki ulusun mücadelesinin özellikleri, ayrı ve ortak yanları.

[...]

[U]lusal sorunda ciddi olup olmadığımızı, işçi sınıfına ve her iki milliyetten (ki bunları, tek uluslu devletlerden ayırdetmek için "milliyetler devleti" denilmektedir) halkımıza karşı sorumluluğumuzu yerine getirip getirmediğimizi gösterebilmek, ancak geçmişteki hataları dürüstçe ve açık yüreklilikle ortaya koymakla mümkündür.

[...]

1971'lerde yayımlanmış iki broşürde ulusal sorun üzerinde şu görüşler açıklanmıştır. Bunlar, *1965-71 Türkiye'de Devrimci Mücadele ve Dev-Genç* ile *Aydınlık Sosyalist Dergi'ye Açık Mektup* adlı broşürlerdir. Her ikisinde de sorun benzer ifadelerle değerlendirildiği için, sadece adı geçen ilk broşürde yazılanları ele alacağız.

O günlerde şoven ve burjuva milliyetçi görüş ve eğilimlere karşı genel olarak tavır almaya çalışırken ulusal sorun üzerinde şunlar söyleniyordu;

---

[1] Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayın Hakkı*, s. 215-216.

> Marksist-Leninistlerin bütün meselelere, halkların gerçek mutluluğunu, gerçek barışı sağlayacak olan sosyalist hareketi güçlendirme açısından bakacaklarını ve milli meseleye de bu acıdan bakmak gerektiğini, şartlara göre ayrılma, bölgesel özerklik, federasyon haklarının savunulacağı veya sadece asimilasyon politikasına karşı çıkılacağı.

savunuluyor. Aynı yerde dipnotta da, "milli mesele hakkındaki görüşlerimizi başka bir yazıda etraflıca koyacağız"[2] açıklaması yer alıyor.

Hatırladığımız kadarıyla, o dönem anti-emperyalist mücadelede, devrimci hareketin temsilcisi durumunda olan Dev-Genç'in bir toplantısında; ulusal sorun üzerinde uzunca duran arkadaşlarda, daha çok genel ilkeleri tekrarlamışlar ve bu sorunu Türkiye devrimci hareketinde somut olarak nasıl görmemiz gerektiği konusunda değişik bir şeyler söylememişlerdir. Zaten yukarıda adı geçen broşürlerdeki görüşler de genel ilkeleri tekrarlamaktan öteye gidememiştir. "Halklar" sloganını ilk kullanan siyasi gruplardan biri olmasına karşın eski Kemalizm anlayışı aşılmadan (bu konuda ki eleştirilerimiz için bakınız: "Yol Ayrımı", *Kurtuluş*, Sayı 1.) ulusal sorunu doğru dürüst değerlendirebilmek gerçekten şüphelidir.

[...]

Şimdi genel nitelikleriyle bugünkü Türkiye sonra da tarihi ve ekonomik gelişimi içinde Kürdistan'a ilişkin tesbit ettiğimiz somut durumların özelliklerini kısaca açıklamaya çalışacağız.

A Türkiye'nin Durumu

1 —Türkiye, emperyalizmin boyunduruğunda yarı-sömürge bir ülkedir. Kapitalizm hakim üretim biçimidir. Yalnız bu kapi-

---

[2] *1965 - 71 Türkiye'de Devrimci Mücadele ve Dev-Genç*, Kurtuluş Yayınları, s. 77.

talist üretim ilişkileri iç dinamiğin yansıması olarak değil, emperyalizme bağımlı olarak gelişmiştir. Üretim ilişkilerinin bu niteliğine rağmen, henüz kapitalizm öncesi ilişkilerin tümüyle ortadan kalktığı söylenemez. Büyük bir yaygınlık arzederler.

2 —Kapitalizmin gelişimi çarpık ve tekelci yapıdadır. Uluslararası tekelci burjuvazinin bir uzantısı olan yerli tekelci burjuvazi iktidarı tek başına ele alacak güçte değildir. Diğer gerici sınıf ve tabakalarla ittifak halinde iktidarı paylaşmaktadır. Buna karşın ittifakta, emperyalizmle birlikte yönlendirici olan ve etkinliği sürekli artan tekelci burjuvazidir.

3 —Türkiye, emperyalizmle birlikte bu ittifakın —OLİGARŞİ'nin— diktası altındadır. Oligarşinin sınıf yapısı, hakim güçlerin ülke ekonomisinde, politikasında ve diğer alanlardaki etkinliğini yansıtacak bir biçimdedir. Ve finans oligarşisinden farklıdır, o şekilde nitelendirilemez.

4 —İşçi sınıfı nicelik olarak gelişmiştir. Hem işçi sınıfının, hem de diğer emekçi yığınların geçmişe ait güçlü bir mücadele geleneği yoktur. İşçi sınıfına örgütlenme düzeyi çok düşüktür. Sosyalist hareket, genel anlamda, henüz bir aydınlar hareketi niteliğini aşamamıştır. Sosyalist hareketle, işçi sınıfı hareketinin birleştiği söylenemez.

5 —Ülkede nispi anlamda bazı burjuva demokratik haklar olmakla birlikte, sosyalist güçlerin örgütlenmesi, ezilen sınıf ve tabakaların ekonomik ve demokratik mücadelesi legal platformda büyük zorluklarla karşılaşmaktadır.

6 —Oligarşi, diktasını sürdürmenin yolunu baskı, terör ve diğer pasifikasyon politikalarında görmektedir. Faşizm, ülkede tırmanış içindedir.

7 —Devrimci adım anti-emperyalist ve anti-oligarşik demokratik halk devrimidir. Toprak devrimi bu demokratik devrimin tali bir sorunudur. Bu demokratik halk devriminin temel hedefi anti-tekel mücadeledir. Bu mücadele bu günün somut koşullarında anti-faşist mücadele görünümüyle so-

mutlaşmaktadır.

8 —Türkiye'nin doğu ve güneydoğusunda geri bir ekonomik yapı mevcuttur. Bu topraklarda Türk ulusundan ayrı bir ulus yaşamaktadır. Bu ulus, Kürt ulusudur ve yaşadığı bölgenin adı Kürdistan'dır. Türk ulusundan farklı olarak bu ulus milli ve demokratik haklardan hiç yararlanamamakta, varlığı bile kabul edilmemektedir. Kürdistan, bir sömürge statüsüyle Türkiye bütününe bağlıdır. (Kürdistan'ın öteki parçaları da genel nitelikleriyle aynı durumdadır. Yani Irak, İran ve Suriye'deki Kürtlerin durumu.)

9 —Türkiye'de devrimci mücadelenin sınıfsal yanı bugünkü somut koşullarda ağır basmakla birlikte, mücadelenin ulusal kurtuluş yanı da hareketin gündemindedir. Bu, Türk ulusunun emperyalizm tarafından ezilen, yarı-sömürge bir ulus oluşundan kaynaklanmaktadır.

[...]

B Kürdistan'ın Durumu

1 —Türkiye'nin Kürdistan bölgesinde yaşayan Kürt ulusunun hemen sınırında komşu ülkelerde yaşayan yurttaşları vardır. Bunlarla, ekonomik, sosyal, politik ve kültürel yanların ortak özellikler göstermesine rağmen farklı bazı yanlarının da bulunduğu ilk bakışta göze çarpmaktadır. Bazı ülkelerde ulusal bağımsızlıktan yararlanan yurttaşları olduğu gibi bazılarında ise milli talepleri için yurttaşlarının eskiden beri sürdürdükleri bir mücadele olduğu görülmektedir. (Irak'ta —Güney Kürdistan'da— yürütülen mücadele, Sovyetler Birliği'nin Ermenistan Cumhuriyeti'ndeki özerk Kürt bölgesi). Bu durumun Türkiye'nin geri bırakılmış bölgesinde yaşayan Kürt'leri etkilememesi düşünülemez. Geri bırakılmış derken bu özelliğinde ulusal baskı ve sömürü politikasının bir yansıması olduğunu unutmamak gerekir.

2 —Türkiye'de kapitalist üretim ilişkilerinin hakim olma-

sına karşılık, Kürdistan'da feodal kalıntılar hâlâ varlığını sürdürmektedir. Bu gerçeği abartmadan değerlendirmek zorundayız. Bugün Türkiye bütünü içerisinde kapitalizmin girmediği yerler yoktur. Kürdistan'da kapitalizm öncesi ilişkilerin tasfiyeye uğrayan niteliğinin de gözlenmesi gerekir. Çünkü tekelci burjuvazi, çıkarlarının iç pazarın tam olarak ele geçirilmesiyle geniş ölçüde karşılanabileceği bilincindedir. (İç pazarın sonuna kadar kapitalist pazara katılması zorunluluğu.)

3 —Kürt ulusu kendi diliyle özgürce konuşamamakta ve yıllardır uygulanan asimilasyon politikasının baskısı altında inlemektedir. Bu ulusun kültürüne, diline hatta varlığına karşı yoğun bir baskı sürdürülmüş, gelenek ve görenekleri hakim ulusun yaşantısına zorla uydurulmaya çalışılmıştır.

4 —Türkiye Kürdistan'ı Türkiye bütünü içerisinde geri bir düzeydedir. Bu ekonomik ve sosyal, hem de politik bakımdan gözlenebilen bir durumdur. Ağalık, şeyhlik gibi kurumlar ve çeşitli bölünmeler —aşiret ve tarikatlar arasında— yaygın ve canlıdır. Öte yandan kapitalizmin bu bölgede gelişmesi, ticaret ve ulaştırmanın yaygınlaştırılması Kürt ulusunun iktisadi bakımdan güçlenmesi sürecini de hızlandırmaktadır. Bu somut özelliğin ulusun bilinçlenmesi ve uyarısı üzerindeki etkisini iyi değerlendirmeliyiz. Toplumda yeni özlemlerin, yeni görüş ve değer yargılarının da oluşacağı apaçıktır.

5 —Kapitalizmin bu bölgede toprak burjuvazisiyle ticaret burjuvazisinin (bu sınıf, hem emperyalizmin ve tekelci burjuvazinin mallarının bölgedeki pazarlamasını düzenler, hem de bölgede üretilen malların batıya ve diğer komşu ülkelere gönderilmesiyle uğraşır) gelişmesini ve güçlenmesini sağladığı bir gerçektir. Tarımda, hayvancılıkta, küçük iş yerlerinde oluşan fazla ürünlerin bunların elinde toplandığı, sınırlı ölçüde sermaye birikimine de yol açtığı görülmekle birlikte bu sermayenin önemli bir bölümü batıya akmaktadır.

6 —Kürdistan'ın egemen güçlerinin (ağalar, eşraf ve aşiret liderleri toprak ve ticaret burjuvazisinin) bir kesiminin tavırlarında kendi ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketlerinin kırılmasından yana eğilim ağır basmıştır. Bu hareketler, onların ekonomik, sosyal ve siyasal durumlarını, tehlikeye düşürecek bir doğrultuya girdiği günümüzde bu eğilim güçlü bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu eğilim oligarşiyle işbirliği şeklinde somutlaşacaktır.

7 —Kürdistan'da bugün feodal unsurlar, yeni gelişen toprak ve ticaret burjuvazisiyle birlikte bölgedeki sosyal ve politik gelişmeleri ağırlıklarını koyarak etkilemektedirler. Bu sınıfların güçlerini de ekonomik durumlarından —toprak sahipliği, vb.—, üst yapıda süregelen etkinliklerinden —aşiret, dini liderlik vb.— almaktadırlar.

8 —Kürdistan'ın her parçasında toplumsal örgütlenme bakımından olduğu kadar ekonomik, dinsel ve psikolojik açıdan değişik bazı özellikler bulunmakta ve bu durum her parçanın içinde yer aldığı ülkenin özelliklerine göre biçimlere bürünmektedir.

Kürt halkı, her bölgede sömürü, baskıya yoksulluğun pençesinde kıvranmakla birlikte ekonomik ve politik gelişmesi bölgeden bölgeye farklılıklar gösterir. Bu somut durum, her ülkenin devrimci hareketinin gelişmesi, emekçi yığınların hareketiyle sosyalist hareketin kaynaşması açısından tutarlı bir şekilde değerlendirilmelidir.

9 —Kürdistan'ı sömürgeleştiren, Kürt ulusunun temel haklarına, tüm zenginliklerine, kültürel değerlerine el koyan ve bunu zor metotlarıyla sürdürenler, emperyalizmin ülkedeki uzantısı olan Türk hakim sınıflarıdır. Bölgedeki egemen güçlerin bir kısmı da bu hakim sınıfların politikalarına katılmakta ve destek, olmaktadırlar. Çünkü çıkarlarını sürdürmeleri bu şekilde tavır almakla mümkün olabilmektedir. Kürdistan'da ulusal baskıyla (emperyalizme bağımlı oligar-

şik diktanın baskısının kaçınılmaz bir sonucu olarak), sınıfsal baskı bir aradadır ve iç içe geçmiştir.

10— Kürt ulusunun toprakları onun iradesi dışında parçalanmıştır. Bu parçalanma baskı yöntemleriyle (tel örgülerle, mayın tarlaları, jandarma karakollarıyla, katliam uygulamaları ve tehditleriyle) süregelmektedir. Ezilen ve sömürülen Kürt halkı, doğal olarak bu baskılara sessizce boyun eğmemektedir. Silâhlı direnmeye kadar her şeye başvurmuştur. Sürekli bu utanç verici yaşamın zincirlerini parçalamaya çalışmıştır. Değişik nedenlerden dolayı bu hareketler, genellikle uzlaşmacı ve teslimiyetçilerin, gerici ve milliyetçilerin önderliğinde yürütülmüştür.

11 —Bugün Kürdistan'da ulusal kurtuluş mücadelesinin hedefleri bölgedeki ekonomik ve politik gücü ellerinde bulunduranlarla, emperyalizm ve oligarşidir.

12 —Devrimci bir mücadele olmadan, emperyalizm ve oligarşiye karşı iki halkın birliği ve dayanışması sağlanmadan Kürt ulusunun, sömürgeci zulmünden, sınıfsal baskı ve sömürüden kurtuluşu gerçekten çok zor olacaktır.

Ayrıca Kürt halkının tarihi gelişimine kısaca bakarsak göreceğiz ki:

a —Bu halkın tarihi, sömürgeci ve istilacı kavimlerin, devletlerin baskısına karşı mücadelelerle doludur. Kürtler; Helenler ve Romalılara, Bizanslılar ve Sasanilare, Araplar ve Türklere varıncaya kadar birçok istilacı kavimlere karşı savaşmış, Kürdistan, bu kavimlerin ve devletlerin kendi aralarındaki çatışmalara da sahne olmuştur. Bu çatışmalar arasında, bölgede kurulmuş olan Kürt devlet ve beylikleri varlıklarını sürdürmek için olaylardan yararlanmaya çalışmışlardır.

b —Kürtler, Türklerden önce Anadolu'da yaşayan bir halktır. Türklerin buraları istilası sırasında aralarında şiddetli mücadeleler olmuştur. Zaman zamanda Anadolu'yu fethe gelen öteki kavimlere karşı da ortak savaşlara girmişlerdir.

(Haçlı seferlerinde, Moğol istilasında, Selçuklu sultanlarına karşı mücadelede, vb.) Kürdistan'ın bölge olarak stratejik bir önemde olması, özellikle ticaret yollarının buradan geçmesi, bu savaşlara sahne olmasının en önemli nedenlerinden biridir.

c —Osmanlı toprak düzeninin (tımar sisteminin) Kürdistan'da uygulanmaması, Kürt beyliklerinin bölgede kendi "özerk" yönetimlerini sürdürmeleri hakim sınıfların işine de gelmiş ve Osmanlı padişahları bundan zamanı geldikçe ustaca yararlanmayı bilmişlerdir. Osmanlıların egemen güçlerinin kendi aralarında uzun süren savaşları, bu bölgeyi ele geçirmeye çalışmaları, savaşlar sonunda her iki devletin bugünkü sınırlarının çizilmesi, işte Kürdistan'ın günümüzdeki parçalanmışlığının en önemli tarihi nedeni...

d —Osmanlı yönetimine karşı isyanların artması 19. yüzyılın ikinci yarısında görülmektedir. Bu direnmeler 1938'lere kadar devam etmiştir. Kürt isyanları sırasında katliamları, jenoside varan uygulamaları görüyoruz. Osmanlı padişahları bu isyanlar sırasında Kürtleri hem diğer halklarla (özellikle Ermenilerle) karşı karşıya getirmiş ve birbirine kırdırtmış, hem de kürt halkını içten bölerek birbirine düşürmeye çalışmıştır (Alevi-Sünni ayrılıklarını körükleyerek, aşiretleri birbirine düşürerek, vb.)

e —20. yüzyıl başlarında Doğu'da demokratik hareketlerin yaygınlaşması (1905 Rus Devrimi, Balkanlardaki hareketler vb.) Kürt ulusal mücadelesini de etkilemiş, ve bu mücadeleler sırasında milli özlemler açık bir şekilde dile getirilmiştir. Emperyalistler bu dönemde değişik oyunlar tezgâhlamalarına rağmen, Türk ve Kürt halklarının emperyalizme karşı ortak tavrı da somut bazı olaylarda ifadesini bulmuştur. Kürdistan'ın öteki parçalarında ise özellikle Irak'ta, emperyalizme karşı Kürt ulusal hareketi —uzlaşmacı yanıyla birlikte değerlendirilmelidir— zaman zaman başarılı sonuçlara ulaş-

mıştır.

f —1919 hareketinde emperyalizme karşı birlikte savaşılmasına ve ortak mücadele örgütlerinin kurulmasına (Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerinde Türklerle Kürtlerin temsilcileri birlikte çalışmışlardır) rağmen, Kürt halkına uygulanan zulüm politikası savaş sırasında bile yürürlükten kalkmamıştır (Koçgiri olayı). 1925'lerden sonra ise bu şoven ve ırkçı politika katliamlarla "zenginleşerek" devam etmiştir. Ağrı isyanı sırasında Kürdistan'ın diğer bölgelerinde de ulusal hareketler gelişmiş ve bu hareketlerin bastırılmasında sömürgeci ülkelerin hakim sınıfları birlikte hareket etmişlerdir. (1928'lerden 1934'lere kadar devam eden Ağrı isyanı sırasında Irak'ta Ahmet Barzani, İran'da ise İsmail Han "Simko" önderliğinde mücadeleler görülmektedir.)

g —Kürt ulus hareketleri bu tarihlerden sonra özellikle Irak'ta —Güney Kürdistan'da— günümüze kadar sürmüş, İran'da Sovyetlerin desteğinde —1946'larda— bir Kürt Cumhuriyeti (Mahabbat) kurulmuş ise de, bu Cumhuriyet emperyalizm ve şahlık tarafından kanlı bir şekilde ortadan kaldırılmıştır.

Yukarıda belirtmeye çalıştığımız bu genel tespitlerin ışığında, Türkiye'de ulusal sorunun çözümüne ilişkin görüşlerimize artık geçebiliriz. Soruna birbirine bağımlı iki noktada yaklaşmağa çalışacağız:

1 —Türkiye'de devrimci adım anti-emperyalist, anti-oligarşik demokratik halk devrimidir. Kürt ulusal sorunu bu genel sorunun bir parçasıdır.

Bu devrimin başarısı ulusal sorunun çözümünün temellerinden biridir, bu günün somut koşulları, bu koşulların somut tahlilinden hareketle sorunun en doğru konumu bu şekilde ifade edilebilir. Somut koşullara göre, Kürt ulusal hareketi, kendi bağımsızlık mücadelesini ayrı bir çözümde de görebi-

lir. Elbette böyle bir durum söz konusu olduğunda bunu engellemek, ezen ulus sosyalistlerine yaraşan bir tavır olamaz. Tam tersine bu ulusun bağımsızlık savaşına en büyük desteği sağlamak bir görev olacaktır.

Türkiye'de demokratik halk devriminin başarısı; Kürdistan'daki feodal kalıntıların tasfiyesi, hakim sınıfların Kürt halkına karşı uyguladığı şovenist ve ırkçı baskıların son bulması, Kürt ulusu üzerindeki ulusal baskının ortadan kaldırılması, kısaca Kürt ulusunun kendi kaderini serbestçe tayin etmesi demektir.

Emperyalizmle bağların koparılması; aynı zamanda Kürt ulusal sorununun Kürt emekçi sınıflarının ve sosyalizmin çıkarlarına göre çözümlenmesi demektir.

Ulusal sorunu, devrimin karakteri genel sorununun bir parçası olarak görmek, ve bunun devrimci adımın niteliğine uyması gerektiği ilkesini benimsemek. Ulusal sorunda temel ilke budur. Oligarşik diktanın devrilmesinin, Türkiye'nin bağımsız bir toplum durumuna getirilmesinin aynı zamanda Kürt ulusal sorununun da çözümü olacağı açık bir olgudur.

Bugün dünya da baş çelişki, yarı-sömürge ve sömürge ülkelerle emperyalizm arasındadır. Ulusal sorunun çözümü dünya çapında bu çelişkinin çözümü genel sorununa bağlıdır. Sorunu Türkiye'nin özgül koşullarında en tutarlı şekilde çözümlemek, önce de vurguladığımız gibi Türkiye'nin ve özel olarak Kürdistan'ın somut durumunun Marksist yorumundan geçer.

Kaldı ki ulusal sorun salt Kürdistan sorunuyla sınırlı değildir. Türkiye'nin de yarı-sömürge bir ülke olması, Türk ulusunun da emperyalizm tarafından ulusal baskı altında bulunması gerçeği önümüzdedir. Türk halkı da bu baskının çemberinde kıvranmaktadır. Emperyalizme karşı savaş, Türkiye devrimci mücadelesinin gündemindedir. Ve devrimci adımın en önemli hedeflerinden biridir. Ancak bu iki ulusal baskıyı aynı görmek yanlıştır.

Kürt ulusu da belirtmeye çalıştığımız gibi sömürge bir ulustur ve ulusal kurtuluş adımı bu mücadelenin önündeki temel adımdır.

Ulusal baskıyı uygulayan, ki ulusal baskının kaynağı sınıfsal baskıdır, emperyalizmin ülkedeki uzantıları olan yerli hakim sınıflardır. Kürt ulusunun gerici güçleri de bu sınıfların içinde yer almaktadır. Düşmanın somut olarak belli olduğu ve ortak yönlerinin bulunduğu, emperyalizmin desteğiyle de sömürülerini sürdürdüğü bir gerçektir. Açıkça görülen hem Türkiye devrimci mücadelesiyle hem de Kürt *ulusal* kurtuluş mücadelesinin birbirinden soyutlanamayacağı, ortak düşmanlarının bulunduğu, emperyalizmden kurtuluşun iki halkın da kurtuluşunu sağlayacağı gerçeğidir.

Biz, Kürt ulusal sorunu *anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim* genel sorununun bir parçasıdır derken, kısaca belirtmeye çalıştığımız bunlardır. Asıl zorluk, Kürdistan'ın öteki parçalarla olan ilişkisinin ortaya çıkardığı durumdan kaynaklanmaktadır. Çünkü her parçadaki hareketlerin, ulusal kurtuluş mücadelelerinin birbirini etkileyeceği ve birbirinden kopuk olmayacağı da açık bir gerçektir.

Sorunu somut özellikleri içerisinde, her ülkedeki iktidarın karakterine ve halk hareketlerinin gelişmesine bağımlı olarak koymak bir zorunluluk olmaktadır. Bugün mücadelenin emperyalizme karşı olmadığını, emperyalizme karşı savaşın Kürt ulusal hareketinin gündeminde olmadığını ileri sürmek olsa olsa burjuva milliyetçilerini bağlayan görüşler olabilir. Burjuva milliyetçilerinin kendi küçük dünyalarının ötesindeki gerçeklerden habersizce soruna yanaşmaya çalıştıkları bilinen bir şeydir. Ezilen ulusların ve emekçi yığınlarının ulusal baskının zincirlerinden kurtuluşunun emperyalizmle bağları koparmadan gerçekleşmesi olanaksızdır.

Ulusal sorun da diğer birçok sorun gibi değişik yorumlandığı ve devrimcilerin özel olarak bu konuda da görüşlerinin henüz bir açıklık kazanmadığı bir dönemde, bu soruna nasıl bak-

tığımızı (ulusların kendi kaderlerini tayin hakkından ne anladığımızı) kısaca genel doğruların ışığında tekrarlamak, herhalde yararlı olacaktır.

1 —Her ulusal hareket ve bunun muhtevası, her yerde ve zamanda aynı değildir. Bir yerde salt asimilasyona karşı olabilir, bir yerde de ulusal hareket kendi bağımsız devletini kurma talebiyle ortaya çıkabilir. Bu istekler, hareketin temel nedenlerine göre biçimler almaktadır.

2 —Kendi kaderini tayin etme hakkı bir ulusun kendisiyle ilgili, geleceğiyle ilgili konularda, hiçbir baskı altında olmadan karar vermesi demektir. Bir ulus istiyorsa başka bir ulusal özerklik veya federasyon ilkeleri temeli üzerinde birleşebilir. İstiyorsa ayrı yaşamayı seçebilir.

> [Bir] ulusun eski düzene dönme hakkı da vardır, ama sosyal demokrasi böyle bir kararı ya da tasarlanan şu ya da bu ulusal kurumu onaylayacak değildir. Proletaryanın çıkarlarını savunan sosyal demokrasinin görevleri başka şey, ayrı ayrı sınıflardan oluşmuş ulusun hakları başka şeydir... Emekçi yığınların çıkarlarıyla bağdaşan çözüm hangisidir? Özerklik mi, federasyon mu, yoksa ayrılma mı? Bunlar belli bir ulusu çevreleyen somut tarihi şartlara bağlı çözümler bekleyen sorunlardır. Ayrıca her şey gibi tarihi şartlar da değişir ve belirli bir anda doğru olan bir çözüm başka bir anda kesin olarak olumsuz bir nitelik taşıyabilir... Ulusal soruna çok yaygın olan ve kolay ve basit çözüm arayan bir yola karşı olduğumuzu kesin olarak belirtmeliyiz.[3]

3 —Ulusal hareketlerin desteklenmesi için uyulması gereken zorunlu ilkeler vardır. Emperyalizme darbe vuran, onu zayıflatan, emperyalizmin devrilmesini kolaylaştıran hareketlerin desteklenmesi bir görevdir. Genel olarak emperyalizme karşı mücadeleye zarar veren bir ulusal hareketin desteklenmeyeceği açıktır. "Bazı durumlarda parçanın bütünüyle çelişmesi müm-

---

[3] Stalin, *Marksizm ve Milli Mesele*, s. 28-31.

kündür. O takdirde parça reddedilmelidir." (Lenin) Ulusal sorunda İleri sürdüğümüz isteklere karşı, sosyalistler, soruna işçi sınıfının çıkarları açısından yaklaşmaya çalışırlar, işçilerin sınıf mücadelesini güçlendiren isteklerin desteklenmesi, ve yaygınlaştırılması için mücadele bir zorunluluktur. Çünkü,

> Proletarya, eşitliği ve ulusal devlet kurma hakkı eşitliğini tanırken, bütün ulusların proleterlerinin birliğine büyük değer verir ve her ulusun isteği, her ulusun ayrılma hakkını işçilerin sınıf mücadelesi açısından değerlendirir.[4]

4 —Kürdistan'ın bağımsız bir devlet olup olmayacağı, Kürt ulusunun kendi devletini kurup kurmayacağı sorunu önceden tayin edilecek bir olgu değildir. Sosyalistler, bu tür tahminlerle fazla uğraşmadan ulusal sorunun çözümünde Kürt ulusunun bu hakkının zorunlu bir hak olduğunu açıkça savunmalı ve gerçekleşmesi için mücadele etmelidir. Türk ve Kürt ulusunun ulusal devletlerini kurmada tam hak eşitliği, ulusal baskıya karşı, şovenizme ve ırkçılığa karşı tutarlı mücadele; ancak bu yolla bir bilinçlendirme ve eylem politikası ile sürdürülebilir, iki ulusun emekçilerinin birliği sağlanabilir.

5 —Kürdistan sorununun çözümü, demokratik devrim genel sorununun bir parçasıdır derken,

> mücadelemizde belirli bir devleti kendimize temel alıyoruz, o belirli devlet içinde bütün ülkelerden işçileri birleştiriyoruz, biz hiç bir özel ulusal gelişme yolunu savunamayız, biz bütün mümkün olan yollardan sınıf hedefimize doğru yürüyoruz. (Lenin)

6 —Sosyalistler, Kürdistan'da ulusal baskı ve zulüm devam ettikçe, sömürge statüsü ortadan kaldırılmadıkça, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesine karşı gözlerini kapatamazlar.

---

[4] Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, s. 72.

> Proletarya, ezilen ulusların belli bir devletin sınırları içinde zorla tutulmalarına karşı savaşmalıdır, bu da ulusların kendi kaderlerini tayin edebilmeleri uğruna savaştır. Proletarya, "kendi" ulusu tarafından ezilen sömürgeler ve uluslar için siyasi ayrılma özgürlüğü istemelidir. Yoksa proletaryanın enternasyonalizmi boş laftan başka bir şey olmazdı. Ezen ulusla ezilen ulusların işçileri arasında ne güven, ne de sınıf dayanışması olurdu. İstisnasız bütün ezilen ve eşit olmayan milletler için ayrılma özgürlüğü istiyorsak ayrılmadan yana olduğumuz için değil, zorla birleştirmeye karşıt olarak serbest, gönüllü birleşme ve kaynaşmadan yana olduğumuz için istiyoruz. Tek neden budur.[5]

Biz, mücadelemizde belli bir devleti ve bunun sınırları içinde yaşayan ulusların somut durumlarını, toplumdaki üretim, ilişkilerinin niteliğini ve sınıfsal güçlerin politik arenadaki yerlerini temel alarak ve buna da Kürdistan'ın öteki parçalarıyla olan ilişkisini, Ortadoğu'da ve genel olarak dünya da emperyalizme karşı ezilen ulusların kurtuluş savaşlarını göz önünde bulundurarak diyoruz ki: Kürt ulusal sorununun çözümü, anti-emperyalist. anti-oligarşik devrim meselesinin tutarlı bir çözümüne yakından bağlıdır. Çünkü Kürt ulusuna uygulanan baskıların, sömürünün asıl kaynağı emperyalizme bağımlı kapitalist üretim ilişkileridir. Sömürge statüsünü, ulusal baskıyı sürdüren oligarşik diktatörlüktür. Ve uluslararası planda ona destek olan emperyalizmdir.

Demek ki ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, devrimci bir tarzda, mücadelenin karakterine ve emperyalizmin yıkılması genel meselesine bağlı olarak ele alınmalıdır. Sorunun çözümünde açıktır ki Türk ve Kürt halkları arasında dayanışmanın sağlanması ve pekiştirilmesi Türkiye devrimci hareketiyle Kürt ulusal kurtuluş hareketi arasındaki bağların güçlendirilmesi zorunludur. Bu her iki hareketin (işçi sınıfı hareketiyle Kürt ulusal

---

[5] Lenin, *Ulusların, Kaderlerini Tayin Hakkı*, s. 147.

kurtuluş hareketi) tek bir devrimci dalga durumuna dönüşmesini de kolaylaştıracaktır.

2) Ortak mücadele ve ortak mücadele örgütleri

Bu sorunu da birinci temel noktaya ilişkin olarak değerlendirmek gerekir. Halkların mücadelesinin başarısı, en açık ve en tutarlı "devrimin sarp engebeli ve dolambaçlı yolunda" ancak ortak mücadele ile ve bunun ifadesi olacak ortak mücadele örgütlerinin yaratılması ve yaygınlaşmasıyla mümkündür.

Ulusal inanç ve geleneklerin, ezilen ulusun emekçilerinin üzerindeki etkisini, ulusal baskının getirdiği ayrı mücadele ve örgütlenme geleneğinin varlığını görmemezlikten gelemeyiz. Özellikle devrimci hareketin durumu sorunu daha da güçleştirmektedir. Söylediklerimizi daha somut olarak ifade edersek:

Bugün, Türkiye ve Kürdistan'daki mücadeleyi yönlendirecek olan gerçekten adına layık bir işçi sınıfı partisi olacaktır dersek, bu bir genel doğrunun tekrarlanmasından başka bir şey olamaz. Şu ânın somut koşullarında genel olarak Kürt ulusal sorununun Türkiye devrimci hareketinin önderliğinde çözümleneceği veya Kürt ulusal kurtuluş hareketinin ayrı bir rota izleyeceğini tespit etmek gerçekten çok güç bir sorun olmaktadır. Her şeye rağmen yapılması gereken Kürt ulusal kurtuluş hareketine öncülük edecek sosyalist kadroların oluşturulmasına ciddiyetle eğilmek olmalıdır.

Fakat, hareketin gelişimi içinde Kürdistan sorunun tutarlı çözümü yolunda verilecek ideolojik ve pratik mücadeleyle ortak örgütlenmenin subjektif koşutlarının yaratılması uzak bir ihtimal değildir. Ortak örgütlenme aynı zamanda bir *güven sorunudur*. Bu güveni ezilen ulusun emekçilerine yermek, her şeyden önce ezen ulus sosyalistlerine düşmektedir.

Sorunu, daha anlaşılır bir şekilde ortaya koyabilmek için, birbirinden soyutlamamakla birlikte bu konuyu iki ayrı başlıkta inceleyeceğiz:

1 —Ortak Mücadele: Bir kere ulusal sorunun çözümünde işçilerin sınıf dayanışması, ortak mücadelede birliğin sağlanması ilkesi, temel bir ilkedir. Bu inkâr edilmez bir gerçek. Çünkü böyle bir dayanışma ve birlik ile demokratik devrim başarılabilir, emperyalizme karşı halk savaşı verilebilir.

Ayrı devletin sınırları içinde yaşadıkları sürece, işçi sınıfıyla (iki ulusun işçileri) diğer emekçi kitlelerin arasındaki bağları sıklaştırmak, Kürdistan'ın özgürlüğüne yönelecek en tutarlı adım olacaktır. Böyle bir birlik olmadan kurtuluşun kolay olacağı düşünülemez. Bu her gün emperyalizme karşı kurtuluş mücadelesi veren halkların deneyiyle, devrimi zafere ulaştırmış ülkelerin deneyleriyle kanıtlanmıştır, kanıtlanmaktadır.

Her yeni baskı ve zulüm dalgasında iki ulusun hakim sınıfları tam bir anlaşma içinde emekçi sınıflar üzerindeki baskı ve sömürü de nasıl işbirliği yapıyorlarsa, işçi sınıfının, her iki ulustan kurtuluşçu güçlerin ortak mücadelesi de neden sağlanmasın? Açıktır ki, "gerçekten ciddi ve derin her siyasi sorunda gruplaşma, sınıflara göre oluyor, uluslara göre değil." (Lenin)

Kendi kaderini tayin hakkını doğru olarak yorumlayıp yürütecek sıhhatli ve etkili bir propaganda ve pratik mücadeleyle işçi sınıfını ve diğer emekçileri milliyetlere göre değil de, emperyalizme ve oligarşiye karşı sınıfsal durumlarına göre birleştirebilir, kenetlenmiş hale getirebiliriz. Çünkü sosyalistler, hakim sınıfların, "devletlerin sınırında getirdiği değişiklikler ne olursa olsun, bütün ulusların proleterlerinin sınıf mücadelesinde en sıkı ve bölünmez bir ittifakı gerçekleştirmek için mücadele eder." (Lenin)

Bugünden, tüm yönleriyle işçi sınıfı hareketleriyle Kürt ulusal kurtuluş hareketi arasında sağlanacak ilişkileri önceden tesbit etmek olanaksızdır. Sorun, mücadele içinde aydınlığa kavuşacaktır.

Burjuva milliyetçileri, sürekli devrimci hareketi saptırmak için ulusal kurtuluş sloganlarına başvurur. Oysa sosyalistlere

düşen görev, soruna sınıfsal açıdan yaklaşmak, işçi sınıfının diğer halk kitleleriyle mücadele ittifaklarının nasıl sağlanacağı ve güçlendirileceğini değerlendirmek olmalıdır.

> Bu olmadan, burjuvazinin her çeşitten entrikaları, kalleşlikleri ve hileleri karşısında proletaryanın bağımsız politikası savunulamaz ve işçi sınıfı, öteki ülkelerin işçileriyle sınıf dayanışmasını gerçekleştiremez. (Lenin)

Oligarşik diktatörlüğü devirebilmek için işçiler ve halklar birleşmelidir. Kürdistan'da ulusal baskıya karşı yürekli bir mücadeleyi sürdürme, bu birliğin ön koşuludur.

Biz, Kürdistan'da halklar arasındaki birliği engelleyecek ölçüde bir Türk düşmanlığının varolduğunu zannetmiyoruz. Fakat bu soruna dikkatli yaklaşılmazsa bir sürü etken böyle bir düşmanlığı birliği engelleyecek ölçüde yaratabilir. Kaldı ki, ezilen ulusun ezen ulusa karşı doğal olan kinini enternasyonal görevini yerine getirmesiyle her zaman sosyalist hareketin güçlenmesini sağlayacak şekilde hakim sınıflara yöneltmek mümkündür.

> Proletaryanın birliği ve beraberliği doğrultusunda ve sonra da dünyanın bütün ülkelerinin ve bütün uluslarının emekçi yığınlarının birliği ve beraberliği doğrultusunda büyük çabalar gösterilmedikçe, kapitalizme karşı zafer kazanılamaz. (Lenin)

[...]

2 —Ortak mücadele örgütleri: Ortak mücadelenin somut ifadesi olarak, bu mücadeleyi yürütecek her iki ulustan işçilerin ve halkın "ortak mücadele örgütlerinden", özellikle *işçi sınıfının tek partisi*nden yana olacağımız ve ilke olarak bunu savunacağımız açıktır.

Aynı devlet sınırları içinde yaşayan ulusların işçilerinin, her türlü sendika ve eğitim örgütlerinde, siyasal örgütlerde birlikte çalışmaları ve mücadele etmeleri ilkesi de Leninist bir ilkedir. Bu ilkeyi (ortak mücadele ilkesini) uygulamada zorluk, hem

Türkiye sosyalist hareketinin durumundan, hem de ezen ulus sosyalistlerinin bugüne dek ulusal sorunda görevlerini yerine getirememelerinden ve ayrıca "sosyalizm" maskesini takan burjuva milliyetçilerinin ortalığı bulandırarak ulusal düşmanlık ortamını körüklemelerinden ileri gelmektedir. Bu zorluğun üstesinden, ancak açık tutarlı ve cesaretli bir mücadele ile gelinebilir. Ezilen ulus sosyalistlerine de bu konuda büyük görevler düşmektedir.

> İşçilerin milliyetlere göre sınıflandırılmasının ne sonuç verdiğini biliyoruz. Tek işçi partisinin çözülmesi, sendikaların uluslara göre bölünmesi, çatışmaların vahimleşmesi, işçilere ve öteki uluslara ihanet, sosyal demokrasinin saflarında tam bir manevi çöküntü... Böyle bir duruma karşı tek çare işçi sınıfı birliği ilkesine dayanan örgütlenmedir.[6]

Bu konuda Türk ve Kürt sosyalistlerine önemli görevler düşmektedir. Mevcut koşullar, Türk sosyalistlerinin Kürt emekçi sınıflarına bu güveni vermesini; Kürt sosyalistlerinin de bu birliği sağlama doğrultusundaki çabalarını zorunlu kılmaktadır.

[...]

Söylediklerimizi toparlamaya çalışırsak, özet olarak ulusal sorunda belirttiğimiz görüşlerimizi şöyle somutlaştırabiliriz:

1— Türkiye devrimci hareketinin iki yanı vardır: Sınıfsal yanı ve ulusal kurtuluş yanı. Bugün mücadelenin ağırlık noktasını sınıfsal yan teşkil etmektedir.

2— Kürdistan'daki mücadelede ise ulusal kurtuluş adımı temel adımdır ve hareketin sınıfsal yanı ikincil durumdadır.

3— Hem Türkiye devrimci hareketinin, hem de Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin hedefi, emperyalizm ve oligarşidir.

4— Ya mücadelenin başını işçi sınıfının öncülüğündeki Türkiye devrimci hareketi çekecek, emperyalizmin ülkeden kovul-

---

[6] Stalin, *Marksizm ve Millî Mesele*, s. 81.

ması ve oligarşik diktanın yıkılmasıyla Kürt ulusunun kurtuluşu da gerçekleşecektir. Ya da Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi, kendi bağımsızlık mücadelesini özgücüyle ve ayrı mücadeleyle (aynı zamanda ayrı örgütlenmeyle) başarıya ulaşacaktır.

Açıktır ki Türkiye ve Kürdistan'ın somut tarihi koşulları, bu konudaki genel ilklerin hayata nasıl uygulanacağı konusunda çok dikkatli adımlar atılmasını zorunlu kılmaktadır.

Eğer, Türkiye işçi sınıfı hareketi ve gerçekten mücadeleye önderlik edebileceğini eylemleriyle ispatlamış bir devrimci partinin varlığı olsaydı, o zaman Kürt ulusal sorunu Türkiye devrimci hareketinin başarısına bağlıdır dememiz ve sorunu böyle değerlendirmemiz doğru olacaktı.

Tersi bir durum için, yani Kürt ulusal mücadelesi ileri bir aşamada bulunsaydı ve Kürdistan'ın bağımsızlık hareketinin başarısı sağlanmadan Türkiye işçi sınıfı hareketinin güçlenmesi olanaksız olsaydı, o zaman da Kürt ulusal sorununun çözümü ayrı bir mücadeleyle gerçekleşecektir diye görüşlerimizi belirtmek en doğrusu olacaktı.

Sorun, gerçekten çok karmaşık bir yapıdadır. Zorluk da, Kürdistan'ın parçalanmışlığından ve özel olarak Türkiye devrimci hareketinin içinde bulunduğu somut durumdan doğmaktadır.

Türkiye somutunda, Kürt ulusal sorunu, anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrim sorununun bir parçasıdır derken ve buna bağlı olarak ortak mücadeleyle ortak mücadele örgütlerini savunmaya çalışırken, açıklamaya çalıştıklarımızı bu şekilde ifade edebiliriz.

Özellikle ortak mücadeleye kimsenin karşı çıkacağını zannetmiyoruz. İsterse Kürt ulusal hareketi Türkiye devrimci hareketinden ayrı olsun, isterse Türkiye işçi sınıfı mücadelesinin başını çeksin, yine de bu mücadelede en büyük desteği iki hareket birbirine sağlayacaktır. Ortak mücadeleden kasdettiklerimiz öz olarak bunlardır.

Ortak mücadele örgütlerini ise şu anlamda ileri sürüyoruz: Şayet Türkiye işçi sınıfı öncülüğünde mücadele söz konusu ise, hareketi yönlendirecek devrimci bir partide ve diğer birçok yan örgütlerde iki ulusun sosyalistleri birlikte çalışacaktır. Yok eğer, Kürt ulusal kurtuluş hareketi değişik bir biçimde çözümlenecekse, bunun ancak devrimci örgütlerin hegemonyasında — sosyalistlerin öncülüğünde— tutarlı bir çözüme ulaşacağı açıktır. Böyle durumda bile, iki ulusun ortak mücadele örgütlerinin yaratılması bizce bir görev olmalıdır. Devrimci kadroların alışverişi, Kürdistan'daki devrimci örgütlerde Kürt ulusal mücadelesine katılacak birçok Türk sosyalistlerinin çıkacağı, vb. birçok etken "ortak mücadele örgütleri" sorunu üzerinde ciddiyetle eğilmemizi bir görev olarak önümüze çıkarmaktadır.

[...]

Kürdistan'da da sosyalist hareketin görevi, devrimci kadroların oluşturulması yönünde çalışmalara ağırlık vermek, oluşturulacak merkezi örgüte fiilen katılmak, kuruluşuna dahil olmak olmalıdır.

Emperyalizme ve oligarşiye karşı verilecek mücadelede, Türkiye devrimci hareketinin mi, yoksa Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin mi daha ağır basacağı sorunu süreç içinde aydınlığa kavuşacaktır. Biz bugünden (somut durumun bir yansıması olarak) konuya basit ve kolay çözüm getirenlere karşıyız.

İlke olarak tek işçi sınıfı partisinden ve bu partide Türk ve Kürt sosyalistlerinin birlikte mücadelelerinden yana olmamız, yukarıda söylediklerimizle çelişen bir şey değildir. Mücadele, en doğru ve en tutarlı çözümü ortaya çıkaracaktır.

Yazıyı bitirmeden önce milliyetçilik konusuna da kısaca değinmek gerekiyor:

Sosyalistler, her türlü şoven milliyetçiliğe, bölge şovenizmine ve yerel özelciliğe karşıdırlar. Uluslar arasında zora dayanan tüm bağların kopmasından yanadırlar. Her ulus için "ayrılma

hakkını azimle ve kayıtsız şartsız" savunurlar. Yalnız bu, sosyalistlerin, ezen ve ezilen ulus milliyetçiliğini aynı kefeye koydukları ve ikisine de aynı tavrı gösterdikleri anlamına gelmez.

Ezilen ulusun burjuva milliyetçiliğinde, ulusal baskıya karşı, sömürge siyasetine karşı olmanın getirdiği demokratik bir muhteva vardır. Bu gerçek sosyalistlerin milliyetçiliğe nereye kadar destek olacağını belirlemekte ve bu desteğin sınırını tespit etmektedir. Açıktır ki, bu destek, *burjuva milliyetçiliğinin savunulması demek değildir.*

Sosyalistler, milliyetçilikte "ileri olarak ne varsa ancak onu desteklemekle yetinmelidir, öyle ki proleter bilinci, burjuva ideolojisi tarafından karartılmış olmasın" (Lenin) *Yine açıktır ki, bu destek, hiç bir zaman burjuva milliyetçiliğinin gelişmesine destek olma anlamına da gelmez.*

> *Eğer* ezilen ulusun burjuvazisi, ezen burjuvaziye karşı savaşırsa, biz, her zaman ve her durumda, herkesten daha kararlı olarak bu savaştan *yanayız;* çünkü biz, zulmün en amansız ve en tutarlı düşmanlarıyız. Ama ezilen ulusun burjuvazisi, *kendi öz* burjuva şoven milliyetçiliğinin çıkarlarını savunuyorsa, biz ona karşıyız. Ezen ulusun ayrıcalıklarına ve zulmüne karşı savaşırız, ama ezilen ulusun kendisi için ayrıcalıklar sağlama yolunda çabalarına destek olmayız.[7]

Türkiye'de bugün, asıl mücadele edilmesi gereken milliyetçiliğin, gerici ve ırkçı yanı ağır basan Türk milliyetçiliği olduğu, bu milliyetçiliğin devrimci hareketin gelişmesinde büyük bir engel teşkil ettiği açık bir gerçektir, özellikle "Kemalist" milliyetçiliğe karşı tutarlı bir ideolojik mücadele vermezsek, Kemalistlerin desteğini kaybederiz endişesiyle Kürdistan'ın bağımsızlığını savunmakta tereddüt gösterirsek; "Halklara özgürlük", "Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar birleşin" gibi çağrılarımızda kimleri samimi olduğumuza inandırabiliriz.

---

[7] Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, s. 72-73.

Kürt milliyetçiliğine karşı da ilkeye dayanan bir mücadele vermeliyiz. Kürdistan'ın tutarlı yurtseverleri, işçi sınıfının ve diğer ezilen Kürt halk yığınlarının gerçek temsilcileri ancak Kürt devrimcileri olabilir, burjuva milliyetçileri değil.

Milliyetçiliği kendisine bayrak yapan bazı Kürt egemen güçlerinin, yurtseverlikten çok, onları Türk hakim sınıflarına ekonomik çıkarlarla bağlayan binlerce bağ vardır.

Milliyetçiliğe karşı tavır da belirleyici olan soru şudur: İşçi sınıfının mücadelesine yararlı mı, yoksa zararlı mı?

İşçi sınıfı, ezilen ulusun kurtuluş ve bağımsız devlet kurma hakkını savunurken, burjuvazinin her türlü milliyetçiliğine ve kozmopolitizmine tam karşıt olan yurtseverliği ve enternasyonalizmi savunur. Yurtseverlik, ezilen ve sömürülenlerin kurtuluş mücadelesinin bir ülkenin somut koşullarında ifadesinin biçimidir.

Kürdistan'da, sömürge siyasetine karşı, ulusal ve sınıfsal baskıya karşı, ezilen yığınlar arasında uyanan direniş ve isyan eğilimleriyle burjuva milliyetçiliği birbirine karıştırılmamalıdır.

Özellikle sosyalizm maskesini takınan burjuva milliyetçiliği konusunda dikkatli olunmalıdır. Burjuva milliyetçiliğinin her zaman gerçek yüzü teşhir edilmiştir. Fakat sosyalist kelimelerin arkasına saklanıp bunu ustaca yerine getirenlerle mücadele daha zor olur. Bu tür milliyetçilik, halkların birliğini engellemeye çalışır, devrimci güçlerin arasına nifak tohumları saçar, sürtüşmeleri arttırıp sorunu içinden çıkılmaz bir hale sokar.

> Bütün ulusların *herhangi* bir biçimdeki burjuva milliyetçiliğine karşı başarıyla mücadele edebilmek için, bugünkü durum karşımıza proleter mücadelesinin ve proleter örgütlerinin birliğini koruma görevini, ulusal tecrit doğrultusunda burjuva çabalarına rağmen, bu örgütleri, uluslararası bir birlik içinde toplama görevini koymaktadır... Bütün uluslar için tam hak eşitliği; ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı; bütün ülkelerin işçilerinin birleşmesi; Marksizmin, ulusal programının bü-

tün dünyanın deneyinin ve Rusya'nın deneyinin işçilere öğrettiği işte budur.[8]

Ulusal soruna nasıl baktığımızı genel hatlarıyla açıklamaya çalıştık. Söylediklerimizin pratikte gerçekleşmesi, bizlerin bu konuda sürdüreceğimiz tutarlı ve açık bir anti-emperyalist ve anti-faşist (sömürgeciliğe karşı mücadele de bugünün koşullarında anti-faşist mücadele şeklinde somutlaşmaktadır) mücadeleyle çözüme ulaşacaktır.

Eğer, Türk ve Kürt sosyalistlerinin, devrimci ulusal kurtuluştan yana güçlerinin ortak mücadelesinin ortak mücadele örgütlerini yaratmak ve sarsılmaz bir güç haline getirmek istiyorsak; öncelikle bu birliği engelleyen nedenlerin üzerine cesaretle eğilmemiz gerekecektir. Güvensizlik varsa, bunun güvene çevrilmesinin yolu ve yöntemleri de vardır.

[8] Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, s. 72-73.

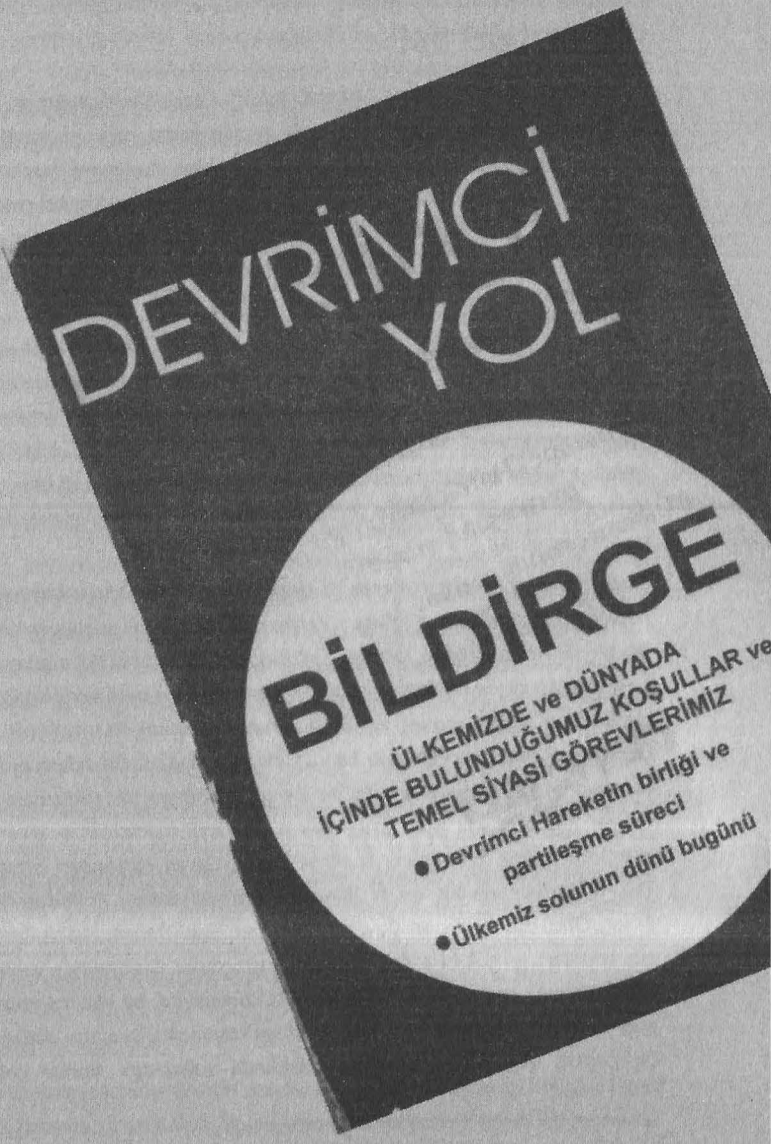
DEVRİMCİ
YOL
BİLDİRGE
ÜLKEMİZDE ve DÜNYADA
İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ KOŞULLAR ve
TEMEL SİYASİ GÖREVLERİMİZ
● Devrimci Hareketin birliği ve
partileşme süreci
● Ülkemiz solunun dünü bugünü

Devrimci Yol

THKP-C'nin ağırlıklı olarak Mamak Askeri Cezaevi'nde bulunan, birbiriyle ilişkilerini sürdürürken aynı zamanda geçmiş siyasi çizgi ve pratiğin sorgulanmasından yana olan kadroları fikir ayrılıkları nedeniyle bölündüler. Bu bölünme sonucunda Kurtuluş ve Devrimci yol diye iki farklı siyasi çevre oluştu. 1 Mayıs 1977'de yayınlanmaya başlayan *Devrimci Yol* dergisinin çıkışından hemen önce yayımlanan Devrimci Yol Bildirgesi, derginin çıkış amaçlarını ortaya koydu.

Bildirge "Bugün oligarşi içinde tekelci burjuvazi ile diğer pre-kapitalist ögeler arasındaki çelişmeler, ekonomik plandaki sorunlar önemini sürdürmektedir. Toprak ağaları ve tefeci bezirganlar aleyhine olan zorunlu gelişmeler oligarşi içindeki çelişmeleri arttırmaktadır. Oligarşi içindeki sınıf ilişkilerinin yönü, işbirlikçi, yerli tekelci burjuvazinin lehine, diğerlerinin aleyhine yeni bir 'denge'ye, yeni bir oligarşi içi ittifaka doğrudur"[1] diyerek oligarşik diktatörlük tespiti yapıyordu.

Temel siyasi görevin proletarya partisinin yaratılması olduğu saptamasını yapan çevre, yaşanılan partileşme sürecinin bilinçli bir mücadele vermeyi ve belirli bir siyaset önermeyi içerdiği görüşündeydi. Devrimci Yol'a göre en geniş halk yığınları içinde militan bir mücadele anlayışı ile yürütülecek örgütlü ve sistemli bir mücadele, proletarya partisinin oluşumunun ön koşuluydu. THKP-C çizgisinden gelen hareketlerle kendi farklarını şöyle ifade ediyorlardı: "1974 sonrasında, 12 Mart yenilgisinin bir sonucu olarak geçmiş tartışmaları önemli bir yer işgal etti. 12 Mart öncesindeki devrimci mücadele ve devrimci hareketlerin teorik kavramları, özellikle Mahir Çayan tarafından ortaya atılan THKP-C hareketine ait tezler (Birleşik Devrimci Savaş, Politikleşmiş Askeri Savaş, Öncü Savaşı, Evrim-Devrim Aşamaları, Suni Denge, Silahlı Propaganda gibi konular), en çok tartışılan konuları oluşturdular. O dönemde yenilginin bir sonucu olarak başlıca iki hatalı eğilim söz konusuydu. Bir eğilime göre yenilgi, geçmiş devrimci anlayışın yanlışlığını ortaya koymuştu. Bunların bütün çabaları bir geçmiş eleştirisi ve reddiyesi etrafında yoğunlaştı. Bunlar çoğunlukla

---

[1] *Devrimci Yol: Bildirge* [bkz. bu kitapta "Devrimci Yol: Bildirge" başlıklı bölüm].

uluslararası sosyalist kamptaki çatışmanın yarattığı anafora kapılarak onların peşinden sürüklenip gittiler. Bunun karşısında ise, kısmen bu inkarcı eğilimlere tepki olarak, THKP-C hareketinin dogmatik bir yorumuna dayanan eğilimler gelişti. Bunlar da geçmiş harekete ait kavramları ve formülasyonları kaba bir yorumla algıladılar ve THKP-C'nin basit bir taklidinden öteye gidemeyen bir pratiğe yöneldiler." Devrimci Yol bu iki eğilimden de farklı bir anlayışa tekabül ediyordu.

Kürt sorunu konusunda THKP-C'nin yaklaşımının doğru bir nitelik taşıdığını vurgulayan çevre "Kürt ve Türk halklarının oligarşik diktatörlüğe ve emperyalizme karşı ortak bir kurtuluş mücadelesi vermelerini, ... Kürt ve Türk proletaryasının ortak örgütlenmesini ve her iki halkın özgür ve eşit temellerdeki gönüllü birlikteliğini" savundu. Kürt ve Türk ulusu arasındaki ilişkiyi eski tip birçok uluslu devlet bünyesindeki bir ezen-ezilen ulus ilişkisi olarak tanımlayan Devrimci Yol çevresi, Kürt ve Türk halklarının ortak kurtuluşunu sağlayacak maddi koşulların var olduğunu savunuyordu.

Devrimci Yol, ülke çapında giderek artan faşist saldırı ve katliamlar karşısında anti-faşist bir mücadele programının oluşturulması gereği ve faşizme karşı mücadelenin bir devrim sorunu olarak algılanması düşüncesinden hareketle, yukardan aşağıya geliştirildiği öne sürülen kapitalizmin içselleştirdiği emperyalizmin varlığının ve egemen blok içindeki çelişmelerin zorunlu kıldığı sınırlı demokrasiyi "sömürge tipi faşizm" olarak tanımlayarak, bir yandan var olan demokratik hakların korunması, öte yandan faşizme karşı geniş bir ittifaklar politikası geliştirilmesi gerektiğini ileri sürdü.

Devrimci Yol çevresi faşizme karşı direnişin zorunlu kıldığı temel örgütlenme biçimi olarak "Direniş Komiteleri"ni öngördü. Faşistlerin halkı yıldırma ve teslim alma politikaları, Devrimci Yol'a göre geniş halk yığınları arasında bir savunma ve dayanışma ihtiyacının doğmasına neden oluyordu. "Direniş Komiteleri" bu ihtiyaç ve eğilimin devrimci bir doğrultuya kanalize edilmesi, bağımsız bir devrimci hareketin halk iktidarını hedefleyecek bir biçimde ve tüm anti-faşist halk güçlerinin birleşik devrimci savaşının örgütlendirilmesi bağlamında ele alınıyordu.

Faşizme karşı mücadeleyi devrim sorunu olarak gören Devrimci Yol, sivil faşist gruplarla çatışmanın yaşandığı ya da yaşanarak başarı elde edildiği alanlarda ise Direniş Komiteleri'nin kurulması, kurulmuş komitelerin devam ettirilmesi

görüşündeydi. Devrimci Yol'a göre bu mücadelede kazanılan güç, devrimci bir yola kanalize edilmezse elden kaçabilirdi. Bu yüzden Direniş Komiteleri'ni yalnızca sivil faşist güçlere karşı kavga zemini olarak düşünmek yanlıştı. Bu komiteler, ayrıca, halka sosyalizmi yaşatabilecek bir alan olarak görülmeliydi. Direniş Komiteleri, kurulması amaçlanan "devrimci halk iktidarının bir nüvesi"ydi. Kapsayabileceği tüm güçleri temsil edecek bir şekilde ele alınması, bu doğrultuda derinleştirilip geliştirilmesi gerektiği vurgulanıyordu.

Faşist hareketle mücadelenin giderek şiddetlenmesiyle birlikte "aktif bir savunma çizgisinin en geniş yığınlara benimsetilmesi" politikasını benimseyen ve siyasal iktidar mücadelesinin faşizme karşı bir direniş biçimine büründüğünü ileri süren Devrimci Yol çevresi, yerel ve merkezî nitelikteki direniş birlikleri oluşturarak, gücünü faşist saldırganların etkisizleştirilmesine ve direniş hareketinin inşa edilmesine yoğunlaştırıldı.

"İşçilerin, köylülerin ve tüm emekçi halklarımızın iktidarını, demokratik halk iktidarını gerçekleştirmenin tek yolu devrim"di. Öncelikli olan faşizme karşı emekçi halkın birleşik devrimci mücadelesini örgütlemekti. Temel yaklaşım böyle olunca da fabrikalar sınıf mücadelesinin sürdürüldüğü yerlerden çok anti-faşist mücadelenin alanları olarak görülecekti. Tariş ve benzeri yerlerde olduğu gibi buradaki işçileri aynı zamanda anti-faşist mücadelenin de bir parçası haline getirmeye çalışılmış, anti-faşist mücadele ekseninde ağırlıklı çalışma tarzı mahalleden fabrikaya doğru olmuştur. Öncelikli olan, faşizme karşı emekçi halkın birleşik devrimci mücadelesini örgütlemektir.

12 Mart askeri darbesini Mahir Çayan'ın görüşlerine uygun olarak sömürge tipi faşizm olarak tarif eden çevre, bu dönemde *Devrimci Yol* dergisinde yazdıkları yazıda "Herkes biliyor ki bugün Türkiye, bir askeri faşist diktatörlüğün eşiğine getirilmiştir ve bu egemen güçlerin gündemindeki siyasi programlarının başında yer almaktadır" değerlendirmesini yaparken bir askeri darbenin gündeme geldiğini, demokratik ülkelerde uygulanamayacak kadar sert IMF politikalarını uygulamak isteyen egemenlerin böyle bir darbeye ihtiyaç duymaya başladığını yazıyordu. 12 Eylül darbesini ise, izleyen günlerde, "açık faşist diktatörlük" olarak tanımladı.

DEVRİMCİ YOL: BİLDİRGE*

Önsöz

Bugün ülkemizde sol hareket açısından, devrimci hareket açısından en belirgin durum, ideolojik-teorik ve örgütsel alanlardaki karışıklık ve dağınıklıktır. Böyle bir durum, üstelik, ülkemiz hâkim sınıflarının bir bakıma yönetemez duruma düştükleri ve emekçi halk yığınlarına karşı faşist saldırıları her geçen gün arttırdıkları ve bu suretle ülkemizin süratle emekçi halk güçleri ile karşı-devrim güçleri arasındaki alabildiğine yaygın ve sert bir çatışma alanı haline geldiği bir dönemde ortaya çıkıyor.

Ülkemizin içinde bulunduğu (bu) somut koşullarda devrimci hareketin sorunlarını çözebilmek için, işçi sınıfının ve emekçi halkın faşizme karşı, oligarşiye karşı savaşını başarıya ulaştırabilmek için ne yapılmalıdır? Devrimciler bu koşullarda hangi vazgeçilmez görevlerle karşı karşıyadırlar?

---

* *Devrimci Yol: Bildirge*, Devrimci Yol Dergisi Yayınları, Nisan 1977.

I.BÖLÜM

Nasıl Bir Dünya da Yaşıyoruz

Emperyalizmin, nihai çöküşüne doğru hızla ilerlediği bir çağda yaşıyoruz. Kapitalizmin yaşadığımız yüzyılın başlarında "sosyalizmin arefesi" olan çöküş aşamasına (emperyalizm aşamasına) girmesinden bu yana geçen üç çeyrek asır boyunca dünya devrimci hareketi büyük ilerlemeler kaydetti. Dünya proleterya hareketinin ve ezilen halkların kurtuluş mücadelelerinin ulaştığı zaferler sonucu dünyanın büyük bir kesiminde emperyalizmin ve kapitalizmin sömürü ağı parçalanmıştır.

Bugün, emperyalist-kapitalist sistem, genel bunalımının üçüncü evresini yaşamaktadır.

Bu dönem gerek emperyalist ülkelerin kendi aralarındaki ilişkilerde, gerekse emperyalist ülkelerle, sömürge ve yarı-sömürge ülkeler arasındaki ilişkilerde biçimsel bazı değişikliklerin gözlendiği bir dönemdir. Bir yanda emperyalizmin geri ülkeleri sömürme biçimindeki değişimler sonucu emperyalizmin işgali gizli bir niteliğe bürünmüş, bunun sonucu emperyalist tahakküm bu ülkeler açısından içsel bir olgu halini almıştır.

Öte yandan halk kurtuluş savaşlarının ve bağımsızlık mücadelelerinin etkisi ve nükleer silahların ulaştığı etki gücü nedeniyle emperyalistler arası bir paylaşım savaşının çıkması mümkün olamamaktadır.

Bugün emperyalist sistemin içine girdiği genel bunalım bir dizi ekonomik-politik etmenin sonucu olarak giderek derinleşmekte ve emperyalist-kapitalist sistemin açmazları her geçen gün çoğalmaktadır. Emperyalizmin genel bunalımı her geçen gün derinleşmektedir. Emperyalistlerin kârlı yatırım alanı, ucuz hammadde ve pazar-sorunları büyümektedir. Eşitsiz gelişim yasasının işlemesi sonucu emperyalistler arası çelişkiler giderek derinleşmekledir. Derinleşen ekonomik çelişkilerin politik planda genişleyen çatışmaların, askeri plana sıçramasıyla oluşacak

bir paylaşım savaşı ile çözüme ulaşması mümkün olamamaktadır.[1]

Artık emperyalist-kapitalist sistem, içinde bulunduğu krizden, emperyalistlerarası bir evren savaşı biçimindeki bir paylaşım savaşı aracılığıyla geçici de olsa kurtulma, çelişkilerini çözüp ferahlayabilme olanağı bulamamaktadır.

Emperyalizm, bu durumda ölümüne, nihai çöküşüne doğru yaklaşırken dünya devrimi hızla ilerliyor. Dünya proletarya hareketlerinin tek tek ülkelerde ulaştığı başarıları ezilen dünya halklarının her geçen gün yükselen mücadeleleri ve proletaryanın önderliğindeki halkların kurtuluş savaşlarının zaferleri dünya devrimini nihai zafere doğru hızla ilerletiyor.

Şüphe yoktur ki dünya devrimini nihai zaferine uluslararası proletarya hareketinin birleşik gücü ulaştıracaktır; emperyalizme nihai darbeyi başta devrimini yapmış ülkeler proletaryası

---

[1] Bugün bir emperyalistlerarası evren savaşı çıkması ihtimallerini reddeden görüşe karşı yöneltilen itirazlar hiçbir haklı karut ve ciddi dayanak taşımamaktadır. Bu konuda en eski ve en çok kullanılan "karut" Stalin'in 1950'lerde ileri sürdüğü emperyalistlerarası bir savaşın kaçınılmazlığına ilişkin görüşleridir. Yaşanan bir gerçeğin karşısına farklı koşullarda ve farklı tartışmalar içinde söylenmiş sözleri ve tahlilleri bir kalıp olarak kullanarak çıkarmaya çalışmak; "bilimsel" ve "ortodoks" bir görüntü altında Marksizm diyalektik özünün ortadan kaldırılmasından başka bir şey değildir.

Emperyalistlerin aralarındaki çelişmelerin, onların arasında savaşlarla çözüleceğini Lenin yüz yılın başlarında ortaya koymuştur. Bu tahlilleri doğruluğu birer dünya savaşı biçiminde ortaya çıkan I. ve II. paylaşım savaşla ile doğrulanmıştı. Ancak Marksizmi diyalektikten koparark bütün bilimselliğini ortadan kaldırmadan bugün de, emperyalistler arası çelişmeler yine mutlaka bir emperyalist evren savaşı biçiminde çözülebileceğini ileri sürmek mümkün olamaz.

Gerek emperyalist ülkelerarası ilişkilerin günümüzdeki somut durum gerekse tarihi olarak eğilimlerin yönü bizi bu konuda böylesi somut bir tahlile itiyor. Emperyalist ülkelerin sömürge, yarı-sömürge ülkelerle girdiği ilişkilerdeki değişiklikler, ulusal kurtuluş savaşları ve nükleer savaşların etki gücü, emperyalist ülkeleri, aralarındaki şiddetlenen çelişkileri (paylaşım savaşı dışı farklı biçimlerde çözmeye zorluyor.

olmak üzere tüm dünya proletarya hareketinin birleşik gücü vuracaktır.

Bugün dünya çapındaki mücadelelerin önündeki büyük engel, uluslararası proletarya hareketine musallat olan revizyonist sapmalardır. İki "karşıt uç" şeklinde görünen bu milliyetçi-revizyonist sapmalar hem tek tek ülkelerdeki mücadelelerin gelişmesini hem de dünya çapında emperyalizmin çöküşünün hızlanmasını engelleyen oportünist bir siyasi hat izlemekledir. Yanlış siyasi çizgilerinin kaynağında işe Marksizm-Leninizme aykırı tahliller yatmaktadır.

SBKP görüşleri, günümüzde sosyalizme barışçıl yoldan geçiş olanaklarını güçlendiren ve bir nükleer savaşı önleme görevini komünist partilerin *temel görevi* haline getiren dünya çapında değişmeler olduğu şeklindeki tahlillere dayandırılmaktadır. Bugünkü Sovyet ideologlarına göre 1917 yılındaki Ekim Devrimi emperyalizmi genel bunalıma sokmuştur. Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist blok'un güçlenmesi bu bunalımı derinleştirmektedir. Sosyalist blok ekonomik alandaki başarıları ile emperyalizmi geriletmektedir. Sovyet ideologları sosyalist blok'un gücü sayesinde emperyalizmin kuşatıldığını ve bu suretle karşı-devrim güçlerinin müdahale ve direnme gücünün kırılması sayesinde sosyalizme barışçıl yoldan geçiş olanaklarının arttığını vb. ileri sürmektedirler...

Emek-sermaye çelişmesi çağımızın temel çelişmesidir. Bunun bir ifadesi olarak dünya çapında proletarya ile burjuvazi ve de sosyalizmle emperyalizm arasındaki çelişme nihai tayin edici bir muhteva taşımaktadır (temel çelişme). Bunun yanında emperyalist-kapitalist ülkelerle sömürge, yarı-sömürge ülkeler arasındaki çelişme, temel çelişmenin çözümünü tayin edici önemde etkileyen bir çelişmedir (baş çelişme).

SBKP görüşlerinde sosyalizm ile emperyalizm arasındaki çelişme (ama çelişme olarak) tek başına belirleyici kabul edilmekte, bu çelişme de giderek Sovyetler Birliği ile ABD arasındaki çeliş-

meye indirgenmektedir. Bu suretle ulusal kurtuluş mücadelelerinin ve halk kurtuluş savaşlarının rolü ikincil ve tali bir duruma düşürülürken, her şey ABD ile Sovyetler arasındaki yarışma ve rekabete bağlanmaktadır Kapitalist olmayan yol, "halktan yana" burjuva hükümetleri, ileri demokrasi ve de toplumsal ilerleme safsatalarının hareket noktası burasıdır.

Öte yandan ÇKP'nin dünya değerlendirmesi de Marksizm-Leninizmin aynı şekilde kökten inkârına dayanır.

Bu tahlile göre dünya üç kategori altında toplanıyor. Birincisi "iki süper devlet" diye ifade edilen Sovyetler ile ABD tarafından oluşturuluyor. İkinci kategoriyi diğer "ileri-kapitalist" ülkeler oluşturuyor. Üçüncüyü de Şili'den İran'a, Mısır'dan Çin'e kadar tüm "üçüncü dünya!" Bu tahlile göre iki süper devletle 2. ve 3. dünya arasındaki çelişme baş çelişmedir. İki süper devlet içinde de baş tehlike Sovyetler Birliği'dir. "Üç dünya" tahlili her şeyden önce proletarya-burjuvazi çelişmesini ve bunun dünya çapındaki ifadesi olan sosyalizmle emperyalizm arasındaki çelişmeyi ihtiva etmeyen, sınıfsal temele dayanmayan bir tahlildir.

Bütün bir tarihi döneme (emperyalist döneme) damgasını basan gelişme ihmal edilmekte, emperyalist-kapitalist sistemin alternatifini oluşturması gereken bütün bir sosyalizm güçleri üçüncü dünya içinde bir alt başlık olarak ele alınmakta, tali plana itilmektedir.

Bugün sosyalist ülkelerin birçoğuna revizyonist çizgilerin egemen olmasının yarattığı "korku" ÇKP'nin (ve takipçilerinin) Leninist tahlillerden uzaklaşmasına yol açmıştır. "Üç dünya" tahlili dünya proletarya hareketine tali bir yer veren kategorik yaklaşımla milliyetçi bir tahlil olmaktan öteye gidememektedir.

ÇKP'nin bu tahlili üzerine gelişen politikaları ise her şeyi "baş tehlike sosyal emperyalizm"e karşı olma noktasından ele almakta; en gerici anti-Sovyetik hareketlerin ve (NATO vb. gibi) emperyalist politikaların desteklenmesine kadar varmaktadır.

Ve işte tam bu noktada bu politika sosyal şoven, sosyal emperyalist bir muhtevaya bürünmektedir.

[...]

Günümüzde dünya sosyalist sistemi parçalanmış ye revizyonist çizgilerin egemen olduğu iki ayrı kampa bölünmüştür. İki sapma dışında yer alan Vietnam, Kore, Kamboçya, Mozambik, vb. ülkelerin uluslararası düzeyde organik bir bütünlükleri yoktur. Uluslararası sosyalist hareketin merkezi bir bütünlüğü yoktur. Bugün enternasyonalizm adına oportünizmin batağına saplanmaktan başka bir şey değildir.

Bugün kuşku götürmez şekilde ortadadır ki, proleter enternasyonalizmine giden yol, uluslararası plandaki revizyonist-milliyetçi sapmaların kuyruğuna takılmaktan değil, bu sapmalara karşı tüm burjuva ideolojilerinin etkilerinden bağımsız proleter devrimci hareketin mücadele bayrağını yükseltmekten geçmektedir.

II. BÖLÜM

Ülkemizde Durum

Ülkemiz, bugün emperyalizmle ekonomik, politik, kültürel ve askeri bakımlardan tam (bütün alanlarda) bir bağımlılık ilişkisi içindedir

Emperyalizmin Üçüncü Bunalım Dönemine has gelişmelerin sonucu emperyalizme bağımlı (yukarıdan aşağı), bir kapitalist ekonomi gelişmiş ve bu yapıya uygun bir biçimde pazar içi üretim egemen hale gelmiştir. Bu ekonomik yapı her şeyden önce iç dinamikle gelişmediği için, dışa bağımlı ve çarpık (yabancı tekellere göre şekillenmiş) niteliğe sahiptir. Ve de daha baştan tekelci bir karakterde ortaya çıkıp gelişmiştir.

Ülkemiz 1900'lerden bu yana demokratik devrim süreci içindedir. Bu süreç burjuvazinin önderliğinde evrimci (reformcu) bir

rota izleyerek gelişmektedir. Emperyalist çağda burjuvazinin önderliğinde demokratik devrimin gerçekleştirilmesi olanaksızdır. Bu sebeple bugün demokratik devrim görevleri tamamlamıştır. Toprak sorunu (belirli ölçüde çözülmüş olmasına rağmen) tam olarak çözülmüş değildir (özellikle Doğu Anadolu'da). Ulusal sorun çözülmüş değildir. Ülkemizde bugün ulusal sorunun çözümü demokratik devrimin en önemli görevlerinden birisini meydana getirmektedir. Altyapıda feodalizmin tasfiyesinin tamamlamamış olması yanında (ve şüphesiz ona paralel olarak) özellikle üstyapıda feodal kalıntıların önemli bir varlık gösterdiğini görüyoruz.

Bu konuda özellikle kapitalist feodal unsurların (toprak ağaları ve tefeci bezirgânların) oligarşi içinde yer almaları, siyasi iktidarda (giderek azalan oranda da olsa) pay sahibi olmaları olgusu göz önünde bulundurulmalıdır.

Bugün dışa bağımlı (emperyalizmin, yabancı tekellerin ihtiyaçlarına göre şekillenmiş) bir "kapitalist" ekonomik yapıya sahip olmasına rağmen ülkemizde demokratik devrim süreci tamamlanmış değildir. Emperyalizmin 3. Bunalım Döneminin bir sonucu olarak kapitalizm yukarıdan aşağıya gelişmesi demokratik devrim programını daraltan önemli bazı değişmelere neden olmuştur. En önemlisi ülkemizde demokratik devrim esas olarak bir toprak devrimi olmaktan çıkmıştır.

Bu değişimler devrimci programımızın demokratik nitelikli içeriğinde bir daralmaya yol açması yanında şüphesiz ki ülkemiz devriminde geçiş sürecini de etkileyen ve onun özelliklerini belirleyecek olan bir öneme sahiptir.

Ancak bütün bu değişimler ülkemizde demokratik devrim sürecinin geçildiği şeklinde değerlendirilemez. Yukarıda, özelliklerine kısaca değindiğimiz bir kapitalizmin, buna uyarlı bir biçimde pazar ekonomisinin gelişmesi, hafif ve orta sanayi alanlarındaki gözlenen bir sanayileşme ve yine bütün bunlarla bağıntılı olarak sanayi proletaryasında görülen artıştan kalkılarak, yü-

zeysel bir değerlendirme ile demokratik devrim sürecinin tamamlandığının söylemek büyük bir yanılgı olur.

Bugün ülkemizde demokratik devrim sürecinin tamamlanması bütün yarı-bağımlı, yarı-sömürge ülkelerde olduğu gibi bir devrimle gerçekleşebilir.

Ülkemizin gündeminde bulunan devrim anti-emperyalist ve demokratik bir muhtevadadır. Bunun proletaryanın önderliğindeki bütün halkın demokratik iktidarı gerçekleştirecektir.

Ülkemizde kapitalizmin gelişme özelliği hakim sınıflar iktidarında ve bu iktidarın yürütülüş biçimlerinde yansımaktadır.

Ülkemizde uzun bir dönemden beri yerli tekelci burjuvazi, toprak ağaları ve tefeci bezirgânlardan oluşan bir gerici ittifakın egemenlik sürdürdüğünü söyleyebiliriz. Emperyalizmin 3. Bunalım Dönemine has gelişmelerin sonucu olarak işbirlikçi-yerli tekelci burjuvazi giderek gelişmiş ve emperyalizmin gözde müttefiki haline gelmiştir. Bu nedenle ittifak içinde de belirleyici bir role sahip olmaktadır. Bir başka deyişle hakim sınıflar ittifakı içinde tekelci burjuvazi giderek artan bir etkinliğe sahip olmaktadır.

Emperyalizmin ülkemizdeki uzantısı olarak değerlendirilebilecek olan (uluslararası tekellerle bütünleşmiş, onların bir uzantısı haline gelmiş bulunan) tekelci burjuvazinin hakim sınıflar ittifakı içinde belirleyici duruma yükselmesi aynı zamanda emperyalizmin içsel bir olgu haline gelmesi, emperyalizmin ülkemizdeki egemen sınıflar ittifakı içinde temsil edilmesi demektir (gizli işgal). Ülkemizde bugün uluslararası tekellerle bütünleşmiş işbirlikçi "yerli" tekelci burjuvazinin toprak ağaları ve tefeci bezirgânların en irileri ile birlikte oluşturduğu gerici bir hakim sınıflar iktidarı (oligarşik diktatörlük) vardır. Oligarşik diktatörlüğü, emperyalizmin ülkemiz üzerindeki siyasi egemenliğinin bir ifadesi (yeni-sömürgeciliğe uygun bir biçimi) olarak da değerlendirmek gerekir.

Ülkemizde hakim sınıflar egemenliğinin dayandığı ittifak, kendi içinde önemli çelişmeleri taşımaktadır. (Oligarşik diktatörlük çelişmeli bir ittifak tarafından oluşturuluyor.)

1970'lere gelirken tekelci burjuvazinin güçlenerek sömürüden daha fazla bir paya, siyasi iktidarda da daha etkin bir yere talip olması, geleneksel gerici ittifakın parçalanmasına neden olmuştur. Tekelci burjuvazinin artan gelişme ve tekelleşme eğilimi beraberinde kaçınılmaz olarak finansman ve pazar sorunlarının önemının artmasını da getirmiştir. Bu ise ekonomik platformda feodal öğeler aleyhine bir dizi rasyonelleştirme tedbirlerinin (toprak reformu, finansman ve emlak vergisi kanunları, teşvik tedbirleri vb.) gündeme getirilmesine yol açarken, aynı zamanda hakim sınıflar egemenliğinin temelinde yer alan geleneksel ittifakın parçalanmasını da beraberinde getirdi.

12 Mart açık faşizmi egemen güçlerin yükselen devrimci mücadeleyi bastırma girişimleri ile birlikte, geleneksel ittifakın dağılmasının yarattığı bir iktidar boşluğu zemini üzerinde yükseldi, tekelci burjuvazinin pre-kapitalist öğeleri tasfiyeye yönelik girişimleri söz konusu oldu.

Bugün oligarşi içinde tekelci burjuvazi ile diğer pre-kapitalist öğeler arasındaki çelişmeler, ekonomik plandaki sorunların önemini sürdürmektedir. Toprak ağaları ve tefeci bezirgân-lar aleyhine olan zorunlu gelişmeler oligarşi içindeki çelişmeleri arttırmaktadır. Oligarşi içindeki sınıf ilişkilerinin yönü, işbirlikçi yerli tekelci burjuvazinin lehine diğerlerinin aleyhine yeni bir "denge"ye, yeni bir oligarşi-içi ittifaka doğrudur.

Egemen sınıflar ittifakı içindeki çelişmeler ülkemizde genel bir siyasi istikrarsızlığa neden olmaktadır. Öte yandan oligarşinin egemenliğinin temellerinin zayıf olması, ekonominin iç dinamikle gelişmemiş olmasının bir sonucu olarak burjuvazinin daha baştan tekelci ve cılız bir nitelikte olması ve de iktidarını kendi gelişmesine ayak bağı olan pre-kapitalist öğelerle sürdürmek zorunda olması, bu yüzden emperyalist sömürüden arta

kalanla yetinmek durumunda olanları, emekçi halk yığınlarını ağır bir sömürü altında tutmalarına neden olmaktadır. Egemen sınıflar emekçi yığınların ekonomik-demokratik alandaki taleplerine dahi tahammül edememektedirler. Ülkemizde güçlü bir işçi sınıfı mücadelesinin bulunmayışı, güçlü demokratik geleneklerin söz konusu olmaması yüzünden de egemen sınıflar burjuva anlamdaki demokratik hakların tanınmadığı, klasik burjuva demokrasisi ile uzaktan yakından ilgisi olmayan bir biçimde egemenliklerini sürdürebilmektedirler. Ve bu baskı, terör rejimi (sistemi) klasik faşizmden "farklı" özellikler gösterse de sömürge tipi faşizmden başka bir şey değildir.

Oligarşik diktatörlük ülkeyi yönetemiyor. Emperyalizmin derinleşen bunalımına bağlı olarak çarpık ve dışa bağımlı ekonomi şiddetli sallanıyor. Bu, egemen sınıflar arası çıkar çatışmalarının keskinleşmesine ve politik buhrana yol açıyor.

Sınıflar çatışmasının her alanında mücadele ve kargaşa artıyor; politik arenada, ekonomik-demokratik çatışma alanında sınıf zıtlaşmaları artıyor ve keskinleşiyor; kurulu düzene karşı kendiliğinden de olsa *yükselen* sosyal muhalefet, sınıflar çatışmasının her alanında mücadelenin artmasına ve gittikçe keskinleşmesine yol açmakla kalmıyor, aynı zamanda mücadele biçimlerinin de zenginleşmesine, basit biçimlerden daha karmaşık ve üst biçimlere doğru çeşitlenmesine yol açıyor.

Oligarşik diktatörlük halk üzerine, devrimciler üzerine baskı ve terörünü sistemli bir biçimde artırmaktadır. Faşizmin halka ve devrimcilere saldırıları sınıflar çatışmasının keskinleşmesini [paralel bir biçimde] artırmaktadır.

Marksist-Leninist temelde, doğru sınıf çözümlemesi ışığında, tarihi olarak ülkemizde baş çelişmenin çözümüne dayalı devrimci adım anti-emperyalist, anti-oligarşik devrimdir. Halkla oligarşi arasındaki çelişki baş çelişkidir.

Devrimciler, sınıflar savaşının her alanında devrimi ilerletmek, devrimi yükseltmek için mücadele ederler: Devrimi ilerle-

tecek olan insiyatifli mücadele, ancak her alanda tayin edici çelişmeyi kavrayarak, tayin edici çelişmenin çözümü için çalışmakla gerçekleşebilir.

Proleter devrimciler *esas* olarak siyasi mücadeleyi örgütleyen, ekonomik-demokratik ve ideolojik mücadeleyi siyasi mücadeleye bağımlı olarak, siyasi iktidarı ele geçirme işine yardımcı olacak şekilde yürüten insanlardır. Devrimi her alanda yükseltebilmek ve siyasi mücadeleye tabi kılabilmek için belirli ve doğru bir devrimci siyasetin klavuzluğuna ihtiyaç vardır.

Devrimcilerin somut siyasi görevleri vardır. Bu siyasi görevler sınıflar çatışmasının her alanında baş çelişmenin biçimlenişi tarafından belirlenir.

Ülkemizde, hakim sınıflar yönetiminin özelliklerinden (onun faşist karakterinden) doğan ve oligarşik diktatörlüğün yok edilmesine kadar gündemde kalacak olan anti-faşist mücadele, anti-emperyalist, anti-oligarşik devrimin bir parçasıdır ve çözümü bir devrim sorunudur. Bugün baş çelişmenin politik alandaki görünümü (faşizmin halka saldırılarından dolayı) faşizmle halk arasında bir savaş biçimindedir. Bu anlamda anti-faşist mücadele tayin edici önemde bir mücadele olarak kavranmak zorundadır.

Politik arenada anti-faşist mücadelenin gereklerini yerine getirmek ve diğer mücadele alanlarında (ideolojik, ekonomik-demokratik) çatışmayı anti-faşist mücadeleye bağımlı kılmak gerekmektedir.

Ülkemizde faşizme karşı mücadele devrim meselesi olduğu için devrimci hareketin örgütlenmesi ve birliğinin sağlanması sorununa sıkı sıkıya bağlıdır. Bu sorunun çözümü de işçi sınıfının bağımsız siyasi eylemini oluşturmaktan, işçi sınıfının örgütünü, *partiyi* inşa etmekten geçer. Faşizme karşı mücadelenin zafere ulaştırılabilmesi, işçi sınıfının öz örgütünün yönetimiyle mümkündür.

[...]

III. BÖLÜM

Ülkemiz Solunun Dünü ve Bugünü

Ne var ki bugün mücadele genel olarak kendiliğindenci bir özellik göstermektedir. Dağınıklık ve örgütsüzlük egemendir. Bu durum bugün işçi sınıfının ve emekçi yığınların devrimci mücadelelerini yönlendirecek ve örgütleyecek devrimci bir partinin, proletaryanın öz örgütünün yokluğunda en özlü ifadesini bulmaktadır. (Burada TİP, TSİP, TEP, SDP, TKP gibi "partilerin" proletarya partisi olmadıklarını kanıtlamak için söze gerek olmadığı kanısındayız.)

Ülkemizde işçi sınıfı partisi olduğunu iddia eden onca "parti" (ki aralarındaki bir de Türkiye Komünist Partisi adını taşıyanı vardır!) ve de (M-L) patentli onca "Hareket" bulunmasına rağmen, evet, bunca "parti" bolluğuna rağmen, bugün ülkemizde proletarya partisinin bulunmadığını söylüyoruz.

[...]

Sol hareketin geçmişi bağımsız bir hareket olmayı, işçi sınıfının bağımsız siyasi eylemini, düzene altenatif hareketini oluşturmayı sağlayamamıştır. Sol, genellikle burjuvazinin kontrolü altında onun icazet sınırları çerçevesi içerisinde burjuvazinin şu veya bu fraksiyonunu destekleme şeklinde bir siyasi hat izlemiştir. Çeşitli zamanlarda ortaya çıkan "tevkifatlar" ve TKP'nin "sürekli gizlilik koşullarında mücadele etmek zorunda kalması" bu objektif gerçeği örtbas edecek bir kanıt olarak gösterilemez.

Şüphesiz ki bu durumun ortaya çıkmasında ideolojik plandaki burjuva ideolojisinin etkinliğinin ve burjuva ideolojisinden bağımsız bir ideolojinin sola egemen olmasının önemli bir rolü vardır.

Ne var ki bu kadarı ülkemiz solundaki sağ eğilimlerin hakimiyetini açıklamaya yeterli olmadığı gibi böyle bir durumu açıklamak için sadece subjektif olguları görmek, meseleyi tek yanlı

ve eksik kavramak demek olacaktır. Bizce böyle bir durumda güçlü bir işçi sınıfı hareketinin bulunmayışı önemli bir rol oynamıştır. "Marksizm büyük çaplı endüstrinin işçi sınıfı ve ideologları tarafından süratle, çok hızlı bir şekilde sürekli olarak ve bütünüyle özümlenmiştir" diyor Lenin.

> "Ekonomik ilişkilerin geri olduğu ya da gelişmelerin geri kaldığı ülkelerde, sürekli olarak, Marksizmin sadece belirli noktalarını, yeni dünya görüşünün belirli yerlerini ve tek tek sloganlarını özümlemiş olan, burjuva dünya görüşünün ve geleneklerinin tümünü ve burjuva demokratik görüşü kısmen tasfiye etmekten yoksun" olan işçi sınıfı hareketi destekçilerinin ortaya çıkmasına yol açar. (Lenin)

Lenin'in sözleri, ülkemizde revizyonizmin gelişmesine müsait ortamın rolünün kavranabilmesini sağlamaktır.

Bu durumda ülkemizde uzun süre reformcu burjuvazinin anti-emperyalist mücadelede öncülüğü ele geçirmiş bulunmasının rolü de büyüktür. Bu arada sol hareketin genel olarak bir aydın hareketi durumunu uzun süre muhafaza etmesi ve emekçi sınıflar temeline kavuşamamış olmasına değinilmelidir. Böyle bir durumda uzun süre "proleter aydınlar" temelini muhafaza eden bir hareketin, hatalarından arınarak ve doğrularını geliştirerek proleter bir istikamette gelişeceği yerde, başlangıçta taşıdığı proleter yanlardan da uzaklaşarak küçük-burjuva bir istikamette gelişeceği çürümeye yönelmesi kaçınılmaz bir şeydir. Bu, ülkemizde tamamen böyle olmuştur.

Kimileri sol hareketin geçmişi üzerine söylediğimiz bu sözleri hakiki mirasçı pozlarında "inkârcılık", "kara çalmak" vb. diye suçlandıracaklar ve geçmişimizin belirleyici yönünün devrimci yön olduğunu söyleyeceklerdir. Biz bunları geçelim.

1960 sonrası solunda farklı unsurlar da vardır. Bir yanda, sınırlı anayasal özgürlük ortamı içinde Marksist-Leninist klasikler (belirli ölçüde de olsa) yabancı dil bilenlerin tekelinden çıkmıştır. Bunun yanında ve daha önemli olarak kapitalizmin nisbi geliş-

mesi sınıflar mücadelesinin keskinleşmesini ve kendiliğinden de olsa işçi, köylü ve gençlik yığınlarının mücadelelerinin yükselmesini de beraberinde getirmiştir.

Gençlik kesiminden başlayarak, geniş işçi ve köylü yığınlarının politik eylemleri 1970 öncesi gözlenen önemli gelişmelerdir. Bu gelişmeler hemen hemen toplumun bütün kesimlerini kucaklayan bir nitelik taşımıştır ve sınıflar mücadelesinin bu objektif gelişimi sol hareketin değişiminin maddi koşullarını oluşturmuştur. 15-16 Haziran'da doruğuna ulaşan işçi hareketleri, köylü hareketleri, Dev-Genç ve 1971 mücadelesi bu aynı gelişime eğilimlerin, aynı bütünlüğün parçaları (birbirlerinin alternatifi olarak değil!) olarak değerlendirilmelidir. 1971 bu gelişmenin doruk noktasıdır.

Bu noktada 1971'i ülkemiz solu açısından bir dönüm noktası olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır. Öyle ki, ülkemiz solu üzerindeki revizyonist ve oportünist etkinlik bir ölçüye kadar kırılabilmiş, işçi sınıfının bağımsız siyasi hareketini yaratmak yolundaki önemli mesafeler katedilebilmiştir. Sol hareket içinde proleter devrimci bir hareket, izlediği ideolojik ve siyasi hat itibariyle (örgütsel-subjektif durum olarak olmasa da) iktidar alternatifi bir hareket oluşturabilmiştir.

Ne var ki 1971 "devrimci hareket" açısından bir yenilgi olmuştur. *Bu yenilgi bir yandan bugün Devrimci Hareketin içinde bulunduğu teorik ve örgütsel kargaşalık ve dağınıklığın en önemli sebebi olurken, öte yandan devrimci mücadele açısından çok zengin dersleri içeren bir pratik olarak da ortaya çıkmıştır. Ülkemizde bağımsız bir siyasi hareketin bu deneyin doğru-devrimci temelleri ve dersleri üzerinde yükseleceğine kuşku yoktur.* Bu bakımdan bugünkü en önemli görevlerden bir tanesi de geçmişin devrimci derslerinin sağlıklı bir şekilde çıkartılabilmesidir.

1971 yenilgisinin ortaya çıkardığı ne önemli *durum* yeni bölünme ve ayrışmalar ile Devrimci Hareket açısından tam bir örgütsüzlük ve dağılma durumunun ortaya çıkmasına yol açma-

sıdır. Yenilgi sonrası Devrimci Hareket'in birliğinin temelleri ilk önce ideolojik-teorik plandaki dağılma ve karşılıkla birlikte yıkılmaya başlamıştır.

Daha yenilginin eşiğinde ilk bölünme oluşmuş, hakim sınıfların baskısı karşısında "hareketin gözden geçirilmesi" eğilimleri, "evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçmezliği"nden başlayan "eleştiri-özeleştiri"ler yapılmaya başlanmıştır. Bu biçimde doğan büyük bölünme içerde de sürdü. Ne var ki ayrılıkçı görüşün önderleri giderek Demirel'in yurtseverliğini de keşfedince onların taraftarlarının çoğu bu yeni akımın takipçiliğinden vazgeçtiler. (Bir bakıma ayrılıklar "iç içe" geçti!)

[...]

12 Mart döneminin yılgınlık ortamı "dışardaki" bölünmenin bir uzantısı olarak en çarpıcı biçimlerine kadar derece derece hapishanelerde yankı buldu. 40 yıllık oportünist-revizyonist tezler "yeniden" keşfedilmeye koyulunurken, (ve de kimi zaman "doktorda" kimi zaman da Ali Gevgilili gibi burjuva ideologlarında büyük sırlar keşfedilebilirken) bir bakıma yenilginin etkileri "içerde" ideolojik-teorik alanda da ortaya çıkmakta idi.

12 Mart dönemi sona ererken Devrimci Hareketin birliğinin ideolojik temelleri ortadan kalkmış durumda idi. Geride ideolojik temelden yoksun gevşek bir ilişkiler karmaşasından başka bir şey kalmamıştı.

Devrimci hareketin dağınıklığı bu temel üzerinde yükseldi.

12 Mart dönemi sonrasında böyle, bir teorik ve örgütsel keşmekeş içinde en çok gözlenebilen şey inkârcı eğilimlerin yaygın ve yeni biçimlerinin ortaya çıkmasıdır. "Geçmişin eleştiri ve özeleştirisi", "hareketin gözden geçirilmesi", "geçmişin aşılması!", "geçmişin eleştirisi" hep geçmişe kara çalmanın, yılgınlığın getirdiği bir inkârcılığın, kaşarlanmış oportünist ve döneklerin eski suçlamalarının bir kılıfı olmaktan öteye gitmemiştir.

Bu cümleden olarak kimileri, PDA'cıların yıllardır dillerinden eksik etmedikleri karalamaları bir "ara akım" tefsiri ile piyasaya sürdüler. Küçük burjuva maceracılığı, Troçkizm vb. diye geçmiş hareketin Sovyet sosyal emperyalizmine hizmet ettiği safsatasına varıp dayandılar.[2]

---

[2] Yenilgi dönemlerinden sonra sağ ve revizyonist eğilimler güç kazanmaktadır. Modern revziyonizmin proleter devrimci harekete karşı burjuvazinin saflarından sürdürdüğü karalama ve çamur atma kampanyasına 1971 yenilgisinden sonra "yeni" ve çok çeşitli biçimler altında katılanlar bir hayli çoğaldı. Modern revziyonizmin, proleter devrimci harekete tâ başından beri bildiğimiz "küçükburjuva devrimciliği", "küçük-burjuva maceracılığı", "sol sapma", "anarşizm", "troçkizm" vb. suçlamalarına aynen fakat bir kaç yıllık bir gecikmeyle katılanlar ortalığı doldurdu.

Tabii bu saldırı ve çamur kampanyası da sosyalizme bulaştırılarak yapılacaktı. Nitekim geçmişi "devrimci tarzda aşmak", geçmişi "proleter devrimci tarzda eleştirmek" cilası sürülmeye özen gösterilmektedir. Bu keskin "proleter ihtilalci"leri Marksizmin-Leninizm adına en saçma sapan lafları ettikleri halde, on beş-yirmi günde bir görüş değiştirdikleri halde "proleter devrimcisi" yaftasını özenle taşımaya gayret ettiler. Felsefi idealizmin batağına saplanan bu "devrimci"ler tekke anlayışına sıkı sıkı sarılıp tali bir takım farklılıklar üzerine birbirlerini de suçlamayı ihmal etmiyorlar.

Felsefi idealist kafalar devrimciliğin kriterlerini kendi sübjektif niyetlerine göre tespit etmeye başladılar. Örneğin, Çin görüşlerini kabul edenler proleter devrimcisi olmaya başlarlar. SSCB'ye "emperyalist" hatta "baş emperyalist" demeyenler bırakın devrimciliği yurtsever bile değildirler onlara göre; [onlar] her şeye SSCB ve Çin çatışması çerçevesi içinden bakarlar.

Felsefi idealizmle, Marksizm-Leninizm arasında ne kadar benzerlik varsa onlarla proleter devrimciliği arasında o kadar benzerlik yardır. Onların nezdinde sınıflar savaşının kriterleri artık yerini, sübjektif idealist kriterlere bırakmaktadır. Böyle olmakla devrimden her gün biraz daha uzaklaşmak kaçınılmazdır. Proleter devrimciliği onların kafasında sadece anlamsız ama güzel bir isim haline gelir. O ismin arkasına saklanarak ve o ismin sağladığı avantajlarla devrimden uzaklaşan görüşlerini piyasaya sürme imkânlarını bulurlar. Proleter devrimcilerin sağlamaya çalıştıkları işçi sınıfının bağımsız politik eylemini imkânsız hale getirmek için bulanıklık yaratır, hedef şaşırtırlar.

Siyasi olarak, devrimin temel meselelerinden uzak, devrimi ikinci plana itip hakim sınıf hiziplerinden birinin yanında diğerine karşı saf tutmak şeklinde özetlenebilecek bir noktaya gelmektedirler. Revizyonistlere ("sosyal-faşist" diye suç-

Bunun yanında M. Aktolga ve Y. Küpeli tarafından ilk ayrılık sırasında ortaya atılan "eleştiriler" ve suçlamalar da yeniden geçer akçe oldu. Kimilerince geçmiş eleştirisi (kimi zamanda özeleştirisi!) olarak sunulan tahlillerin çoğu (evrim-devrim, öncü savaşı vb.) bu eski maruzatlara pek benzemektedir.

Bütün bunlara karşılık, biraz da bu sağ eleştirilerin zorlaması ile (doğrudan veya dolaylı) geçmişin görünüşte "sol" bir inkârı eğilimi de yaygınlık kazandı. Devrimci fikirler ifrat derecelere kadar vardırılıp "abese kadar itilerek" fetişleştirilmekte ve geçmiş bir kavram fetişizmi içinde devrimci içeriğinden soyutlanılmaktadır.

[...]

Bu ortam içinde sağ-revizyonist-eğilimler güç kazanmaktadır. Yılgınlık, yenilgi sonrasının teslimiyetçiliği, teorik keşmekeş ve devrimci hareketin dağınıklığı Sovyet yanlısı sağ görüşlerin güçlenmesine hizmet etmektedir. Bu durum bugün "TKP'nin güçlenmesi" biçiminde bir görüntüde somut olarak belirginleşmiştir.

Görünüşteki güçlenme eğilimi bizi aldatmamalıdır. Revizyonizmin güçlenmesi sahte ve kof bir güçlenmedir. Bu güçlenme

---

ladıkları insanlarla) siyasi bakımdan böyle ortak bir temelleri vardır. Devrimci mücadeleyi, esas tehlike "Rus emperyalizmi"dir ve ona bağlı olarak daha tehlikeli faşizm "sosyal faşizm"dir diyerek saptıran, devrimci saflara hedef kararlan, dolayısıyla sol içinde hakim sınıfların adına faaliyet gösteren revizyonist ve oportünist bozgunculuk amacına ulaşabilmek için proleter devrimci harekete saldırmak zorundadır.

Bugün bu türden epey kabarık sayıda "grupçuk" ya da tekke vardır. Aynı soydan ve aynı öz fikrin çeşitli almaşıkları etrafında kümelenmiş tekkeler arasındaki ayrılıklar ciddiye alınmamalıdır.

Aynı siyasi hal içinde yer almalarına rağmen bu tekkeler arasındaki ayrılıklar (önemsiz olsa bile) devam edecektir. Tekkeler birleşemez. Oportünist birleşemez. Aynı şeyi söyleyen tekkelerin arasında yaygara ve safsata üzerine kurulu rekabet sürüp gidecektir.

esas olarak 12 Mart yılgınlığının, dönekliğinin örgütlenmesinden ileri gelmektedir. Revizyonizm dava'dan kaçmanın bir meşru yolu olma fonksiyonunu görmektedir. Revizyonizm, sağ, geri bilinç düzeyinden, ideolojik yetmezlikten ve bulanıklıktan, kendiliğindenci ve ekonomist eğilimlerden, siyasi kararsızlıklardan yararlanarak güçlenmektedir. Bunların yanında sözüm ona revizyonizme karşı görünen, ona bir reaksiyon şeklinde beliren ÇKP görüşlerini savunanların oluşturduğu kampın açık anti-Marksist tahlilleri ve pratikte sürdürdükleri "mücadelenin" açık tutarsızlıkları da revizyonizmin işine yaramaktadır. Bunların yanında Sovyet revizyonizminin dünya ölçüsündeki etkinliğinin artması da revizyonizmin güçlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Bugün revizyonizm özellikle işçi sendikalarında yukarıdan aşağı bir etkinlik sağlamıştır. İşçi kitleleri üzerinde burjuva reformist düşüncelerin henüz etkinliğini sürdürmekte olmasının bu durumda önemli bir rolü vardır. Bunun yanında Devrimci Hareket'in örgütsüz ve dağınık olması, bağımsız ve güçlü bir proleter siyasi hareketin bulunmaması revizyonizmin ve reformizmin etkinliğinin artmasında en önemli rolü oynamaktadır.

Revizyonistler bugün ülke devriminden vazgeçme, proletaryanın bağımsız siyasi eylemi yerine burjuvazinin bir kanadının destekçisi olma şeklinde somutlaşan bir siyasi hat izlemektedirler. Barış, demokrasi, toplumsal ilerleme, ileri demokrasi vb. safsatalarının varıp dayandığı yer burasıdır.

Öte yandan bugün revizyonizmin ve reformizmin güçlenmesi karşısında mevcut olan bir başka hatalı eğilimden, kendiliğindencilikten de söz etmek gerekir. Devrimci Hareketin dağınıklığı ve örgütsüzlüğü revizyonizmin güçlenmesine hizmet etmesinin yanında, kendiliğindenci ve ekonomist eğilimleri de teşvik etmekte ve güçlendirmektedir. Örgütlü ve sağlıklı bir işlerliğe sahip proletaryanın bağımsız siyasi hareketinin bulunmayışı tek tek devrimci unsurların şu veya bu alandaki mücadelenin gün-

delik işleri içinde kaybolup gitmeye, gruplar arası polemiklerin ve gelişmelerin dışına çıkmak isterken çoğu kez de siyasetsizliğe itmektedir. Çok gruplu ortam ve gruplar arası polemiklerin çokça yozlaşması, bu eğilimlerin "meşruiyet" kazanmasına yol açmakta ve teşvik edici bir rol oynamaktadır.

Yaygın bir düşünce eğilimi şudur; bugün bütün sol gruplar işçi sınıfından kopuktur ve hiçbirisi işçi sınıfını temsil etmezler. O halde işçi sınıfı içinde çalışmak gerekir. İşçi sınıfı içinde, işçi sınıfının bilinçlenmesi için mücadele etmek gerekir. İşçi sınıfının bilinçlenmesi ve onun "öncü bilinçli unsurlarının" ortaya çıkmasıyla ancak gerçek proleter partisi ortaya çıkacaktır.

İlk bakışta mantıki görünen bu gibi düşüncelerin hatalı olduğunu belirtmek gerekir. Pratik bir çözümsüzlük ifadesi olarak kabul edilebilecek olan bu gibi eğilimlerin hatalı olduğuna kuşku yoktur. İşçi sınıfına bilinç götürmek; evet, ama hangi siyasi bilinç? Hangi siyaseti (ve nerede?) örgütlemek için '"bilinçlenen işçileri" kim ve hangi siyaset örgütleyecektir?

Kuşku götürmez bir biçimde ortadadır ki bu biçimde işçi yığınlarına "kendiliğindenci bilinç" ötesinde bir şey götürülemez. Elde edilecek şey de kendiliğinden mücadelenin "günlük pratik dehlizleri" içerisinde büyük bir olasılıkla yeni bir bıkkınlık ve kararsızlıktan başka bir şey olmayacaktır.

Proletarya partisi ile işçi sınıfı arasındaki ilişkilerin niteliği (başlangıçta) objektiftir. Sınıfla örgüt arasındaki örgütsel bağların durumu tayin edici değildir, ikincildir. Önde gelen, örgütün izlediği siyasi çizgidir. Sınıfla örgüt arasındaki bağ ikinci adımda tayin edici öneme ulaşır. Bir örgütün proletaryanın öz örgütü olmasının ideolojik-politik ve örgütsel bütünlükteki içeriği (ki bu doğrudur) mekânik olarak içinde bulunulan süreçten somut durumdan kopuk olarak yorumlanılmamalıdır. Doğru, bir ideolojik ve siyasi hat elbette yetmez ve elbette böyle bir hatta sahip olan bir örgütün sınıfla bütünleşmesi-kaynaşması o örgütün kelimenin gerçek anlamıyla proletaryanın öz örgütü olması için

zorunludur. Ama her şeyden önce doğru bir ideolojik-siyasi hat! Yoksa, böyle bir ideolojik-siyasi birlik olmadan sınıfla bütünleşme hiçbir şey ifade etmez. Elbetteki bugün işçi sınıfı ve emekçi halk yığınları içinde çalışmak önemlidir. Proleter bir siyasi hareketin oluşturulması elbette iki yönlü bir süreçten geçecektir. Emekçi halk yığınları ve özellikle işçi sınıfı içinde çalışma, teorik ve siyasi bir birliğin oluşturulması çabaları ile diyalektik bir bütünlük içinde yürümek zorundadır, ama burada önemli olan birincinin ikinciye (temel siyasi göreve) bağımlı olduğunun kavranılmasıdır.

IV. BÖLÜM

İçinde Bulunduğumuz Koşullarda Temel Siyasi Görevimiz

1- Bugün Proletarya Partisinin İnşası Yolunda Onun Bağımsız Siyasi Hareketini Yaratma Yolunda Mücadele, Temel Siyasi Görevimizdir.

Özetle söyleyecek olursak, bugün ülkemizde işçi sınıfı, köylülük ve geniş halk yığınlarının bilinç düzeyi düşüktür ve kendiliğindenci bilinç seviyesindedir. Sol düşüncelerin her geçen gün daha fazla halk yığınlarına doğru yayılmasına karşılık revizyonizmin ve reformizmin geniş yığınlar üzerindeki etkililiği fazladır. Halk yığınlarının kendiliğinden mücadelelerinin yükselmesine karşılık devrimci mücadele örgütsüz, merkezi bir siyasi denetimden yoksun, dağınık ve bölük pörçüktür. Proletaryanın siyasi iktidar mücadelesinin aracı olarak öz örgütü yoktur.

Devrimci Hareket'in dağınıklığı, örgütsüzlüğü devrimden başka her şeye hizmet etmektedir. Bu, gün gibi açık.

Ve yine tartışmasız bir şekilde ortadadır ki bu koşullarda *temel siyasi görev proletarya partisinin yaratılması yolunda, bağımsız,*

devrimci bir hareketin yaratılması, devrimci hareketin birliğinin sağlanması yolunda mücadele etmektir. İçinde bulunduğumuz somut koşullar tarafından tayin edici bir şekilde öne çıkarılan temel devrimci görev halkası budur. Proletaryanın bağımsız siyasi eylemlerin bir ifadesi olarak, bütün halkın demokratik iktidarına giden mücadeleye önderlik edecek, faşizme ve emperyalizme karşı mücadeleyi zafere ulaştıracak, emekçi sınıfların mücadelesini her türlü koşul altında sürdürecek olan devrimci bir partinin yaratılmasıdır. Bu görev, içinde bulunduğumuz somut koşullarda, bütün diğer görevlerin çözümü için çözülmesi zorunlu olan halkadır. İçinde bulunduğumuz tüm pratik-siyasi sorunların esas çözümlerinin zorunlu ön koşuludur. Bu yüzden (ve bu anlamda) bu görev diğer tüm devrimci faaliyetlerin kendisine tabi olmak zorunda olduğu acil-temel siyasi görev halkasıdır.

[...]

2- Nasıl Bir Parti: Devrim, Örgüt ve Çalışma Tarzı

Marksizmin-Leninizm bize işçi sınıfının mücadelesinin başarıya ulaşabilmesi için Marksist-Leninist bir partinin zorunluluğunu öğretiyor. Partisiz proletarya devrimi mümkün değildir. Parti proletaryanın iktidarı alma mücadelesinin en yoğunlaşmış organizasyonudur.

[...]

Devrimci bir parti anlayışına somut koşulların, ülkenin tarihi-iktisadi-siyasi koşullarının ve sınıf ilişkilerinin doğru bir analizinden ulaşılabilir. Belirli tarihi şartlarda sınıf mücadelesinin nesnel koşulları devrim, çalışma tarzı ve örgüt anlayışını koşullandırır, belirler.

Bu bakımdan her tarihi dönem için farklı iktisadi-siyasi yapılardaki tüm ülkelerde geçerli bir parti modeli, biçimi yoktur. Ör-

güt biçimi, çalışma tarzı ve devrim biçimine zorunlu olarak bağlıdır.

Genellikle Bolşevik partisinin örgütlenme anlayışı evrenselleştirilir ve klasik bir parti tipi olarak kabul edilir. Bu anlayış sorunu diyalektiğe aykırı bir biçimde ele alıştan kaynaklanmaktadır. Somut koşulların Marksist bir tahlili yapılmaksızın ve doğru bir mücadele ve devrim anlayışını ortaya çıkarmaksızın parti biçimine ilişkin sorunları çözmek ve proletarya partisinin yaratılması mücadelesinin başarıya ulaştırmak olanaksızdır.

Önümüzdeki süreçte (ki bunu özel olarak partileşme süreci olarak ifade etmek hatalı olmayacaktır) devrimci mücadeleyi (devrimi) başarıya ulaştırabilecek bir partinin yaratılabilmesi, bu konuda geçmiş hareketin devrimci deneylerini ve derslerini doğru bir şekilde özümleyebilmekten geçmektedir. Bu ise THKP-C hareketinin sağlıklı bir inceleme ve eleştirisinin yapılmasını içerir.

[...]

3- Bugünün Görevleri Açısından Geçmişin Genel Bir Değerlendirmesi ve Bazı Teorik Sorunlar

THKP hareketinin yenilgisi bir bakıma onun "silahlı mücadelenin (silahlı devrimin) başarıya ulaşabilmesi için Marksist-Leninist bir parti tarafından yönetilmesi, mücadelenin sınıf mücadelesinin bütün alanlarında ve tüm mücadele yöntemlerini kullanarak (elbette silahlı mücadele temel alınarak) mücadele etmesinin zorunluluğuna" ilişkin teorik görüşlerin kanıtlanması olmuştur denilebilir.

Zira, bize göre yenilgi bu anlayışın uygulanmasındaki başarısızlıkları içeren bir muhteva taşımaktadır. (...)

Parti ve Mücadele Anlayışı

Genellikle THKP-C'nin *yalın* bir silahlı mücadele, sınıf savaşını sadece gerilla savaşı olarak gören bir teorik anlayışa sahip olduğu ileri sürülür ve bu yorumla THKP-C'nin teorik görüşleri gerilla fokoculuğuna indirgenerek eleştirilir.

Oysa "İhtilalin Yolu" başlıklı bildiri bu konuda açık bir tavır taşımaktadır.

> Partimiz sınıf mücadelesini dergi çıkarmak ve yasal hareketleri organize etmek şeklinde gören bütün sağ, pasifist eğilim ve gruplara karşı olduğu gibi sınıf savaşını sadece gerilla savaşı şeklinden ibaret gören "sol" fokocu eğilim ve gruplara da karşıdır.

Gerilla fokoculuğu her şeyden önce mücadelenin Marksist-Leninist bir parti aracılığıyla sürdürülmesi zorunluluğunu reddeder. Partinin silahlı mücadele içinden çıkacağını ileri sürerken sadece Leninizmin bu bir temel ilkesini reddetmekle kalmamakta, partiye ait mücadelenin bütünselliğine ilişkin fonksiyonları *da* reddetmektedir. Parti işçi sınıfının ideolojik-ekonomik-demokratik ve politik alanlardaki mücadelelerinin (politik mücadele temelinde) ve politik mücadelenin çeşitli biçimlerinin birbiri ile uyumlu (diyalektik bir bütünsellik içinde) yürütülmesinin organizasyonudur *da*. İşte, partinin reddi bu bütünsel fonksiyonları reddeden bir anlam ifade etmektedir. Oysa "dünya devrimci pratiği soldaki bütün sapmaların sınıf mücadelesinin üç cephesinin, bir veya iki kesimini ihmal etmek ve önemsememekten geçtiğini göstermektedir". (Aynı yerden)

Bu konu ile ilgili Hüseyin İnan'ın "Türkiye Devriminin Yolu" isimli yazısının THKP-C hareketinin eleştirisi ile ilgili şu bölümünü görmek faydalı olacaktır. Burada H. İnan şöyle diyor:

> ...Bolşevik partisinin çalışma tarzını ve politikasını yurdumuz şartlarında politik bir görüş olarak uygulamak, mücadelenin başından oportünizmin batağına saplanmaktır.

> Son zamanlarda, böyle bir parti anlayışı şehir gerillası ile *birleştirilerek* (abç) halk savaşı teorisi çıkartılmıştır. (....) Şehir gerillasını bu şekilde hatalı bir parti anlayışı ile bütünleştirerek politik çizgi haline getirilmesi politik mücadelede farklı iki ideolojinin örgütsel ittifak içine girmesidir. Ve bu görüşün ışığında verilecek mücadele içinde daima iki ideolojinin hakim olacağına bağlıdır. Parçalanma ise eşikteki tehlikedir.

THKP-C hareketi içindeki ilk büyük bölünmenin su yüzüne çıktığı bir dönemde kaleme alınan bu yazıda "bolşevik parti anlayışı ile gerillacılığın birleştirilmesi" olarak ifade edilen şey, farklı alanlardaki mücadelenin ve barışçıl olan ve olmayan mücadelenin birlikte yürütülmesidir. İki farklı ideolojinin bir arada bulunması olarak görülerek reddedilen parti anlayışı açık bir şekilde görülebileceği gibi Marksist-Leninist bir partinin temel fonksiyonlarından bir tanesine aittir

Bu şekilde, partiyi ve onun çeşitli mücadele alanlarındaki birleşik siyasi eylemini reddeden "sol" anlayış gerçekte kendiliğindenci bir mücadele anlayışına tekabül eder. Yığınlar silahlı eylemleri görerek *kendiliğinden* harekete geçeceklerdir! Devrimcilerin sadece silahlı eylemler yürütmeleri yeterlidir! Dünya devrimci hareketlerinin pratiği bize, sağ olsun "sol" olsun bütün kendiliğindenci görüşlerin yanlışlığını kanıtlamaktadır. Partinin öncünün eylemi ile yığınların hareketleri arasındaki bağıntıyı sağlayan olağanüstü önemdeki rolü reddedildikten sonra öncünün silahlı eylemlerinin başarıya ulaşması olanaksız bir hale dönüşmektedir. Öncünün eylemi ile kitleler arasındaki bağın reddedilmesi, bağlantı kayışları kopmuş bir motorun kendi kendine çalışması gibi bir durum doğurur. Üstelik (sınıflar mücadelesi söz konusu olduğunda) motorun dönmesini sağlayan gücün geldiği kaynak da kitlelerden başka bir şey olamaz. Bu yüzden motor kendi kendine dönmeye de devam etmeyecek, bir süre sonra duracaktır. "Sol" kendiliğindencilik yerini bu suretle sağ kendiliğindenciliğe, ekonomizme terkedecektir.

Görüldüğü gibi bu konu gerçekte devrimci mücadelenin devamlılığının sağlanması konusu ile de ilgilidir. Parti bu bakımdan öncünün kitlelerle üye alışverişini sağlamak ve giderek genişleyen ve yaygınlaşan bir şekilde yığınların mücadelesini örgütleyecek bir yapılanışa sahip olmalıdır.

THKP-C pratiği bu açıdan irdelendiğinde bu konuda uygulamada bütünsel bir olumluluk gösterdiğini söylemek mümkün değildir. İlk parti içi ayrılık sırasında görüş ayrılıkları ile ilgili olarak M. Aktolga tarafından kaleme alınan metinde bu konuya ilişkin şu satırlar dikkat çekicidir:

> Denilir ki işte, "parti de var, cephe de var"; çok yönlü çalışma deyip görev bölümü de yaptık. Yalnız bazıları görevlerini yaptılar, bazıları da yapmadılar... *Numara yapmaya hiç gerek yoktur. O haltlar hep beraber yenmiştir.* (Altını Aktolga çizmiş) Parti de cephe de çok yönlü çalışma da Narodnizmi gizlemeye yarayan maskeler olmuşlardır.

Burada Aktolga kendilerine yöneltilen çok yönlü çalışma içindeki görevlerini yerine getirmediklerine ilişkin suçlamaya karşı kendini savunmaya çalışırken parti çizgisini suçluyor. Biz burada bu suçlama ve savunmayı bir yana bırakalım. Burada önemli olan iki nokta sözkonusudur. Bunlardan birincisi, partinin çok yönlü çalışmanın gerekliliğine ilişkin anlayışının kanıtlanmasıdır. Bunun yanında ikinci olarak, parti pratiği içinde çök yönlü görevlerin bir kısmının yerine getirilmemiş olması durumunun tesbitidir.

Gerçekten de farklı alanlardaki çalışmaların diyalektik, bütünsel bir organizasyonuna, birbirini tamamlayan bir uyumluluğa *henüz* ulaşılabilmiş değildi. Farklı alanlardaki çalışmaların yarattığı zorunlu yaklaşım farklılıkları (ki her alanda o alanın *özelliklerinden* gelen "farklı" eğilimlerin bulunması kaçınılmaz bir şeydir; bu gibi farklılaşımlar temelden farklı kavrayışlara, farklı ideolojik temellere dönüşmedikçe bir parti içinde doğal olarak karşılanılmalı ve hatta parti içinde gerekli bir fikir çeşitliliği ola-

rak, bir sağlık işareti olarak değerlendirilmelidir) evet, farklı yaklaşımların giderek büyüyüp farklı ideolojik temellere oturması önlenememiştir.

Ötesi, böyle bir durumda parti yapılanmasında önemli zaaflar varken açık ve yoğun bir baskı döneminin içine girildi. Kazanılmış mevzilerin savaşsız terkedilmemesi ve bu gibi başlıca politik sebeplerle 12 Martın kanlı saldırganlığına karşı savaşmak zorunda kalındı. Oligarşinin ülkemiz tarihinin belki en büyük takibi koşullarında bölünmeye uğranarak örgütün baştaki bütünlüğü kayboldu. Bu nokta yenilginin ortaya çıktığı noktadır.

Bazı Teorik Sorunlar

Öte yandan yine THKP-C hareketinin her koşulda, sürekli ve düz bir mücadele mantığına sahip olduğu görüşleri de ileri sürülür.

Kimilerince geçmişi kolayca reddedebilmenin (ve de reddettirebilmenin!) bir yolu olarak görülen bu yaklaşımlarda genellikle "evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçmesi" ve "öncü savaş" gibi kavramlardan hareket edilir. Bu yolla THKP-C hareketinin görüşleri hiçbir hazırlık kabul etmeyen, koşulları göz önünde bulundurmayan, sürekli devrim aşamasında olunduğu iddiasında olan bir anlayışa tekabül ettirilir. Bu durumda da bir araya gelen her 3-5 kişi öncü savaşına başlamalıdır. "Parti"de "mücadeleden kaçmanın" bir mazereti olarak ileri sürülemez! Çünkü geçmişte de zaten 3-5 kişi bir araya gelip biz partiyiz demişti! Bu suretle geçmişin mantığı oksijen olmadan ozon yapmaya kalkmaya (ya da ısıtmadan su kaynatmaya!) indirgendikten sonra artık onu reddetmek hem çok kolay hem de gönül rahatlığı içinde (diyalektik olarak) yapılabilir bir iş haline gelmektedir!

Tabii ki geçmişi tümden reddetmeyi kafasına koymuş kişiler için yapılacak bir şey yoktur. Ne var ki bu tür iddialar ve genel inkârcı yaklaşımla kendi karşısında reaksiyoner bir şekilde geç-

mişin böyle bir karikatürünü savunma eğilimlerini de yaratmaktadır. Geçmiş hareketin teorik görüşlerinin kavranılışının yüzeysel ve yetersiz kalması, çoğu zaman "sloganlar" ve "kavramlar" seviyesinde kalması bu tür eğilimlerin önem kazanmasına zemin hazırlamaktadır. Teorik yetersizlik tarafından beslenen bu eğilim giderek devrimci teoriye ait kavramların fetişleştirilerek adeta her şeyi açıklayan sihirli formüller halinde görülmesine neden olurken, pratikte bugünün siyasi görevlerine karşı bir kayıtsızlık ve ihmalkârlık olarak belirmektedir.

İşte gerek bir kavram kargaşası yaratarak, bulanıklık yaratarak geçmişin inkârı eğilimini geliştirmeye çalışanların gerekse bir kavram fetişizmi içinde güya geçmişi savunanların da ortak çıkış noktasından bir tanesi bu THKP-C hareketinin her koşulda sürekli ve düz bir mücadele mantığına sahip olduğu iddiasıdır. Bu yoruma göre evrim ve devrim aşaması iç içe geçmiştir demek, sürekli devrim aşamasında olduğumuzu ileri sürmek, her koşulda tekdüze silahlı mücadele sürdürmek demektir.

Hemen böyle bir düşünce tarzının kabul edilemiyeceğini belirtelim.

Bu konu ile ilgili olarak parti sorununu (yukarıda ele aldığımız için) bir tarafa bırakalım. Buna ilave olarak THKP-C hareketinin, içinde bulunulan koşullar ne olursa olsun, değişmeyen düz bir mücadele anlayışına sahip olduğu kabul edilemez. Böyle bir anlayış kabul edilemez.

Mahir Çayan "Kesintisiz II-III" diye tanınan son yazısında şöyle diyor:

> Artık 1961-70 döneminin sınırlı demokratik ortamı tarihe karışmış, nisbi denge bozulmuştur. [Burada kastedilen orta burjuvazi ile oligarşi arasındaki "denge"dir. D.Y.] Emperyalist işgalin ve istismarın Türk ordusu aracılığıyla sürdürüldüğü, ekonomik ve demokratik amaçlı her çeşit kıpırdamanın terörle susturulduğu bir ülke haline gelmiştir Türkiye.

> Bundan böyle, *bütün legal yolların tıkanmasından* emekçi kitlelere karşı tenkil politikasının en gaddar bir şekilde sürdürülmesi*nden dolayı*, kitlelerle diyalog kurmanın ve onları devrim saflarına çekmenin temel mücadele biçimi silahlı propagandadır. (abç)

Mahir Çayan'ın yazılarındaki dipnotları, geçmişi değerlendirmek için temel çıkış noktası alan, felsefe lügatlarına dayanarak geçmişe "diyalektik eleştiriler" düzen usulsüz alıntı uzmanlarının gözlerinden kaçan(!) bu iki paragraf gerçekte geçmişin her türden tahrifatçısını apaçık ortaya çıkarırken, konunun nasıl bir çerçeve içinde ele alınması gerektiğini de ortaya koyan bir muhteva taşımaktadır.

Öncelikle ifade etmeliyiz ki, "evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçmesi" şeklinde ifade edilen tahlil sürekli devrim aşaması olarak anlaşılamaz. (Öyle olsa idi zaten ülkemizde sürekli devrim aşamasında olunduğu belirtilir, ayrıca bir de iç içe geçmeden söz edilemezdi.)

Evrim-Devrim Aşamaları ve Devrim Anlayışı

Evrim ve devrim aşaması kavramları devrim anlayışına ve mücadele tarzına ilişkin, proletaryanın siyasi iktidarı ele geçirme mücadelesine ilişkin kavramlardır Bu anlamda evrim ve devrim aşamasının iç içe geçtiği söylenirken veya, kapitalist-metropol ülkelerdeki gibi bıçakla kesmiş gibi birbirinden ayrılamayacağı ifade edilirken, her şeyden önce emperyalist-kapitalist ülkelerle emperyalizmin hegemonyası altındaki ülkelerdeki devrim süreçlerinin farklı oluşları ve bu yüzden bunların her birinin farklı aşamalara ayrılmaları sözkonusu edilir.

> Emperyalizmin işgali altındaki ülkelerde evrim ve devrim aşamaları bu şekilde bıçak gibi birbirinden ayrılamazlar, bu aşamalar birbirinin içine girmiştir. ("İhtilalin Yolu" başlıklı bildiri)

Kapitalizm iç dinamikle geliştiği ülkelerde siyasi iktidarını ele geçirilmesinin yolu, bir sıra ekonomik-sosyal ve siyasal ne-

denlerden ötürü ülke çapındaki ayaklanmalara bağlıdır. Ayaklanma koşullarının oluşturulması süreci (ki "barış" dönemlerine tekabül eden bu süreç oldukça uzundur) evrim aşaması olarak ifade edilir. Buna karşılık siyasi iktidarın ele geçirilmesi için ayaklanma durumuna da devrim aşaması adı verilir. Bu iki aşama farklı toplumsal süreçlere (toplumsal hareketin farklı özellikler gösterdiği süreçlere tekabül ederler ki, bunun objektif (maddi) temeli birinde (evrim aşamasında) ekonominin işleyişinin nisbi bir istikrar ve gelişme göstermesi, diğerinde ise (devrim aşamasında) ekonomik bakımdan bir kriz döneminin sözkonusu olmasıdır. (Buna rağmen ekonomik olmayan nedenlerle de devrimci bir durumun ortaya çıkması mümkündür). Devrim durumları toplumların altyapısından üstyapısına kadar (ekonomisinden, sosyal-siyasal-kültürel ilişkiler bakımından) tam bir altüst oluş içinde bulunduğu dönemlere tekabül ederler.

İşte ayaklanmanın (yığınların siyasi eyleminin en üst biçimlerine çekilebilmesi ve siyasi iktidarın ele geçirilmesinin) koşullarının oluştuğu devrim durumları ile bu koşulların oluşmadığı durumlarda toplumsal hareketin bu biçimlerine uyumlu olarak devrim süreci de evrim ve devrim aşamalarına ayrılarak incelenir. Proletarya partisinin görevleri ve buna bağlı olarak mücadele anlayışları bu iki aşamada farklılıklar gösterir.

Buna karşılık emperyalizmin işgali altındaki sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde toplumsal hareket bundan çok daha farklı özellikler gösterir. Emperyalizmin işgali nedeniyle toplum altyapısından üstyapısına kadar sürekli bir altüst oluş içindedir. Emperyalizmin hegomonyası altındaki ülkelerde devrim halk savaşı ile gerçekleşir. Nisbi bir barış koşullarındaki uzun bir hazırlıktan sonra ülke çapındaki bir Ayaklanma yerine, proletarya partisinin daha başlangıçtan itibaren savaşmak zorunda bırakıldığı çok daha farklı aşamalardan geçen bir süreç söz konusudur. Halk savaşı süreçleri emperyalist-kapitalist ülkelerdeki devrim

süreçlerindeki gibi bir evrim ve devrim aşamalarına ayrılamazlar.

Emperyalist-kapitalist ülkelerde devrim aşaması için gerekli objektif koşullar, emperyalizmin işgali altındaki ülkelerde emperyalist işgal tarafından oluşturulmaktadır. Diğer bir ifade ile Lenin'in tanımladığı şekilde bir milli kriz nasıl genel ayaklanmanın objektif koşullarını yaratıyorsa, emperyalizmin işgali de halk savaşının (ve de silahlı mücadelenin) objektif koşullarını oluşturmaktadır.

Emperyalist-kapitalist ülkelerde devrimin objektif koşulları içsel dinamiğin işleyişi ile ortaya çıkmaktadır. Toplumun içsel dinamiği toplumsal hareketin belirleyici unsurudur. Buna karşılık emperyalist işgal toplumun içsel dinamiğini saptırmakta, toplumda ekonomik, sosyal siyasal alanlarda (altyapısından üstyapısına kadar) bir çalkantı içine girilmesine neden olmakta, yığınların devrim saflarına çekilebilmesinin objektif koşullarını yaratmaktadır.

Bunun yanında emperyalist-kapitalist ülkelerde devrim (genel ayaklanma) aşamasında olunabilmesi için gerekli olan sübjektif koşullarla emperyalizmin işgali altındaki ülkelerde halk savaşının başlaması için gerekli subjektif koşullar aynı biçimde başka başkadır.

İşte bu yüzden, emperyalizmin işgali altındaki ülkelerde halk savaşının başlaması için (emperyalist-kapitalist ülkelerdeki gibi) genel ayaklanma koşullarının aranması söz konusu olamaz. Zira bu iki durumun özellikleri başka başkadır.

İşte, "evrim ve devrim aşamalarının, emperyalizmin işgali altındaki ülkelerde, (emperyalist-kapitalist ülkelerde olduğu gibi) birbirinden (bıçakla kesilmiş gibi) ayrılamayacağı, bu iki aşamanın içiçe geçtiği" şeklindeki formülasyonun anlatmak istediği şey de tamamen bundan ibarettir.

İçerde burjuva demokrasisini (feodalizmi değil) uygulayan kapitalist ülkeler faşist değillerse, ya da savaş halinde bulunmuyorlarsa ...proletarya partilerinin ödevi işiçleri eğitmek, ve uzun bir legal mücadele ile kuvvetlenmek ve böylece kapitalizmin kesin yıkımına hazırlanmaktır... Savaşmak istedikleri bir savaş varsa o da hazırlandıkları iç savaştır. Ama *bu isyan ve savaş burjuvazi gerçekten aciz kalıncaya kadar, proletaryanın çoğunluğu silaha sarılıp, dövüşmeye azmedinceye kadar başlatılmamalıdır.* Ve böyle bir isyanı ve savaşı başlatma zamanı gelince, atılacak ilk adım şehirleri işgal etmek ve sonra kırsal bölgelere doğru ilerlemektir. Bütün bunlar kapitalist ülkelerin komünist partileri tarafından yapılmaktadır ve Rusya'da Ekim Devrimi ile doğrulukları sınanmıştır. Ama Çin farklıdır. Çin'in ayırıcı özellikleri *bağımsız ve demokratik olmaması, ama yarı-sömürge, yarı-feodal olması, yani içerde demokrasinin bulunmaması...* emperyalizmden baskı görmesidir... *Temelde komünist partisinin buradaki ödevi, isyan ve savaşı başlatmadan önce uzun bir legal mücadele döneminden geçmek değildir.* Önce şehirleri ele geçirmek ve sonra kırsal bölgeler işgal etmek değildir... Çin'de savaş mücadelenin temel şekli ve ordu örgütleri ve yığın mücadeleleri gibi öbür şekiller de önemlidir. Ama onların amacı savaşa hizmet etmektir... *Çin'de proletarya partisinin temel ödevi, partinin hemen hemen başlangıcından beri karşı karşıya kaldığı ödevi... silahlı mücadeleleri* örgütlemektir. (abç) (Mao Ze Dung, *Askeri Yazılar*, s. 353)

Ama, bu tahlilin, halk savaşının başlatılabilmesi için subjektif şartların elverişliliğinin aranmayacağı, koşulların hesaba katılmayacağı bir hesapsızlık mantığına tutulması tamamen saçmadır.

[...]

"Evrim ve devrim aşamasının iç içe geçmesi" kavramından hareketle hesapsızlık ve keyfilik üzerinde kurulmuş düz ve anti-diyalektik bir mücadele anlayışına varılamaz. Böylesi, her şeyden önce halk savaşının uzun, inişli çıkışlı ve dolambaçlı bir yol olmasındaki temel politik perspektifin inkârı demek olurdu.

Bu durum emperyalizmin III. Bunalım Döneminin emperyalist işgalin gizli bir niteliğe büründüğü yeni sömürge ülkelerde çok daha grift (karmaşık) bir görünüm kazanmıştır.

Kapitalizmin yukarıdan aşağı bir biçimde de olsa gelişme göstermesi ve emperyalist işgalin gizli bir niteliğe bürünmesi önemli gelişmeler ortaya çıkarmıştır.

Kısaca özetlemek gerekirse; 1- Hafif ve orta sanayii dallarında meydana gelen montaja dayalı sanayileşme sonucu, işçi sınıfı gelişmiş ve devrimdeki önemi artmıştır. 2- Kapitalizmin nisbi gelişiminin bir sonucu olarak feodalizmin belirli ölçüde tasfiyeye uğraması (gerilemesi) ve toprak sorununun bir ölçüde çözüme uğraması nedeniyle demokratik devrim programı belirli bir daralmaya uğramıştır. 3- Merkezi otoritenin güçlenmesi ve tarımda pazar ekonomisinin gelişmesinin sonucu olarak kırların emperyalizmin yumuşak karnı olması durumunda da eskiye oranla bir gerileme ve buna karşılık da şehirlerin ve işçi sınıfının rolünde göreli olarak bir artış meydana getirmiştir. 4- Emperyalist işgalin gizlenmesi sonucu eski sömürge ülkelerde toplumdaki işgalci düşmana karşı olan tepki pasifize edilmiştir. 5- Ülke devrimci iç savaş aşamasındadır.

Bu gibi değişimler toplumun kendi içsel dinamiği içindeki bir gelişmeye yöneldiği şeklinde bir görüntü yaratmaktadır. Bu değişim ve gelişmeler bu yüzden yeni sömürge ülkelerde, içsel dinamikle gelişmiş bağımsız kapitalist-emperyalist ülkelere uygun çözümlerin gündeme getirilmesine neden olmaktadır.

Evrim ve devrim sorununu "diyalektik" olarak tartışanların çoğunlukla varıp dayandıkları nokta da burasıdır. Bu tür tartışmalar sonunda üstü örtülü ya da dolaylı olarak, uzun bir "barışçıl" hazırlık aşaması sonunda bir genel ayaklanma fikrinin savunmasına varılmaktadır.[3]

---

[3] Burada kısaca değinelim. Böyle bir tartışma temelde evrim aşamasını evrim (nicel birikim), devrim aşamasını da devrim (nitel sıçrama) ile eşitleştirme şeklindeki bir kavram karıştırmasına dayanmaktadır. Böyle bir tartışma tamamen saç-

Emperyalizmin III. Bunalım Döneminde ortaya çıkan değişmeler sonucu olarak ülkemiz devriminin muhtevasında ve yolunda eski sömürge ve yarı-sömürge ülkelerden farklılıklar göstereceğine kuşku yoktur. Buna bağlı olarak Çin ve Vietnam'daki gibi klasik bir halk savaşı modelinin de ülkemizde aynen önerilmeyeceğine kuşku yoktur. THKP-C'nin teorik ve siyasi doğrultusunun en önemli yanı da ülkemiz devriminin sorunlarını Çin ve Sovyet devrimlerinin kalıplarına çakılıp kalan dogmatik yaklaşımlardan farklı olarak bu objektif-somut gelişmeler doğrultusunda ele alınmıştır.

Ancak, söz konusu gelişmelerden kalkılarak ülkemizin bağımsız kapitalist bir ülke olarak değerlendirilmesi ve ülkemiz devriminin "sovyetik model" çerçevesi içinde ele alınması ve metropol ülkelerle bizim gibi emperyalizmin işgali altındaki ülkeler arasındaki *öze ilişkin* ayrım çizgisinin reddedilmesi büyük bir hataya götürür.

Yeni sömürge ülkelerde toplumsal süreç yine emperyalist-kapitalist metropollerden son derece önemli *nitelik farklılıkları* gösterir.

Uluslararası tekellerle bütünleşmiş, ona göre şekillenmiş ekonomi devamlı bir kriz içindedir. Pazar, finansman, ara mal ve ham madde ihtiyaçları sürekli gündemdedir. Gizli de olsa emperyalizmin hegemonyası nedeniyle toplum kendi içsel dinamiği içinde gelişmemektedir.

Dışa bağımlı, emperyalizmin bir uzantısı durumundaki yerli tekelci burjuvazinin yönlendiricisi olduğu hakim sınıflar iktidarının temellerinin zayıf olması, onların sürekli bir terör ve baskı

---

ma bir şeydir. Her şeyden önce devrim aşaması nitelik sıçraması (devrim) ile eşit tutulamaz. Devrim aşaması devrimin olabileceği koşullara tekabül eder. Bir toplum devrim aşaması koşullarında olmasına rağmen, çeşitli nedenlerle devrimin yenilgisi ile sonuçlanma durumunda devrim olmayabilir (toplum nitelik değiştirmeyebilir). Ama tekrar edelim ki, sorunun böyle bir kavram tartışması (ya da karıştırması) olarak ele alınması tamamen saçma bir şeydir.

politikasına ihtiyaç duymalarına neden olmaktadır. Ülke olgunlaşmamış bir milli kriz içindedir.

Özetle ifade etmek gerekirse yeni sömürge ülkelerde (ve ülkemizde) gözlenen değişimler emperyalist işgal durumu açısından özünde bir değişme yaratmamaktadır. Gizli işgal durumu ve açık işgal durumu (sömürge durumu ile yeni-sömürge durumu) ortaya çıkardıkları sonuçlar bakımından aynı olmamakla birlikte bu farklılık yeni-sömürge ülkelerin, bağımsız-kapitalist ülkelerden farklı bir süreç içinde bulunmaları durumunu ortadan kaldırmamaktadır.

"Evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçmiş olması" ifadesi çarpıtılarak çeşitli biçimlerde karmakarışık edilmektedir. Kavram tartışmasından öte bir anlam taşımayan bu yöntemlerle ülkemiz devriminin sorunlarının çözümlenmesi bir yana, kavram kargaşasından ve bizantinizim'den bir adım öteye gitmek mümkün değildir. Böyle bir kavram karışıklığı ya da kavram fetişizmi ile (ki ikisi de aynı kapıya çıkıyor) evrim ve devrim aşamasının iç içe geçtiği şeklinde ifade edilen *tahlil* sürekli devrim durumunun varlığı şeklinde yorumlanabiliyor. Bu biçimde bir yorumlama silahlı mücadelenin yürütülmesi için herhangi bir "asgari örgütlenme" parti yerine geçirilerek (adı ister parti olsun ister olmasın) ve böyle bir "asgari örgütlenme" silahlı mücadeleyi yürütmek için yeterli bir koşul sayılarak *her durumda* (sürgit) silahlı mücadele yürütmek düşüncesi kabul edilemez. Parti, çok yönlü mücadelenin organizasyonu olması yanında, ülkedeki sınıflar mücadelesinin somut koşullarına, mevcut iç ve dış politik duruma uyarlı bir biçimde politik mücadele taktiklerinin uygulanmasını gündeme getirir. Bu anlamda sınıflar mücadelesinin düz bir hat, tek bir çizgi üzerinde gelişmeyeceğini, hangi koşullarda hangi mücadele taktiklerini uygulanılmasının gerekeceğini ise ancak partinin değerlendirebileceğini belirtelim.

Emperyalizmin Üçüncü Bunalım Döneminin çelişmelerinin önemli ölçüde yansıdığı, bu döneme has iç gelişmeler sonucu

yeni çelişmelerin geliştiği emperyalizmin gizli işgali altındaki ülkemizde oldukça karmaşık (girift) bir yapıya bürünen sınıflar mücadelesi düz bir hat üzerinde gelişmeyecektir. Oldukça inişli, çıkışlı, geri dönüşleri ve tekrar ileri doğru sıçramaları ihtiva eden, dolambaçlı bir rota izleyecektir. Çok daha karmaşık bir muhtevaya bürünen devrim mücadelesinde uygulanılacak taktikler ise kimsenin keyfine göre tespit edilmeyecektir. Mevcut koşulların değerlendirilmesi ve ona uyarlı tahlillerin uygulanmasını herhangi bir keyfiliğe, tesadüfiliğe tabi olmaktan çıkaracak olan şey de (bu *güç* görevi yerine getirmek de) sağlam bir Marksist-Leninist temele ve doğru-devrimci bir siyasi çizgiye sahip proletarya partisinden başka bir şey olamaz.

Özetle: Farklı alanlardaki mücadelelerin, farklı mücadele biçimlerinin birlikte yürütülmesinin, mücadelenin devamlılığının ve devrimi başarıya ulaştırabilecek bir siyasi çizgi üzerinde mücadelenin geliştirilebilmesinin bir gereği ve ifadesi olarak örgütlenmiş bir Marksist-Leninist parti: Bütün bir geçmişin ve bir devrimci yenilginin en özlü dersleri bu noktada toplanmaktadır. Kuşku yoktur ki gelecek geçmişi tekrar etmeyecek, geçmişin hata ve sevaplarının üstünde yükselecektir.

4- Parti ve Kürt Meselesi

Bugün ülkemizde ulusal sorun çözülmemiştir. Özellikle Kürt sorunu ülkemiz devriminin temel sorunlarından bir tanesidir. Kürt sorunu bugünkü aşamada örgütlenme anlayışı bakımından da önemli bir yer tutmaktadır.

THKP-C hareketinin bu konudaki görüşleri şu şekilde özetlenmişti:

> "Her şart altında, her zaman meseleyi misak-ı milli sınırları içinde de almak gerekir, veya Kürt emekçi halkının çıkarlarıyla bağdaşan tek çözüm yolu ayrılma hakkının kullanılmasıdır" diyen görüşler yanlıştır. Bu görüşlerin sahipleri her iki tarafın burjuva ve küçük burjuva milliyetçi unsurlarıdır. Oysa devrimci proletarya meseleyi diyalektik bir tarzda ele alır. Yani

> UKTH'nın öngördüğü *ayrılma, özerklik, federasyon* vs. çözüm yollarının hangi şartlar altında ve ne zaman geçerli olabileceğini açıkça ortaya koyar. (ASD'ye açık mektup)

Bu yaklaşım gerçekte *genelinde* doğru bir nitelik taşır. Ne var ki bu genel yaklaşım ülkemiz koşullarına uygun bir ulusal sorun programı ortaya koyulmadığı için doğru olarak kabul edilemez. Bu eksiklik ezen ulus şovenizmine karşı ajitasyon-propagandanın ihmali ile birlikte ele alındığında geçmişin bu yönden eleştirilme gereği ortadadır.

Günümüzde, ulusal sorun o günkü boyutlarından daha farklı ve daha geniş bir çerçeve içinde tartışılmaktadır. Bu sorunun doğru çözümü şüphesizdir ki M-L ilkeler ışığında ülkemiz koşullarının ve Kürdistan'ın somut analizinin yapılmasıyla ve konunun bütünsel bir değerlendirmesi ile mümkündür. *Proletarya partisinin ulusal sorun konusunda UKTH'nin Marksist-Leninist kavrayışı doğrultusunda somut bir program ortaya koyması zorunludur.* Ulusal sorun konusunda izlenecek politikanın doğruluğu proletarya partisi ve ülkemiz devrimi açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Ulusal sorun konusuna doğru yaklaşımın temel koşulu Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkının kayıtsız şartsız tanınmasıdır. Bu hak Kürt halkının isterse bağımsız bir devlet olarak örgütlenme *hakkı* demektir.

Biz bugünkü koşullar altında böyle bir *çözümü* önermiyor, Kürt [ve] Türk halklarının oligarşik diktatörlüğe ve emperyalizme karşı bir kurtuluş mücadelesi vermelerini Kürt ve Türk proletaryasının ortak örgütlenmesini, ve her iki halkın özgür ve eşit temellerdeki gönüllü birlikteliğini savunuyoruz. Böyle bir birliğin temel koşulu Kürt halkının kayıtsız şartsız bir kendi kaderini tayin *özgürlüğüne* sahip olmasıdır. Bu özgürlüğü savunmadan, birlik çağrıları oligarşinin şoven baskı siyasetinin gölgesinden kurtulamaz. Halkların birliği, halkların özgürlüğünden geçer.

Ayrıca bugünkü koşullar altında da Kürt halkının ayrılma hakkını kullanma doğrultusunda gerçekleştireceği demokratik muhtevalı mücadele karşısında devrimci tavır böyle bir mücadelenin desteklenmesinden başka bir şey olamaz. Yeter ki böyle bir hareket emperyalizmin güdümünde, ayrılıkçı ve gerici bir muhtevaya sahip olmasın. Böyle bir durumda dahi, devrimciler böyle bir hareketi destelemeseler bile, bu durumda ortaya çıkacak olan şoven tenkil politikasına karşı çıkmak yine devrimciliğin zorunlu ön koşuludur.

Biz bugünkü koşullarda Kürt ve Türk proletaryasının (diğer azınlık emekçileriyle birlikte) milliyet ayrımını gözetmeyen ortak örgütlenmesini savunuyoruz. Ayrı örgütlenme ayrı mücadele ve ayrılmayı mutlaklaştıran anlayışlara karşı olduğumuz gibi ortak örgütlenmenin mutlaklaştırılmasına da karşıyız. Somut koşullar tarafından ortaya çıkabilecek bir ayrılma durumunda proletarya örgütlenmesinin ayrılığı da zorunlu bir hale gelebilir.

Bugün ülkemizde ezen ulus şovenizmine karşı mücadele önem taşımaktadır. Şoven milli baskı politikası, oligarşinin faşist politikalarının en temel bir unsurudur. Bu nedenle anti-faşist güncelliği gerekçesi ile ezen ulus şovenizmine karşı mücadeleden vazgeçilemez. Faşizme karşı "ittifakları parçalamamak için" halkların özgürlüğünü savunmaktan vazgeçilemez. *Faşizme karşı mücadele milli zulme karşı mücadeleden ayrılamaz.*

V. BÖLÜM

Devrimci Hareketin Birliği ve Partileşme Süreci

Biz bugün bir parti kurmuyoruz. Yukarıda anlattığımız türden bir parti, birtakım insanların biraraya gelip "biz parti kuruyoruz" demeleriyle kurulacak bir şey değildir. Bizim devrim ve çalışma tarzı anlayışımıza uygun bir partinin yaratılması uğruna mücadele böyle bir anlayışı reddeder. Partileşme süreci, sınıflar çatışmasının her alanında işçi sınıfının bağımsız siyasetini haya-

ta geçirmeye çalışan bilinçli kadroların örgütlü ve neyi, ne için yaptığını bilen bir tarzda çalışmalarının ürünü olarak tamamlanabilir.

[...]

Bazılarınca partinin yaratılması bir hiyerarşi oluşturmak şeklinde kavranmaktadır. Bu yanlış bir kavrayıştır. Partileşme olayına yanlış bir noktadan yaklaşmanın ürünüdür. Diyebiliriz ki bu kavrayış parti sorununu devrim ve çalışma tarzı anlayışından kopuk olarak ele almaktan kaynaklanmaktadır. Soruna böyle bir noktadan (hiyerarşi oluşturmak) yaklaşmak, partileşme sürecinde görevlerimizi tam olarak yerine getirmemizi engelleyebilir.

Bugün için hiyerarşi oluşturmak diye özel bir sorun yoktur. Partileşme sürecinin belirli bir aşamasından tabii ki hiyerarşi oluşturmak diye özel bir görev karşımıza çıkacaktır. Örgüt yapısı anlamındaki ilişkiler dizisini saptamak olan bu hiyerarşik şekillenmeyi tespit etme işini çözmekte Marksist-Leninistlerin önünde hiçbir zorluk oktur. Böyle bir noktaya gelindiğinde Marksist-Leninistlerin gözetecekleri tek şey davaya en iyi bir şekilde yararlı olmaktadır: Marksist-Leninist görev ve sorumluluk anlayışı içinde hiyerarşinin şurasında veya burasında bulunmak diye bir kaygı taşınamaz.

1- Partinin Yaratılması Yolunda Bilinçli Bir Çalışma Nasıl Anlaşılmalıdır?

Bu her şeyden önce bir siyasi çizgi sorunudur. Türkiye devriminin sorunlarına çözümler getirmeyi içerir, Marksizm-Leninizm ülke somutuna uygulanmasıyla devrimin yolu, devrimci mücadelenin hedefleri ve bu hedeflere varmak için kullanılacak araçları içeren bir politikaya ihtiyaç vardır. Bu politikayı hayata geçirmek için kitleleri siyasi aksiyona sokmak gereklidir. Bir devrim programı çerçevesinde siyasi aksiyona girme çalışmasının organizasyonu anlamında bilinçli adımlar atılmalıdır.

Bunun bir başka açıdan ifadesi siyasi pratiği yükseltmek, devrimci mücadeleyi yükseltmek ve yaygınlaştırmaktır. Devrimci mücadeleyi yükseltmek ve yaygınlaştırmak yolunda bilinçli adımlar atabilmek için emekçi kitlelere götüreceğimiz siyasi bir program olmalıdır. Doğru siyasi hedefleri kitlelere göstermeliyiz ve bu hedeflere varmak için siyasi aksiyona sokmaya çalışmalıyız.

Siyasi mücadeleyi yükseltmek, yaygınlaştırmak, kitleleri devrime giden yolda kitle hareketleri içinde eğitmekten *de* geçer. Kitleleri devrim saflarına kazanmak, onları devrim için eğitmek doğru siyasi önderliğe ve eylem bağı anlamında organik ilişkiler kurmaya dayanır.

Bilinçli bir mücadele olması, *belirli* bir siyaset önermeyi içeriyor. Yani sınıflar çatışmasının her alanında *belirli* bir politikaya uygun tavır almayı ve kitleleri bu politika doğrultusunda mücadeleye çağırmayı zorunlu kılıyor. Biz sadece sınıflar çatışmasının her alanında genel olarak hakim sınıflara karşı mücadele çağrısı yapmakla yetinemeyiz. Belirli bir mücadele önermek zorundayız. Bu anlamda kitlelere şu hedeflere varmak, şu sonuçları elde etmek üzere, şöyle mücadele etmeliyiz demek zorundayız.

Açıktır ki belirli, bir mücadele çağrısı hemen bu mücadelenin organizasyonunu da gündeme getirmektedir. Örgütlenme soyut şeyler üzerinde olamaz, belli bir iş üzerinde olabilir. *Belirli* bir *mücadeleyi* örgütlemek mümkündür. Ve bu noktada hemen kadrolar sorunu gündeme gelmektedir. Kadrolar sınıflar çatışmasının her alanında (politik, ekonomik-demokratik, ideolojik çatışma alanlarında) belirli bir politika doğrultusunda mücadeleyi örgütleyen insanlardır.

Partileşme sürecinin merkezinde kadro çalışması yatmaktadır. Kadrolaşmayı yaratmayan bir çalışma kalıcı bir çalışma olamaz. Partileşme süreci kadrolaşmanın gelişmesine bağlı bir süreçtir. Önerdiğimiz, devrimci mücadeleyi örgütleyecek yeterli sayıda kadronun yaratılması olarak ifade edilebilir. Politikanın

hayata geçirilmesi için verilen mücadelede artık öyle bir an gelir ki bundan sonra bir örgütsel bütün olarak istediği hedeflere yönelebilen bir organizma oluşur. Bu organizmaya parti ismi verilir. Bu anlamda kadro çalışmasının bir sonucu olarak; kadrolaşmanın belirli bir birikiminin *ürünü* (ki bu kadrolaşma birikiminin göstergesi, siyaseti, programlanan biçimleri içinde hayata geçirebilme kabiliyeti olabilir; yoksa mekanik olarak şu kadar adam sayısı biçiminde ele alınamaz), bu kadro çalışmasının *nitelik sıçraması* yapması şeklinde anlaşılmalıdır.

Kadro çalışmasının bu nitelik değiştirdiği noktada (parti yaratıldığı zaman) bu noktaya gelinceye kadarki örgütsel ilişkiler (kadro çalışmasının organizasyonu biçimleri) değişecektir. O noktaya kadarki ilişkileri aynen partinin örgütsel ilişkileri haline gelecektir şeklinde kavramak yanlıştır.

Kadrolar hiçbir zaman pratikten kopuk olarak yetiştirilemezler. Bizim önerdiğimiz mücadele, sınıflar çatışmasının kızgın pratiğinden geçerek pişmemiş olan, çelikleşmemiş olan insanların omuzlayıp götürebileceği, yönetebileceği bir mücadele değildir.

Bu anlamda işçi sınıfının bağımsız siyasi mücadelesini kalıcı bir mücadele olarak hayata geçirecek olan ve bu mücadeleyi süreç içinde iktidarı almaya doğru yükseltecek olan partinin yaratılabilmesi için gerekli kadroları, ancak ve ancak sınıflar çatışmasının zengin deneylerini bizzat pratiği ile özümlemiş, sınanmış insanlar arasından bulabiliriz.

Bu ancak siyasi pratiği yükseltmekle elde edilebilecek, sınıflar çatışmasının her alanında kadro çalışmasını esas alarak becerilebilecek bir iştir. Her alanda yeni yeni kadrolar yetiştirmekle, devrimci mücadeleye kitlelerin içinden yeni unsurların katılabilmesiyle ve bunların siyasi bilincinin yükseltilip bulundukları alanlarda DEVRİMCİ MÜCADELEYİ örgütleme yeteneklerinin verilebilmesiyle gerçekleştirilebilir. Kadrolarımızın asli görevi

bulundukları alanlarda ve görevlerde kadro yetiştirmek, kadro çıkartmaya uygun bir çalışma içine girmektir.

Devrimci Mücadele'yi yükseltmek kadro çalışmasıyla, kadro yetiştirebilmek de Devrimci Mücadele'yi yükseltmekle mümkündür. Partileşme süreci de sıkı sıkıya buna bağlıdır.

Kadro çalışması örgütlü bir çalışmadır. Sadece belirli bir siyasi çizginin doğruluğuna inanmış tek tek insanların bireysel çalışmaları şeklinde anlaşılamaz (o zaman zaten bu bir kadro çalışması olmaz). Kadro çalışması kollektif bir çalışma olarak kavranmalıdır. Bu çalışma da yöneldiği amaçlara uygun, kadroların uğraştığı işin, içine girdiği mücadelenin özelliklerine uygun bir organizasyon gerektiriyor. Ancak bu aşamada kadro çalışmasının bu organizasyonu, bir siyasi parti organizasyonu değildir.

Partileşme sürecinin karakterine uygun ve *bu süreç içinde* karşı karşıya olduğumuz görevlerin yerine getirilmesini sağlayacak olan araçların yaratılması; bu araçların bir çeşit organizasyonu anlamında bir örgütlülük vardır ve olmalıdır. Böyle bir örgütlülük içinde çalışıldığı zaman partinin inşası yolunda ilerlemek mümkündür. Kadrolar belirli görevlerin gerçekleştirilmesine hizmet eden organizasyonlar içinde ve *bağlı* olarak çalışırlar.

Kadroların belirli alanlarda belirli görevleri yerine getirmek üzere örgütlü çalışmalarının temelinde ideolojik birlik yatmalıdır. Örgütlü çalışmanın, kollektif çalışmanın en önemli harcı ideolojik birliktir. İdeolojik birlik olmadan kalıcı bir birlik mümkün olmadığı gibi, ideolojik birlik içinde bulunmayan insanların ortak siyasi işler yapmaları tesadüfi bir karakter taşır. İdeolojik birliğe dayanmadan ortak siyasi görevler yapan insanların oluşturacağı çalışma birimleri kadro çalışması birimleri değildir. Kadroların ideolojik netleşme ve birliğe özel bir önem vermeleri zorunludur.

Partileşme sürecinde kadroların yetkinleşmesi ve eğitimi, yeni kadroların yetiştirilmesi açısından ideolojik mücadelenin çok önemli bir ağırlığı vardır. Kadroların ortak pratik içinde buluna-

bilmeleri ideolojik birlikten, yine kadroların siyasi görevleri daha iyi kavrayabilmeleri onları yerine getirebilmeleri de ideolojik açıklıktan geçer.

Nasıl proletarya partisi ideolojik birlik temeline dayanmakta ise partileşme sürecinde de böyle bir ideolojik birliğe ulaşmayı esas almalıyız. Ancak unutulmaması gereken ideolojik mücadelenin pratiklen kopuk bir okuma yazma açıklama eylemi olarak kavranmaması gerektiğidir Bizler ideolojik mücadeleyi, siyasi görevlerimizi daha bir aydınlatmak. Onları daha iyi kavramak noktasından ele almalıyız. Yani ideolojik mücadele siyasi mücadeleye hizmet etmelidir.

2- Bazı Sonuçlar

Bugün ülkemiz devriminin temel meselesi proletaryanın öz örgütünün yaratılması meselesidir. On yıllardan bu tarafa pek çok kişinin tekrar edip durduğu ve fakat hâlâ gündemin birinci maddesi olmaya devam eden partinin yaratılması görevi karşımızdaki temel görevdir. Biz bugün bu görevin yerine getirilmesi için bilinçli ve örgütlü bir çabanın gerektiğini tekrar ediyor; partileşme yolunda yapılması gerekenleri saptıyoruz.

Bu temel görevin başarılabilmesi için sadece yapılması gerekenleri saptamak yeterili değildir. Esas olan bunları hayata geçirebilmektir. En doğru değerlendirmeleri yapsak, bu yolda en tutarlı şeyleri önersek bile hayata geçiremiyorsak eğer, hiç bir şey yapmış sayılmayız. Söylediklerimizi pratikte gerçekleştirmek için bütün gücümüzle çalışmalıyız. Bu yoldaki pratiğimiz bizim devrimciliğimizin miherik taşı olacaktır. Tarih bizi içinde bulunduğumuz süreçte bu görevi yerine getirip getiremediğimize bakarak yargılayacaktır.

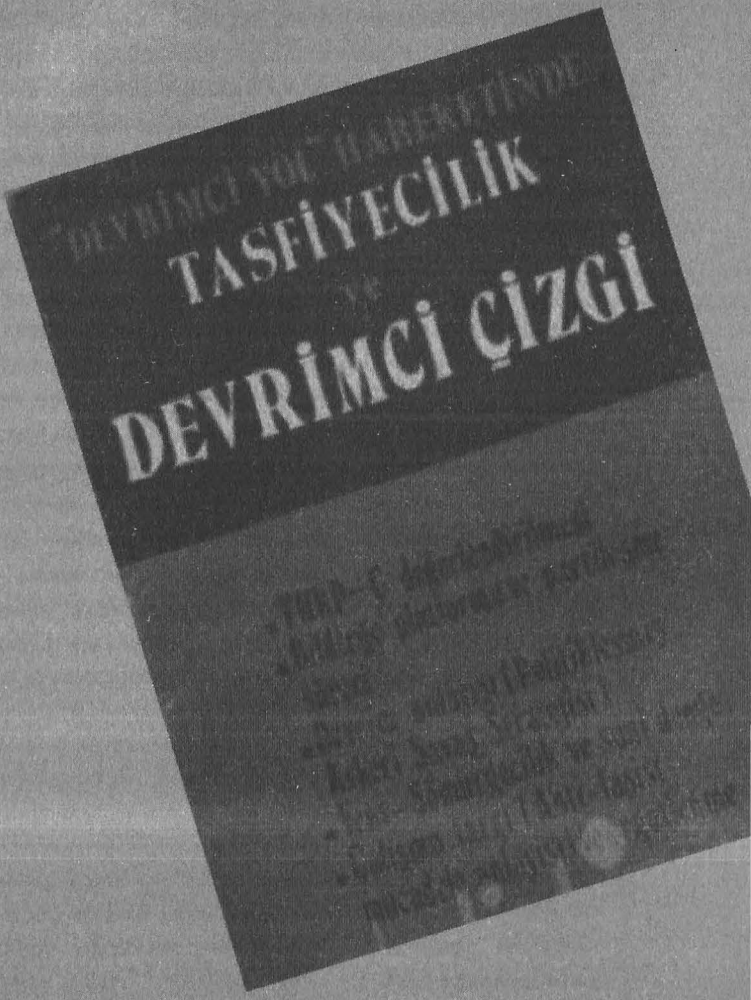
DEVRİMCİ YOL HAREKETİNDE
TASFİYECİLİK
VE
DEVRİMCİ ÇİZGİ

Devrimci Sol

1978'e kadar Devrimci Yol içinde yer alan İstanbul'daki grubun önemli bir bölümünde, Bildirge'nin yayınlanmasından sonra "sağ" bir çizgiye yönelindiği ve Mahir Çayan'ın tezlerinin inkar edildiği yönünde endişeler oluştu. Bu muhalefeti oluşturanlar, kuşkuların giderilememesi, Devrimci Yol'un ideolojik-pratik bir açıklık sunmaması gerekçesiyle, bir parçasını oluşturdukları hareketle ilişkilerini gözden geçirmek ve Ankara grubu üzerinde baskı oluşturmak için görevlerini askıya aldıklarını açıkladılar. O tarihe kadar İstanbul'daki ilişkileri bünyesinde toplamış bulunan ve düşünce ayrılıklarının tartışılmasında ortak davranan İstanbul grubu, Ankara'daki çevrenin kendilerini tasfiye etme planları yaptığını, İstanbul'da istihdam edilen Ankara kökenli kadroların "kendi altlarını oymaya çalıştığını" ileri sürerek, kurmuş oldukları ilişki ağlarını kendine özgü bir iç disiplini olan ayrı bir yapıya dönüştürdüler.

Bu çevrenin Devrimci Yol ile başlayan tartışma süreci daha 1977 başında, bu dergi tarafından Sovyetler Birliği'nde "revizyonist diktatörlüğün" hüküm sürdüğü yolunda bir tespit yapıldığında başlamıştı. Diktatörlüklerin sınıfsal karakteri olması gereğinden hareketle bu deyimin Marksist bir analizde yeri olamayacağını savunan İstanbul kadroları, Devrimci Yol'un ülkede tırmanan bir "iç savaş" olduğu yönündeki tesbitinin "öncü savaşı"nı gereksiz kıldığı, (oysa "devrimci bir iç savaşın ancak öncünün iradi eylemleriyle sürdürülebileceği" düşüncesiyle) bu tesbitin Mahir Çayan'ın öncü savaşı anlayışından uzaklaşmak anlamına geldiğini ileri sürmeye başladılar. "Direniş Komiteleri" önerisi ise bu çevreye göre "örgütlenmede yatay ilişkilere ağırlık verilmesi, dikey örgütlenmenin ihmal edilmesi" anlamına geliyordu. Kadrolaşma politikasının kitle içinde çalışma yerine, militan bir mücadelenin yürütülmesiyle sürdürülmesi gereğini öne çıkartan çevre, silahlı propagandanın esas örgütleyici unsur olduğunu düşünüyordu. Çevre, özetle, Mahir Çayan'ın bütün formülasyonlarının geçerliliğini koruduğunu savunarak örgütlenmesini gerçekleştirmeye çalıştı.

Faşizme karşı sürdürülen mücadelede Devrimci Yol çevresinin pasif davrandığını, "faşist terörün devrimci şiddetle" dağıtılması gerektiğini

savunan ve çıkardıkları derginin adı olan *Devrimci Sol* adıyla anılan bu çevre faşizme karşı yapılması gerekenleri şöyle belirliyordu: "Bugün yapılması gereken faşist teröre karşı örgütlü devrimci alternatifi temel alıp, anti-faşist mücadeleyi yükseltmek ve kadrolaşmayı sağlamaktır". "'Faşizm gelir,' çığlıklarıyla faşist terör ve demagoji karşısında teslimiyet önerildiği"ni ileri süren çevre, devrimcilerin örgütlü devrimci alternatifi temelinde diğer mücadele biçimlerini de reddetmeden bir bütünlük içinde sürdürecekleri ve geliştirecekleri somut devrimci pratiği, mücadelesinin eksenine koyduğunu açıkladı.

Devrimci Sol çevresi, devrim stratejisi olarak "tüm III. Bunalım Dönemi yeni-sömürge ülkeleri için geçerli olan politikleşmiş askeri savaş stratejisini" savunmuştur. Cephe birliğinde yer olacak diğer kesimler "anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devriminden çıkarı olan sınıf ve tabakalar"dır. "Faşizme karşı aktif bir mücadele çizgisi izlenmesi"ni savunan bu çevre, 1979 başından itibaren Faşist Teröre Karşı Silahlı Mücadele Ekipleri oluşturarak faşist saldırganları "cezalandırma" eylemlerine hız verdi. Bu ekiplerin yanı sıra kurulan Silahlı Devrim Birlikleri bu çevrenin merkezî politikasının gerektirdiği "askeri eylemler" örgütleyerek halkın sempatisini kazanmaya çalıştı.

"DEVRİMCİ YOL" HAREKETİNDE TASFİYECİLİK VE DEVRİMCİ ÇİZGİ*

> Yeniden uyanan hareketin, eskisi gibi atılgan bir şekilde konuşmaya izin vermesi için epey zaman geçecek. Şimdi eylemde daha güçlü, üslupta daha yumuşak olmak gerekir.
>
> Karl Marx

Giriş

Oligarşinin saldırılarını alabildiğine artırdığı bu dönemde, "Devrimci Yol" hareketinin içine düştüğü kriz, bu harekete umut bağlamış olan militanları bir "karamsarlık" içine sürüklemiştir. İçinde yaşadığımız bu zor günlerin yanı sıra, bir de hareketin içine düştüğü bunalımın spekülasyon ve dedikodularla daha da artırılması, bizleri bu broşürü kaleme almaya zorunlu kıldı. Gelişmenin bu kadar kötü olmasının sebebi ne olursa ol-

---

* *Dava Dosyası: Devrimci Sol Dava Dosyasında Yer Alan Belgeler* (Haziran Yayınları, İstanbul, 1991) adlı kitaptan alınmıştır. *"Devrimci Yol" Hareketinde Tasfiyecilik ve Devrimci Çizgi* adlı broşür ilk olarak Devrimci Sol Yayınları tarafından Ağustos 1978'de basılmıştır.

sun, bu bunalım mutlaka devrimci bir tarzda aşılacaktır. Ortamın bir özelliği haline gelen dedikodu ve spekülasyonlar, ancak olayların ardında yatan gerçek nedenler devrimci bir tarzda kavranıldığı zaman önemini yitirecektir. Bu çamur ortamı ve kuralsız kavga karşısında olaylara seyirci kalmak veya "ben taraf değilim" gibi gerçek hayatı savsaklamaya kalkışmak hiçbir çözüm getirmeyecektir. Ve bu yol giderek de çok sayıda militanın yozlaşmasını, mevcut düzen içinde kurumlaşmasını getirecektir.

Olayların pratik ve teorik maddi temellerini açmaya çalışarak, Devrimci Yol hareketini içine düştüğü bu bunalımdan kurtarmak, onu gerçekten Türkiye halklarının devrimci yolu haline getirmek tarihin bize yüklediği zorunlu bir görevdir bugün.

Bir yıldır bütün uğraşlarımıza, "birlik-eleştiri-birlik" ilkesini temel alıp mücadele etmemize rağmen, Devrimci Yol militanlarının ortak onayıyla oluşturulmuş Bildirge platformundan, yine ortak onayla alınan kararlara bağlı olarak daha üst (nitel) bir birliğe doğru hareket geliştirilip örgütlendirilememiştir. Daha ileriye doğru götürülemeyen bir birlik doğal olarak ideolojik ve örgütsel birliği de geliştirip pekiştiremezdi. Bu nedenlerin birleşmesi bugünkü durumun önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Partileşme süreci diyerek kendini adeta "parti" yerine koyanların, Bildirge'deki partileşme süreci ilkelerini reddedip kendi hizipçi ve tasfiyeci görüşlerini militanlara kabul ettirmeye çalışanların bu çabalarına seyirci kalmak mümkün değildir artık.

Devrimci hareketlerin zaman zaman içine düştüğü güç dönemler vardır. Bu güçlükler dönemin sorunlarının çözümüne de doğal olarak yansır ve bugün de böyle olacaktır. Hareketin içine düştüğü bunalım nüans görüş ayrılıkları ve kişilere duyulan "kin" ile ifade edilemeyecek kadar derindir. Hareketin bugün içinde bulunduğu durum, iki ayrı sistematiğin pratiğe yansımasıdır. İçinde bulunduğumuz bu durumu daha fazla uzata-

rak hareketin birliği adına THKP-C düşüncesinin tasfiyesine neden olacak bu siyasi kaosun üstünü örtmek, THKP-C adına, onunla uzaktan yakından ilişkisi olmayan görüşleri kabul etmek düşünülemez. Bu siyasi kaos ve keşmekeşin, temel siyasi ayrılıkların üstüne üstüne gitmeli ve bugünkü durum tüm açıklığıyla hareketin militanlarına açıklanmalıdır. Ve zaten devrimci tutum da bunu gerektirmektedir. Buraya varıncaya kadar eleştiri-özeleştiri ilkesini hiçbir zaman reddetmedik. Bir yıllık süre içerisinde ve daha da önce, bu hareketin parçalanmasına neden olabilecek her türlü sekter ve dar grupçu tutumlardan kaçınmaya çalıştık. Böyle bir yanlış anlayıştan kaçınalım derken, aynı muhtevada ikinci bir yanlış anlayışa düştük. Bu eğilim, DYD'nin teorik görüşlerine karşı duyarsızlık ve liberalizm diye özetlenebilir.

DYD yazarlarına çeşitli vesilelerle olayların gelişimini ve bu gelişimin hareket açısından (teorik ve pratik olarak) olumsuz şeylere neden olabileceğini anlattık.

Ama tüm uyarılarımız olumlu bir netice vermedi. Çünkü hesapları başkaydı. Hesapları, devrimci olmayan yöntemlerle kendi hiziplerinin ideolojik ve örgütsel yapısını oluşturmaktı. Bu durumu sağlıklı değerlendirebilmek için, "Devrimci Gençlik" öncesine kadar uzanmak gerekir.

THKP-C yenilgisinden sonra, geçmişte THKP-C mücadelesine katılmış ve "içeriden" çıkan (bugün KSD, Aydınlık içinde olanlar ve DYD yazarları), 1974'te bir araya gelerek "hareketi" yeniden inşa etmek doğrultusunda bir platform oluştururlar. Bu platformda KSD'liler geçmişi eleştirirken, bugün DYD'nin iki sözcüsünden biri ise geçmişi savunur. DYD başyazarı durumundaki kişi ise geçmişi inkâr ve savunmak arasında bocalayıp durur.

İşte bugünkü durumun kaynağı, DYD'nin iki sözcüsü arasındaki bu çelişkide ifadesini bulmaktadır. DYD ve DGD başyazarı geçmişi inkâr ve savunma(!) arasındaki görüşlerini, bu-

gün "on iki buçuk kişi de olsa, merkezi bir siyasi hareketiz" dediği ideolojik birliği olmayan bu gruba kabul ettirmek zorundaydı. Ana sorun kendi grubu etrafındaki birlikti(!) "Ortada" ideolojik-siyasi birlik yoktur ve kendi hizbinden olmayan ve sık sık eleştirileri olan devrimcilere karşı giderek organize olurlar. Sonuçta, kendi hizbinin ideolojik birliği sağlanır. Fakat THKP-C'yi savunmak(!) ve inkâr etmek arasındaki orta yolcu düşünce sistematiği açık açık kendi hizbi dışındaki kadrolara anlatılamaz. Bu durum, kendini M. Çayan'ın teorik tezlerine "ambargo" koymak şeklinde göstermiştir. Çünkü THKP-C'ye sahip çıkmayan veya sözde sahip çıkan bir anlayış Türkiye'de yok olmaya mahkumdur. Bu *oyalama süreci* içerisinde, DYD başyazarı bunu çok iyi bilmektedir. Onun için DYD yazarlarının yöntemi, hem kapalı kapılar arkasında keskin THKP-C savunucusu(!) olmak, hem de diğer militanları bu süre içerisinde temel görüşlere değinilmeden, herkesin genel olarak katılacağı konularla oyalamak olmuştur. Bu *oyalama süreci* içerisinde, DYD başyazarı kendi hizbi içerisindeki hesaplaşmayı bitirmeye çalışırken, DY militanlarına da peyderpey kendi düşüncesini empoze eder. Geçen süre içerisindeki devrimci pratik ise "iradi müdahaleye rağmen" kendiliğinden yürür. Fakat bu pratiğin prestiji, DY hareketi nezdinde, DYD yazarları ve etrafındaki hizipçilere mal olmuştur. Ve bugün Ankara hizbinin tasfiye ettiği devrimcilere karşı kullandığı "güçlülük" havasını yaratan da budur.

Kısaca özetlemeye çalışırsak, DYD başyazarının temel yöntemi kendi hizbinin ideolojik birliğini ve mümkün olduğu kadar geniş örgütlenmesini sağlayarak, hareketin karşı konulmaz "merkezi" konumuna gelmektir. Artık bu noktadan kendi görüşünü "hareketin" görüşleri olarak açabilir, geçmiş tahrif edildiğinde ise, buna "karşı çıkanlar" sessiz sedasız tasfiye edilebilir. Bunu sağlayabilmek için kendi sübjektif konumunu da kullanarak (geçmiş hareket içinde yer alma), "ciddi hareket" adına her türlü burjuvaca yöntem denenir. Artık bugün hizip hesap-

laşması bitmiş, Türkiye çapında belli oranda THKP-C anlayışındaki kafalar değişmiş, herkes inkârcı ilan edilmiş ve arenada DYD başyazarı kalmıştır. Korkacak bir şey yoktur.

Süratle radikal tedbirler alarak, "sağlıksız kafa yapıları" hareketten atılmalıdır. Bu yapılırken, THKP-C'nin düşüncelerini savunan insanlara karşı dedikodu ve çamur atma kampanyası sürdürülür, kadrolar kemikleştirilmeye çalışılır. Oligarşinin DY'ye saldırdığı bu ortamda "hareketimizi bölmek isteyen zaaflı insanlar var" ajitasyonuyla "bizim de oligarşinin uzantısı olduğumuz" —THKP-C içindeki hayat hikâyeleriyle beraber— kadrolara anlatılır ve teorik olarak yetmez, tecrübesiz militanlar ajite edilir. THKP-C adına yanlış görüşler de savunulsa, "madem harekete bir saldırı vardır, o halde hareketi savunmak gerekir" tavrı geliştirilir ve kadrolar kemikleştirilir. Engellerin ortadan kalkmasıyla beraber görüşler de yavaş yavaş açılmaya başlar. Geçmişte "biz önümüze çıkan problemleri çözeriz" diye öncü savaşını soyut bir tartışma görenler, öncü savaşı, evrim-devrim aşamaları, suni denge ile ilgili —parça parça da olsa— yazılar yazmaya başlarlar. Bu durum DYD yazarlarının kılıfçılığını ve faydacılığını ortaya çıkarırken (bu kılıf yukarıda anlatmaya çalıştığımız hizipçi, orta yolcu, oyalama sistematiklerinin kılıfıdır) THKP-C'nin temel teorik tespitlerinde yaptıkları tahrifatları da dışa vurmuştur. (Bu tahrifatların DYD yazarları için bir önemi yoktur artık.)

DYD'nin hizipleşmesinin ve açıklamaktan çekindiği fakat artık parça parça açmaya başladığı tüm ideolojik görüşlerin üstü örtülerek ileriye doğru bir adım dahi atılamaz. Bu durum devrimci bir tarzda aşılmadan da adım atmamız zaten imkânsız hale gelmiştir.

DYD yazarları kendilerine karşı yöneltilen her eleştiriyi, M. Çayan'ın dediği gibi, "bir kinin ifadesi" olarak saymaktadırlar. Bu durum, eleştiriyi yapan insanlara karşı hoşnutsuzluğu ve karalamayı beraberinde getirmektedir. Eleştiriyi getiren Dev-

rimci Yol militanlarına karşı hemen taarruza geçilmekte, "şu veya bu görüşe geçti, zaten kariyeristti, devrimciliği bıraktı" gibi devrimci mücadele yöntemleriyle izah edilemeyecek çamurlama kampanyaları açılmaktadır.

Sadece bu anlatımlar değerlendirildiği zaman bile, bugün ne yapmamız gerektiği ve hareketimizin içine düştüğü ciddi durum daha iyi kavranabilmektedir. DY hareketi içindeki tasfiyeci Ankara hizbiyle DY militanları (Devrimci Çizgi) arasındaki ayrılık, sürecin karakterine uygun olarak giderek netleşmektedir. Lenin'in "bizim için ayrılık ne zaman parola olur; kargaşalık gerek teorik, gerek pratik işleyişe engel olmaya başladığı zaman" sözlerinden de anlaşılacağı üzere, bugün DY hareketi, (hizbin egemenlik mücadelesi ve tasfiyeciliği yüzünden) teorik olarak kadroları arasında bir birlik sağlayamamıştır. Ve yine kadro çalışması, kadrolarla merkezi organizasyonun ortak iş yapması için gerekli ilişkilerin sağlanması başarılamamıştır.

Şimdi kısaca hareketimizin tarihi gelişimine değinelim.

Yıllarca kendi dışımızda, geçmiş hareketin içinden gelen, teori ve pratiği ile bize önder olacak insanları bekledik. İlk gelenler, geçmiş hareketi reddedip Halkın Yolu adlı bir görüş örgütleyerek PDA'ya gittiler. İkinci gelenler, Acil adıyla hareket örgütleyip, fokoculuğu seçtiler. Üçüncü gelenler, KSD adlı bir hareket örgütleyip revizyonizmin batağına doğru gidiyorlar.

Bu saydıklarımız ve ayrışmalar yalnız İstanbul'da değil, Türkiye'nin birçok yerinde de olmaktaydı. Tüm bu ayrışmalar olurken, siyasi tecrübesizlik ve teorik yetmezliğimize rağmen, ayakta durmayı başardık. Ve ciddi siyasi ilişkilerden yoksun da olsak, birçok insan, bu ayrışmalar karşısında geçmiş hareketin esasa ilişkin tespitlerini ve devrimci çizgisini savundu. Bu başarıda harekete sempati duyan tüm militan arkadaşların aynı derecede ortak payı vardır. Ama bugün Ankara hizbinin sözcüleri "biz 1973'ten beri İstanbul'daki hareketi idare ediyorduk" diyebiliyorlar. Buna verilecek cevabımız daha samimi olmalarıdır.

Bu samimiyetlerini(!) şu noktada göstermelerini istemek hakkımızdır: Daha düne kadar beraber olduğumuz bu arkadaşlar, örnek verdiğimiz olayda olduğu gibi, olaylara yaklaşırken daha az spekülatif, daha az tahrikkâr davranmalıdırlar. Bugün yapılanlar öyle bir hale gelmiştir ki, burjuvazi ve onun sol içindeki uzantıları bu ayrılığı bahane edip devrimci harekete bir saldırı zemini elde etmiştir. (...) Ama sınıf mücadelesi devrimcilerin bu tür moral yenilgilerine yer vermeyecek kadar keskin olarak gelişmektedir. Ve gelişme bu üzüntü verici safhayı, onun spekülatörlerini ezerek aşacaktır.

BÖLÜM I

1. THKP-C Değerlendirmesi

THKP-C hareketi, Türkiye sol hareketinin nitel bir dönüm noktasıdır.

1971 devrimci mücadelesinin Türkiye "sol" hareketindeki egemen sağ çizgiyi parçalaması kolay olmamıştır. Bu oluşum sancılı olmuştur. "Sol" hareket üzerindeki sağ çizginin ve küçük burjuva ideolojisinin etkinliği, 1971 pratiğine çok sayıda insanın yakın devrim hayalleriyle yola çıkarak katılması vs. 1971 silahlı mücadele pratiğinde kendisini dışa vurmuştur. Sağ çizgi kolay kolay yenilgiyi kabul etmemiştir. Eski saltanatını sürdürebilmek için burjuvaziye karşı sadakatini ispatlamaya çalışmıştır.

Diğer taraftan, devrimci proleter hareketin bu bataklığın içinden çıkması, geleneksel sağ çizgiye karşı verdiği mücadelenin çetin niteliğini ortaya koymuştur. THKP-C hareketinin mücadelesi, bir bakıma burjuvazinin ve küçük burjuvazinin "sol" hareket üzerindeki etkisinin sökülüp atılması mücadelesidir de.

[...]

Devrimci hareketin 1973 sonrası gelişimi karşısında burjuva ideolojisinin "sol" hareket içerisindeki uzantısı oportünizm kılığını değiştirmiş, "geçmişe yapılan eleştiriler" kahramanlık hikayelerine dönüştürülmüştür. Böylece küçük burjuva "devrimcileri", yapısı gereği, yenilgi döneminde küfrettiği geçmişi "narodnizm", "küçük burjuva ihtilalciliği", "maceracılık" olarak görürken, gelişen devrimci potansiyel karşısında bundan vazgeçmiş, "geçmişin çizgisi yanlıştı ama o günkü koşullarda doğruydu" vs. demeye başlamışlardır. Genel olarak geçmiş hareketin değerlendirmesinde iki yöntem göze çarpmaktadır:

Birincisi, 1971 silahlı mücadelesini ve özel olarak da THKP-C hareketini (teorik ve pratik olarak) "küçük burjuva maceracılığı", "Troçkizm" vs. olarak "değerlendirmek" (HK, HY, KSD vs.) ve kitlelerle bağı olmayan(!) üç-beş kişinin oligarşiyle düellosuna indirgemek, 1971 silahlı devrim mücadelesinin yenilgisini bu şekilde açıklamak! *İkincisi*, devrimci hareketin içinde oluştuğu ortamı ve gelişim sürecini kendiliğindenci olarak tespit etmek ve parti kadrolarının pratik içinde yeterince pişmediği(!) (bunu DK ve Acil ileri sürmektedir) sonucuna varmak, THKP-C hareketinin örgütsel ve ideolojik yapısının zaaf ve eksiklikler taşıdığını, bütünselliğinin olmadığını, bu yüzden de bölünmeye uğradığını ve tüm bunlara karşın savaşmak zorunda kaldığını vs. ileri sürerek yenilgiyi bu nedenlere dayandırmak!

[...]

Geçmiş hareketin değerlendirilmesinde en ince metotlara başvurarak, THKP-C'nin ideolojik ve siyasi çizgisini düzeltmeye(!) çalışan DY yazarlarının "durumu anladıktan sonra hatalarını düzeltmeye çalışmaları" oportünizmin ne kadar ince metotlar geliştirdiğini ortaya çıkarmak açısından ilginçtir.

DY, THKP-C'nin gelişim sürecini şöyle açıklamaktadır: "... Büyük ölçüde *kendiliğinden nitelikli bir sürecin sonunda* 1970 sonlarında partileşmiştir" (altını kendileri çizmiş).

Burada önemli olan nokta, 1965'ten sonra gelişen sınıf mücadelesi içinde yetişen kadroların gerek teorik, gerekse pratik olarak örgütlenmesinin ve partinin oluşumunun "büyük *ölçüde*" "*kendiliğindenci*" bir süreç olarak görülmesidir. Bu nokta daha sonra partinin örgütsel ve ideolojik yapısını eleştirirlerken önem kazanmaktadır. Bu konuyu burada bırakarak DY yazarlarının THKP-C hareketi hakkındaki söylediklerinin daha iyi kavranabilmesi açısından bazı alıntılar yapalım:

> 1971 yenilgisi, THKP-C hareketinin gerek örgütsel yapılanışında ve gerekse örgütün ideolojik temelleri ve bütünlüğü açısından önemli zaaf ve eksiklikler ihtiva ettiğini ortaya koymuştur. THKP-C'nin ideolojik çizgisi, devrim ve mücadele anlayışı, örgütün değişik çalışma alanlarındaki tüm birimlere ve yönetim kademelerine hakim kılınamamıştır.
>
> Silahlı mücadele ile barışçıl mücadele alanlarındaki örgütlenmeler arasındaki bağlantı kayışlarının örgütlendirilemeyişi, yani partinin farklı alanlarda var olan çalışmalarının (...) uyumlulaştırılıp bütünleştirilemeyişi, onun gelişimindeki zaaf ve eksikliklerinin en önemlilerinden bir tanesi sayılmalıdır" (altını kendileri çizmiş).

Burada DY yazarlarının THKP-C hareketi hakkındaki görüşleri açıktır. "THKP-C büyük ölçüde kendiliğinden bir süreç içinde partileşen", örgütsel yapılanışı ve ideolojik temelleri bütünsellikten uzak, "zaaf" ve "eksiklikler" içinde olan, "silahlı mücadeleyle barışçıl mücadele alanlarındaki örgütlenmeler arasındaki bağlantı kayışlarının örgütlendirilemediği", "ideolojik çizgisinin tüm birimlere ve yönetim kademelerine hakim kılınamadığı" bir hareket olarak değerlendirilmektedir.

Bunları söyledikten sonra DY yazarları istedikleri kadar "Geçmiş hareketin siyasi çizgisi doğrudur." diye yazsınlar, önemli değildir. Onların eleştirileri sağ çizginin eleştirilerinin aynısıdır.

DYD yazarlarının itirazları iki noktada düğümlenmektedir: Örgütsel yapısındaki "eksiklik", "bağlantı kayışlarının örgütlendirilemeyişi" ve partinin ideolojik temellerinin "zaaf ve eksiklik" içinde olması.

Birinci noktanın anlamı, THKP-C'nin "bağlantı kayışlarını örgütlendiremeden," kitlelerden kopuk(!) silahlı eylemler içine girmesidir. Yani baştan beri var olan "eksiklik" bağlantı kayışlarının örgütlendirilemeyişidir(!) Bu nokta bizzat THKP-C pratiği tarafından mahkum edilmiştir. THKP-C'nin proleter devrimci çizgisi, yukarıda getirilen eleştirinin(!) tam tersine, Şubat-Mayıs 1971 döneminde silahlı eylemlerini sürdürmüş, bu çizgi Mayıs hareketinden sonra partinin yediği darbe ve ardından sağ çizginin partide hakim olması sonucu bir süre kesintiye uğrasa da, Kasım ayındaki "kaçış"tan sonra, partiyi içten kemiren sağ sapmanın tasfiye edilmesiyle mücadelenin kaldığı yerden devam etmesi kararıyla yeniden egemen olmuştur. Partinin proleter devrimci çizgisi, hiçbir zaman "bağlantı kayışları örgütlendirilemedi, bu bir eksiklik ve zaaftır" türünden bir durum tespiti yapmamıştır.

Fakat Mayıs 1971'de parti içerisinde ortaya çıkan sağ sapma bu tespiti yapmış ve bunu gidermek için Kıvılcımlı'nın sosyal pasifist çizgisini ve tasfiyeciliği partiye hakim kılmaya çalışmıştır.

DY yazarları Bildirge'de THKP-C hareketinin örgütsel "zaaf" ve "eksiklik" içinde olması, "farklı çalışma alanlarındaki bağlantı kayışlarının uyumlu olmaması" şeklindeki görüşlerine yer verirlerken, M.R. Aktolga'nın görüşlerine de yer vermişlerdi. Ama M.R. Aktolga'nın parti yapılanmasını kendileriyle aynı paralelde suçladığını görememişlerdir(!) İşte Aktolga'nın yazdıkları:

> Denilir ki "işte parti de, cephe de var", "çok yönlü çalışma" deyip görev bölümü de yaptık. Yalnız bazıları görevlerini

"yaptılar", bazıları ise "yapamadılar". Bir de bazı "teknik hatalar" yapıldı. Bütün aksaklık buralardan "geliyor".

Numara yapmaya hiç gerek yoktur. O haltlar hep beraber yenilmiştir. "Parti", "cephe", "çok yönlü çalışma" lafları sadece narodnizmi gizlemeye yarayan maskeler olmuşlardır. Başlangıçta bu durum bilinçli veya bilinçsiz olarak da yaratılsa, sonuç değişmemektedir. Ama artık durumu anlayanlar için hatayı düzeltmeye çalışmaktan başka yol kalmamaktadır. Evet, "parti, örgütlerin toplamı", çeşitli çalışma dallarının toplamıdır. Ama o örgütlerin, çalışma dallarının mekânik biçimde birbirinden ayrıldığı bir toplam, sadece matematiksel bir toplam değildir...

Bizler gibi lafta "çok yönlü çalışma" deyip, çalışma dallarını mekânik biçimde birbirinden ayırdın mı, her dalı kendi başına bıraktın mı, "politikleşmiş askeri mücadele" deyip her dönemin değişen şartlarına göre doğru taktikleri, politikayı tespit edeceğine "heyecan" verici terörizme saplandın mı, vakti ile anarşist, narodnik diye küfrettiklerinle terör yarışına girdin mi, bütün çalışma dallarının görevlerini kendi insiyatifleri altında yapılan terörün propagandası olarak tespit ettin mi, onun adı *"bolşevik örgütlenme, Leninizmin bayrağını yükseltme"* değil, örgütsel alanda anarşizmin karanlıklarında takla atma, bütün örgütlenmeyi kendiliğindenciliğe bırakma olur. (THKP-C İddianamesi'ndeki belgelerden)

Burada M.R. Aktolga, bütün aksaklıkların, bazılarının görevlerini yapmaması ve teknik hatalardan ileri geldiği iddiasına karşı kendini savunurken dikkat çekilmesi gereken nokta kendisinin görevini yapmamasına karşın, parti yapılanmasına "çalışma dallarının mekânik bir şekilde birbirinden ayrılması" biçiminde yönelttiği suçlamadır.

Ama DY bu noktayı geçiştirmektedir. "Parti *pratiği* içinde çok yönlü görevlerin bir kısmının yerine getirilememiş olması" (Bildirge, s. 34) durumu tespit edilirken, bunu parti yapılanmasına bağlamaktadır. Bildirge'de yer alan şu sözlere ne demeli:

"Gerçekten de farklı alanlardaki çalışmaların diyalektik, bütünsel bir organizasyonuna, birbirini tamamlayan bir uyumluluğa *henüz* ulaşılabilmiş değildi!"

[...]

Demek ki, THKP-C'nin baştan beri bütünsel bir organizasyona ulaşamamış olduğu iddiası yeni bir maruzat değilmiş!

THKP-C hareketinin ideolojik temellerinin "önemli zaaf ve eksiklikler" taşıdığı da ileri sürülmektedir. Öyle ki, parti içinde baştan beri var olan farklılıklar, parti bünyesinde bunları eritecek bir organizasyon olmaması ve partinin ideolojik temellerinin sağlam olmayışı yüzünden farklı dünya görüşlerine varmıştır!

Bu yaklaşım THKP-C'nin ideolojik temelleri açısından "önemli" bir eleştiridir! Zira DY yazarları "parti her şeyden önce ideolojik birliktir", "parti bu fikir çeşitliliklerini dengeli ve uyumlu bir bütünlüğe ulaştıracak mekânizmalara sahip bir organizasyon olmalıdır" şeklindeki parti tanımlamalarıyla zaten THKP-C'yi yeterince yargılamış durumdadırlar!

THKP-C baştan beri ideolojik birliğe sahip bir partidir. Bu konuda M.Çayan'ın görüşleri açıktır. Kaldı ki, ideolojik farklılıkların belirmesi ve iki ayrı dünya görüşünün ortaya çıkarak netlik kazanması parti merkez komitesinde olmuştur. Sağ sapmanın temsilcileri "sosyalizmi bilmeyen kişiler değildir". THKP-C hareketi içindeki sağ sapmanın temsilcileri tarafından "eskiden meseleleri iyi bilmiyorduk" diyerek gündeme getirilen eleştiriler bugün THKP-C'nin ideolojik bütünselliğinin "olmadığı" iddia edilerek yapılıyor ve temel stratejik konular "tamamlanmaya", "daha iyi kavratılmaya" çalışılıyor! THKP-C Türkiye'de bir tarihi döneme damgasını vuran bir siyasi organizasyon olarak ideolojik bütünselliğe sahipti ve bu Marksizm-Leninizmin temelleri üzerine kurulmuştu. Bu gerçeği sah-

tekârca tahrif etmek THKP-C'nin siyasi ve ideolojik çizgisine yöneltilen büyük bir suçlamadır.

DY yazarlarının THKP-C hareketini "eksik", "zaaflı", "bütünselliğe henüz ulaşmayan" bir organizasyon olarak değerlendirmeleri, gerçekte, parti içinde ortaya çıkan sağ sapmanın savunuculuğunu yapmaktan başka bir şey değildir.

Elbette ki tecrübesiz ve genç bir hareketin mükemmel olması beklenemez. Ama DY yazarlarının yaptığı böylesine bir değerlendirme değildir. Onlar partinin bu yapılanışının bir sonucu olarak sağ sapmanın ortaya çıktığını ve yine temel olarak partinin bu "eksik ve zaaflarının" THKP-C hareketini yenilgiye götürdüğünü de iddia etmektedirler. THKP-C'nin bu şekilde değerlendirilmesinin varacağı kaçınılmaz sonuç yenilgiyi başka türlü açıklayamaz.

> Daha önce, gerek Bildirge'de, gerekse geçen sayıdaki (DY, 17. sayı kastediliyor) bölümde, *yenilgiyi temel olarak THKP-C hareketinin eksikliklerine ve hatalarına bağladığımızı* söylemiş, yenilgiden onun ideolojik çizgisinin yanlış olduğu sonucunun çıkarılamayacağı ve onun ideolojik çizgisinin, devrim, örgüt ve mücadele anlayışının doğru olduğunu söylemiştik (abç) (DY, sayı 18).

Burada her ne kadar siyasi çizginin doğru olduğu söylense de, önemli olan nokta yenilginin temel olarak THKP-C hareketinin eksik ve hatalarına bağlanıyor olmasıdır. Durum böyle olunca, THKP-C pratiğinin "sol" olduğu ve partiyi yenilgiye uğrattığı söylenebilir. Aynı şekilde, *DY yazarları, parti içinde ortaya çıkan sağ sapmayı da partinin bu yapılanmasına bağlamaktadırlar.*

[...]

Bu alıntılarda, neden yenilgiye uğranıldığı, yenilgiyi meydana getiren sebepler ve bölünmenin hangi koşullarda gerçekleştiği açık bir şekilde ortaya konmuştur. Zaten THKP-C'yi baştan büyük ölçüde "kendiliğindenci" bir sürecin ürünü olarak

gördükten sonra, silahlı mücadele ile barışçıl mücadele alanlarındaki örgütlenmeler arasında "bağlantı kayışlarının" olmayışı, "ideolojik bütünlüğe sahip olmaması" gayet doğaldır. Hele bu denli zaaflı ve eksik(!) bir hareketin kaçırılmaz olarak bölünmeye uğraması ve giderek de yenilmesi çok daha doğaldır. DY yazarları bu zaafları o kadar "önemli" görmektedirler ki, "kuruluş aşamasındaki hareketin *zorunlu olarak* silahlı mücadeleye başladığını" bile iddia etmektedirler. Çünkü hareket içinde bu kadar "zaaf" ve "eksik" sözkonusu değilse, bir "zorunluluktan" söz etmek de saçmalık olacaktır.

Evet, DY yazarlarına göre THKP-C hareketi aldığı yenilgiyle gerçek bir "parti" olmadığını ispatlamıştır!.. Aslında söylenen budur; çünkü yenilgiyi temel olarak THKP-C'nin "eksik" ve "zaaflarına" bağladıktan sonra, onun gerçek bir parti olmadığını söylemek mantıki bir zorunluluktur.

Bu noktada, DY kendi açısından doğru olanı yapmaktadır. THKP-C hareketi içinde sağ sapmanın parti çizgisine yönelttiği eleştirileri tekrarlayıp, yenilginin nedenini de "parti" olarak gösterdin mi, "iş bitmiştir". Artık DY'nin, Acil'in "yetersiz bir örgütsel yapı" değerlendirmelerine "sağdan" katılmasının bir mahsuru yoktur.

Peki o zaman sorulacaktır; THKP-C neden yenilmiştir? Bunun nedenlerini açıklarken kıstasımız, "THKP-C böyleydi, şöyleydi" diye nutuk çeken "THKP-C uzmanlarının" sözleri olamaz. Bizim kıstasımız, THKP-C'nin pratiği ve teorisidir. Ve bizzat M.Çayan'ın kendi deyişleridir.

Her şeyden önce, THKP-C'nin yenilgisini ülkemizin nesnel koşullarından, Türkiye sol hareketinin tarihsel özelliklerinden kopartarak ele alamayız. Ülkemiz sol hareketine egemen olan geleneksel sağ çizginin, ilk defa 1971 silahlı mücadelesiyle saltanatına son verilmesi elbette ki sancısız olmayacaktı. 60 yıl boyunca sol hareket üzerinde etkili olan küçük burjuva ideolojisini söküp atmak kolay kolay mümkün değildi. Bu her şeyden önce

çetin bir savaşın sonucu olabilirdi. M.Çayan'ın bu konudaki deyişleri şöyledir:

> Bu hareket, revizyonizmin uzun yıllar etkin olduğu bir ortamda yeşermiş, gelişmiş ve güçlenmiştir. O yüzden işler ne kadar sıkı tutulursa tutulsun, başlangıçta şu veya bu ölçüde bu ortamın izlerini içinde taşıyacaktır. Tersini düşünmek idealizmdir. Bu kalıntılar savaş içinde savaşıla savaşıla atılacaktır.

THKP-C hareketinin tarihsel hesaplaşmasının ve yenilgisinin anlamı budur.

[...]

Parti içinde görevlerin yerine getirilmemesi, partinin "eksik" ve "zaaflarından değil, parti içinde sağ sapmanın ortaya çıkmasından ötürüdür. Çünkü M.R. Aktolga'ya yapılan suçlama bu paraleldedir. Ve o zamanlar görevlerini yerine getirmeyenler de bu sağ çizginin temsilcileridir. Sağ çizginin görevlerini yerine getirmemesine bakarak "bağlantı kayışlarının olmadığı" hikâyeleri uydurmak, gerçekte sağ sapmanın eleştirilerine katılmaktır. DY yazarları, daha açıkça, baştan beri parti yapılanmasını suçlamaktadır!

[...]

Her şeyin partinin ideolojik ve örgütsel bütünlüğünün "olmamasına" bağlanması kabul edilebilir mi? Bu açıkça, sağ sapmanın partiyi tasfiye girişimlerinin ve onu "uzun bir faaliyetsizlik dönemine" sürüklemiş olmasının hasır altı edilmesidir. Parti içinde ortaya çıkan ideolojik ayrılıkları farklı alanlardaki çalışmaların bütünleştirilememiş olmasına bağlayanlar karşısında M. Çayan konuyu başka bir açıdan ele almaktadır:

> Bu iki arkadaş [Münir ve Yusuf kastediliyor] ortak görüşlerimiz olan ve bir ölçüde hareketimizin ideolojik temellerini oluşturan bütün eski yazıları, parti ve cephe bildirilerini, Kurtuluş'ta tespit

edilen çizgiyi ve de yazılıp da bastırılmayan konuşmalarımızı vs. tümden reddetmektedirler.

Mayıs ayının sonuna kadar parti çizgisini hararetle savunan bu arkadaşlar, İstanbul'daki arkadaşların yakalanmaları üzerine, eski ideoloji ve stratejilerini değiştirerek... (M. Çayan'ın mektuplarından)

Partinin ideolojik birliğinin "olmadığını" söyleyenlerin, ideolojik meselelerin alt birimlere kadar kavratılması gerekliliğini bahane etmeleri boşuna bir çaba olacaktır. Çünkü meydana gelen ayrılık bu türden bir ayrılık değildir. Parti merkez komitesinde "sosyalizmi çok iyi bilen kişilerin" yarattığı ve tarihsel, sosyal nedenleri olan, sınıf mücadelesinin bir ürünü olarak ortaya çıkan bir ayrılıktır.

Parti içinde ortaya çıkan sağ sapmayı, tali bir unsur olarak değerlendirebilir miyiz? Mayıs hareketinden sonra ortaya çıkan ve partiyi tasfiyeye yönelik bir sağ sapmanın oluşmasını THKP-C'nin yapılanmasına bağlamak, aslında THKP-C'nin siyasi, örgütsel ve ideolojik çizgisini suçlamaktır.

Sağ sapma, partiyi 1971 Mayıs ayından 1971 Aralık sonuna kadar "iç"ten kemiren, hantallaştıran, partiyi faaliyetsizlik içine sokan bir olaydır. Bu durum da, sözünü ettiğimiz tarihsel ve sınıfsal nedenlerin parti içinde bir yansımasıdır.

Mayıs ayının sonlarından sonra ortaya çıkan sağ sapma, partiyi etkileyen en önemli olaydır. Ankara örgüt üyeleri, bu durumu o koşullarda şu şekilde tespit ediyorlardı:

Partimizin yediği darbe, sola sapmasından değil, parti içindeki sağ sapmanın örgütü içten kemirmesi, görevleri savsaklaması ve partiyi hantallaştırmasından ötürüdür. (THKP-C İddianamesi'ndeki belgelerden)

Görüldüğü gibi, partinin içinde meydana gelen en önemli olay, sınıf mücadelesinin şiddetinin bir ürünü olarak, parti içindeki küçük burjuva ve burjuva etkisi altındaki unsurların kendini dışa vurmasıdır. Bu durum sağ sapmanın ortaya çıkması-

na, partiyi içten kemirmesine, hantallaştırmasına ve faaliyetsizliğe sürüklemesine neden olmuştur. Bu, aynı zamanda, partinin tespit ettiği çalışmaların yerine getirilmemesine de neden olmuştur. Bunun sonucunda, kır ilişkilerinin yaygınlaştırılması, silahlı propagandanın sürekliliği, parti örgütlerinin kadrosal olarak güçlenmesi vb. sağlanamamıştır.

Ülkemizin içinde bulunduğu tarihsel ve nesnel koşulların bir sonucu olarak parti içinde sağ sapmanın ortaya çıkması, oligarşi ve onun her türlü uzantıları ve geleneksel sağ çizgiyle olan tarihi hesaplaşmada, THKP-C hareketini örgütsel olarak yenilgiye sürükledi. Yenilginin ana nedeni, nesnel koşulların sonucu olarak, parti içinde ortaya çıkan sağ sapmadır. Bunun yanında, partinin tecrübesiz yapısından kaynaklanan tali nedenler, kır ilişkilerinin yaygınlaştırılamaması da sayılabilir.

THKP-C hareketi oligarşiye olduğu kadar kendi içindeki sağ çizgiye karşı da şiddetli bir mücadele sürdürdü. Aldığı kararlı tavır sonucu, sağ çizgi tasfiye edildi ve parti bu unsurlardan temizlendi. Fakat geçen süre içinde, parti önder kadrolarının oligarşi tarafından yok edilmesi, THKP-C hareketini örgütsel olarak yenilgi noktasına getirmiştir. Bu, Türkiye halklarına devredilmiş en büyük zafer olarak bir "yenilgi" dir.

THKP-C hareketinin örgütsel ve ideolojik olarak "zaaf", "eksiklik" içinde olduğunu söyleyenler, iflah olmaz sağ çizginin devamcısıdırlar.

Ve parti, DY'nin bütün suçlamalarına karşın, (yine zorunlu olarak galiba!) aldığı şu kararla, gerçek çizgisini ve sağlamlığını ortaya koyuyor: "Savaş Mayıs darbesinden sonra kaldığı yerden devam edecektir."

2- Bildirge Platformu ve Partileşme Süreci

Hareketimizin bugün içine düştüğü sorunları devrimci bir şekilde kavrayabilmek, irdeleyebilmek, dönemin karakterine uy-

gun doğru teşhisler koyup çözümler bulabilmek ve buna uygun tavırlar alabilmek için özellikle Bildirge platformunu ve platformun ilkelerini doğru kavramak ve iyi bir tahlile tabi tutmak gerekir. Bildirge platformu neydi? Bugün Ankara hizbinin pervasızca DY hareketine sahip çıkmasının kökenleri nereye dayanmaktadır? Bu sorulara açıklayıcı cevaplar bulmak gerekir.

[...]

A- Partileşme Süreci İdeolojik Mücadele Sürecidir

Partileşme sürecinin teorik ve pratik anlamda birliğini sağlamak için, bu konu, DY militanlarının ortak onayından geçen Bildirge metninde ele alınmıştır. Hareketimizin temel görüşlerini oluşturan kesintisiz devrimdeki stratejik konuları bugünün ışığında açmak, (bu konuların açılması Bildirge platformunun bir ilkesidir) partileşme sürecinin nitelik sıçraması yapması ve sürecin devrimci bir tarzda tamamlanması için ideolojik birlik platformu olarak kabul edilmiştir.*

Partileşme sürecinde ideolojik birlik kadrolaşma ve bununla orantılı gelişecek anti-faşist mücadeleyi yükseltmekle ele alınacaktır. Yani pratik-teorik birliğin sağlanması kadro faaliyeti içerisinde olacaktır. Merkezi organizasyonla kadroların ideolojik-örgütsel ilişkileri bu temelde *ikna* esasına dayalı olacaktır. Bu ana ve en önemli prensip, uygulamada açıkça görüldüğü gibi, tamamen reddedilmekte (hatta uç noktaya vardırılarak "Eleştirin var mı, yok mu? Varsa görevini bırak" denerek), ikna yerine *tasfiye* ön plana çıkarılmaktadır. Bu da partileşme sürecinin ilkeleriyle, partinin ideolojik-örgütsel ilkelerinin, hareketimizin

* Bildirge metnindeki birtakım konulara eleştirilerimiz, Bildirge'nin çıkışından beri varlığını sürdürmektedir. "Düzeltilecek", "matbaa hatasıdır", "şu bağlamda anlaşılmalıdır" denmesine rağmen, hiçbir şey yapılmamıştır. Bunun nedenleri de bugün yapılan tahrifatlarda, inkârcılıkta somutlaşmaktadır.

içinde bulunduğu "durum" ile ideal olanın birbirine karıştırılmasından ileri gelmektedir. İdeolojik birliği sağlamada günümüz pratiğine ışık tutacak "Kesintisiz Devrim"leri *temel* kabul eden teorik meselelerin gerek legal, gerekse illegal kadroların ideolojik-pratik eğitiminin aracı olarak ele alınmasının bugün ne derece gerçekleştiği herkesin gözü önündedir. Kaldı ki, Ankara grubu (DY yazarları anlamında) bazı temel konularda kendi ideolojik anlayışı çerçevesinde, soruna bakış tarzını teori ve pratiğiyle açığa vurmak zorunda kalmıştır. Bu sözlerden hemen Ankara hizbinin bazı arkadaşları ikna(!) amacıyla, bizim için sık sık kullandığı "Arkadaşlar, herhalde bunlar geçmişi reddedecekler diye ayrıldılar" sözünde haklılık aranmamalıdır. Çünkü hiç kimse bizden, ortada olumlu anlamda somut bir adım yokken, arada bir iman tazeleyerek "Vallahi billahi reddetmeyeceğiz" sözüyle, samimiyetine inanmamızı isteyemez. Eğer Bildirge platformunda kabul ettiğimiz ideolojik birliği sağlama yönünde temel stratejik konuları açma cesaretini gösterebilmiş olsalardı, bugün hareketimizin içine düştüğü durumu aşmak daha kolay ve sıhhatli olurdu. Bugünkü durumun ana halkalarından bir tanesi Ankara hizbiyle aramızdaki ideolojik birliğin (teorik ve pratik anlamda) sağlanamamış olmasıdır. Bu gün gibi ortadadır. Bazı genel konularda (emperyalizm, faşizm, oligarşi) asgari teorik birliğimiz, DGD çıkmaya başladığından itibaren varlığını sürdürmektedir. Çıkışını bir nitelik dönüşümü olarak belirlediğimiz ve partileşme sürecinin en önemli adımı olarak umut ettiğimiz Devrimci Yol Bildirgesi sonrası, DGD döneminden daha ileri düzeyde ve daha esasa ilişkin şekilde teorik ve pratik birliğimiz sağlanamamıştır. Teorik ve pratik birliğin sağlanamaması karşısında bugün "İdeolojik ayrılığınızı koyun, hangi konularda ayrı düşünüyorsunuz?" gibi sahte dostluk çığlıklarına karşı söylenecek söz şudur: Siz daha düne kadar temel meselelere ambargo koyarak herkesin kabul edebileceği konularda sayfalarca yazılar yazdınız, yüzlerce militanı THKP-C

adına peşinizden sürüklediniz. Oysa bugün parça parça açtığınız görüşler, geçmişte neden "ambargo taktiği" izlediğinizi, THKP-C'yi nasıl savunduğunuzu(!) ortaya koyuyor. Sizin yeriniz geçmişin tahrifatçı ve inkârcılarının yanıdır.

> Marksizm ihtimallere değil, gerçeklere dayanır. Bir Marksist, politikasının temeline sadece ve kesinlikle *kuşku bırakmayacak şekilde* belirlenmiş gerçekleri koyar[1] (abç).

Lenin'in bu sözünde anlatılan, bugün hareketimizin içine düştüğü duruma kesin bir netlik kazandırmaktadır. Hareketimizin geleceği hakkında bütün gayretlere rağmen kesin verilere sahip olamayan bizler, bir işe başlamak için —hele hele bu iş insanların hayatlarını ortaya koydukları, halkımızın kaderini ilgilendiren bir konuda oldu mu— kuşku bırakmayacak şekilde belirlenmiş gerçekler aramak zorundayız. Gerçekleri saptıran veya açıklamaya cesaret edemeyen ve geçmişi revize edenlerle THKP-C ideolojisinden taviz vererek, "birlik için birlik" adına oportünistçe bir tavır takınıp uzun bir süre daha birlikte kalamazdık.

Günümüz Türkiye'sinde devrimcilerin önlerinde halledilmesi gereken ilk mesele devrimci hareketin Leninist ilkeler çerçevesinde ideolojik birliğini sağlayarak proletaryanın savaşçı partisini oluşturmaktır. Bugün biz, DY militanları olarak, Ankara hizbinin devrimci bir tarzda ideolojik birliği uzun bir müddettir sağlayamamış olmasının ortaya çıkardığı sorunları göz önünde bulundurmak zorundayız.

[...]

Bu süreçte;

a) Partileşme sürecinin karakterine uygun olarak ikna yöntemini esas kabul etmek (ki bu meselenin ağırlıklı yönüdür)

---

[1] Lenin. *Toplu Eserler*, c. 35, s. 242.

b) İdeolojik birlik sözünden yalnızca masa başlarında yapılan tartışmalar sonrasındaki varılan ortak noktaları değil, (eğer böyle olsaydı, ideolojik birlik akademik tartışmalar düzeyine indirgenmiş olurdu) teorik tespitlerde hemfikir olduktan sonra bunların aynı anlayışla hayata geçirilmesini anlamak gerekiyor.

DY Bildirgesinin başında Bildirge'nin çıkış amacı;

> Devrimci hareketin karşı karşıya olduğu temel siyasi görevi saptamak ve bu temel siyasi görevin, partinin yaratılması görevinin yerine getirilmesi için nasıl bir mücadele verilmesi gerektiği konusunda bir bakış açısı, bir platform sunmak...[2]

diye açıklanmaktadır.

Ama bugün varılan noktada yapılan, temel siyasi görevin yerine getirilmesi için bir platform, bir bakış açısı sunmak değil, bir hizbe dahil olmak için bir platform, bir bakış açısı sunmak olmuştur. Yine DY Bildirgesi'nde şunlar belirtiliyordu:

> Devrimci Hareketin birliğinin sağlanabilmesi için ve partinin inşası için ideolojik birliğin gerekli olduğunu, bu ideolojik birliğin de ülkemiz *devriminin temel meselesi hakkında ideolojik bir açıklıktan*, bu açıklığı sağlamak üzere ideolojik mücadeleden geçtiğini söylüyoruz[3] (abç).

Burada çok açık şekilde belirtildiği gibi, "ülkemiz devriminin temel meselesi hakkında ideolojik bir açıklık" getirileceğine, Devrimci Yol'un bütün sayıları, sosyal emperyalizm, faşizm, emperyalizm gibi konularda, genel geçer yazılarla doldurulmuş, bu konuda somut bir adım atılmamıştır.

Bildirge platformu bundan sonra atılacak ve birliğimizi pekiştirecek ve de birliğimizin ana unsurunu teşkil edecek ideolojik bütünlüğü sağlama sürecinin başlangıcını oluşturuyordu. Ve yine bu konu, DY yazarları tarafından şöyle belirtiliyordu:

---

[2] *Bildirge*, s. 7.

[3] *Bildirge*, s. 8.

> Politik ve örgütsel birliğin yolu ideolojik birlikten geçer, ideolojik birliğin yolu ise ideolojik mücadeleden. (*Devrimci Gençlik*, Sayı 16)
>
> Ama biliyoruz ki, proletarya partisi ideolojik, politik ve örgütsel bir bütündür. Ve her şeyden önce, ideolojik bir birliktir. Bugün ideolojik karmaşa esas olarak çözülmüş değildir. O halde parti sorununun önünde duran en önemli sorunlardan biri Türkiye solunun teorik sorunlarını çözmemiş olmasıdır. Devrimci hareket kendisinin siyasi varoluş koşulu olan görüşlerini henüz sistemleştirmiş değildir.[4]

Politik ve örgütsel birliğimizin ideolojik birlikten geçtiğini kabul etmemize ama daha henüz devrimci hareketin varoluş koşulunu oluşturan görüşleri sistemleştirmemiş olduğunu belirtmemize, hatta bunu daha da ileriye götürerek konuların parça parça ele alınıp incelenmesinin seçmecilik ve eklektizm ve hatta felsefi idealizm olduğunu söylememize rağmen, bugün hareketimizin ideolojik birliğini sağlama yolunda adım atılmamış, DYD'nin 1. sayısındaki tespit edilen bu doğru ilkeler yalnızca kağıt üzerinde kalmış ve birer birer çiğnenmiştir. Bu güzel sözlerin yazılıp söylendiği o günden bu yana görülen odur ki, temel meselelerde ideolojik birliği sağlamaya yönelik ikna esasına dayalı olumlu adımlar bir türlü atılamamıştır. Ankara hizbi kendi anlayışını satırlar arasına saklayarak gerek Bildirge'de, gerekse DY'nin 1. sayısında anlatılan görüşlere ters adımlar atmıştır. Kendi anlayışları içerisinde atılmış olan bu "adımlar" DY militanlarını —Ankara hizbi çevresi dışında— bağlayıcı bir karakter taşımamaktadır.

B- Partileşme Sürecinin Örgütsel İlkeleri

1971 hareketinin örgütsel olarak (parti hiyerarşisinin dağılması) yenilmesinden sonra, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde hayatın kendiliğinden ön plana attığı kişiler tarafından yönlendirilen,

---

[4] *Devrimci Yol*, Sayı 1.

anti-faşist mücadele içinde örgütlenen grupların* Bildirge'de ortaya konan asgari ideolojik görüşler etrafında ortak onay temelinde birleşerek partileşme sürecinin başlamasında hemfikir olmaları, Bildirge platformunun zeminini teşkil eder. Ve yine Bildirge platformu, Türkiye'deki grupların dağıtılması, ideolojik birlik temelinde siyasi hareketin gelişimine uygun olarak, onun içinde eritilmesi, kısacası, merkezi siyasal örgütlenmeye geçiş için bir sıçrama zemini idi. Bu noktada önemle anlaşılması gereken, partileşme süreci merkezi organizasyonunun partinin kuralları ile işleyen bir organizasyon olmadığıdır. Ama kendi içinde, bulunduğu şartlara uygun olarak, bir işleyişe ve disipline sahip olan —kaba anlamda da olsa— bir organizasyonun oluşturulması zorunludur. Bu organizasyon partinin hiyerarşik organizasyonu olarak değerlendirilmemelidir. Hiyerarşi sorunu bu bütün içinde partileşme sürecinin ileri aşamalarına tekabül eder. Bugünden oluşturulan bir hiyerarşik yapı(!) kâğıt üzerinde kalan bir bürokrasi olur.

Bugün pratikte Ankara hizbinin oluşturduğu organizasyonun faaliyeti, partileşme sürecinin organizasyonuna değil, parti organizasyonuna tekabül eder. Ankara hizbi yöneticileri partileşme süreci ilkelerini tasfiyeye yönelmişlerdir. Bu anlayış içerisinde gruplar daha önceden var olan yapılarını dağıtarak merkezi organizasyona dahil olmaya çalışırlarken, Ankara hizbi, gelişen süreç içerisinde kendi yapısını muhafaza etmiş, kendi içinde oluşturduğu hizip hiyerarşisini ve ideolojik anlayışını devrimci hareketin merkezine suni bir şekilde ikame etmeye çalışmıştır. Bu durum —pratik faaliyetteki uygulamalar— Bildirge platformunda ortaya konan partileşme sürecinin karakterine uygun örgütsel ilkelerin bir yana bırakılması ve hizipçi örgütlenmenin öne çıkarılmasıdır. DYD yazarları hizipçi bir anlayışla

---

* Bu gruplaşmalara, 1973'den sonra anti-faşist mücadele içinde *kendiliğinden oluşan, otonom*, şehirsel gruplaşmalar demek yanlış olmayacaktır.

hareket etmektedirler. Kendilerini merkez(!) olma havasına öylesine kaptırmışlardır ki, sorunu bir hiyerarşi sorunu olarak kavrayıp kendi hiyerarşilerine dahil olmayanları ve kendi sağ mantıklarına karşı çıkanları tasfiye etmeye çalışmışlardır. Bu anlamda Ankara hizbinin temel yapılanmasında örgütsel ve ideolojik olarak tasfiyecilik yatar. Ankara hizbi kendi organizasyonunu ve kendi hizbinin iradi müdahalesini sağlayarak "dahil olan buna dahil olur, giden gider" anlayışı ile tasfiyeciliklerini her zaman ön planda tutmuştur. Ankara hizbinin temsilcilerinin bahsettikleri merkezi organizasyon(!), iradi müdahale(!) vardır. Ama bu, Ankara hizbinin Ankara ikametgâhlı olaylara kendi iradesi ile bakamayan memur anlayışının hakim olduğu kendi "dar kadroları" içindir.

Ankara hizbinin, kendi sağ anlayışına ve hizipçiliğine karşı çıkan "biz" ve bizim gibi düşünenleri tasfiyeye yönelmesi, meselenin sadece görünüşüdür. Olayın arkasında yatan çıplak gerçek ise THKP-C düşüncesinin ve mücadele anlayışının tasfiye edilmesidir. Sorunun özünde yatan bu olunca Devrimci Yol hareketinin partileşme sürecine uygun örgütlenememesi ve ideolojik birliğini sağlayamaması doğal bir gelişme olmaktadır.

[...]

... Bugün Ankara hizbi partileşme sürecinin örgütsel ilkelerini bir yana bırakmıştır. Bunun yerine hizipçiliğe, tasfiyeciliğe yönelmiş, kendi hizbinin hiyerarşisini Devrimci Yol hareketinin "merkezine" getirmeye çalışmıştır. *Kısaca toparlamaya çalışırsak;* —Partileşme süreci bir ideolojik mücadele sürecidir. "Kolektif çalışmanın harcı ideolojik birliktir." "İdeolojik birlik *ülkemiz devriminin temel meselesi hakkında* bir ideolojik *açıklıktan*, bu açıklığı sağlamak için ideolojik mücadeleden geçer." —Partileşme süreci örgütlü, bilinçli bir çabayı gerekli kılar. —Partileşme sürecinde ana görev kadrolaşmadır ve kadrolaşmayı ilerletmenin yolu da siyasi pratiği yükseltmekten geçer.

[...]

Bize düşen görev, daha önce saptadığımız Bildirge ilkelerini bugünkü somut durum ve önümüze çıkan görevler temelinde savunmak ve pratiğe geçirmektir. Kim ki bu ilkeleri reddeder; hizipçi, cuntacı, tasfiyeci ve subjektif niyetlidir. Tüm bunları Türkiye halklarına, THKP-C sempatizanlarına açıklamak ve bu doğrultuda çalışmak görevimiz olmalıdır.

BÖLÜM II

1 - Emperyalizmin İşgal Biçimi, Yeni Sömürgecilik ve Suni Denge

[...]

Sosyalist sistemin, sistem içi ortaya çıkan bir dizi olumsuzluk nedeniyle bir blok olarak söz edemeyeceğimiz noktaya geldiğini görürüz. Sovyet-Çin çatışması, emperyalist-kapitalist sistemin dışına çıkmış sosyalist ülkelerin ve tüm sosyalist güçlerin bir blok karakteri göstermediğinin somut bir ifadesidir. Bilindiği gibi, bloklaşma, asgari olarak ortak bir düşmana karşı (emperyalizmin baş çelişme olarak görülmesi tespiti) alınacak pratik tavırdır. Halbuki bugün sosyalist sistemin böyle bir bloklaşma karakteri yoktur. Sovyetler Birliği ve Çin —bırakın baş çelişme tespitindeki ortak yanı— birbirlerini siyasi hasım olarak görmektedirler. Hatta Çin Sovyetler Birliği'ni dünya halklarının baş düşmanı(!) ilan edip, III. Dünya Savaşı hazırlıkları yapmaktadır. Sovyet-Çin çatışmasının tarihi gelişimi üzerinde kısaca duralım:

Özellikle 1956'dan sonra, Kruşçev ve izleyicilerinin parti yönetimine hakim olmalarıyla uyguladıkları "ekonomi her şey, insanın bir sosyalist olarak yetiştirilmesi (sosyalist kültür sorunu) bunu takip eder" anlayışı, yani ekonominin politikaya hakim

kılınması veya başka bir deyişle, politikanın ekonomiye kurban edilmesi bugünkü SBKP revizyonizminin kaynaklandığı ana noktayı teşkil eder. Bugün bu tezden yola çıkılarak "halkın devleti", "denge politikası", "kapitalist olmayan yoldan —cuntalarla— sosyalizme geçiş" gibi Marksizm-Leninizmle uzaktan yakından ilgisi olmayan uç noktalara varılmıştır.

İlk başlarda, Sovyetlerin yanlış uygulamalarına bir tepki şeklinde belirginleşen Çin politikası ise, bir süre sonra Sovyetlerde olduğunun tam tersi anlayışla, "politika her şey, ekonomi daha sonra gelir" mantığıyla geliştirilmiş, yani ekonomi politikaya kurban edilmiştir. Buradan yola çıkılarak kırlarda küçük mülkiyetin kurulması savunulmuş, üç dünya teorisi adı altında revizyonist teoriler geliştirilmiş, Kültür Devrimi adına yapılan uygulamalarda bazı olumlu şeylerle beraber insan düşüncesinin ekonomiden bağımsız olarak değiştirilebileceği tezi savunulmuştur. Bu tezin doğal bir sonucudur ki, Çin, kimin ne zaman hain olacağı belli olmayan bir ülke durumuna gelmiştir.

Bu değerlendirmenin ışığında, tüm sevap ve günahlarıyla dünya devrimci hareketine mal olmuş Sovyet ve Çin devriminin bugün ulaştığı seviyeyi ne abartarak, ne de göz ardı ederek kabul etmek gerekir.

Bugün emperyalist-kapitalist sistemi tehdit eden en önemli alternatif, sosyalist sistemin en yoğunlaşmış ifadesi olarak ulusal kurtuluş savaşlarıdır. Emperyalizmi tehdit eden sosyalist ülkelerin yanında, ulusal kurtuluş savaşlarının başarısında payı olan metropol ülkelerdeki işçi sınıfı hareketlerini de unutmamalıyız.

[...]

Yeni-sömürgecilik döneminde, artık eski tip sömürgelerde olduğu gibi, işgalci ülkenin dili, bayrağı ve ordusu egemen değildir. Emperyalizm yeni kılığı içerisinde içsel bir olgu haline gelmiş, ulusal tepkiler karşısında gizlenmiştir(!) Görünüşte si-

yasal "bağımsızlıklarını" kazanan ülkelerde sınıf kombinezonları da değişmiş, feodal döneme özgü siyasal sınıf kombinezonlarının yerini (emperyalizm-komprador burjuvazi-feodaller ittifakı) yeni-sömürgecilik ilişkilerine uygun sınıf kombinezonları almıştır (emperyalizm, temel müttefiki yerli tekelci burjuvazi). Siyasal yönetim de buna bağlı olarak biçimlenmiştir. Emperyalizmin III. Bunalım Döneminde, yeni-sömürge ülkelerde siyasal ittifakın içindeki belirleyici güç olan yerli tekelci burjuvazi emperyalizmin temel müttefikidir. Başka bir deyişle, emperyalizm oligarşinin içinde yönlendirici güç olarak bulunmaktadır.

Oligarşinin siyasal yönetimi genel olarak iki biçimde (gizli-açık faşizm) icra edilir. Bazen de biçim olarak çok partili burjuva demokrasisine benzeyen ancak "ceberrut devlet" niteliğinin korunduğu, yani baskı, terör ve şiddetin bütün korkunçluğuyla kendini hissettirdiği bir siyasal biçime başvurulur. (Buna en somut olarak I. ve II. MC dönemlerini gösterebiliriz. Halen daha yaşamaktayız.) Ülkede var olan sürekli ekonomik ve politik çıkmaza, devrimci hareketlere karşı "çare" aranırken, emekçi sınıfların düzene karşı olan muhalefeti çeşitli yöntemlerle pasifize edilmeye çalışılır. Ancak bütün bunlar yeterli olmayınca "ulusal ordular" işe karışmakta, "huzur ve güvenliği" onlar sağlamaktadırlar(!)

Yeni-sömürge ülkelerde ve ülkemizde devlet cihazının en önemli vurucu gücü olan ordu, emperyalizmin yeni yöntemlerine göre örgütlenmektedir. Özellikle iç savaşa yönelik olarak geliştirilen ordular, ülkede başlayacak bir halk savaşına karşı olduğu gibi, komşu ülkelerin tehlikede olduğu durumlarda yardıma koşacak bir şekilde hazır tutulmaktadır. (Bunun en somut örneği Kıbrıs "Barış" Harekâtıdır.) Bu durumu daha da pekiştirebilmek için çeşitli paktlar, askeri anlaşmalar oluşturulmuştur (NATO, SEATO, CENTO).

Yeni-sömürgecilik döneminin bir önemli özelliği de geri bırakılmış ülkelerde emperyalizm-oligarşi ile halk arasında suni

bir dengenin var olmasıdır. Suni denge ülkemizde emperyalizmin işgal biçimine bağlı olarak (gizli işgal esprisi), ülkemizin tarihi, sosyal, ekonomik, kültürel özelliklerinin bir sonucu oluşan güçlü devlet imajının bireyler üzerindeki geleneksel yıldırıcılığıyla da bütünleşen bir olgu biçiminde karşımıza çıkmaktadır. "Ceberrut devlet"te ifadesini bulan ve suni dengenin bir ayağını teşkil eden bu olgu, Osmanlı toplumundan günümüze kadar varlığını devam ettiren önemli bir özelliktir. Osmanlı devleti Avrupa'daki gibi feodalizmin klasik biçimleriyle, daha açık bir ifadeyle ademi-merkeziyetçilik ilişkilerinin geçerli olduğu bir tarzda örgütlenmemiş, tersine devlet yapısı merkezi feodal bir özellik göstermiştir. Bu durum "kerim devlet", "devlet baba" imajının oluşmasına neden olmuş ve bu günümüze kadar geçerliliğini koruyan bir özellik olmaya devam etmiştir. Bugün ülkemizde devletin baskı aygıtları (ordu, polis, mahkeme, tutukevi) sürekli ön planda tutuluyor. Devlet bir yandan kitle pasifikasyonunu sürekli kılmak için baskı aygıtlarını ön planda tutarken, diğer yandan ideolojik aygıtlarıyla da saldırılarını meşru kılacak ve varlığını sürdürmesine zemin teşkil edecek kitle tabanı yaratmaya çalışmaktadır. Ve devrimci ideolojiye, devrimci hareketlere karşı burjuvazinin ideolojisini de üretmektedir. Devletin ideolojik aygıtlarının (din, okullar, hukuk, siyasal partiler, sarı sendikalar, haberleşme araçları, emperyalist kültür faaliyetleri) halka yönelik saldırılarıyla, halkın devlete karşı yönelmesi engellenmeye çalışılmakta ve bu konuda başarılı da olunmaktadır. Suni dengenin bir diğer önemli ayağını da nispi refah teşkil eder. Bu olgu bir önceki üretim tarzından yani feodal dönemden, bir sonraki üretim tarzına (çarpık kapitalizme) geçildiği zaman ortaya çıkan görünüşteki refahı ifade etmek için kullanılmıştır. Nispi refahın bir diğer görünüşü de bir örnekle şöyle ifade edilebilir: Köyden şehire ilk kez göç eden yoksul bir köylü için köy standartlarına göre yüksek fakat şehir standartlarına göre düşük bir hayat seviyesi paradoksal olarak görünüşte

bir nispi refahı ifade eder. Militarist devlet ve nispi refaha bağlı olarak, emperyalizm-oligarşi ve halk arasında suni bir denge oluşmuştur. Bu kavram basit bir durum tespiti değil, devrim stratejisinin çözümünde önemli bir yer işgal eden maddi bir olaydır. Bunu gözden kaçırmak veya gereken önemi vermemek, devrim stratejisinin zorunlu bir aşaması olan öncü savaşının anlam ve amacını yeteri kadar kavramamayı beraberinde getirmektedir.

DYD yazarları, suni denge konusunu devrimci çalışma tarzının belirlenmesinde önemli bir öğe olarak ele almayıp, basit bir durum tespitine indirgeyip tahrif etmektedirler. Onlar bu konuda —yıllarca "kafa karışıklığı" ile sustuktan sonra— KSD'nin eleştirel yorumlarını eleştirirlerken birkaç laf söylediler. Aslında KSD'nin eleştirilerine verilen cevap, onların tahrifatlarını düzeltirken, aynı zamanda M. Çayan'ın suni denge konusundaki tespitlerini eleştirir niteliktedir. Zaten KSD'nin suni denge ve öncü savaşı diye bir derdi yoktur. Fakat DYD yazarlarının bu konudaki görüşleri de aynı paraleldedir:

> Mahir Çayan halk savaşını (suni dengeyi kırmak için değil!) devrim yapmak, iktidarı ele geçirmek için bir devrim stratejisi olarak ileri sürer.[5]

Açıktır ki, hiç kimse halk savaşının tüm süreç boyunca suni dengeyi kırmak için verildiğini iddia etmez. M. Çayan'ın da böyle bir iddiası yoktur. DY büyük bir iddiayla böyle olmadığını söyleyerek, aslında hiçbir şey söylememektedir. DY'nin amacı başkadır. Bu sorun öncü savaşında devrimcilerin önüne çıkan bir problemdir. Bu anlamda halk savaşının (ilk aşamasının) suni dengeyi kırmakla bir ilgisi vardır. Fakat DYD yazarları bunu gizlemek için (yani öncü savaşında temel mücadele metodu olan silahlı propaganda ile suni dengenin kırılması) demagojik bir yola başvurarak "halk savaşının suni dengeyi kırmak için

---

[5] *Devrimci Yol*, Sayı: 17.

verilmediği" biçiminde, ilk bakışta doğru gibi görünen mantıki(!) açıklamalar yapmışlardır. Burada önemli olan "halk savaşının suni dengeyi kırmakla ilgisi yoktur" deyişi altında öncü savaşının suni dengeyi kırmakla olan bağlantısının tahrif ve inkâr edilmesidir.

[...]

Bu konu M. Çayan'da açıktır. Ülkemizin sosyal, politik ve tarihi koşullarının bir ürünü olan suni dengenin, mücadele çizgimizin tespitiyle yakından bağlantısı vardır. Suni dengenin kırılması aynı zamanda halkın devrim saflarına çekilmesi demektir. DYD yazarlarına göre ise, devrim stratejimizin suni dengeyi kırmakla bir bağlantısı yoktur, bunlar arasında bağlantı kurmak ikilem yaratmaktadır vs. DY yazarlarının bu konuyu tahrif etmekteki amaçları açıktır. Onların amacı M. Çayan'ın, emperyalizmin III. Bunalım Döneminde yeni-sömürgecilik ilişkilerinin bir sonucu olarak gördüğü ve aynı zamanda ülkemizin geleneksel özelliklerinin bir yansıması olarak tanımladığı suni denge tespitinin temel mücadele metoduyla olan bağlantısını yok edebilmektir. Bunu yaparken "dogmatik olmayalım, şartlar değişmiştir, halk savaşının (dolayısıyla öncü savaşının) suni dengeyi kırmakla bir ilgisi yoktur" şeklinde mazeretler ileri sürmekteler(!)

2- Devrim Anlayışı

Bugün gerek ülkemizdeki sol gruplar arasında, gerekse dünya daki muhtelif devrimci hareketler arasındaki temel ayrım noktası devrim anlayışı meselesinde düğümlenmektedir. Bu ayrım ülkemizde de, dünya da da revizyonizmle Marksizm arasındaki ayrımdır.

Ülkemiz devrimi, emperyalizmin işgal biçimine bağlı olarak, ekonomik, sosyal, siyasal koşulların, tarihi ve kültürel özellikle-

rin bir sonucu olarak kırlardan şehirlere doğru bir rota izleyecek (şehir-kır diyalektik bütünlüğü içerisinde), halk savaşıyla başarıya ulaşacaktır.

Halk savaşı süreci, metropol ülkelerdeki devrim süreçlerindeki gibi evrim ve devrim aşamalarına ayrılmaz. Metropollerde olduğu gibi, nispi barış koşullarında belli bir hazırlıktan sonra ülke çapında başlayacak genel bir ayaklanma yerine, proletaryanın savaşçı partisi daha ilk aşamadan itibaren savaşarak kendine özgü farklı ara aşamalardan geçen bir süreç sonucu ülkemiz devrimini zafere ulaştıracaktır. Emperyalizmin işgali altındaki ülkelerde devrim için gerekli olan objektif koşullar emperyalizmin işgali nedeniyle vardır. Emperyalist-kapitalist ülkelerde ise devrimin objektif koşulları ülkenin kendi iç dinamiğinin bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Bizim gibi emperyalizmin (gizli-açık) işgali altındaki ülkelerde, evrim ve devrim aşamaları metropol ülkelerde olduğu gibi (önce nispi barış koşullarıyla geçen bir hazırlık dönemi yani evrim dönemi, sonra genel ayaklanma yani devrim dönemi) bıçakla kesilmiş gibi birbirinden ayrılmaz, bu iki aşama iç içe geçmiştir. Emperyalist hegemonya toplumun kendi iç dinamiğiyle gelişmesine engel olduğu ve onu çarpıttığı için, ülkemiz altyapı ilişkilerinden üstyapısına kadar milli bir kriz içindedir. Ülkemizde olgunlaşmamış da olsa sürekli bir devrim durumu vardır. "Bu ise devrim durumunun sürekli olarak var olması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi, bir başka deyişle, silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir." (M. Çayan) Var olan bu milli krizi derinleştirmek ülkemiz devrimcilerinin mücadelesine bağlıdır.

Ülkemizdeki halk savaşı stratejisi politikleşmiş askeri savaş stratejisidir. Emperyalizmin III. Bunalım Döneminde politikleşmiş askeri savaş stratejisinin kazandığı muhteva M.Çayan'da şu şekilde belirtilmektedir:

> Partimiz Marksizm-Leninizmin kılavuzluğu altında, emperyalizmin III. Bunalım Döneminin çelişki ve ilişkileri ile bu çelişki

ve ilişkilerin Türkiye'ye yansımasının (ülkemizin tarihi, sosyal, politik, ekonomik, psikolojik niteliklerinin) devrimci tespitinden hareketle *politikleşmiş askeri savaş stratejisini devrim stratejisi olarak saptamıştır.* (abç)[6]

Silahlı propagandayı temel, öteki politik, ekonomik ve demokratik mücadele biçimlerini, bu temel mücadele biçimine tabi olarak ele alan devrimci stratejiye politikleşmiş askeri savaş stratejisi denir.[7]

Bu tanımlama "bütün halk savaşları politikleşmiş bir askeri savaştır" tanımlamasıyla eşit değildir. Bu tanımlamayla, bizim gibi III. Bunalım Döneminin yeni-sömürge ülkelerinde PASS'nin kazandığı muhteva ortaya konmaktadır.[8]

---

[6] *Bütün Yazılar*, s. 310.

[7] *Bütün Yazılar*, s. 344.

[8] DY yazarları 1976'da yayımlanan "TDAS Üzerine Birkaç Söz" adlı broşürde, PASS hakkında genellikle doğru şeyler savunuyorlardı. TDAS'ın (yani Acil'cilerin) "öncü savaşının Çin'de kısa bir aşama olduğu. PASS'nin emperyalizmin bütün dönemlerine ilişkin olduğu" şeklindeki görüşlerine cevap verilirken, "TDAS Üzerine Birkaç Söz"de şöyle yazılıyordu: "M. Çayan çok açık bir şekilde, bu stratejinin III. bunalım döneminin ve ülkemizin somut şartlarının bir ürünü olduğunu belirtmiştir."

DY yazarları bu görüşlerini "bütün halk savaşları PASS'dir, M. Çayan bu terimi kullanmayı tercih etmiştir" şeklinde düzeltme yoluna gitmişlerdir. Bunu DY'nin teorik eki olarak çıkan "Teorik Notlar 1" adlı broşürde, "TDAS Üzerine Birkaç Söz" yazısını tekrar yayımladıklarında yapmışlardır. Bu işi yazının aslına sadık kalmayarak, bir paragraf eklemesiyle gerçekleştirmişlerdir. Ve bu şekilde, bugün PASS'den ne anladıklarını ortaya koymuşlar, geçmiş görüşlerini "düzeltmişlerdir". (Yukarıya aldığımız alıntının devamı olarak) sözkonusu "teorik ek"te yer alan ekleme paragraf şudur:

"Klasik halk savaşları da politikleşmiş birer askeri savaştır. M. Çayan halk savaşı stratejisinde, günümüz Türkiye'sinde —genel olarak III. bunalım döneminin özellikleri sonucu— ortaya çıkan değişmeleri ifade etmek için, ülkemizdeki devrim stratejisini politikleşmiş askeri savaş stratejisi olarak ifade etmenin daha doğru olduğunu söylemektedir."

Burada M. Çayan'ın alıntısında ek olarak yaptıkları "yorum"u yapacaklarına (M. Çayan'a akıl öğreteceklerine), yaptıkları "düzeltmenin" ne olduğunu, PASS'nin muhtevasını nasıl tahrif ettiklerini ortaya koymalıdırlar.

Bu strateji iki ana evreden geçerek tamamlanacaktır. Birinci aşama, kitleleri politize ederek savaşa dahil etmek için, proletaryanın savaşçı partisinin silahlı propagandayı temel alarak yürüttüğü ve düzenli ordular aşamasına kadar sürecek olan öncü savaşıdır. Bu aşamanın bitim noktası daha önceden belirtilen mekanik bir formülasyonla açıklanamaz. Öncü savaşı halk savaşı sürecinde belirli bir aşamaya tekabül eder. Halk savaşını temel çelişmenin çözüleceği bir dönem olarak kabul edersek, öncü savaşı da bu dönem içinde *taktik bir aşama* olarak değerlendirilir. Fakat bu taktik aşama, alelade, belirli bir somut siyasi durumda başvurulacak bir taktiğe değil, kendi içinde hedefleri ve mücadele çizgisi olan —stratejik önemde— bir *aşamaya* denk düşer. Bu bakımdan, öncü savaşını politik ve askeri hedefleri açısından "stratejik bir aşama" olarak değerlendirmek yanlış olmaz. Che bu konuda şunları söylemektedir: "Taktik hedefler bazen stratejik bir önem taşıdığı gibi, bazen de aksine stratejik hedefler alelade taktik unsurlar haline gelir." Bu anlamda öncü savaşı, hedefleri ve mücadele çizgisi (silahlı propagandanın temel, diğer politik, ekonomik ve demokratik mücadelelerin buna tabi olması) açısından stratejik bir aşamaya tekabül eder.

Halbuki DY, öncü savaşını "askeri bir mücadele biçimi" olarak değerlendirirken, stratejik önemde bir meseleyi "alelade taktik unsur" haline getiriyor. "Meseleyi geçilecek olan bir mücadele biçimi" olarak değerlendirerek, öncü savaşını somut siyasi durumlarda gündeme getirilecek bir mücadele olarak inceliyor. Hedefleri ve mücadele çizgisini (stratejik önemi) inkâr ediyor. Daha Bildirge döneminde, "şu 'bağlam'da anlaşılmalıdır"(!) diye izah ettikleri şu sözleri yazdılar:

> Parti çok yönlü mücadelenin organizasyonu olması yanında, ülkedeki sınıflar mücadelesinin somut koşullarına, mevcut iç ve

dış politik duruma uyarlı bir biçimde *politik mücadele taktiklerinin* uygulanmasını gündeme getirir. (abç)[9]

Burada belirtilenlerle, bugün söylenen "öncü savaşı askeri bir mücadele biçimidir" deyişi arasında bir bütünlük vardır. Kastedilen somut siyasi durumlarda gündeme getirilecek olan askeri taktiklerdir. DY yazarları açık bir şekilde(!) politikleşmiş askeri savaş çizgisini inkâr etmektedirler. Bunu yaparken "taktik", "evre" gibi dört bir yana çekilecek kavramların arkasına gizlenmekledirler ama konunun muhtevasını ortaya koymaya kalktıklarında yakayı ele vermektedirler. Burada önemli olan nokta, bir devrimci siyasetin belirli bir mücadele çizgisi saptaması olayıdır. Bizim çizgimiz politikleşmiş askeri savaş çizgisidir. Sınıflar mücadelesinin somut koşullarına göre taktikler belirleme ancak bu çizgi temelinde olabilir. Ama DY yazarlarına göre, partinin somut siyasi durumlarda gündeme getirdikleri taktiklerden(!) bahsedilebilir. Öncü savaşı da zorunlu koşullarda gündeme gelecek askeri bir taktiktir (!) Hayır, bizim bahsettiğimiz taktik bu değildir. Öncü savaşı böyle bir "taktiğe" tekabül etmez. Silahlı propagandanın temel olduğu bir stratejik evreye tekabül eder. Politikleşmiş askeri savaş stratejik çizgisine göre sorunun konuluşu böyledir.

[...]

III. Bunalım Döneminde halk savaşının ara aşamaları, II. Bunalım Dönemi halk savaşlarının ara aşamalarından *nitel farklılık* gösterir. Çünkü bu farklılıklar emperyalizmin III. Bunalım Dönemine has özelliklerden kaynaklanır ve ara aşamalara uygun değişik mücadele yöntemleri ortaya çıkar. Bu durumu "görece" farklılık olarak değerlendiremeyiz. DY'nin "görece" kelimesini kullanmasının nedeni, öncü savaşı aşamasını genelde halk sa-

[9] *Bildirge.*

vaşlarının ara aşamalarından nitelik[sel] anlamda farklı olmayan bir aşama olarak görmesinden kaynaklanmaktadır.

DY'nin, öncü savaşının diğer ülkelerden farklılığı konusunda anladığı "öncü savaşının *kısa* veya *uzun* olmasıdır". Yani sorun bir "oran" sorunudur.

> Aslında öncü savaşı genel olarak bütün halk savaşlarının ilk evresinde yer alır ama temel bir öneme sahip değildir. Ülkemizde ise, yukarıda kısaca değindiğimiz nedenlerle, nispeten uzunca bir dönem devrimci mücadelenin yürütülüşünün karakteristik özelliği olarak özgül bir önem taşıyacaktır.[10]

Böylece DY'nin öncü savaşından ne anladığı, ülkemiz halk savaşının Çin ve Vietnam halk savaşlarından "farklılığı" konusunda ne düşündüğü ortaya çıkmıştır.

Oysa *silahlı propagandanın temel olduğu bir öncü savaşı aşaması* Çin'de ve Vietnam'da —kısa da olsa— yoktur! (Silahlı propagandaya bir mücadele biçimi olarak Çin'de ve Vietnam'da başvurulmuştur fakat bu temel mücadele biçimi olarak bir aşamayı karakterize etmemiştir.)

DY'nin öncü savaşı anlayışı bununla sınırlı değildir. DY, öncü savaşını "askeri bir mücadele biçimi" olarak gerilla savaşı şeklinde anlıyor! Ve tabii öncü savaşını bu şekilde anladığı için, onun uzun ve kısalığını tartışmakta da haklıdır! Ancak bu durumda bile, kendi içinde tam bir tutarsızlık içindedir. Çünkü gerilla savaşı bütün halk savaşlarında "kısa" değil, uzun bir aşamaya tekabül eder. Ve bizim gibi yeni-sömürge ülkelerdeki gerilla savaşıyla Çin ve Vietnam'daki gerilla savaşı arasındaki farklılıklar niteldir. Yani gerilla savaşının amaçları ve fonksiyonları değişiktir. Bizde gerilla savaşı siyasi gerçekleri açıklamanın bir aracı olarak, politik kitle mücadelesi olarak verilir. Bu durumun teorik kaynakları emperyalizmin III. Bunalım Dönemindedir.

---

[10] *Devrimci Yol*, s. 18.

[...]

Bugün ülkemizde öncü savaşını ne anlama geldiği belli olmayan sağ ve "sol" yorumlarla savunan(!) muhtelif siyasi kümelenmeler vardır. Bunlardan KSD yazdığı "Öncü Savaşı" yazısında, klasik bir halk savaşının ve onun ara evrelerinin başka ülkelerden esasa ilişkin farklılığı olmayacak bir şekilde ülkemizde de uygulanabileceği anlamına gelen ("büyük bir olasılıkla"(!) bu anlamı iyi niyetimizle çıkarmış durumdayız), aslında ne dediği pek belli olmayan bir "öncü savaşı" anlayışı geliştirmiştir.

Bazı "sol" yorumcular ise, öncü savaşıyla halk savaşını birbirinden "ayırarak" garip bir "öncü savaşı" anlayışı geliştiriyor ve giderek de öncü savaşından "ricat" ediyorlar. "Her dönemde 'silahlı propaganda' verilir" diye, partiyi inkâr eden fokocu yorumcular da M. Çayan'ın öncü savaşı anlayışını "fokocu bir anlayışa" indirgemektedirler(!) (Hatta bunlar fokoculuğun bile gereklerini yerine getirememektedirler.)

[...]

Öncü savaşı konusunda bizi diğer revizyonist ve oportünist siyasetlerden ayıran en temel ayrım noktası, onu politize olmuş kitleler üzerine kurulmuş bir strateji olarak değil, kitleleri politize ederek savaşa dahil edebilmek için uygulanması gereken bir strateji olarak kavramamızdır. Ülkemizde halk savaşı işçi sınıfı önderliğinde köylü ordusunun (halk ordusunun) şehirleri kuşatmasıyla sonuçlanacak bir mücadele olacaktır. Mücadelenin ilk evresinde işçi sınıfının öncülüğü fiili değil, ideolojik bir öncülüktür. Hem işçi sınıfının fiili öncülüğünü, hem de halk savaşını savunanlar, son tahlilde ülkemizdeki revizyonizmin tezi olan Sovyetik bir genel ayaklanmaya iskele atmak zorunda kalacaklardır.

[...]

Ülkemiz devrim sürecinde, köylülük temel güç, proletarya ise ideolojik anlamda öncü güçtür. Halk savaşı başından sonuna değin bir avuç öncünün mücadeleyi yalnız başına yürütüp siyasal iktidarı devraldıkları bir savaş değildir. Halk savaşı oligarşi ile çelişkisi olan tüm sınıf ve tabakaların birleşik devrimci savaşıdır. Halk savaşında temel mücadele alanı kırlar olduğu, kırlarda yaşayan köylülerin sosyal durumları da buna uygun olduğu için, savaşın temel gücünü köylüler teşkil eder.

[...]

Ülkemizde devrimci iç savaşın maddi koşulları objektif olarak vardır.[11] Devrimci iç savaş ilk aşamada oligarşi ile öncüler arasında başlayacak, süreç içerisinde halkın örgütlü olarak katıldığı bir savaş haline dönüşecektir. (...)

Ülkemizde bugün hakim üretim ilişkisinin kapitalist üretim ilişkisi olduğunu söylemek yanlış değildir (çarpık kapitalizm veya emperyalist üretim ilişkileri). Buna bağlı olarak çözülmesi gereken baş çelişki oligarşi ile halk arasındaki çelişkidir. Demokratik halk devrimi olarak belirlediğimiz birinci evre, baş çelişki tespitine uygun olarak, oligarşi (ve emperyalizm) ile çelişkisi olan tüm sınıf ve tabakaların oligarşiye karşı, işçi sınıfının öncülüğünde vereceği mücadele ile (halk savaşıyla) aşılacak ve demokratik devrim kesintisiz bir hat izleyerek sınıfsız topluma kadar sürecektir. (...)

Demokratik halk devrimi ve sosyalist devrim sırasında proletaryanın azami ve asgari iki programı olacak ve ittifaklar sorunu (dolaylı-dolaysız) bu programın esaslarına göre değerlen-

---

[11] Devrimci bir iç savaş tespitiyle suni denge tespiti birbiriyle çelişen şeyler değildir. Bu, iç savaştan ne anlaşıldığına bağlı olarak değişir. Devrimci iç savaşı, devrimcilerin iradi müdahalesi ile ilk aşamada devrimcilerle oligarşi arasında başlayacak bir iç savaş olarak anlarsak, bu, suni denge tespitiyle çelişmez, bütünlük arzeder. Ama halkın kendiliğinden cepheler teşkil ederek iç savaşın başlayabileceği savunulursa, bu anlayış suni denge tespitiyle çelişir.

dirilecektir. Proletaryanın asgari programına tekabül eden demokratik halk devrimi programı toprak meselesi ve buna bağlı olarak milli mesele, faşizmin yok edilmesi gibi ana sorunları kapsar. Bunlardan başka, ülkenin özelliklerinden kaynaklanan birçok irili ufaklı sorun da bu program içinde yer alacaktır.

Mücadele Biçimleri

[...]

Politik mücadelenin barışçıl ve askeri (bizim ülkemizin şartlarına göre silahlı propaganda) biçimlerinden hangisinin temel alınacağı ülke özgülüne göre belirlenir. İdeolojik ve ekonomik-demokratik mücadele politik mücadeleye tabi olarak yürütülür. Politik mücadele en genel anlamıyla temel mücadeledir. Ama emperyalizmin işgal biçimi (III. Bunalım Döneminin özellikleri), ülkenin ekonomik, siyasi, sosyal, psikolojik, kültürel özellikleri, kısaca mevcut toplumsal formasyon, politik mücadelenin bir biçimi olan silahlı propagandanın temel mücadele biçimi olarak ele alınmasını ve diğer politik ve ekonomik-demokratik mücadele biçimlerinin ona tabi kılınmasını ve onun tarafından belirlenmesini zorunlu kılar. (İdeolojik mücadele bu doğrultuda ele alınır.)

DYD yazarları ise bu tespitlere karşı çıkmakta ve soruna evrensel şemanın sınırları içerisinde yaklaşarak —oportünizmin her zaman yaptığı gibi— evrensel olanla özel olanı birbirine karıştırmaktadırlar. Onlara göre, politik mücadelenin biçimlerinden birinin diğer mücadele biçimlerine göre temel alınması, elma ile armudun birbirine karıştırılmasıdır ve bu da saçmalıktır. Burada esas sorun silahlı propagandanın temel mücadele biçimi olarak ele alınmasında yatmaktadır. (Şimdiye kadar tek kelimeyle de olsa temel mücadele biçimi olarak silahlı propagandadan söz etmediler, asıl sorun budur.)

Ülkemiz koşulları, silahlı propagandayı (öncü savaşı aşamasında) politik mücadelenin diğer biçimlerini ve ekonomik-demokratik mücadeleyi de kendine tabi kılarak, temel mücadele haline getirmiştir. Temel-tali mücadele biçimleri somut tarihsel ve toplumsal koşullar içerisinde belirlenir ve devrim anlayışı, temel mücadele biçiminin belirleyiciliği ve tali mücadele biçiminin buna tabi olması çerçevesinde hayata geçirilir. Proletarya partisi oligarşiye karşı iktidar mücadelesinde siyasi gerçekleri açıklamak, bütün sınıf ve tabakalardaki memnuniyetsizliği açığa çıkarmak ve onları harekete geçirmek, devrimin subjektif koşullarını oluşturmak ve yığınları devrim saflarına çekmek için çaba gösterir. Öncü savaşı aşamasında, bu mücadeleyi silahlı propagandayı temel alarak yürütür. M. Çayan şöyle demektedir:

> Silahlı propagandanın dışındaki öteki politik, ekonomik-demokratik mücadele biçimleri silahlı propagandaya tabidir ve silahlı propagandaya göre biçimlenirler. (Tali mücadele biçimleri temel mücadele biçimine göre şekillenir. Yani silahlı propaganda metotlarına göre şekillenir.)[12]

[...]

Öte yandan, proletaryanın savaşçı partisi ekonomik-demokratik ve ideolojik mücadeleyi sınıf mücadelesinin bir parçası olarak ele alır. Ekonomik-demokratik mücadelenin kapsamı salt işçi sınıfının ekonomik çıkarları için sürdürülen mücadele ile sınırlandırılamaz. Buna ek olarak, proleter olmayan geniş yığınların (köylülük, memurlar, gençlik) çeşitli taleplerini de kapsar. İdeolojik mücadele ise esas olarak hareketin kendi kadrolarının eğitimi kapsamında ele alınıp yürütülür. Ancak bu mücadele çeşitli oportünist-revizyonist akımlara ve direkt olarak burjuva

---

[12] *Bütün Yazılar*, s. 344.

ideolojisine ve onun yığınlarda karşı-devrimci bilinç yaratma çabalarına yönelik bir içerik de taşır.

[...]

Ülkemizde devrimci mücadele sınıfsal ve ulusal planda yürüyecektir. Emperyalizmin gizli işgali sürdükçe, yani emperyalist ordular ülkemizi açık işgal altına alıncaya kadar bu mücadelenin görünümü sınıfsal platformda olacaktır. Bugün oligarşiye karşı yürütülen sınıfsal mücadele siyasal platformda faşizme karşı sürdürülen mücadeledir. Bu bakımdan, bizim gibi gizli işgal altındaki ülkelerde yürütülen halk savaşları ile emperyalizmin II. Bunalım Döneminde Çin ve Vietnam'da verilen halk savaşları arasında farklılık vardır. Fakat bütün halk savaşlarında temel mücadele biçimi silahlı mücadeledir. (...)

[...]

Bizim gibi emperyalizmin III. Bunalım Döneminin yeni-sömürge ülkelerinde, mevcut tarihsel koşullarda, öncü savaşı aşamasında silahlı propagandanın temel mücadele biçimi olması, hedefleri, karakteri ve siyasi sonuçları itibariyle, II. Bunalım Dönemi halk savaşlarında başvurulan silahlı propagandayla nitel bir farklılık gösterir. Yani silahlı propagandanın temel mücadele biçimi alınarak öncü savaşının sürdürülmesi, içinde bulunduğumuz tarihsel koşulların bir gereğidir.

[...]

Ülkemizde politik kitle mücadelesinin temel metodu silahlı propagandadır. Kitleleri örgütleyip bilinçlendirmek için başvurulan diğer politik kitle mücadeleleri ve ekonomik-demokratik hareketler —miting, yürüyüş, grev, gazete, broşür, afiş vb.— silahlı propagandaya tabidir. (...)

Belirtilmesi gereken diğer bir nokta da, silahlı propagandanın ülkemiz halk savaşında bütün süreç boyunca temel müca-

dele şekli özelliğini koruyamayacağıdır. Düzenli ordular savaşında silahlı propaganda, düzenli ordu savaşına bağlı bir fonksiyon yüklenecektir.

[...]

3- Milli Meseleye (Kürt Meselesine) Kısa Bir Bakış

DY'nin gerek örgütlenme, gerek kadro anlayışı ve gerekse de anti-faşist mücadele anlayışındaki sağ eğilimin Kürt meselesine de bulaşmaması mümkün değildi. Bugün şoven bir anlayışa sahip tüm "siyasi yoğunluklar" gibi, DY de, Kürt meselesine tamamiyle faydacı bir anlayışla yaklaşmaktadır. Mevcut kadro anlayışıyla DY, Kürdistan'da var olan THKP-C'ye yönelik sempatiyi devrimci bir çalışma tarzı içinde değerlendirmekten uzaktır. Tersine, bu sempatiyi pervasızca harcamakta, soruna Kürdistan'da da "var olmak" sevdasıyla eğilme zahmetine katlanmaktadır.

Biz diğer meselelerde olduğu gibi, Kürt meselesinde de takınılacak kadro anlayışı ve çalışma-tarzını uzun bir süre beklemek zorunda kaldık, fakat pratik hayat bize son aşamada, diğer meselelerde olduğu gibi Kürt meselesinde de, kadro anlayışının ve çalışma tarzının sağ bir mantıktan kaynaklandığını göstermiştir. Bu sağ mantık sadece sağ olmakla kalmamış, onun yansıması olarak pratikte şovenizmin bataklığında son hızla kulaç atılmıştır. DY de, kendine "benzerler" gibi, Kürt meselesini programatize ederken, konuyu bir yazı yığını olmaktan öteye götürememiştir. Mevcut şoven yaklaşımı sürdükçe de götüremeyeceği artık tüm DY militanları tarafından görülmüştür.

Bu meselede "işte biz de yazdık, bu eksikliği giderdik" mantığı çözüm için yetmemektedir. Çözüm **devrimcilerin, bizzat Kürt halkının en basit demokratik muhtevalı istemlerinden devrim sorununa kadar bütün taleplerine sahip çıkmak ve**

üzerlerine düşen görevleri pratik hayatta militanca yerine getirmekle mümkündür. Aslında oligarşinin resmi ideolojisinin "sol" harekete böylesine etki yaptığı bir ülkede, DYD'nin Kürt meselesine bu kadar eğilmesini de "başarı" olarak kabul etmek gerekir! Bu aşamada tüm "sol"dan olduğu gibi DY'den de, egemen ulus devrimciliğinin imtiyazlı statüsünü bırakması ve ikna(!) olması beklenemez.

Özellikle son günlerde, gerek "resmi", gerekse resmi olmayan biçimiyle Kürt halkı üzerindeki baskı daha da yoğunlaşmıştır. Bu koşullarda bir devrimcinin işi herhalde teorik lafazanlık olmasa gerek. Tersine, devrimcilerin işi M-L çalışma tarzını hayata geçirmek olmalıdır. "Teorik dağlar" yaratılıyor sevdasıyla kitleler uyutulmamalıdır. Hele sorun gerçek çözümü bekleyen bir ulusun meselesi olunca asla dondurulamaz, bekletilemez. Böyle devam ederse —ki ettiği de açıktır— hareketin ivmesi sizi aşacak ve artık geride kalmanın hırçınlığıyla saldırmaktan başka yolunuz (çünkü o zaman saldırmaktan başka alternatifiniz olmayacak) kalmayacaktır. Bu durumda yerinizin egemen ulus ideolojisinin savunucularının yanı olduğunu fark edersiniz herhalde.

Devrimci hareket içinden egemen ulus şovenizminin atılmaması halinde, Türkiye'de devrim yapmak ya da yapıların adına devrim demek asla mümkün değildir. Senelerdir sol hareketin devrimci bir rotaya gelmesini engelleyen bu anlayıştır. Ancak burada, 1970-71'de bu anlayışın THKP-C'nin militanca savaşıyla geriletilmeye başlandığını fakat THKP-C'nin 1972'de aldığı örgütsel yenilgi[nin] ardından yeniden durgunlaşan "sol"a egemen olmaya başladığını belirtmek gerekir.

Aslında bugün hareketimizin saflarında konunun ne denli eksik ve yanlış kavrandığını bütün yanlarıyla hissetmekteyiz. Bu yüzden, diğer konularda olduğu gibi Kürt meselesinde de, içinde bulunduğumuz partileşme süreci gereği, ideolojik birliği sağlama azmindeyiz ve bunu sağlayacağız da.

Yeni-sömürgecilik ilişkisi Türkiye genelinde olduğu gibi Kürdistan'ı da bir baştan bir başa kaplamıştır. Kürdistan'daki sınıf mevzilenmesi de yeni-sömürgeciliğin karakterine has bir biçim almıştır. Kapitalist üretim ilişkileri çarpık bir biçimde Kürdistan'ın en ücra köşesine kadar sızmıştır. Bugün Kürdistan'da hakim üretim biçimi kapitalizmdir (feodalizmin tam anlamıyla yok olduğunu söyleyememekle beraber). Bunun sonucu olarak, Kürt halkının gerçek kurtuluşu anti-oligarşik, anti-emperyalist halk devriminde odaklaşmıştır. Yani Türk ve Kürt halkının kurtuluşu ortak bir devrim ile mümkündür. Bu anlamda, her iki ulusun Marksist-Leninistleri ortak örgütlü mücadele doğrultusunda propaganda yapmalıdır. Ortak örgütlü mücadele her iki ulusun devrimci anlamda kurtuluşlarını sağlayacak yoldur ve bu somut bir ilke olarak benimsenmelidir.

[...]

DY başyazarı(!) Örgütlenmek, hele birlikte örgütlenmek maddi bir olaydır. Ve bu somut tarihi koşullara göre biçimlenir. Bu, birlikte örgütlenmeyi savunurken Kürt halkının demokratik plandaki taleplerine aldırmamakla, yapılan baskılara kulakları tıkamakla olmaz. Çalışma tarzınızdaki şovenizmle, teorinizdeki Marksizmi(!) artık birbirinden ayırın.

Proleter devrimci anlayış, ulusal meselenin çözümünün zorunlu olduğu bir ülkede, saflarındaki şovenizm sızmalarına mutlaka dikkat etmelidir. Oysa bu ilkenin DY tarafından gerçekten hayata geçirildiğini ve geçirilmek için en ufak bir çaba harcandığını görmek mümkün değildir.

Elbette ki proleter devrimci anlayış yalnız şovenizme karşı mücadele etmez. Aynı zamanda, şovenizm kadar devrimci hareket için zararlı olan ulusal dar görüşlülüğe karşı da mücadele etmelidir. Zaten bu iki mücadele biçimi birbirlerinden ayrılmaz diyalektik bir bütünsellik arz ederler.

Ulusal dar görüşlülüğün kaynağında yatan, ulusal yapıya göre örgütlenme ilkesidir. Bu, çağı kapanmış burjuva dar görüşlülüğünün devrimci hareket içerisinde, onu bozucu bir biçimde ortaya çıkmasından başka bir şey değildir. Marksizm bu esasa göre örgütlenmeyi tarihin kararlıklarına gömmüştür. Çünkü çağımız sınıfsal temellere dayanan örgütlenmelerle emperyalizmin, sömürgeciliğin yenilgiye uğratıldığı çağdır. Stalin ulusal yapıya göre örgütlenmeyi önerenlere şöyle cevap veriyor:

> Bir an için milleti örgütlendiriniz sloganının gerçekleştirilmesi mümkün bir slogan olduğunu kabul edelim. Daha fazla oy toplamak için milleti örgütlendirme yolunda çaba gösteren burjuva milliyetçileri parlamenterlerin tutumunu hadi anlayalım. Ama sosyal demokratlar ne zamandan beri milleti örgütlendirme ile, milletler teşkil etme, milletler yaratma işiyle uğraşmaktadırlar? (Stalin, *Marksizm ve Milli Mesele*)

Kısaca, UKKTH ilkesi tartışmasız kabul edilirken, her iki ulustan Marksistlerin gerek şoven anlayışlarla ve gerekse ulusal dar görüşlülüğü ifade eden anlayışlarla acımasız bir ideolojik mücadele sürdürmesi gerekir. Ancak böylelikle UKKTH'nın Marksistçe ilkeleşmesini sağlayabiliriz.

Çalışma tarzımızın temelini yeni-sömürgecilik şartlarına uygun ilkeler doğrultusunda programlaştıracağız. Böylece Türkiye geneliyle birlikte yeni-sömürgecilik sürecine giren Kürdistan için de gerçek devrimci çalışma tarzını hayata geçirmiş olacağız. Bu programın ana ilkesi ezilen ulus devrimcilerine ve halkına güven vermek olacaktır. Ancak bu şekilde şoven şartlanmayı kırabilir ve ezilen ulusun gerçek kurtuluşunu kucaklamaya çalıştığımızı ispat edebiliriz.

[...]

BÖLÜM III

1- Çalışma Tarzı (Anti-Faşist Mücadele Anlayışı)

[...]

Devrim anlayışları farklı olan grupların yapacakları pratik faaliyetlerin de (çalışma tarzı) birbirinden farklı olması kaçınılmazdır. Örneğin, halk savaşını savunmayan bir siyasal yoğunluğun çalışma tarzı (şehirlerde örgütlenmeyi temel alan, iktidarın genel bir ayaklanmayla devralınacağını savunan) ile halk savaşını savunan devrimcilerin çalışma tarzı (kırları temel alarak silahlı mücadeleyi hayata geçirme doğrultusunda çalışmak) farklıdır ve aynı zamanda taban tabana zıttır.

Devrimci çalışma tarzının en önemli öğesi, devrimci bir kitle çizgisine sahip olmaktır.

[...]

Örneğin, "DK" ve "Acil"in kitle çizgisi, "sol kendiliğindenci" kitle çizgisine tekabül eder. Onlara göre, kitleler silahlı propagandanın arkasından kendiliğinden hemen harekete geçeceklerdir. Aynı şekilde, KSD, THKP-C'nin kitle çizgisini anlayamadığından (veya kendi kitle çizgisi revizyonist olduğundan), kitlevi bir mücadele biçimi olarak silahlı propagandanın temel mücadele metodu olmasını küçük burjuva ihtilalciliği olarak değerlendirmektedir. Çünkü revizyonist mantığa göre, kitleleri örgütlemeden, savaşa dahil etmeden gerilla savaşına başvurmak maceracılıktır. Aynı şekilde, diğer bütün revizyonist-oportünist grupların kitle çizgisi "önce kitleleri barışçıl politik mücadele biçimleriyle örgütleyelim, şartlar olgunlaşınca silahlı mücadeleye başlarız" anlayışında ifadesini bulan revizyonist kitle çizgisine dayanmaktadır. Bu kitle çizgisi, devrimci hareketi kitlelerin kuyruğuna takan "sağ kendiliğindenci" bir çizgidir.

Ankara hizbinin bugün sistemleştirmeye çalıştığı teorik görüşlerin ve pratik anlayışların çalışma tarzına yansıması, kaçınılmaz olarak "sağ kendiliğindenci" bir rotaya girmiştir. Tasfiyeci hizbin, geçmiş değerlendirmelerinde, silahlı propagandanın işlevlerinin ve muhtevasının hasır altı edilmesinde ve öncü savaşının reddinde bu açıkça görülüyor. Şimdi daha da ileri gidilerek —"dogmatik olmayalım" havası içinde— geçmiş hareketin kitlelerle ilişkisini sağlayacak olan volan kayışlarını oluşturamadığı söylenmekte, bugün bu yanlış ve eksik(!) olan şeylerin tekrarlanmaması adına yaygın kitle ilişkileri kurma zemini ve örgütlenmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Ve bugün "DY hareketi" yaygın kitle ilişkilerinin ön planda olduğu, bu ilişkileri ayakta tutacak dikey örgütlenmenin ise önemsenmediği (daha doğrusu kof bir kadrolaşmanın olduğu) bir noktaya gelmiştir. Öyle bir noktaya varılmıştır ki, çalışma tarzı bakımından, "DY hareketi"ni diğer oportünist ve revizyonist siyasetlerden ayırmak pek mümkün olmamaktadır.

Sol hareketin çalışma tarzındaki revizyonist anlayışın ülkemiz tarihi gelenekleriyle de yakından bağlantısı vardır.

Ülkemiz emperyalizme bağımlı geri bırakılmış bir ülkedir. Köklü bir işçi sınıfı (nicel ve nitel anlamda) ve devlete yönelik halk hareketi geleneği yoktur. (Tarihimizde kişilere, hükümetlere, bazı partilere yönelik ayaklanmalarla "devlete yönelik ayaklanma" şekli birbirine karıştırılmamalıdır.) Yıllar devlet babaya, bazı "mit"leştirilmiş kişilere umut bağlamakla geçmiştir. Kısacası, ülkemiz insanları "politik pasiflik" geleneğini bugünkü kuşaklara kadar getirmişlerdir. Ülkemizde burjuva demokratik devrimin burjuvazinin öncülüğünde (burjuva sınıfının daha henüz ilericilik vasfını kaybetmediği dönemde) yapılmamış olması, köklü bir demokratik hareketin ve buna bağlı olarak demokratik mevzilere sahip çıkma geleneğinin oluşmamasını beraberinde getirmiştir. Daha açık bir ifadeyle, bu, halkın "iş"lerin kendi gücüyle düzeleceğini bizzat kendi öz deneyleriyle öğre-

necek bir gelenekten yoksun oluşu ve düzenin değişmesini daha ziyade başkalarından bekleyen kaderci bir anlayışa sahip olmasıdır. Halk arasında yaygın olan "böyle gelmiş, böyle gider" sözü bu mantığın somut bir ifadesidir.

Sol hareketin ülkemiz toplumunun bu tarihsel özelliklerinden etkilenmemesi beklenemez. "Başka güçlere bel bağlama" anlayışı bu geleneğin bir devamıdır.Türkiye sol hareketi genel olarak sağ bir nitelik taşımasına karşın, devrimci bir hareket, "geçmiş sol hareketi" bir çırpıda karalayamaz, çamurlayamaz. Çünkü bugün devrimci hareket, geçmiş hareketin temelleri üzerinde yükselmiştir.

[...]

Bir miting (10 bin kişilik) yapmak, en geniş kitle içerisinde en dar kadro çalışması olarak değerlendirilemez. Bizim anladığımız en dar kadro çalışması, anti-faşist mücadelenin gereklerini yerine getirmek, siyasi pratiği yükseltmek temelinde, kitlelere pratik anlamda önderlik edecek bir kadrolaşmadır. Bu anlayışın yansıması —acı da olsa— Malatya'da ortaya çıkmıştır. Tek yanlı bir kadro anlayışına sahip olan tasfiyeci hizip, Malatya'da saldıran faşistler karşısında devrimci pratiğin gereklerini yerine getirememiş ve Malatya bugün faşistlerin denetiminde bir yer haline gelmiştir. Tasfiyeci hizip (halktan kopuk olmayan, halkın önderleri!) bunun suçunu da yine kitlelerin üzerine atmayı başarmış, kendi suçsuzluğunu (önderliğini) ispatlamıştır(!)*

* Esas olarak faşist teröre karşı mücadelenin ana yöntemi faşist provokasyonu bozmanın yolunu görememeleridir. Malatya'da faşist provokasyonu engellemenin tek yolu devrimci şiddetti. Malatya'daki devrimciler ve Devrimci Yol yazarlarının provokasyonu bozmak diye bir düşünceleri yoktur. Onların tek düşüncesi kitleleri Direniş Komiteleri içinde örgütlemektir. Oysa faşist teröre karşı devrimci şiddet temelinde gelişen devrimci bir mücadele yaratılmadığı müddetçe, ne kitle örgütlenmesi kalıcı anlamda gerçekleşebilir, ne de faşist terör ve provokasyon engellenmiş olur. Malatya'da olan da budur. Yığınla kadroya rağmen, gerici provokasyona karşı bir tek kadro hareketi dahi düzenlenmemiştir. Çatışma

A- Perspektifsizlik (Sağ Bir Perspektif)

[...]

Ankara hizbinin kampanyalara, seçimlere, günlük siyasi pratiğe göre örgütlenme perspektifi (daha doğrusu perspektifsizliği) onu Direniş Komiteleri —ki bu konudaki görüşleri Şili'den aktarılan kötü bir adaptedir[13]—, faşizm, emperyalizm gibi genel yazılarla, "sosyal emperyalizm" gibi somut siyasi sorunlara değinen(!) teorik ürünler dışında temel konuları açmaya götür-

---

halkın bölük pörçük kendiliğinden savunmasından başka bir şey olmamıştır. Zaten DY'nin ve Malatya'daki tasfiyecilerin devrim anlayışından kaynaklanan sağ kadro politikasından başka bir şey de beklenemezdi.

[13] Direniş Komiteleri konusu DY'nin bahsettiği gibi hayatın dayattığı bir zorunluluk değildir. DY bu anlayışa farklı bir devrim anlayışı ve somut durumun farklı tahlilinden varmaktadır. Bu tip örgütlenmeler, çeşitli ülkelerde (Arnavutluk'ta Konseyler, Bulgaristan'da Halk Komiteleri, Şili'de Direniş Komiteleri vb. gibi) faşizmin ve emperyalizmin açık saldırı dönemlerinde, yoğun kitle potansiyelinin örgütlenme araçları olmuştur.

DY yazarı da ülkemiz somutunu kitlelerin çatıştığı bir ortam olarak hayal ettiğinden, Direniş Komiteleri biçimindeki kitle örgütlenmelerini temel almaktadır. Ayrıca, bu tespit kitlelerin politik pasiflik içerisinde olmadığına da karıttır.

Bugün kitlelerin faşizme karşı mücadeleye katılması ve politize olması dolaylı ve nispi bir olaydır. Özellikle de oligarşi tarafından mezhep çatışmalarının (Alevi-Sünni) körüklendiği yerlerde, birtakım mahalleler zorunlu olarak (canlıya dokunursun da tepki gösterir misali) faşizme karşı savunma durumuyla karşı karşıya gelmiştir. Halkın savunma birimleri anlamında ele alındığında, bu tip komiteler gereklidir. Ama bu gereklilik bugünün şartlarında abartılarak temel örgütlenme biçimi haline getirilemez.

Kitlelerin politize olması "devrimci şiddet" temelinde gelişecek bir mücadele ile orantılı olacaktır. Kitleler politize oldukça, politik pasiflikten kurtuldukça, halkı "savunma birimleri" şeklindeki komiteler etrafında örgütlemek mümkündür. Bugünkü şartlarda kitleler henüz politik pasiflik içerisindeyken, onları/Direniş Komitelerini (ki bu konuda Bulgaristan, Şili vb.'de olduğu gibi DY'nin açık bir programı da yoktur) temel alarak örgütlemek, hele hele bunu (bugünün şartlarında) iktidar alternatifi, halk organlarının nüveleri olarak göstermek, yaygın kitle örgütlenmesini temel alan bir anlayışın ürünüdür.

memektedir. (Bir de siyasi gelişmelere ilişkin genel değerlendirmeler) ve akıl hocalıkları vs. var.)

[...]

B-Anti-Faşist Mücadele, Kendiliğindencilik ve Devrimci Anlayış

[...]

Ülkemizde sürdürülecek mücadele, baştan itibaren siyasal iktidarı ele geçirmeyi amaç edinen bir anlayışla örgütlenmek, doğrultusunu siyasal iktidara yöneltmek zorundadır. (Faşizm sorununun bir devrim sorunu olması bununla bütünlük taşır.) Devrimci mücadele siyasal iktidara karşı, onu ele geçirmek amacıyla yapılmayıp, sadece savunma amacına yönelik olarak kalırsa, başarılı olmak olanaksızdır. (Tabii ki devrimci mücadele proletaryanın savaşçı partisinin önderliğinde verilir. (...)

Anti-faşist mücadeleyi kabul eden tüm siyasi yoğunlukların —sözde aktif savunma çizgisini tespit etmelerine rağmen— pratikte aralarında derin farklılıklar ortaya çıkıyor. Bunun yanında, faşizme ilişkin teorik tespitlerde aralarında görünüşte farklılıklar —zıtlıklar— olanların, pratikte farklı bir çizgi izlediği görülmüyor. Örneğin, DY teorik yazılarında KSD ile faşizm konusundaki farklılıklarını ortaya koymasına rağmen, pratikte hiç de ondan farklı hareket etmiyor. DY'nin kimileri için kılavuz olarak gösterdiği KSD, gerçekte kendisinin kılavuzudur. (KSD, DY ile hiçbir farklılıkları olmadığını açık olarak söyleyip duruyor.)

Faşizme karşı "aktif savunma çizgisi" Ankara hizbi tarafından pratikte "içgüdüsel savunma" çizgisine dönüştürülmüştür. Aktif savunma çizgisini "bulunduğun birimi saldırıya uğradığın an savun" olarak yorumlamak bu çizginin sadece bir yönüdür. Bu pratik yorum, —sınırlar böyle daraltılınca— mücadeleyi statikleştirir. Bu da doğal olarak hareketi geriletir. Eğer stratejik plandaki aktif savunma çizgisi dönem dönem taktik saldırı-

larla beslenmez ve sadece "bulunduğun birimi savun" olarak yorumlanırsa, uzun bir gelecekte —ki bugün oraya gelinmiştir— yılgınlık ve yenilgi kaçınılmaz olur. Taktik saldırıların işlevi çok yönlüdür. Genel olarak "savunmayı beslemek", "yeni mevziler kazanmak", "anti-faşist kitle üzerinde yaratılan pasifikasyonu azaltarak kırmak", *"faşizme karşı devrimci alternatif unsurları yaratmak"* gibi dönemin özelliğine göre değişen işlevlere sahip taktik saldırılar stratejik plandaki aktif savunmayı beslemediği zaman, bu çizgi "teslimiyet çizgisi"ne dönüşebilir.

[...]

Aktif savunma çizgisini, nereden ve nasıl geleceği belli olmayan saldırılara karşı yapılacak savunmayla sınırlandırırsak, sınıf savaşını kendiliğindenciliğe ve giderek de anarşizme terk etmiş oluruz. Perspektifimiz devrimci bir iç savaşı devrimcilerin volontarizmiyle geliştirmek olmalıdır ve bugünden kadrolarda böylesi bir anlayışı teorik ve pratik olarak sistemli hale getirmeliyiz. Ankara hizbinin aktif savunma anlayışının teorik ve özellikle pratik yorumu —sübjektif niyetler ne olursa olsun— sağ kendiliğindencidir. Burjuvazinin açtığı savaşı kabullenmek yeterli değildir. Önemli olan, kabulün icaplarını yerine getirmek, pratikte bu savaşın devrimcilerin iradesinde gelişmesini sağlayacak olan örgütlenme ve eylem çizgisini yaratabilmek ve geliştirebilmektir. Tasfiyeci hizbin sistemleştirmeye çalıştığı eylem çizgisi "bulunduğun mevziyi savun" çizgisidir.

Bizim anlayışımız ise, yalnız kendi birimini savunmak değil, bu savunmayı ülke sathında iktidara yönelik bir muhtevada aktif savunma anlayışıyla ele almaktır. Yaptığımız her eylem, iktidarı alma anlayışına uygun olarak yapılmalı ve örgütlenmemizin ve eylem çizgimizin esasını bu teşkil etmelidir.

[...]

Faşizme karşı mücadele anlayışındaki diğer bir önemli yanlış ise kendiliğindenci eylem çizgisinin sonucu olarak mücadelenin merkezilikten yoksun olması, birimlerin kendi kaderi ve sınırları içine terk edilmesidir. Ankara hizbinin "merkezi hareket" olarak eylem çizgisinde merkeziliği savunmaması, sahip olduğu edilgen savunma çizgisinin bir yansımasıdır. Oysa önemli olan, merkezi eylem çizgisi ile iktidar alternatifi olmaktır. Aksi halde, dağınıklık ve başarısızlık kaçınılmazdır. Ankara hizbinin şimdiye kadarki anlayışı ve bütün eylemi yapılan çalışmalara yani hareketin prestijine sahip çıkmaktır. (Bakalım bundan sonra ne yapacak?)

Böylesi bir anlayış, yukarıda belirttiğimiz kadrolaşma sorununun zemini üzerinde yükseldiğinden, Ankara hizbinin sağ anlayışı daha net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. (Özellikle CHP'nin hükümet olmasından sonra artan faşist terör eylemleriyle ve faşist provokasyonlarla[14] devrimci eylemleri birbirlerinden ayırmak konusunda kadroları uyarmak(!) isteyen DY, bu ayrımı netleştirmek için faşist terör eylemlerinin alternatifi olarak salt kitle eylemlerini savunma durumuna düşmüştür.) DY'nin faşizme karşı mücadelede salt kitle hareketlerini ön planda tutması, somut pratikte (Malatya olayları) yenilgiye uğramıştır.

Kısacası, tasfiyeci Ankara hizbinin anti-faşist mücadeledeki yöntemleri, örgütlenmesi sağ kendiliğindenci bir devrim anlayışına tekabül etmektedir. Bu anlayışın devrimci mücadeleyi ilerletmesi beklenemez.

---

[14] Faşist provokasyon eylemlerinden kastedilen, faşistlerin tren yolu, köprü, hastane vb. gibi kitlelerin kalabalık olduğu yerlere bomba koyma biçimindeki, devrimci mücadelenin gelişimini engellemek, toplumda anarşi(!) yaratmak amaçlı eylemleridir.

2- Örgüt Anlayışı Üzerine

1971 yenilgisinden sonra, devrimcilerin temel meselesi, proletaryanın savaşçı partisinin yaratılması olmuştur.

Bu sorunu, sol hareketin tarihsel özelliklerinden, ülkemizin ekonomik, sosyal ve politik durumundan ayrı olarak ele alamayacağımız açıktır.

[...]

"Ne yapılması gerekir?" sorusuna teoride mangalda kül bırakmayan sosyalistlerin cevabı "kurumsal örgütlenme", "düzen örgütlenmesi", "kısır döngü geleneğini devam ettirme"dir.

1971 silahlı mücadele pratiği, teoride ve pratikte "ne yapılması gerektiğine" bir devrimci cevaptır. Bu yüzden, geleneksel sol hareket 1971 hareketine ya sözde sahip çıkmakta ya da saldırmaktadır. Kısaca, özünü yok etmeye çalışmaktadır.

[...]

Emperyalizmin III. Bunalım Döneminin bir ürünü olan politikleşmiş askeri savaş stratejisini devrim stratejisi olarak saptamak, aynı zamanda buna uygun bir savaşçı örgütlenmeyi hayata geçirmeyi gerekli kılar. Savaşı yürütecek bir gerilla, ordu örgütlenmesi gerçekleştirilemezse, savunulan strateji lafızlarda kalmaktan öteye gitmez, gidemez.

Bu stratejiye göre, örgütlenmenin temel ilkesi "politik ve askeri liderliğin birliği" ilkesidir. Başlangıç aşamasında siyasal ve askeri örgütlenme birbirinden ayrı değil, aynıdır. Siyasal organizasyon aynı zamanda askeri organizasyondur da.

[...]

Türkiye'de her türlü oportünizmin örgütsel ilkesi "barışçıl mücadele", "evrim aşamasındayız", "uzun bir hazırlık evresi gerekir" deyip, aslında, "düzen örgütlenmesini" savunmaktır. Bu, sağ bir devrim anlayışının ürünüdür.

"Düzen örgütlenmesi"ni savunanlar, sürekli olarak "işçi sınıfı içinde çalışmak"tan, "işçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadelesi"nden dem vururlar. Saflarımızdan ayrılan tüm oportünistler, bu iddiayla gençliği küçümseyip, sağ oportünizmin saflarına gönüllü yazılmışlardır. Aslında bu gerekçe, pasifizmi savunmak için kullanılmaktadır.

Peki DY ne yapmaktadır?

Bunun cevabı, her şeyden önce pratiktedir. DY'nin devrim ve anti-faşist mücadele anlayışının bir yansıması olarak, görünüşte keskin(!) ama özünde kendiliğinden, savaşçı olmayan bir örgütlenmeyi savunduğu açıktır.

Bir kere DY, öncülerin devrimci iç savaşı iradi olarak derinleştirmek amacıyla bir savaşçı örgütlenme anlayışından değil, halkın kendiliğinden hareketlerini örgütlemek perspektifiyle, Direniş Komiteleri merkezinde örgütlenmesinden, kendiliğinden çatışan halkın yönlendirilmesinden, halkın sokak sokak, mahalle mahalle örgütlenmesinden yola çıkıyor. Bu anlayış sahiplerinin ona uygun bir örgütlenme (yani iç savaşa göre kamplaşan halkın örgütlendirilmesi) içinde olması kaçınılmazdır.

Görünüşte "büyük işlere hazırlık" içinde, halkın "savaşçı" önderliğini gerçekleştirecek bir iç savaş örgütlenmesi(!) içindedirler. Ama ne gezer! Bu söylediklerinde bile samimi değillerdir. Bunu isterlerse gidip Malatya halkına sorsunlar.

Aldıkları cevap, söylediklerileriyle yaptıklarının farkını ortaya koyacaktır. Aslında DY'nin bütün yaptığı, kendiliğinden hareketlere sahip çıkmaktan öteye gitmemektedir. Gerisi hikâyedir.

Kaldı ki, savunduğu devrim, anti-faşist mücadele anlayışı, başvurulacak mücadele metotlarına ilişkin sağ perspektifi DYD'yi savaşçı bir örgütlenmeyi gerçekleştirecek konuma getiremez. DY'nin partileşme sürecindeki pratiği açıktır: Meseleyi kitleleri oyalama süreci olarak kavramak.

Bu açıdan, istedikleri kadar keskin(!) sloganlar atıp "büyük işler peşinde" olduklarını göstermeye çalışırlarsa çalışsınlar, ül-

kemizin somutunda politikleşmiş askeri savaş stratejisinden hareketle devrimci temel mücadele biçimini gündeme getirmedikleri sürece, sağ bir rotadan ve örgütlenmeden kurtulamazlar.

Ayrıca, DY, kırların temel savaş alanı olması, politik ve askeri liderliğin birliği, işçi sınıfının ideolojik önderliği vb. konularda susmayı tercih etmektedir. Bu konularda susmak, savaşçı bir örgütlenmenin, nerede, nasıl ve hangi ilkelerle inşa edileceği konusunda perspektifsiz olmak demektir. Herhalde bu konuda açıklama yapmayı kurumsallaştıktan sonra (işçi sınıfı arasında çalışma, büyük sendikalarda büyük[!] iddialar peşinde koşmak) daha "uygun" görüyorlar.

Evet, yıllar nasıl geçmiştir? "Büyük işler", "kızgın pratikler" hikâye olmuştur. Devrimci enerji "büyük işler yapılıyor" havasıyla çarçur edilmiştir. Bir devrimci örgütlenmenin perspektifi kesinlikle bu olamaz.

Bugün önerilenler, yapılanlar nelerdir? Hep aynı nakarat tekrarlanmaktadır ama daha keskin ifadelerle: "Önce halkı örgütleyelim!" Nasıl olsa, kendiliğinden çatışan halktır, herhangi bir durumda sorumlu da faşizmdir. Aslında halkın Direniş Komiteleri merkezinde örgütlenmesi, takınılan keskin ve büyük havalar (öyle ya, geçmişi savunan(!) bir hareket, biraz da böyle olmak zorundadır) bugünden kitlevi bir halk örgütlenmesini savunmak, nasıl bir örgütlenme içinde olduklarını da gösteriyor. Yarın savaşacağım diye bugün savaşmamak ya da günleri "büyük işler yapılacak" havasında geçirmek pasifizmi savunmaktır.

[...]

Son Söz

DY hareketi içinde tasfiyeciliğin ortaya çıkması, devrimci hareketin görünüşte de olsa zayıflaması, elbette ki kimsenin kabul edemeyeceği kötü bir şeydir.

Ama devrimci çizginin oportünizmin her türlü biçimiyle mücadele etmeden geliştiği bir ülke gösterilebilir mi?

THKP-C hareketi, sınıf mücadelesi içinde, devrimci teoriyi tahrif eden oportünizmin her biçimine karşı verdiği ideolojik mücadeleyle Leninizmin bayrağını yükseklerde tutmayı başarmıştır.

Yenilgi sonrası, oportünizm bin bir kılığa girerek, bu bayrağı yere düşürüp çiğnemeye çalışmıştır.

[...]

Yenilgi döneminde, oportünizm en iğrenç yüzüyle ortaya çıktı. "Arayışçılar", "peygamber yolcuları", "inkârcılar", "Demirelciler" ortalığı doldurmuştu. Mücadelenin en keskin olduğu koşullarda, devrimci ve oportünist olmanın pratik içinde en bariz bir şekilde ortaya çıktığı '71 döneminde, oportünizmin bu biçimde ortaya çıkması kaçınılmazdı.

[...]

Hareketimiz içinde ortaya çıkan tasfiyecilik de oportünizmin en "ince" ve en "tecrübeli" biçimidir.

Devrimci hareket içinde oportünizm, M-L'nin lafızları arkasına gizlenerek ve "geçmiş"i savunuyorum(!) görünümü altında, "M. Çayan şöyle demek istiyor, meseleyi bu şekilde anlatmayı daha uygun görmüştür, geçmiş böyle yorumlanamaz, dogmatik olmayalım." vs. diyerek ve herkesi inkârcı ilan ederek ortaya çıkmış ve varlığını devam ettirmek istemiştir. Tasfiyeciliğin bu kadar ince metotlarla ortaya çıkması oportünizm için bir "başarı" ve "tecrübe" sayılmalıdır.

Evet, devrimci hareketin teorisi ve pratiğinin bütün saldırılara rağmen yok edilemediği bir gerçektir. Türkiye halklarının devrimci mücadelesine bu teori ve pratiğin ışığında önderlik etmede kararlı olunması yüzünden oportünizmin devrimci hareketin savunuculuğu ya da "M. Çayan'ı savunuyorum" görü-

nümü altında onun teorisini ve pratiğini yok etmeye çalışması bir rastlantı değildir. Çünkü devrimci hareketin sahip olduğu devrimci potansiyelin yok edilmesinin başka yolu yoktur. Bu yüzden tasfiyeciliğin ortaya çıkması bir bakıma kaçınılmazlıktır da.

Tasfiyeciliğin M. Çayan'ı "savunurken" izlediği yöntem "M. Çayan aslında böyle demek istemiyor" türünden, oportünizmin her çeşidine yeşil ışık yakacak sözlerle, devrimci teorinin özünü yok etmeye çalışmak olmuştur. (Öyle ki, bu ayrılık konusunda oportünizmin her çeşidi, DY'yi "daha aklı başında" görmektedir. Hatta *Aydınlık* gazetesi, açıkça DY'nin yanında tavır alarak, yalan ve dolanla devrimcilere çamur atmaya başlamıştır bile.)

DY yazarlarının yöntemi M. Çayan'ı yorumlamaktır. Aslında "Kesintisiz"ler oportünizm tarafından yorumlanmaya ihtiyacı olmayacak kadar açıktır. Bu yol oportünizmin, Marksizmin çıkışından beri, Marksizmi revize etmek için kullandığı yoldur. Önemli olan devrimci teorinin özüdür.

[...]

1971 yenilgisi ve devrimci önderlerin katledilmesi ardından gelişen devrimci mücadelenin gerek teorik ve gerekse pratik olarak yeni ve tecrübesiz olması, devrimci teorinin karşısına çıkan her türlü oportünizme karşı bağışıklığını mücadele içinde kazanması, ilk başlarda tasfiyeciliğin peşinden gidilmesine yol açmıştır. Gelişen mücadele içinde tasfiyeciliğin gerçek yüzü ortaya çıkmıştır.

Tasfiyeciliğin ortaya çıkışı, yenilgi sonrası genel olarak devrimci mücadeleden, özel olarak da oportünizme karşı verilen mücadeleden ayrı olarak ele alınamaz. Yenilgi sonrası ilk savaşılması gereken akım "inkârcılıkta", "arayışçılıkta" vb. ifadesini bulan kadiri mutlak "teorilerdi.

Daha sonra, daha "usturuplu" saldırıya geçen oportünizmin yeni teorileri ortaya çıktı. "Geçmişi devrimci şekilde aşanlar",

"düzeltenler", "yorumlayanlar" vs. karşısında devrimciler, teoriyi ve pratiği bütün tecrübesizliği ve yetersizliğine karşın savunmaya çalıştı. Gelişen devrimci mücadele pratikte oportünizmin her çeşidini mahkum etti. Devrimci teorinin daha sıkı bir şekilde savunulması, özünün kavranması THKP-C'yi görünüşte savunan "sol" gruplara karşı yürütülen mücadele içinde sürdü.

İşte tasfiyecilik, oportünizme karşı verilen mücadele içinde devrimci hareketin oportünizme karşı bağışıklık kazanmasına paralel olarak, oportünizmin "yeni" ve "ince" metotlarla yeniden ortaya çıkmasıdır.

Ama artık durum değişmiştir.

Devrimci hareket oportünizmin bu ince tahrifatlarını gün ışığına çıkarmıştır.

[...]

Tasfiyeciliğin ortaya çıkışı devrimci teorinin daha da güçlenmesine, saflarımızın daha da çelikleşmesine yol açmıştır.

Tasfiyeciliğin ortaya çıkışı, bu yönüyle hareketimiz açısından ilerletici bir olay olarak kavranmalıdır. Üzüntü ve karamsarlık devrimcilerin işi değildir. Hele tasfiyeciliğe karşı gösterilecek tereddüt, onun güçlenmesinden başka bir işe yaramaz. Tasfiyeciliğin "ince kalık" içinde ortaya çıkması, şüphesiz ki, iyi niyetli bir yığın militan arkadaşın peşinden sürüklenmesine neden olmuştur. Bizler açısından üzücü olan budur.

Ama bu mücadele sınıflar mücadelesidir. Devrimci, sınıf mücadelesine katıldığı, onun gereklerini yerine getirdiği oranda gelişir ve ilerler. Aksi halde, hiç kimse tercihini geriye doğru yapan kokuşmuş sınıfların yanında yer almaktan kurtulamaz.

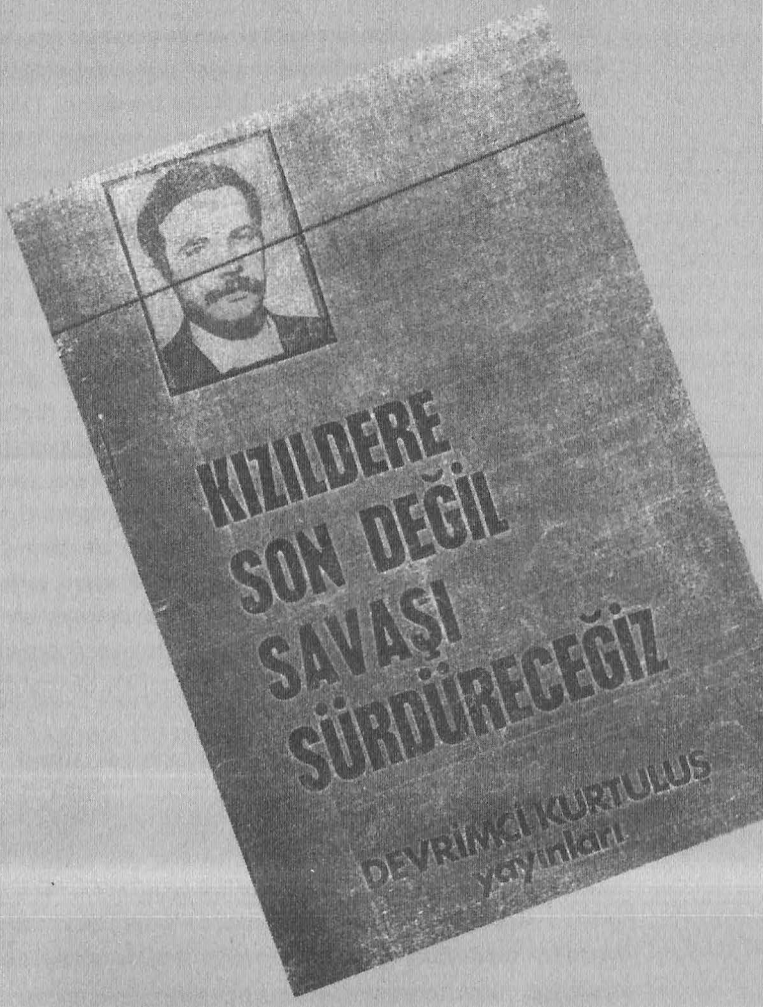
KIZILDERE
SON DEĞİL
SAVAŞI
SÜRDÜRECEĞİZ
DEVRİMCİ KURTULUŞ
yayınları

MLSPB

THKP-C çizgisinin bir diğer sürdürücüsü olan bu grup esas itibariyle Mahir Çayan'ın "politikleşmiş askerî savaş stratejisi" tezinin doğruluğunu savundu. 1975'te İstanbul'da örgütlenen İstanbul Demokratik Ortaöğrenim Derneği üyesi genç liseliler, İYÖKD'ün içinde kümelenmiş THKP-C sempatizanlarının izlediği politikayı eleştirerek, savaşın kaldığı yerden sürdürülmesi düşüncesiyle Marksist-Leninist Silahlı Propaganda Birliği'ni kurdular. 12 Mart 1971 darbesini örgütsel bir yenilgi olarak nitelendiren grup, Mahir Çayan'ın Türkiye şartları için önerdiği silahlı propagandayı temel alan devrim stratejisi anlayışını benimseyerek silahlı eylemlere başlamıştır. 1978'de MLSPB genel komitesinin düzenlediği toplantıda görüş ayrılıkları doğmuş, Eylem Birliği ve THKP-C Savaşçıları gibi bazı gruplar örgütten ayrılmıştır. "THKP-C ile ülkemizde sosyalist düşüncede ve eylem anlayışında var olan keşmekeş son bulmuştur. Devrimin temel sorunları aydınlanmıştır. Emperyalizmin III. Bunalım Dönemi, yeni sömürgecilik, sömürge tipi faşizm, oligarşik dikta, politikleşmiş askeri mücadele gibi can alıcı teorik konular bilimsel bir anlayışla ele alınmış ve izah edilmiştir. Milli meselede ise soruna esas olarak doğru yaklaşılmakta birlikte, meselenin bilimsel ele almışı hayata geçirilememiştir" tespitlerinde bulunan bu çevre, kır gerillasının örgütlenmesi öncesinde THKP-C'nin reorganizasyonunu zorunlu görmüş ve özellikle İstanbul'da bir dizi silahlı eylem gerçekleştirmiştir.

THKP-C kökenli bu küçük gruplar kendi içlerinde sürekli ayrılıklar yaşayarak içerisinden THKP-C Çayan Sempatizanları, THKP-C Üçüncü Yolcular, THKP-C Devrimci Savaş, THKP-C Cephe Yolu, THKP-C Devrimci Koordinasyon Birliği, THKP-C Marksist Leninist gibi yasadışı ve silahlı mücadeleyi esas alan farklı otonom örgütler çıkardı.

KIZILDERE SON DEĞİL, SAVAŞI SÜRDÜRECEĞİZ[1]

Giriş

[...]

Marksist-Leninist teori bir dogma değil, eylem kılavuzudur. Bu demektir ki proletaryanın siyasal bilince kavuşması aynı zamanda devrimci teorinin kavranmasına, yayılmasına ve benimsenmesine bağlıdır. Ülkemizde proletarya ideolojisi, proletaryanın siyasal partisi olan THKP'nin geliştirdiği parti ideolojisidir. Kızıldere sonrasında partinin siyasal çizgisi ve binlerce sempatizanı yaşamaktadır. THKP-C'nin stratejik anlayışının yaşaması aynı zamanda proletarya partisinin yaşaması anlamına gelmektedir. Bu nedenle THKP-C somut bir olaydır. Bu yüzden Türkiye devrimcilerine düşen görev proletarya partisinin devrimci ideolojisinin ve ilkelerinin ciddiyetiyle savunulması olmalıdır.

---

[1] *Kızıldere Son Değil Savaşı Sürdüreceğiz*, Devrimci Kurtuluş Yayınları, İstanbul, Temmuz 1978.

Bu savunma her türden saptırmaya karşı verilecek amansız bir mücadeleyi de içerir.

Bugün proleter devrimcilerinin önünde, proletarya partisinin siyasal çizgisinin yaratılması gibi biz görev yoktur. Proletarya partisinin siyasal çizgisi 197'0'lerde Türkiye solundaki sağ ve "sol" ideolojik sapmalara karşı verilen ideolojik mücadelelerin ve devrimci pratiğin bir ürünüdür. THKP-C ile ülkemizde sosyalist düşüncede ve eylem anlayışında var olan keşmekeş son bulmuştur. Devrimin temel sorunları aydınlanmıştır. Emperyalizmin III. Bunalım dönemi, yeni sömürgecilik, sömürge tipi faşizm, oligarşik dikta, politikleşmiş askeri mücadele gibi can alıcı teorik konular bilimsel bir anlayışla ele alınmış ve izah edilmiştir. Milli meselede ise soruna esas olarak doğru yaklaşılmakla birlikte, meselenin bilimsel ele alınışı hayata geçirilememiştir.

THKP-C Kürtler üzerindeki ulusal boyunduruğun varlığını tali bir mesele olarak görmemiştir. Esasen kapitalist sömürünün bilincinde olan sosyalistlerin ulusal baskıdan bihaber olması diye bir şey düşünülemez. Çünkü "Ulusal baskı olmadan kapitalizmin varolması, ezilen ulusların kurtuluşu olmadan, ulusal özgürlük olmadan sosyalizmin var olması kadar akıl almaz bir şeydir." Ve o dönemde bu konudaki araştırmaların varlığı ve sorunun başlı başına ele alınacağı belirtilmiştir: "Milli mesele hakkındaki görüşlerimizi başka bir yazıda etraflıca koyacağız"(!) Ulusların kendi kaderlerini kendilerinin belirleme kavramının son tahlilde ulusların bağımsız devlet olarak yaşama hakkı olduğu Leninist ilkesinden hareketle mücadelede birlik-seçimde özgürlük doğru tahlili yapılıyordu. Mücadelede birlik çünkü milli mesele emperyalist-kapitalist tahakkümden soyutlanmış ve tek başına ele alınacak bir mesele değildir. Bu konuda Mihri Belli'nin şoven görüşleri kıyasıya eleştiriliyor ve şöyle devam ediliyordu.

> ...Marksist-Leninistlerin bütün meselelere halklara gerçek mutluluğu, gerçek barışı sağlayacak olan sosyalist hareketi güçlendirme açısından bakacaklarını ve milli meseleye de bu açıdan bakmak gerektiğini; şartlara göre ayrılma, bölgesel özerklik, federasyon halklarının savunulacağını veya sadece asimilasyon politikasına karşı çıkılacağını unutuyor.

Bu kabaca değerlendirme milli mesele hakkında binlerce kelime edip, ahkâm kesen revizyonist-oportünist değerlendirmelerden daha devrimcidir. Çünkü her şeyden önce ulusal sorunun proletarya devriminin bir parçası olduğu ve meselenin bütüne bağlı olarak değişik şartlarda değişik şekillerde çözümleneceği ilkesi saptanmıştır. Bu mesele siyasi bir istismar aracı olarak kullanılmamıştır. Milli meseleyi çözüyorum diyerek içi boş formülasyonlar getirmek, dar kalıplarla yetinmek her şeyden önce ezilen Kürt halkının ulusal onurunu çiğnemektir. Marksist-Leninistler ulusal soruna grupsal çıkarlar açısından değil, proletarya devrimi açısından yaklaşırlar.

Rus Marksistleri ulusal sorunun devrimin gelişmesi gene sorunun bir parçası olduğu ilkesini, devrimin değişik aşamalarında, ulusal sorunun değişik görevler gerektirdiği ilkesini ve bu görevlerin her belirli tarihsel anda devrimin niteliğine uyması gerektiği ilkesini her zaman benimsemişlerdir...

> ... Ulusların kaderlerini kendilerinin belirlemeleri sorunu tecrit edilmiş kendi kendine yeten bir sorun değildir; bütüne bağlı ve bütün içinde ele alınması gereken proletarya devriminin genel sorunun bir parçasıdır.[2]

THKP-C sosyal pratiğin yüklediği görevlerin yanı sıra açılmamış konuları da bilimsel olarak ele alıyordu. Ancak, teorik pratik gelişimin yenilen darbe ile sekteye uğraması, milli meseledeki araştırmacının (Hüseyin Cevahir) katledilmesi, araştırma

---

[2] *Stalin, Marksizm ve Ulusal Sorun* (bu alıntılar için özgün metinde kaynak verilmemiştir [ed.n.]).

belgelerinin oligarşinin eline geçmesi ve masa başında ahkâm kesilmeyip kızgın mücadelede yer alınması gibi nedenlerle, bu konuda bir boşluk söz konusu olmuştur. Fakat sorunun ana fikri berrak olduğundan bu konuda şoven tavra düşülmemiştir. Türkiye devrimci hareketi ulusal sorundaki programını anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim programı çerçevesinde koyacaktır.

Proletarya partisinin siyasal çizgisi Mahir Çayan'ın birçok yazısında THKP-C'nin bildiri ve bültenleri ile Kesintisiz Devrim'de ortaya konmuştur. Hem de hiçbir tefsire yer bırakmayacak açıklıkla konmuştur. Proletaryanın öz örgütünün oluşturulmasında doğru ideolojik politik çizgi başlangıçta en önemli yeri tutar. İhtilalin yolunu aydınlatan Marksist-Leninist teoridir. Bu teorinin ışığında THKP-C yolunu çizmiştir.

Hâl böyleyken taktik yenilginin yarattığı bezginlik ortamında resmi ve gayri resmi inkârcılar türedi. İşin garip tarafı bu resmi ve gayri resmi inkârcılar arasında bir post kavgası da başladı. Bu kavgada öylesine bir toz duman çıktı ki THKP-C sempatizanı arkadaşlarımız (bunların tabanı) paylaşılmak istenen şeyin ne olduğunu bile uzun süre anlayamadılar. Hâlbuki onların "senindir" "benimdir" diye çekiştirdikleri şey THKP-C'nin kendisi değil prestiji idi. Proletarya Partisinin siyasal çizgisini benimsemiş olan DEVRİMCİ KURTULUŞ bu çizginin her türlü sağ ve "sol" yorumuna karşı çıkmaktadır; çünkü THKP-C'nin ideolojisi sağ ve "sol" yorumlara maruz kalmayacak şekilde açık ve seçiktir. (...)

Bu broşür parti çizgisi ve ilkelerini savunarak bu yöndeki çarpıtmalara karşılık vermek ve doğru görüşü ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Bir polemik aracı değildir. Daha ziyade gayri resmi inkârcıların (Devrimci Yolcuların) görüşleri ele alınmaktadır. Resmi inkârcılara (KSD'ye) gelince: onlar öncü savaşı hakkında çok önemli(!) şeyler yazdıklarını belirterek "Neden cevap vermiyorsunuz?" "Yoksa yazdıklarımız kaale

alınmıyor mu?" dercesine soruyorlar. Doğrusunu isterseniz, şimdilik bizim için esas sorun gayri resmi inkârcıları, resmi inkârcılar (KSD) haline getirebilmektir. Yani onların THKP-C sempatizanları arasında "sivil" dolaşmasını istemiyoruz. Üniformalarını giyerek sizin saflarınıza katılması zaten pek uzak değildir. O zaman devrimci proletarya çizgisini savunarak öncü savaşı ve diğer konulardaki değerlendirmelerinizi, diğer değerlendirmelerle (TSİP, TKP, Halkın Kurtuluşu vb. gibi çizgilerin bu konulardaki görüşleri özde KSD ile aynıdır) birlikte ele alacağız. Bu arada Devrimci Yolcular arasında en son patlak veren hizipleşme hakkında iki kelime etmek gerekirse şunları söyleyebiliriz; bir kere şunu belirtelim: İktidar mücadelesi gibi bir sorunu olmayan revizyonist-oportünist politikaların kaderinde her zaman için gövde parçalayan hizipleşmeler söz konusu olacaktır. İkincisi muhalefet eden unsurların oluşturduğu gruplaşma tarzında görülen hizbin önderliği özde Devrimci Yolcularla hiçbir farklılık taşımamaktadır. Ancak bu hizbin tabanı yanlış anlaşılmasın (yönetici durumda olanlar değil) THKP-C çizgisine diğerlerine nazaran daha yakındır. Yönetici klik ise arkasında süreklenmek istemediği selin önüne geçerek varlığını devam ettirebilme çabasındadır. Hâlbuki farkına varamadıkları şey bu kez de selin önünde sürüklenmekte oldukları gerçeğidir. Var olan THKP-C sempatisi ve potansiyelinin yönlendiricisi imiş gibi görünerek bu seli önce kontrol altına alabilme, daha sonra da pasifize etme sinsi niyetlerini hiçbir zaman gerçekleştiremeyeceklerdir. Çünkü başta belirttiğimiz gibi THKP-C somut bir olaydır, yaşamaktadır.

[...]

III. BUNALIM DÖNEMİ ÜZERİNE

THKP-C'nin ihtilalci çizgisini reddeden görüşler —ister açık bir biçimde ister gizli bir biçimde olsun— bu çizginin temel kavramlarını anlaşılmaz hale sokmakta ve kafaları karıştırmaktadırlar. Bu görüşler, öncelikle emperyalizm çözümlemesini değişikliğe uğratmakta ya da geliştirmektedirler.

Çalışma tarzı ve örgüt anlayışına ilişkin getirilen sağ pasifist teorik dayanak somut durumların çözümlenmesinde görünmektedir. THKP-C'nin adını kullanan ve bu ideolojiden kaynaklandığını söyleyen tüm sağ ve "sol" görüşlerin somuta getirdikleri şey farklı dünya yorumu ve farklı bir devrim teorisidir.

Emperyalizmin III. bunalım döneminin Marksist-Leninist çözümlemesi "Kesintisiz Devrim"de ve diğer THKP-C yazılarında yapılmıştır. (...)

THKP-C'nin, devrim teorisi, çalışma tarzı ve örgüt anlayışına ilişkin ilkeleri ve çizgisi bu açıdan tam bir bütünsellik içindedir ve proletarya partisinin ihtilalci çizgisini oluşturur.

[...]

Mahir Çayan III. Bunalım Dönemi'nin temel özelliklerini şöyle açıklıyor.

> Emperyalizmin III. Bunalım Dönemi denilen bu dönemde emperyalist ilişki ve çelişkiler biçim olarak iki temel cephede değişikliğe uğramıştır. 1) emperyalistlerarası rekabetin (uzlaşmaz çelişkilerin) emperyalistlerarası yeniden paylaşım savaşına yol açması imkânı ortadan kalkmıştır. 2) emperyalist işgalin biçimi değişmiştir.

Emperyalist ilişki ve çelişmelerin iki temel cephede değişikliğe uğramasını ve bunun sonuçlarını da bilimsel bir anlayışla ele almak ve savunmak gerekir. İki temel biçimsel değişikligin birincisi: günümüzde emperyalistlerarası uzlaşmaz çelişmelerin

yeniden paylaşım savaşına yol açması olanağı ortadan kalkmıştır biçiminde formüle edilmektedir.

Bu temel formülasyona THKP-C ideolojisini savunduğunu iddia eden grupların bir itirazı yoktur. Ama sorunun ortaya konması ve bu temel formülasyona yol açan temel belirleyici etmenlerin tartışılmasında farklı tezler öne sürülmektedir.

[...]

Parti çizgisini ve ilkelerini reddeden ve onu görünmez ve fark edilmez bir biçimde çarpıtmaya çalışan Dev-Yolcular emperyalistlerarası yeniden paylaşım savaşının çıkmayacağını iki nedenle açıklamaktadırlar. "Nükleer silahların seviyesi ve ulusal kurtuluş savaşlarının gelişmesi" (Devrimci Yol, Bildirge) THKP-C'nin devrimci tahlillerine karşı açıkça bir eleştiriye cesaret edememektedir. Oysa "Kesintisiz Devrim"de bu sorun çok açıktır. Sosyalist blokun varlığı hesaba katılmaksızın, emperyalistlerarası çelişmenin yeni bir paylaşım savaşına yol açmayacağını, emperyalizmin özünün, karakterinin değiştiğini savunmak demektir.

Devrimci Yolcular sosyalist blokun varlığını hesaba katmadıkları gibi sosyalist blokun parçalanarak iki ayrı kampa bölündüğünü de iddia ederek, devrim teorisini ve THKP-C stratejisinin temel tezlerini inkâra yeltenmektedirler. Ancak adamlar "gayri resmi" olduklarından ve günlük politika çizdiklerinden teorilerini tabandan gelen tepkilere göre "cezalandırılamaz" bir şekilde büründürmemeye çalışarak kıvırtmaktadırlar. Örneğin Devrimci Yol Bildirge'sinde sosyalist blok parçalandı derken daha sonra çok ağdalı, tumturaklı ifadeler kullanarak Dünya Sosyalist Hareketi dağılma, parçalanma vs. tarzında gevelemektedirler.

[...]

Bu görüş Sosyalist Blokun (sosyalist üretim ilişkilerinin örgütlendiği, kapitalist ilişkiler zincirinin kırıldığı ülkeler topluluğunun) iç çelişmelerini, uzlaşmaz çelişmeler kategorisine koymaktadır. Sosyalist blok içi çelişmeleri (daha ileri giderek Dünya Sosyalist Hareketi de söz konusu edilebiliyor) aynen emperyalistlerarası çelişmeler gibi değerlendirebilmektedirler. Emperyalist blok uzlaşmaz çelişmeleri içinde taşımaktadır, ama dünya sosyalist sisteminin ve dünya proletaryasının ve halklarının karşısında bir blok oluşturmaktadır.

[...]

Sosyalist Blokun varlığını görmemezlikten gelen Devrimci Yol Bildirge'sinde sıralanan iki neden, ne birlikte ne de ayrı ele alınarak emperyalistlerarası paylaşım savaşının günümüz koşullarında olanaksızlığını açıklayamaz. Birincisi, nükleer silahlar (ya da genel olarak silahlar) üretim biçimlerinden farklı olarak ele alınamaz. Emperyalizm silah üretiyorsa bunu doğrudan doğruya emperyalist savaşlar için yapmaktadır. Bu silahların sosyalist ülkelerin elinde de var olması ancak ve ancak onların dilediğince hareketlerini engellemektedir. Yoksa soyut bir nükleer silahların varlığı esprisi hiç bir şey ifade etmez. İkincisi, ulusal kurtuluş savaşları emperyalizmin I. ve II. bunalım dönemlerinde de vardır. Ulusal kurtuluş savaşlarının günümüzde önderi (emperyalizmin gizli işgalinde) proletaryadır. Ve proletaryanın önderliğinde ulusal kurtuluş savaşlarının zaferinde dünya sosyalist blokunun küçümsenmeyecek bir önemi vardır. Tekniğin baş döndürücü bir seviyede olduğu çağımızda emperyalist işgalciler Zaire'ye 5-6 saat içerisinde müdahale edebilmektedirler. Kendi iç çelişmeleri belirleyici olmakla birlikte ezilen dünya halklarının böyle durumlarda en büyük güvencesi uluslararası sosyalist hareketin desteğidir. Görüldüğü gibi bu nedenler yalnız başlarına ele alınmıyor. Ancak sosyalist blokla birlikte ele

alınırsa emperyalistlerarası paylaşım savaşının olanaksızlığı izah edilebiliyor.

D.Y. Bildirge'nin dünya sosyalist blokunun parçalanmasına ilişkin görüşü derinleşerek ABD ve SSCB arasındaki muhtemel bir savaşın haklı bir savaş mı, haksız bir savaş mı olacağını şimdiden bilemeyeceklerine kadar varmaktadır. Bu savaş çıkarsa "somut durumlara bakarak" karar vereceklermiş. Devrimci Yolcuların böyle huyları vardır. CHP hükümetinin de icraatına bakacaklarını söylüyorlar zaten. Mübarekler sanki ellerinde terazi ile günah ve sevap tartıyorlar. Bunun kadar saçma, uyduruk ve bilimsellikten uzak bir tez daha öne sürülmez. Eğer Sovyetler Birliği'ni sosyalist bir ülke olarak değerlendiriyorsak, sosyalist bir ülkenin saldırgan emperyalizme karşı savaşını haklı bir savaş olarak değerlendiririz. (...)

III. Paylaşım Savaşının olanaksızlığı konusunda ikinci yanlış değerlendirme, emperyalistlerarası paylaşım savaşının olanaksızlığını emperyalistlerarası çelişmenin yumuşamasına ve entegrasyona bağlar. Şu "sol" yorum aynı zamanda "kapitalizmin eşit olmayan gelişme yasasının" Leninist tezini de Üçüncü Bunalım Döneminde kabul edilmez bir tez olarak görür. Entegrasyonu bir çelişme olarak göremeyen bu "sol" görüşe göre "bütünleşme çelişme diyalektiğinde bütünleşme ağır basar" (Türkiye Devriminin Acil Sorunları).

[...]

Bir yandan sermayenin korkunç bir seviyede yoğunlaşması ve temerküz etmesi öteki taraftan dünyanın üçte birinin kapitalist sömürü dışına çıkması kapitalizm için metropolün dışında pazarların korkunç derecede daralması sonucunu doğurmuştur.

İşte kapitalizmin bunalımını had safhaya çıkaran, onu kudurmuş ve azgın bir güç haline getiren neden budur. Bu em-

peryalistlerarası çelişkileri korkunç seviyede keskinleştirip derinleştirmiştir.

Kapitalist ekonominin gelişme ritmi, kapitalist pazarın durumuyla belirlenmiştir.

Nükleer vurucu güçlerin dünya çapında erişmiş olduğu seviye ve de esas tayin edici olarak dev dünya sosyalist blokun varlığı, emperyalistlerarası had safhaya ulaşmış olan çelişkilerin ekonomik plandan askeri plana sıçramasına engel olmaktadır. Bir yandan çelişkiler keskinleşip derinleşirken öte yandan entegrasyona gidilmektedir. (M. Çayan)

Devrim Teorisi

THKP-C ideolojisinde devrim teorisi, çalışma tarzı ve örgüt anlayışı sistemli bir bütündür. Ve Marksist-Leninist ilkelerin ülkemiz koşullarında bir anlatımıdır.

Strateji Üzerine

[...]

Siyasal bir hareket, öncelikle kendisine herhangi bir strateji belirlemek zorundadır. Devrimin hedeflerini tayin etmek devrimin temel darbesinin yöneleceği doğrultuyu belirlemek önemle gerekir. Tesbit edilen bu hedefleri vuracak sınıfları ve ittifaklarını devrimde sınıfların mevzilendirilmesi ancak bu tesbitlerle mümkündür.

Ama stratejinin kendisi devrimin objektif süreçlerini incelemez, stratejinin konusu daha çok devrimin subjektif süreciyle sınırlıdır. Devrimin objektif olgularını (proletarya ve partisinin bilinci dışında gelişen ve bu bilinç tarafından belirlenemeyen objektif gelişmeler) Marksist teorinin ışığında incelenen Marksist programın belirlenmesiyle iktidar olması kaçınılmaz olan sınıf ve ittifakları, yıkılması kaçınılmaz olan sınıf ve ittifakları belirlenmiş oluruz.

Bu konuda ülkemiz solunda hâlâ açık bir kavrayış yoktur. Bazıları THKP-C'nin dünya tahlillerini ve ülkemizdeki sınıflararası çelişmelerin incelenmesini "değişikliğe uğrattığı" halde, onun stratejisini savunuyor görünmektedirler. Bu yöntem, THKP-C'nin ilkelerini ve çizgisini istismar etmenin en sahtekâr biçimidir. Eğer bir hareketin devrim teorisinde değişiklikler yapılıyorsa, yeni dünya ve ülke yorumları getiriliyorsa, açıkça devrimci teori "değiştiriliyorsa," durumun, apayrı bir stratejik belirlemeye kadar varacağı bellidir.

Strateji bir tarihsel dönemeçte partiyi yönetme sanatıdır. Stratejik hedefimiz anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim olduğu için izleyeceğimiz strateji bu hedefe ulaşmamızı sağlamalıdır. Yani, bizim stratejimiz evrim ve devrim aşamalarının birbirinden ayrılmadığı, devrim durumunun kısa değil, uzun bir süreç olduğu III. Bunalım Dönemi'nin yeni-sömürge ülkelerine özgü bir siyasal stratejidir. Stratejik hedef anti-emperyalist anti-oligarşik devrimdir.

Anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim, ulusal karakteri de olan bir demokratik halk devrimidir. (...) Anti-emperyalist, anti-oligarşik devrimin ulusal demokratik devrimden farklılığını şöyle açıklayabiliriz. Yeni-sömürge ülkelerde, kapitalist ilişkiler tüm ülkeye yayılmıştır. Yerli egemen sınıflarla emperyalizm kalın çizgilerle birbirinden ayrılamaz duruma gelmiştir. Yani emperyalizm bir iç olgudur. Emperyalizmin ülke içindeki denetimi, oligarşik devletin, merkezi gücünün sürekli takviyesi ile mümkündür. Gizli işgal nedeniyle savaşın sınıfsal yönü ağır basar. Kapitalist ilişkilerin ülke içinde yayılmasıyla şehirlerin savaştaki önemi artmıştır. Bu yüzden şehirlerde yürütülecek gerilla savaşı da önem kazanmıştır. Emperyalizm şehirleşmeyi ve büyük kapitalist merkezleri geliştirmiştir. Anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim programı milli demokratik devrimden "daha geniş bir muhtevayı ve niteliği" belirtmektedir. THKP-C'nin ideolojik-politik çizgisinde çok açık olan bu görüşü Devrimci

Yol Bildirge'si inkâr etmektedir. Onlara göre "günümüzde demokratik devrim programı daralmıştır."

MDD'de ülke içinde feodal süreç vardır. Emperyalizm bir dış olgudur. Yani, emperyalizm henüz kapitalist üretim ilişkilerini tüm ülkeye yaymış değildir. Ulusal demokratik devrim, anti-emperyalist ve anti-feodal devrimdir. Demokratik devrim programının temelini toprak devrimi oluşturur.

Anti-oligarşik (demokratik) devrim programı, anti-feodal (demokratik) devrim programından daha dar kapsam ve niteliği değil, tam tersine daha geniş bir niteliği ve kapsamı içerir. Çünkü anti-oligarşik devrimin hedefleri arasına (ülkede kapitalist üretim ilişkilerinin gelişme düzeyine uygun olarak) anti-faşist hedefler de girer. Aynı zamanda anti-feodal hedefler de devrim programından çıkmamıştır. (...)

Ülkemizde anti-oligarşik (demokratik) devrimde ulusal sorun çok önemli bir yer içerir. Ulusal sorunun özünde köylü sorunu olduğu apaçıktır, Bu durum böyleyken demokratik devrim programının daraldığından söz etmek devrim anlayışında THKP-C ilkelerinden kesinlikle vazgeçmek demektir.

Devrim Stratejisi, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi

Politikleşmiş askeri savaş stratejisi THKP-C'nin devrim stratejisidir. Stratejik hedefe ulaşmasını sağlayacak biricik strateji budur.

Emperyalizm III. Bunalım Dönemi de emperyalist egemenlik ve sömürü biçimlerinin ülkemize yansımasından ve ülkemizin sosyal, ekonomik, politik, psikolojik, tarihsel ve kültürel özelliklerinin göz önüne alınması halk savaşının öncü savaşı aşamasından geçmesini zorunlu kılmaktadır.

[...]

II. Bunalım Dönemindeki yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelerdeki halk savaşı ile III. Bunalım Döneminde yeni-sömürgelerdeki halk savaşlarının farklılığını açıklamak gerekir. Günümüzde emperyalizm içsel bir olgu olduğundan savaşın ulusal ve sınıfsal yanı birliktedir, özellikle başta savaşın sınıfsal yanı ağır basar. Çünkü, emperyalizm ülke içinde işgalini gizlemiş ve merkezi devlet otoritesini güçlendirmiştir.

Yeni-sömürgeci sistemin işleyişinden ve yapısından kaynaklanan ve yeni koşulların öne çıkardığı bu halk savaşı teorisini kavramamak, Türkiye gibi bir ülkede verilecek halk savaşının Çin, Kore, Vietnam gibi ülkelerdeki halk savaşlarının aynı olacağını iddia etmeye getirir. Halk savaşı teorisini günümüzde birinci olarak yeni tarihsel koşulları dikkate alarak, ikinci olarak ülkemizde özgü koşulları dikkate alarak doğru biçimde ele alabiliriz. (...)

Yeni tarihsel koşullar içinde verilen halk savaşının önemli özellikleri şöyle sıralanabilir:

1- Öncü savaşı, düzenli ordularla yürütülen savaşa geçişin maddi ve manevi önkoşullarını sağlar.

2- Ancak proletarya önderliği, yeni-sömürge koşullarında halk savaşının zaferini olanaklı kılar.

3- Halk savaşında temel savaş alanı kırsal bölgelerdir. Halk savaşı kırlardan şehirlere bir rota izler. Ancak şehirlerin ve işçi sınıfının rolü artmıştır. Bu yüzden savaş, birleşik devrimci savaş olarak kırlarda ve şehirlerde birlikte yürütülecektir.

Öncü savaşı ve halk savaşı kavramları iki ayrı tarihsel süreci formüle etmez. Öncü savaşı, halk savaşının başlangıç aşamasıdır. Kitlelerin yığınsal katılımı sağlandıktan sonra öncü savaşı aşamasından düzenli ordular savaşı aşamasına geçirilebilir.

Halk yığınlarını devrim saflarına çekmek ve var olan milli krizi derinleştirerek suni dengeyi bozmak için silahlı propaganda temel alınarak öncü savaşı sürdürülür. Politikleşmiş askeri

savaş stratejisi ışığında, öncü savaşı gerçekleştirecek örgütlenme, politik-askeri liderliğin birliği ilkesinden hareket eder.

Öncü savaşının kesintisiz devrimde açıklanan taktik aşamaları şöyledir.

I. Aşama: Şehir gerillasını yaratma

II. Aşama: Şehir gerillasını geliştirme

III. Aşama: Kır gerillasını yaratma ve kuvvet gösterisi. Bu iki aşamada savaşın psikolojik yıpratma yönü ağır basacaktır.

IV. Aşama: Şehir gerillasını yaygınlaştırma. Kır gerillasını geliştirme.

V. Kır gerillasını yaygınlaştırma aşamalarıdır. (M. Çayan)

[...]

Her taktik aşama diğerine geçişin koşullarını da içinde taşır. Şehir gerillasının yaratılması ile birlikte adım adım şehir gerillasının geliştirilmesi, partinin örgüt yapısının sağlamlaştırılması gündeme gelir. II. taktik dönemin ayırt edici özelliği, şehir gerillasının şu ya da bu biçimde değil, kır gerillasının yaratılmasına yönelik bir biçimde hareket etmesini getirmesidir. Proletarya partisinin oluşturulmasında bu durum önemli bir yer tutar, önünde II. taktik aşamasının gerçekleştirilmesi gibi bir görev bulunan devrimci çalışma ve örgütlenme sorunları, kuşkusuz I. taktik aşamanın teşkilat ve çalışma biçimlerinden farklı olacaktır. Aşama aşama halk ordusu yaratılıncaya değin değişik örgütlenme biçimleri, değişik savaş biçimleri gündeme gelecektir. (...)

Devrim stratejisini ve Öncü Savaşının bu strateji içerisindeki yerini bu şekilde izah ettikten sonra şimdi bu konularda Devrimci Yolcuların nasıl sapla samanı birbirine karıştırdığını görerek biraz daha eğlenelim. Devrimci Yolcular bugüne değin yürüttükleri sinsi politika sonucunda sosyalist sistemi parçalayıp, Devrim Programını da daraltıktan sonra (tabii bunlar onların

küçük burjuva beyinlerinde oluyor) sırayı artık devrim stratejisine getirmeleri gerekiyordu. Ve getirdiler de.

Onlar önce sağa, sonra sola bakıp pek önemli bir sakınca olmadığına kanaat getirdikten sonra baklayı ağızlarından çıkardılar: "Öncü savaşı bir taktik evredir." (Devrimci Yol)

Biraz önce belirttiğimiz gibi taktikler, strateji içerisinde ve ona bağlı olarak ele alınır. Strateji, bir tarihsel dönemeçte partiyi yönetme sanatıdır. Taktik ise belirli muharebeleri yönetme sanatıdır. Uzun bir halk savaşının söz konusu olduğu bir yeni-sömürge ülkede halk savaşının ilk aşaması olan öncü gerilla savaşı bu mücadelede uzun tarihsel dönemi kapsar. Alelade taktikler gibi değişime uğratılabilecek veya keyfi olarak ele alınacak bir sorun değildir. Strateji içerisindedir ve stratejinin en hayati bölümünü oluşturur. M. Çayan öncü savaşının taktik evrelere ayrılacağını söylerken öncü savaşının kendisinin stratejik bir sorun olduğu için böyle yapıyordu. Taktik sorunlar önceden kesinlikle belirlenemez, kesinlikle belirlenen şeyler stratejik sorunlardır. Öncü savaşı halk savaşının stratejik üç aşamasından (stratejik savunma, stratejik denge ve stratejik taaruz) birinci aşamasının tamamını ve ikinci aşamasının önemli bir bölümünü de kapsamaktadır. "Öncü savaşı bir taktik evredir" diyen mantık "THKP-C'nin sürgit bir silahlı mücadele anlayışı yoktur" mantığının bir devamıdır. (...)

Bir meselenin taktik olgu olması onun önemsiz olmasını da beraberinde getirmez, sorun devrim anlayışı ve devrim stratejisi sorunudur. "Önem" sorunu değildir. Böyle bir soruya Devrimci Yolcular şöyle cevap veriyorlar: "Öncü Savaşına en fazla biz önem veririz". Halk savaşının başlangıç aşaması proletarya partisinin örgütleyip yürüteceği öncü savaşı ile karakterize olacaktır" falan filan. Ama bakmayın bu bir taktik sorunudur. İşte gayri resmi inkâr olursa ancak bu denli ince olur. Hem proletarya partisinin devrim stratejisini inkâr edeceksin hem de "ön-

cü gerilla" mücadelesini savunacaksın. Pes doğrusu. Riyakârlığın bu derecesine Hz. Eyüp bile dayanamazdı.

Devrimimizin Önder ve Temel Güçleri

Devrimimizin önder gücü proletaryadır, proletaryanın ideolojik önderliği esastır. Temel çarpışma alanı kırsal bölgeler olduğu için proletaryanın ideolojik önderliği esas kabul edilmiştir.

Proletarya partisi halk savaşını kırlarda ve şehirlerde birleşik devrimci savaş olarak yönetir. Proletarya partisi öncü savaşı aşamasında sınıfsal kökenine bakılmaksızın profesyonel devrimcileri barındırır. Kitlesel katılıma gerçekleştikten sonra ikinci etapta emekçi unsurlar sayıca ağır basar. Ve proletarya partisinde şehir proletaryasının, kır proletaryasının diğer emekçilerin niceliği gittikçe yükselir.

Temel güçler: Köylülerdir (Feodal kalıntılar ve tarım burjuvazisi hariç bütün köylü unsurlardır). Sırasıyla: köy proletaryası, köy yarı-proletaryası, yoksul köylüler, orta köylüler.

Şehir proletaryası da elbette devrimin temel kitle kuvvetleri içindedir. Ancak devrimde onun belirleyiciliği, devrimin yükselme aşamasındadır. Ve son sözü o söyleyecektir. (...)

Geri bıraktırılmış ülkelerdeki devrimci çalışma

Devrimci çalışma tarzı, devrim teorisi, stratejisi ve örgütlenme ile bağlantılı olarak ele alınır. Devrim teorisi yanlış olan ve yanlış bir strateji izleyen bir örgütlenme asla doğru bir çalışma tarzına sahip olamaz.

Proleter devrimci çalışma, partinin politik-ideolojik ve ekonomik-demokratik faaliyetlerinden oluşur. Çalışma tarzı incelenirken ortaya konması gereken sorun, o tarihsel dönemeçte hangi çarpışma biçiminin temel, hangilerinin ise tamamlayıcı, ikinci dereceden çarpışma biçimleri olacağının belirleneceğidir. Örgütün yapısı öncelikle bu temel çarpışma biçimine sıkı sıkıya bağlıdır. Bundan ayrı olarak, diğer mücadele yöntemleri de te-

mel savaş biçimine bağlıdır. Onu etkilerler ve onunla iç içedirler. Doğru bir çalışma tarzına sahip olmak demek, mücadele biçimlerini doğru olarak tahlil edebilmek, temel çarpışma biçimini ve diğer politik ekonomik-demokratik mücadele biçimleri arasındaki diyalektik bağlantıyla hareket etmek ve ideolojik çalışmada yeterli olmak demektir.

"Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisinin ışığında öncü savaşı aşamasında silahlı propaganda temeldir" formülasyonu her şeyden önce çalışma tarzına ve örgüt anlayışına ilişkin bir formülasyondur. Silahlı propaganda politik bir çarpışma biçimi olarak ele alınmaktadır. Öyleyse silahlı eylemi politik gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı, kitlelere bilinç götürmenin temel aracı olarak ele almak, bu yolla kitlelere somut hedef göstermek silahlı propagandadır.

Diğer politik mücadele yöntemleri, örneğin politik grevler, kitle gösterileri, politik yayın, yani silahlı propagandanın dışındaki politik mücadele biçimleri, silahlı propaganda ile bir bütün olarak proletarya partisinin politik faaliyetlerini oluşturur. Silahlı propagandanın kapsamı bütünüyle politik mücadelenin kapsamı ile aynı değildir.

Silahlı propaganda her şeyden önce silahlı eylemi içerir. Ama silahlı eylemi siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı, kitleleri devrim saflarına çekmenin temel metodu olarak ele alan ve devrimci bir stratejiden hareketle somut hedef gösteren silahlı eylem, silahlı propaganda anlayışı içinde değerlendirilir. Bu anlamda silahlı propaganda tek tek silahlı eylemlere indirgenemez. Aynı şekilde, silahlı eylemi ve diğer politik savaş biçimlerinin tümünü birden silahlı propaganda diye adlandırmak da yanlıştır. Bu anlayışa göre silahlı propaganda dışındaki savaş biçimlerini de silahlı eylemle birlikte silahlı propaganda içinde değerlendirmek gerekir. Bu iki anlayış da yanlıştır, silahlı propagandayı anlamamaktır.

Kitleleri bilinçlendirmenin temel aracı olarak bir yayın organını seçen ekonomik-demokratik kitle hareketlerinin içine girerek kitleleri devrim saflarına çekmeye çalışan bir örgütlenmenin askeri eylemleri silahlı propaganda değildir. Çünkü bu sırada askeri eylemin amacı ve biçimi değişiktir. Bu konumda silahlı eylem kitleleri devrim saflarına çekmek ve siyasi gerçekleri açıklamak amacıyla ele alınmamaktadır. Ve devrimci bir stratejiden hareket etmemektedir.

Deniliyor ki, "Politik mücadele ancak parti aracılığıyla sürdürülür. Öyle ise Parti olmadan politikleşmiş askeri mücadele de olmaz. Olsa olsa bir takım aksiyonlardır söz konusu olan vb..."

Bu konu üzerinde kısaca duralım: "İhtilalci parti, bu üç cephede (ideolojik, ekonomik, politik) her cephenin imkânlarını en iyi şekilde harekete geçirerek savaşan partidir." Politik iktidarın ele geçirilmesi esas olduğu için bu uğurda sürdürülen politik savaş ancak zafere parti aracılığıyla ulaşır.

Bu Marksist-Leninist tezler temel çıkış noktasıdır. Ancak şunlar birbirine karıştırılmamalıdır. Politik savaş ne yalnızca gerilla savaşı, ne politik kitle mücadelesi, ne de politik yayındır. Bunların temel politik mücadele biçimine bağlı olarak birlikte ele alınması ve politik iktidarın ele geçirilmesi yolunda bu yöntemlerin kullanılmasıdır.

Parti olmadan temel politik mücadele biçiminin uygulanamayacağını söylemek kesinlikle yanlıştır. Bu bizi Lenin'in "siyasal gerçekleri açıklama kampanyasının örgütlendirilmesinin, partinin örgütlendirilmesi demek olduğu" tezinin inkârına götürür. Giderek parti olmadan sosyalist propaganda ve ajitasyonun olamayacağı, dolayısıyla hiçbir zaman öncü savaşçı proletarya partisinin oluşturulamayacağı sonuçlarına varılır. Bunlarsa devrimcileri edilgenliğe ve hareketsizliğe götürür. (...)

Buna karşılık silahlı propagandayı tek politik mücadele biçimi olarak gören "sol" kendiliğindencilik de meseleyi yanlış

yorumlar. "Sol" kendiliğindencilere göre temel alan olarak seçilen kırlarda yürütülen silahlı propaganda kısa zamanda köylüleri toparlayacaktır. Bu görüş, Küba Devrimi'nin "sol" yorumundan kaynaklanan fokocu görüştür. Ancak hayatın gerçekleri bu türden silahlı propaganda örgütlerinin hızla görüşlerini terk etmelerine yol açmıştır.

Bu konuda bir yanlış değerlendirme de, silahlı propagandanın kapsamının diğer politik, hatta demokratik ekonomik mücadeleleri içine alacak şekilde genişletilmesidir ki, TDAS zaman zaman aksini savunsa da yazılarında bu türden görüşlere yer vermektedir

Mahir Çayan'a göre silahlı propaganda silahlı eylemin politik mücadelede kitlelere bilinç götürmenin temel amacıdır. THKP-C'nin gerilla eylemleri politikleşmiş askeri savaş stratejisinden hareket etmiştir. Gerekli şekilde propagandası edilmemiş olmasına rağmen bu silahlı eylemler silahlı propaganda niteliğini taşır. Silahlı propaganda kavramı yerli yerine oturtulursa bu durum kolayca kavranabilir. Diğer politik, demokratik-ekonomik mücadele biçimleri ile silahlı propaganda karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler ve birbirlerine bağımlıdırlar.

[...]

Özetle söylersek, silahlı eylemi, kitleleri bilinçlendirmenin ve siyasi gerçekleri açıklamanın temel aracı olarak ele alıp uygulamak silahlı propagandadır.

Proleter devrimci çalışma tarzı, yalnızca temel savaş yöntemini içermez. Kitleleri devrim saflarına çekmek, suni dengeyi bozmak için temel mücadele yöntemi yalnız başına ele alınmaz (ki böyle ele alınması demek silahlı propaganda ile öncü savaşını özdeşleştirmek, silahlı propagandanın fonksiyonunu anlamamak demektir.)

Diğer politik savaş yöntemleri (politik kitle mücadelesi, politik propaganda, politik grevler) ideolojik mücadele ve ekono-

mik-demokratik mücadele temel alınan savaş yöntemine bağlıdır. Bu yöntemler ikincildir. Partinin merkezi yapısının olmadığı dönemlerde parti yuvarları temel ve tabi mücadele biçimlerini güçleriyle orantılı olarak hayata uygular, fakat parti fonksiyonunu yerine getiremezler.

Çalışma tarzında diğer önemli bir sorun da ideolojik çalışmanın içeriğidir. Partinin merkezi yapısının oluşturulması, parti çizgisi ve ilkeleri üzerinde birliği zorunlu kılar. Yolumuz ideolojik engellerden arınmak zorundadır.

Proleter devrimci çalışmamızda ideolojik mücadele bir polemik aracı haline gelmemelidir. Ama bu böyledir diye, oportünizme, pasifizme ve teslimiyetçi eğilimlere karşı ideolojik mücadelenin önemi de küçümsenemez. Bir de ideolojik mücadele maskesi altında, eleştiri adı altında ihbarcılığı bir siyaset olarak benimsemiş unsurlar var. Özellikle Devrimci Yolcuların yönlendiricisi bazı unsurlar bu konuda oldukça maharetli.(!)

Bunlar için şunu söylemeli: İhbarcılığın yüzlerce yıldır değişmeyen bir tek cezası vardır. Onu da herkes bilir. Eğer bu türden ihbarcılar bir de kendi kendilerini "sosyalist" diye adlandırıyorlarsa ceza daha da ağırlaşır. Hatırlatması devrimcilerden, meseleyi yorumlaması da ihbarcılardan... İş işten geçtikten sonra "onu diyen ben değildim", "o haltı yiyen ben değilim" diye ağlamak fayda vermez.

[...]

Örgüt Anlayışı

Devrim teorisi ve çalışma tarzındaki yanlışlar örgüt anlayışına yansır. Ve oportünizmin örgüt anlayışı özünde devrim teorilerinin ve çalışma tarzının bir yansımasıdır.

Devrim teorisinde yolunu halk savaşı olarak belirlemiş, kırları temel savaş alanı ve silahlı propagandayı temel savaş yöntemi olarak belirlemiş bir ihtilalci partinin örgüt anlayışı öncelikle savaş örgütünden yanadır. (...)

Savaş örgütü, proletarya ve halkın kurtuluş savaşını yönlendirecek, gerilla savaşını sürdürerek halk ordusunu yaratacak bir örgüt olmak zorundadır. Proletarya partisi bir savaş örgütüdür, bir düzen örgütü değildir.

Öncü savaşı aşamasında proletarya partisinin genel anlamı ile örgütsel ilkeleri nelerdir?

A. Örgütsel önderlikte politik ve askeri liderliğin birliği

B. Demokratik merkeziyetçi işleyiş (merkezi yanı ağır basar)

C. Yukarıdan aşağıya örgütlenme

D. Öncü savaşı aşamasında, partinin temelini profesyonel devrimciler oluşturur.

Politik ve askeri liderliğin birliği ilkesi politikleşmiş askeri savaşa ilişkin bir ilkedir ve halk savaşını yürüten proletarya partisinde politik ve askeri yanlar ayrımı yapılmaz. (...)

Merkeziyetçilik yanı ağır basan demokratik merkeziyetçilik: Leninist örgütlenmeye göre partide demokratik merkeziyetçilik hüküm sürmelidir. Öncü savaşı aşamasında merkeziyetçi yanın ağır basması THKP-C tüzüğünde belirlenmiş bir ilkedir. Merkeziyetçilik, merkezi olarak örgütlenmiş, görünüşte değil özde bir bütün oluşturan parti örgütüne ilişkin bir ilkedir. Demokratik merkeziyetçilik şöyle özetlenebilir: a) Azınlık çoğunluğa tabidir. b) Alt komiteler üst komitelere tabidir. c) Bütün üyeler Merkez Komiteye bağlıdır. d) Bütün örgüt kademelerinde eleştiri ve özeleştiri uygulanır.

Yukarıdan Aşağıya Örgütlenme: En demokratik biçimde örgütlenme. Aşağıdan yukarıya doğru örgütlenme, merkeziyetçiliği reddeden, Menşevik bir örgütlenme anlayışıdır, düzen örgütünün ilkesidir. Yukarıdan aşağıya örgütlenme demek, öncü savaşı aşamasında proletarya partisinin savaşçı ve insiyatif sahibi parti kolları ve örgütlerini adım adım oluşturması, bu yol ve örgütlerin partiye kesin bağlı olması ve mücadelenin merkezileştirilmesi demektir.

Öncü savaşı aşamasında partinin temeli profesyonel savaşçılardan oluşur.

[...]

Günümüz Türkiye'sinde partileşme süreci, doğru bir siyasal çizginin oluşturulması süreci değildir. Ülkemizde doğru siyasal çizgiye sahip bir THKP gerçeği vardır. Partileşme, parti birliğinin yeniden sağlanması, partinin merkezi yapısının yeniden oluşturulması yani parti güçlerinin parti bayrağı altında toplanmasıdır.

THKP'nin siyasi çizgisi izlenmeden temel ve tabi mücadele biçimleri doğru olarak ele alınmadan partileşme mümkün değildir. Partileşme sürecinden anladığımız partizan kadroların oluşturulmasıdır. Bu da pratikte gerçekleşir.

Sonuç

Bu dönemde THKP-C çizgisini savunanların temel görevi, parti çizgisi ve ilkeleri doğrultusunda proletarya partisinin merkezi yapısının oluşturulmasıdır.

KURTULUŞA KADAR SAVAŞ!

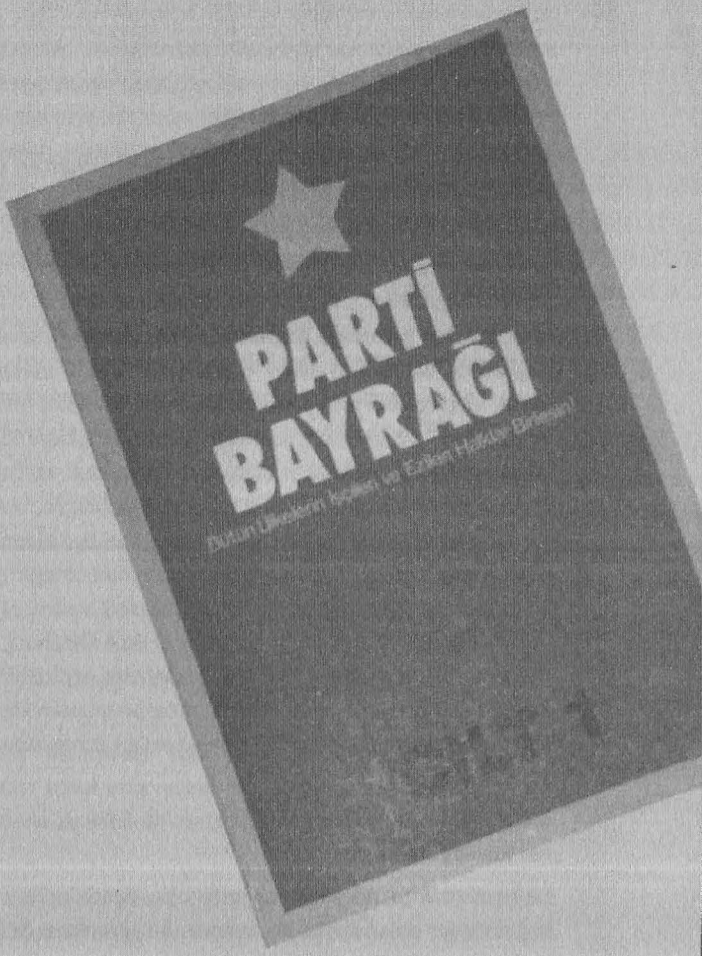
PARTİ
BAYRAĞI

Halkın Kurtuluşu

Genel afla birlikte cezaevlerinden çıkan THKO önderleri örgütlerini yeniden canlandırmaya giriştiler. Cezaevi dışında kalan ve ideolojik, teorik ve örgütsel faaliyetlerini Mücadelede Birlik adıyla sürdürmüş bir grupla birleşerek 1975 başında THKO Geçici Merkez Komitesi'ni oluşturdular. Merkezî organ niteliğindeki *Yoldaş* dergisini ve daha sonra *Parti Bayrağı* isimli dergileri çıkarmaya başladılar. *Yoldaş* dergisi ilk sayısında 12 Mart döneminde sürdürülen silahlı mücadeleyi "küçük burjuva ihtilalciliği" olarak eleştirdikten sonra, ikinci sayısında Sovyetler Birliği'ni "sosyal-emperyalist" olarak nitelendirmeye başladı. "Türkiye Devriminin Yolu"nda savunulan görüşlerin özünde revizyonizmin ve Troçkizmin etkisi altında şekillendiğini ileri sürdü. Bu değerlendirme, Hüseyin İnan'ın görüşlerini bütünüyle benimseyen ve sonradan kendilerine TDY'liler denilen grupla, Teslim Töre önderliğinde sonradan Emeğin Birliği çevresini oluşturacak grubun bu hareketten kopmasına neden oldu. Daha ileri yıllarda örgüt içi tartışmalarda Aktan İnce, Fatih Öktülmüş ve arkadaşları Halkın Kurtuluşu grubunu pasifizmle suçlayarak, örgütlenmede legalizme ve oportünizme saplanıldığını ileri sürdüler ve gruptan koptular. Böylece Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği'nin temelleri atılmış oldu.

Bu kopuşlara rağmen geçmiş hareketten arta kalan kadroların önemli bölümünü korumayı başaran çevre, sıkı bir ilişki ağı oluşturarak ülkenin her yanında örgütlendi.

Halkın Kurtuluşu olarak anılan geleneğin siyasî-örgütsel evrimi özgün değişimlerle doludur. 1974 sonrası bu çevrenin Şefik Hüsnü'den başlayarak elli yıllık geçmiş Türkiye solunu değerlendirmesinde sihirli kavramlarından biri "revizyonizm"dir. Hemen her eleştiri ve "sapma" "revizyonizm" olarak nitelendiriliyor, bu yetmediğinde "modern revizyonizm" kavramına başvuruluyordu. THKO, THKP-C ve TKP/ML-TİKKO'nun elli yıllık revizyonist mirasa bir tepki olarak filizlendiğini, ancak bu yapıların da "küçük burjuva ihtilalci" örgüt olmaktan öteye geçemediği tespiti yapılıyordu.

THKO'lulara göre, geçmişte ML ilkelerle donanmış bir proletarya partisi yaratılamamış, ML ilkeler kavranamamış, işçi sınıfından ve kitlelerden

kopuk bir mücadele yürütülmüştü. Geçmişin eleştirisini yapan çevre THKO'nun Türkiye'de emperyalizm ve onun yerli işbirlikçilerine karşı savaşımın coğrafi mekânının kırsal alanlar, toplumsal dayanağının köylüler olduğunu savunan, devrimin "kırlardan şehirlere doğru" gelişeceğini savunan tezinin "küçük burjuva devrimciliği"ne tekabül ettiğini vurgulayarak özeleştiri yapıyorlardı. "Öncü savaşı" ve "silahlı mücadele" merkezli siyasal mücadele anlayışından uzaklaşarak "işçi sınıfının öncülüğü", "kitlelere çizgisi", "parti" gibi kavramların önem taşıdığı yeni bir politika ve devrim arayışının esas alınması gerektiği vurgulanıyordu.

THKO'nun devrimci burjuva demokrat bir örgüt iken Marksist bir örgüte dönüştüğünü iddia eden bu çevre "Mao Zedung Düşüncesini", daha sonra da Enver Hoca'nın görüşlerini benimsedi. Arnavutluk Emek Partisi 7. Kongresinde ÇKP, Mao ve Üç Dünya Teorisine yöneltilen eleştiriler, Halkın Kurtuluşu'nun Üç Dünya Teorisi'nden kesin kopuşuna zemin hazırladı. Çevre, Maoculuktan kopan diğer hareketler gibi, yeni bir devrimci uluslararası merkez olarak Tiran'a yöneldi.

Halkın Kurtuluşu çevresi Ekim 1978'de düzenlediği konferansta THKO'nun tasfiye edilmesi ve yerine Türkiye Devrimci Komünist Partisi İnşa Örgütü'nün, TDKP-İÖ, kurulmasına karar verdi.

THKO'dan gelip TDKP'ye uzanan yolun temsilcisi olarak Halkın Kurtuluşu geleneği, Ulusal Demokratik Halk Devrimi sürecinde "işçi sınıfının devrimci rolünü" özel bir görev olarak benimserken, söyleminde işçi sınıfının devrimci rolü, işçi sınıfı içinde çalışmanın önemi belirgin biçimde öne çıktı.

Bu geleneğin tarihsel evriminde önemli bir dönüşüm alanı da devrimci demokrasiden koparak sanayi proletaryası ve fabrikalarda örgütlenmeyi öne çıkaran bir siyasal yönelime girmesidir. Diğer sosyalist çevreler sınıf içinde ağırlıklı olarak DİSK'e bağlı sendikalarda örgütlenirken TDKP-İÖ Hem DİSK'te hem de Türk-İş içerisinde Devrimci Sendikal Muhalefet adı altında faaliyette bulundu.

İnşa Örgütü'yle Halkın Kurtuluş'u yeni bir dönemi de başlatmış oldu. Bir taraftan varolan bağlantılar "yukarıdan aşağıya" parti ilişkilerine dönüştürülüyor, partinin kuruluş kongresini gerçekleştirme faaliyetleri yürütülüyorken, diğer taraftan dar grupsal rekabetlerden, revizyonizmle

çatışmanın kısırdöngüsünden çıkılma çabasına giriliyordu. Grup, enerjisini, siyasi mücadeleye ve ittifaklar kurmaya yöneltti. Önceki dönemlerde olduğu gibi Halkın Sesi, Halkın Yolu, Halkın Birliği gibi gruplarla değil, Devrimci Yol, Kurtuluş gibi daha kitlesel, "orta yolcu" diye adlandırdıkları gruplarla ittifak kurma çabasına girdi.

1 Şubat 1980'de TDKP'nin Kuruluş Kongresi yapan çevre, Türkiye'yi yarı-feodal, yarı-sömürge, burjuva demokratik devrimini tamamlayamamış geri bir tarım ülkesi olarak değerlendirdi ve Türkiye'deki kapitalizmin emperyalizme bağlı olarak gelişiminin sonucu olarak komprador burjuvazinin iktisadi, siyasal, diplomatik ve benzeri alanlarda emperyalizme bağımlı olduğunu ileri sürdü. Kongre'ye göre Türkiye halen "Ulusal Demokratik Halk Devrimi" aşamasındaydı. Bu devrim emperyalizm ve feodalizm ile ezilen halk kitleleri arasındaki temel çelişme üzerinde yükselmekteydi. Kongre belgelerinde "Dönemin devrimci görevi" başlığı altında yapılması gerekenler, devrimci ajitasyon ve propagandanın yanı sıra, esas olarak kitle mücadelesini örgütlemek; faşizme, gericiliğe, revizyonizme ve reformizme karşı devrimci-demokrat [bir] blok oluşturmak; faşizme karşı mücadeleyi revizyonizme karşı mücadeleyle birleştirmek, "Devrimci Demokratik Cephe" oluşturmak, her türden burjuva ve küçük burjuva ideolojiyle mücadele ederek Marksizm-Leninizmin saflığını korumak" olarak sıralanıyordu.

1971 SOL HAREKETİ, THKO VE GELİŞMESİ[1]*

Giriş

Örgütümüz THKO, 1970'in sonlarından bugüne, uzun, zor ama şanlı bir mücadele içinde gelişerek devrimci demokratik bir örgütten gerçek komünist bir örgüte hemen hemen bütünüyle dönüştü ve artık daha ileri ve daha zorlu görevleri üstlenecek yeni bir örgütlenmeye yerini bırakmaya hazır bir halde yaşamının sonuna yaklaştı.

[...]

THKO, gelişme süreci içinde revizyonizmi, Troçkizmi, maceracılığı ve her türden oportünizmi altetti, emperyalistlerin, burjuvazinin ve gericiliğin baskı ve her türlü yozlaştırıcı etkisine karşı sağlam durdu ve büyük atılımlar gerçekleştirdi. İçerden ve dışardan birçok saldırıya hedef olduk, sayısız badireler atlattık.

---

[1] Bu yazı *Yoldaş* dergisinin 12. sayısında yayınlanmıştır. *Parti Bayrağı*'nda (Sayı: 8, 1978) tekrar yayınlanmıştır.

* Bu metnin temin edilmesinde verdikleri destek için www. solyayin.com'a teşekkür ederiz (y.n.).

Ama hepsinden yüz akıyla çıktık. Sonunda günümüze geldik. 70 sonlarında ve uzun bir dönem bir programa bile sahip olamayan 40-50 kişilik bir gerilla örgütü, bugün Marksist-Leninist bir program ve derinlemesine teorik temellerine sahip bir komünist örgüt durumundadır. (...)

Yaşanan yoğun gelişme ve değişmeler, dönüp eskiye bakmamızı, kısaca da olsa geçirdiğimiz tecrübe ve elde ettiğimiz başarıları özetlememizi, THKO'nun gelişmesini derli toplu bir şekilde ortaya koymamızı gerekli hale getirdi. Bu yazıda, dış şartları ve çeşitli etkenleriyle birlikte THKO'nun ortaya çıkma ve gelişme süreci üzerinde duracak, bu sürecin genel bir değerlendirmesini yapacağız.

[...]

1971 "Sol" Hareketi: Elli Yıllık Revizyonizmin Günahının Kefareti

Bugüne kadar Türkiye'de gerçek bir komünist partisi inşa edilemedi. 1920 Eylül'ünde Baku'da I. Kongresini yapan ve III. Enternasyonal'e kaydolan TKP, bu yolda atılmış güçlü bir adımdı. Ama henüz son derece genç ve güçsüz olan bir programa bile sahip olmayan bu parti. 1921 yılı başlarında Kemalist burjuvazinin anti-komünist kampanyasının darbeleri altında çöktü; partinin önderi M. Suphi ve on dört yoldaşı katledildi; Anadolu'daki örgütlenmeler dağıtıldı.

TKP'den geriye kalanlar, bundan sonra, Türkiye'de revizyonizmin gerçek temelerini atan ve kendinden sonra gelen tüm revizyonistlere günümüze dek bitmez tükenmez malzeme sağlayan Ş. Hüsnü'nün sağ oportünist çizgisinin etkisi altına girdi. Ş. Hüsnü TKP'si, sürekli burjuva kuyrukçusu, sınıf işbirlikçisi ve şöven milliyetçi bir çizgi izleyerek dar bir aydın çevresiyle kısıtlı bir "faaliyet" gösterdi. 1951 tevkifatından sonra bu örgütlenme de tamamen dağıtıldı ve 1970'lerde sosyal emperyalizmin ajanı durumundaki bir avuç mülteci, bu adla efendilerinin emperya-

list ve yayılmacı emellerine hizmet eden ve faşist-feodal diktatörlüğün dizginlerini ele geçirmeyi amaçlayan bir sosyal-faşist örgüt kuruncaya kadar Türkiye'de TKP adını bir daha duyan olmadı.

1960'larda dünya çapında kapitalizmin genel krizi derinleşirken, ülkemizde de bu yılların özellikle ikinci yarısından itibaren kitle hareketlerinde bir canlanma ve demokratik ve ilerici fikirlerin kitleler arasında geniş bir yayılması görüldü. (...)

Bu dönemde [1960'lar] "sosyalist" hareketin durumu da şöyleydi:

1961'de bir grup sosyal demokrat, reformist sendikacı tarafından kurulan TİP, burjuva demokrat bir aydın olan M.A. Aybar'ın yönetimine geçtikten sonra, ülke çapında adım adım gelişmekte olan yurtsever demokrat hareketin mihrakı haline geldi. Günümüz Türkiye'sinde kendisine devrimci, sosyalist, komünist vb. adını veren, sayısı onlarla ifade edilebilecek siyasi akımların tümünün köklerini o günün TİP'inin içinde bulmak mümkündür.

1960'lerin ikinci yarısında başta öğrenci gençliğin ABD emperyalizmine ve dönemin faşist iktidarına karşı gelişen mücadelesi olmak üzere, halk yığınlarının demokratik mücadelesinde güçlü bir kabarma görüldü. Faşist-feodal diktatörlük altında ilk kez işçilerin yaygın grev hareketleri ve köylülerin toprak işgalleri ortaya çıktı. Kitle hareketleri çok kısa zamanda "sosyalist" hareketi de etkiledi ve onu radikalleştirdi.

Parlamenter avanaklığın aralarında bütün gücüyle hüküm sürdüğü, devrimci mücadelenin her türlüsünden ödleri kopan pasifist burjuva liberalleri olan TİP yöneticilerine karşı, küçük burjuva radikal MDD hareketinin yükselmesinin ve TİP yönetimi süratle tecrit olurken, bu hareketin özellikle gençlik kitlelerini etkisi altına almasının en önemli etkenlerinden biri buydu.

Bu dönemde TİP yönetimi, Kemalist burjuvazi eliyle Türkiye'de feodalizmin tasfiye edildiğini, demokratik devrimin ta-

mamlandığını, köylülerin devrimci potansiyelini kaybettiğini, gündemde olanın parlamenter yoldan ve anayasal reformlar aracılığıyla gerçekleştirilecek bir "sosyalist devrim" olduğunu ileri sürer ve gelişen yurtsever demokrat kitle hareketlerini "anarşizm-goşizm" diye aforoz ederken; bir zamanlar Ş. Hüsnü'nün sağ kolunu teşkil eden "eski tüfek" M. Belli'nin başını çektiği MDD hareketinin önde gelenleri Türkiye'nin henüz demokratik devrim aşamasında bulunan yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülke olduğunu ve ülkemizde "tam bağımsızlık ve gerçek demokrasinin devrim yoluyla gerçekleşeceğini" savunmaktaydı. Ama onların savunuculuğunu yaptığı MDD tezi de Marksist-Leninist yeni demokratik devrim tezi değildi. Marksist-Leninist yeni demokratik devrim (UDHD) tezi, yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde proletaryanın komünist partisi önderliğinde, işçi-köylü temel ittifakına dayanarak ve halk savası yoluyla devrimci işçi-köylü iktidarını kurmayı hedeflerken; Mihri Belli'nin başını çektiği MDD teorisyenleri, o dönemde, özellikle Arap ülkelerinde ortaya çıkan Nasır tipi "radikal cunta" hareketinin Türkiye'de de gerçekleşmesinin an meselesi olduğu hayalleriyle, tüm hesaplarını "küçük burjuva radikalleri" adını verdikleri reformist bir cunta önderliğinde "gençlik ordu ittifakı"na dayalı bir askeri darbeye bağlamış, bu hareketin teorisini yapmaya çalışıyorlardı.

[...]

II

1970'ten Bu Yana THKO'nun İdeolojik, Siyasi ve Örgütsel Gelişmesi

THKO, 1970 sonlarında Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan, Sinan Cemgil, Cihan Alptekin ve diğer bir grup radikal gençlik lideri tarafından kuruldu. Başlangıçta, örgütün, revizyonizmin "sosyalist" harekette yarattığı bunalımın silahlı eylemler

yoluyla aşılmasına katkıda bulunacağı ve gerilla savaşı halkasını kavrayarak "öncü"yü ve kitleleri örgütleyeceği düşünülüyordu.

THKO militanları, başlangıçta yaygın bir örgütlenme çalışması yapmadılar. İdeolojik ve siyasi bir faaliyet hemen hemen yürütmediler. O zaman, örgütümüzde hakim olan düşünceye göre, silahlı mücadeleyle birlikte yürütülmeyecek böyle bir faaliyet, savaş içinde çelikleşmemiş ve revizyonist-reformist etki altında bulunan birçok kadronun örgüte dolarak onu yozlaştırmasına yol açacak ve öte yandan ideolojik mücadele adı altında sürekli gevezelik yapan revizyonistlerden farkımız kalmayacaktı: örgütümüze o zaman "öncü savaşı" ve "öncü savaşçı" anlayışı hakimdi. Ve her türlü mücadele yöntemini devrimci bir biçimde kullanacak yerde, bu mücadele yöntemlerinden bazılarını "lekeli" olarak niteleyip onlardan uzak durmayı tercih ediyorduk.

THKO, 1971 başlarında ülkede devrimci durumun silahlı mücadele açısından tamamen elverişli olduğunu ve o şartlarda silahlı mücadele yürütmeyen bir örgütün hiçbir zaman gerçek bir "iktidar alternatifi" olamayacağı görüşündeydi. Buna uygun olarak, kırlarda silahlı mücadelenin başlatılması için asgari şartların yaratılmasını amaçlayan kısa bir hazırlık döneminden sonra tespit edilen bir bölgede oluşturulacak bir gerilla kolunun faaliyete geçmesi kararlaştırıldı. Kırda bu hedefe yönelik çalışmalar sürdürülürken, şehirlerde de bu faaliyeti desteklemeyi amaçlayan silahlı eylemlere girişildi ve 1971 "sol" hareketi böylece başladı.

THKO, o dönemde, siyasi çizgisine uygun olarak yayınladığı birkaç bildiri dışında her hangi bir yayın faaliyeti yürütmedi.

1972 Mart ayında yazılan *Türkiye Devriminin Yolu*[2] broşürü, THKO'nun Türkiye devriminin çeşitli meseleleri hakkındaki görüşlerini toparlayan ilk resmi belgedir.

---

[2] Bkz. Hüseyin İnan, "Türkiye Devriminin Yolu", *Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 1: 60'lardan 70'lere Seçme Metinler* içinde, Emirali Türkmen (haz.), Dipnot Yayınları, Ankara, 2013, s. 425-487 (ed.n.).

Broşürde, ülkemizde silahlı mücadelenin objektif şartlarının sürekli varolduğu, mevcut şartlarda silahlı mücadele yürütmeyen "ordusuz" bir örgütlenmenin kaçınılmaz olarak düzen örgütü haline dönüşeceği, parti kadrolarının silahlı mücadele, yani halk ordusu saflarından çıkacağı; bu yüzden ilk aşamada gerekli olanın aynı zamanda işçi-köylü ittifakının da organı olacak bir halk ordusu kurmak olduğu ve süreç içinde partinin, başlangıçta partinin fonksiyonlarını da yerine getireceği ve getirdiği düşünülen bu ordu saflarından doğacağı savunuluyordu.

Broşür, yine THKO'nun o dönemde savunduğu, silahlı mücadelede kırların temel alınması gereğinden hareket ederek, şehirlerde işçi sınıfı içinde yürütülecek mücadelenin tayin edici bir önem taşımadığı, mevcut itibariyle revizyonizmin ve Troçkizmin etkisi altında şekillenmişlerdir. [sic] Legal mücadele yürütme imkanı son derece sınırlı olduğu için silahlı mücadele dışında ve anında ona bağlanmayan ekonomik ve demokratik haklar için bir mücadelenin sürdürülemeyeceği yolundaki görüşleri sistemleştiriyordu. Arada bununla çelişecek görüşlere de yer verilmekle birlikte broşürün savunduğu siyasi çizginin özü buydu.

Broşürde, revizyonizmin kuvvetli etkileri görülüyor ve o zaman "sosyalist hareket" içinde yer alan bütün siyasi akımlar tarafından değişik biçimlerde savunulan elli yıllık revizyonist tezler,[3] genel olarak doğru kabul ediliyordu. *Türkiye Devriminin Yolu* broşüründe formüle edilen Kemalizm, devlet ve ordu meselesindeki görüşlerde revizyonizmin etkisi altında ve Ş. Hüsnü'den beri ileri sürülen görüşlerin bir tekrarı niteliğindeydi.

---

[3] Ki bu tezler, başlıca, Türkiye'de 1923-46 yılları arasında milli bir kapitalizmin geliştiği ama daha sonra bu kapitalist gelişmenin cılızlığı nedeniyle emperyalizmin güdümüne girdiği, tarımda ise, özellikle 1950'den sonra burjuvazinin feodalizmi tasfiye etme işine giriştiği tezleriydi. Ve bütün bunlara bağlı olarak "Türkiye Devriminin Yolu" Türkiye burjuvazisinin komprador ve tekelci niteliğini göremiyor ve onu tıpkı serbest rekabet dönemindeki gibi sanayi ve ticaret burjuvazisi olarak ayırıyordu.

Yine, revizyonizm ve Troçkizmden derin etkilenmeye bağlı olarak *Türkiye Devriminin Yolu*'nda revizyonizmin karakteri ve sınıf niteliği kavranamıyor ve Sovyetler Birliği revizyonist bir ülke olarak nitelendirilmekle birlikte, burjuva kapitalist ve sosyal-emperyalist olarak görülmüyordu.

Broşürde birçok Marksist-Leninist genel doğru da sıralanmakla birlikte, bugün açıkça görülmektedir ki, onun savunduğu görüşler, özü itibariyle revizyonizmin ve Troçkizmin etkisi altında şekillenmişlerdir.

Broşürün en önemli yönelimlerinden biri, silahlı mücadelenin her şart altında temel alınması ve yürütülmesi anlayışını kesin bir şekilde savunmaya devam etmekle birlikte ve terörizmle aynı temelden kaynaklanan ekonomizme de kaymasına rağmen, kitle mücadelesi ve kitlelerin kendi tecrübeleriyle pişmeleri ve devrimin zorunluluğunu kavramaları gerektiği anlayışının filizlenmeye başlamış olmasıydı. Marksist-Leninist doğrultudaki gelişmenin beslendiği kaynaklardan birini teşkil eden ve özellikle ilk dönemlerde ilerlemenin önemli bir etkenini oluşturan bu yoldaki fikirler, broşürün kırsal bölgelerdeki çalışma yöntemlerine değinen bölümünde ifade ediliyordu.

[...]

12 Mart dönemi boyunca, yarı-askeri faşist rejimin azgın terörü altında, önderlerinin ve ileri militanlarının hemen hemen tümü katledilmiş ya da hapishanelere doldurulmuş vs. örgütlenmesi dağıtılmışken; dışarıda mücadele birbirine gevşek bağlarla bağlı küçük grupların faaliyet ve eylemleriyle sürdürülürken, kuşkusuz THKO'nun başlangıçtaki siyasi çizgisinin ve eylemlerinin sağlıklı bir muhasebesini yapmanın şartları yoktu. Bütün 12 Mart dönemi boyunca, sözde "sosyalist" saflarda ve hatta ihtilalci mücadeleye katılmış olan THKP-C gibi örgütlerin saflarında döneklik, yılgınlık, pasifizm alabildiğine yayılır, "provokasyon" teorileri ortalığı kaplar ve ihtilalcilik alabildiğine la-

netlenirken; THKO militanları için önemli olan, ihtilalci çizgilerine sadık kalmak, hakim sınıfların azgın terörünün önünde boyun eğmemek, devrimin ve halkın çıkarlarını her şart altında savunmaktı. Bir avuç dönek dışında THKO militanlarının ve diğer ihtilalci örgütlerin saflarında mücadele eden devrimcilerin bütün bu dönem boyunca içeride ve dışarıda kanları ve canları pahasına bu şanlı görevi yerine getirdiklerine halkımız tanıktır.

12 Mart yarı-askeri faşist rejimini izleyen dönemde dağınık bir biçimde mücadelelerini sürdüren THKO militanları, örgütün merkezi yapısını yeniden kurmak, geçmiş mücadeleyi değerlendirmek ve onu yeni bir düzeye yükseltmek amacıyla yürüttükleri çabalara hız verdiler ve sonunda bu amaçlarını gerçekleştirdiler.

Bu süreç içinde bir grup yoldaş tarafından "Geçmişin Eleştirisi" adlı bir belge yayınlandı.

Belge, devrimci bir örgütün hata ve zaaflarını örtbas etmek değil, aksine bunları en açık bir biçimde ortaya koymak ve yenmek zorunda olduğu üzerinde duruyor ve hareketin 12 Mart'taki yenilgisinin nedenlerini tespit etmeye çalışırken, bu faaliyetin sürekli derinleştirilmesi çağrısında bulunuyordu.

Geçmiş siyasi çizgiyi esas olarak doğru kabul eden ve hataları daha çok taktik planda arayan belge, THKO militanlarının o zamanlar, Marksizm-Leninizmi kavrama sürecinin hâlâ nasıl çok başlarında olduklarını açık bir biçimde yansıtmaktaydı. (...)

Bir süre sonra THKO'nun parti anlayışını açıklamaya çalışan ve bu meseleye yaklaşırken birçok temel konuyu ele alan "Marksist-Leninst Parti Meselesi Üzerine" adlı broşür yayınlandı. Bu broşür de tıpkı "Geçmişin Eleştirisi" broşürü gibi, geçmiş siyasi çizgiyi esas olarak doğru kabul ediyor, elli yıllık revizyonizm ve sağcılığın hakimiyetinin 71 ihtilalciliğiyle yıkıldığını ve 71'de esas olarak Marksist-Leninist bir çizginin ortaya konduğunu savunuyordu.

Bu belgede, bir önceki broşürden farklı olarak, siyasi çizgiye ilişkin, örneğin Kemalizm ve Kemalist burjuvaziye karşı tutum meselesinde hatalar yapıldığı belirtiliyor ve bunun esas olarak doğru bir özeleştirisi yapılıyordu. Broşürün diğer önemli bir doğru tespiti, ülkemizde revizyonizmin elli küsur yıllık hakimiyetine ilişkin olanıydı. (M. Suphi dönemi özel olarak söz konusu edilmiyordu.) Revizyonizmin hakimiyeti ve Marksist-Leninist bir programın, Marksist-Leninist kadroların ve kitle bağlarının asgari ölçüde oluşturulamamış olması nedeniyle Marksist-Leninist partinin olmadığı ve henüz kurulamayacağı, partinin sübjektif şartlarının yaratılması için mücadele edilmesi gerektiği bir başka önemli tespitti. Ülkemizin sosyo-ekonomik yapısına ilişkin henüz tümüyle belirginleşmemiş doğrular da ileri sürülüyordu; Türkiye'nin bağımsız kapitalistleşme yoluna girmediği, komprador burjuvazinin emperyalist sömürünün *aracı* olduğu, süreç içinde milli burjuvazinin üst kesiminin kompradorlaştığı gibi... Burada da yine kitle mücadelelerine ve ondan kopmamaya dikkat çekiliyor, silahlı olmayan mücadele biçimlerinin önemi üzerinde de duruluyordu.

[...]

Türkiye'de Marksist gelişmenin ve THKO'nun orijinalitesi, Marksist bir akımın ya da partinin ve Marksist teorik-siyasi birikimin hemen hiç olmadığı şartlarda, küçük burjuva ihtilalciliğin demokrat, anti-emperyalist ve ihtilalci mirasına sahip çıkan, ama ideolojik- siyasi temelini reddedip eleştirerek bunun küçük burjuvaziye ait olduğunu ve revizyonizm ve Troçkizmden derinden etkilendiğini tespit ve ilan eden Marksizmin, örgütsel alanda, bir küçük bir burjuva ihtilalci örgüt olan THKO'nun kendi özeleştirisi ve niteliğinin değişimiyle Marksist bir örgüte dönüşmesi yoluyla gelişmesidir. Türkiye'de küçük burjuva ihtilalci bir örgüt, gelişme süreci içinde, düşenleri, döküntüleri ve eşkıyayı yaşatma uğruna direnenleri atarak, tümüyle sistemleşmemiş de ol-

sa revizyonizmle Troçkizmden büyük ölçüde etkilenen ve burjuva ideolojisinin şekillendirdiği teorik temelini yalnız kendisininkini değil, elli küsur yılınkini de yerle bir edip Marksist-Leninist bir teorik temel ve programa kavuşarak doğru bir siyasi çizgiye sahip bir komünist örgüt haline geldi. Ve bu gelişme içinde döküntülerin atılması ya da ayrılması dışında THKO bölünmedi, parçalanmadı.

1971-73 dönemi sonrası diğer küçük burjuva ihtilalci iki örgüt, THKP-C ve TKP/ML-TİKKO içinde daha zayıf bir şekilde benzer bir gelişme yaşanmasına rağmen, her iki örgüt de parçalandı. Belli bir Marksist gelişme potansiyeli taşıyan gruplar ayrı örgütlenmelere gitmek zorunda kaldılar. Bunlardan THKP-C/ML Hareketi adını alan birincisi, "Üç Dünya"cı revizyonist karargaha iltica etti. Bazı militanları "Üç Dünya"cı revizyonizme karşı çıkarak, ama, kendi dışlarındaki gelişmeye, THKO'nun durumuna gözlerini kapayarak eski konumlarını sürdürmeye çalışıyor. TKP/ML Hareketi adını alan ikincisi ise, sözde reddederek içinden çıktığı küçük burjuva hareketi bugün baştan beri komünist olarak niteleyip, belli başlı konularda genel olarak modern revizyonizmin özel olarak da "Üç Dünya"cı revizyonizmin derin etkisi altında savunduğu anti-Marksist görüşlerle[4] esas saldı-

---

[4] Diğer görüşlerinin de çıkış noktasını oluşturmak üzere, Türkiye'de kapitalizmin Prusya yolundan geliştiği iddiasını merkezine alan bu grubun görüşlerinin belli başlıları şunlardır: komprador sermayenin, emperyalist sermayenin ülkemizde kendisini yeniden üretmesi temelinde ortaya çıktığını ve emperyalist sermaye gibi sanayi ya da ticari sermaye olmayıp mali sermaye olduğunu, komprador kapitalizmin de mali sermayeye dayandığını ve emperyalizmin uzantısı niteliğini taşıdığını reddetmek; onu sanayi sermayesine dayanan sanayi kapitalizmi gibi değerlendirmek. Buna bağlı olarak komprador kapitalizminin feodalizmi tasfiye etmekte olduğunu ilan ederek, onun ve uzantısı olduğu emperyalizmin feodalizmi yaşatıp koruyan ve üretici güçlerin gelişmesini engelleyen gerici niteliğinin aksine emperyalizme (ve komprador kapitalizme) ilerici bir nitelik vehmetmek; mali sermaye, tekelcilik ve emperyalizm olgularını kavrayamayarak, nasıl serbest rekabetçi kapitalizmin gelişme döneminde burjuvazi sanayi burjuvazisi ve tefeci-ticaret sermayesine dayanan mali burjuvazi şeklinde ayrılıyor ve feodal-

rısını THKO'ya yöneltmeye çalışıyor. Bunların karşısında ise, THKO, komünist bir parti-öncesi örgüt olarak, bugün gelişmesinin son dönemlerindedir.

---

lere (ve feodal özellikler taşıyan ve onlarla uzlaşan mali burjuvaziye) karşı gelişen kapitalizmin önündeki engellerin temizlenmesi için mücadele eden sanayi burjuvazisi liberal bir özellik taşıyorsa, ülkemizde de hakim sınıfların (komprador burjuvazi ve toprak ağaları) liberal, anti-faşist ve gerici ya da faşist kesimlere ayrıldığını savunmak. Faşist diktatörlüğün de sözde sanayi burjuvazisinin tarihi açıdan ilerici ama demokratik hak ve özgürlüklere izin vermeyen Bonapartist diktatörlüğüne benzediğini ileri sürmek, ama sofizme saplanarak faşist diktatörlüğün "hakim sınıfların en gerici, en şoven unsurlarının terörcü diktatörlüğü" olduğunu belirterek, faşizmin hakim sınıfların bütününün eğilimi ve faşist diktatörlüğün hakim sınıfların bütününün diktatörlüğü olduğunu inkar etmek. İç çelişmeler ön planda olduğunda baş düşmanın hakim sınıfların bütünü değil ancak bir kesimi ("liberal olmayan kesimi" (!), baş çelişmenin de hakim sınıfların "faşist ve sosyal-faşist kesimi" (!) ile halk arasında olduğunu iddia etmek. Devletin biçimini devrim ile karşı devrim arasındaki mücadelenin değil, iktidarda olan sınıfın karakterinin belirlediğini, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının "faşist kesimi" iktidardaysa (!) devletin faşist, "liberal kesimi" (!) iktidardaysa (!) devletin faşist olmayan bir biçime bürüneceğini savunmak. Dolayısıyla faşist diktatörlük olgusunu hakim sınıflar arasındaki çelişme ve mücadele temelinde açıklamak, onun kurulması ve yıkılması ya da ilerlemesi ve gerilemesini hakim sınıflar arasındaki mücadeleye bağlamak. Bunların sonucu olarak anti-faşist mücadeleyi bir devrim meselesi olmaktan çıkarmak, demokrasi güçlerinin mücadelesi olarak değil, "anti-faşist" komprador burjuvazi ve toprak ağalarının mücadelesi olarak bir reform ve hükümet değişikliği meselesine indirgemek. Milli burjuvaziyi emperyalizm ve feodalizmle hemen hiç bağları olmayan ya da esas olarak bağları olmayan bir burjuvazi olarak görmek (zaten bu yüzden milli burjuvazinin üst kesiminin özelliği olan liberalizmi hakim sınıfların bir kesimine yakıştırıyorlar); milli burjuvazinin üst kesimini hakim sınıf, onun partisi CHP'ni hakim sınıfların "liberal" kesiminin partisi ve emperyalizm (ve komprador kapitalizmi) ve feodalizmle uzlaşmayı ifade eden reformizmi hakim sınıfların bir eğilimi olarak sunmak; milli burjuvazinin bütünüyle ve her dönem devrim cephesinde yer aldığını iddia etmek. Ayrıca sözde "ÜDT"ne karşı çıkarken, aynı mantık silsilesini benzer şekilde uluslararası durum tahliline uygulamak; örneğin ülkemizdeki "liberal" hakim sınıf kesiminin Avrupalı emperyalistlerin uşağı olduğunu, dolayısıyla da emperyalistlerin "liberal "olduğunu savunmak (bu konuda kıvırtarak bir "özeleştiri" yaptılar); ABD'nin gerileyiş içinde ve esas saldırgan ve savaşın esas kaynağının Rus emperyalizmi olduğunu ileri sürmek vb.

Önümüzde artık özlem olmaktan çıkan partinin kuruluşu meselesi var. THKO'nun bu gelişimi nasıl gerçekleşti, etkenleri nelerdir?

Bütün ülkelerde Marksist hareketin, feodalizme ve emperyalizm çağında onunla birlikte emperyalizme karşı gelişen demokratik burjuva hareketin, burjuva devrimciliğin devamı olarak, onun devrimci mirasına sahip çıkarak ve köklü bir eleştirisi temelinde yükseldiği, başka bir gelişme yolunun olmadığı bir gerçektir.

[...]

Biz de, devrimci burjuva demokratik hareketin mirasını devralıp onun köklü bir eleştirisini yapan Marksist hareket, devrimci bir burjuva demokrat hareket içinden çıkan Marksistlerin kendi örgütlerini kurması yoluyla; ama eski örgüt burjuva demokratların elinde kalırken Marksistlerin ayrı bir örgüt kurmasıyla değil, tek bir örgütün, THKO'nun gelişmesi süreci içinde Marksizmin hakimiyetini sağlayıp onun niteliğini değiştirmeyi başarmaları biçiminde gelişmiştir. THKO, devrimci burjuva demokrat bir örgüt iken, Marksist bir örgüte dönüşmüştür.

Bu gelişmeyi mümkün kılan başlıca iki etkenden biri; THKO militanlarının devrime olan inançları ve kararlılıkları, bu uğurda herhangi bir şeyi feda etmekten kaçınmamalarıdır.

İlk kurulduğunda THKO, şüphesiz proletaryanın bir örgütü değildi; ama yine şüphesiz ki, küçük burjuvazinin devrim inancı ve kararlılığı da, onun proleterya dan etkilenmesinin yanı sıra, ikili bir karaktere (mülk sahibi ve emekçi) sahip bu ara sınıfın emekçi yönünden onun sömürülmesinden ve ezilmesinden gelmektedir.[5]

---

[5] Bu, özellikle devrimin özünü toprak devriminin teşkil ettiği demokratik devrim aşamasındaki bizimki gibi yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde daha da belirgindir.

İkinci tayin edici etken, THKO'nun geçmiş mücadelesi içinde öne çıkmış, mücadelede uzlaşmacılığa ve teslimiyetçiliğe düşmemiş, devrimci kararlılığa ve önemli bir prestije sahip, birçok eksiklik taşısalar da Marksizme yönelen, kendilerine bu doğrultuyu esas alan ve bu doğrultuda önemli belli adımlar atan THKO militanlarının hemen tümüyle dağılmış olan örgütü toplayarak merkezi bir yapıya sahip Marksist bir örgüt olarak yeniden örgütlemeyi ve merkezi organ GMK'ni kurmayı başarmalarıdır.

Bu ve bunun sonucu olarak THKO'nun niteliğinin değiştirilmesi gerçekleştirilebildi, çünkü bunun için şartlar oldukça elverişliydi.

Birinci olarak, THKO, küçük burjuva ihtilalci bir örgüt olarak kendi sosyal temeliyle hemen hiç kaynaşmamıştı. Örgüt olarak, son derece az sayıda, yenilgi döneminde kendi çıkarlarını, mülkiyet kaygılarını ve kariyer hırslarını gerçekleştirmek için içine sızmaya çalışanlar dışta tutulursa, Marksizme açık, ondan etkilenen, devrim inancı ile dolu üyeye sahipti. THKO, Türkiye'de Marksist bir parti ya da grubun bulunmadığı şartlarda, önlerinde hazır halde Marksist bir alternatif olmayan, bunun ve somut olarak devrime götürecek yolun arayışı içindeki aydınların devrimci bir örgütlenmesiydi. O, nispeten yaygın ve kendi sosyal temelini örgütlemiş, dolayısıyla sınıfının özellikleri kendisine silinmezcesine mal olmuş ve küçük burjuva mülkiyet özlemiyle şekillenmiş bir örgütlenme değildi. Böyle bir örgüt olması halinde, Marksist bir örgüte dönüşmesi büyük ölçüde imkansız olurdu. Gelişme ve sınıf mücadelesi, çok az sayıda THKO militanının Marksizmle eğitilmesi ve kendilerinin ve örgütün niteliğini değiştirmesi noktasında düğümlendi.

71 hareketinin yenilgisiyle THKO'nun örgütsel yapısı da hemen tümüyle dağılmıştı. Birbirinden kopuk, küçük ve etkisiz gruplar küçük burjuva ihtilalci çizgiyi sürdürmeye devam ediyorlardı. Bunların yanı sıra, devrim ağalığına ve gangsterliğe

özenen lümpen özellikli unsurlar da THKO'nun prestijinden yararlanmaya çalışıyorlardı. Bu arada, zaten Marksizme açık olan THKO militanlarının asıl önemli kesimi, Marksizmden giderek daha çok etkileniyorlar, inceliyorlar, Marksizmi öğreniyor ve kabul ediyorlardı. Geçmiş siyasi çizgiyi savunup sağlamlaştırmaya çalışsa da, THKO içinde ilk özeleştiri girişimi olan "Geçmişin Özeleştirisi" broşürü bu örgütsel dağınıklık ortamında yazıldı. Ve bu tarihten, teorik-siyasi önemli zaaflar taşısalar ve, geçmişi tümüyle ve en köklü bir biçimde eleştirmeseler de; küçük burjuva ihtilalciliği, onunla ortak temele sahip olan revizyonizmi ve "sol" çizgiyi reddedip Marksizm-Leninizmin evrensel gerçeğinin Türkiye gerçeğine uygulanması çabasına girişen ve bu konuda büyük bir potansiyele sahip Marksislerin insiyatifi ele alarak THKO'nun merkezi yapısı ve onun organı GMK'ni kurmaları ve merkez organı olan YOLDAŞ dergisini yayınlamaya başlamaları tarihine kadar, THKO içinde -sadece içinde değil, dışına da yansıyarak- yoğun bir sınıf mücadelesi dönemi yaşandı. Bu dönem boyunca, küçük burjuva ihtilalciliği; yenilgi sonrası THKO'nun merkezi yapısı dağıldığından, merkezi yapıya dayanıp örgütsel imkanlardan da yararlanarak Marksizmin militanlar üzerinde ve örgüt içinde gelişmekte olan etkisine karşı güçlü ve merkezi bir direniş örgütleyebilmeyi başaramadı. Örgüte damgasını vurur olmaktan yavaş yavaş uzaklaştı ve hakimiyetini kaybetti.

Ve bu dönem, THKO ve GMK ortaya Marksist bir program, doğru ve bütünlüklü bir siyasi çizgi koyamamasına, bir tüzük hazırlayıp örgüt içinde Marksist-Leninist işlerliği tümüyle sağlayamaması, revizyonizm ve "solculuksun [sic] hâlâ etkileri ve önemli denilebilecek kalıntıları ve unsurları varlığını sürdürebilmesine rağmen; yeterli bir şekilde kavranamasa da, Marksizm-Leninizmin eylem kılavuzu olarak kabul edildiği, ideolojik siyasi ve örgütsel alanda Marksizm-Leninizmin temel ilkelerinin savunulduğu veya savunulmaya çalışıldığı (çünkü hatalar da

yapılıyordu), revizyonizme ve Troçkizme, sağ ve "sol" oportünizme karşı mücadele azmiyle dolu ve merkezi bir yapıya sahip THKO'nun yeniden örgütlenmesiyle son buldu. GMK'nın önderliğinde THKO'nun yeniden örgütlenmesiyle, onun, her yönüyle Marksist-Leninist bir örgüt, içinde burjuva ideolojisinin ve burjuva unsurların varlığına hiç bir şekilde izin vermeyen Marksist-Leninist bir parti haline geldiği iddia edilemez. Nitekim burjuva ideolojisinin çeşitli biçimleri ve burjuva, revizyonist, sağcı ve "solcu" görüş ve unsurlar Marksizm-Leninizm ve onun unsurlarıyla bir dönem bir arada bulunabildi. Ama Marksistler örgüt içinde burjuvaziye karşı mücadeleyi genel olarak aksatmadılar, azimle sürdürdüler. Ve THKO, içinde hatalı eğilimler, Marksizmin kavranıp uygulanmasında eksiklikler barınmasına rağmen, güçlü bir Marksist potansiyel taşıyan, Marksizmin gösterdiği doğrultuda gelişmeye yönelmiş, bu yolda her türden engeli aşmaya çalışan ve süreç içinde aşan, esas yönü bu olan ve bu anlamda Marksist-Leninist olan bir örgüt haline geldi.[6]

---

[6] Bu dönemde THKO'nun artık esas olarak Marksist-Leninist bir örgüt haline geldiğini söyleyebiliriz. Marksist-Leninist bir siyasi çizginin ortaya çıkarılmasına yönelik bir çaba içerisine girilmesine rağmen, bu çaba henüz sonucuna ulaşmamıştı. Marksizm-Leninizmin evrensel gerçeğinin ülkemiz pratiğine uygulanmasında çok büyük eksikliklerimiz vardı ve Marksist-Leninist çizginin geliştirilmesi sürecinde, örneğin "faşizmin tırmanışı" ve "üç dünya" teorileri siyasi sonuçları hemen tümüyle uygulama alanına konmasa da kabul edilmişti. Ama bütün bunlara rağmen, Marksizm-Leninizmin evrensel gerçeği, temel ilkeleri ve genel tezleri -örneğin emperyalizm, devlet ve devrim teorileri, proletarya diktatörlüğü teorisi, devrimin kitlelerin eseri olduğu gerçeği, devrimde işçi sınıfının önderliği, Marksist-Leninist parti anlayışı vb- kabul edilmişti ve hayata uygulanmaya çalışılıyordu. Ayrıca modern revizyonizme, Troçkizme, küçük burjuva ihtilalciliğine vb. ve onların belli başlı teori ve tezlerine -örneğin "kapitalist olmayan yol", "barışçıl geçiş", "halkın devleti", "detant", "nükleer silahların vb. emperyalist savaşı önlemesi", "öncü savaşı", "ideolojik öncülük", "ideolojik-siyasi çalışmanın önemsizliği", "1950'lerde karşı-devrim", "anayasanın savunulması", "asker-sivil aydın zümre ve öncülüğü" vb. vb.- karşı çıkılmış ve onlarla mücadeleye girişilmişti. Ve işte bu durumuyla THKO, daha henüz birçok eksikliğe sahip olmasına ve bütünlüklü bir çizgiden yoksun olmasına ve birçok hata da yapmasına

Bu süreç yenilginin nedenlerinin araştırılmasıyla başlamıştı. Devrime inanç ve ileriye doğru atılmada sebat edilmesi, yenilgi nedenlerinin ve küçük burjuva ihtilalci hareketin zaaflarının sağcı, revizyonist açıklamalarının kabul görmemesinin etkeni oldu. Devrim inancıyla dolu THKO militanları, uluslararası komünist hareketin moderin revizyonizm karşısındaki başarılarından da etkileniyor ve Marksizmi araştırıyorlardı. Ama Marksizmden etkilenilse de, Marksizmin temel ilkeleri kavranmayınca; bir müddet, özellikle sağcı, revizyonist akımların küçük burjuva ihtilalciliğini eleştiri maskesi altında, onun devrimciliğine, devrimci ruhuna ve kararlılığına saldırması karşısında; Marksist bir platform yerine, küçük burjuva ihtilalci bir platformda geçmiş harekete sahip çıkılmaya çalışıldı. Geçmiş çizgi esas olarak doğru kabul edildi. Ve Marksizmden etkilenerek devrimci pratiğin yanlışlığını ortaya koyduğu konularda yapılan doğru tespitler küçük burjuva ihtilalci çizgiye hizmet eder hale sokulmaya ve bu tespitlerden yararlanılarak eski çizginin savunulması kuvvetlendirmeye çalışıldı. "Geçmişin Eleştirisi" ve "ML Parti Meselesi Üzerine" bunun ürünleridir. Ama sosyal pratiğin yol göstericiliği ve Marksizm-Leninizmin etkisine karşı küçük burjuva ihtilalciliğin savunulmaya çalışılmasıyla karakterize olan bu çelişik durum devam edemezdi ve etmedi.

[...]

Öte yandan THKO'nun orijinal gelişmesinin pek fazla önemi olmasa da bir diğer etkeni, kendi özel sistemleşmiş teorik temellerinden yoksun olmasıydı. 71'lere kadar —M. Suphi dönemi dışta tutulursa— Marksizmin revizyonizme karşı ciddi bir mücadelesi ve burjuva revizyonist teorilerin karşısında Marksizmin

---

rağmen, artık esas olarak Marksist-Leninist bir örgüt haline gelmişti. Proletarya diktatörlüğü üzerine berrak bir görüşe sahip olmayan -aslında bunu reddeden-, köylülüğü ve işçi-köylü ittifakını küçümseyen ve özünde reddeden vb. 1890'lar Rusyası'nın Emeğin Kurtuluşu Grubuna benzer şekilde...

savunulmasından söz edilemezdi. İşçi sınıfı adına ortaya çıkan bütün hareketlerin teorik temeli aynı ortak temeldi; burjuva ideolojisi, revizyonizm, Troçkizm... Kimisi daha derinden, kimi nispeten daha az etkilenmişti. Ama hiçbir sol hareket özellikle revizyonist teorileri temel edinmekten kurtulamamıştı. Başlangıçta THKO'nun zaaf gibi görünen bu özelliği —kendi sistemli teorik temellerine sahip olmaması— gelişme süreci içinde olumlu bir rol oynadı. THKO militanları Türkiye'nin sosyo-ekono-mik yapısı, politik gelişme süreci, devrimin düşmanları, itici güçleri, devrimde sınıf önderliği, sosyalizme geçiş vb. konularda belli fikirlere sahiptiler ama tam bir sistemli program oluşturamamıştı[lar]. Bu, teoriye göre pratiğe öncelik verilmesinden kaynaklanıyordu. THKO'nun başlıca ve diğerlerini etrafında odaklayan görüşü "şiddet politikası ve kırların temel alınmasında" toparlanmıştı. THKO militanları başlangıçta diğer konularda kendilerinkine benzer görüşlerin aralarında belli farklılıklar olsa da üç aşağı beş yukarı, bütün sağcı, oportünist, revizyonist akımlarca savunulduğunu görüyor ama onların bu görüşlerin gereğini yerine getirmeyip, silahlı mücadeleye karşı çıktıklarını düşünüyorlardı. THKO militanlarınca önemli ayıraç, silahlı mücadelenin kabulü ya da reddi idi. Yargılama bu alanda yapılıyordu. Ve bu nedenle köklü bir ideolojik siyasi inşa faaliyetine girişilmedi. Teorik olarak revizyonizm ve Troçkizm'den derinden etkilenmelerine, bu temelde şekillenmelerine rağmen, silahlı mücadelenin her şart altında mutlak zorunluluğu düşüncesi dışında THKO militanları revizyonist tezleri bilinçli bir çabayla kendilerine teorik temel edinmekten, özel olarak bunlarla eğitilmekten, bunları özümleyip kendilerine mal etmekten kurtulmuş oldular.

Revizyonizmden kaynaklanan görüşlerin etkisi altında olmalarına rağmen, bu görüşleri özel olarak teorileştirip sistemleştirmedikleri için kendilerinin ve THKO'nun gelişmesinin önüne özel barikatlar dikmemiş oldular. (Nitekim, örneğin M. Çayan'ın

emperyalizmin ilericiliğinden ideolojik öncülüğe kadar, revizyonist-Troçkist temelde sistemleştiği görüşleri, bir-iki küçük grup dışında, öncü savaş yürütmemesine rağmen THKP-C'nin ya da onun parçalanmasından doğan büyük grupların Marksizm-Leninizme karşı dikmeye çalıştığı barikatları oluşturmaktadır. Ve diğer nedenlerin yanısıra THKP-C'nin gelişmesinin engeli olmuştur. Benzer durum, Kaypakkaya'nın sistemleştirdiği Lin Biaocu, revizyonist -Troçkist temelden kaynaklanan görüşlerin ve bunların TKP-ML/TİKKO hareketinin gelişmesini engellemesi açısından da geçerlidir.)

[...]

"Öncü savaş" anlayışının reddi ile merkezini Sovyet revizyonizminin oluşturduğu uluslararası modern revizyonizme ve sosyal-emperyalizme karşı tavır alınması ve uluslararası modern revizyonizm ile aramıza oldukça belirgin (onun uluslararası komünist hareket tarafından eleştirilmiş hemen bütün temel tezlerine karşı tavır alan) kalın bir çizgi çekilmesi aşağı yukarı aynı tarihlere rastlar. Bu iki tavır alış, birbirini güçlendiren ve karşılıklı etkileme yoluyla birbirini ilerleten iki gelişme etkeni ve aynı zamanda Marksizm doğrultusundaki gelişmenin önemli adımları ve göstergeleri oldular.

Ama "öncü savaşçılık"ın eleştirisi ve uluslararası modern revizyonizme karşı tavır alınmasıyla birlikte hemen doğru bir çizgi inşa edilemedi. Marksizmi kavrayış yetersizliği buna imkan vermedi. Küçük burjuva ihtilalciliğinin sağcı ve revizyonist akımlarla ortak olan teorik temeli bir çırpıda yıkılamadı. En başta "solculuksun [sic] ve revizyonizmin teorik temellerinin ortak ve köklerinin de uluslararası revizyonizm ve özel olarak 58 yıllık revizyonizmde olduğu gereğince anlaşılıp kavranamadı. "Öncü savaşçılıksın [sic] eleştirisine girişilmesiyle birlikte, THKO kısa bir dönem, bir yandan Marksizmi kavrayış yetersizliği, diğer yandan revizyonist-Troçkist etkilerin varlığını sürdürmesi ve

bunlara köklü darbeler vurmaya yönelinememesi sonucu; silik ve birbirinden kopuk kelimeler ve harflerle yer yer karartılmış oldukça boş bir kağıt görünümü aldı. Bir yandan bazı "sol" hatalar yapılmaya devam edildi, "solculuksun [sic] kökleri kurutulamadı. Öte yandan "solculuksun [sic] özeleştirisi, sağın eleştirisi ve ikisinin de ortak temeli olan —uluslararası modern revizyonizmin de beslediği— 58 yıllık revizyonist teorik temelin eleştirisiyle birleştirilemediği için; THKO ve Marksist gelişme eğilimi, sağdan, özellikle "Üç Dünya"cı TİİKP revizyonizmi tarafından estirilen rüzgarlar karşısında önemli ölçüde savunmasız kaldı. Ama emperyalizmin, burjuvazi ve gericiliğin, her türden revizyonizm ve oportünizmin saldırıları THKO militanlarının devrim inancı ve kararlılığını, Marksizm-Leninizme sarılma azmini yok edemedi. Marksizme sarılıp, uluslararası modern revizyonizme ve 58 yıllık revizyonist temele darbeler yöneltildikçe, bu bocalamanın üstesinden gelindi. Yer yer yapılan hataların özeleştirisini de içererek, revizyonizme ve maceracılığa karşı mücadele içinde, sonunda Türkiye proletaryasının azami ve asgari programının ve Marksist-Leninist siyasi çizgisinin ortaya konduğu ideolojik-siyasi inşa faaliyetine girişildi.

[...]

Geçmişin eleştirisinin eksikliğini vurgulayan, "sol"un eleştirisinin sağın ve 58 yıllık revizyonizmin eleştirisiyle birleştirilmesini öneren ve özellikle sosyo-ekonomik yapı ve evrimine ilişkin belli başlı revizyonist tezleri esas olarak doğru bir şekilde eleştirip yere vuran, örgütün sağa karşı silahlanmasını ve TİİKP ile birliği reddetmesini savunan ve bu önerilerin gerçekleşme imkan ve silahlarını büyük ölçüde sunan örgüt-içi eleştiriler gelişmenin önemli bir unsuru oldu. Bu doğrultudaki eleştiriler ve ortaya konan görüşler hemen tümüyle, "Üç Dünya"cı revizyonist teoriyi inkar etmesine rağmen, yalnızca "ÜDT"nin kabullenilmesi konusunda anında tekrarlanmadı. Yerine, uluslararası ko-

münist hareket tarafından ileri sürüldüğüne inanılan bu teorinin aşırı-göze çarpan hatalı yanlarını gidermeye ve onu şirinleştirmeye yönelen görüşler ortaya atıldı. Ama ne "ÜDT", ne de onu şirinleştirme çabaları; eleştiri yöneltenlerin içine sinmiyordu. Nitekim AEP 7. kongresinden bir süre önce, başta güçsüz bir şekilde, ama giderek güçlenerek "ÜDT"nin reddi doğrultusunda ve sonunda Enver Hoca yoldaşın ve AEP 7. Kongresi'nin yol göstericiliğiyle onu doğru bir şekilde reddeden örgüt-içi eleştiriler yoğunlaştı.

"Mücadelede Birlik" yazarıyla ve bugün hizipçi tasfiyeciliği oluşturanlarla Marksist-Leninist temelde olmayan ve THKO'nu sağa çeken "birleşmeler"; küçük burjuva reformcu, oportünist TİİKP ile birleşme girişimi; sosyal-faşistler ve reformistlerle — elbetteki reformist temelde— ittifaklar kurulabileceği anlayışı; ülkemizde milli kapitalizmin hakim olduğu yolundaki anlayışlar; toprak devriminin inkarına yönelen görüşler, "faşizmin tırmanışı teorisi"; örgüt işleyişindeki bürokratik zaaflar vb. anında güçlü bir şekilde ve alternatifleri konularak eleştirildi.

[...]

Bu mücadele süreci içinde THKO, parti ve devrimde işçi sınıfının önder ve temel güç olarak rolü, örgütlenme anlayışı, çalışma tarzı, devrimin objektif ve sübjektif şartlarının olgunlaşmasıyla silahlı mücadele arasındaki ilişki, işçi-köylü ittifakı, birleşik cephe meselesi ve revizyonizme karşı mücadele gibi bütün temel meselelerde eski revizyonist-Troçkist anlayışlarını Marksizm-Leninizm ışığında esas olarak düzeltti ve Türkiye devriminin temel meselelerine ilişkin olarak, içinde henüz çelişik unsurlar da taşısa, en genel hatlarıyla da olsa doğru tespitler yaptı.

GMK, YOLDAŞ dergisinin yayınlanmasıyla başlayan yeni dönemde, bu genel tespitleri" sürekli derinleştirmek, hataları düzeltmek ve Türkiye devriminin bütün temel meselelerini hallederek devrimci proletarya partisinin programının ortaya çıka-

rılmasını sağlamak amacıyla ideolojik-siyasi inşa meselesini kavranacak halka olarak tespit etti. Programın ortaya çıkarılmasının, uluslararası ve ulusal planda her türlü revizyonizme karşı mücadele etmeden mümkün olamayacağı doğrultusundaki fikirler yaygınlık ve canlılık kazanmaya başladı. GMK, süreç içinde bu fikirleri geliştirdi. Ve böyle bir mücadelenin AEP ve Mao Zedung'un ÇKP'sinin önderlik ettiği devrimci proletarya hareketi ile sıkı sıkıya birleşmeden yürütülemeyeceğini kavradı. Bununla uyumlu olarak, 71 "sol" hareketine katılan diğer devrimci hareketlerin içinde de bazı unsurlar tarafından cılız da olsa, proleter devrimcileşme doğrultusunda benzer bir eğilimin geliştirilmekte olduğunu dikkate alarak, ülke çapında tüm proleter devrimcilerin birliğinin sağlanması yolunda çaba gösterilmesi için karar aldı.

YOLDAŞ dergisinin 1. sayısında yayınlanan "12 Mart ve Özeleştiri" başlıklı yazı, bu gelinen noktada geçmişi yeniden gözden geçiriyor ve yeni bir değerlendirmeye tabi tutuyordu.

[...]

[Ayrıca] yazıda "Devrim Kitlelerin Eseridir", "Sınıf Mücadelesi Toplumun Her Alanında ve Çeşitli Biçimlerde Sürdürülen Mücadelelerin Bütünüdür", "Ancak İşçi Sınıfının ve Onun Devrimci Partisinin Önderliği Devrimi Zafere Götürür", "Modern Revizyonizme Karşı Mücadele Tarihi Bir Görevdir" başlıkları altında THKO'nun geçmişteki hataları ve bunların yerine konması gereken Marksist-Leninist doğrular ele alınıyordu.

[...]

Ama diğer yandan, bu yazı, THKO'nun hâlâ revizyonizmin ve maceracılığın etkisinden tümüyle arınmamış olduğunun göstergesi olan hataları da içeriyordu. Geçmiş "sol" hareketin sahip çıkılacak devrimci yönü, onun devrim isteği ve kararlılığı, halkın kurtuluşunu amaçlaması olarak tespit edilmekle yetiniliyor;

onun "Marksizm-Leninizmin devlet, ordu, devrim gibi siyasi ve sosyal doğru tezlerinden yola" çıktığı iddiası ileri sürülüyor ve buna bağlı olarak geçmiş "sol" hareket esas olarak "proleter devrimci" olarak nitelendiriliyordu. Yine THKO'nun 70'lerin sonunda "yerli revizyonizme karşı doğru bir tepkiyle ortaya" çıktığı söyleniyor; sağcılığa karşı haklı tepkiyle, bu tepkinin, doğru ve Marksist-Leninist bir temelden kaynaklanmadığı ayırt edilemiyordu. Bunlara bağlı olarak ve THKO'nun "öncü savaşçılığı" köklü ve sistemli bir şekilde teorileştirmemiş olmasından hareketle, "THKO hiçbir dönem 'öncü savaş', 'öncü ile oligarşi arasındaki mücadele' gibi tezleri savunmadığı halde, çalışma tarzında düşülen yanlışlar mücadeleyi bir öncü savaş, devrimciliği meslek edinmiş bir grubun kitlelerden kopuk silahlı eylemleri derecesine indirdi" görüşü ileri sürülüyordu. Böylelikle "öncü savaş" anlayışı reddediliyordu, ama bunun nedenleri pratik faaliyette aranıyor ve bu anlayış ideolojik olark revizyonizmie ortak olan teorik temellerine vurularak eleştirilemiyordu. "Öncü savaş" yerine kitlelerin mücadelesinin esas alınması kabul edilmişti; ama bulanık bir şekilde ve sağcı ve "solcu" siyasi ve eylem çizgilerinin köklü bir eleştirisi yapılmadan kabul edilmişti. "Solculuk"un revizyonizmle ortak teorik temellerinin köklü bir eleştirisinin yapılmaması; ilke olarak devrimde partinin yönetici rolünü inkar etmiyor görünen, ama "partinin ve ordunun çekirdeği THKO" teziyle onun silahlı mücadele sürecinde ordu içinden çıkacağını savunmuş olan THKO'nun "hiçbir dönem partinin derimde yönetici rolünü ve işçi sınıfının örgütlenmesinin en yüksek biçimi olarak proletarya partisinin gerekliliğini inkar etmemiş" olduğunun hâlâ iddia edilebilmesine yol açıyordu.

1970 başlarında yapılan proletarya partisinin kurulması için gerekli sübjektif şartların olmadığı ve partinin yaratılması uğruna mücadele edilmesi tespitinin doğruluğuyla, bu tespitin "solcu" bir anlayışla revizyonist-Troçkist bir temelde yapılması ve partinin kurulması uğruna yürütülmesi düşünülen mücadelenin

partinin ordudan çıkacağı anlayışını esas olan niteliğinin yanlışlığı birbirinden ayırt edilemeyerek; "Bugün olduğu gibi 1970 başlarında da ülkemizin şartlarından hareket edilerek parti konusunda doğru sonuçlara varılmıştır" denilebiliyordu.

Bu yazının diğer bir yanlışı, tek cümleyle değindiği "Türkiye Devriminin Yolu"ndaki sınıflar tahlilini Çin deneyinin kopyacılığıyla eleştirmesi ve onun Türkiye'de "Prusya yolundan gelişen milli kapitalizm" tezine dayandığını görememesi ve eleştirememesidir.

Yine bu yazıyla hemen hemen aynı tarihlerde yayınlanan GMK'nin bir genelgesinde de benzer hatalı anlayışlardan kaynaklanan görüşler ileri sürüldü. Örneğin THKO üyeliği üzerinde durulurken, THKO'nun "hem partinin hem de ordunun çekirdeği" olduğu görüşünden hareketle; örgüte yalnızca Marksist-Leninistlerin değil, anti-emperyalist, anti-feodal nitelikli kişilerin de üye olabileceği belirtildi. Parti, cephe, ordu ilişkilerinin ele alınmasında vb. hatalar yapıldı, sosyalizm perspektifi konulamadı.

Ama THKO, Marksizm-Leninizm doğrultusunda bir gelişme süreci içine girmişti. Adı geçen genelge ve "12 MART VE ÖZELEŞTİRİ" yazısının zaafları örgüt içinde güçlü bir şekilde ve Marksizm-Leninizmin ışığında eleştirildi. Özeleştiri ve düzeltme hareketi ilerledi, derinleşti ve Marksizm-Leninizm doğrultusunda gelişti. Çok kısa bir süre içinde bu genelgeyi iptal eden ve yanlışların yerine doğruları koyan 7 no'lu genelge gelişme sürecine hız ve güç verdi. Bunu, diğer konularda esas olarak Marksist-Leninist içeriğe sahip genelgeler takip etti. Bir genelge ile de, geliştirilmekte olan yeni çizgiye karşı çıkarak geçmiş "sol" hareketin bezirganlığını yapmaya çalışan, hizipçi faaliyete girişen, bugün "Emeğin Birliği" adlı paçavra tarafından benzeri şekilde savunulan revizyonist-Troçkist kırması görüşlerini, GMK kurulmadan önce, "MÜCADELEDE BİRLİK" adlı revizyonist-Troçkist cahillik şaheseri broşüründe "THKO" adına yayınlayan

ve bu görüşleri kapsamlı, sert ve doğru (ufak-tefek hatalar olsa da) olarak örgüt-içi yazılarla eleştirilerek, kendisiyle ve görüşleriyle birleşilmesine baştan beri örgüt içinde muhalefet yürütülmüş olan revizyonist, ve geçmiş ihtilalci harekete katılma yerine, silah kaçakçılığı ve Bulgaristan hesabına yaptığı casuslukla tanınan "M.B." yazarı ve yakın çevresinin kesin ihracı kararı açıklandı.

Revizyonist-Troçkist kökenli anlayışların kalıntıları ve bu doğrultuda belli tavırlar varlığını belli (önemli de olsa) ölçülerde sürdürüyordu. Bunlar eleştiriliyor, özeleştirilerle düzeltiliyor, bazen düzeltmede de hatalar yapılmasına rağmen, THKO Marksizm-Leninizm yönünde gelişiyordu. Ve kuşkusuz YOLDAŞ dergisinin yayınlanmaya başlandığı dönemde THKO saflarında gelişmekte olan proleter devrimci çizgi örgüte esas olarak egemen olmuş ve onun niteliğini esas olarak değiştirmişti.

Böylece de daha o zamandan, örgütün başlangıçtaki küçük burjuva ihtilalci niteliğine uygun olarak konan adı ile, onun bu dönemde gelişme yönü itibariyle ve önemli eksiklikler taşıyarak (şimdi ise köklü ve güçlü bir şekilde) kazanmış olduğu proleter devrimci öz ve nitelik arasında bir çelişki doğmuş bulunuyordu. THKO militanları, daha o zamandan küçük burjuva ihtilalci bir gerilla örgütünün savaşçıları değil, pek çok eksikliklerine rağmen, proleter devrimci bir örgütün adım adım cenkleşen komünist militanları haline gelmişlerdi. Buna rağmen, biz, Türkiye'de proletarya partisinin kurulmasının şartlarının adım adım olgunlaşmakta olduğunu ve parti öncesi bir örgüt durumunda bulunan THKO'nu kısa zamanda kendini lağvederek partinin oluşturulmasının bir unsuru olacağını göz önünde bulundurarak, örgütümüze yeni bir ad takmak yoluna gitmedik. Ayrıca biz, geçmişimizi ve içinden geldiğimiz mücadeleyi tümden inkar etmiyorduk. Ve örgütümüz THKO, geçmişte de emperyalizme ve faşizme karşı sürdürdüğü yiğit ve fedakâr mücadelesiyle ül-

kedeki milyonlarca emekçinin saygı ve güvenini kazanmış bir devrimciler örgütü durumundaydı.

Ve biz bu durumu, 1976 sonunda "PDA Oportünizmine Gerekli Bir Cevap" adlı broşürümüzde belirttik. Örgütümüzün niteliğiyle ismi arasında çelişki olduğu ve bu ismin bilimsel olarak yanlışlığı üzerinde durduk. Fakat buna rağmen, daha bir müddet ismimizi değiştirmeyeceğimizi söyledik. Ama artık bugün, Marksist-Leninist bir program ve doğru bir çizgiye sahip olduğumuz, Türkiye proletaryasının devrimci komünist partisinin kurulmasının günün görevi haline geldiği şartlarda örgütümüzün ismi ile niteliği ve başarmak zorunda ve durumunda olduğu görevler arasındaki çelişki olağanüstü şiddetlenmiştir. İçinde bulunduğumuz durumda, örgütümüzün ismi, gelişmeyi engellemeye başlamıştır.

Gelişmesi süreci içinde THKO, modern revizyonizmin niteliğini kavrama doğrultusunda ilerledi. Revizyonizmin iktidarı gaspettiği ve sürdürdüğü ülkelerde kapitalizmin restorasyonunun kaçınılmazlığı ve onun sosyalizmin "kötü bir türü" değil, bir burjuva ideolojisi ve pratiği olduğu ve revizyonizme karşı amansız bir mücadele yürütülmesi gerektiği kavrandı. THKO, YOLDAŞ dergisinin 2. sayısında Sovyet sosyal emperyalizmine karşı açık tavır aldı ve onun karşı-devrimci yüzünü teşhir eden bir yazı yayınladı.

Bu yazıda ve YOLDAŞ dergisinin 3. sayısında yayınlanan "Modern Revizyonizm, Troçkizm ve Türkiye Devrimci Hareketi" başlıklı yazıda, aynı zamanda modern revizyonizmin ve Troçkizmin belli başlı tezleri red ve mahkum edildi.

Adı geçen ikinci yazıda, geçmiş "sol" çizginin eleştirisi, modern revizyonizm ve Troçkizmle belirli bir bağlantı kurularak derinleştirilmeye çalışıldı.

[...]

Bir yandan bu gelişmeler olurken, aynı dönemde, YOLDAŞ 3'de yayınlanan "Ülkeler Bağımsızlık, Milletler Kurtuluş, Halk-

lar Devrim İstiyor" başlıklı yazıyla örgütümüz tarafından revizyonist "ÜDT" de kabul edildi.

Bu teorinin kabul edilmesinde, kuşkusuz, en başta gelen etken, Marksizm-Leninizm'i kavrayışımızda hâlâ büyük eksikliklerin olması, genç ve tecrübesiz komünistler olarak ideolojik ve siyasi bakımdan henüz yeterince çelikleşmemiş oluşumuzdu. Daha o zamandan devrim davasından vazgeçmeden bu teorinin ülkemiz pratiğine nasıl uygulanabileceğine ilişkin pek çok kuşkularımız vardı. Ama, biz, bu teorinin uluslararası Marksist-Leninist hareketin genel çizgisinin bir parçası olduğunu düşünüyor ve mevcut kuşkularımızın bu teoriyi kavramaktaki yetersizliğimizden ileri geldiğini sanıyorduk.

Her ne kadar hareketimiz, bu teorinin sınıf işbirlikçisi öğütlerini hiç bir zaman tutmadı ve onu sürekli "devrimci" bir tarzda yorumlamaya çalışarak, kendisini bu teoriyle Marksizm-Leninizm arasındaki zıtlığı "gidermeye" zorladıysa da; açıktır ki, bu teori, bizim revizyonizmden arınma ve Marksizm-Leninizmi kavrama sürecimizi baltaladı ve gelişmemizi geciktirdi.

Nitekim, elli yıllık revizyonizmi aşma ve bütünlüğe sahip bir Marksist-Leninist çizgi oluşturma çabalarımızın bir parçası olarak Marksizm-Leninizmin ışığında Aydınlık oportünizmine yönelttiğimiz çeşitli eleştiriler (ki biz o zamanlar bu oportünistlerin "Üç Dünya Teorisini" sağcı, revizyonist bir yoruma tabi tuttuğunu düşünüyorduk), bu oportünistler tarafından "ÜDT" ve "ÜD" teorisyenlerine (revizyonist ÇKP yönetimine) başvurularak karşılanınca, Aydınlık'a ve diğer her türden revizyonizme karşı yürüttüğümüz ideolojik mücadelede birçok zaaflara düştük. Bu oportünistler, saflarımızda az da olsa, revizyonist görüşlerini yaymak ve hoşnutsuzluk yaratmak imkânını bulabildiler. Bunun en açık bir örneği şudur: YOLDAŞ dergisinin 4. sayısında Aydınlık'ın emperyalist savaş ve iki süper devlet arasındaki ilişki meselesindeki anti-Leninist bakış açısını ve "milli bağımsızlığı koruma" görevini merkezi görev olarak tespit eden

anlayışını eleştiren bir yazı yayınlandı. Aydınlık buna, Üç Dünya Teorisini öne süren ve bizi onu reddetmekle suçlayan bir yazıyla cevap verdi. Ve biz, bu revizyonist görüşleri uzun süre teşhir edemedik.

Bu dönem, THKO'nun sağcılıktan etkilendiği ve belirli bir şekilde sağa kaydığı bir dönem oldu. Modern revizyonizmle birleştirmeye çalışarak küçük burjuva ihtilalciliğinin eleştirisini derinleştirmeye yöneliyor, ama Marksizm-Leninizmi kavrayışımızdan eksiklik yüzünden çabalarımızda yetersiz kalıyorduk. "Solculuk"u eleştirirken ve onun modern revizyonizmle, sağ sapmayla ortak olan teorik köklerini belli ölçüde darbelerken, bunda tümüyle başarılı olamadık. Bu ortak temelden kaynaklanan ve "solculumu [sic] biçimlendiren belli başlı anlayışları red etmiştik. Ama nisbeten yüzeysel kalmıştık. Ve sonuçta sağcılığın da, "solculuksun da [sic] biricik alternatifi olan Marksist-Leninist çizgiyi bütünlüklü olarak ortaya koyamadık: "solculukstan [sic] boşalan belli mevzilere sözde onun "alternatifi"(!) sağ eğilimler sızdı. Bu dönem, THKO'nun TİİKP revizyonizmiyle yakınlaşma dönemidir.

"ÜDT"nin kabulü, sağdan, revizyonizmden etkilenmenin ve THKO'nun sağa kaymasının belli başlı göstergelerindendir.

Bundan daha az önemli olmayan ikinci gösterge, 1976 Ocağında yayınlanan "Sürekli Faşizm Üzerine" ve 1976 Şubatında YOLDAŞ 4'de yayınlanan "Tırmanan Faşizme Karşı Örgütlenmemizi Sağlamlaştıralım, Kitle Mücadelesini Yükseltelim" adlı yazılarla "faşizmin tırmanışı teorisinin" kabul edilmesidir.

Sağa kayışın üçüncü göstergesi ve bir anlamda sonucu, TİİKP adlı revizyonist çeteyle yakınlaşmadır. "Faşizmin tırmanışı teorisi" ve özellikle "ÜDT", TİİKP revizyonizminin belli başlı temel teorileri arasındaydı. Diğer yandan modern revizyonizme ve küçük burjuva "solculuk"a karşı çıkma, proletarya diktatörlüğünü savunma vb. (ve '71'den önce de böyle davranmış olma) maskesini takınması; TİİKP revizyonizminin THKO'nun geliş-

mesini olumsuz bir şekilde, sağa çekerek etkilemesine yol açabildi. Ve teorik-siyasi yakınlaşma, pratikte de THKO-TİİKP yakınlaşmasını, eksiklikler taşıyan proleter devrimci bir akımın örgütlenmesi olarak nitelenen TİİKP ile proleter devrimcilerin birliği görüşmelerine oturulmasını getirdi.

Küçük burjuva "solcu" görüşler reddedilirken, onun modern revizyonizm ve sağ oportünizmle ortak olan teorik temellerini darbelemede ve "sol"un eleştirisini sağınki ile birleştirmede yetersizlik, "solsun [sic] eleştirisi adı altında, örgütümüz içinde sağcılığın yeşermesine; "sol" görüşlerin eleştirisi ardına gizlenen ve bu eleştirileri ve gelişip derinleşmesini çarpıklaştıran engelleyen sağ görüşlerin ortaya çıkmasına neden oldu. "Sürekli Faşizm Üzerine" adlı yazı, bu sağ görüşlerin "sol"un eleştirisi adına teorileştirilmeye çalışıldığı yavan bir örnek sundu.

[...]

Yazı, en başta ülkemiz de "sürekli faşizm" görüşünün etkinliğini abartıyordu.

Çünkü, o döneme kadar, ne M. Çayan, ne İ. Kaypakkaya, ne de THKO bu yolda sistemli görüşler ortaya koymamışlardı. (Bugün "PARTİZAN" koyuyor, "DEVRİMCİ YOL"da sözde bu terimi kullanıyor, ama gerçek anlamda faşizmin sürekli olduğunu savunmuyor, faşizmi, açık faşizm kelimesiyle niteliyor!)

Her şeyden önce, THKP-C ve THKO, Kemalizmi "küçük burjuva devrimciliği" olarak nitelendiriyorlardı ve M. Çayan "KESİNTİSİZ DEVRİM" adlı broşüründe Kemalist diktatörlüğü bir küçük burjuya diktatörlüğü olarak tanımlayan yanılgı içindeydi. Buna karşılık o, "Üçüncü bunalım dönemi" dediği 60'lar sonrası için, Kaypakkaya da (yarı-faşizm vb. teorilerin çelişik bir durum yaratmasına ve açık ve sistemli olmamasına karşın) komprador burjuvazi ve toprak ağalarının diktatörlüğü olarak gördüğü Kemalist diktatörlükten bu yana Türkiye'de ve yarı-sömürgelerde "sürekli faşizm" teorisini savunan (ya da böyle

yorumlanabilecek) görüşlere de sahiptiler. THKO'na gelince, o, bu konuda hemen hiçbir hatalı görüş ileri sürmemişti.

Ne THKP-C ve TKP/ML-TİKKO'nun ne de THKO'nun (eski çizgiyi savunduğu dönemde) Marksist-Leninist devlet ve faşizm teorilerini emperyalizm ve geri ülkelerde kapitalizmin gelişmesi teorilerini kavradıkları söylenemez. Özel olarak, THKO (tabi diğerleri de), örneğin, mali sermaye egemenliğinin siyasi rejimden bağımsız olduğu, burjuva demokrasisi şartlarında da bu egemenliğin devam ettiği ve edeceği anlayışına sahip değildi vb. Ama her üç örgütü de esas olarak etkileyen Ş. Hüsnü'nün sağcı, oportünist, faşizmi hükümet biçimi olarak gören anlayışıyla: bu anlayışın sürdürücüleri M. Belli ve D. Perinçek'in "nisbi demokrasi", "gerici parlamentarist diktatörlük", "ne faşist, ne de demokratik olmayan gerici diktatörlük", "yarı-faşist, yarı-demokratik ortam", ve temelde de faşist diktatörlüğün hakim sınıfların bir kesiminin, "en gerici kesim"inin diktatörlüğü olduğu şeklindeki revizyonist tezleriydi.

İkincisi, yazı, "sürekli faşizm" teorisiyle "sürekli devrimci durum" ve "öncü savaşı" teorileri arasında hatalı bir ilişki kuruyor ya da "solculuğun kurmaya çalıştığı ilişkiyi karşı çıkmadan kabulleniyordu. Faşist diktatörlük altında da, kuşkusuz, sürekli devrim durumu olamazdı ve böyle bir diktatörlük altında yaşanıyor diye "öncü savaş" teorisi ve pratiği haklılık ve doğruluk kazanamazdı.

Dolayısıyla, yazı revizyonist bir temelde ve aynı zamanda "öncü savaşçı", "solcu" anlayışın sınırlarını aşamayarak, onun sınırları içinde "sürekli faşizm teorisini eleştirmeye çalışıyor; küçük burjuva "solcu"luğunun eleştirisini çarpıklaştırarak, derinleşmesini de engellemeye yöneliyordu.

Yazı, ve onu tamamlayan YOLDAŞ 4'deki yazı, sözde "solcu", Troçkist "sürekli faşizm" teorisini eleştirmeye çalışıyor ve örgüt içinde devam etmekte olan küçük burjuva ihtilalciliğe vurmaya yöneliyor görünüyordu, ama, özünde, örgüt içinde

uzun bir süredir savunulan, emperyalizm teorisi ve ülkemizde kapitalizmin evrimi ve sosyo-ekononomik yapının derinden ve (tali hatalar dışında) doğru bir şekilde tahlili temelinde -bazı ufak tefek eksiklikler sayılmazsa- bütünüyle doğru bir şekilde geliştirilen faşizm anlayışına saldırıyor ve bu meseleden hareketle genel olarak Marksizm-Leninizm doğrultusundaki gelişmeyi engelleyici bir konum kazanıyordu.

Bu iki yazı, faşizm olgusunu revizyonist bir temelden kalkınarak açıklıyordu. Revizyonist "faşist diktatörlük hakim sınıfların bir kesiminin, en gerici kesiminin diktatörlüğüdür" tezi ve "faşist diktatörlüğünün hakim sınıflar arasındaki çelişme temelinde ortaya çıktığı ve yıkıldığı" tezi, "faşizmin tırmanışı teorisinin dayandığı vs. bu iki yazının da kendisine temel edindiği tezlerdi. Bu temelden hareketle, "en gerici olmayan hakim sınıf kesimlerinin faşist olmayan ama demokratik de olmayan "anti-demokratik" ya da "gerici diktatörlüğü" tezi ileri sürülmüştü. Faşizmin karşıtının siyasi demokrasi ve anti-faşist mücadelenin demokratik halk güçlerinin mücadelesi olduğu kavranamıyor; hakim sınıfların bir kesimine "anti-faşist"lik vehmedilerek, onların mücadeleleriyle faşist diktatörlüğün yıkılabileceği, açıkça söylenmese de, faşizmin zaten bir hükümet meselesi olduğu, ülkemizde de 1960'da ve 1973'de yıkıldığı görüşleri savunuluyor; MC döneminde ise, "gerici hükümetin aldığı gerici baskı tedbirleri ile" faşist diktatörlüğün hazırlandığı, "devlet ve ordu içinde yuvalanmış" faşistler ve sivil faşistlerce böyle bir diktatörlüğün tezgahlandığı ve böylelikle faşizmin tırmandığı, "devleti ele geçirmeye" çalıştığı vb. tespitleri yapılıyordu.

[...]

Bütün bu revizyonist tezlerden kaynaklanan görüşlerine rağmen, iki yazıda ve THKO'nun konuyla ilgili başka yazılarında da, bu teori doğal sonucuna götürülmedi. Hedef olarak hakim sınıfların "faşist kesimi" alınıyor ve devletin "faşistleştiril-

mesine karşı mücadele ediliyordu; ama "faşist olmayan hakim sınıf kesimleri" (!) ile ittifak önerilmedi. (Devrim inancı ve THKO ve onun militanlarının devrim yolunda yürümedeki kararlılığı; bu revizyonist teorinin reformcu, hakim sınıflarla ittifaka yol açması gereken, uzlaşmacı, gerici sonuçlarının hayata geçirilmeye çalışamamasının başlıca nedeniydi.) Aynı şey, "ÜDT"nin savunulmasıyla ilgili olarak da geçerlidir. THKO, bu teoriyi savunduğu dönemde, yine hakim sınıflarla ittifak önermedi. Ama elbette bunlar, her iki revizyonist teoriyi savunmakla, zaaflar içine düşmemizi engellemedi.

Örgüt içinde "faşizmin tırmanışı" teorisine karşı, ilk yazı yayınlanır yayınlanmaz, ciddi ve kesin bir muhalefet yükseldi. Yazı arında eleştirildi, temel aldığı görüşlerin yanlışlığı muhtevası ve sonuçları ortaya konup, bunlara karşı çıkıldı. "Tekelci Kapitalizm" adlı örgüt-içi muhalefet yazısını, konuyu ve siyasi sonuçlarını ele alan, özellikle TİİKP'in faşizm anlayışını ve teorik temellerini ortaya koyup mahkum ederek, örgütümüzün resmi görüşü durumundaki "faşizmin tırmanışı" teorisiyle temeldeki özdeşliği üzerinde duran birçok eleştiri yazısı takip etti.

Bu yazılar, esas olarak emperyalizm teorisi üzerinde duruyordu. Mali sermayenin, rekabetçi dönemin sanayi sermayesinden farklılığı; burjuvazinin gericileşmesi; ekonomide tekelin siyasette de tekele yol açtığı; emperyalizmin "her yere, özgürlük değil ama egemenlik eğilimi götüren mali sermayenin ve tekellerin çağı" olduğu; "faşizmin tırmanışı teorisi"ne yöneltilen eleştirilerin kalkındığı noktaydı.

[...]

Yazı, daha sonra Dimitrof'un "iktidardaki faşizm" tanımlamasının yanlış bir şekilde yorumlanması üzerinde duruyor ve tek tek ülkelerde faşist diktatörlüğün "finans kapitalin en gerici, en şoven ve en emperyalist unsurlarının" diktatörlüğü değil, finans kapitalin en gerici diktatörlüğü olarak tanımlanması gerek-

tiğini gösteriyordu. (Yazı aynı zamanda hakim sınıfların gerici ve en gerici kesimlerinden ne anlaşılması gerektiği üzerinde de duruyordu.) Faşizmin sınıf temeli, finans kapitalistlerin bir kesimi değil, finans kapitalistlerin bütünüydü, tekelci burjuvaziydi.

Gelişmesi içinde yazı, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde "yabancı kapitalizmin uzantısı, eklentisi olan komprador kapitalizmin" gelişmesi, feodalizmle iç içe girmesi, komprador burjuvazinin tekelci ve gerici niteliği ve toprak ağalarıyla ittifak konularını ele alıyor ve bu temel üzerinde bu ülkelerde faşist diktatörlük olgusunu açıklıyordu. Bütün ülkelerde siyasi demokrasinin, gerici, tekelci burjuvaziye rağmen ve ona karşı halkın mücadelesi sonucu yaşayabildiğini ya da gerçekleşebileceğini belirten yazı; demokrasinin finans kapitalin şu veya bu kesiminin eğilimi ve özlemi olmadığını [vurguluyordu].

[...]

Yazı daha sonra gerici-diktatörlük meselesi üzerinde duruyor, demokratik olmayan ama faşist de olmayan böyle bir diktatörlüğün, sömürge ve yarı-sömürgelerde ancak, komprador tekelci burjuvazinin egemenlik dönemi öncesine tekabül eden feodal-burjuva diktatörlüğü olabileceğini; bu diktatörlüğün sınıf temelinin komprador burjuvazi ve toprak ağaları değil, tefeci-ticaret burjuvazisi ve toprak ağaları olduğunu anlatıyordu. Ve ülkemizde komprador kapitalizmin gelişme süreci temelinde, feodal-burjuva despotluğu, 1930'larda faşist-feodal bir diktatörlüğe yerini bırakmıştı. (...)

Ve yazı, küçük burjuva ihtilalciliğin eleştirisi adına, revizyonist "faşizmin tırmanışı" teorisinin ortaya atılmasının yanlışlığı ve "sürekli faşizm" teorisinin küçük burjuva ihtilalciliğini haklı çıkaramayacağına [dikkat çekerek son buluyordu].

[...]

THKO, gelişme süreci içinde en bunalımlı günlerini, iki faşizm teorisinin birbirini alt etmek üzere çatıştığı bu dönemde yaşadı. Örgütümüzün Marksizm-Leninizm doğrultusunda gelişmeye devam mı edeceği, yoksa bunu başaramayarak, sağa, revizyonizme mi meyledeceğini tayin eden bu çatışma oldu. Çatışma, önemliydi; çünkü yalnızca faşizm meselesi tartışılmakla kalmıyordu. Çatışma bu mesele etrafında odaklaşmıştı, ama, tartışılan emperyalizm, devlet ve devrim teorisi, ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı, gelişen kapitalizmin niteliği ve evrimi vb. gibi devrimci proletaryanın programının teorik temellerine ilişkin meseleler bütünüydü. Bu mücadele hangi dünya görüşünün THKO'na hakim olacağı ve onun hangi doğrultuda gelişeceği mücadelesiydi.

THKO'na bu çatışmanın damgasını vurduğu dönem, aynı zamanda, "üç dünya"cı TİİKP revizyonizminin örgüt-içi eleştiri yazılarıyla hemen bütün yönleriyle eleştirildiği, bu revizyonist tekkeye karşı kesin tavır alınması gerektiğinin ortaya konduğu ve "üç dünya" revizyonizmini açıktan reddeden görüşlerin de ortaya çıkıp geliştiği bir dönem oldu. Örgüt-içi "üç dünya" revizyonizmini red yazılarının tartışmaya sunulması nisbeten zaman aldı. Ama bu konuda görüşler oluşmaya başlamıştı ve daha AEP 7. kongresinden 3-4 ay kadar önce, tümüyle sistemleşmiş olmasa da, "ÜDT"nin temel tezleri itibariyle reddedilmesi şeklinde kesin görüşler THKO içinde savunuluyordu. Ve THKO, AEP 7. Kongresini, aynı zamanda kendisinin Marksizm-Leninizm doğrultusundaki gelişmesine güç ve omuz veren bir kongre olarak selamlarken; önemli sayıda militanımız ileri sürdükleri görüşlerin Enver Hoca yoldaşın tarihi raporu, "Devrimin Teori ve Pratiği" makalesinde ortaya konan Marksist-Leninist fikirlerle bütünüyle çakıştığını sevinçle gördüler.

Bu önemli mücadele dönemi içinde, Marksist-Leninist fikirler adım adım üstünlüğü sağladı.

1976 Mayısında yayınlanan YOLDAŞ dergisinin 5. sayısında, o gün gelinen noktada, 71 "sol" hareketi bir kez daha ele alındı; örgüt-içi mücadelede Marksizm-Leninizmin ileri bir adım attığının göstergesi olarak yayınlanan yazılarda bu hareketin niteliği ve THKO'nun o dönemdeki durumu tam ve doğru bir biçimde değerlendirildi.

[...]

Daha sonra yazıda THKO'nun geçmiş mücadelesi boyunca kararlı olarak devrim hedefine doğru yürümeye çalıştığı, THKO kadrolarının ülkede Marksist-Leninist bir hareketin mevcut olmadığı şartlarda revizyonist hareketlerle bağlarını keserek yeni bir siyasi hareket olarak ortaya çıkmasının temelinde bu tutumun yattığı belirtiliyor[du]. (...)

Yazıda daha sonra 71 devrimcilerinin "obiektif olarak ihtilalci küçük burjuvazinin sınıf siyasetini" izledikleri belirtiliyor[du].

[...]

Küçük burjuva ihtilalciliğinin doğru olarak eleştirilmesinin de verdiği güçle örgüt içinde faşizm meselesi odağında yoğunlaşan tartışmada Marksst-Leninist tezler kendini kabul ettirmeye başladı.

Bu mücadele dönemi boyunca örgütsel planda düşülen en önemli hatayı; temelde farklılık gösteren görüşlerin, hiç değilse bu görüşler olgunlaştıktan sonra -ki görüşler "Sürekli Faşizm Üzerine" yazısıyla birlikte esas olarak olgunlaşmış durumdaydı- tüm örgüt organlarında tartışmaya açılmamış olması teşkil etti. Böylece örgüt-içi demokrasinin gerekleri büyük ölçüde yerine getirilmemiş oluyordu. Bunun kaynağı da, kuşkusuz, Marksist-Leninist gelişmeye karşı revizyonizmin direnişi idi. Revizyonizm bu direnişinde, örgütsel alanda belli ve geçici bir başarı elde etmişti. Yanı sıra, bunda, yine kuşkusuz, küçük burjuva ihtilalciliğin ideolojik alanda oldukça aşılmış olmasına rağmen ör-

gütsel alanda etkisini önemli ölçüde sürdürüyor olmasının rolü vardı. Bu hatanın bir diğer kaynağını, önderlikteki iç zaaflar, ideolojik-siyasi planda uzlaşmacılık ve bunun bir sonucu olarak doğru fikirler üzerinde geçici bir süre uygulanan bürokratik baskı oluşturuyordu.

THKO, bu aksaklığın da üstesinden gelmesini bildi. Bir süre sonra, GMK faşizm konusunu örgüt içinde tartışmaya açtı. Bu sıralarda GMK önderliğinde yürütülen ideolojik-siyasi inşa faaliyeti, ülkemizde devletin biçimi ve rejimin niteliği konusundaki tahlillerimizin ("faşizmin tırmanışı" teorisi) revizyonizmin etkisi altında şekillenmiş olduğunu ve bu tahlillerin revizyonistlerin emperyalizm teorisi ve ülkemizin sosyo-ekonomik yapısına ilişkin görüşlerinden kaynaklandığını ortaya koymaktaydı.[7]

Marksizm-Leninizmi kavramada yetkinleşme ve örgüt-içi mücadelenin yanı sıra ve özellikle revizyonist "faşizmin tırmanışı teorisi"nin reformcu, uzlaşmacı, hakim sınıflarla (onun sözde bir kesimiyle) ittifaka gerekli kılan sonuçlarının vahametinin sınıf mücadelesi pratiği içinde görülmesi, bu teorinin reddedilmesinin önemli bir etkeni oldu. Bu sonuçların reformcu, gerici niteliğini kavradıklarında, THKO militanları reformcu platformu ve onun kaynaklandığı "faşizmin tırmanışı teorisi"ni reddetmede bir an bile tereddüt etmediler. THKO militanları devrim inancıyla doluydular ve hatalarda ısrar ederek devrime zarar vermek onların işi olamazdı ve olmadı.

GMK önderliğinde yürütülen faşizm konulu tartışma, revizyonizmin etkisi altında şekillenmiş "faşizmin tırmanışı teorisi"nin mahkum edilmesi ve güçlü ve temelli bir özeleştiriyle örgütümüzün resmi görüşünün değiştirilmesiyle sonuçlandırıldı.

---

[7] Bu görüşleri çok kısa olarak özetleyecek olursak; bunlar, ülkede Prusya yolundan milli bir kapitalizmin feodalizmi tasfiye ederek gelişmekte olduğu, böylece ülkenin yan-feodal niteliğini yitirdiği ve bu temel üzerinde burjuva demokrasisinin kısmen şekillenmiş olduğu ve hakim burjuvazinin bir kesiminin "liberal" bir özellik taşıması nedeniyle faşist bir rejimden yana olmadığıydı.

1976 Aralığında yayınlanan YOLDAŞ dergisinin 6. sayısında bu sonuç ilan edildi. Doğru faşizm teorisi ortaya kondu ve THKO bu konuda özeleştiri yaptı "Faşizm Meselesi Üzerine Özeleştiri" başlıklı bu yazı ve ek olarak GMK kararıyla yayınlanan bazı yoldaşların yazıları, yalnızca Marksist-Leninist faşizm teorisini ortaya koymakla kalmadılar. Bunun temeli olarak emperyalizm ve devlet teorisi ve yanı sıra ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı genel hatlarıyla -bugün bu ve diğer konularda sahip olduğumuz Marksist-Leninist teorik temellerinin hemen bütün ipuçlarını içererek- ve geliştirilmek üzere belirlenmiş oldu. Artık yönelim belirlenmişti. "Tırmanan faşizm teorisi"nin özeleştirisi gerçekten önemli bir dönüm noktası ve hızlı bir atılımın işareti oldu. Emperyalizm teorisinin derinden kavranması ve revizyonistlerin sosyo-ekonomik yapı tahlillerinin incelenmesi ve eleştirilmesine yönelik çalışmalar, bundan sonra büyük bir hız kazandı. THKO, GMK önderliğinde güçlü bir ideolojik-siyasi inşa faaliyetine girişti.

İşte Türkiye'de elli yıldır tekel kurmuş revizyonist tezlerin yıkılmasıyla sonuçlanacak ve örgüt içindeki burjuva-reyizyonist unsurlara dayanacakları en küçük bir dayanak noktası bile ("Üç Dünya Teorisi" dahil) bırakmayacak olan bu faaliyetin hızlanmasıyla birlikte; o zamana kadar örgüt içinde kendilerini gizleme imkanını bulmuş olan her türden burjuva unsurlar, önceleri gizli olarak ve sinsice, daha sonraları ise açıktan örgütümüze ve onun gelişmekte olan Marksist-Leninist siyasi çizgisine karşı başkaldırdılar. Bu başkaldırı sonunda örgüt, sonunda her zamankinden daha güçlü ve birleşmiş olarak çıkacağı büyük bir buhranın içerisine girdi.

(Bu, aslında örgüt içinde faşizm meselesi odağında ama hemen bütün konularda Marksizm-Leninizm ile revizyonizmin saflaşmaya yönelmesinin doğurduğu buhranın sonucu ve türevi olarak, revizyonizm ve tasfiyeciliğin bayrak kaldırmasıyla patlayan, safraların atılarak genel buhrandan bir çıkış ve onun çözüm

yolu anlamına gelen bir buhrandı. Genel buhran, faşizm tartışmalarında elde edilen sonucun, THKO'nun revizyonist değil, Marksist-Leninist bir doğrultuda gelişeceğini belirlemesiyle, esas olarak çözümlenmişti. Ama revizyonizm, bu sonuç ve çözüme karşı bayrak kaldırdı, direnişe geçti, tasfiyeciliğe yöneldi. Dolayısıyla revizyonist tasfiyeciler, genel buhranın uzantısı niteliğinde olan "yeni" bir buhrana yol açtılar. Örgütsel eksiklik ve zaaflar da bu buhrana zemin teşkil etti. Ama bir kere revizyonizm esas mevzilerini kaybetmiş, Marksist-Leninist siyasi-ideolojik inşa faaliyetinde temel bir adım atılmıştı. Ve bu genel buhranın uzantısı niteliğindeki buhran pek de zor olmayan bir şekilde revizyonist tasfiyeciliğin tasfiyesi olumluluğuna dönüştürüldü. Bu buhran, genel buhranın bir çözüm yolu ve dönüştürülmüş haliyle ilerlemenin önemli bir adımı oldu.)

[...]

Faşizm tartışması sırasında ve tartışmanın sonuçlanıp YOLDAŞ 6. sayıda bu konudaki eski görüşlerimizin özeleştirisinin yapılmasından sonra, örgüt içinde kendini gizlemeyi başaran bir kısım sağcı unsur ile birlikte bu grubun eski şefleri ve etraflarındaki bir ahbap-çavuş takımı da belirgin bir hoşnutsuzluk içine girdiler. Özellikle Türkiye devriminin bütün temel meseleleri üzerindeki görüşlerimiz berraklaştıkça ve bunların örgütün resmi görüşü haline gelmesini sağlayacak bir tartışmanın açılması GMK tarafından kararlaştırılınca, bu hoşnutsuzluk iyice belirginleşti.

Bunların açıkça ya da üstü kapalı olarak Türkiye'de Prusya tipi bir kapitalistleşmenin yaşandığı; feodalizmin tasfiye edilmekte olduğu; ülkemizde demokratik devrimin özünün toprak devrimi değil, "anti-tekel devrim", "anti-emperyalist, anti-faşist devrim" olduğu; Türkiye'nin emperyalizm sayesinde yarı-feodal bir ülke olmaktan kurtulduğu; ülkemizdeki hakim büyük burjuvazinin komprador burjuzavi olmadığı; bu burjuvazinin bir ke-

siminin liberal olduğu; faşist diktatörlüğün mevcut olmadığı; halk savaşının ülkemiz şartlarında geçersiz olduğu ve benzeri birçok revizyonist görüşü savunmaktan vazgeçmedikleri –ama bu görüşlerini THKO'na hakim kılabilmek amacıyla gizlemeye çalıştıkları "faşizmin tırmanışı teorisi" vb. diğer bazı görüşlerini, revizyonizmden tümüyle arındırılmamış zeminde THKO'na hakim kılmayı da başarabilmişlerdi–, süreç içinde iyice açığa çıktı.

Bu sıralarda –"faşizmin tırmanışı teorisi"nin özeleştirisini takiben– ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı (gelişen kapitalizmin niteliği, emperyalizm ve feodalizmle ilişkisi, komprador ve milli nitelikte iki tür kapitalizm, ülkemizde sınıflar, birbirleriyle ilişkileri, temel çelişme vb.); ülkemiz devriminin niteliği (ülkenin sosyo-politik yapısı, demokratik devrim sürecinin evrimi, sınıfların mevzilenmesi, devrimin özü-toprak devrimi, emperyalizme ve feodalizme karşı mücadelenin iç bağlantısı, düşmanlar, baş çelişme ve baş düşmanlar, merkezi görev, devrimin kesintisizliği vb.); devrimin silahları (parti, cephe, ordu); halk savaşı vb. konularını kapsayan "Ulusal Demokratik Halk Devrimi" meselesinin ve hemen ardından da uluslararası durum tahlilinin ("ÜDT" vb.) tartışmaya açılması kararlaştırıldı.[8] (...)

---

[8] Uluslararası durumun tartışılması ve "ÜDT"nin reddinin UDHD tartışmasından sonraya bırakılmasının iki nedeni vardı.

Birincisi, "ÜDT"nin proleter devrim ya da karşı-devrim safında ver almayı belirleyen tayin edici önemi henüz kavranamamıştı. İkincisi "tırmanan faşizm teorisinin özeleştirisiyle başlayan ve UDHD meselesiyle devam edecek olan ideolojik-siyasi inşa faaliyeti doğrudan ve dolaysız olarak "ÜDT"nin reddine yöneliyor, bunun zeminini hazırlıyor. bununla da kalmayarak "ÜDT"nin bütün temel tezlerinin reddedilmesini kapsayarak, onun bütünlüklü, sistemli, kesin ve kopyacı olmayan, özümlenmiş bir inkârının elde edilmesini de amaçlıyordu. Nitekim sonuçta böyle oldu. Örneğin TKP/ML Hareketi, "ÜDT"ni reddetmiş olmak için reddeder, ama aslında onun birçok tezini, ve yanı sıra onunla uyumlu olan diğer bir görüşü savunmaya devam ederken; THKO, bugün gerek uluslararası gerekse ülke içi durum açısından bütün alanlarda tam berrak ve uluslararası komünist

[...]

Tam bu sıralar, AEP 7. Kongresi yapılmış ve Enver Hoca yoldaşın Kongreye sunduğu tarihi önem taşıyan raporda uluslararası Marksist-Leninist hareket içinde ortaya çıkan "Üç Dünyacı" yeni oportünist akıma karşı açık bir tavır alınmıştı.

Bu rapor. GMK'den en alt organlara kadar THKO saflarında geniş bir yankı uyandırdı. Hareketimizde örgütümüzün ihtilalci yapısı, genel siyasi çizgisi ve gelişimine ters düştüğü için zaten gerçekten hiç bir zaman kabul edilip pratiğe uygulanmamış olan bu teorinin reddedilmesi yönünde güçlü bir eğilim oluştu. GMK, bütün bu gelişmeler karşısında toplanarak "Üç Dünya Teorisi"nin reddedilmesi doğrultusunda kendi içinde karar aldı ve örgüt kadro ve militanlarının bütünüyle Marksist-Leninist saflara kazanılması, tek bir devrimcinin bile yeni oportünist akıma terk edilmemesi amacıyla açılması gündeme gelmiş olan UDHD tartışmasının hemen ardından "ÜDT"nin tartışmaya açılması ve mahkum edilerek örgütün yeni görüşlerinin belirlenmesini kararlaştırdı.

Ayrıca AEP 7. Kongre belgelerinin ülkemizde yaygınlaştırılması karar altına alındı ve GMK tasfiyeci hizipçilerin büyük ölçüde saldırı ve istismarına yol açan bir genelge ile "ÜDT" ile ilgili olarak örgüt görüşü belirlenirken dikkate alınması gereken hususlar ve resmi görüş belirleninceye kadar ne yapılması gerektiği üzerine örgüte talimat verdi. Genelge, mesele tartışılırken, başta AEP olmak üzere uluslararası komünist hareketin belgelerinden yararlanılması, ama kopyacılık yapılmaması, esas olanın meseleyi özümlemek ve kendimize mal etmek olduğuna vb. dikkati çekiyordu. Öte yandan reddedilinceye kadar "ÜDT"nin hâlâ örgütümüzün resmi görüşü olduğu gerçeği or-

---

hareketin genel çizgisiyle uyumlu, bir söylediği diğerini geçersiz kılmayan, bütünlüklü Marksist-Leninist bir dünya görüşü ve çizgiye sahiptir.

taya konuyor ve örgüt dışında buna ters, ulu-orta davranışlara girilmemesi isteniyordu.

Ama genelge, belli hatalar da taşıyordu. Örneğin "bu çalışma (inceleme faliyeti-YOLDAŞ) süresince örgütümüzün bütün organları, üyeleri, aday üyeleri ve yakın sempatizanları resmi merkezi görüşümüz olan üç dünya tahlilini savunmak, uygulamak ve hayata geçirmekle yükümlüdürler" diyordu.

Bu, GMK'nin revizyonizme karşı hâlâ kesin ve tam bir uyanıklık göstermede yetersiz kaldığını ortaya koyuyordu.

[...]

Geçirdiğimiz örgütsel bunalımdan çürümüş unsurları atarak daha sağlam ve çeşitli sağ ve "sol" hastalıklara karşı daha da bağışıklık kazanmış olarak çıktık. Ulusal planda 58 yıllık sağ oportünizm ve revizyonizme karşı gerçek bir alternatif oluşturduk, onun egemenliğini ve küçük burjuva ihtilalciliğin etkilerini kırdık. Saflarımız bugün ideolojik ve siyasi bakımdan daha önce hiç olmadığı kadar düzenli ve birleşmiş durumda; THKO, sürekli olarak gelişiyor ve yeni atılımlar yapıyor.

[...]

Şimdi önümüzde yeni bir görev var. Marksist-Leninist ilkeler ışığında örgütlenmemizi sağlamlaştırmak ve devrimin kabaran dalgasının her gün daha fazla devrim saflarına ittiği milyonlarca emekçiyi yönlendirecek yeni örgütlenmeler yaratmak. Bugün kavrayacağımız halka, örgütsel inşadır. Bu faaliyeti esas olarak tamamladığımız gün, proletarya partisinin yalnız ideoiojik-siyasi değil, aynı zamanda da örgütsel temellerini yaratmış olacağız. Ve parti, bu sağlam temeller üzerinde yükselecek; Türkiye'nin bütün proleter devrimcilerini bu temeller üzerinde birleştireceğiz.

THKO'nun şimdiye kadar sürdürdüğü gerek kendisinin Marksist-Leninist çizgiye sahip yeni ve komünist bir örgüte dö-

nüşmesine yol açan revizyonizme, Troçkizme, sağcılığa ve küçük burjuva ihtilalciliğine karşı iç mücadelesi; gerekse ideolojik-siyasi inşâyı ilerletmede- önemli bir payı olan dışındaki revizyonist ve her türden oportünist akıma, özellikle TİİKP oportünizmine karşı mücadelesi; hiçbir engelin Marksizm-Leninizmin zaferini önlemeye güç yetiremediğini gösterdi. Bugün çok daha güçlü bir durumdayız. Başlangıçtakinden farklı olarak, güçlü bir Marksist-Leninist birikime ve teorik hazineye sahibiz. Bundan sonra Marksizm-Leninizme hiç kimse dil uzatamayacak, buna izin vermeyecek ve anında her türlü sapma ve yozlaşmanın karşısına dikilip onu yere çalacağız. Hiç kimse hiç bir yozlaştırıcı etki, Marksiszm-Leninizmin zaferle ilerleyişini durduramayacak. Buna inancımız kesin ve tamdır, yüreğimiz, bilincimiz ve gücümüz ise yeterli.

THKO, artık, örgüt olarak yaşamının ve gelişmesinin sonuna yaklaştı. Yeni bir örgüte olan ihtiyaç her açıdan alabildiğine artmıştır.

THKO, ülkemizde komünist partinin inşası görevinde, ülkemizde proleter devrimci hareketin gelişmesinin tarihsel özelliklerini doğru bir şekilde tespit etti. Örgütümüz, proleter devrimcilerin birleştirilmesini Parti inşası görevinin yerine getirilmesinin bir unsuru olarak kavradı. Bu anlayışla hareket etti. Hiçbir zaman küçük burjuva grupçu bir tarzda davranmadı, buna azami ölçüde dikkat etti. Birliğin sağlanması için bir yandan program ve temel tezleri ortaya koyarken bir yandan da diğer unsurlara karşı birlik anlayışıyla ideolojik-siyasal polemikler yürüttü. Onların yanlışlarını ortaya koymaya, uyarmaya ve düzeltmeye çalıştı.

Partinin inşası görevinde bir yandan kendi gücüne ve uluslararası komünist hareketin yol göstericiliğine güvendi; diğer yandan birliğin pratik çözümlenmesi konusunda düşünceler geliştirdi, teklifler yaptı.

Çeşitli zamanlarda bazı zaaf ve hatalara düşüldüyse de THKO'nun bu konudaki genel bakış açısı, tespitleri ve yönelişi esas olarak doğruydu.

Ülkemizdeki bütün proleter devrimciler, yüreği devrim için çarpan herkes, Marksizm-Leninizm temeli üzerinde birleşelim. Gündemde olan proletaryanın Marksist-Leninist partisinin kuruluşudur. Partimiz her şeyimiz olmalıdır.

Biz THKO militanları, bu konuda elimizden gelen her şeyi yaptık, yapmaya devam edeceğiz.

Bütün proleter devrimciler. THKO'nun gelişmesini ve bunun geldiği yeri inceleyin. Türkiye proletaryasının Program Taslağı'nı inceleyin. Bir araya gelelim. Partimizde birleşelim.

Anti-Marksist görüşler savunmak ve grupçuluk yapmak kolay; proletaryanın davasını, Marksizm-Leninizmi kavramak ve savunmak ve Partili olmak zor ama yüce ve şanlıdır.

Türkiye işçi sınıfının devrimci Komünist Partisi, artık sadece bir istek, ulaşılmak istenen bir hedef olmaktan çıkmıştır.

O şimdi, ufukta görünen bir gemi, doğmakta olan bir güneş gibidir.

REVİZYONİZM VE MACERACILIK YENİLGİYE, MARKSİZM-LENİNİZM ZAFERE GÖTÜRÜR!

YAŞASIN MARKSİZM-LENİNİZM!

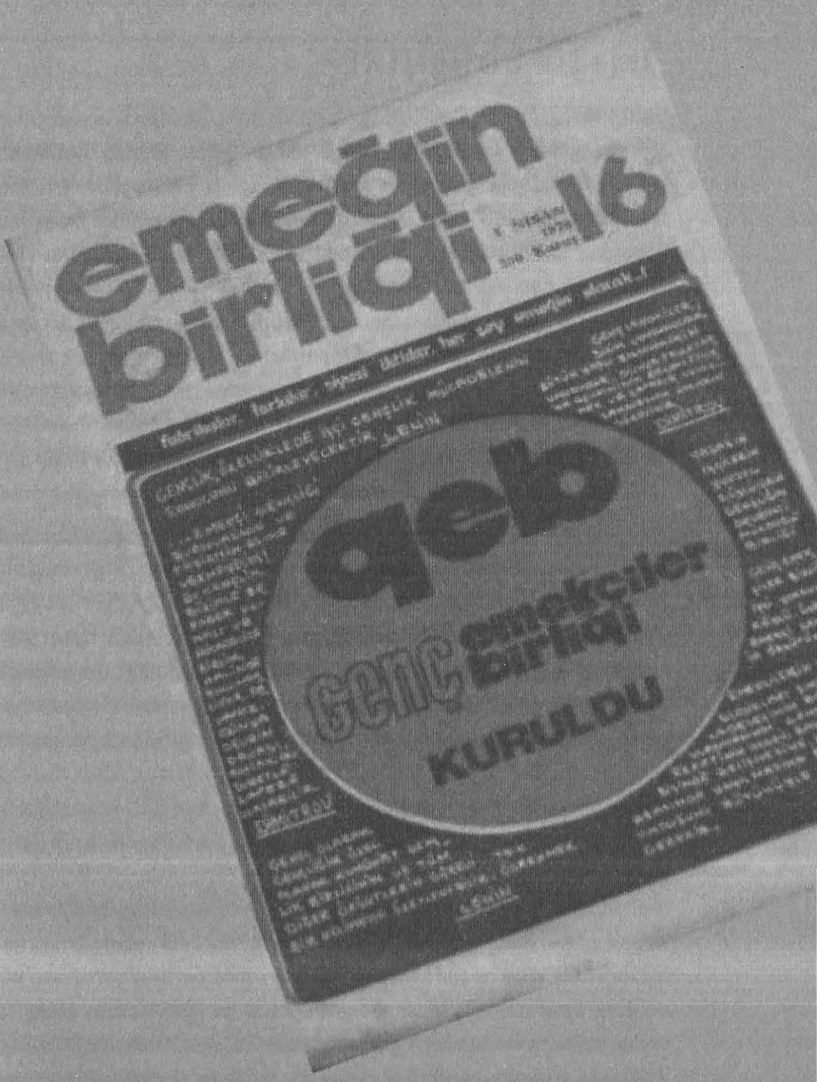
emeğin
birliği
16
GENÇ
emekçiler
BİRLİĞİ
KURULDU

Emeğin Birliği/TKEP

Emeğin Birliği çevresi, 1974 affıyla cezaevinden çıkan THKO'lularla Birlikle Mücadele birliği (MB) grubu olarak THKO Geçici Merkez Komitesi'ni (GMK) oluşturdular. *Yoldaş* dergisinin ikinci sayısında Sovyetler Birliği'nin "sosyal emperyalist" bir ülke olduğuna ilişkin değerlendirme bu grubun kopuşuna temel oluşturdu. Sosyal emperyalizm tezini reddeden çevre THKO'yu sınıf esaslı, Marksizm-Leninizm ideolojisiyle donanmış bir partiye dönüştürme amacı güdüyordu. THKO'nun eskimiş, donuklaşmış gelenekleri, yanı sıra parlamentarizmin pasifist batağını aştığını, ancak geleneksel partilerden farklı bir parti yapısını inşa edemediğini savunuyordu. THKO-MB bu süreci tamamlamak, Kürt ve Türk proletaryasının yeni tipte birleşik devrimci öncü partisini kurmak ve komünistlerin birliğini sağlamak amacıyla yeni örgütsel yapıya gerek duyulduğuna vurgu yapıyordu.

THKO kökenli bu çevre her ne kadar Sovyetler Birliği'ni sosyalist blokun önderi ve dünya devriminin en temel müttefiki olarak görüyorduysa da Sovyetler Birliği'nin "kapitalist olmayan yoldan kalkınma", "barışçıl geçiş" gibi politikalarına eleştirel yaklaşıyordu. Bu çevre Bolşevik tipte, silahlı ayaklanmayı esas alan, öncü proletarya partisinin yaratılmasını amaçlıyordu. 1977 Konferansı'nda önüne partileşme hedefini koyan bu çevre görüşlerini şöyle ifade etmekteydi. "Biz Mücadelede Birlik'in içinde yer alan ve eleştirdiğimiz, köylülüğün temel güç oluşu ve kırsal alanların temel mücadele alanı oluşu görüşlerini şimdi tümüyle reddettiğimizi, bunun dışında kalan Türkiye'nin ekonomik sosyal tahlili, proletarya partisinin oluşumu, faşizme karşı mücadeleyi, ve Türkiye'de işbirlikçi tekelci kapitalizmin egemen olduğunu, bu vesileyle faşizme karşı mücadeleyle birlikte emperyalizme ve kapitalizme karşı da mücadele edeceğimizi, yine Mücadelede Birlik'te yer alan Kürdistan'ın ezilen bir ulus olduğunu, Kürt ve Türk emekçilerinin birlikte örgütlenmelerini, Kürdistan'ın kendi kaderini tayin etme hakkının gerçekleşebilmesi için Türkiye'deki burjuva iktidarının yıkılması gerektiğini, Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerle enternasyonalist dayanışma içine girmek gibi Mücadelede Birlik'te yer almış

olan tüm görüşleri savunuyorduk. Ve bu konudaki düşüncelerimiz temel ve genel hatlarıyla belirtilmiş haldeydi."[1]

THKO-MB siyasi görüşlerini duyurmak için 1976'da *Emeğin Birliği* dergisini yayınlamaya başladı. Marksizm-Leninizmi savunan THKO-MB, Türkiye'deki hakim üretim biçiminin kapitalizm olduğunu, "stratejik amaçlarının emperyalizme bağımlılığa, tekelci kapitalizmin egemenliğine son verecek, faşizmi, şovenizmi, burjuva devlet aygıtını yıkacak demokratik halk devrimi"ni gerçekleştirmek olduğunu belirtiyordu.

Sosyalistlerin birliği ve devrimci güçlerin eylem birliği TKEP'in kuruluşundan beri önemsediği, ısrarla takip ettiği politik hedeflerinden biriydi. Emeğin Birliği farklı çevrelerle (TEP, SVP, Kurtuluş v.b) eylem ve güç birliği ilişkilerine girdi. Diğer Sovyetik çevreler gibi Maocularla birliği reddetti. Siyasi mücadeleyi esas alan bu çevre, 70'lerde Türkiye'de "örtülü faşizm"in egemen olduğunu vurguladı. TKEP'i diğer çevrelerden ayıran en önemli özgünlüğü, diğer sosyalist çevrelerin kadrolarını ağırlıklı olarak gençlik hareketinden devşirirken, bu çevrenin asıl kadro kaynağının yoksul köylüler ve işçilerden oluşmasıydı.

1980'e kadar yasal alanda Emeğin Birliği olarak faaliyet gösteren THKO-MB çevresi, 1980'de parti olduklarını ilan ederek Türkiye Komünist Emek Partisi (TKEP) ismini aldı. "Kuzey Kürdistan'ın Türk şoven burjuvazisi tarafından ilhak edildiği, Kürt halkının iradesi çiğnenerek ezilen ulus haline getirildiği" tespitinden hareket eden TKEP, programında, Kürt halkının ayrılıp bağımsız devlet kurma hakkı başta olmak üzere kendi kaderini kendisinin tayin etmesini savundu. Kırsal yörelerde örgütlenen, işçi-emekçi söylemiyle dikkat çeken bu çevre 12 Eylül'ü "askeri faşist diktatörlük" olarak nitelendirdi.

---

[1] Teslim Töre, *THKO Hareketi ve Bazı Anılar*, Çağ Yayınları, 1979, s. 104.

İŞÇİLERİN VE YOKSUL KÖYLÜLERİN DEMOKRATİK İKTİDARI ÜZERİNE*

[...]

Sosyal devrim tarihinin günümüze kadar gelişimi içerisinde, dayandıkları sınıfsal güçler ve hedefleri bakımından birbirinden farklı niteliklere sahip demokratik devrimler ortaya çıkmıştır. Örneğin, feodalizme karşı burjuvazinin önderliğinde yürütülen ve burjuva toplum yapısının hâkimiyetini amaçlayan burjuva-demokratik devrimler; ya da (Çin'de ve Vietnam'da olduğu gibi) emperyalizme ve feodalizme karşı proletaryanın öncülüğünde yürütülen milli ve demokratik halk devrimleri. Ne ki, farklı muhtevalara sahip bu demokratik devrimlerin hiçbirisi evrensel birer reçete niteliği taşımamaktadır. Her ülkenin içerisinde bulunduğu tarihi çağa ve özel ekonomik ve sosyal şatlarına göre, demokratik devrim terimi, birbirinden farklı muhtevalar içermektedir. Örneğin, feodal üretim ilişkilerinin hâkim olduğu ülkelerde demokratik devrim ayrı, kapitalist üretim ilişki-

* *Emeğin Birliği*, Sayı 4, s. 4-5, 1977.

lerinin hâkim olduğu ülkelerde demokratik devrim ise ayrı bir sınıfsal ve siyasi muhteva taşımaktadır.

Kuşkusuz, burjuva-demokratik devrimin tamamlandığı, bu yoldan kapitalist üretim ilişkilerinin hâkim olduğu ve sermayenin, tarihi gelişim süreci içerisinde, mali sermaye (emperyalizm) aşamasına ulaştığı ülkelerde, gelecek için hâlâ bir demokratik devrimden söz etmek artık mümkün değildir. Ama, burjuva demokratik devrimin tamamlanamadığı, buna rağmen gerici burjuva diktatörlüğünün kurularak kapitalist üretim ilişkilerinin emperyalizmin güdümünde hâkim kılındığı, emperyalizme bağımlı tekelleşmenin gelişmesine paralel olarak faşizmin de giderek uygulama alanına konulduğu geri kalmış kapitalist ülkelerde, gelecek için bir demokratik devrim hâlâ gündemdedir. Ne ki, böylesi bir burjuva düzenine ve onun kaçınılmaz olarak varacağı faşizme karşı yürütülecek demokratik devrim mücadelesinin sınıfsal ve siyasi muhtevası, feodalizme ve onun hâkimiyetini temsil eden feodal devlete karşı yürütülecek demokratik devrim mücadelesinin sınıfsal ve siyasi muhtevası ile özdeş olamayacağı gibi, bu iki tür demokratik devrim içerisinde yer alacak güçler de özdeş olmayacaklardır ve olamazlar da.

Bugün ülkemizdeki sosyalist hareket içerisinde varlığını sürdüren bazı oportünist çevrelerin (örneğin TİP'in) anlayışlarına göre, kapitalist üretim ilişkilerinin hakim olduğu ülkelerde, ve tabii ülkemizde de, önümüzdeki devrim aşaması sosyalist devrimdir, demokratik devrim değil (!) Böylesi görüşler, Marksizm-Leninizmin canlı ruhundan yoksun, soyut ve öznel isteklere dayanan görüşlerdir.

Türkiye'de, feodal üretim ilişkileri değil de, kapitalist üretim ilişkileri hakim olduğu halde, neden önümüzdeki devrim aşaması sosyalist devrim değil de, demokratik halk devrimi aşamasıdır?

Bu soruya en doğru cevabı Türkiye'nin tarihi, ekonomik ve sosyal yapısının değerlendirilmesi verir. Bu yüzden, Türkiye'nin bu yapısına kısaca bir göz atmamız gerekiyor.

Türkiye'de, Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte burjuva iktidarının egemenliğinin gerçekleştirilmesi, burjuva-demokratik devriminin tamamlanması yolundan olmamıştır. Kısacası, siyasi ve iktisadi hakimiyeti ele geçiren burjuvazi, ne feodal üretim ilişkilerini devrimci yoldan tasfiye ederek toprak sorununun demokratik çözümünü sağlamış ne geniş halk yığınlarının demokratik haklarını gerçekleştirerek burjuva-demokrasisini uygulamaya koymuş ve ne de ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını tanıyarak ezilen ulusların demokratik gelişmesine fırsat vermiştir. Bunun tersine, feodalizmle ittifak içerisinde ve çoğunlukla iktisat-dışı cebir yöntemlerine dayanarak, gerici burjuva diktatörlüğünü pekiştirmiş, emperyalizmle işbirliğini geliştirerek bu yoldan kapitalist üretim ilişkilerinin gelişip hakim olmasını sağlamış ve bunun sonucunda emperyalizme dayalı işbirlikçi tekelciliği gerçekleştirmiştir. Burjuvazi, gelişiminin bu süreci içinde, demokratik devrimin görevlerini yerine getirmek ve tamamlamak bir yana, tersine gerici burjuva diktatörlüğünü pekiştirmiş ve işbirlikçi tekelci sermayenin gelişimine bağlı olarak, burjuva devlet cihazının önemli bir kesimini faşistleştirerek, gerici burjuva diktatörlüğünün yerine faşizmi uygulama alanına koymuştur.

Bu tarihi gelişim genel olarak şu sonuçlara yol açmıştır:

Her şeyden önce, bir yandan emperyalizme bağımlı olarak kapitalist üretim ilişkilerinin gelişmesi hem nitelik ve hem de nicelik bakımından güçlü bir işçi sınıfı yaratırken, diğer yandan burjuvazinin Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana burjuva-demokratik görevlerini yerine getirmeyişi, tersine önce gerici burjuva diktatörlüğünün ve sonra da faşizmin baskı ve terör yöntemlerini uygulama alanına koyuşu, geniş halk yığınlarının demokrasi özlemini derinleştirmiş ve demokrasi ve siyasi öz-

gürlükler uğruna mücadele eden güçlerin sayısını doğal olarak arttırmıştır. Aynı şekilde, burjuvazi ülkemizdeki milli meseleyi demokratik yoldan çözüme kavuşturmadığı ve tersine Kürt ulusu üzerindeki ilhak politikasını derinleştirip şoven baskıları arttırdığı için, Kürt halkının ulusal ve demokratik hakları uğruna mücadelesi de gelişmektedir.

İkinci olarak, tarımda kapitalizmin gelişmesi feodal ilişkilerin devrimci yoldan tasfiyesiyle değil, fakat evrimci yoldan gerçekleştirildiği için, bugüne kadar tarımda demokratik reformların uygulanması söz konusu olmamış ve feodal kalıntılar iktisadi ve sosyal yapıda varlıklarını sürdürmüş ve hâlâ sürdürmektedirler. Tarım alanında kapitalizm, büyük toprak sahipliğine burjuva-demokratik yoldan son verilmesi, toprakların köylüler arasında dağıtılıp pay edilmesi ve sonrada gelişen kapitalist meta üretimi içerisinde küçük ölçekli toprak sahibi köylü yığınlarının topraklarını tarım burjuvaları lehine kaybederek proleterleşmesi yolunda gelişmemiştir (şüphesiz, bu da olmuştur, ama genellikle değil). Bunun yerine kapitalizmin gelişimi, daha önce feodal ve yarı-feodal ilişkiler içerisinde üretim yapan büyük toprak sahibi ağaların, kapitalist meta üretimine yönelmesi ve bu topraklara kapitalist üretim araç ve gereçlerinin girmesiyle birlikte, o zamana kadar bu topraklar üzerinde yarıcı ya da yarı-serf durumunda çalışan köylü yığınlarının, hiçbir zaman toprağa kavuşmadan, topraktan koparılarak işçiler ya da işsizler ordusuna katılması şeklinde bir seyir izlemiştir. Bu çarpık gelişimin bir sonucu olarak, tarımda gerici, büyük toprak sahipliği düzeninin ve buna bağlı olarak her türlü gerici sömürü ve baskı yöntemlerinin devam etmesi, milyonlarca emekçi köylü yığınlarını bu gerici toprak düzenine karşı ve demokrasi uğruna mücadele eden güçler durumuna getirmiştir. Pek tabii ki, bu sosyal güçlerin büyük çoğunluğunun (özellikle küçük meta üreticisi durumundaki köylülerin) uğruna mücadele ettikleri talepler, sosyalist talepler değil, demokratik taleplerdir.

Türkiye'nin bu kısa ekonomik ve politik gelişim tablosundan çıkardığımız sonucu bir tek cümlede belirtecek olursak: bütün bu gelişimler, bir yandan emperyalizmin, işbirlikçi tekelci sermayenin, feodal kalıntıların ve her türlü gericiliğin baskı ve sömürü düzenini derinleştirir ve bu düzenin temsilcisi olarak faşizm olgusunu doğururken, öte yandan da sosyalizm uğruna mücadelesini geliştiren ve önemli bir nicel ve nitel güce sahip bir işçi sınıfı ve demokrasi uğruna mücadelede proletaryanın yanında yer alacak geniş ve güçlü bir emekçi yığın hareketi ve demokrasi uğruna güçlü bir mücadele potansiyeli yaratmıştır.

Bugünkü durumda, demokratik devrimin gerçekleştirilmesi uğruna mücadele edilecek en önemli ve temel karşı-devrim gücü; emperyalizm, işbirlikçi tekelci sermaye ve bütün gericiliği temsil eden ve koruyan faşizmdir. Daha doğru bir deyimle ifade edecek olursak, mevcut durumda, işçi sınıfının öncülüğünde bütün demokratik güçlerle yürütülen mücadelenin ilk hedefi faşizmin yok edilmesidir. Faşizm bazen geri çekilebilir, bazen kendi iç çelişkilerinden dolayı ya da güçlü ve baskın kitle hareketi karşısında zayıflayabilir, bazen örtülü, parlamenter faşizm ve bazen de açık, militarist faşizm şeklinde gelebilir. Fakat bu durum faşizme karşı mücadelenin devamı bakımından bir şey değiştirmez. Esas önemli olan, faşizmin maddi temelini teşkil eden emperyalizm, işbirlikçi tekelcilik ve tüm gericiliğin devlet kurumları üzerinde kurmuş oldukları faşistleştirme ağını parçalamak ve faşizmin maddi temelini ortadan kaldırmaktır. (...)

Demokratik devrim güçlerinin temelini teşkil eden, öncü güç proletarya tabii ki sadece demokrasi uğruna bir mücadele yürütmez; onun esas mücadelesi sosyalizm uğrunadır. Ne ki, işçi sınıfı sosyalizm uğruna mücadelesini başarıya kavuşturabilmek için, demokrasiyi tastamam gerçekleştirmesi gerekir. Bunun için de, proletaryanın, genel olarak demokrasi ve siyasi özgürlük uğruna mücadele veren bütün sosyal güçlerle birlikte hareket etmesi ve onlara öncülük etmesi gerekir. Yukarıda da belirtti-

ğimiz gibi, sosyalizm uğruna mücadelesinin bütün alanlarında, işçi sınıfının karşısına dikilecek en önemli karşı-devrim gücü faşizmdir. Bu nedenle, proletarya faşizme karşı mücadeleyi birinci planda yürütmek ve bu mücadelede bütün anti-faşist, demokratik güçleri yanına kazanmak zorundadır. Kuşkusuz, işçi sınıfının bu demokratik güçleri yanına alabilmesi, faşizme karşı olan bu sınıf ve tabakaların (en başta, küçük-burjuvazinin) demokratik taleplerinin savunulmasını gerektirir ki, bu da doğrudan doğruya sosyalist devrimin değil, fakat demokratik halk devriminin bir sorunudur.

Kısaca belirtmiş olduğumuz bu temel nedenlerden dolayı, proletaryanın sosyal-devrim mücadelesinin önündeki aşama, TİP ve buna benzer oportünist görüş sahiplerinin savundukları gibi, sosyalist devrim değil, demokratik halk devrimidir.

[...]

Yukarıda ele aldığımız meselede, TİP oportünistleri ve benzerleri, işçi sınıfının sosyalist devrim mücadelesinin önünde aşılması gereken bir dizi demokratik devrim görevleri varken, skolastik bir mantıkla bütün bunların üzerinden atlayarak, sosyalist devrimi savunmakla nasıl oportünizmin batağına saplanıyorlarsa, Türkiye'de emperyalizmin ve işbirlikçi tekelci burjuvazinin damgasını vurduğu burjuva düzenine ve faşizme karşı mücadele temeline dayanan demokratik devrimi, bir burjuva demokratik devrim (yani, "milli burjuvazinin de yer aldığı bir devrim") olarak nitelendirenler de aynı şekilde oportünizmin batağına batmaktadırlar.

Bu oportünist gruba dahil olan Maocu sosyal-şovenler bu devrim anlayışlarını "milli demokratik devrim", ya da "ulusal demokratik halk devrimi" terimleriyle ifade ederler. Gene aynı gruba dahil olan, Ürün Sosyalist Dergi ve İGD çevresi ise aynı devrim anlayışını "ulusal demokratik devrim" şeklinde, Mihri

belli ve çevresi ise aynı tezi "milli demokratik devrim" terimi ile (son zamanlarda bunun başına bir de "sosyalizm yolunda" eklediler) ifade ederler. Aslında birbirinden farklı terimlerle ifade edilse de, bu her üç demokratik devrim tezi de aynı muhtevaya sahiptir.

Esas olarak her üç tez de, önümüzdeki devrim aşamasının "demokratik devrim" olduğunu kabullenmekte, fakat demokratik devrim saflarında burjuvazinin "milli" kesiminin de yer alacağını ve işçi sınıfının demokratik devrim mücadelesini bu "milli" burjuva sınıf ile ittifak içerisinde yürüteceğini savunmaktadırlar. Kısacası, hepsi de, Türkiye'de demokratik devrim saflarında yer alıp proletarya ile birlikte yürüyebilecek bir "iyi" burjuvazinin var olduğunu iddia ederler (Lenin, menşeviklerin Rus Devriminde proletarya ile birlikte yürüyebileceklerini iddia ettikleri liberal burjuvaziyi, "iyi burjuvazi" olarak isimlendirir). Bu tez, ülkemizin iktisadi ve sosyal yapısına tamamıyla ters, soyut ve ayakları havada bir tezdir.

Bu tezin oportünist ve burjuva kuyrukçu tabiatını ortaya çıkarabilmek için en başta şu soruları sormak gereklidir: Türkiye, feodal üretim ilişkilerinin hakim olduğu "yarı-feodal ve yarı-sömürge" bir ülke midir, yoksa emperyalizmin yeni-sömürgecilik politikasının boyunduruğu altında çarpık kapitalist üretim ilişkilerinin hakim olduğu, emperyalizmin ve işbirlikçi tekelciliğin güdümünde sermaye düzeninin köklü bir şekilde yerleştiği bir ülke midir? Türkiye işçi sınıfının uğruna mücadele verdiği demokratik devrim, sadece feodalizme ve emperyalizme mi karşı bir devrimdir, yoksa emperyalizme, işbirlikçi burjuvaziye, onların sermaye düzenine, tüm gericiliğe ve faşizme karşı mı bir devrimdir?

Maocu volontarist ideoloji sülalesinin büyük bir kesimi, bu sorular karşısında, kendilerini Türkiye'nin somut şartlarına değil de, Türkiye'yi kendi öznel isteklerine uydurabilmek için, ülkemizin "yarı-feodal ve yarı-sömürge" bir ülke olduğunu söy-

leyerek, tezlerini doğrulamaya çalışırlar. Ürün-İGD çevresi ve Mihri Belli çevresi ise, Türkiye'nin emperyalizmin güdümünde kapitalist üretim ilişkilerinin geliştiğini ve hakim olduğunu söyler, ama sonra da ülkemizde bir "iyi" burjuva sınıfının bulunduğunu iddia eder ve bu burjuvazinin ülkemizde mevcut burjuva düzenine karşı yürütülen demokratik devrim mücadelesinde proletarya ile güç birliği yapabileceğinden bahsederler.

[...]

Her şeyden önce, Türkiye'de uluslararası finans-kapitalin güdümünde kapitalist üretim ilişkilerinin hakim olduğunu kabul edip, daha sonra da bir burjuva sınıfını (milli burjuvaziyi) demokratik devrimde işçi sınıfının müttefiki olarak göstermek, Marksist ekonomi-politiğe tamamen ters, temelsiz bir savdır. Çünkü, emperyalist yeni-sömürgecilik politikasının hakimiyeti altında olan ve kapitalist üretim ilişkilerinin hakim olduğu bir ülkede, emperyalizmden ve işbirlikçi tekelci sermayeden bağımsız, "milli" (yani, anti-emperyalist) bir sermaye sınıfının sınıfsal olarak varlığını koruyabileceğinden ve emperyalizme karşı olduğu halde, o cılız sermayesi ile uluslararası mali sermayenin rekabeti ve her türlü baskısı karşısında kendisini yok olmaktan ve teslimiyetten kurtarabileceğinden bahsetmek, ya emperyalizm konusundaki kara cahillikten, ya da emperyalizmi iyi göstermek gibi bir sosyal-şarlatanlıktan ileri gelir. Böylesi bir tez, emperyalizmin genel karakterine aykırıdır. Emperyalizm, girmiş olduğu her ülkede, bütün rekabete son verir ve kendi tekelci karakterini hakim kılar; kapitalist üretim ilişkilerinin gelişimiyle birlikte o ülke pazarlarında hareket eden bütün sermayeyi kendine bağımlı kılar. Sermaye ihracı temeline dayanan yeni-sömürgecilik politikasıyla emperyalizm, kendisine karşı mücadele eden bir sermayeyi, "milli burjuvaziyi", değil yaşat-

mak, onun doğmasına bile müsade etmez, doğar doğmaz ya yok eder, ya da kendi kontrolü altına alır.

İşte, emperyalizmin güdümünde ve kapitalist üretim ilişkilerinin hakim olduğu bir ülkede, emperyalizmden bağımsız ve hatta emperyalizme karşı bir sermaye sınıfından bahsetmek, ne kadar maddi temelden yoksun, havada bir iddia ise, işçi sınıfı ile "iyi" burjuvazi ittifakından bir demokratik devrim tezi de, o kadar maddi temelden yoksun bir küçük-burjuva hayalidir. Bir burjuva demokratik devrimi, feodal üretim ilişkilerinin hakimiyetine ve feodalizmin iktidar hakimiyetine karşı mücadelede savunmak, anlaşılır bir şeydir. Fakat burjuvazinin iktidar hakimiyetine ve sermaye düzenine karşı bir burjuva-demokratik devrim tezinin, hem de proletarya adına savunulması, işçi sınıfını aldatıp onu burjuvazinin kuyruğuna takma gayretinden başka bir anlam ifade etmez.

Devrim, her şeyden önce bir iktidar sorunudur. Yani bir önceki iktidarın devrilip, devlet cihazının parçalanıp, bu cihaz yerine yeni bir üretim ilişkisini temsil edebilecek bir mekanizmanın konulmasıdır. Bir burjuva devlet mekanizmasının, burjuvazinin "iyi" (milli) bir kesimiyle kurulacak olan bir ittifak vasıtasıyla kaldırılıp, onun yerine proletarya ve tüm ezilenlerin temsilciliğini yapacak bir devlet mekanizmasının kurulabileceğini ve bu mücadele içerisinde bu sınıfların birbiriyle bağdaşabileceklerini iddia etmek, bilimsellikle alakası olmayan bir aldatmacadır. Oportünizmin en belirgin karakteri, her zaman burjuvaziyle uzlaşmanın bir yolunu bulmak, hiç olmazsa onun bir kesimini (milli burjuvaziyi) proletaryaya iyi göstererek, proletaryayı burjuvazinin kuyruğuna takmaktır. Oportünizm, bu karakterinden dolayıdır ki, burjuvazisiz bir demokratik devrimin olamayacağını, bunun için de işçi sınıfını burjuvazinin "iyi" olan kesimiyle ittifaka girmesi gerektiğini, bu burjuvaziyi güçendirmemek lazım geldiğini, durup duraksamadan savunmaktadır.

Ülkemizin tarihi, iktisadi ve sosyal yapısı, sosyalist devrim tezine ne kadar yabancıysa, burjuva-demokratik devrim (burjuvazinin bir kesiminin de yer alacağı bir demokratik devrim) tezine de o kadar yabancıdır.

Türkiye'nin bu iktisadi ve siyasi yapısı, özellikle emperyalizmin güdümünde kapitalizmin ve işbirlikçi tekelciliğin gelişmesi ve hakimiyetini pekiştirmesi nedeniyle, sosyalizmin kuruluşu için gerekli maddi koşulları önemli ölçüde doğurmuştur. Fakat bu tarihi gelişim içerisinde demokratik görevlerin büyük çoğunluğunun yerine getirilmeyişi ve bugün de geri kalanların büyük bir kesiminin faşizm olgusu tarafından engellenmesi ve yok edilmesi, sosyalizm uğruna mücadelenin önünde duran demokratik devrim görevlerinin çözümlenmesi için mücadeleyi birinci plana çıkarmıştır.

Bu durum, böyle bir demokratik devrim mücadelesinde işçi sınıfının öncülüğü üstlenmesi için gerekli bütün şartları yaratmıştır ve zaten bu mücadeleyi sonuna kadar ve tutarlı bir biçimde yürütebilecek başka bir sınıf yoktur. İşçi sınıfı ise, sadece geçmişte burjuvazinin gerçekleştirmemiş olduğu demokratik görevleri yerine getirmek için mücadele etmez. Onun mücadelesinin esas hedefi sosyalizmdir. Bu amacına varabilmesi için, hem sosyalizmin ve hem de demokrasi mücadelesinin önünde en önemli bir engel olarak duran faşizmi ortadan kaldırması, yok etmesi gerekir. Kuşkusuz, faşizme karşı mücadelede işçi sınıfının amacı, faşizmin iktidardan geri çekilmesi veya sindirilmesi ve yerini bir başka burjuva iktidarına bırakması değildir. İşçi sınıfının esas amacı, faşizmin maddi temellerinin tamamen yok edilmesidir. Daha başka bir deyişle ifade edecek olursak, kapitalist sınıfın etkinliğinin tamamen ortadan kaldırılması ve sermayenin hâkimiyetini yeniden sağlamasına müsait bir iktidarın değil, tersine giderek bu sermayenin tamamen yok olmasını sağlayacak bir iktidarın, bir demokratik diktatörlüğün kurulmasıdır.

Faşizmin maddi temellerine karşı mücadelenin başarısı ve bunun sonucunda kapitalist sınıf egemenliğinin tamamen ortadan kaldırılması yolunda demokratik diktatörlüğün kurulması, proletaryanın ülkenin somut şartlarına uygun bir ittifaklar politikasını doğru bir şekilde saptamasına bağlıdır. İşçi sınıfının, faşizmin maddi temellerini yok etmesi, mevcut burjuva devlet yapısını ortadan kaldırıp bunun yerine demokratik diktatörlüğü koyması ve bu yoldan kesintisiz olarak sosyalizm yolunda yürüyebilmesi için, demokrasiye ve bu uğurda mücadeleye sonuna kadar bağlı kalacak olan yoksul köylülerle (yarı - proleterlerle) temel ittifakı kurup, bu temel ittifak üzerinde şehir ve köy küçük-burjuvazisi ile güçbirliğini gerçekleştirmesi gerekir.

Kuşkusuz, işçilerin ve yoksul köylülerin iktidar hâkimiyetinin gerçekleşebilmesi uğruna faşizme karşı mücadele, (bazı kafaların zannettiği şekilde) faşizmin sadece örtülü parlamenter veya açık militarist diktatörlük yönlerine karşı bir mücadele ile sınırlanamaz. Faşizmin esas maddi temelini teşkil eden emperyalizm ve yerli tekelcilik, tüm gericilik ve genel olarak sermayenin hâkimiyeti ortadan kaldırılmadan, faşizme karşı mücadele bitmeyecektir. Bunu ortadan kaldırmanın yolu, "ulusal" ya da "milli" demokratik devrim adı altında savunulan "milli demokrasinin", yani burjuvazinin "iyi" kesiminin de dahil olacağı bir iktidarın kurulması değildir. Bunu ortadan kaldırmanın yolu, işçi sınıfı ile yoksul köylülerin demokratik iktidarı uğruna mücadelenin zafere ulaşmasıdır. Böylesi bir sınıfsal ittifak temeline dayalı olarak gerçekleştirilecek demokratik iktidar, şehir ve köy küçük-burjuvazisinin de bütün demokratik taleplerini gerçekleştirecektir.

İşçi sınıfının ve yoksul köylülerin demokratik iktidarı, emperyalizmin ülke üzerindeki tüm hâkimiyetine son verecek, işbirlikçi tekelci burjuvaziyi ve gücünü bu sermaye düzeninden alan bütün burjuva tabakaları ve mevcut burjuva iktidarını tümüyle giderecektir. Orta sermaye sahiplerinin belli bir kesimini

(özellikle orta köylülüğü) ise, bir anda ortadan kaldırarak yok etmeyecektir; bunları iktidardan uzak tutarak dıştalayacak ve sosyalizme doğru yürüyüşün süreci içinde alacağı iktisadi ve sosyal tedbirlerle bu orta tabakaları tamamen eritmeye çalışacaktır.

Kuşkusuz, işçilerin ve yoksul köylülerin demokratik iktidarı, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını da tastamam gerçekleştirecek ve böylece milli meselenin en demokratik yoldan çözümünü sağlayacaktır.

Proletarya ve yoksul köylülerin demokratik iktidarı, sadece terim olarak değil, fakat muhteva olarak da oportünistlerin kötüye kullandıkları diğer "demokratik devrim" ("ulusal" ya da "milli" demokratik devrim) anlayışlarından farklıdır. Ve bu farklılığın sınıfsal ve maddi temelleri kısaca bunlardır. Zaten önemli olan terimler değil, bunların taşıdığı muhtevalardır.

PARTİZAN
PARTİZAN
Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar, birleşin!
1979 SB 32
ÜÇ DÜNYA TEORİSİ
MARKSİZM-LENİNİZME TABAN TABANA ZIT,
MODERN REVİZYONİST
KARŞI-DEVRİMCİ BİR TEORİDİR
1
temmuz 1978

Partizan/TKP-ML

1972 yılının Nisan ayında TİİKP'den ayrılarak kurulan TKP/ML, Türkiye'de Maocu geleneğin en istikrarlı iki öznesinden biridir.* Başlangıçta hayli kalabalık olan Maocu küme, Enver Hoca'nın Mao'ya yönelik eleştirilerinden etkilenen grupların ayrılmasıyla sadece TKP-ML ve TİKP'den ibaret kalmıştır.

Ancak hemen belirtmek gerekir ki, bu iki grup Mao yorumunda ve Maoizmin Türkiye'ye uyarlanması konusunda ciddi farklılıklar sergilerler. Kabaca bakıldığında TİKP'de Maoizmin "devrimci siyaset"e stratejiyi ve politik aklı çağıran "cepheyi genişletmek-hedefi daraltmak", "iki düşmandan birini müttefik edinmek, olmazsa tarafsızlaştırmak" gibi nosyonların edinimi belirginken, TKP-ML'de daha çok "halk savaşı", "gerilla savaşı" ve bunların rezonansı olan kavramlar vurguludur.

Maoizm yorumu bir yana TKP-ML; Kürt sorunu, Kemalizm, Komünist Parti, devrimin öncü gücü-temel gücü, devrimin müttefikleri, kızıl siyasi üsler vb. başlıklarda TİİKP'yi eleştirip, onu revizyonist olmakla itham ederek bu gruptan ayrılmıştır.

Ülkenin sosyo-ekonomik yapısını yarı-sömürge/yarı-feodal olarak tespit eden TKP-ML, Türkiye devriminin asgari hedefini Demokratik Halk Devrimi (DHD) olarak belirlemiştir. Üretici güçlerin gelişmişlik düzeyinin sosyalist bir devrimin maddi zeminini teşkil etmeye yetmediği, emperyalizme bağımlı Türkiye'de DHD, sosyalist inşanın ön hazırlığını oluşturacaktır. Öncüsü poletarya olan DHD'nin temel gücü köylülük, müttefikleri ise esas olarak küçük-burjuvazi ve milli burjuvazinin sol kanadıdır. DHD'ye ideolojik-politik ve örgütsel olarak önderlik edecek olan Komünist Parti şehirleri kırlardan kuşatmayı öngören Halk Savaşı içinde inşa edilecektir.

12 Mart sonrasında kurucusu İbrahim Kaypakkaya ve diğer yönetici kadrolarının öldürülmeleri ya da tutuklanmalarıyla dağılan TKP-ML, eski

---

* Günümüzde ideojik-politik varoluşunu "Mao Zedung'un Marksizm-Leninizme nitel katkıları"na bağlayan gruplardan sadece İşçi Partisi TİİKP'nin devamıdır. Diğer Maocu grupların tamamı TKP-ML kökenlidir.

kadrolarının daha sonra aftan yararlanarak cezaevinden çıkmalarıyla yeniden var olma sürecine girdi. Ancak bu yeniden inşa sürecinde, kadrolar arasında sosyo-ekonomik yapının tespiti, devrim stratejisi vb. konularda farklılaşmanın baş göstermesi üzerine kadrolardan bazıları TKP-ML-Hareketi adıyla ayrılarak başka bir mecraya yöneldi.

TKP-ML kadroları bu dönemde değişik bölgelerde özerk gruplar olarak örgütleniyor, her grup kendi yayın organını çıkarıyordu. Bu sürecin ardından 1978 yılına gelindiğinde TKP-ML 1. Konferansını yaptı ve merkezileşti. Bu konferansta o dönem —başka birçok konunun yanında— diğer Maocu grupların da gündeminde olan "Üç Dünya Teorisi" tartışıldı ve revizyonist bir tez olarak değerlendirilip reddedildi. AEP'in anti-Maocu tezleri benimsenmemekle birlikte AEP'e karşı net bir tutum da alınmadı.

Merkezi yapının örgütlenmesinin ardından TKP-ML iç savaşın belirlediği atmosfere silahlı kanadı TİKKO'nun eylemleriyle hızla dahil oldu. Özellikle büyük kentlerde bir dizi silahlı eylem gerçekleştirdi.

1979'a gelindiğinde, AEP'in tezlerine ilişkin kısmen belirsiz tutum, örgüt içinde gerçekleşen bir tartışmaya neden oldu. Bu tartışmada yurtdışı komitesi AEP'in Mao aleyhine olan kimi tezlerinin haklı buluyor, "Üç Dünya Teorisi" tezinde Mao'nun da dahli olduğunu savlıyordu. Tartışmanın başka başlıkları da içererek sürdüğü ve MK'nın aşındığı bir sürecin sonunda 12 Eylül'e gelindi.

TÜRKİYE ÜZERİNE*

[...]

Ülkemiz Yarı-Sömürge, Yarı Feodal Bir Sosyo-Ekonomik Yapıya Sahiptir

Yarı-sömürge, yarı-feodal sosyo-ekonomik yapı esas olarak kapitalizmin emperyalist aşamasına özgü bir olgudur. Emperyalizm, tüm dünya ekonomilerinin uluslararası mali sermayenin egemenliği altına sokulması aşamasıdır (tabii ki proletarya önderliğindeki devrimlerle emperyalist sistemden kopmuş toplumlar hariç).

Emperyalizm, egemenliği altına aldığı ve feodalizmin hâkim olduğu bir ülkenin mevcut yapısını birbirine zıt iki yönde etkiler. Bir yandan mevcut feodal yapıyı kısmen çözer; eğer çözülme başlamışsa bunu hızlandırır; kapitalizmin objektif şartlarının (ön koşullarının) yaratılmasına yol açar. Bu, emperyalist sömürünün işleyişinin tabii, kaçınılmaz ve kendiliğinden doğan sonucudur. Diğer yandan da —ki bu *emperyalist sömürünün asıl yüzüdür*— emperyalist ülkeler, geri kalmış ülkelere sermaye ih-

* *Partizan*, Çıkarken [Özel Sayı], s. 29-60, 1978.

raç ederken, buralarda demiryolları vs. inşa ederken, yüksek faiz bedellerini, düşük toprak fiyatlarını, ucuz hammaddeleri düşürmektedirler ve onların asıl amacı, bütün toprakların ve hammaddelerin rakipsiz sahibi olmak, buraları sömürgeleştirmek, emekçi halkları köleleştirmektir. III. (Komünist) Enternasyonal'in belirttiği gibi emperyalizm sömürge, yarı-sömürgeleştirdiği ülkelerde özellikle feodal üretim ilişkileri ve feodal üstyapı kalıntılarına dayanır. Kendine bağımlı gelişen komprador kapitalizmi, mevcut feodal toplumsal ilişkilerle her düzeyde iç içe geçer; böylece iktisadi yapı yarı-sömürge, yarı-feodal bir nitelik, devlet ise burjuva-feodal bir karakter kazanır. Bu sosyal dayanak, emperyalizmin iktisadi ve siyasi hegemonyasını sürdürebilmesi için zorunludur.

Emperyalizm, feodalizmi yavaş ve acılı bir biçimde çözer; üreticiyi bir yandan yarı-proleterleştirir ve servet birikimine yol açar; diğer yandan da yarı-proleterleşmiş köylüyü toprağa ve geri üretim biçiminin içine hapseder; biriken servet, tefeciliğe ve kompradorluğa akarak modern sermaye biçimlerine dönüşemez. Yarı-sömürgeliğin kaçınılmaz sonucu olarak, üretim araçları üreten sanayi kesimi gelişemez; komprador sermaye ticarete, banka tefeciliğine ve tüketim malları üreten montaj sanayine yığılarak emperyalist sömürüyü genişletir.

Feodalizmin çözülmesi süreci aynı zamanda milli nitelikte bir kapitalizmin objektif şartlarının da yaratılması sürecidir. Bu şartlarda, cılız da olsa, orta burjuvazi gelişir. Ancak komprador kapitalizmi ve feodal artıklar, milli kapitalizmin özgürce gelişmesini engellerler.

Emperyalizm, feodalizmin ağır bir biçimde çözülmesine yol açar ve komprador kapitalizmi geliştirir; yarı-sömürge yarı-feodal iktisadi yapıyı ve onun burjuva-feodal nitelikteki üstyapısını pekiştirir; ancak bu çözülmenin hiçbir ilerici yanı (yani üretici güçleri ve kapitalist üretim tarzını geliştirici bir yanı)

yoktur. Feodalizm, hem altyapıda, hem de üstyapıda korunur; kesinlikle tasfiye edilmez. Dolayısıyla toprak köleliği sisteminin yerle bir edilmesi, bir toprak devrimi meselesi olarak kalır.

Bir toprak devrimi meselesi olarak kalır; çünkü emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, genel olarak burjuvazi, burjuva demokratik devrimi tamamlayacak ilerici niteliğini tümüyle yitirmiştir. Milli nitelikteki orta burjuvazinin sol kanadı, demokratik devrim hareketine zaman zaman katılabilir, ama emperyalizmin devrim hareketine zaman zaman baskısı ve proletaryadan duyduğu korku, onun böyle bir toprak devrimini gerçekleştirmesini engeller. Komprador burjuvaziye gelince, iktidara ortak olan bu sınıfın, toprak ağalığını içbaşkalaşıma uğratarak, Prusya tipi bir üstten devrimle "tasfiye etmesi" düşünülemez. Çünkü bu sınıfın varlığı, yarı-sömürge, yarı-feodal iktisadi yapıya bağlıdır; feodal kalıntıların varlığını sürdürmesinin ve kendi sınıf varlığının, yani göbekten bağlı olduğu emperyalizmin sömürüsünün devamı için zorunludur.

Türkiye'nin Sınıfsal Yapısı

Sosyo-ekonomik yapısı yarı-sömürge, yarı-feodal olan toplumumuzda, sınıfların kompozisyonu şöyledir: Toplumumuzda hâkim olan sınıflar komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıflarıdır. Komprador burjuvazi, emperyalizme göbekten bağlı olan, emperyalist sömürü ve talanın gözeneklerinde gelişen bir sınıftır. Türkiye'de ilk önce Osmanlı İmparatorluğu zamanında, esas olarak azınlık milliyetlerin unsurlarından oluşan bir komprador burjuvazi ticaret ve tefecilik alanlarında gelişti. Türk ve Müslüman olan kompradorlar, azınlık milliyetlerin hâkimiyetindeki emperyalizme uşaklık mevkiini elde etmek için mücadele ediyorlardı. Bunların önderliğinde gerçekleşen "Kemalist Devrim"den sonra hızla geliştiler. "Kemalist Devrim"de yer alan yeni Türk burjuvazisinin bir kesimi, devlet tekelciliğini kullanarak iyice palazlandılar ve komprador-bürokrat kesimi oluş-

turdular. Tefeci toprak ağalarının bir kısmı da komprador burjuva sınıfına dahil oldular.

İlk önce tüccar-tefeci ağı olarak gelişen komprador burjuvazi, bugün büyük tekeller halinde banka, montaj sanayi, ticaret ve tarım alanlarında bir mali kontrol ağı oluşturmuştur. Komprador sermayenin bu *tekelci örgütlenmesi*, emperyalist tekellerin, dünyanın birçok yerlerinde kurduğu kontrol ağının ülkemizdeki uzantısı şeklindedir ve kompradorluğun doğal bir niteliğidir. Onun görünüşteki tekelciliğini sermayenin yoğunlaşmasının en üst aşaması olan tekelci sermaye ile karıştırmak büyük bir yanlışlıktır.

Toprak ağaları sınıfı, emperyalizmin özellikle kırlardaki sosyal dayanağıdır. Toprak ağalarının temsil ettiği feodal unsurlar (ağalar, mütegallibeler, tefeciler, şeyhler, mollalar vb.) iktidara ortaktır. Toprak ağalarının iktisadi temeli toprak rantına dayanır. Ağanın aynı zamanda tüccar-tefeci, hatta sanayici olması bir şey değiştirmez.

Hâkim sınıfların yanında, orta burjuvazinin sağ kanadı da yer alır. Eski tipte zengin köylüler, topraklarının bir kısmını ortakçıya vererek, tefecilik yaparak ve tarım emekçilerini amansızca sömürerek, yarı-feodal bir nitelik taşırlar ve köy orta burjuvazisinin sağ kanadını oluştururlar. Ticaret ve sınai üretimde de orta burjuvazinin üst kesimi, her zaman kompradorlaşma hülyasındadır ve milli burjuvazinin sağ kanadına dahildirler. Yüksek dereceli bürokrasinin büyük bir kesimi bu sınıfın içerisine girer.

Ülkemizde cılız da olsa gelişen milli kapitalizmi temsil eden orta burjuvazinin sol kanadı, komprador burjuvazinin ve toprak ağalarının iktisadi baskısı altındadır. Hem ona karşıdır, hem de onun peşinden gider. Kapitalist tarım yapan zengin köylüler, küçük sanayiciler, orta dereceli bürokratlar orta burjuvazinin bu kesimine dahildirler. Bir bütün olarak milli burjuvazinin feodal sistemle yakın ilişkileri vardır.

Kent küçük burjuvazisi, aydınlar, küçük tüccarlar, esnaflar ve zanaatkârlardan oluşur. Kent küçük burjuvazisi emperyalizmin, komprador kapitalizm ve feodalizmin baskı ve sömürüsü altındadır. Bu sınıf gün geçtikçe yığınlar halinde çökmekte, işsizliğin ve yoksulluğun kucağına itilmektedir. Orta burjuvalığa özenen dar bir üst tabaka dışında küçük burjuvazi geleceğe büyük bir endişe ile bakmakta, komprador patron-ağa düzeninin değişmesini istemektedir.

Kır küçük burjuvazisini oluşturan orta köylülük, feodalizmin çözülmesi ile ortaya çıkan; çoğunluğu kıt kanaat geçinebilecek kadar toprağa ve üretim araçlarına sahip olan küçük üreticilerden oluşur. Orta köylülük, uzun yıllardır yarı-feodal yapının önemli bir öğesini teşkil etmiştir ve etmektedir. Orta köylüler bazen işçi tutmakla birlikte, üretimlerinde kendi emek güçlerine dayanırlar. Büyük çoğunluğu tüccarlara, tefecilere, toprak ağalarına ve bankalara borçludur. Büyük bir çoğunluğu ürünlerini daha tarlada iken tüccarlara, faizcilere kaptırırlar. Orta köylülük gün geçtikçe sefilleşmekte, yoksullaşmakta; yoksul köylülük ve işçi sınıfı saflarına katılmaktadır. Orta köylülük de kendisini ezen bu düzeni değiştirmesini arzular, devrimci fikirleri ve mücadeleyi yakından izler.

Ülkemizde kır nüfusunun çoğunluğu yoksul köylüdür. Yoksul ve hiç toprağı olmayan köylüler toplam köylü ailelerinin 4/5'ini oluştururlar. Yoksul köylülük, ortakçılık, faizcilik, kiracılık ve angarya gibi feodal ve yarı-feodal sömürü biçimleri altında ezilmektedir. Komprador kapitalizmin gelişmesiyle pazara daha çok bağlanmakta, pahalılık karşısında sefil hale gelmekte, modern tarım araçları kullanılmaya başlandıkça işsiz kalmakta ve şehirlere göç etmektedir. Yoksul köylülerin hepsi şu veya bu oranda emeğini kiralayarak geçinmektedir. Yoksul köylülük, kırsal kesimin yarı-proletaryasıdır. Yoksul köylülüğün temel talebi topraktır. Bu sınıf kendisini ezen ve sömüren sınıflara (toprak ağaları, tefeci tüccarlar vb.) karşı derin bir sınıf kinine sahip-

tir ve bu düzenin değişmesini şiddetle istemektedir. Devrimci durumun yükseldiği dönemlerde kendiliğinden şiddet yoluyla sınıf mücadelesini sürdürür. Bunlar devrimci fikirlere son derece açıktır. Türkiye'nin işçi sınıfı, 19. yüzyıl başlarından itibaren sınıf olarak hareket edebilecek seviyeye ulaştı. Ancak her yarı-sömürge, yarı-feodal yapıda olduğu gibi, işçi sınıfımızın nicel gelişimi de çok ağır aksak oldu. (...)

Türkiye işçi sınıfı ağır bir sömürü ve üçlü bir (emperyalist, burjuva ve feodal) tahakküm altındadır. Büyük çoğunluğunun gecekondularda yaşadığı bu sınıf gittikçe artan baskının ve yoksulluğun ağır acısını çekiyor. İşçi sınıfımızın büyük çoğunluğu yoksul veya iflas etmiş orta köylü kökenlidir. Hatta bugün birçoğunun —işçi olmasına rağmen— köylerinde bir avuç toprağı, birkaç hayvanı vardır. İşçilerin köy ile olan bu iktisadi ve toplumsal bağları, az da olsa onların bilinçlenmelerinde olumsuz bir etken olmaktadır. Fakat diğer yandan da köylü kökenli olmanın olumlu yönü, işçi sınıfının köylülük ile olan yakın ilişkisi ve bunun işçi-köylü temel ittifakının kurulmasına sağlayacağı yararlardır.

Bugün işçi sınıfımızın ancak 1/3'ü sendikal örgütlenmeye kavuşmuştur. Özellikle tarım işçileri ve küçük işletmelerde çalışan işçiler kendi ekonomik ve demokratik haklarını savunacak örgütlenmeden yoksundurlar. Örgütlü olan kesimde ise sarı ve faşist sendikalar işçileri tahakkümleri altına almış durumdadır. Demokratik Halk Devriminin gündemde olduğu ve faşist diktatörlüğün hüküm sürdüğü ülkemizde Marksist-Leninistler, işçi sınıfının sendikal birliğini halk demokrasisi temelinde sağlamakla yükümlüdürler. Ülkemizde kızıl sendikacılığa yönelinmesi gerekmekle birlikte, bu görev esas olarak demokratik halk iktidarı altında gerçekleştirilebilinir. İşçi sınıfının sendikal birliğinin önünde faşist, sosyal-faşist ve reformist sendika ağaları engel teşkil etmektedirler. Bunlardan faşist ve sosyal-faşistler baş engellerdir.

Bugün, çok büyük bir işçi çoğunluğunun ideolojik ve siyasi durumu geridir. İşçi yığınları arasında, sosyal demokrasiye bel bağlayanlar, işlerin reformla düzeleceğine, iktidarın barışçı yöntemlerle ele geçirileceğine inananlar, her türlü oportünist, revizyonist ve modern-revizyonist akımların etkisinde kalanlar hâlâ çoğunluktadır. Bunun nedeni, revizyonizme, modern-revizyonizme ve reformizme karşı Marksist-Leninistlerce yeterli bir mücadele verilememiş olması; zararlı akımların ise ideolojik ve siyasi hakimiyetlerini —komprador patron-ağa düzeninin aleyhtarı olmadıkları için— rahatlıkla koruyabilmeleridir. Bu olumsuz sübjektif duruma rağmen Marksizm-Leninizm işçi sınıfının bağrında gelişmektedir. Doğru bir siyaset izleyen Marksist-Leninistler var oldukça ve devrimci durum yükseldikçe, ideolojik ve siyasi mücadele neticesinde sınıfın büyük çoğunluğu zamanla bu zararlı siyasi akımların etkisinden sıyrılacaktır.

Ülkemizde, yarı-sömürge, yarı-feodal sosyo-ekonomik yapıya burjuva-feodal bir üstyapı tekabül etmektedir. Üstyapının, en önemli ve belirgin unsuru devlet olduğundan, burada kısaca onun üzerinde duracağız. Ülkemizde devlet faşisttir ve başından beri öyle olmuştur. Faşizm, hâkim sınıfların (komprador burjuvazi ve toprak ağalarının) tüm kliklerinin hakimiyet biçimidir. Bu neden böyledir? Çünkü birincisi, Türkiye gibi yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde, komprador burjuvazi cılız ve güçsüzdür. Sömürü ve talanını, burjuva demokrasisi altında sürdürmesine bu cılızlığı ve (iktisadi, siyasi, kültürel) güçsüzlüğü engeldir. Egemenliğini sürdürebilmek için faşizmden başka bir çıkar yol yoktur. İkincisi, iktidara ortak olan feodal sınıflar, tabiatları gereği burjuva demokrasisine karşıdırlar; onların hakimiyetleri feodal cebire dayanır. İşte komprador burjuvazinin güçsüzlüğü ve feodalizmin mevcudiyeti, bizim gibi ülkelerde feodal cebir ile burjuva zulmü kol kola, iç içe girmiştir.

Üçüncü olarak, dünya proletaryasının ve onun önderliğindeki halkların gün geçtikçe büyüyen mücadeleleri karşısında

emperyalizm ve sosyal-emperyalizm, dünyanın her köşesinde zorbalıklarını ve saldırılarını arttırmakta, her yerde faşizmi yerleştirmeye çalışmakta ve vargücüyle desteklemektedir. Bu üç sebepten, bugünkü düzenin temelleri yıkılmadan, faşizmin sosyal dayanağı olan sınıfların iktidarı çökertilmeden, faşizm tehlikesi savuşturulamaz.

Ülkemizde faşizm her zaman parlamenter maskeli olmuştur. Bizde parlamentonun bütün görevi, faşizmin yüzünü halktan ve dünya kamuoyundan saklamaktan ibarettir. Ülkemizde parlamento, burjuva demokratik parlamentolar için geçerli olduğu gibi, proletaryanın teşhir kürsüsü olarak kullanabileceği bir araç değildir. Bizde burjuva demokrasisi hiçbir zaman var olmamış, ancak halkın devrimci mücadelesinin hemen bastıramadığı bazı dönemlerde bunun kırıntıları tadılmıştır. Hâkim sınıflar, en istikrarlı dönemlerinde, faşizmi en koyulaştırdıkları zamanlarda bile, parlamentoyu feshetmeye gitmemişler, bu maskeyi titizlikle korumuşlardır. İçinde bulunulan bu şartlarda "parlamentoyu kullanmak" Marksist-Leninist siyasetin bir taktiği olarak gerçekleştirilebilecek bir taktik değildir.

Elbette ki, faşizmin bu yapısı, kazanılan kısmi ve geçici haklardan sonuna dek yararlanılmamasını ve ona karşı en geniş burjuva demokratik hakların savunulmamasını getirmez. Faşizmi, halkın mücadelesi karşısında geriletmek mümkündür ve bu gerilemeler proletaryanın sınıf mücadelesini daha kolay yürütmesine, geçici ve kısmi de olsa faydalı olacaktır. Nitekim halkın muhalefeti karşısında hâkim sınıflar her zaman en koyu faşist istibdadı uygulayamazlar. Aralarındaki çelişkileri yumuşattıkları istikrar dönemlerinde örtülü faşist diktatörlüklerini sürdürürler. Böyle dönemlerde demokrasi, parlamentarizm vb. kurumlar birer maskeden ibarettir. Fakat devrimci durumun yükseldiği dönemlerde, ya hâkim sınıfların tümü, ya da bir kliği, açık faşizme geçerler. Bu, halkın kanı pahasına kazandığı

demokratik hakların da çiğnendiği, her türlü faşist baskının açıktan açığa yürütüldüğü bir dönemdir.

Marksist-Leninistler halkı örtülü ve açık faşist diktatörlükler arasında bir seçim yapmaya zorlamazlar, faşizmin tonları arasında ehven-i şer politikası gütmezler; ancak faşizmin gerilediği şartlardan azami derecede yararlanırlar. Marksist-Leninistler bir an bile faşizme karşı mücadelenin devrim mücadelesi olduğunu akıllarından çıkartmazlar. Ülkemizde anti-faşist iktidar mücadelesi, anti-feodal, anti-emperyalist iktidar mücadelesinden başka bir şey değildir. Faşizmle mücadelenin esası, halk savaşıdır. Diğer anti-faşist mücadele biçimleri, halk savaşına tabi olarak ele alınmak zorundadır. Çünkü faşizmin yıkılması, onu uygulayan üçlü gücü (emperyalizm, komprador kapitalizm, feodalizm) alt etmeden mümkün olamaz.

Bunlardan çıkan sonuç şudur: Türkiye'de anti-feodal, anti-emperyalist cephenin (Demokratik Halk Devrimi Cephesinin) sınıf muhtevasıyla, anti-faşist cephenin sınıf muhtevası bir ve aynıdır: işçiler, köylüler, kent küçük-burjuvazisi, milli burjuvazinin sol kanadı, halkın devrimci birleşik cephesini gerçekleştirme mücadelesi, aynı zamanda yarı-sömürge, yarı-feodal yapımızda, anti-faşist halk cephesinin gerçekleştirilmesi mücadelesidir. Bu mücadele esas alınacak olan halk savaşıdır.

Türkiye'nin Ulusal Yapısı

Türkiye bugün çok uluslu devletlerden birisidir. Çok uluslu yapı, Osmanlı İmparatorluğu'nun tahakkümü altında bulunan millet ve milliyetlerin bir kısmının Lozan Antlaşması'yla yeni Türk devletinin sınırları içinde ve Türk milletinin tahakkümü altına sokulmasıyla oluşmuştur. Bugün Türkiye'de birçok milliyet mevcuttur; ancak bunlardan sadece Kürtler bir millet niteliğine sahiptir. Hâkim ulus olan Türk milletinin hakim sınıfları, ezilen, bağımlı milletlere milli baskı uygulamaktadır. Milli baskının özünü, ezen ve hâkim milletin hâkim sınıflarıyla ezilen ve

bağımlı ulusların burjuvazisinin ve toprak ağalarının ülkenin maddi zenginliklerine ve pazara rakipsiz sahip olma mücadelesi oluşturur.

Bu rekabet emperyalist sömürünün açtığı pazarda, yani sömürüden pay alma şeklinde olduğundan, milli mesele (bizim gibi yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde) emperyalizme bağlanmıştır. Ezen ulusun hâkim sınıflarının uyguladığı milli baskının amacı, zenginliklerin ve pazarların tek sahibi olmak, bunun için de devlet kurma imtiyazını tekelinde tutmak ve pazar için son derece önemli olan "dil birliğini sağlamak" üzere diğer dilleri yasaklamaktır. Milli baskının asıl hedefini ezilen ulusun burjuvazisi ve toprak ağaları oluşturur. Çünkü ezen ulusun hâkim sınıfını milli zulme iten neden onunla olan pazar kavgasıdır. Hâkim ulusun bürokrasisi de, "kast amaçları" için kendi burjuvazisinin ve toprak ağalarının uyguladığı milli baskılara katılır. Böylece azınlık milliyetlerin emekçilerinin üzerindeki baskı katmerleşir: Bir yandan sınıfsal amaçlarla, daha çok sömürmek ve sınıfsal mücadeleyi önlemek için emekçilere yapılan sınıfsal baskı, diğer yandan da ezilen milletin hemen tüm sınıflarına uygulanan milli baskı. Bu durumda, Marksist-Leninistler bu iki tür baskıyı birbirinden ayırt etmek; ezilen ulus burjuvazisinin ve küçük toprak ağalarının milli baskıya karşı olan mücadelelerini desteklerken, sınıfsal baskının kalkması için onlara karşı da mücadele etmek zorundadırlar.

Çağımızda milli mesele genel sömürgeler sorununa bağlanmıştır. Ancak bu, çok-uluslu devletlerde milli baskının özünün iki burjuvazi arasındaki pazar kavgası olduğu ve milli hareketin milli devletler kurma yönünde olduğu gerçeğini değiştirmemiştir. Milli hareketin başını çeken ezilen ulusun burjuva ve toprak ağası sınıfları, milli hareketi bir emperyalistin yedeğinde geliştirebilirler veya giderek ona teslim ederler. Bu, çağımızda artık burjuvazinin milli bağımsızlık mücadelesini sonuna kadar götüremeyeceği gerçeğinin doğal sonucudur. Ancak

Marksist-Leninistler açısından bu durum ulusların kendi kaderini tayin hakkını savunma ilkesinde bir değişiklik yapmaz. "Bir milletin kendi kaderini tayin hakkı, emperyalizme alet oldukları veya olabilecekleri iddiasıyla kısıtlanamaz veya ortadan kaldırılamaz; böyle bir iddiayla, bir milletin ezilmesi ve gadre uğraması savunulamaz." Hangi şart altında olursa olsun, Marksist-Leninistler Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkını kayıtsız şartsız savunurlar; ancak ayrılmanın kendisinin desteklenip desteklenmeyeceği somut durumun proletaryanın sınıf mücadelesi ve sosyalist devrimin gelişmesi, yani emperyalizm açısından değerlendirilmesine bağlı olacaktır. Marksist-Leninistlerin tüm milli hareketler karşısındaki tavizsiz ilkesi budur.

Türkiye'de milli meselenin tamamını değil, ama esasını Kürt meselesi teşkil eder. Kürdistan, Osmanlıların yıkılışı ve yeni Türk devletinin kuruluşu sürecinde parçalanmış; Kürt milletinin Kendi Kaderini Tayin Hakkı emperyalistler tarafından çiğnenerek İran, Irak, Suriye ve Türkiye arasında bölünmüştür. Bu, Kürt milleti açısından tarihi bir haksızlıktır. Marksist-Leninistler bu haksızlığı her zaman protesto ederler; ama sosyal gelişmeyi ve sınıf mücadelesini *doğrudan doğruya kösteklemeye* devam eden bir tarihi haksızlık olmadığı sürece Marksist-Leninistler bunların düzeltilmesini sağlamak gibi, işçi sınıfının dikkatini temel meselelerinden uzaklaştırıcı bir tutuma giremezler. Dolaysızla Kürdistan'ın parçalanmış bir sömürge olduğu tezi, işaret ettiğimiz türden bir tarihi haksızlıktır ve Marksist-Leninistlerin çözmek üzere önlerine koyacakları bir sorun değildir. Marksist-Leninistler ancak Türkiye sınırları içinde milli meseleyi en iyi, en doğru çözüme bağlamakla yükümlüdürler.

Kürt milli hareketinin de her milli hareket'te olduğu gibi iki niteliği vardır: Birincisi, Türk burjuva ve toprak ağalarının milli baskısına, imtiyazlarına ve zulmüne karşı yönelmiş genel demokratik muhteva; ikincisi, Kürt milliyetçiliğini güçlendirmeye,

böylece Kürt burjuva ve toprak ağalarının üstünlük ve imtiyazlarını gerçekleştirmeye yönelik gerici muhteva.

Marksist-Leninistler her şeyden önce hangi milliyetten olursa olsun sınıf bilinçli Türkiye proletaryasını burjuva milliyetçiliğinin bayrağı altında yer almamaya çağırır. Onun denenmiş kendi bayrağı vardır ve sosyal kurtuluşu ancak bu bayrak altında gerçekleşebilir. Bilinçli Türkiye proletaryası, halk yığınlarını bu bayrak altında toplamalı ve milliyetlerine bakmaksızın onları ortak sınıf örgütlerinde birleştirmelidir. Çeşitli milliyetlerden işçiler ve emekçiler, emperyalizme, sosyal-emperyalizme ve her türlü gericiliğe karşı ancak bu şekilde başarılı bir mücadele yürütme imkânına kavuşur; milliyetçiliğin propagandasıyla ve gerici özlemleriyle ancak bu şekilde başarıyla mücadele edebilir.

Marksist-Leninistler Kürt milli hareketinin, milli baskının ortadan kaldırılmasını ve milletlerin eşitliğini hedef alan genel demokratik muhtevasını kesinlikle ve kayıtsız şartsız desteklemelidirler (aynı tutum, diğer ezilen milliyetlerin aynı yöndeki hareketleri için de tamamıyla geçerlidir). Fakat buna karşılık Marksist-Leninistlerin, Kürt milliyetçiliğini güçlendirmeye yönelik gerici muhtevayı desteklemesi düşünülemez; çeşitli milliyetlere mensup burjuva ve toprak ağalarının kendi üstünlük ve imtiyazları için yürüttükleri mücadelede taraf tutması düşünülemez. Marksist-Leninistler, Türk hâkim sınıflarıyla işbirliği yapan bir avuç Kürt komprador burjuvazisinin ve büyük ağaların, çoğu zaman milliyetçi sloganlar altında Türkiye işçilerini ve emekçilerini bölme çabalarına, el altından Türk hâkim sınıflarıyla birlikte bütün milliyetlerin emekçi halklarının aleyhine dalavereler yürüterek işçileri ve emekçileri uyutma çabalarına karşı uyanık olmalı ve mücadele etmelidirler.

Marksist-Leninistler günümüzde emperyalizmin yeni sömürgecilik politikasını, yani siyasi bakımdan bağımsız devletler kurma maskesi altında yarı-sömürgeler yaratmasını ve bu

amaçla ezilen milletlerin haklı milli hareketlerini alet etmesini bıkmadan, usanmadan açıklamalı ve suçlamalıdır.

Bu tutum sınıf bilinçli proletaryanın Kürt milli hareketi karşısındaki genel tutumudur. Eğer Kürt milleti ayrı devlet kurmayı somut olarak gündeme getirirse, yani ayrılma kararı verirse, bilinçli proletaryanın tavrı ne olmalıdır? Her şeyden önce sınıf bilinçli proletarya ayrılma hakkını, ezen ulusun hâkim sınıflarının "bölücülük", "milli beraberlik", vb. şoven demagojilerine ve ayrılmayı önlemek için girişecekleri saldırılara karşı kayıtsız şartsız savunmalıdır.

Türk milliyetinden işçiler ve halk sınıfları arasında bu hakkın propagandasını, Kürt halkı içinde de, ayrılma aleyhinde propaganda yapmalıdır. Buna rağmen Kürt milleti ayrılmaya karar verirse, sınıf bilinçli Türkiye proletaryası bu ayrılma isteğini somut olarak ele alıp, bir bütün olarak sosyal gelişmenin ve sosyalizm için, proletaryanın sınıf mücadelesinin menfaatleri açısından yargılamalı ve tayin etmelidir. Eğer, Batıda devrim gerilemişken Doğuda hızla gelişiyorsa ve bu ayrılma bu gelişmeyi hızlandıracak ve batıda da devrimin gelişmesine katkısı olacaksa, desteklenecek bir ayrılmadır. Eğer bunun tersi geçerliyse, yani ayrılma isteği devrimi boğucu nitelikteyse, desteklenmemelidir. Ancak Marksist-Leninistler desteklenmeyen bir ayrılma kararında da zor kullanmayı, engel ve güçlük çıkarmayı kesinlikle reddederler. Sınırlar, milletin kendi iradesiyle tespit edilmelidir. Bu, çeşitli milliyetlere mensup işçi ve emekçi yığınların karşılıklı güveni, sağlam dostluğu ve gönüllü birliği için zorunludur.

Milli meselede sınıf bilinçli Türkiye proletaryasının temel şiarı şudur: "Bütün uluslar için tam hak eşitliği; ulusların kendi kaderini tayin etme hakkı; bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halkların birleşmesi".

Türkiye'de Toplumsal Yapının Gelişmesi

Ülkemizin yarı-sömürgeleştirilmesi, Osmanlı İmparatorluğu'na dayanır. Osmanlı toplumu, merkezi-feodal bir yapıya sahipti. Bu feodal yapının bağrında milli kapitalizmin ilk filizlenmesi daha 16. yüzyılda, kent küçük-üretiminde ipek, tiftik gibi dallarda atölye üretiminin başlamasıyla görülmeye başlandı. Fakat aynı yüzyıl, Osmanlıların kapitalistleşme sürecindeki Avrupa ülkelerinin sömürgeci ticaretine kapılarını açtığı yüzyıl olmuştur. Bu "serbest" ticaret, bir yandan rekabet yoluyla kent küçük üretimini çökertmiş, diğer yandan da ülke içinde servet birikimini baltalamış, soyluluğun tüketimini arttırmıştır.

[...]

"Kemalist devrim" milli burjuvazinin bir milli devrimi değil, Türk müslüman komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıflarının önderliğinde gelişmiş olan, orta burjuvazinin de yer aldığı, anti-sömürgeci bir harekettir. Kemalistler, daha anti-emperyalist savaş ortalarında iken emperyalistlerle sömürgecilik şartlarının kaldırılması için anlaşmış, Türkiye halkının devrimci mücadelesini durdurmuş, çok kısa süren bir milli mücadeleden sonra sözde siyasi bağımsızlığa sahip yarı-sömürge, yarı-feodal yapıyı temel alan Türk devletini kurmayı başarmışlardır. Kemalistler, emperyalistlerle barış imzaladıktan sonra, emperyalistlerle olan işbirliğini daha da koyulaştırarak devam ettirmişlerdir. Böylece Kemalist hareket, "özünde köylülere ve işçilere, bir toprak devrimi imkânına karşı" gelişmiştir.

"Kemalist devrim"in sonucunda iktidar, eski komprador burjuvazinin ve bürokrasinin elinden, Türk ve Müslüman olan komprador burjuvazinin, milli karakterdeki orta burjuvazi içinden palazlanan ve emperyalizm ile işbirliğine giren yeni Türk burjuvazisinin ve toprak ağalarının bir kesiminin eline geçmiş-

tir. Böylece, iktidar bir hakim sınıflar kesiminden diğerine geçmiş, halk sınıfları açısından durum değişmemiştir.

Kurulan cumhuriyet, siyasi bakımdan emperyalizme yarı-bağımlı bir idaredir. Feodal idarenin yerini, burjuva-feodal karakterde bir idare almıştır.

Kemalist diktatörlük sözde demokratik, gerçekte ise askeri faşist bir diktatörlüktür. Kemalist diktatörlük, işçilerin ve emekçilerin mücadelesini kanla bastırmış, en ufak bir özgürlüğe bile yer tanımamış, Kürt milletinin üzerinde görülmemiş bir baskı uygulamış. Kürt milletinin haklı mücadeleleri karşısında geniş jenosid (soykırım) eylemlerine başvurmuştur.

Kurtuluş Savaşını takip eden yıllarda Marksist-Leninistler, eski hakim sınıf kliğine karşı yeni hakim sınıfların temsilcisi Kemalist diktatörlüğü desteklemek yerine, onu yerle bir etmek, yerine işçi sınıfı önderliğinde ve işçi-köylü temel ittifakına dayanan demokratik halk iktidarını kurmak görevi ile karşı karşıya idiler. Ancak işçi sınıfının öncü müfrezesi olarak Mustafa Suphi tarafından kurulan Türkiye Komünist Partisi, önderinin hunharca Kemalistler tarafından katlinden sonra, giderek revizyonist çizginin hakimiyeti altına girmiş ve bu görevi yerine getirmek bir yana, kavrayamamıştır.

Türkiye'de Kurtuluş Savaşından sonra komprador burjuvazi ve toprak ağaları iktidara hakimdir. Fakat kendi içinde iki büyük siyasi kliğe ayrılmıştır ve bunlar arasındaki mücadele bugün de aynı şiddetle devam etmektedir. İktidarda ve devlet mekanizmasında ağırlıkta olan klik, savaş yıllarından başlayarak İngiliz-Fransız emperyalizminin, 1935'lerden itibaren de Alman emperyalizminin uşaklığını yapmıştır. [...]

[...]

12 Mart dönemi komprador burjuvalarn ve toprak ağalarının en tatlı kârları sağladıkları bir dönem oldu. Ancak, geçici olarak gerilemiş olan halkımızın mücadelesi açık faşist diktatör-

lüğe karşı yeniden hız kazandı. Bu mücadele. ABD'ci kliğin değişik siyasi akımlarını temsil eden MC partilerini giderek teşhir ve tecrit etti. Hakim sınıfların geçici istikrarları bozuldu; ekonomik ve siyasi buhranları tekrar derinleşti. Bu ortamda CHP, en büyük "demokrasi havarisi", "anti-faşist güç" kılıklarına bürünerek, hakim sınıf kliklerinin tarihi oyununu bir kez daha oynamaya çalışıyordu. Halkın gözünde CHP'nin sınıfsal temeli ve faşist özü Marksist-Leninistlerce yeterince teşhir edilemediği için Ecevit'in CHP'si esas olarak başarılı da oldu. [...]

[...]

Burada ana hatlarıyla ortaya koyduğumuz komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıflarının siyasi iktidarlarının geçmişinde, burjuva demokrasisinin, sınırlı da olsa bazı kırıntılarının tadıldığı üç kısa dönem olmuştur: *Birincisi*, Kurtuluş Savaşı yıllarında ve onun ertesinde, TKP'nin henüz serbest olduğu dönem; *ikincisi*, II. Dünya Savaşını takibeden sendikal örgütlenmenin ve TSEKP gibi partilerin serbest bırakıldığı dönem ve *üçüncüsü*, 27 Mayıs darbesinden sonra gelen kısacık dönem. Bu üç kısa dönemde nisbi demokratik ortamın mevcut olmasının nedeni, iktidar değişikliklerinde komprador burjuvazi ve toprak ağası kliklerinin kaldıraç gibi kullanıldıkları halkımızın demokrasi ve bağımsızlık mücadelelerinin hızının ve etkinliğinin hemen kırılamaması, bunun karşısında faşist diktatörlüğün geçici olarak mevzi kaybetmesidir. Fakat her üç dönemin sonunda da, önderliği elinde tutan komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıflarının siyasi klikleri, bu mücadeleleri önce yavaşlatmış, sonra da zorla alınan demokratik hakları da çiğneyerek örtülü veya açık faşist diktatörlüklerini adım adım gerçekleştirmişlerdir.

Toplumumuzda Temel Çelişme, Başlıca Çelişmeler ve Başçelişme

[...]

Yarı-sömürge, yarı-feodal Türkiye'de temel çelişme, emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodalizm ile yeni demokratik güçler arasındadır. Temel çelişme, eski üretici güçler ve üretim ilişkileri (ve bunları temsil eden sınıflar) ile, bu eskinin bağrında gelişip onun kabına sığamayan yeni üretim güçleri ve ilişkileri (ve bunları temsil eden sınıflar) arasındaki çelişmedir. Sınıfsal olarak ifade edildiğinde, bu çelişmenin (bugün için) esas yönünü emperyalizm, tekelci burjuvazi, komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıfları, tali yönünü ise proletarya, köylülük, kent küçük burjuvazisi ve orta burjuvazinin sol kanadı teşkil eder.

[...]

[...] Halk sınıfları içinde yeni tipteki bir demokratik devrimi gerçekleştirebilecek yegane sınıf işçi sınıfıdır; çünkü bir tek bu sınıf demokratik devrimin tam anlamıyla ve süratle tamamlanmasını isteyebilir.

Demokratik devrimin özü tarım (toprak) devrimidir. Feodal üretim ilişkilerinin tasfiyesini, toprağın köylüye dağıtılmasını ve yeni demokrasinin üretici güçlerinin özgürce gelişmesinin önündeki tüm engellerin kaldırılmasını gerçekleştirecek olan demokratik halk devrimidir.

Temel çelişkinin bugün için hakim yönünü oluşturan emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodalizm birbirlerine sımsıkı bağlanmışlardır. Demokratik devrim, komprador burjuvazinin ve toprak ağalarının faşist diktatörlüğüne son vermeyi amaçlarken, kaçınılmaz olarak bu diktatörlüğün hakim sınıflarının iktisadi, sosyal ve askeri olarak dayandığı emperyalizmi

de karşısına alacaktır. Diğer taraftan milli bağımsızlık ancak halkımızı bağımlılığı altına sokmuş olan emperyalizmin iç dayanaklarının hakimiyeti yıkılarak gerçekleştirilebilir. İşte böylece, her yarı-sömürge, yarı-feodal toplumda olduğu gibi Türkiye'de de demokratik devrim ile milli devrim kopmaz bağlarla birbirine bağlanmıştır. Toplumumuzun değişme sürecine damgasını vuran temel çelişme, o halde proletarya önderliğinde halk sınıflarının verecekleri demokratik halk devrimi mücadelesi ile çözülecek; bugün tali yön durumunda olan halk sınıfları proletarya önderliğinde esas yön haline gelecek ve tali yön durumuna düşmüş olan komprador burjuvazi ve toprak ağaları üzerinde halk diktatörlüğünü, halk sınıfları içinde ise halk demokrasisini uygulayacaklardır.

Demokratik halk iktidarı altında, emperyalizm ve yarı-feodalizm ile yeni demokrasinin güçleri arasındaki temel çelişme çözülmüş ve yerini temel çelişme olarak proletarya-burjuvazi çelişmesi almış olacaktır.

Toplumumuza içinde bulunduğumuz aşamada niteliğini veren temel çelişmeden dört başlıca çelişme kaynaklanmaktadır:

1. Yarı-feodal sistemle halk yığınları arasındaki çelişme,
2. Emperyalizm ile çeşitli milliyetlerden Türkiye halkı arasındaki çelişme,
3. Burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişme,
4. Hakim sınıfların arasındaki çelişmeler.

Bu dört başlıca çelişmenin dışında, ezen ve hakim milletin hakim sınıflarıyla ezilen ve uyruk millet arasındaki çelişme de önemli bir çelişmedir ve Kürt milli hareketi gittikçe önem kazanmaktadır.

Bu başlıca çelişmelerden birincisi, yani yarı-feodal sistemle halk yığınları arasındaki çelişme bugün baş çelişmedir. Bilindiği gibi, birden fazla çelişmenin bulunduğu bir süreçte, bunlar ara-

sında birisi diğer çelişmelerin gelişmesini tayin ve onlar üzerinde tesir icra eder. Bu çelişme baş çelişmedir.

[...]

Demokratik Halk Devriminin İtici Güçleri

Demokratik Halk Devriminin itici güçleri yukarıda tanımladığımız şekliyle halk sınıflarıdır. Bunlardan proletarya, devrimin öncü gücüdür. Demokratik Halk Devriminin temel gücünü yoksul ve orta köylülük oluşturur. Köylülüğün temel güç olmasının nedeni, hem emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, ulusal kurtuluş sorununun hem de demokratik devrimin özünü oluşturan tarım devriminin bir köylü devrimi olmasıdır. Feodalizme ve emperyalizme karşı mücadelenin belkemiğini, insan gücü kaynağını esas olarak köylüler teşkil eder.

Demokratik Halk Devriminde proletarya, esas olarak köylülere dayanmak zorundadır. Bu mesele kavranmadan, anti-emperyalist, anti-faşist, anti-feodal mücadelede zafere ulaşılamaz.

Kent küçük burjuvazisi Demokratik Halk Devriminde proletaryanın güvenilir bir müttefikidir. Orta burjuvazinin sol kanadı ise, devrimden objektif olarak çıkarı olmakla birlikte, yalpalayan, devrimin gelişme aşamasına bağlı olarak ya devrimin ya da karşı-devrimin yanında yer alan bir güçtür.

Demokratik Halk Devrimi sınıf bilinçli proletaryanın ancak asgari hedefini oluşturur. Elbette ki proletarya, Demokratik Halk Devrimi ile yetinemez. Proletarya, demokratik halk iktidarı şartlarında, sosyalist devrimin ön koşullarını yaratacak ve durmadan sosyalist devrime geçecektir. Aşamalı ve kesintisiz devrim ilkesinin anlamı budur.

Demokratik Halk Devriminin Yolu

Demokratik Halk Devrimi, proletarya önderliğinde uzun süreli halk savaşı ile başarıya ulaşabilir. Halk savaşı özünde bir köylü

savaşıdır. Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde uzun süreli halk savaşı, kırlardan şehirlerin kuşatılması stratejisine dayanır. Bu stratejiyi tayin eden şey, devrimle karşı-devrim arasındaki kuvvet ilişkisinin kırlarda, şehirlere göre, daha fazla devrimin lehine olmasıdır. Ülkemizin yarı-sömürge olması, emperyalizmin yarı-işgali altında olması demektir. Şehirler emperyalistlerin ve uşaklarının vurucu güçlerinin üstünlük sağlayabileceği ve uzun süre bunu koruyabileceği ulaştırma, toplu beslenme, vb. olanakları sağlar. Kırlar ise, karşı-devrim güçlerinin şehirlere oranla daha güçsüz oldukları yerlerdir. Buna karşılık devrimin silahlı güçlerinin şehirlerde hareket kabiliyetleri düşük, barınma, beslenme vb. imkanları zayıftır. Kırlarda ise bu durum tersinedir. Yarı-sömürgelik şartları, devrim ile karşı-devrim arasındaki ilişkiyi, kırlarda devrimin lehine olmak üzere etkiler. Yarı-feodallik şartları ise bir yandan genel olarak köylü nüfusunun fazla olmasını ve köylü kitlesinin toprak devriminin temel gücü olması sonucunu doğurur. Diğer yandan da sanayiinin ve dolayısıyla işçi sınıfının nispeten zayıf olmasına yol açar. Böylece feodal kalıntıların mevcudiyeti de kuvvet ilişkisini kırlarda devrimin lehine olmak üzere etkiler. Bu iki şart bir arada kırlık bölgelerin esas mücadele alanı olmasını, şehirlerin kırlardan kuşatılması stratejisinin güdülmesini gerektirir.

Demokratik Halk Devrimi, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının uzun süreli bir mücadele içinde, önce kırlık bölgelerden başlamak üzere parça parça yıkılması, yerine demokratik halk iktidar organlarının tesisi ve nihayet tüm ülkede iktidarın proletarya önderliğindeki halk sınıflarının eline geçmesi ile gerçekleşir. Demokratik Halk Devrimi mücadelesinde, demokratik halk iktidarlarının kırlık bölgelerde tam anlamıyla tesis edildiği dönem kızıl siyasi iktidarlar dönemidir. Marksizm-Leninizmi yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerin somut şartlarına yaratıcı bir tarzda uygulayan Mao Zedung, demokratik halk iktidarının gerçekleşmesinin kızıl siyasi iktidarlardan geçtiğini öğretiyor.

"Kızıl siyasi iktidarların varolabilmesi ve gelişmesi, sadece belirli şartlar altında mümkündür". Genel bir kural olarak, "bugün ezilen ve sömürülen ülkelerde (sömürge ve yarı-sömürgelerde) 1) Sağlam bir kitle temeli, 2) Sağlam bir parti örgütü, 3) Oldukça güçlü bir kızıl ordu, 4) Askeri harekâta uygun arazi, 5) Beslenme için yeterli ekonomik kaynaklar şartlarının mevcut olduğu alanlarda uzun süre yaşayabilecek kızıl iktidarlar kurulabilir" ve buralardan şehirleri ele geçirecek uzun süreli mücadelelere girilebilir ve giderek ülke çapında demokratik halk iktidarı gerçekleştirilebilir. Kızıl siyasi iktidarların varlık şartlarından ikisi (sağlam bir parti örgütü ve güçlü bir halk ordusu) sübjektif şartlardır. Diğer objektif şartlar, yarı-sömürge, yarı-feodal ülkemizde feodalizmin varlığı ve coğrafi uygunluk nedeniyle mevcuttur. Sübjektif şartların geliştirilmesi ise sınıf bilinçli proletaryanın bir sorunudur.

Halkın Demokratik Halk Devriminde Üç Silahı

Çeşitli milliyetlerden Türkiye halkının Demokratik Halk Devrimini gerçekleştirmede başlıca üç silahı vardır: Proletarya partisi, halk ordusu ve halkın devrimci birleşik cephesi. Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde bu üç silah, silahlı mücadele içinde küçükten büyüğe, zayıftan güçlüye doğru inşa edilecek ve gelişecektir. Bu silahlardan birincisi, ve diğer ikisini yönlendiren, proletarya partisidir. Proletarya partisi, Marksizm-Leninizmin ideolojisiyle donanmış, işçi sınıfının köylülüğün ve aydınların en ileri, gönüllü proleter devrimcilerinden oluşmuş ve demokratik merkeziyetçilik esaslarına göre örgütlenmiş öncü müfrezedir. Emperyalizm çağında, sömürge ve yarı-sömürge ülkeler de dahil olmak üzere, proletarya partilerinin kurulmasının objektif şartları olan işçi sınıfı ve (işçi sınıfı aydınları) tüm ülkelerde mevcuttur. Ülkemizde de mesele, bu partinin inşaasıdır. Proletarya partisi ve onun önderlik ettiği halk ordusu, halk savaşı mücadelesi içinde gelişecek ve güçlenecektir. Partiyle or-

du, birbirlerine kesinlikle karıştırılmamalıdır. Siyasetin silahlara kumanda edebilmesi, partinin ordudan örgütsel bakımdan bağımsız örgütlenebilmesine ve orduya kumanda etmesine bağlıdır. Parti, ancak ve ancak Marksist-Leninistlerden oluşurken, ordu, anti-emperyalist anti-feodal ve anti-faşist mücadeleye atılmaya hazır devrimcilerden de oluşur. Ülkemizin yapısının doğal sonucu olarak, özellikle halk ordusu içinde köylülük ağır basacaktır.

Halkın devrimci birleşik cephesi, uzun süreli mücadele içinde, ancak belirli bir aşamaya ulaşıldığında gerçekleşebilir. Bu öyle bir aşamadır ki, işçi-köylü temel ittifakı (yani proletarya partisinin köylülüğün mücadelesine kumanda eder hale gelmesi) gerçekleşmiş, sağlam bir parti ve ordu örgütlenmesi başarılmış ve devrim mücadelesi milli burjuvaziyi cepheye katılmaya zorlayacak seviyeye gelmiştir. Halkın Birleşik Cephesinin gerçekleştirilmesi meselesi, özünde milli burjuvazi ile ittifak kurmanın gerçekleşip gerçekleşmeyeceği meselesidir. Çünkü diğer halk sınıfları olan işçi sınıfı, köylülük ve kent küçük-burjuvazisi arasındaki ittifakın sağlanması, hem daha kolay gerçekleşecek bir sorundur, hem de her sosyalist devrim sürecinin sorunudur (genel bir sorundur). Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde Demokratik Halk Devrimine mahsus olan mesele, milli burjuvazi ile proletaryanın ittifak kurup kurmayacağıdır. Bu ise yukarda niteliklerini belirttiğimiz dönemde gerçekleşebilir. Genellikle böyle dönemler, Kızıl Siyasi İktidarın bir veya birkaç yerde tesis edildiği aşamadır.

[...]

Her iki cephe siyasetinde de sınıf bilinçli proletarya, bağımsızlığını koruma, inisiyatifi elinde tutma, önderliğini tesis etme ve bu temelde birliği sonuna dek savunma ilkesini benimsemeli ve yaratıcı bir tarzda uygulayabilmelidir. Demokratik Halk Devriminin başarıya ulaşması bu siyasete bağlıdır.

Mevcut Devrimci Durum

Ülkemizde bugün devrimci durum hızla yükselmektedir. MC hükümetleri döneminde kritik bir noktaya ulaşan iktisadi ve siyasi kriz, bugün halâ emperyalizmin ve uşaklarının arzuladıkları yönde atlatılamamıştır. Tüm emperyalistlerin desteklediği CHP hükümeti, içte sınıf mücadelesini çeşitli oyunlarla ve baskılarla bastırmaya çalışırken, dışta da emperyalist güçlerden ekonomiye geçici de olsa rahat bir nefes aldıracak olan kredileri temin edebilmek için sözde denge oyunlarına girişmekte, pazarlık masalarına oturmaktadır.

CHP hükümeti faşisttir. Emperyalist sömürü ve talanın devamını sağlamak için gerekli zor tedbirlerini alamayacağı ortaya çıkan MC karşısında emperyalizmin ve uşaklarının bir CHP hükümetinden başka alternatifleri yoktu. (...)

MC faşizminden nefret eden ve bezmiş olan halkımız, CHP'nin özünü teşhir eden güçlü bir kampanya olmadığı ve tam tersine bütün sosyal-faşist, revizyonist ve oportünistlerce bu hükümet anti-faşist ve reformist olarak nitelendiği için, kendisine yönelen bu yeni ve akıllı saldırı programının niteliğini kavrayamadı; onun karşısında sustu. Halkımız, temel talebi olan faşist saldırıların önlenmesi ve can güvenliğinin sağlanması için tedbirleri CHP'den bekleyerek pasifize oldu.

O dönemde Marksist-Leninistlerin önderliğinde tüm devrimcilerin ve yurtseverlerin yapması gereken şey, CHP hükümetini halka teşhir etmek, halkın CHP'nin "reform" afyonuyla uyuşup kalmasını önlemek, kitleleri temel talepleri için demokrasi mücadelesine seferber etmek idi. Ancak oportünizmin ve revizyonizmin sınıf uzlaşmacılığı bir kez daha düşmanın ince oyunları karşısında emekçi halkımızı komprador burjuvazi ve toprak ağalarının kuyruğuna taktı.

[...]

Bu yeni saldırılar karşısında işçiler, köylüler, memurlar sert tepki göstermektedirler ve ileride bu tepki kaçınılmaz olarak kitle eylemlerine dönüşecektir. Halkımızın bu mücadelesi karşısında hakim sınıfların arasındaki çelişki bir yandan artmakta, diğer yandan da henüz halka karşı oluşturulan birlik korunmaktadır. Özellikle MHP aracılığıyla yürütülen ABD'ci hakim sınıflar kliğinin temsilcilerinin hükümet olma mücadelesi, bu hakim sınıflar arasındaki çelişmenin bir parçasıdır. Son Malatya, Iğdır vb. olaylarının esas yönünü teşkil eden, faşist partiler arasındaki post kavgası ve açık faşizm hazırlıklarıdır. Marksist-Leninistler bu iki düşman kamp arasındaki çekişmede CHP'yi desteklemezler, bir düşmana karşı diğerinin safında yer alamazlar. Bu tezin ne kadar doğru olduğu, 12 Mart'ın hemen ertesinde PDA revizyonizminin düştüğü gafletiyle geçmişte ispatlanmıştı. Bugün devrimci harekette "üç dünya teorisinin" etkisi hâlâ esastır ve sözde bu karşı-devrimci teori reddedildiği halde, gerçekte tüm stratejik hedefler ve taktikler bu teorinin özüne göre tespit edilmektedir. Baş düşman olarak ABD'ci kliğin tespiti ve CHP'nin anti-faşist görünmesi bunun kanıtıdır. İşte bu noktada devrimci harekette etkin olan oportünizmin modern revizyonist tezleri ("üç dünya" anlayışına dayandığı için modern revizyonist), sosyal-faşistlerin siyasi iktidar tahlilleriyle aynı paralele düşmektedir.

Başta işçi sınıfımız olmak üzere, emekçi halkımızın ve demokratik güçlerin tepkisi ve hakim sınıflar arasındaki çelişme nedeniyle CHP hükümeti, programına koyduğu istikrarı henüz sağlayamamıştır. Halkımızın demokrasi mücadelesi, yeni aldatmacalara kapılmadığı ve sinsi faşist saldırılara toplu şekilde karşı koyabildiği ölçüde de hakim sınıfların iktisadi ve siyasi istikrarı yakın gelecekte gerçekleşemeyecektir. Buhran derinleşecektir.

[...]

Bütün bunlar, devrimin objektif etkenlerinin hızla yükseldiğini gösteriyor. Bu objektif etkenleri doğru olarak değerlendirecek devrimin sübjektif etkenleri, bugün Türkiye'de nüve olarak mevcuttur. Marksist-Leninistlerin ve anti-emperyalist, anti-faşist, anti-feodal tüm güçlerin önünde duran görev, devrimin bu sübjektif etkenlerini devrimci mücadele içinde geliştirmek ve güçlendirmektir. Marksist-Leninistlerin ve tüm devrimcilerin önünde duran görev, Marksist-Leninist çizgi etrafında birleşmek, bu doğrultuda sınıf mücadelesini her alanda geliştirmek ve demokratik halk devrimini ilerletmektedir.

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR BİRLEŞİN!
HALKIN BİRLİĞİ
1
250 kr.
1/ŞUBAT/1977
FAŞİZME, SOSYAL-FAŞİZME VE İKİ SÜPER DEVLETE KARŞI
KİTLE MÜCADELESİNİ GELİŞTİRELİM !

Halkın Birliği-TKP/ML Hareketi

1975 yılında, 12 Mart sonrasında dağılan TKP/ML'yi tekrar toparlamak için TKP/ML Koordinasyon Komitesi (KK) oluşturulmuştu. KK'de yer alan kadrolar arasında sosyo-ekonomik yapının neteliği, silahlı mücadele, parti ve ideoloji gibi başlıklarda farklı tutumlar söz konusu idi. İbrahim Kaypakkaya'nın bu konularda getirdiği açıklamalara eleştirel bakanlar KK içinde çoğunluktaydı. Bunlar, 1976 yılında parti kadrolarına yönelik yayımladıkları bir bildiride Türkiye'nin kapitalist ilişkilerin egemen olduğu bir ülke olduğunu savundular; TKP/ML'nin henüz Marksist-Leninist bir parti olmayıp, bu yolda bir "hareket" olduğunu dile getirdiler. Ayrıca komünist partinin silahlı mücadele sürecinde inşa edileceği tezine kısmen karşı çıkıp, silahlı mücadele için bir hazırlık süreci gerektiğini söylediler.

İstanbul'daki TKP/ML militanlarının tepkisiyle karşılaşan bu tezler etrafında kopan tartışmanın ardından ortaya çıkan bölünmede KK içindeki kadrolar *Halkın Birliği* adlı bir yayın organı çıkardı. Grup bundan sonra "Halkın Birliği" ismiyle anılmaya başladı. Halkın Birliği, SBKP-ÇKP kutuplaşmasında Maocu bir çizgide yer alıyor ve üç dünya teorisini savunuyordu. Grup, "Çeşitli milliyetlerden Türkiye halkı emperyalizmin, sosyal-emperyalizmin, komprador kapitalizmin ve feodal kalıntıların baskısı altındadır" tespitinde bulunuyordu.

İskenderun'da gerçekleştirdikleri konferans niteliğinde bir toplantının ardından sosyo-ekonomik yapının tespitinde değişikliğe gidildi. Bu toplantıda, Türkiye'nin kapitalist bir ülke olduğu belirtilip, Türkiye kapitalizminin komprador karakteri vurgulandı. Yarı-feodal ilişkilerin ise varlığını sürdürmekle birlikte tali plana düştüğü savunuldu. Grup, bundan sonra TKP-ML Hareketi ismini aldı.

TKP/ML Hareketi "faşizme, sosyal-faşizme ve iki süper devlete" karşı yapılacak olan devrimin asgari hedefini "milli demokratik halk devrimi" olarak belirledi. Süreç içinde örgüt Maoist çizgiden uzaklaşarak AEP'e doğru yöneldi. 1978 yılında Üç Dünya Teorisi üzerine çıkan tartışmaların ardından örgüt içinde bir ayrışma yaşandı —Daha sonra TKP/ML Yeniden İnşa Örgütü adını alacak olan grup örgütten ayrıldı. Bu ayrışmanın ardından *Halkın Birliği*, *Devrimci Halkın Birliği* adıyla yayımını sürdürdü.

MERKEZİ GÖREV, FAŞİZME VE SOSYAL-FAŞİZME KARŞI HALK DEMOKRASİSİ MÜCADELESİDİR*

Milli Demokratik Halk Devrimi süreci içinde kendi özel çelişkisini ifade eden temel çelişkileri taşımaktadır. Bu onu diğer süreçlerden ayıran özel niteliği oluşturur. Ancak bir sürecin temel çelişkilerini ve sürecin niteliğini tespit etmek yeterli değildir. Ayrıca bu süreç içinde varılan her gelişim aşamasındaki baş çelişkiyi ve niteliği de incelemek ve tespit etmek gerekir. Milli Demokratik Halk Devrimi süreci bir bütün teşkil etmesine rağmen, varılan her gelişim aşaması (ara aşamalar) farklı nitelikleri meydana getirir. Bu sebeple Milli Demokratik Halk Devrimi süreci içinde her ara aşamanın niteliğini ve buna bağlı olarak sürecin tümünü etkileyen ve tayin eden baş çelişkiyi temel çelişkilerin aldığı şekli ve hangisinin ön plana çıktığını incelemek zorundayız. Bunu yapmazsak, Milli Demokratik Halk Devrimi sürecini ifade eden temel çelişkileri birbirine karıştırır, farklı ni-

* *Halkın Birliği*, Sayı: 2 ve 3, 1977.

telikteki çelişkileri bir çelişkiymiş gibi yoğurur, sürecin farklı ara aşamalarındaki farklı niteliği anlayamayız.

[...]

Milli Demokratik Halk Devriminin sürecini ifade eden temel çelişkiler, süreç tamamlanmadan çözülemez. Fakat sürecin her gelişim aşamasında, temel çelişkiler o aşamaya uygun olarak biçimlenir ve biri ön plana geçerek süreci belirler. Milli Demokratik Halk Devrimi sürecindeki temel çelişkiler ne birbirine eşitmiş gibi, ne de birbirine karıştırılıp tek bir çelişkiymiş gibi ele alınabilir. Her ara aşamanın niteliğini; temel çelişkilerin o aşamada aldığı şekli ve ön plana çıkıp, süreci belirleyen çelişkileri çözmede tayin edici olan baş çelişkiyi tespit edemezsek mücadelede başarısızlığa uğramamız kaçınılmaz olur.

Uluslararası ve iç şartlar ülkemizdeki temel çelişkileri belli noktalarda odaklaştırarak keskinleştirmektedir. Faşist diktatörlüğün gerileyişi, buna karşılık sosyal-faşizmin gelişme içinde oluşu ve iktidar mücadelesi vermesi, uluslararası planda iki süper devletin hakimiyet kavgasının kızışması, bunun ülkemiz üzerinde de cereyan etmesi, ayrıca 3. Dünya Savaşı tehlikesinin artışı ve faşistlerle sosyal-faşistlerin savaş kaynağı iki süper devletin en pervasız uşakları oluşu, komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıfı ile çeşitli milliyetlerden halk yığınları arasındaki çelişkinin, faşizm ve sosyal-faşizm ile çeşitli milliyetlerden halkımız arasındaki çelişki biçiminde somutlaşmasına yol açmaktadır.

Komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıfı ile çeşitli milliyetlerden halk yığınları arasındaki çelişki, bu sınıfların iki süper devlete bağlı en gerici, en şoven, en işbirlikçi kesimleriyle; faşizm ve sosyal-faşizm ile çeşitli milliyetlerden halk yığınları arasındaki çelişki biçimine bürünerek özellikle keskinleşmiş ve ön plana geçmiştir.

[...]

Baş çelişki, toplumsal gelişmenin muhtevasını ifade eden objektif sürecin —ki bu süreci belirleyen temel çelişkilerdir— vardığı aşamada, varlığı ve gelişimiyle bu objektif sürecin gelişimini etkileyen veya tayin eden çelişkidir. Baş çelişki, varılan gelişim aşamasındaki merkezi hedefleri, yani baş düşmanları ve sınıfların mevzilenmesini, devrim stratejisini belirler.

Milli Demokratik Halk Devrimi aşamasının temel çelişkilerini, sürecin çeşitli ara aşamalarında bir ve eşitmiş gibi ele alamayız. Sürecin her aşamasında, objektif şartların biçimlendirdiği temel çelişkilerden biri baş ve belirleyici olandır. Ve bu, niteliği belirler. Devrimin milli ve demokratik yönünün diyalektik bütünlüğünü ifade eder.

Bugün ülkemizde baş çelişki, faşizm ve sosyal-faşizm ile çeşitli milliyetlerden halk yığınları arasındaki çelişkidir. Tüm diğer çelişkilerle birlikte iki süper devletle çeşitli milliyetlerden halkımız arasındaki çelişkiyi de etkileyen bu çelişki devrim sürecinin gelişmesini tayin etmektedir. Bu, bugünkü aşamada halk demokrasi mücadelesinin esas ve belirleyici olduğunu gösterir. Halk demokrasi mücadelesinin faşizm ve sosyal-faşizme karşı mücadelede; faşist diktatörlüğü yıkma, sosyal-faşist gelişmeyi önleme mücadelesinde somutlaştığını gösterir.

Bugün ülkemizde faşizme ve sosyal-faşizme karşı halk demokrasisi mücadelesinin ön planda oluşu, iki süper devlete karşı milli bağımsızlık mücadelesinin bu mücadeleye tabi kılınmasını beraberinde getirmektedir. Faşizm ve sosyal-faşizme karşı demokratik nitelikteki sınıf mücadelesi içinde, iki süper devlete karşı milli bağımsızlık mücadelesi demokratik mücadele biçimini almaktadır. Çünkü faşizme ve sosyal-faşizme karşı mücadelenin talepleri, iki süper devlete karşı mücadelenin çıkış noktasını oluşturmaktadır. Faşizme ve sosyal-faşizme karşı mücadele, iki süper devlete karşı mücadeleden ayrılmaz. Faşizme ve

sosyal-faşizme karşı halk demokrasisi mücadelesini esas almak, devrimin milli ve demokratik yönlerinin bütünlüğünü zedelemediği gibi, objektif şartların bu bütünlüğü biçimlendirişinin zorunlu sonucudur. Bunu anlayamazsak "1970'lerde emperyalizmi kavramak" adı altında temel çelişkileri birbirine karıştırarak her derde deva eklektik bir formül icat ederiz. "Mekanizme düşmemek" uğruna yaratılan böylesi formüller düşmanı yere çalıp, zafere ilerlememiz için kavramamız gereken halkayı gözlerden saklar, bulandırır.

[...]

Aydınlık oportünistleri, bugün milli bağımsızlık ve savaşa karşı mücadele ve hazırlık görevini, faşizme ve sosyal-faşizme karşı demokratik halk iktidarı mücadelesinin, yani devrim mücadelesinin bir parçası olarak ele almıyorlar. Onların görünüşte yaldızlı, ama aslında anti-Marksist, düalist tezleri devrimci değil, reformcu siyaset izlediklerinin göstergesidir.

Halkın Kurtuluşu'nun çelişkiler anlayışı berrak değildir. Halkın Kurtuluşu ülkemizin yapısı hakkındaki görüşlerini, ülkemizdeki temel çelişkilerin ne olduğunu açık olarak ortaya koymamıştır. Dolayısıyla baş çelişki tespiti de berrak değildir. Halkın Kurtuluşu'nun "yerli gericilikle halkımız arasındaki çelişki baş çelişkidir" tespiti bir şey ifade etmeyen muğlak bir tespittir. Yerli gericilikle anlatılmak istenen nedir? Yerli gericilik içinde birçok unsuru barındıran bir kavramdır. Baş çelişkiyse daha somut bir siyasi kavramdır. Kitlelere yol gösterecek bir siyaset, somut ve berrak olmalıdır. Kitlelere yol göstermek istiyorsak berrak siyasetler ortaya koymalıyız. Her tarafa çekilebilecek tespitler ve berrak olmayan siyasetler kafaları karıştırır, kitleleri kendiliğindenciliğe terkeder ve mücadeleyi zayıflatır.

Halkın Kurtuluşu'nun "faşizme ölüm, halka hürriyet" sloganında ifadesini bulan siyaseti, bugünkü şartlarda yanlış bir siyasettir. "Faşizme ölüm halka hürriyet" sloganı eksik ve dola-

yısıyla yanlıştır. Bu slogan faşizm ile halkımız arasındaki çelişkiyi baş çelişki tespit eden anlayışın ürünüdür. Sosyal-faşist gelişmeyi gözardı etmekte, sosyal-faşizme karşı mücadeleyi merkezi görev olarak ele almamaktadır. Sosyal-faşizmi merkezi hedef görmeyen bir anlayış, pratikte onunla ittifaka yönelmek zorundadır. Bu nedenle "Faşizme ölüm, halka hürriyet" sloganı revizyonizmle uzlaşan bir çizgiyi ifade etmektedir. Mevcut şartlarda halkın hürriyete kavuşması, sadece faşizmin değil, aynı zamanda sosyal-faşizmin de "ölmesiyle" gerçekleşebilir. Faşist diktatörlüğü yıkma ve sosyal-faşist gelişmeyi önleme mücadelesi, iktidar mücadelesidir; demokratik halk iktidarını kurma mücadelesidir. Özü toprak devrimi olan bu mücadele faşizmin ve sosyal-faşizmin sınıf temelini oluşturan komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıfının ve uluslararası dayanağı emperyalizmin ve sosyal-emperyalizmin tasfiyesi mücadelesidir.

Bu nedenle bugünkü şiarımız "Faşizme, sosyal-faşizme ölüm, halka hürriyet" olmalıdır.

[...]

Bütün Milletler için Tam Hak Eşitliği ve Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı

[...]

Çağımızda milli mesele, tek tek ülkelerin iç meselesi olmaktan çıkıp, emperyalizme karşı genel mücadelenin bir parçası haline gelmiştir. Emperyalizm ve proleter devrimleri çağında I. Dünya Savaşından sonra dünyada ortaya çıkan temel değişiklikler, milli meseleyi proleter devrimlerinin bir parçası haline getirmiştir. Bu sebeple, çağımızda milli hareketin sosyal muhtevası, ezen ve ezilen milletlerin burjuvazilerinin pazarlar için rekabet mücadelesi değil, geniş köylü kitlelerinin emperyalizme karşı mücadelesidir.

Yarı-sömürge Türkiye'de milli baskı siyasetini uygulayan sınıflar emperyalizmin ülkemizdeki dayanağı komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıfıdır. Bir ülkede milli baskının şiddetli veya zayıf olması, o ülkenin ne ölçüde demokratik olduğuna bağlıdır. Demokrasi bir devrim meselesidir. Komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıfının tasfiyesi meselesidir. Milli baskıdan en fazla acı çeken köylü kitleleridir. Toprak ağaları sınıfının emperyalizmin ülkemizdeki ana dayanağından biri olmasından, emperyalizmin onu destekleyip, ayakta tutmaya çalışmasından en fazla acıyı çeken köylülüktür. Diğer taraftan emperyalizmin sömürü ve talanı azamileştirme tabiatının bir sonucu olarak, kaçınılmaz bir şekilde komprador kapitalizmini geliştirmesi, feodalizmin ağır ve acılı çözülmesi, geniş köylüleri iflasa sürüklemektedir. Köylülük üzerindeki sömürü ve yağmayı yoğunlaştırmaktadır. İşte bu sebeplerle köylülük seferber edilmeden, köylü ordusu olmadan güçlü bir milli hareket olmaz. Ve işte bu sebeple milli mesele özünde bir köylü meselesidir.

Milli baskıyı ortadan kaldırmak, toplumun demokratikleştirilmesine sıkı sıkıya bağlıdır. Ülkemizde milli baskı ve köleleştirmeye karşı mücadele etmek, emperyalizme, sosyal-emperyalizme, komprador kapitalizme ve feodal kalıntılara karşı mücadele etmek; milli demokratik halk devrimine yönelmek demektir. Bu güçler tasfiye edilmeden milli mesele halledilemez. Bu güçler siyaset sahnesinden silinip atılmadan demokrasi ve demokratik şartlar yaratılamaz. Bu yüzden milli programın hareket noktasını bu güçler tasfiye edilmeden, milli demokratik halk devrimi zafere ulaşmadan "milli meselenin kısmen bile yeterli bir şekilde çözülemeyeceği" ilkesi oluşturmalıdır.

[...]

Marksistler milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkını, ayrı devlet kurma hakkını her şart altında, kayıtsız şartsız savunurlar. Ve Türk şovenizmine karşı kararlı mücadele ederler. Böyle bir mücadele olmadan, ezen ve ezilen milletin proletaryası ve halk kitleleri arasında güven, sempati ve gönüllü birlik sağlanamaz. Çeşitli milliyetlerden Türkiye halkı birleştirilemez. Ve ortak düşmana; emperyalizme, sosyal-emperyalizme, komprador kapitalizme ve feodal kalıntılara karşı mücadelede bağımsız bir siyaset izlenemez, zafer kazanılamaz. Bugün ülkemizde Türk milletinden halk kitlelerinin enternasyonalist eğitimin özünü, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını, yani ayrılma, bağımsız devlet kurma hakkını tavizsiz savunmak teşkil etmelidir. Bu Türk proletaryasının enternasyonalizminin temel ölçütüdür. Bu propagandayı yapmayan ezen milletin her proleter devrimcisi şovenist muamelesi görmeye layıktır.

Kürt milletinden proleter devrimciler ise geniş kitleleri enternasyonalizm ruhunda eğitirken ağırlığı milletlerin gönüllü birliğine vermelidir. Proleter devrimciler ezilen millet milliyetçiliğine karşı mücadele etmeli, milli dar kafalılığa karşı çıkmalıdır. Ezilen milletin proleter devrimcilerin enternasyonalizminin temel ölçütü, "birleşme özgürlüğünü" tavizsiz savunmalarıdır.

Proleter devrimciler, çeşitli milliyetlerden proletaryanın ve halk kitlelerinin kaynaşmasından ve ortak düşmana karşı birlikte mücadelesinden yanadırlar. Onlar, proletaryayı milli çitler içinde hapseden, çeşitli milliyetlerden Türkiye proletaryasının ve halkının birleşmesine, birlikte örgütlenmesine ve mücadele etmesine engel olan burjuva milliyetçi anlayış ve görüşlerle mücadele ederler. Bugün bu yapılmadan, faşizme, sosyal-faşizme ve iki süper devlete karşı, çeşitli milliyetlerden Türkiye halkı birleştirilemez. Faşist diktatörlüğü yıkma, sosyal-faşist gelişmeyi önleme, demokratik halk iktidarını kurma mücadelesinde zafer kazanılamaz.

Proleter devrimcilerin milli meseleye bakışı noktası; milli meselenin milli demokratik halk devriminin ayrılmaz bir parçası olduğu, çeşitli milliyetlerden Türkiye proletaryasının bölünmez proleter birlik oluşturması ve birleşik bir proletarya partisinde bütünleşmeleri, milletlerin ayrılma haklarının tanınması, kendi kaderini birleşme yönünde tayin eden milletler için bölgesel özerklik ve milli azınlıklar için tam eşitlik ve bütün kısıtlamaların kaldırılmasıdır.

Parti, *Cephe* ve *Ordu* devrimin zaferi için gerekli üç temel silahtır.

Milli Demokratik Halk Devrimi'nin stratejik amacı, bağımsız ve demokratik bir Türkiye'dir. Temel çelişkilerin bu çözüm yolu, milli meselede, toplumsal düzende ve siyasette köklü devrimci dönüşümleri gerçekleştirmeyi hedef almaktadır.

[...]

Halk demokrasisi ve milli bağımsızlık stratejik hedefine ulaşmak için devrimci proletarya üç silaha sahip olmak, üç büyük görevi başarmak zorundadır. Bunların *birincisi*, proleter devrimcilerin siyasi birliği ve doğru bir ideolojik-siyasi ve örgütsel çizgiye sahip proletarya partisinin oluşturulması; *ikincisi*, halkın birleşik cephesinin yaratılması ve *üçüncüsü*, halkın silahlı gücünün inşasıdır.

Bu üç silah, hayati önemdeki bu üç görev bir bütün teşkil etmektedirler. Bir bütünün parçasıdırlar. Bu üç görevin mücadele içinde birlikte ele alınması ve gerçekleştirilmesi mutlak bir zorunluluktur. Çünkü bu silahlardan birine sahip olmamak veya bu görevlerden birini yerine getirmemek milli demokratik halk devriminin zafere ulaşmaması demektir.

[...]

Bugün kavranması gereken anahtar halka, proleter devrimcilerin siyasi birliği ve doğru bir siyasi-ideolojik ve örgütsel çiz-

giye sahip proletarya partisinin oluşturulmasıdır. Diğer iki görev buna bağlı ve tabi olarak ele alınmalıdır.

Bu halka kavranmadan, diğer görevlerin layıkıyla üstesinden gelmek ve faşizme, sosyal-faşizme karşı demokratik halk iktidarı mücadelesini zafere ulaştırmak imkânsız kalacaktır. Cephe ve ordu meselesi, proleter devrimcilerin siyasi birliği ve doğru çizgiye sahip, sağlam bir proletarya partisinin oluşturulması görevine bağlı olarak ele alınmadığında sonuçsuz bir çaba, amaçsız bir gayret olacaktır.

Proleter devrimcilerin siyasi birliği ve proletarya partisinin oluşturulması meselesinde, bunun gerçekleşeceği ideolojik-siyasi temelin yaratılması hayati önemdedir. Proleter devrimcilerin siyasi birliği ve proletarya partisinin oluşturulması ancak ilkeler üzerinde, ideolojik-siyasi bir temel üzerinde gerçekleşebilir. Yoksa gerçekleştirilen şey, faşizme, sosyal-faşizme karşı ortak mücadele temelinde ittifaktan öte gidemez. Sözünü ettiğimiz proleter devrimcilerin siyasi birliği ve proletarya partisinin oluşturulması, faşizme ve sosyal-faşizme karşı ortak mücadele temelindeki ittifak değil, ondan ileri, proleter devrimcilerin birliğinin en üst biçimidir. [...]

Bunu gerçekleştirirken ideolojik mücadeleyi de kesintisiz sürdürmeliyiz. Üzerinde proleter devrimcilerin siyasi birliğinin gerçekleşeceği ideolojik ve siyasi temel, faşizme ve sosyal-faşizme ve iki süper devlete karşı mücadelenin şimdiden itibaren ortak yürütülmesiyle yaratılabilir. Faşizme ve sosyal-faşizme karşı ortak mücadele temelinde eylem birliğinin bile sağlıklı bir şekilde yürütülemediği şartlarda, eylemde birlik, propaganda ve ajitasyonda serbestlik ilkesini hakim kılıp, eylem birliğini geliştirip yaygınlaştırmadan hemen daha üst birliğe yönelmek ve bunu önermek, "atı arabanın arkasına bağladıktan sonra, arabanın öne doğru gideceğini hayal etmektir."

Proleter devrimcilerin birliğine ve proletarya partisinin oluşturulmasına giden yolda bugün üzerine düşen görev, faşizme

ve sosyal-faşizme karşı ortak mücadele temelinde eylem birliğini, eylemde birlik, propaganda ve ajitasyonda serbestlik ilkesine göre gerçekleştirmek, geliştirip yaygınlaştırmaktır. Bununla birlikte ideolojik mücadeleyi aksatmadan sürdürmek birliğe zararlı görüş ve tavırlarla sürekli mücadele etmeliyiz. Bugünkü somut durumda proleter devrimcilerin birliği önünde en büyük engeli teşkil eden sınıf işbirliği ve hakim sınıflarla uzlaşma çizgisine esas darbeyi vurmalı ve onu mahkum etmeliyiz.

Çeşitli milliyetlerden Türkiye halkının faşizme ve sosyal-faşizme karşı birleşik cephe içindeki birliği, ancak mücadele içinde gerçekleştirilebilir. Bugün bu yolda atılacak adım, faşizme ve sosyal-faşizme karşı halk sınıf ve tabakalarını en geniş şekilde mücadeleye seferber etmek, kitle mücadelesini ilerletmektir. Cephe bu mücadelenin ateşinde kurulacak ve gelişecektir.

Halkın silahlı gücünün oluşması için de benzer şeyler söyleyebiliriz. "Devrim kitlelerin eseridir" sözü çok tekrarlanan bir gerçektir. Bu, kitlelerin kendi öz tecrübeleriyle devrimin gerekliliğini anlamalarının ve bu yolda mücadeleye atılmalarının devrim gerçekleşmesi için zorunlu olduğunu ifade eder. Kitlelerin durumunu doğru tahlil etmek, doğru taktikler uygulamak için kesin bir zorunluluktur. Barışçıl kitle hareketlerinden en üst mücadele biçimlerine geçiş, kitlelerin bunu kendi tecrübeleriyle kavramalarına bağlıdır. Kitlenin hazır olmadığı bir mücadele biçimini uygulamak onlardan kopmaya ve yenilgiye yol açar. Kitlelerin en üst mücadele biçiminin gerekliliğini kavramaları ve buna hazır olmaları belli bir mücadele sürecinin içinde olur. İşte ancak bu süreç içinde barışçıl kitle hareketleri en üst mücadele biçimine dönüşebilir. Bugünkü şartlarda faşizme ve sosyal-faşizme karşı kitle mücadelelerini geliştirmek, bu mücadeleleri örgütlemek ve yönetmek halkın silahlı kuvvetlerinin oluşturulması yolunda atılması zorunlu en temel adımdır. Ve bu proleter devrimcilere düşen en önemli görevlerdendir. Faşizme ve

sosyal-faşizme karşı demokratik halk iktidarı uğrunda yürüttüğümüz mücadelenin zafere ulaşmasında halkın silahlı kuvvetlerinin yaratılması meselesi kilit bir meseledir. "Halkın ordusu yoksa hiçbir şeyi yok demektir." Geniş köylü kitleleri faşizme ve sosyal-faşizme karşı mücadeleye seferber edilmeden, köylülerin toprak ve özgürlük mücadeleleri önderlik edilmeden bu görevin üstesinden gelinemez. Halkın silahlı kuvvetlerinin oluşturulmasında, köylü kitlelerini toprak ve özgürlük mücadelesine seferber etmek tayin edici önemdedir. Çünkü halkın silahlı kuvvetlerinin belkemiğini köylü kitleleri oluşturacaktır.

[...]

Birleşik Cephe Sınıf Mücadelesi Örgütüdür

Birleşik cephe devrimin kuvvetlerini toplayan ve düşmanı tecrit edip darbeler vuran önemli bir sınıf mücadelesi örgütüdür. Birleşik cephe taktiği, devrimin ilerlemesinde ve zafere ulaşmasında belirleyici bir rol oynar. Birleşik cephe taktiği, baş düşmanlarla uzlaşma, sınıf işbirliği taktiği değildir. Aksine baş düşmanlara karşı uzlaşmaz sınıf mücadelesi temelinde tüm müttefikleri birleştirme taktiğidir.

Faşizme, sosyal-faşizme ve iki süper devlete karşı yürüttüğümüz mücadelenin hedefi, bu güçleri tasfiye ederek demokratik halk iktidarının kurulmasıdır. Faşizme, sosyal-faşizme ve iki süper devlete karşı mücadelede Milli Demokratik Halk Devrimi stratejik aşaması boyunca ayrı kalacak sınıf ittifakları geçerlidir. Fakat bunun yanı sıra, objektif şartlara, mevcut sınıf mevzilenmesine uygun ittifaklar siyaseti, birleşik cephe taktiği izlemek gerekir.

Milli Demokratik Halk Devrimi stratejik dönemi boyunca başlıca düşmanlar, emperyalizm, sosyal-emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodal kalıntılardır. Düşman saflarını bu kuvvetler oluşturmakta, devrim bu kuvvetleri tasfiyeyi amaç-

lamaktadır. Halk safları ise işçi sınıfı, köylülük, şehir küçük burjuvazisi ve milli burjuvazinin devrimci kanadından oluşmaktadır, işçi sınıfı devrimin öncü gücüdür. Devrimin temel gücü köylülüktür. Devrimin itici kuvvetleri işçi sınıfı, köylülük ve şehir küçük burjuvazisidir. Milli burjuvazi ara sınıf durumundadır. Devrimle karşı-devrim arasında bocalar. Milli burjuvazinin sol kanadı devrim saflarında yer alabildiği gibi, sağ kanadı da karşı devrimle ortak hareket edebilir. Milli burjuvazinin sınıf tavrını, bir yandan devrimden ve emekçi kitlelerden korkmasına yol açan sömürücü niteliği, diğer taraftan emperyalizmin, sosyal-emperyalizmin, komprador-kapitalizmin ve feodal kalıntıların baskısından zarar gören sınıf menfaatleri belirler.

İşçi sınıfı cephenin öncüsüdür. İşçi sınıfının en güvenilir müttefiki köylülüktür. İşçi sınıfının köylülükle ittifakı cephenin temel ittifakıdır. Şehir küçük burjuvazisi güvenilir bir müttefiktir.

Proleterya önderliğinde, işçi köylü temel ittifakına dayanan halkın birleşik cephesinin kurulması, devrimin başlıca düşmanlarına karşı mücadelenin zaferi için, bağımsız ve demokratik bir Türkiye'nin gerçekleşmesi için temel bir zorunluluktur. Birleşik cephe; emperyalizmin, sosyal-emperyalizmin, komprador kapitalizmin ve feodal kalıntıların en fazla acı ve yükünü çeken işçi ve köylü ikitlelerine dayanmak zorundadır. Ancak işçi ve köylü kitlelerine dayanan bir halk demokrasisi ve milli bağımsızlık mücadelesi düşmanı yenecek güçleri toplayabilir, başarıya ulaşabilir.

Milli Demokratik Halk Devrimi stratejik aşamasının varılan her ara aşamasında siyasi ve iktisadi gelişmelere paralel olarak toplumsal ilişkilerde, sınıf ilişkilerinde de değişiklikler ortaya çıkar. Her ara aşamada sınıf ilişkilerinde ortaya çıkan bu değişmelere, sınıf mevzilenmesinin yeni durumuna uygun taktikler uygulamak zorunludur. Her ara aşamada değişen sınıf ilişkilerini dikkate almalı, baş düşmanları ayırt ederek esas darbeyi on-

lara indirmeliyiz. Milli Demokratik Halk Devrimi'nin stratejik hedefleri içinde yer alan, fakat varılan ara aşamada baş düşmanlar dışında kalan düşmanlar ara sınıf kabul edilmeli ve bunlara karşı ikili taktik uygulanmalıdır. Bu ikili taktik, baş düşmana karşı mücadele ettikleri sürece birlik, baş düşmanla uzlaştıkları, proleter devrimcilere ve halka saldırdıklarında mücadeledir.

Günümüz şartlarında faşizm ve sosyal-faşizm ile çeşitli milliyetlerden halk yığınları arasındaki çelişki, baş çelişkidir. Bugünkü aşamada baş düşmanlar faşizm, sosyal-faşizm ve iki süper devlettir.

[...]

Bugünkü aşamada milli bağımsızlık mücadelesini, faşizme ve sosyal-faşizme karşı demokratik halk iktidarı mücadelesine tabi kılmak birleşik cephenin temel ilkesi olmalıdır. Bu ilkeye uygun olarak, cephe içinde yer alacak sınıfların ve onların partilerinin, örgütlerinin veya tek tek kişilerin bağımsızlıkları ve insiyatifleri yok edilmemelidir. Cepheye katılan çeşitli sınıfların siyasi ve iktisadi taleplerinin cephe içinde yer alması engellenmemelidir. Ancak bugünkü şartlarda halk demokrasisi mücadelesinin talepleri, milli bağımsızlık mücadelesinin çıkış noktasını oluşturduğundan, yani iki süper devlete karşı mücadelenin çıkışı noktasını faşist diktatörlüğü yıkma, sosyal-faşist gelişmeyi önleme mücadelesi teşkil ettiğinden, faşizme ve sosyal-faşizme karşı mücadele temelinde ittifak esastır. Bunun anlamı ittifaka gireceğimiz güçlerde aradığımız temel özellik ve şartın faşizme ve sosyal-faşizme karşı olmaları olduğudur. Cephe içinde yer alan kuvvetlerin bağımsızlıkları bu anlamda nispidir. Anti-faşist ve anti-sosyal-faşist cephe siyaseti ittifak ve mücadeleyi birleştiren bir siyaset olmalıdır. Cephe içinde yer alan sınıfların, parti ve örgütlerin baş düşmanlarla uzlaşma, baş düşmanlara teslimiyet eğilimleriyle, aralıksız mücadele edilmelidir. Faşizme ve

sosyal-faşizme karşı çıkan bütün sosyal sınıf ve tabakalarla cephe kurma siyaseti, yine de onlara karşı mücadele verme, yani onların yalpalayan, düşmana teslim olma, proleter devrimcilere ve halka karşı çıkma biçiminde kendini gösteren gerici yanlarıyla mücadeleyi de içermelidir.

Bugünkü aşamada birleşik cephe, işçi sınıfı önderliğinde, işçi-köylü temel ittifakı üzerinde, faşizme, sosyal-faşizme karşı bütün emekçi sınıf ve tabakaları, milli demokratik halk devrimi stratejik aşamasın da karşımıza almadığımız sömürücü sınıf ve tabakaları ve milli demokratik halk devrimi stratejik döneminde düşmanımız olan, fakat içinde bulunduğumuz ara aşamada baş düşmanımız olmayan kesimleri, tüm bu kuvvetlerin parti ve örgütlerini, tek tek demokrat ve yurtsever kişileri faşizme ve sosyal-faşizme karşı mücadele temelinde birleştiren bir cephe olmalıdır.

[...]

Marksist cephe taktikleri düşmanın iç çelişkilerinden yararlanmayı ve geçici müttefikler kazanma yolunda bu çelişkileri keskinleştirmeyi, baş düşmana karşı düşman kampında bizimle ittifak yapabilecek, yani henüz baş düşmanımız olmayan güçlerle geçici ittifak kurmayı öngörür. Bizimle işbirliği yapmak isteyen müttefikleri baş düşmanımıza karşı ortak mücadelede yer almaya teşvik etmemek ve onları etkileyip arkalarındaki kitleyi kazanmaya çalışmamak sol sekter, kapalı kapıcılık siyaseti olur. Taktiklerimize "çelişmelerden yararlanmak, çoğunluğu kendi yanımıza çekmek, azınlığa karşı çıkmak, düşmanlarımızı teker teker ezmek" ilkesi yol göstermelidir.

[...]

Ülkemizde birleşik cephenin kurulmasının da esas rolü oynayacak ve cepheyi yürütecek proletarya partisi henüz oluşturulmamıştır. Halk içindeki çelişkileri ele almada ve çözmede

yanlış metodlara başvurma hâlâ yaygındır. Proleter devrimciler halk yığınlarının geniş kesimlerini kucaklayabilmiş değildir. Ancak tüm bunlar daha bugünden cephenin kurulması için mücadele etmemeyi gerektirmez. Cephenin kurulması için halk güçlerinin birliğini sağlamaya, özellikle işçi sınıfının devrimci birliğini ve işçi-köylü ittifakını sağlamaya çalışmak gerekir. Devrimci proletarya işçi-köylü ittifakını gerçekleştirme yolunda köylülüğe, kendisini kirin iflasa, açlık ve sefalete ittiğini somut olarak göstermeli, sabırla anlatmalıdır. Toprak ağalarının baskı ve zulmünü, tefeci-tüccarların azgın sömürüsünü, komprador sermayenin yağma ve talanını göstermeli, kavratmalıdır. Devrimci proletarya köylülüğü kendisini ezen bu kuvvetlere karşı seferber etmelidir. Köylülüğün toprak ve özgürlük uğruna mücadelesini kararlılıkla desteklemeli, bu mücadeleleri örgütlemeli, önderlik etmelidir.

[...]

Çeşitli milliyetlerden halkımızın en temel ve acil siyasi ve iktisadi menfaatlerinin savunulması, çeşitli milliyetlerden halkımızın faşist diktatörlüğü yıkma, sosyal-faşist gelişmeyi önleme mücadelesine seferber edilmesi, artan dünya savaşı tehlikesine karşı hazırlık ve mücadele, mevcut şartlarda birleşik cephenin çıkış noktasını ve esas muhtevasını oluşturmalıdır.

[...]

Birleşik cephe elbette birdenbire gerçekleşmeyecektir. O, mücadele içinde adım adım gerçekleşecektir. Cephenin henüz gerçekleşmediği dönemlerde, onu gerçekleştirme yolunda atılacak adım baş düşmanlara karşı mücadelede çeşitli seviyelerden eylem birliğini sağlamak ve yaygınlaştırmaktır. Eylem birliği, birleşik cepheden daha geri bir örgütlenmeyi ifade eder. Yukarıda da söylediğimiz gibi mevcut şartlarda faşizme ve sosyal-faşizme karşı mücadele temelinde eylem birliğini, "eylemde bir-

lik, propaganda ve ajitasyonda serbestlik" esasına göre gerçekleştirmemiz ve yaygınlaştırmamız, dar grupçu anlayışları yıkmamız Cephenin gerçekleşmesine giden yolda atılması gereken en temel ve zorunlu adımdır.

Biz kendi bağımsız çalışmamızı bir an olsun aksatmadan, faşizme, sosyal-faşizme karşı çıkan tüm güçlerle, tüm parti, dernek ve gazetelerle, tek tek demokrat yurtsever kişilerle ortak mücadele için gerek uzun vadeli ve gerekse kısa vadeli anlaşmalar yapmaya, ittifak kurmaya hazırız. Böyle bir ittifak temelinde kitle mücadelesinin geliştirilmesi için elimizden gelen tüm gayreti sarf edecek, üzerimize düşen görevi yerine getirmekten asla kaçınmayacağız. Ama aynı zamanda eylem birliği içinde yer alan güçlerin, parti, dernek veya gazetelerin ortak mücadeleyi baltalayan tavır ve görüşlerini amansızca teşhir edeceğiz. Bozulan ittifakları veya eylem birliğini yeniden gerçekleştirmek için kitlelerin hakemliğinde tüm gücümüzle çalışacağız.

[...]

Halk Demokrasisi ve Milli Bağımsızlık Çeşitli Milliyetlerden Türkiye Halkının Temel Talebidir!

Türkiye, başta ABD emperyalizmi gelmek üzere, çeşitli emperyalist ülkelere, iktisadi, siyasi, askeri ve kültürel bakımlardan bağlı yarı-sömürge bir ülkedir. Bugün ABD emperyalizminin hegemonyası altındadır. Rus sosyal-emperyalizminin etkisi hızla artmaktadır. Ülkemizde komprador karakterde bir kapitalizm hakimdir. Yarı-feodal ilişkiler, varlığını sürdürmesine karşılık, tâli plana düşmüştür.

Emperyalizm ve sosyal-emperyalizmin ülkemizdeki sosyal temeli, komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıfıdır. Emperyalizm bir ülkeye girdiğinde, oradaki en gerici sınıfa veya sınıflara dayanır. Bu ülkemizde toprak ağaları sınıfı olmuştur. Diğer taraftan emperyalistler, varlığı gelişmesi kendilerine bağlı bir

komprador sınıf yaratmışlardır. Komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıfı emperyalizmin ve sosyal-emperyalizmin ülkemizdeki temel dayanaklarıdır. Onlar sömürü ve talanlarını bu sınıflar vasıtasıyla sürdürmektedirler. Emperyalizm bir yandan ülkemiz kırında en geri üretim ilişkilerini temsil eden kuvvetleri, toprak ağaları sınıfını destekleyip ayakta tutmaya çalışırken, diğer taraftan kaçınılmaz olarak kapitalizmi geliştirmektedir. Şüphesiz gelişen kapitalizm komprador karakter de, toplumsal ve milli gelişmeyi köstekleyici, üretici güçlerin gelişmesini engelleyici niteliktedir. Emperyalizmin esas vurgulanması gereken yönü, yağmacı ve talancı yönüdür. Onun kaçınılmaz olarak, komprador karakterde de olsa, kapitalizmi geliştirmesi buradan gelir. Emperyalizmin yağmacı ve talancı tabiatı, azamî kâr dürtüsü, kaçınılmaz olarak komprador kapitalizmin gelişmesini de beraberinde getirmektedir.

Bugün ülkemizde komprador kapitalizm hâkimdir. Komprador kapitalizmin adım adım gelişimi, hâkimiyeti aşamasına varmıştır. Komprador kapitalizmin hâkimiyeti demek, ticarî üretimin genel hale gelmesi, yığınların esas olarak komprador sermaye tarafından sömürülmesi demektir. Bir ülkede ekonomi hangi esasa göre teşkilatlanmışsa, ekonominin temelini hangi üretim sisteminin teşkilatlanması oluşturuyorsa, o ülkede o üretim sistemi hâkimdir denir. Biz, ülkemizde, kapitalizmin hâkimiyetinden söz ederken bunu kastediyoruz. Bu kapitalizmin milli değil, komprador karakterde olduğunu, üretici güçlerin gelişmesini engellediğini özellikle vurguluyoruz.

Kapitalizmin hâkimiyetini gösteren başlıca evrensel ölçütleri meta üretiminin arızi olmaktan çıkıp genel hale gelmesi, işgücünün meta oluşu —ki bunun gelişme derecesi kapitalizmin gelişme derecesini gösterir—, tarım dışı nüfusun tarımsal nüfus aleyhine büyümesi ve tarım tekniğinin gelişmesidir. Bu ölçütlerin Türkiye gerçeklerine uygulamasının ortaya çıkardığı tespitler genel hatlarıyla şöyledir: Ülkemizde doğal ekonomi yıkılmış,

ticari üretim hakim hale gelmiştir. Ticari üretim kavramı basit meta üretimi ve kapitalist üretimi kapsamaktadır. Üreticiler, bilinmeyen bir pazar için üretim yapmakta, ihtiyaçlarının büyük bölümünü pazardan temin etmektedirler. Şüphesiz ülkenin farklı bölgelerinde farklı bir gelişim seviyesi vardır. Ancak ülke ekonomisinin genel özelliği ticari üretimin, kapitalist üretim teşkilatının hakim olmasıdır.

[...]

İşçi sınıfının nicelik ve nitelik (modern sanayi proletaryası) olarak gelişmesi de kolayca görülebilecek bir olgudur.

Bir de sermayenin ilkel şekillerinden tefeci-tüccar sermayesini değerlendirme konusu var. Eğer tefeci-tüccar sermayesi sermayeye, üretime bağlanmamışsa ve bağımsız bir gelişme gösteriyorsa, böyle durumlarda sınıf farklılaşmasını, dolayısıyla kapitalizmin gelişmesini engelleyici nitelik taşır ve yarı-feodal yapının bir unsuru sayılmalıdır. Fakat tefeci-tüccar sermayesi, sermayenin bu ilkel şekli, bağımsız gelişme yerine üretime bağlanmaktaysa, bu durumda sınıf farklılaşmasını hızlandırır, kapitalist gelişmenin bir etkeni olur. Bu durumda tefeci-tüccar sermayesi, üretimin kapitalist teşkilatına bağlanır ve o yapının bir unsuru haline gelir.

Ülkemizde tefeci-tüccar sermayesi esas olarak komprador kapitalizmini geliştirici bir nitelik taşımaktadır ve komprador sermayeye bağlanmıştır. Yarı-feodal yapıyla bütünleştiği durumlar da vardır. Ancak bu talidir.

[...]

Ülkemizde toplumsal ve milli gelişme emperyalizm, sosyal-emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodal kalıntılar tarafından engellenmektedir. Ülkemizin bu gerçekleri, önümüzdeki devrim aşamasını belirlemektedir. Türkiye devrimi, emperyalizmin, sosyal-emperyalizmin, komprador kapitalizmin ve feo-

dal kalıntıların hakimiyetini yıkmayı ve tasfiye etmeyi hedef almış milli ve demokratik karakterde halk devrimidir. Bu kuvvetler yıkılmadan, hiçbir toplumsal ve milli gelişme söz konusu olamaz. Ve bu kuvvetleri ancak proletarya öncülüğünde milli demokratik halk devrimi tasfiye edebilir.

[...]

Ülkemizin gerçekleri, milli demokratik halk devrimi sürecindeki temel çelişkileri de ortaya koymaktadır. Bunlar; emperyalizm ve sosyal-emperyalizm ile çeşitli milliyetlerden Türkiye halkı arasındaki çelişki [ve] komprador kapitalizm ve feodal kalıntılar ile çeşitli milliyetlerden halk yığınları arasındaki çelişkidir.

Milli demokratik halk devrimi sürecini ifade eden çelişkiler bunlardır. Bu çelişkiler çözülmeden milli ve toplumsal gelişme sağlanamaz. Milli demokratik halk devrimi süreci bir bütün teşkil etmesine rağmen, süreci ifade eden bu iki temel çelişki, süreç içindeki iki farklı niteliği ortaya koymaktadır. Devrimin milli ve demokratik karakterini, yönünü ifade etmektedir. Bu temel çelişkiler devrimin iki temel görevini, milli bağımsızlık ve halk demokrasisi görevini belirlemektedir. Diğer taraftan milli demokratik halk devriminin başlıca düşmanları (devrimin hedefleri), bu iki temel çelişkiden çıkmaktadır. Devrimin başlıca düşmanları, üretici güçlerin gelişmesini köstekleyen, toplumsal ve milli gelişmeyi engelleyen kuvvetler, [yani] emperyalizm, sosyal-emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodal kalıntılardır. Devrimin kuvvetleri ancak, kırlardan şehirlere doğru gelişen uzun süreli halk savaşı içinde, adım adım gelişerek, devrimin başlıca düşmanlarını parça parça yok ederek zafere ulaşabilir.

[...]

TÜRKİYE
İŞÇİ KÖYLÜ
PARTİSİ
Kuruluş Bildirisi
Tüzük
Program
Toprak Devrimi Programı
TİKP YAYINLARI

TİKP

1970'lerde Maocu grupları büyük ölçüde domine ettiğini söyleyebileceğimiz TİİKP'nin önder kadroları 1974 affıyla birlikte cezaevinden örgütsel bütünlüklerini koruyarak çıktılar. Bu sırada aylık *Aydınlık* dergisini yayımlamaya başladılar.

Faaliyetlerine illegal olarak devam ettikleri bir dönemin sonunda 1977 yılında yaptıkları 1. TİİKP kongresinde legal alana çıkma kararı aldılar ve 1978 yılında yasal bir parti olan TİKP'yi (Türkiye İşçi-Köylü Partisi) kurdular. Bu dönemde kendisini feshederek TİKP'ye katılan Halkın Yolu (THKP-C/ML) adlı grubun da içerilmesiyle Maocu siyasetler nezdindeki prestijlerini artırdılar.

TİKP'nin 70'lerdeki söyleminin siklet merkezini "iki süper devlet"e karşı mücadele oluşturuyordu. Üç Dünya Teorisi'ne dayanan bu stratejiye göre, Türkiye devriminin çözmekle mükellef olduğu (emperyalizmle geniş halk yığınları arasındaki) çelişkinin somut hedefini ABD ve SSCB'yi içeren iki süper devlet teşkil ediyordu. Yani SSCB de ABD ile birlikte devrimin baş düşmanı idi.

SSCB'nin bu şekilde emperyalist bir odak olarak mimlenmesi, beraberinde, ülke içindeki SSCB yanlısı grupları da şiddetle ötekileştirmeyi, onları "emperyalizmin beşinci kolu", "sosyal faşistler" olarak görmeyi getirdi. Ancak bu ötekileştirme bir süre sonra SSCB yanlısı olmayan grupları da içerecekti.

70'lerin sonuna doğru "iki süper güç"ten SSCB, "en saldırgan" emperyalist odak olarak nitelendi ve SSCB'nin Türkiye'yi işgal etmeyi planladığı savunulup, örgütün bütün stratejisi bunun üzerine kuruldu. Bu stratejik perspektif bir emperyalist güç olan ABD'yi devrimin hedefi açısından ikincilleştirdi, hatta onu SSCB karşısında yer yer müttefik olarak gördü.

Hareket bu perspektifle, Türkiye'deki anti-faşist mücadeleyi de "iki süper devlet"in bir oyunu olarak algıladı ve bu algı, çatışmanın tarafları olan sivil faşistlerle devrimcileri birbirine eşitledi. Devrimcileri de, emperyalizme karşı "Milli Hükümet" mücadelesinin önünde engel olarak gördü. Bu siyasal bakış başta TSK olmak üzere yüksek bürokrasiyi ve MHP dışındaki

sağ partileri "Milli Hükümet"in unsurları ve müttefikleri olarak kabul etti ve onları "Milli Kuvvetler" olarak tanımladı. Bu siyasetin bir sonucu olarak önce (1978) —o sırada günlük olarak yayımlanan— *Aydınlık*'ta "Kontrgerilla ve MHP'yle Hesaplaşma" adlı bir yazı dizisine başlandı. Bu yazı dizisinde ülkücüler tarafından işlenen siyasi cinayetlerin arkasındaki güç olarak Kontrgerilla ve onun ilişkileri teşhir edildi. Aydınlıkçılara göre bu dizide gösterdikleri kontrgerillanın sağ yüzü idi. Bunun bir de "sol yüzü" vardı. Bu "sol yüz"den kasıt anti-faşist mücadele içinde aktif olarak yer alan bütün sol gruplardı. Aydınlık bu grupları "teşhir etmek için" bu kez "Bilinmeyen Sol" adlı yazı dizisine başlayacaktı. Bu yazı dizisinde, sol örgüt-ler tarafından gerçekleştirilen birçok eylem failleriyle birlikte gazetede haber yapıldı. Bu durum sol örgütlerin Aydınlıkçıları "ihbarcı" olmakla suçlamasına neden oldu.

TİKP 12 Eylül darbesini, Türkiye'yi işgale hazırlanan SB emperyalizminin önünü kesme ve Türkiye'yi istikrarsızlaştırarak bu işgale zemin hazırlayan "sol ve sağ çeteler"i bastırma girişimi olarak görüp destekledi.

TÜRKİYE İŞÇİ KÖYLÜ PARTİSİ PROGRAMI*

Temel İlkeler

1. Türkiye İşçi Köylü Partisi, Türkiye işçi sınıfının devrimci siyasal partisidir. Partinin eylem kılavuzu bilimsel sosyalizmdir.

2. Türkiye İşçi Köylü Partisi'nin son amacı, herkesin yeteneğine göre çalışıp ihtiyacına göre pay aldığı sınıfsız toplumu gerçekleştirmektir.

TİKP, bu amaca ulaşmak için emperyalizmi, sosyal-emperyalizmi ve feodalizmi tasfiye edecek olan milli demokratik devrimi gerçekleştirir ve işçi-köylü ittifakına dayanan proletarya iktidarı altında devrimi devam ettirerek sosyalizmin kuruluşuna önderlik eder.

3. TİKP, bütün ülkelerin proletaryası ve ezilen halkların kurtuluşu için, Rus sosyal-emperyalizmini ve Amerikan emperyalizmini yıkma hedefine yönelen, Üçüncü Dünyayı temel güç alan ve İkinci Dünya ile ittifak eden devrim stratejisini savunur ve uygular. Parti, savaş kundakçısı iki süper devlete ve özellikle

---

* Türkiye İşçi Köylü Partisi, *Kuruluş Bildirisi, Program* (TİKP Yayınları, 1978) adlı metinden alınmıştır.

daha tehlikeli olan Rus sosyal-emperyalizmine karşı dünya halklarının en geniş birleşik cephesi için mücadele eder.

Milli Demokratik Devrim

4. TİKP, milli demokratik devrimi zafere ulaştırarak proletarya önderliğinde, işçi-köylü ittifakına dayanan ve küçük burjuvazi ile milli burjuvazinin katıldığı demokratik halk iktidarını gerçekleştirir.

5. Demokratik halk iktidarı, emperyalizmin ve sosyal-emperyalizmin Türkiye üzerindeki her türlü baskı, sömürü ve denetimine son verecektir. Ülkemizdeki bütün yabancı sermaye halkın mülkiyetine geçirilecektir. NATO ve diğer emperyalist örgütlerden derhal çıkılacak, emperyalist devletlerle yapılan bütün anlaşmalar yırtılacaktır. Yurdumuzda tek bir yabancı asker ve üs bulunmasına izin verilmeyecektir.

TİKP, halkın silahlanmasına ve öz kaynaklarımıza dayanan bir yurt savunması siyaseti izler ve hegemonyacılığa karşı Türkiye'nin devlet egemenliğini savunur.

6. Demokratik halk iktidarı, ortaçağ karanlığını köylerden, şehirlerden ve toplumumuzun her alanından temizleyecek ve toprak devrimini gerçekleştirecektir. (...)

Toprak devrimi, tarım işçilerinin ve yoksul köylülerin önderlik ettiği ve bütün köylülüğün katıldığı Köylü Komiteleri tarafından yürütülecektir.

[...]

9. TİKP, Siyasi Partiler Kanunu ve diğer kanunlardaki milli eşitlik ve özgürlüğe aykırı bütün anti-demokratik hükümlerin kalkması için çalışır. Parti, herhangi bir bölgenin veya ırkın diğerlerine hâkim veya diğerlerinden imtiyazlı olmasına karşı mücadele eder, bütün Türkiye halkının eşitlik ve özgürlük temelinde devrimci birliğini savunur.

10. TİKP, milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkını savunur. Emperyalizme, sömürgeciliğe, ırkçılığa, hegemonyacılığa ve her türden gericiliğe karşı devletlerin bağımsızlık, milletlerin kurtuluş ve halkların devrim mücadelelerini kararlı olarak destekler. Demokratik halk iktidarı dış siyasette bu ilkeyi temel alır ve farklı sistemlere sahip ülkelerle, bağımsızlığa, egemenliğe ve toprak bütünlüğüne karşılıklı saygı, saldırmazlık, içişlerine karışmama, eşitlik ve karşılıklı yarar ve barış içinde bir arada yaşama ilkelerine dayanan ilişkiler geliştirmek için çaba gösterir.

* * *

TÜRKİYE İŞÇİ KÖYLÜ PARTİSİ KURULUŞ BİLDİRİSİ*

[...]

Partimizin kuruluşu, Türkiye işçi hareketinin büyük önderi Mustafa Suphi ve on beş yoldaşının gericiler tarafından Karadeniz'de boğdurulmasının elli yedinci yılına rastlamaktadır. Bu olay göstermektedir ki, Türkiye emekçilerinin devrim davasını kan ve zulümle yok etmeye imkan yoktur. TİKP, Mustafa Suphi ve Şefik Hüsnülerden devraldığı bayrağı Türkiye halkının elinde zafere ulaştıracağını ilan etmektedir.

Partimizin son amacı sınıfsız toplumu gerçekleştirmektir. TİKP, bu amaca ulaşmak için emperyalizmi, sosyal-emperyalizmi ve ortaçağ karanlığını tasfiye edecek olan milli demokratik devrimi gerçekleştirecek ve işçi-köylü ittifakına dayanan proletarya iktidarı altında devrimi devam ettirerek sosyalizmin kuruluşuna önderlik edecektir.

---

* Türkiye İşçi Köylü Partisi, *Kuruluş Bildirisi, Program* (TİKP Yayınları, 1978) adlı metinden alınmıştır.

Günümüz dünyası, insanlık tarihinin en büyük sömürücüleri ve zalimleri olan Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika arasında şiddetli bir rekabete sahne olmaktadır. Bütün dünya halkları ile baskı ve tehdit altındaki bütün ülkelerin iki süper devlete karşı tek bir cephede birleşmelerini savunuyoruz. Bu cephe, esas darbeyi daha tehlikeli olan Sovyet sosyal-emperyalistlerine indirmeli ve iki süper devletin kundaklayacağı yeni bir dünya savaşı tehlikesine karşı hazırlıklı olmalıdır. Türkiye halkı, iki süper devletin mezara gömülmesinde üzerine düşen görevi mutlaka yerine getirecektir. Mustafa Kemal'in belirttiği gibi, "Mazlum milletler zalimleri bir gün elbette mahv-ü perişan edeceklerdir". Partimiz işte bunun için mücadele etmektedir.

Sevgili yurdumuz, bugün bir kargaşalık içindedir. Türkiye, emperyalist işbirlikçisi hükümetlerin teslimiyet politikası yüzünden iki süper devlet arasındaki hakimiyet mücadelesinin girdabına sürüklenmiştir. İşte bu şartlarda halkımızın bağımsızlık ve demokrasiye kavuşması, her şeyden önce iki süper devlete karşı mücadeleden geçmektedir. Bugün önümüzde çözmemiz gereken düğüm, Türkiye'nin dış meselesidir.

Bağımsız bir Üçüncü Dünya ülkesi olan Kıbrıs'a askeri müdahale, ancak şu ya da bu süper devlete dayanarak ve bağımsızlığımızdan yeni yeni tavizler verilerek devam ettirilebilirdi. Bugüne kadar da böyle olmuştur. Kıbrıs macerası bugün Türkiye'nin baş meselesi haline gelmiştir.

Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalede direnmesi Sovyet sosyal-emperyalistlerinin yurdumuzun efendisi olma emellerinden başka hiçbir şeye hizmet etmiyor. Partimiz, Moskova'daki Yeni Çarların Türkiye ile Yunanistan ve Kıbrıs'ı birbirine kışkırtan emperyalist politikalarını boşa çıkarmak için kararlı bir mücadele yürütecektir.

İki süper devlet, Kıbrıs ve Ege'den ellerini çekmelidir. Kıbrıs'ın içişlerine hiçbir yabancı ülke karışmamalıdır. Kıbrıs'ın Türk ve Rum toplumları kendi ülkelerinin meselesini barışçı

yollardan çözmelidirler. Partimiz Türk ordusu dahil bütün yabancı askerlerin Kıbrıs'tan çekilmesini savunmaktadır. TİKP, Kıbrıs halkının milli eşitlik ve özgürlüğün hüküm sürdüğü, toprak bütünlüğüne sahip, egemen, bağımsız ve demokrat bir Kıbrıs için yürüttüğü mücadeleyi desteklemektedir.

Partimiz, Ege anlaşmazlığının Yunanistan ve Türkiye yararına hakkaniyet temelinde barışçı yollardan bir an önce çözülmesini savunmaktadır. Ege denizi Türkiye ve Yunanistan'ı birbirine bağlayan bir barış ve dostluk denizi olmalıdır

Türkiye'nin önünde iki yol vardır. Ya Yunanistan'la ve başta Ortadoğu ve Balkan ülkeleri olmak üzere bütün Üçüncü Dünya ülkeleriyle dostluk, ya da Rus sosyal-emperyalistlerine teslimiyet! Sovyetler Birliği'nin "barışçı" bir ülke olduğu hayalleri yurdumuzun geleceği için son derece tehlikelidir. Unutmayalım ki, Sovyetler Birliği'nin Avrupa, Balkanlar, Ortadoğu ve Türkiye üzerindeki baskı ve tehdidinin ağırlaştığı şartlarda yaşıyoruz.

Bugün yurdumuzun yumuşama ve silahsızlanma masallarına değil, Yeni Çarlara karşı kararlı bir dış politikaya ve milli savunmasını güçlendirmeye ihtiyacı vardır. Partimiz öz kaynaklarımıza ve halkın silahlanmasına dayanan bir yurt savunması siyasetini savunmaktadır. Partimiz diğer yandan, ABD emperyalizminin Türkiye üzerindeki her türlü baskı, sömürü ve denetimine karşı mücadele edecektir. Yurdumuzda tek bir yabancı asker istemiyoruz. Ordu içinde askerlere uygulanan her türlü baskıya, dayağa ve hakarete son verilmelidir. TİKP, süper devletlerin yıkıcı faaliyetlerine ve revizyonistlerin ordu içinde yaymaya çalıştıkları milli teslimiyetçiliğe karşı kararlı bir mücadele yürütecek ve Kurtuluş Savaşımızın devrimci geleneklerini canlandıracaktır.

Hitler'in izinden giden Moskova Çarları, bugün esas olarak askeri güçlerine dayanarak yayılma politikası izliyorlar. Diğer yandan onlar, Türkiye'nin içinde bulunduğu güçlüklerden ya-

rarlanarak ekonomik, siyasi, kültürel ve diplomatik alanlarda yurdumuza karşı çok yönlü bir taarruza girişmişlerdir. Moskova yöneticileri ekonomimizin kilit noktalarına el atmakta, yurdumuzun elektrik ihtiyacını denetim altına almaktadır.

"TKP" adını sahtekarca kullanan İsmail Bilen revizyonist kliği, sosyal-emperyalistlerin Türkiye'deki beşinci koludur. Partimiz, Sovyet revizyonistlerini yurdumuzun efendisi yapmaya çalışan bu işçi düşmanı milli ihanet şebekesi ile sonuna kadar mücadele edecektir.

Partimiz, MC hükümetlerinin kapıları Rusya'ya açma politikalarını burada bir kere daha mahkum eder. Rusya ile "İşbirliği ve Dostluk" perdesi altında tezgahlanan teslimiyet anlaşmalarına karşı kararlı olarak mücadele edeceğiz. Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki egemenliği sınırlanamaz. Boğazlar Yeni Çarların savaş gemilerine kapatılmalıdır.

[...]

Her gün yeni bir cinayet işleyerek ellerini kana bulayan Kontrgerilla faşistleri ve Türkeş'in komandoları ülkemizin başına bela olmuşlardır. Bunlar, iki süper devlete karşı mücadelenin biricik güvencesi olan halka saldırarak yurdumuzun düşmanlarına hizmet etmektedirler. Bunlar, azgın bir toprak ağası politikası gütmekte, milliyet ve mezhep çatışmalarını körükleyerek halkı bölmekte ve Türkiye'yi zayıf düşürmektedirler. Bugün halkın can güvenliğini ve özgürlüğünü sağlamanın, böylece milleti birleştirmenin yolu Kontrgerillaya ve MHP'ye karşı geniş halk yığınlarını mücadeleye sevketmek ve faşizmle kesin bir hesaplaşmaya gitmektir.

Bazı sahte "solcu" grupların Kontrgerilla ile aynı siyaseti izleyerek CHP hükümetini baş düşman ilan etmeleri doğrudan doğruya faşizme hizmet etmektedir. Partimiz, bugün "faşizme karşı mücadele" adı altında yapılan başıbozuk maceracılığın ve bireyci terörün kesinlikle karşısındadır. Bugün sağa sola bomba

atmak, banka soymak, adam kaçırmak, adam öldürmek gibi sorumsuz eylemlerin devrimcilikle hiçbir ilgisi yoktur. Maceracıların bu tür eylemleri artık halk düşmanı bir karakter kazanmış ve Kontrgerillanın eylemleriyle birbirine karışmıştır. Partimiz, faşizme ve Kontrgerillaya karşı geniş yığınları aktif mücadeleye seferber edecektir.

TİKP, gençliğimizin öğrenim özgürlüğü ve can güvenliğine kavuşmasını ülkemizin çok önemli bir meselesi olarak görmektedir. Hangi görüşte olursa olsun cebinde öğrenci kimliği olan herkes can korkusu olmadan okuluna serbestçe gidebilmeli ve öğrenim görebilmelidir. Bütünüyle yurtsever olan gençlik kitlesini bölen politikaların karşısındayız. Öğrenci kitlesine yapılan saldırıları lanetliyoruz. Gençlik içindeki bütün meseleler ikna yoluyla ve serbest tartışma ortamı içinde çözülebilir. Gençlik meselesinde çıkar yol, öğrencileri siyasetten uzaklaştırmak ve polis tedbirlerini artırmak değil, gençliğe en geniş özgürlüğü sağlamaktır. Gençliğin buna hakkı vardır, çünkü ülkemizin geleceğini temsil etmektedir. Bütün gençliği, can güvenliği, öğrenim özgürlüğü, demokratik bir eğitim için ve iki süper devlete karşı sımsıkı birleşmeye çağırıyoruz.

[...]

Partimiz, herhangi bir bölgenin veya ırkın diğerlerine hakim veya diğerlerinden imtiyazlı olmasına karşı mücadele edecektir. Türkiye halkının eşitlik ve özgürlük temelinde devrimci birliğini savunuyoruz.

[...]

Partimiz, Sovyet sosyal-emperyalizminin beşinci kolu, işçi düşmanı sahte TKP revizyonistlerinin işçi sınıfımızı baskı altına alma çabalarını yerle bir edecektir. TİKP, işçi sınıfı içindeki baş düşman olan revizyonizme karşı "Kıralım revizyonist zinciri, sendikalar işçinin" şiarını yükseltecektir. İşçi sınıfımızı bölen

sendika rekabetine karşıyız. Türk-İş, DİSK ve diğer bütün sendikalara üye olan veya sendikasız bütün işçilerin eylem birliğini savunuyoruz.

Partimiz işçilerden, köylülerden, esnaftan, zanaatkardan, memurdan ve milli sermaye sahiplerinden oluşan tüm halkımızın emperyalizmin pençesinden ve ortaçağ karanlığından kurtulması için mücadele ediyor. (...)

Partimiz, demokrasinin temeli olarak köylünün toprağa ve özgürlüğe kavuşmasını görmektedir. (...)

Köylü yığınları toprak devrimini komiteler kurarak kendi elleriyle uygulayacaktır. Bütün köylüleri Partimiz bayrağı altında mücadeleye çakıyoruz. "Toprak, hürriyet, bütün tefeci ve banka borçlarının iptali". Şiarımız budur.

Ecevit hükümetine karşı siyasetimiz hem dostluk hem mücadeledir. Hükümetin yurdumuzun bağımsızlığından yana olan ve halkın özgürlüğüne hizmet eden her davranışını destekleyeceğiz. Öte yandan iki süper devletle, özellikle Sovyetler Birliği ile uzlaşan, faşizme taviz veren siyasetler izlediği her yerde hükümete karşı mücadele edeceğiz. Ecevit hükümeti, Kıbrıs'tan geri çekilmede, Yunanistan'la dostluk kurmada, Üçüncü Dünya ile birleşmede, Kontrgerillanın üzerine yürümede cesur olmalıdır. O zaman halkın ve Partimizin desteğini kazanacaktır.

Geleceğin aydınlık Türkiyesini yaratacak biricik güç, 45 milyonluk Türkiye halkıdır. Hiçbir yabancı kuvvet bunu halkımız adına gerçekleştiremez. Partimiz, bu inançla her türden haksızlığa, zulme ve sömürüye karşı kitle mücadelesinin başına geçecek, Türkiye halkının devrim davasını mutlaka zafere ulaştıracaktır.

Geniş toprakları ve zengin doğal kaynakları olan bir yurdumuz var. Tarihinde şanlı bir Kurtuluş Savaşı veren halkımız, emperyalistler ve zalimler önünde hiçbir zaman boyun eğmemiştir. Ne Amerika ne de Rusya, halkımızın kendisine barış ve

özgürlüğün hüküm sürdüğü, bağımsız, demokratik bir yurt yaratmasına engel olamaz.

Yiğit işçilerimizi, cefakar köylülerimizi, esnaf, zanaatkar, memur ve milli sermaye sahiplerini, bugün hangi partiye oy verirlerse versinler, bağımsız ve demokratik Türkiye için birleşmeye ve mücadeleye çağırıyoruz.

NE AMERİKA NE RUSYA, BAĞIMSIZ DEMOKRATİK TÜRKİYE!

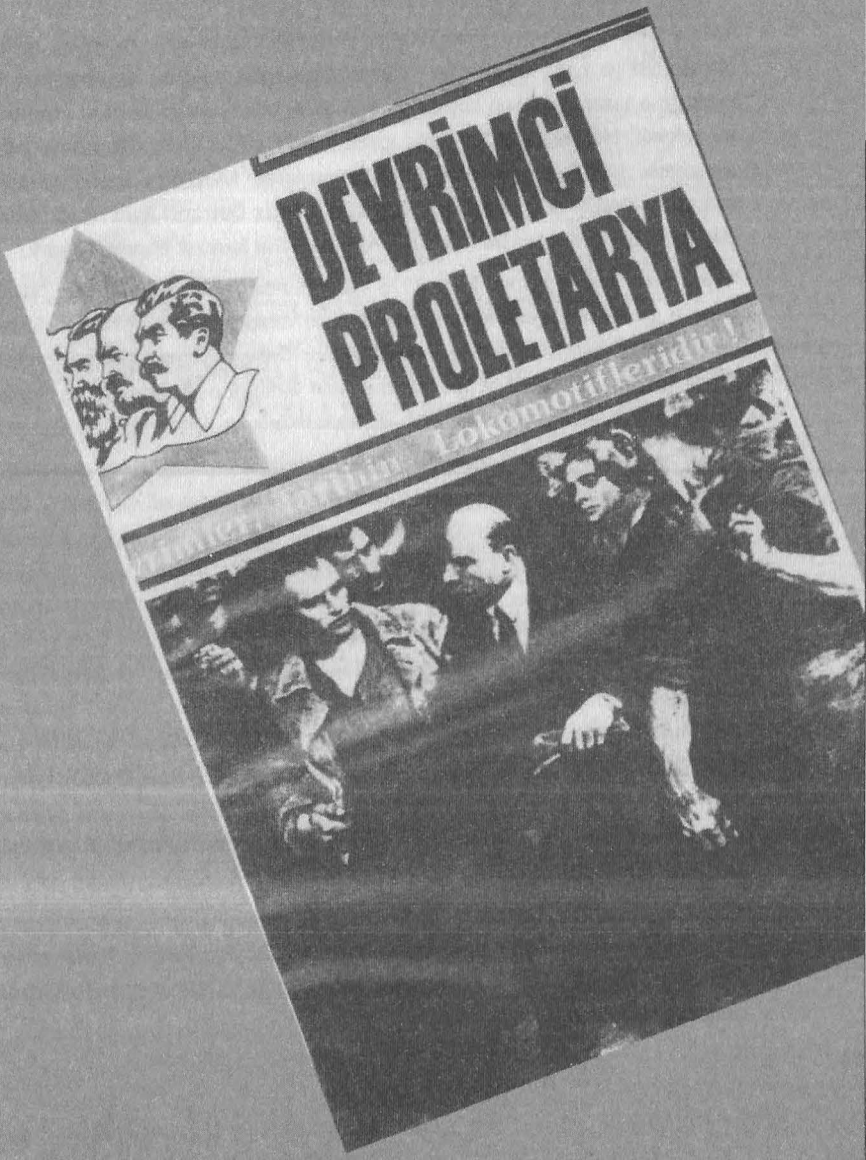
DEVRİMCİ
PROLETARYA

Devrimci Proletarya-(TİKB)

Kökeni 1968 dönemine uzanan TİKB'nin çekirdeğini teşkil eden kadroları, ağırlıklı olarak, SBF'ye bağlı Basın Yayın Yüksek Okulu'nda bulunan devrimcilerin de katıldığı, o zamanlar Basın Yayın Komünü (BYK) olarak anılan kolektif oluşturur. Bu kolektif, faaliyetlerini Dev-Genç içinde yürütüyordu. TİP içinde ortaya çıkan ayrışmada MDD'cilerin yanında saf tutmuşlardı. MDD'ciler içinde yaşanan ayrışmada Doğu Perinçek'in önderlik ettiği Proleter Devrimci Aydınlık içinde yer alan grup, bir süre sonra buradan da ayrılıp bağımsız hareket etmeye başladı.

"Aktancılar" olarak bilinen grup 1975 yılı sonunda THKO militanlarının "küçük burjuva geçmişin özeleştirisi üzerinden örgütü yeniden inşa etmek için" oluşturdukları THKO-GMK'nın (Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu-Geçici Merkez Komitesi) içinde yer aldı. THKO-GMK'nın "Mücadelede Birlik (Emeğin Birliği)" ve "Halkın Kurtuluşu" olarak ayrışması sırasında ise Halkın Kurtuluşu'yla birlikte hareket etti.

Grup daha sonra "oportünist" ve "tasfiyeci" olmakla suçladığı THKO'dan ayrıldı. Bu ayrılıktan sonra faaliyetlerini bir süre Devrimci Proletarya adıyla yürüttü. 1979 Şubatında yaptıkları "İleri Militanlar Toplantısı"nın sonunda TİKB'yi kurdular. *Orak-Çekiç* ve *İhtilalci Komünist* adlı illegal yayınlar ile *Devrimci Proletarya* adlı legal bir dergi çıkardılar. Türkiye'de, "Demokratik devrimin tamamlanmamış olduğu, faşist diktatörlüğün hüküm sürdüğü" tespitinden yola çıkan TİKB, sömürü ve baskının bütün biçimlerine son vermenin ilk adımı olarak "emperyalistlere bağımlılık ilişkilerine, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve feodal toprak ağalarının ekonomik ve siyasi iktidarına son verme[yi]; devrimci işçi-köylü iktidarını kurma[yı]" görüyor, "ulusal ve sosyal kurtuluşu sağlamanın tek yolu şiddete dayanan devrim yoludur" diyerek "Leninist çelik çekirdek" esasına dayalı bir örgütsel yapılanmayı savunuyordu. AEP'in Mao ve ÇKP-Çin eleştirilerine Türkiye'den katılan ilk örgüt TİKB'dir.

TİKB, 12 Eylül darbesini faşist olarak nitelendirdi, yurtdışına çıkmayı reddetti ve silahlı direniş kararı aldı. TİKB sosyalist solun diğer çevrelerinden farklı olarak darbeye karşı tutumuyla daha direngen bir tavır sergiledi. Birçok üyesi işkencede, çatışmalarda ve ölüm orucunda öldü.

İŞÇİ SINIFI MÜCADELESİNİN GELİŞMESİNİN GÜNÜMÜZDEKİ BAZI ÖZELLİKLERİ*

İşçi sınıfı ve halk kitlelerinin baskı ve sömürüye karşı mücadelesinin güçlü yükselişi ve sınıf mücadelesinin olabildiğince keskinleşmesi ülkemizde de toplumsal yaşantının son yıllardaki en ayırdedici özelliğidir. Kapitalist, revizyonist dünyanın tümünü sarmış olan buhranın yarı-sömürge ülkemizde daha yıkıcı olan etkileri ile birlikte ele alındığında, bugünkü durumuyla Türkiye bir devrim durumunun objektif şartlarının olgunlaşma hızı açısından dünyanın önde gelen ülkeleri arasındadır. Ülkenin bu özelliği —onu doğuran nedenler ve yol açtığı sonuçlarla bir bütün halinde— siyasi pratiğin her adımında; toplumsal ve yasal alandaki herhangi bir olgunun incelenmesinden taktiklerin belirlenmesine, mücadele biçimlerinin değerdirilmesinden sloganların tespitine kadar, temel öncül olarak daima göz önünde bulundurulmalıdır.

---

* *Devrimci Proletarya*, Sayı: 1, 1979.

Halkın Mücadelesi Kitlesel ve Militan Bir Özellik Kazanarak Yükselmektedir

Ezilen yığınların mücadelesinin son yıllardaki güçlü atılımı bugün de genişliğine ve derinliğine yayılarak sürmektedir. Bu enine yayılmanın göstergesi; ezilen sınıf ve tabakaların geniş kesimlerinin, geçmiş yıllardan farklı olarak üzerlerindeki sömürü ve siyasi baskıya karşı aktif mücadele yolunu seçmeleridir. Mücadele dalgasının yanlızca işçi sınıfının öncü kesimleri, yoksul köylüler, küçük üreticiler, küçük burjuva aydınların belirli kesimleri (öğrenci gençlik, öğretmenler gibi) ile sınırlı kalmayarak, örneğin, faşist devlet cihazının en hayati kurumlarından biri olan bu yüzden de sömürücü sınıfların bozulmaması için özel bir dikkat gösterdikleri polis örgütüne kadar girmiş olması bu enine yayılmanın ulaştığı yer hakkında bir fikir vermektedir. Bunun bir diğer anlamlı göstergesi de, sınıf çatışmalarının yalnızca sanayinin geniş olduğu ve sınıf farklılıklarının az çok keskinleştiği yerlerin de ötesine, ülkenin dört bir yanına yayılmış olmasıdır.

Halk hareketinin yükselişi sadece yeni yörelere sıçramakla, toplumun "yeni" kesimlerini sarmakla kalmayıp, yeni sınıf ve tabakalar içinde de toplumsal evrimin "savaş ve barışçıl" dönemlerinde politikaya ve pratik sınıf mücadelesine karşı en "ilginç", en "uzak" kalan kesimlerini içine çekmektedir. Yığınsal ve yaygın özelliğinin, yani —çoğu zaman resmi ve sivil faşist güçlerle silahlı kitle çatışmaları gibi devrimci biçimlere bürünen militan özelliği günümüzdeki mücadelenin ayırdedici özelliklerindendir— bugünkü mücadelenin geçmiş yıllara göre ayırdedici diğer önemli özelliği de, mücadele içinde yalnızca ekonomik taleplerle sınırlı kalmayıp anti-emperyalist, anti-faşist talep ve sloganların kitlelerce yaygın olarak önemsenmesidir. Fakat, geçmişte olduğu gibi bugün de yükselen mücadelenin temel ve belirleyici önem

taşıyan zaafı Marksist-Leninist bir öncülükten ve ancak bu öncünün kazandırabileceği Marksist-Leninist sınıf siyasi bilincinden yoksun kendiliğinden niteliğidir.

Bu saydıklarımız en önemlilerini oluşturmakla birlikte günümüzde yükselen halk hareketinin bütün özellikleri bunlardan ibaret değildir. Gerçekte yükselen mücadelenin ayrıntılı ve derinlemesine bir tahlilini yapmak, yerine getirilmemiş bir görev olarak Marksist-Leninistlerin önünde durmaktadır. Bu, proletaryanın azami ve asgari programının hedefleri doğrultusunda, başta işçi sınıfı olmak üzere ezilen yığınları bilinçlendirme ve örgütleme temel görevinin başarılması yolundan bugünkü elverişli koşullarda yürütülmesi gereken faaliyete, "izlenecek siyasete, bilimsel bir temel vermek için" zorunlu bir şarttır. "Bir Marksist somut durumu bir tüm olarak görebilme yeteneğinde olmalıdır" (Lenin). Bu "yetenek" içinde bulunduğumuz dönemin bir bütün olarak kavranmasında olduğu kadar, bu bütünün her parçası ve bunlardan biri olan halk kitlelerinin yükselen mücadelesinin bütün özellikleri ile kavranmasında da gösterilmelidir. Bugün, yükselen kitle mücadelesinin yığınsal, militan ve geçmiş yıllara göre gösterdiği ilerlemeyi vurgulamak anlamında "bilinçli" özellikleri karşısında "Marksist-Leninist öncü" oldukları iddiasının anlamını ve yüklediği görevleri unutacak derecede "mest olan" kuyrukçuluğun, yığınların kendiliğinden mücadele içinde edindikleri bilincin Marksist-Leninist siyasi bilinç olamayacağı ilkesinin arkasına geçerek kitle mücadelesinin devrimci kabarışına bilgiççe bir küçümseme ile bakan entelektüalizmin, ya da ayakları havada "sol"culuğun nedenlerinden ve hepsinin ortak özelliklerinden birinin de "somut durumu bir tüm olarak görebilme yeteneksizliği", gerçekte bölünmez bir bütünün şu veya bu yanını mutlaklaştırarak tek-yanlılığı sistemleştirmek olduğu düşünülürse, dönemin ve temel unsurlarından biri olan yükselen kendiliğinden mücadelenin bi-

limsel ve ayrıntılı bir tahlilini yapma görevinin artan önemi anlaşılabilir.

Daha da önemlisi, ezilen yığınların devrimci enerji, inisiyatif ve mücadele azmini törpülemeye, her fırsattan yararlanarak mücadeleyi geriye çekmeye çalışan modern revizyonistlerin, "üç dünyacı" "yeni" oportünistlerin aldatıcı demagojilerinin teşhir edilmesi ve etkisizleştirilmesidir. Bu devrim düşmanları, görünüşte "bilimsel", gerçekte karşıdevrimci "tahlil ve tespitlerde bulunarak" kitlelerin mücadelesinin yükselmeyip "durulduğu", hatta gerilediği fikrini yerleştirmeye, mücadeleyi "en az direnme çizgisi" üzerinde tutmaya çalışıyorlar. Bunun için kullandıkları bir yöntem de, görünürde olanı mutlaklaştırarak içten içe mayalanmakta olanı gizlemeye çalışmak, parçayı mutlaklaştırarak bütünü "açıklamak"tır. Köylü hareketinin göreceli (hem günümüzde diğer halk sınıf ve tabakalarının hem de köylülüğün geçmiş yıllardaki hareketliliğine göre) geriliğini veya sınıf mücadelesinin gelişimi açısından bölgeler arasında, hatta aynı bölgenin değişik kesimleri arasındaki farklılıkları, mücadelenin genel olarak, hem bütün ezilen sınıf ve tabakaları içine alarak hem de ülke çapında yükselmeye devam ettiği gerçeğinin inkârı için, "yumuşama", "geri çekilme", "uslu durma" üzerine karşı devrimci propagandaları için malzeme yapmaları bu tavrın örneğidir.

Buhranın Çözümünü Düzenin Çerçevesi İçinde Arayan İşbirlikçi Hakim Sınıfların Siyaseti, Buhranın Faturasını Zorla İşçi Sınıfına ve Emekçi Halka Ödettirmektedir

Halkın mücadelesindeki yükselme, sömürü ve zulüm dünyasını sarmış olan buhranın ortadan kalkmamakla kalmayıp, daha da ağırlaşarak sürmesiyle iç içe geçmiştir. Buhran, yal-

nızca yıkıcı sonuçlar doğurmaktadır. Buhranın sonuçları, yarı-sömürge oluşundan ötürü ülkemizde daha ağır, daha yıkıcıdır. Bunun nedeni, emperyalist ülkelerin dünya çapında izledikleri, buhranın yükünü ezilen ve bağımlı ülke halklarının sırtına yıkma siyasetidir. Emperyalistlerin, "yardım"larının, kredi ve sermaye yatırımlarının ve diğer siyasi, ekonomik, askeri vb. antlaşmaların gerçek anlamı; emekçi halkımız için katmerli bir sömürünün köleleştirici baskı, tehdit ve şantaj siyasetlerini uygulamalarının bir aracı olduğu daha açık görülmektedir. Emperyalistlerin, özellikle de iki süper devletin, Türkiye'yi yağmalama çekişmesinin şiddetlendiği günümüz şartlarında emekçi halkın baskı ve sömürüye karşı mücadelesi aynı zamanda her türlü emperyalist sömürüye karşı mücadele yönünde de gelişmektedir. Ülke içindeki uzlaşmaz çelişkilerin yanı sıra emperyalistlerle Türkiye halkı arasındaki çelişki de keskinleşmektedir.

Sayıları milyonlarla sayılan işsizler ordusunun her geçen gün çoğalması, fiyatların sürekli yükselmesi, aynı zamanda paranın satın alma gücünün azalması, döviz darboğazı, fabrika ve işletmelerin üretim kapasitelerini sürekli düşürmek zorunda kalmaları, artan iflaslar... Bütün bunlar buhranla birlikte durumu günden güne kötüleşen emekçi halkın omuzlarına çöken ağır yükün inkâr edilmez ifadesidir. Sömürü ve zulüm düzeninin üretici güçlerin geniş çapta tahribine yol açtığının, toplumsal gelişmenin önünde aşılması gereken bir engel teşkil ettiğinin yeni kanıtlarıdır. Saklanamaz hale gelen yolsuzluklar, rüşvet olayları, milyonlarla halledilen politik transferler gibi düzenin çürüme ve yozlaşmasının yeni örnekleri, emekçi kitlelerin yıllardır köleleştirici etkisi altında kaldıkları hayallerden sıyrılışlarını hızlandırmaktadır.

Bir yandan ezilen sınıfların artan sömürü ve baskıya karşı aktif mücadeleye atılmaları, bunun buhranın aşındırıcı etkilerini şiddetlendirmesi, işbirlikçi hakim sınıfların iktidarlarını

ve azami kârların "eskisi gibi" koruyup sürdürebilmelerini zorlaştırmaktadır.

Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de, işbirlikçi hâkim sınıflar, bu zor ve tehlikeli durumdan nasıl çıkarız sorusunun cevabını, sömürü ve zulüm düzeninin çevresi içinde, azami kârlarına ve bunu sürdürmelerine en küçük bir zarar gelmemesi şartına bağlı olarak aramaktadırlar. Bu amacın önlerine koyduğu tek "tercihli yol" ise, buhranın faturasını başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi halka ödettirmektir.

Elbette ki, sömürülen kitlelerin zaten katlanılmaz olan yaşam koşullarının daha da kötüleşmesine, üzerlerindeki sömürünün katmerleşmesine tevekkül içinde rıza gösterecekleri hayaline kapılmazlar ama gene de bu hayali gerçeğe dönüştürmek için aldatıcı demagoji yolunu tamamen bırakmamakla birlikte onlar işi "sağlama almak" için asıl olarak faşist baskı ve teröre yoğunlaştırmaktadırlar. Bunun için ilk elde, işçi sınıfı ve emekçi halkı ellerinden geldiğince silahsızlandırmaya, zaten sınırlı olan demokratik hak ve özgürlükleri tamamen ortadan kaldırmaya, ya da kullanılamaz hale getirmeye yönelmişlerdir.

Birçok şehirde "sivil" sıkıyönetim uygulaması özellikle emekçi kesimlerin yoğun oldukları bölge ve semtlerde korku ve yılgınlık yaratmayı hedefleyen arama-taramaların yürütülmesi, bugüne kadar semt semt yürütülen 12 Mart "fırtına operasyonları" giderek genişletilmektedir. Kürt ulusu üzerinde yıllardır sürdürülen ırkçı, faşist baskı bugün açık katliam provalarının düzenlenmesi noktasına varmıştır. Halkın örgütlenme, toplanma, sözlü ve yazılı propaganda yapma hak ve özgürlükleri fiilen ve çıkarılan yasalarla kullanılamaz hale getirilmeye çalışılmaktadır. "Toplumsal Anlaşma" bütün çalışanların ücretlerini durdurma operasyonunun ilk adımıdır. İşçi sınıfının grev ve toplu sözleşme haklarının tamamen ortadan kaldırılması yönündeki çaba ve hazırlıklar,

artan grev ertelemesi, grup sözleşmesi vb. biçimler altında hız kazanmıştır. Etrafta iki süper devlet olmak üzere emperyalistlerle yapılan yeni kölelik anlaşmaları yüzsüzce "cankurtaran simidi" olarak sunulmaktadır...

İşbirlikçi hâkim sınıfların, emekçi halkın ekonomik siyasi hak ve çıkarlarına yönelttiği bu saldırılar karşısında bu hakları koruma ve daha da iyileştirme uğruna mücadele görevleri öne çıkmaktadır. Demokratik devrimin tamamlanmamış olduğu, faşist diktatörlüğün hüküm sürdüğü ülkemizde demokratik haklar için mücadele her dönemin önemini koruyan bir sorundur. Bu konuda, ülkemizde yıllardan beri hâkim olan, bu görevi mutlaklaştıran reformlar uğruna mücadeleyi tabi kılınması gereken devrim mücadelesinin karşısına çıkartan sağcılıkla sınırlamak özel bir önem taşıyan ilke meselesi olagelmiştir. Günümüz şartlarında bu ayırım çizgisini bütünlüklü ve tutarlı bir tarzda çekmenin önemi daha artmıştır. Sınıf çelişkilerinin ve sınıf mücadelesinin keskinleşmesi, düzendeki çürüme ve yozlaşmayı açığa vuran gerçeklerin de etkisiyle "uyanan" ve mücadeleye atılan emekçilerin genel olarak Marksizm-Leninizme ve devrime yönelişi hızlanmıştır. Sosyalizmin dünya çapında kazandığı başarıların ve Marksist-Leninist hareketin modern revizyonizmin ve şimdi de "Üç Dünya" oportünizmin ihanetine rağmen dünya çapında güçlü ve emin bekleyişinin yarattığı sempati ve hayranlığın yanı sıra işbirlikçi hakim sınıfların izlediği politika, sahte bir "umut" haline getirilen CHP'nin gerici, teslimiyetçi yüzünün kaçınılmaz olarak kısa sürede kendini göstermeye başlaması, vb. bu yönelişin etkenlerindendir.

[...]

Ulusal Sosyal Kurtuluşu Sağlamanın Tek Yolu Şiddete Dayanan Devrim Yoludur

Halk kitlelerinin üzerlerindeki baskı ve sömürüye karşı mücadelesi gibi, hüküm süren buhranın da bu düzenin kaçınılmaz ölümünü yaklaştıran uzlaşmaz çelişmeleri derinleştirmektedir. Üstelik ikisinin birlikte varlığı sonuçları daha şiddetli ve tahrip edici hale getirmektedir. Her ikisini de doğuran nedenler objektif nitelikte olup bizzat sömürü ve baskı düzeninin bağrında yatmaktadır. Ortak kökene sahip olmalarına karşılık, kitle mücadelesi ve buhran farklı koşullarda ortaya çıkarlar. Bu diğerinin sonucu olmayıp, birbirleri üzerinde etkide bulunarak sömürücü sınıfların her ikisinin de sömürü ve baskı temellerini aşındıran etkilerini ortadan kaldırmaktaki çaresizliğini artırmaktadır.

Bugünkü durumun da bir kere daha doğruladığı gibi, mevcut sömürü ve zulüm düzeni varoldukça, işbirlikçi hâkim sınıfların bir taraftan "içte sosyal dengeyi sağlarken" aynı zamanda "azami kârlarını korumaları ve bu durumu sürdürmeleri" mümkün değildir. Kitlelerin mücadelesi, sömürücü sınıfların acil ihtiyaç duydukları ve buhranın yükünü emekçi halkın sırtına yıkmayı amaçlayan istikrar tedbirlerini almalarını ve uygulayabilmelerini geciktirmektedir. Öte taraftan, buhranın sonuçları ve hakim sınıfların sömürü ve baskıyı yoğunlaştırma siyaseti emekçi kitlelerin öfke ve mücadele isteğini kamçılamakta, sınıf çelişkilerini keskinleştirmektedir. Ne artan faşist baskı ve terör ne de hakim sınıfların, modern revizyonist, "yeni" oportünist, reformist düzen bekçilerinin karşı-devrimci, aldatıcı propagandaları sınıf çelişkilerinin keskinleşmesinin ve buhranın doğurduğu sonuçların önüne geçebilir. Bu durumdan çıkışın tek yolu; sömürü ve baskının bütün biçimlerine son vermenin ilk adımı olarak emperyalistlere bağımlılık ilişkilerine, işbirlikçi tekelci burju-

vazi ve feodal toprak ağalarının ekonomik ve siyasi iktidarına son vermek, devrimci işçi-köylü iktidarını kurmak, ulusal ve sosyal kurtuluşu sağlamanın tek yolu olan şiddete dayanan devrim yoludur.

Hakim sınıfların ve onların seçme birliklerini teşkil eden modern revizyonist, "yeni" oportünist karşı devrimcilerin bütün çabası bu yolun önünü kapatmak, devrimci ruhun gelişmesini engellemektir.

Sınıf mücadelesinin keskinleştiği günümüz şartlarında bu sözde Marksistlerin attıkları her adımda, devrime-sosyalizme karşı düşmanlıkta birinin diğerinden aşağı kalmadığı açığa çıkıyor. Görünüşte keskin ve Marksist-Leninist sloganlarla gizlemeye çalıştıkları reformist öz de gözle görünür bir hal alıyor. Günümüzdeki duruma ilişkin olarak, sömürü ve zulüm düzenini istisnasız bütün uzlaşmaz çelişmelerinin keskinleştiğini, bunun gerçek nedenlerini, boyutlarını gizlemek için birbirleriyle adeta yarış halindedirler. Buhranı gizleme çabaları bu tavırlarının somut bir örneğidir. "ÜDT"ci "yeni" oportünistler toplumsal hayatın her alanını etkileyen, emperyalizme bağlı, geri kapitalist yapının bütün iç ve dış çelişkilerini keskinleştiren bu somut ve temel olguyu, nedenlerini ısrarlı bir suskunlukla unutturmaya çalışmakta, sahte sosyal-emperyalizme karşı mücadele sloganı arkasında "ayrılıklara rağmen kardeşlik" propagandası yapmaktadırlar. Zaten, asıl ayırdedici sorun, buhranın varlığından söz edip etmemek değildir. Özellikle modern revizyonistler zaman zaman buhrandan, sınıf mücadelesinin kesinleştiğinden vs. söz ediyorlar. Biraz yakından bakılırsa bu demagojinin altında; bütün karşı-devrimcileri iliklerine kadar titreten devrim korkusunun, buhranın da etkisiyle uyanan emekçi kitlelerin sömürü ve zulme karşı duydukları öfke ve hoşnutsuzluğu sözde "buhranın görülmediği" sözde sosyalist ülkeler, özellikle de Sovyet sosyal-emperyalistlerine karşı sempati ve desteğe dö-

nüştürme arzusunun yattığı görülecektir. Asıl olan; buhranla birlikte yükselen mücadelenin gerçek nedenlerini, bu objektif nedenlerin sınıf çelişmelerini keskinleştirdiğini ve bir devrim durumunun olgunlaşmakta olduğunu ortaya koyarak, ezilen yığınları, şiddete dayanan devrim ve devrimci işçi-köylü iktidarının zorunluluğu fikri ile, sosyalizm öğretisi ile eğitmek, örgütlemek, bunun gerektirdiği ideolojik, siyasi, örgütsel, askeri vd. çok yönlü hazırlık faaliyetini yürütmektir.

[...]

İster modern revizyonistlerin, ister "Üç Dünyacı" "yeni" oportünistlerin olsun, bugünkü tutum ve taktiklerinin en göze çarpan özelliklerinden biri iğrenç bir CHP kuyrukçuluğudur. Bunun altında, yalnızca, faşizmin yamağı olan ve komünizm ve devrimin karşı düşmanlığını sık sık yüksek sesle ilân etme gereğini duyan gerici CHP yönetimi ile aralarındaki "büyük amaç" beraberliği yatmıyor. Halk kitlelerinin mücadele isteğini kırmak, reformcu hayalleri körüklemek için oportünistler "aşırı muhalefet partisi" pozunu terk etmeden, işbirlikçi hakim sınıfların acil ihtiyaç duydukları "huzur ve istikrar tedbirleri"ni almasında CHP hükümetine destek olur, akıl hocalığı yaparken, CHP hükümeti de bu karşı-devrimci tekkelerin "ılımlı, aklı başında, yasal sol" olarak burjuva icazetliliğinin ve işbirlikçi hakim sınıfların himayesinden geniş çapta yararlanabilmelerinin zeminini hazırlıyor. Tam ünlü bir deyişin ifade ettiği gibi "Bir el diğerini yıkar, ikisi birlikte yüzü yıkarlar."

Fakat, devrim ve sosyalizmin bütün düşmanlarının ezilen yığınların mücadele ve devrimci eylemlerini yatıştırmak, keskinleşen sınıf çelişkilerini "yumuşatmak" ve buhranın sonuçlarını ortadan kaldırmak için bütün imkânlarını ve bütün güçlerini seferber ederek harcadıkları çabalar boşunadır. "Enkaz"ı kaldırabilmeleri mümkün olmadığı gibi her geçen

gün emekçi kitlelere, bu enkazla birlikte onu ayakta tutmaya çalışan bu devrim düşmanlarından nasıl dayanılmaz bir berbat kokunun çıktığını yansıtmaktadır.

Yayılmak İstenen "Yumuşama" Hayallerinin Tersine Sınıf Mücadelesi Keskinleşmekte, Yükselmektedir

Faşist diktatörlüğün baskı ve terörünün dizginsiz bir hal almasına, karşı-devrimci reformist demagojinin dozunun artmasına rağmen günümüzdeki somut olgu ve olayların incelenmesinin de ortaya koyduğu gibi, faşist baskı ve sömürüye karşı militan mücadele dalgası halkın geniş kesimlerini sarmaktadır. Ezilen, ezen bütün sınıfların konumunu ve çıkarlarını etkileyen, toplumsal hayatın her alanında yıkıcı sonuçlar doğuran buhran hafiflemeyip şiddetlenmektedir. Buhranın yeni ve daha ağır sonuçları önceki yıllarda yaptığı tahribatın üzerine eklenmekte, düzenin yapısından kaynaklanan bütün uzlaşmaz çelişkiler keskinleşmektedir.

Bu temel de, bütün sınıf mücadelesinin eğrisi yumuşama ve iniş yönünde değil, daha da keskinleşme ve yükselme doğrultusunda gelişmektedir. Bu yükselmeyi önlemek kimsenin elinde olmadığı gibi bu genel gidiş içinde zaman zaman mücadelenin dışardan görünüşündeki göreceli "durgunluk" halleri de aldatıcı olmamalıdır. Her fırsattan yararlanmaya, sınıf işbirliği ve "yumuşama" havası yaratmaya, rehaveti ve gevşekliği körükleyerek kitlelerin ve devrimcilerin dikkat ve enerjilerini günün devrimci görevlerinden uzaklaştırmaya çalışan modern revizyonist ve "yeni" oportünistlerin sesi böyle zamanlarda derhal yükselmektedir. Modern revizyonizmin, "Üç Dünyacı" sağ oportünizmin yaygın etkinliğinin bir parçası olarak devlet, devrimin uzun süreli karakteri, gizli çalışma, vd. konularda sağcılık alt edil-

memiştir; küçük burjuva özelliklerin doğurduğu liberalizm, gevşemeye hazır ruh hali büyük ölçüde ayaktadır. Hepsinden önemlisi, objektif şartlardaki elverişliliğe karşılık sübjektif şartlarda bir gerilik hüküm sürmektedir. Bütün bunlar göz önünde tutulursa, günümüz şartlarında devrimci görevlerin yerine getirilmesinde gösterilecek en küçük bir tek yanlılık, rehavet ve gevşeklik, gelecek için büyük felaketlere davetiye çıkarmak demektir.

Bütün uzlaşmaz çelişkilerin keskinleşmesine bağlı olarak ülkemizde bir devrim durumu hızla olgunlaşmaktadır. Bu olgunluk henüz zirveye, "çelişkilerin keskinleşmesinin ve karşıt sosyal sınıf güçlerinin çarpışmasının en üst noktasına" varmamıştır. Nasıl bir hızla ve ne zaman ulaşılacağı da (...) bugünden kesin olarak söylenemez. Fakat bu gelişim süreci içinde devrimle karşı-devrim güçleri arasındaki çatışmanın alacağı biçimlerle ilgili olarak şu söylenebilir: Sınıf mücadelesi bugün bir iç savaş yönünde gelişmektedir.

TÜRKİYE SOSYALİST SOLUNUN SOYAĞACI

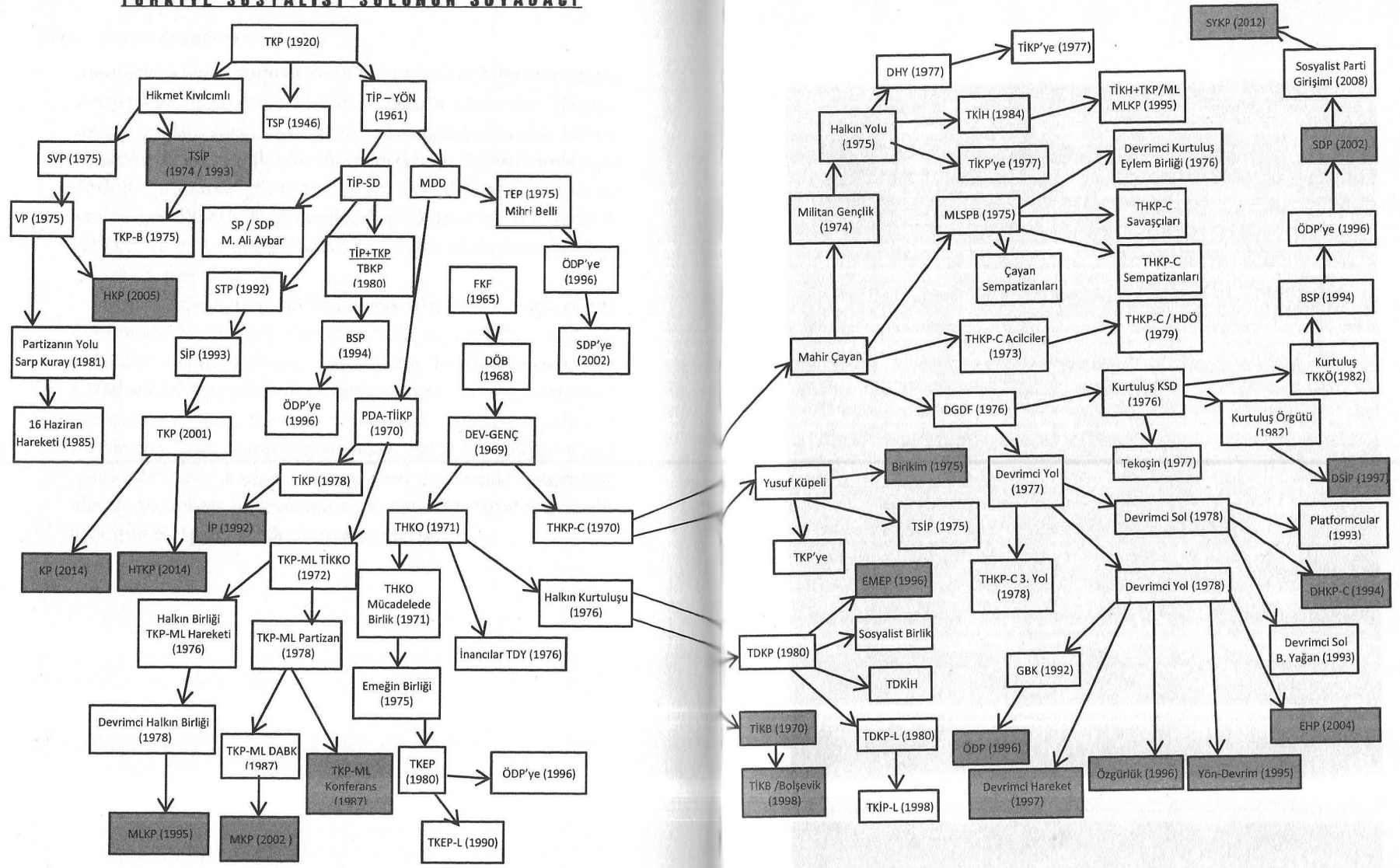

Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 1: 20'lerden 70'lere Seçme Metinler'de Türkiye sosyalist hareketinin doğuşundan başlayıp 70'lere dek uzanan zaman dilimi içerisinde yaşadığı teorik serüvene ışık tutan temel metinleri bir araya getirmiştik. Birinci kitabın bıraktığı yerden devam eden bu cilt ise 74-80 arası dönemde ortaya çıkan ve bir önceki dönemle olan süreklilik ve kopuşları kendilerinde cisimleştiren sosyalist örgüt ve yapıların varoluş nedenlerini belirtik kılan metinleri içeriyor. Kitapta, Türkiye sosyalist solunun 12 Mart sonrasından 80'e değin neler yaşadığını, sosyalist düşüncenin bu dönemde ne gibi arayışlara girdiğini, sosyalist grupların hangi bağlamlarda birbirinden farklılaştığını yansıtan metinlere yer vermeye çalıştık. Kendilerine farklı ideolojik-politik hatlar belirleyen grupların bunu temellendirme kapsamında Marksizmi -ve Leninizmi- Türkiye özgülünde nasıl algıladıklarına açıklık getirmek de başlıca amaçlarımızdan biri oldu.

Türkiye sosyalist solunun tarihi teorik, pratik ve politik cesaretin tarihidir. Her zaman kendine ait bir âlemi, bir 'hayatı', bir fikrî geleneği olan sosyalist sol zaman zaman büyük bir etki ve kitleselliğe ulaştı. Yenilgi dönemlerinde bile kendi kimliğiyle varolduğu bir hayat alanı inşa edebildi. Ama 12 Eylül sonrasında geçmişi açık yüreklilikle sorgulayıp, yapılan hatalardan ders çıkarma, kendi resmî tarihini ve fikri zeminini kökünden kurcalayıp yeni bir paradigma kurma çabasında o kadar atak davranmadı. Umudumuz, bir anlamda "belgelik" niteliği taşıyan elinizdeki kitabın bu yöndeki çabaları "katalize etmesi"...

ISBN-13: 978-605-4878-23-9
9 786054 878239